

ELMALI VE YÖRESİ AĞIZLARI

**Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Yeni Türk Dili Bilim Dalı**

Esra KULLE ÇOBAN

Danışman: Doç. Dr. Turgut TOK

**Ocak 2012
DENİZLİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yeni Türk Dili Bilim Dalı öğrencisi Esra Kulle ÇOBAN tarafından Doç. Dr. Turgut TOK yönetiminde hazırlanan “Elmalı ve Yöresi Ağızları” başlıklı tez aşağıdaki jüri üyeleri tarafından 06/01/2012 tarihinde yapılan tez savunma sınavında başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Ceyhan Vedat UYGUR

Jüri Başkanı

Doç. Dr. Turgut TOK

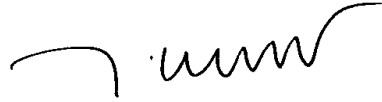
Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Mustafa SARICA

Jüri Üyesi

Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 18/05/2012 tarih ve 03/15... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Turhan KAÇAR

Müdür

TEŐEKKÖR

Çalıőmamın her safhasını takip eden, bilgisini ve yardımını esirgemeyen değerli hocam Doç.Dr. Turgut TOK'a, bu çalışma sırasında bizi evlerine misafir eden Elmalı halkına, Elmalı Kaymakamlığı ve köy muhtarlıklarına, çalışma yaptığım süreçte maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen aileme, hem derleme ve hem de metinlerin yazıya geçirildiği süreçte büyük yardımlarını gördüğüm eşim İsmet ÇOBAN'a, tezin kabulü noktasında görüş ve önerileriyle yolumu aydınlatan jüri üyelerine teşekkürlerimi sunmayı bir borç biliyorum.

Esra KULLE ÇOBAN

Denizli, 2012

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırılmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atfedildiğini beyan ederim.

İmza :

Öğrenci Adı Soyadı : Esra KULLE ÇOBAN

ÖZET

ELMALI ve YÖRESİ AĞIZLARI

KULLE ÇOBAN, Esra
Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı ABD
Tez Yöneticisi: Doç Dr. Turgut TOK

Ocak 2012, xvii+462 sayfa

Elmalı ve Yöresi Ağzları isimli çalışmamızda Antalya ili Elmalı ilçesi sınırları içerisinde yer alan iki belde ve 28 köyün ağız özellikleri incelenmiştir.

İnceleme sahamızda derlenen malzeme çözümlendi. Çözümlenen metinler, Türk Dil Kurumu tarafından geliştirilen *Ağız Çalışmaları Çevriyazı İşaretleri* ile, *Times Turkish Transcription* yazı tipinde bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Tez, giriş, inceleme, sonuç, metinler ve sözlük bölümünden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde, araştırmanın kapsamı ve metodu belirtildikten sonra, inceleme bölgemizin fiziki coğrafyası, sosyal yapısı, tarihi ve etnik yapısı hakkında bilgi verilmiştir.

İnceleme bölümünde yer alan ses bilgisi, ünlü ve ünsüz seslerin incelendiği iki alt bölümden oluşmuştur. Bu alt bölümlerde sesler ve ses olayları incelenmiştir. Şekil bilgisi bölümünde, isimler, zamirler, sıfatlar, zarflar, edatlar ve fiiller ele alınmıştır.

İnceleme bölümünde ele alınan konular, metinlerdeki kullanım örnekleriyle birlikte verilmiştir.

Sonuç bölümünde, Elmalı ve yöresi ağzlarının belirlenen önemli ses ve şekil bilgisi özellikleri değerlendirilmiştir.

Metinler bölümünde, sınırlarını belirttiğimiz bölgedeki 30 ayrı yerleşim biriminden derlediğimiz 84 metin verilmiştir.

Sözlük bölümünde, metinlerde geçen yöresel söyleyiş özelliklerine sahip bazı kelimelerle, Türkçe Sözlük'te yer almayan yöresel kelimeler alfabetik olarak verilmiş ve açıklamaları yapılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Derleme, Yöresel sözcükler, Sesler, Ses olayları, Sözcük türleri.

ABSTRACT

DIALECTS OF ELMALI AND LOCAL

COBAN KULLE, Esra

M. Sc. Thesis in Literature

Supervisor: Doç. Dr. Turgut TOK

January 2012, xvii+462 Pages

In this study, titled as “Dialects of Elmalı and Local” the characteristic of dialects of 2 municipalities and 28 villages of Elmalı which is located in Antalya have been examined.

In this analysis the datas have been decoded. These decoded texts have rewritten by means of Dialect Studies Translation Signs which were developed by Turkish Language Institution, and Times Turkish Transcription writing type has been used.

This dissertation includes introduction, analysis, conclusion and texts.

In Introduction part, after exposing the scope and the method, the study provides information about physical geography, social structure, historical and ethnic structure of the region.

Phonology, which takes place in analysis part, has been divided two sub-groups in which vowels and consonants are analysed. In these sub-groups sound and sound relations have been examined. And also nouns, pronouns, adverbs, adjectives, prepositions and terms have been examined in terms of Morphology.

Subjects studied in analysis part have been given with their contextual examples.

In conclusion part, important phonological and morphological characteristics of Dialects of Elmalı and Local have been evaluated.

Texts section, the boundaries mentioned in the text region 84 is culled from 30 different residential units.

In glossary part, some words having regional speech characteristics and regional words not existing in Turkish Dictionary have been explained in alphabetical order.

Keywords: compilation, local words, sounds, sound events, word types.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLOLAR DİZİNİ.....	xii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiii
ÇEVİRİYAZI ALFABESİ.....	xiv

BİRİNCİ BÖLÜM GİRİŞ

1.1. ARAŞTIRMANIN ESASLARI.....	1
1.1.1. Araştırmanın Kapsamı	1
1.1.2. Araştırma Metodu	1
1.1.3. Metinler	1
1.2. BÖLGENİN FİZİKÎ COĞRAFYASI	2
1.2.1. Konumu.....	2
1.2.2. Yüzey Şekilleri.....	2
1.2.3. İklim	3
1.3. BÖLGENİN SOSYAL YAPISI.....	3
1.3.1. İktisadî Yapı.....	3
1.3.2. Nüfus Dağılımı.....	3
1.3.3. Eğitim-Öğretim	4
1.4. BÖLGENİN TARİHÎ VE ETNİK YAPISI	4

İKİNCİ BÖLÜM ELMALI VE YÖRESİ AĞIZLARI

2.1. SES BİLGİSİ	7
2.1.1. Ünlüler	7
2.1.1.1. Yazı dilinde bulunmayan ünlüler	7
2.1.1.2. Uzun ünlüler.....	10
2.1.1.2.1. Hece kaynaşması ile oluşan uzun ünlüler	10
2.1.1.2.2. Ünsüz düşmesi ile oluşan uzun ünlüler	11
2.1.1.2.3. Çift ünlülerin kaynaşması ile oluşan uzun ünlüler	13
2.1.1.2.4. Yabancı kelimelerde bulunan uzun ünlüler.....	13
2.1.1.3. Kısa ünlüler	13
2.1.1.4. Ünlü uyumları	14
2.1.1.4.1. Kalımlık- İncelik Uyumu (Dil benzeşmesi).....	14
2.1.1.4.2. Dudak benzeşmesi (düzlük- yuvarlaklık uyumu)	17
2.1.1.5. Dil benzeşmesinin bozulması (aykırılışma)	17
2.1.1.5.1. Gelecek zaman ekinde aykırılışma	17
2.1.1.5.2. Şimdiki zaman ekinde aykırılışma	18
2.1.1.5.3. -ma,-me (olumsuzluk ve yapım) ekinde aykırılışma.....	18

2.1.1.5.4. Masdar ekinde aykırılışma	18
2.1.1.5.5. I. şahıs ekinde aykırılışma	18
2.1.1.5.6. -gil ekinde aykırılışma	18
2.1.1.5.7. -de hal ekinde aykırılışma	18
2.1.1.5.8. ç, ş, y, gibi ünsüzlerin etkisiyle aykırılışma	18
2.1.1.6. Ünlü değişimleri	19
2.1.1.6.1. Kalın ünlülerin incilmesi	19
2.1.1.6.2. İnce ünlülerin kalınlaşması	20
2.1.1.6.3. Geniş ünlülerin daralması	21
2.1.1.6.4. Dar ünlülerin genişlemesi	22
2.1.1.6.5. Düz ünlülerin yuvarlaklaşması	23
2.1.1.6.6. Yuvarlak ünlülerin düzleşmesi	24
2.1.1.7. Ünlü düşmesi	24
2.1.1.8. Ünlü türemesi	25
2.1.1.8.1. Ön türeme	26
2.1.1.8.2. İç türeme	26
2.1.1.8.3. Son türeme	27
2.1.2. Ünsüzler	27
2.1.2.1. Yazı dilinde bulunmayan ünsüzler	27
2.1.2.2. Ön ses ünsüzleri	31
2.1.2.3. İç ses ünsüzleri	32
2.1.2.4. Son ses ünsüzleri	33
2.1.2.5. Ünlü-ünsüz uyumu	33
2.1.2.6. Ünsüz değişimleri	33
2.1.2.6.1. Titreşimlilişme	34
2.1.2.6.2. Titreşimsizleşme	35
2.1.2.6.3. Süreklileşme	35
2.1.2.6.4. Süreksizleşme	36
2.1.2.6.5. Titreşimli-süreklili ünsüzler arasındaki değişimler	36
2.1.2.6.6. Titreşimli-süreksiz ünsüzler arasındaki değişimler	37
2.1.2.6.7. Titreşimsiz ünsüzler arasındaki değişimler	38
2.1.2.6.8. Sürekli ünsüzler arasındaki değişimler	38
2.1.2.6.9. Süreksiz ünsüzler arasındaki değişimler	38
2.1.2.6.10. Sürekli-titreşimsiz ünsüzler arasındaki değişimler	39
2.1.2.6.11. Süreksiz-titreşimsiz ünsüzler arasındaki değişimler	39
2.1.2.7. Ünsüz benzeşmesi	39
2.1.2.7.1. İlerleyici benzeşme	40
2.1.2.7.2. Gerileyici benzeşme	40
2.1.2.8. Ünsüz düşmesi	41
2.1.2.8.1. Önceste ünsüz düşmesi	41
2.1.2.8.2. İçste ünsüz düşmesi	41
2.1.2.8.3. Sonste ünsüz düşmesi	43
2.1.2.9. Ünsüz türemesi	44
2.1.2.9.1. Önceste ünsüz türemesi	44
2.1.2.9.2. İçste ünsüz türemesi	44
2.1.2.10. Ünsüz ikizleşmesi	44
2.1.2.10.1. Türeme yolu ile oluşan ünsüz ikizleşmesi	44
2.1.2.10.2. Düşme yolu ile oluşan ünsüz ikizleşmesi	45
2.1.2.10.3. Değişme yolu ile oluşan ünsüz ikizleşmesi	45
2.1.2.11. İkiz ünsüzlerin tekleşmesi	45

2.1.2.12. Hece kaynaşması	45
2.1.2.13. Hece yutumu	46
2.1.2.14. Ünsüzlerde yer değiştirme.....	46
2.1.2.14.1. Yakın yer değiştirme.....	46
2.2. ŞEKİL BİLGİSİ	48
2.2.1. İsimler	48
2.2.1.1. İsim yapım ekleri	48
2.2.1.1.1. İsimden isim yapan ekler	48
2.2.1.1.2. Fiilden isim yapan ekler	50
2.2.1.2. Çokluk eki	52
2.2.1.3. Hal ekleri	53
2.2.1.3.1. İlgi hali	53
2.2.1.3.2. Yükleme hali	54
2.2.1.3.3. Yönelme hali	55
2.2.1.3.4. Bulunma hali	55
2.2.1.3.5. Ayrılma hali	55
2.2.1.3.6. Vasıta hali	55
2.2.1.3.7. Eşitlik hali	56
2.2.1.3.8. Yön eki	56
2.2.1.3.9. Sebep hali	57
2.2.1.4. Aitlik eki	57
2.2.1.5. Soru eki	57
2.2.1.6. İyelik ekleri	57
2.2.1.7. İsimlerde Küçültme	58
2.2.2. Zamirler	59
2.2.2.1. Şahıs zamirleri.....	59
2.2.2.2. İşaret zamirleri	62
2.2.2.3. Dönüşlülük zamiri.....	63
2.2.2.4. Soru zamirleri.....	63
2.2.2.5. Belirsizlik zamirleri.....	64
2.2.3. Sıfatlar	64
2.2.3.1. Niteleme sıfatları	64
2.2.3.2. Belirtme sıfatları.....	65
2.2.3.2.1. İşaret sıfatları.....	65
2.2.3.2.2. Sayı sıfatları	65
2.2.3.2.3. Soru sıfatları	65
2.2.3.2.4. Belirsizlik sıfatları	65
2.2.3.3. Sıfatlarda küçültme	66
2.2.4. Zarflar.....	66
2.2.4.1. Yer ve yön zarfları	66
2.2.4.2. Zaman zarfları	66
2.2.4.3. Azlık-çokluk zarfları	66
2.2.4.4. Niteleme zarfları.....	67
2.2.4.5. Gösterme zarfları.....	67
2.2.4.6. Soru zarfları.....	67
2.2.4.7. Tekrar zarfları.....	67
2.2.5. Edatlar	67
2.2.5.5. Ünlem edatları	67
2.2.5.1.1. Ünlemler.....	67
2.2.5.1.2. Seslenme edatları	68

2.2.5.1.3. Cevap edatları.....	68
2.2.5.1.4. Gösterme edatları	68
2.2.5.6. Bağlama edatları.....	68
2.2.5.2.1. Sıralama edatları.....	68
2.2.5.2.2. Denkleştirme edatları	69
2.2.5.2.3. Karşılaştırma edatları	69
2.2.5.2.4. Cümle başı edatları.....	69
2.2.5.2.5. Sona gelen edatlar	70
2.2.5.7. Son çekim edatları.....	70
2.2.6. Fiiller	71
2.2.6.5.Fiil yapan ekler.....	71
2.2.6.1.1. Fiilden fiil yapan ekler	71
2.2.6.1.2. İsimden fiil yapan ekler.....	72
2.2.6.6.Şahıs ekleri	73
2.2.6.7.Şekil ve zaman ekleri	75
2.2.6.3.1. Bildirme (haber) kipleri	75
2.2.6.3.2. Dilek (tasarlama) kipleri	77
2.2.6.8.Fiillerin birleşik zaman çekimleri	78
2.2.6.4.1. Hikâye /-TI/.....	78
2.2.6.4.2. Rivayet /-mİş/.....	79
2.2.6.4.3. Şart (/sA/.....	79
2.2.6.4.4. Zarf-fiil.....	80
2.2.6.9.Yardımcı fiiller.....	80
2.2.6.5.1. İsimlere gelen yardımcı fiiller	80
2.2.6.5.2. Fiillere gelen yardımcı fiiller	81
2.2.6.10. Ek fiil.....	81
2.2.6.6.1. Birleşik zaman çekimi yapma görevi.....	82
2.2.6.6.2. İsimleri fiilleştirme görevi.....	82
2.2.6.11. Sıfat-fiil	82
2.2.6.12. Zarf-fiil	83
SONUÇ	85
METİNLER	89
SÖZLÜK.....	450
KAYNAKLAR.....	458
ÖZGEÇMİŞ	462

TABLolar DİZİNİ

Tablo 2.1. Ünlüler	10
Tablo 2.2. Ünsüzler	47
Tablo 2.3. Şahıs zamirleri	61
Tablo 2.4. İşaret zamirleri	62
Tablo 2.5. Birinci tip şahıs ekleri	73
Tablo 2.6. İkinci tip şahıs ekleri	74

KISALTMALAR DİZİNİ

a.g.e.	: Adı geçen eser
Bk.	: Bakınız
DİGGBA	: Denizli İli Güney ve Güneybatı Bölgesi Ağızları, Turgut Tok
GBAA	: Güneybatı Anadolu Ağızları, Zeynep Korkmaz
Hzl.	: Hazırlayan
KYA	: Kütahya ve Yöresi Ağızları, Tuncer Gülensoy
NYA	: Nevşehir ve Yöresi Ağızları, Zeynep Korkmaz
MA	: Muğl Ağızları, Ali Akar
s.	: sayfa
TDAY	: Türk Dili Araştırmaları Yıllığı
TDAE	: Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü
TDK	: Türk Dil Kurumu
TKAE	: Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü
Yay.	: Yayınları

ÇEVRIYAZI ALFABESİ

ÜNLÜLER

a		
á	:	a-e arası ünlü
ą	:	a-ı arası ünlü
ā	:	uzun a ünlüsü
ǎ	:	kısa a ünlüsü
e		
ę	:	e-i arası ünlü
ē	:	açık e ünlüsü
ē	:	uzun e ünlüsü
ě	:	kısa e ünlüsü
ı		
í	:	ı-i arası ünlü
ı°	:	ı-u arası ünlü
ī	:	uzun ı ünlüsü
ĩ	:	kısa ı ünlüsü
i		
i°	:	i-ü arası ünlü
î	:	uzun i ünlüsü
ĩ	:	kısa i ünlüsü
o		
ó	:	o-ö arası ünlü
ọ	:	o-u arası ünlü
ō	:	uzun o ünlüsü
ǒ	:	kısa o ünlüsü
ö		
ö	:	uzun ö ünlüsü
ô	:	ö-ü arası ünlü
u		

ú	:	u-ü arası ünlü
ū	:	uzun u ünlüsü
ů	:	kısa u ünlüsü
ü		
ū	:	uzun ü ünlüsü
ů	:	kısa ü ünlüsü

ÜNSÜZLER

b		
c		
ç		
Ç	:	ç-ş arası ünsüz
d		
f		
F	:	f-v arası ünsüz
g		
ġ	:	arka damak g ünsüzü
ğ		
h		
ĥ	:	nefesli h ünsüzü
j		
J	:	j-c arası ünsüz
k		
ķ	:	arka damak k ünsüzü
l		
ĺ	:	ön damak l ünsüzü
m		
n		
ñ	:	genzel n ünsüzü
p		
P	:	b-p arası ünsüz
r		
s		

S	:	s-z arası ünsüz
ş		
t		
T	:	t-d arası ünsüz
v		
w	:	çift dudak v ünsüzü
y		
z		

İŞARETLER

'	:	kesme işareti, vurgu ile karşılanan ünsüzleri karşılar.
˘	:	ulama işareti

Birinci Bölüm

GİRİŞ

1.1. ARAŞTIRMANIN ESASLARI

1.1.1. Araştırmanın Kapsamı

Çalışmamız, başta Elmalı ilçe merkezi olmak üzere ilçe sınırları içerisindeki 2 belde ve 28 köyü kapsamaktadır. Elmalı ilçesinde, merkezde 14.610 kişi, 2 belde ile 49 köyde 25.356 kişi olmak üzere toplam 39.966 kişi yaşamaktadır. Çalışma sahasında Türk dilinden başka konuşulan dil ve lehçe yoktur.

1.1.2. Araştırma Metodu

Çalışmamızın ilk aşaması olarak, bölge ile ilgili yazılı kaynaklar toplandı, ilçe merkezi ve her köy için birer dosya oluşturuldu. Bölgenin mülkî-idarî amirleri ve köylerin muhtarları ile temasa geçilerek ön bilgi birikimi sağlandı.

İkinci aşamada, sahada derleme çalışmaları yapıldı. Derlenen malzeme çözümlendi. Çözümlemeler, Türk Dil Kurumu tarafından geliştirilen *Ağız Çalışmaları Çevriyazı İşaretleri* ile, *Times Turkish Transcription* yazı tipinde bilgisayar ortamına aktarıldı.

Çalışmamızın son aşamasında, derlenip, çözümlenen ve bilgisayar ortamına aktarılan metinler üzerinde fişleme çalışması yapılarak inceleme yapıldı.

1.1.3 Metinler

İncelemeye aldığımız metinler, ses kayıt kasetlerine alınmış derlemelerden oluşturulmuştur. Bu kasetler, tarafımdan yapılan derleme kasetleridir.

İncelememize esas olan metinleri, ilçe merkezinden 4, Akçay beldesinden 3, Yuva beldesinden 3, diğer köylerden 74 metin olmak üzere toplam 84 metin oluşturmuştur.

Derlenen malzeme çözümlendi. Çözümlemeler, Türk Dil Kurumu tarafından geliştirilen *Ağız Çalışmaları Çevriyazı İşaretleri* ile, *Times Turkish Transcription* yazı tipinde bilgisayar ortamına aktarıldı.

Metinler, metin numaraları ve satır numaraları ile birlikte verildi.

1.2.BÖLGENİN FİZİKİ COĞRAFYASI

1.2.1 Konumu

Antalya iline bağlı 14 ilçeden biri olan Elmalı, Antalya ilinin 110 km. batısında bulunmaktadır. İlçenin kuzeyinde Korkuteli, doğusunda Kumluca, güneydoğusunda Finike, güneyinde Kaş, batısında ise Muğla ili ile çevrilidir. Elmalı, Akdeniz bölgesinde, Antalya ili sınırları içerisinde 46° 46" doğu meridyenleri üzerinde yer almaktadır. İlçe, Güney Anadolu boyunca uzanan Toros dağlarının Batı Akdeniz bölgesinde uzanan kıvrımları arasında sıkışmış, denizden 1050–1150 metre yükseklikteki bir plato üzerine kurulmuştur. Dağlık ve engebeli bir arazi üzerinde, 2503 metre yüksekliğine varan Elmalı Dağı'nın güney eteğinde yer alan yerleşimin doğusunda Tilkicilik Tepesi, batısında Topdağı Tepesi, güneyinde de Elmalı Ovası bulunmaktadır. Ayrıca yerleşimde Semayük, Kaşçiftliği, Eskihisar, Düden ovaları yer almaktadır. Güldürki, Karabayır Çayları, Düden'e dökülen Karagöl ile Avlan Gölü önemli su alanlarıdır.

Antalya ili, 20723 km² yüzölçümü ile Türkiye'nin yaklaşık % 2,7'sini oluşturmaktadır. Elmalı ise 1594 km² ile ilin yüzölçümünün yaklaşık % 7.69'una sahiptir.¹

1.2.2. Yüzey Şekilleri

Antalya ilinin batısında ve iç kesiminde dağlık bir alanda yer alan Elmalı, Batı Torosların kolları ile engebeleşmiştir. Bunlardan güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda uzanan Muğla ile doğal sınırı oluşturan Akdağ ve yükseklikleri 2.000 metreyi geçen tepeler Susuz ve Kohu Dağları yöredeki belli başlı engebelerdir. Torosların kolu olan Beydağları ile çevrili olup, şehir merkezinin bulunduğu yer adeta bir çanağı andırır. Bu çanak içerisinde, Elmalı, Akçay, Avlan, Bozhüyük ve Gölova ovaları vardır. Akarsuları düzenli bir rejim göstermez.

Elmalı'yı çevreleyen dağlar zengin bir orman örtüsü ile kaplanmıştır. Özellikle katran ağacı olarak bilinen Lübnan sediri eski çağlarda gemi yapımında, saray ve mabetlerin inşaatında, firavun ve yüksek yöneticilerin tabutlarında kullanılmıştır.

¹ Bilgi için bkz. <http://elmali.batiakdeniz.com/genelbilgi.php?gbid=14>

Bunların reçinesinden de mumyalamada yararlanılmıştır. Bu yöreden gönderilen sedir kerestesi, Ortadoğu'da demiryolu yapımında travers olarak kullanılmıştır.²

1.2.3. İklim

İlçede, Akdeniz bölgesinde olmasına rağmen Akdeniz iklimi değil, karasal iklim hüküm sürmektedir. Kışlar soğuk ve yağışlı, yazlar sıcak ve kurak geçmektedir.

1.3. BÖLGENİN SOSYAL YAPISI

1.3.1. İktisadi Yapı

Elmalı ilçesinin toplam yüzölçümü olan 159.400 hektarlık alanın %37.22'sine isabet eden 59.335 hektar kısmını tarım alanları oluşturmaktadır. İlçenin ekonomik yapısı daha çok tarıma ve hayvancılığa dayalıdır. Özellikle kırsal yörelerde küçük aile işletmeleri şeklinde tarım ürünleri ve hayvan besiciliği yapılmaktadır.

Sanayi alanında büyük işçi grubu çalıştıran üniteler mevcut değildir. İlçe merkezinde 1 tuğla fabrikası,1 yem fabrikası,1 un fabrikası ve 14.400.000 kg/yıl üretim kapasiteli 42 işçi çalıştıran 1 adet meyve suyu fabrikası bulunmakta olup, özel sektöre aittir. Diğer ticaret erbabı küçük esnaf niteliğindedir. Küçük sanayinin, organize sanayi bölgesine toplanması amacıyla ilçenin 4 km. güneyinde Küçük Sanayi Sitesi'nde 270 işyeri bulunmaktadır ve geçmiş yıllarda işletmeye açılmıştır.

1.3.2. Nüfus Dağılımı

2000 yılında yapılan nüfus sayımı sonuçlarına göre; ilçenin merkezinde 14.610 kişi, 2 belde ile 49 köyde 25.356 kişi olmak üzere toplam 39.966 kişi yaşamaktadır.1997 yılı Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre nüfus artış oranı %0 12.34 dır. Nüfusun yaklaşık olarak % 62'si köylerde,% 38'si ise ilçe merkezinde yaşamaktadır.³

² Bilgi için bkz. <http://elmali.batiakdeniz.com/genelbilgi.php?gbid=8>

³ Bilgi için bkz. <http://elmali.batiakdeniz.com/genelbilgi.php?gbid=8>

1.3.3. Eğitim – Öğretim

İlçe merkez ve köylerinde eğitim-öğretim düzeyi orta seviyededir. Mazisi geçmiş yıllara dayanan Ömer Paşa Medresesi bu yörede tahsilli ve kültürlü kişiler yetiştirmiştir. Medresenin tesis tarihi 1602'dir. Halkın, okumaya yönelik istemi fazladır. Okullaşma oranı % 99.5 olup, eski medresenin yerinde faaliyet gösteren Elmalı Halk ve Çocuk Kütüphanelerinde 24.833 adet, Yuva Halk Kütüphanesinde 2.476 adet basma eserler bulunmaktadır.⁴

İlçede 29 adet İlköğretim Okulu, 3 adet ortaöğretime ait kurum vardır. İlköğretim okullarının 21 adedi köylerde, 8 adedi ilçe merkezindedir. Ortaöğretim olarak; 1 adet Anadolu Lisesi, 1 adet Çok Programlı Lise (Bünyesinde Kız Meslek Lisesi, İmam Hatip Lisesi, Endüstri Meslek Lisesi, Teknik Lise ve Ticaret Lisesi vardır), 1 adet lise (bünyesinde yabancı dil ağırlıklı lise mevcuttur), ayrıca 1 adet Mesleki Eğitim merkezi, 1 adet Halk Eğitim Merkezi vardır. İlçedeki toplam öğrenci sayısı 6.166, öğretmen sayısı 280 kişidir.

1.4. BÖLGENİN TARİHİ ve ETNİK YAPISI

Elmalı, antik çağda Likya olarak tanımlanan bölge içindedir. Doğusu Pamfilya (Antalya), batısı Karya (Muğla), kuzeyi Psidısyia (Burdur-Isparta), bölgesi ile çevrilmiştir. İlçedeki Karaburun, Semayük, Karataş, Kızılbil anıtsal mezarları M.Ö.5.-6.yy ait Likya özelliği taşımaktadır. Bu çevrede yapılan arkeolojik kazılar sonucu ortaya çıkan bir oda genişliğindeki anıtsal mezarların duvarları kök boya ile yapılmış devrinin kültürünü yansıtan av sahneleri, balık avı sahneleri, araba ve taht resimleri ile süslüdür. İlçede Bayındır köyünde yapılan kazılarla bu çevredeki tümülüsler açılmış, kazıda elde edilen eserlerin Frigler'e ait olduğu ortaya çıkmıştır. Bölge M.S. 395 yıllarına kadar Romalılar M.S. 1080 yıllarına kadar da Bizans hâkimiyetinde kalmıştır. Bölgeye Türklerin yerleşmesi 11. yüzyılda başlamıştır. 12. yy. da Antalya ile Aydın arasında 200.000 Türkmen çadırının olduğu belirtilmektedir. Anadolu'nun o zamanki nüfusuna göre bu nüfusun çok yoğun bir nüfus olduğu ortaya çıkmaktadır. İlçemiz köylerinin bir çoğu Oğuz boylarının isimlerini taşımaktadır: Yuva, Salur, Bayındır, Eymir, Avşar, Bayat gibi...

⁴ Bilgi için bkz. <http://elmali.batiakdeniz.com/genelbilgi.php?gbid=8>

Elmalı ve çevresi erken dönemde Selçuklu yönetimine katılmıştır. Anadolu'da Türk yerleşim ve birliğini sağlayan Selçuklu Devleti I. Alaaddin Keykubat'ın saltanatı (1219-1237) zamanında en başarılı ve görkemli günlerini Elmalı ilçesinin yaşadığını söyleyebiliriz.

Selçuklu Devleti'nin son yıllarında göller bölgesinde Hamitoğulları Beyliği'ni kuran Dünder Bey beylikler mücadelesinde Antalya'yı alarak burasını çevresi ile birlikte kardeşi Yunus Bey'e verir. Bu suretle kurulan ve merkezi Antalya olan Teke Beyliği (1299-1423) diğer Anadolu beylikleri ile İlhanlılar'ın hakimiyeti altına girmiş ve Osmanlı Devleti'nin ilk zamanlarında Teke Livası'na yerleşmiştir. Daha sonraları da Teka Livası Teke Beyliği'nin uzun bir süre yazlık ikametgahı olmuştur. Yıldırım Beyazıt zamanında Osmanlı topraklarına katılan Elmalı (1392), Anadolu eyaletine bağlı Teke Livası'nın merkezi olmuş ve Teke Paşaları sürekli burada yaşamışlardır. Kabalı, Emelas ve Elmalı gibi isimlerle tanınmıştır. Ancak bu isimlerin nereden geldiği konusunda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. 1402 Ankara Savaşı'nın yarattığı boşluktan yararlanmak isteyen Teke Oğulları'ndan Osman Çelebi, Osmanlı kumandanı Firuz Beyoğlu Hamza Bey'in yaptığı ani baskın sonucu öldürülmüş. Yöre tekrar Osmanlıların eline geçmiş Teke Beyliği ile son bulmuştur (1423).

Osmanlı döneminde liva merkezinin Antalya'ya nakledilmesi ile Elmalı kaza olarak kalmış, günümüzde de hala varlığını sürdürmektedir.

Elmalı ilçesinin kronolojik tarihi genellemesini de şu şekilde verebiliriz:

01. M.Ö. 9.-14. yy Likya'nın efsanevi devri.
02. M.Ö. 14.yy M.Ö. 9. yy Luvitler (Arzava Krallığı Devri).
03. M.Ö. 9.yy M.Ö. 546 Likyalılar.
04. M.Ö. 546 M.Ö.333 Persler (Satrapları Devre).
05. M.Ö.333 M.Ö.190 (Büyük İskender ve Halefleri Devri).
06. M.Ö.190 M.S.395 Romalılar Devri.
07. M.S.395 M.S.1080 Bizanslılar Devri
08. M.S.1080 M.S.1324 Selçuklular Devri
09. M.S.1324 M.S. 1423 Teke Beyliği Devri.

10. M.S.1423 M.S.1920 Osmanlı Devri.⁵

⁵ Bilgi için bkz. <http://elmalimem.gov.tr/index.php?kat=3&id=107&menuid=163>

İKİNCİ BÖLÜM DİLBİLGİSİ İNCELEMESİ

2.1. SES BİLGİSİ

2.1.1. Ünlüler

Antalya ili, Elmalı ilçesinde, araştırma yaptığımız köylerde bugün Türkiye Türkçesi yazı dilinde kullanılan sekiz ünlü (a, e, ı, i, o, ö, u, ü) nün yanında, bu ünlülerin birlikte kullanıldığı ünlü veya ünsüz seslerin etkisiyle ya da konuşan kişinin konuşma özelliklerine bağlı olarak değişikliğe uğramış ünlüler de kullanılmaktadır. Bu ünlüler şunlardır:

á, a, e, ë, í, i°, i°.

Ayrıca temel ünlülerin yanında bazı ses olaylarından dolayı ortaya çıkan ve sekiz temel ünlünün yanında ā, ē, ī, ĭ, ō, ó, ū, ū şeklinde uzun olanları ve ä, ë, ï, ũ şeklinde kısa olanları da mevcuttur.

Temel sekiz ünlü, uzun ve kısa ünlülerin haricindeki ünlüler; komşu seslerin etkileri, konuşan kişilerin konuşma özellikleri, boğumlanma nitelikleri ve fonetik değerleri bakımında yazı dilindeki normal ünlülerden farklılaşarak değişikliğe uğramış ünlülerdir.

2.1.1. Yazı dilinde bulunmayan ünlüler

á ünlüsü :

Bu ünlü, yarı kalın, yarı ince, düz, geniş, a ile e arası bir ünlüdür.⁶ Geride boğumlanan a sesinin incilmesi veya daha önde boğumlanan e sesinin kalınlaşması neticesinde karşımıza çıkar. a>e yahut e>a aralığını temsil eder.

davár “davar” 01.11, *helváye* “helvaya” 27. 111, *yayláya* “yaylaya” 36. 08, *aláciglere* “alacıkları” 36.15, *háni* “hani” 36.51, *paráyi* “parayı” 37.27, *numára* “numara” 53.38.

⁶. Tok Turgut. (2002). “Denizli İli Güney ve Güneybatı Bölgesi Ağızları” doktora tezi, Denizli, s.18., Gülensoy Tuncer. (1988). Kütahya ve Yöresi Ağızları, TDK Yay., Ankara, s.19., Akar Ali. (2004). Muğla Ağızları, Muğla Üniversitesi Yay., Muğla.

â ünlüsü:

a sesi ile ı sesi arasında kalın, düz, yarı geniş yarı dar bir ünlüdür. Bazı ünlülerin etkisiyle a sesi daralma özelliği gösterir. Bölgemizde kullanımında a>ı ya da ı>a değişmesinin ara merhalesi olarak ortaya çıkan a-ı arası bir ünlüdür. â ünlüsü boğumlanma alanının a'ya daha yakın bir yerinde boğumlanan kapalı bir a ünlüsüdür.

olannara “olanlara” 01.20, *başqaları* “başkaları” 13.07.

ê ünlüsü:

e sesi ile i sesi arasında ince, düz, yarı geniş yarı dar bir ünlüdür.⁷ Bazı ünsüzlerin etkisiyle e ünlüsünün yarı daralmasıyla oluşmuştur. Genellikle e>ê ve i>ê değişiminin ara merhalesi olarak ortaya çıkmasına rağmen, az olsa da a>ê dönüşmesi de bulunmaktadır. Bölge ağızlarında c, ç, ş, y gibi inceltme ve daraltma özelliği bulunan ünsüzler de ê sesinin kullanımını yoğunlaştırmaktadır. Yumuşak damağın ön ve arkasına göre daha ortada oluşur. i'ye daha yakın olan ê ünlüsü, Eski Türkçedeki i sesinin tarihî gelişim seyirinde gösterdiği genişleme eğilimine uyarak ê'ye dönmektedir.⁸

yemeg “yemek” 20.12, *mefat_êtdi*. 01.113, *gene* “yine” 23.214, *keyer* “giyer” 64.06, *yemezdidik* “yemezdidik” 01.26, *gece* “gece” 81.69, *nenecen* “ne yapacaksın” 27.151, *gêderdiñ* “gidilirdin” 30.03, *dêye* “diye” 27.164, *ne* “ne” 32.115, *qabil_êtmeg* “kabul etmek” 59.26, *n_êtsiñ* “ne yapsın” 14.15, *gêtmedik* “gitmedik” 03.10.

ë ünlüsü:

açık e ünlüsüdür. Çenenin daha çok açılması ve e'nin normalden daha uzun söylenmesi ile çıkan bir ünlüdür.⁹ Çoğunlukla kelime başında görülür. Bölge ağızlarında kullanımı yaygın olmamasına rağmen çalışma sahamızın tamamında görülmektedir.

mêşür “meşhur” 01.89, *bêTdi* “kötüydü” 15.39, *bêrinde* “zamanında” 23.08, *bêri* “bu yana” 41.02.

⁷ Tok, DİGGBA, s.18., Akar, MA, s. 13., Gülensoy, KYA, s.21.

⁸ Tok, DİGGBA, s.20., Gülensoy, KYA, s.21., Akar, MA, s.13.

⁹ Tok, DİGGBA, s.20.

í ünlüsü:

Metinlerimizde az rastlanan bir sestir. Yarı kalın, yarı ince düz, dar, ı ile i arası bir ünlüdür.¹⁰ ı>í değişmesiyle karşımıza çıkar. ı'dan i'ye doğru yaklaşma y ünsüzünün inceltme özelliği ile ortaya çıkmaktadır.

hacı “hacı” 37.216, *şakayı* “şakayı” 38.90.

ı° ünülüsü:

ı sesi ile u arasında, kalın, yarı dar yarı geniş, yarı düz yarı yuvarlak bir ünlüdür.¹¹ ı ünüsünün biraz darlaşması sonucunda görülür. Söylenirken dudaklar hafif yuvarlaklaşır. Genellikle u>ı değişiminin ara merhalesidir.

yağmı°r “yağmur” 38.104, *davı°llı* “davullu” 43.06, *odı°n* “odun” 37.159.

i° ünlüsü:

i sesi ile ü sesi arasında, ince, yarı düz yarı yuvarlak, yarı geniş yarı dar bir ünlüdür.¹² i ünüsünün biraz yuvarlaklaşması, ü ünüsünün biraz darlaşması sonucunda görülür. Bazı sözcüklerde ş ünsüzünün etkisiyle ortaya çıkmıştır.

geli°dig “gelirdik” 01.35, *doleşi°* “dolaşır” 01.35.

¹⁰ Tok, DİGGBA, s. 21.

¹¹ Tok, DİGGBA, s. 21.

¹² Bu ünlü için, A.B. Ercilasun i harfinin üzerine ° işaretini (bkz. KİA. s.53) kullanır., Tok, DİGGBA s.22.

Ünlüler Tablosu

ÜNLÜLER		DÜZ			DÜZ-YUVARLAK		YUVARLAK GENİŞ
		GENİŞ	GENİŞ-DAR	DAR	DAR	DAR-GENİŞ	
KALIN	KISA	ă					
	NORMAL	a	ą	ı, ı°			o
	UZUN	ā		ī			
KALIN-İNCE	NORMAL	á	ë	í			
İNCE	KISA	ě		ĩ			
	NORMAL	e	ę	i, i°			ö
	UZUN	ē		î			ó

2.1.1.2. Uzun ünlüler

Günümüz Türkiye Türkçesi yazı dilinde, kelimelerde uzun ünlü bulunmamaktadır. Bununla birlikte Türkiye Türkçesi ağızlarının çoğunda olduğu gibi, bölgemiz ağızlarında çeşitli sebeplerden dolayı uzun ünlüler, çok sık olmasa da, karşımıza çıkmaktadır. Derlediğimiz metinlerdeki örneklerden hareketle bölgemiz ağızlarında ortaya çıkan uzun ünlüler şunlardır:

ā, ē, ī, ĭ, ō, ó, ū, ü

Bölgemiz ağızlarında kullanılan uzun ünlülerin ortaya çıkış nedenleri şunlardır:

2.1.1.2.1. Hece kaynaşması ile oluşan uzun ünlüler:

Kelime içinde bulunan bazı ünsüzler iki ünlü arasında kalınca kolayca eriyip kaybolurlar. Bu erime ve kaybolma sonucunda yan yana gelen iki veya daha fazla ünlü kaynaşmakta ve uzun ünlüleri oluşturmaktadır.¹³ Türkiye Türkçesinin diğer ağızlarında

¹³ Tok, DİGGBA, s. 26., Gülensoy, KYA, s. 23., Akar, MA, s. 12.

olduğu gibi Elmalı ve Yöresi ağızlarında da bu ses olaylarından dolayı oluşmuş uzun ünlülere çok sık rastlanmaktadır.

Hece kaynaşması ile oluşan uzun ünlülerin örnekleri şunlardır:

a. -h-, -ĥ-, -h̃- ünsüzlerine bağlı olarak oluşan uzun ünlüler:

silānu “silahını” 01.71, *māberic̄dim* “muhabereciydim” 03.06, *mūTdin* “Muhittin” 59.155.

b. -k-, -k̄-, -g-, -ğ-, -ğ̄- ünsüzlerine bağlı olarak oluşan uzun ünlüler:

ocā “ocağı” 01.48, *aşşā* “aşağı” 01.05, *dāmız* “dağımız” 01.10, *çārdı* “çağırdı” 02.31, *egmē* “ekmeği” 37.05, *yaq̄innī* “yakınlığı” 45.28, “*şışd̄imūñ*” sığıtımın” 47.33, *erī* “eriği” 56.82.

c. -r- ünsüzlerine bağlı olarak oluşan uzun ünlüler:

barmaklāñ “parmaklarının” 02.46, *köylēnde* “köylerinde” 27.44, *bilmiyōm* “bilmiyorum” 11.60.

ç.-y- ünsüzlerine bağlı olarak oluşan uzun ünlüler:

dē “diye” 03.22, *üsēn* “Hüseyin” 27.14, *antallē* “Antalya’ya” 37.27, *yörūP* “yürüyüp” 66.13.

2.1.1.2.2. Ünsüz düşmesi ile oluşan uzun ünlüler

İç seste bulunan ğ, ğ̄, h, ĥ, k, k̄, l, r, n, v(<ğ), y ünsüzleri düştükleri veya eridikleri bir önceki ünlü kurallı denilebilecek derecede uzamaktadır. Bu uzamayla hem düşen ünsüzün boşluğu telafî edilmekte hem mananın bozulması engellenmektedir.¹⁴ Bölgemizde tespit ettiğimiz örneklerden bazıları şunlardır:

-ğ̄- ünsüzünün düşmesi ile oluşanlar:

çīlīgdan “Çılgık’dan” 45.66, *īne* “iğne” 54. 22, *ūraşdığ* “uğraştık” 57.122, *būday* “buğday” 61.17, *dōru* “doğru” 10.11, *ōlen* “öğlen” 11.35, *ōrendim* “öğrendim” 16.60, *ōretmen* “öğretmen” 19.02.

¹⁴ Akar, MA, s. 12., Tok, DİGGBA, s.27.,. Gülensoy, KYA, s. 24.

a. -h-, -ĥ-, -ħ- ünsüzünün düşmesi ile oluşarlar:

ġāve “kahve” 01.62, *tātecileri* “tahtacıları” 47.33, *ġitiyarı* “ihtiyarı” 56.65, *fetġiye* “Fethiye” 57.106, *mūtardım* “muhtardım” 57,148, *mākemelġidi* “mahkemelikti” 56.91.

b. -ķ- ünsüzünün düşmesi ile oluşarlar:

yıkıġlġidi “yıkıklıktı” 46.08, *ġocūdum* “çocuktum” 59.180.

ç. -l- ünsüzünün düşmesi ile oluşarlar:

bozūdu “bozuldu” 57.39.

d. -n- ünsüzünün düşmesi ile oluşarlar:

yalġz “yalnız” 45.88, *ġsan* “insan” 54.59.

e. -r-, -r ünsüzünün düşmesi ile oluşarlar:

ġadā “kadar” 01.03, *ġatdġlā* “kattılar” 02.38, *alġnyā* “alġnyor” 02.50, *biġiriġ* “biġirir” 57.75, *geziyōduķ* “geziyorduk” 10.02.

f. -v- ünsüzünün düşmesi ile oluşarlar:

dōdū “dōvdū” 11.67.

g. -y- ünsüzünün düşmesi ile oluşarlar:

ġēsine “ġeysine” 27.15, *pēnir* “peynir” 37.01, *ġolēleġdi* “kolaylaġtı” 37.06, *verdġse* “verdiyse” 54.32, *ķġdilē* “ġiydiler” 54.101, *ōldūse* “ōldüyse” 66.29, *ōle* “ōyle” 11.128, *bōle* “bōyle” 11.26, *hōle* “hōyle” 11.30, *sōle* “sōyle” 11.51.

2.1.1.2.3. Çift ünlülerin kaynaġması ile oluşar uzun ünlüler:

Bir kelimenin son sesinin ünlü olması ve kendinden sonra gelen kelimenin ilk sesinin ünlü olması nedeniyle bu iki ses yan yana gelirken ünlüler kaynaġarak uzun ünlü oluştururlar.¹⁵ Araġtırma bölgemizde bu tür kaynaġma görölmektedir. Bölgede tespit ettiġimiz örnekler Şunlardır:

amcōlu “amcaoġlu” 53.18.

¹⁵ Bu bilgi için, Korkmaz, GBAA., s. 23., Gülensoy, KYA., s.27., Tok, DİGGBA, s. 30.

2.1.1.2.4. Yabancı kelimelerde bulunan uzun ünlüler

Çalışma bölgemizde, kökeni yabancı dillerden olup yazı dilinin etkisiyle ağızlara geçmiş olan bazı kelimelerde asli uzunluklar, genel olarak bölge ağızlarının özelliklerine uydurulmasına karşı, bazı kelimelerde devam etmektedir. Bu kelimelerden bazıları şunlardır:

pilāv “pilav” 02,07, Sāten “zaten” 53,84, tamām “tamam” 59,80, esgiašārda “Eskihisar” 03.02.

2.1.1.3. Kısa ünlüler

ă ünlüsü:

Elmalı ve Yöresi Ağızlarında, kısa a ünlüsü sadece bir örnekle tespit edilmiştir.

amcă_ōlu “amcaoğlu” 41,122.

ě ünlüsü:

Araştırma bölgemizde kısa e ünlüsüne çok nadir rastlanılmaktadır.

şē ěTdig “şey ettik” 59,23.

ĩ ünlüsü:

ĩ ünlüsü boğumlanma süresi en kısa olan ünlülerden biridir.¹⁶ Kısa ĩ ünlüsü, normal i ünlüsünden daha da kısadır. Genellikle bölge ağızlarında ek fiilin zaman çekiminde fiil kökü olarak karşımıza çıkar.

tegnolojĩmiz “teknolojimiz” 59,23.

ű ünlüsü:

Normal ü ünlüsünden daha kısa sürede boğumlanan bir ünlüdür.¹⁷

tecűrübe “tecrübe” 59,22.

¹⁶ Tok, DİGGBA, s.33., Gülensoy, KYA, s. 27.

¹⁷ Tok, DİGGBA, s.34., Gülensoy, KYA, s. 28.

2.1.1.4. Ünlü uyumları:

Türk dilinin en önemli özelliklerinden biri ünlü uyumdur. Ünlü uyumları bölgemiz ağızlarında sıkça görülmektedir. Ünlü uyumlarını; dil ve dudak benzeşmesi olmak üzere iki grupta inceledik.

2.1.1.4.1. Kalınlık-İncelik Uyumu (Dil benzeşmesi)

Türkçenin en önemli özelliklerinden biri dil benzeşmesidir. Gelişimini yazılı metinlerle takip edebildiğimiz Türkçe kelimelerin ve eklerin tamamına yakınında kalınlık-incelik uyumunun bulunması bunun en büyük delilidir.¹⁸ Türkçenin en önemli ses özelliklerinden biri olup, birkaç ek dışında bu kural sürekli işletilmiştir.

Dil benzeşmesi, bölgemiz ağızlarında yoğun olarak görülmektedir. Yazı dilinde dil benzeşmesine uymayan bazı ekler, edatlar ve kelimelerin uyuma sokulma şekilleri şöyledir:

2.1.1.4.1.1. i- fiilinin zaman eki almış şekillerinde dil benzeşmesi

Elmalı ve yöresinde, cevherî fiil kalın ünlülü kelimelerden sonra dil benzeşmesinin etkisi altına girmiş olarak karşımıza çıkar. Bölgede belirlediğimiz örnekler şunlardır:

ğaldısa “kaldı ise” 55.51.

2.1.1.4.1.2. –ken, iken zarf fiil ekinde dil benzeşmesi:

Bölgemizde i- fiiliyle kurulan ve yazı dilinde uyuma uymayan zarf fiilinin ekleşmiş veya ekleşmemiş şekilleri¹⁹ dil benzeşmesinin etkisine girmiştir. Bölgemiz ağızında tespit ettiğimiz örnekler çoğu kalınlık-incelik uyumuna tâbi olmuştur. Bölge ağızlarında görülen örnekler şunlardır:

oynarğan “oynarken” 73.103, *okurlarğan* “okurlarken” 76.42, *çocukkana* “çocukken” 01.65, *añnatırğan* “annatırken” 08.109, *yokğan* “yokken” 13.12, *ğaynarğan* “kaynarken” 32.120.

¹⁸ Mecdut Mansuroğlu. (1959). “Türkiye Türkçesinde Ses Uyumu”, TDAY Belleten. s. 81-93. Tok, DİGGBA, s. 35., Gülensoy, KYA, s. 31., Akar, MA, s. 16.

¹⁹ Korkmaz, GBAA, s.31., Tok, DİGGBA, s. 36., Gülensoy, KYA, s. 31., Akar, MA, s. 16.

2.1.1.4.1.3.-ki aitlik ekinde dil benzeşmesi

Yazı dilinde birkaç istisna hariç aykırılık gösteren bu ek, bölegemizde kalınlık-incecik uyumuna çoğunlukla uyar.

Bölge ağızlarında tespit ettiğimiz örnekler şunlardır:

şōraķı “sonraki” 34.36, *unuķı* “onunki” 37.163, *zamanķı* “zamanki” 38.12, *tarlanınķı* “tarlanınki” 39.60, *ununķı* “onunki” 02,40, *zumañķı* “zamanki” 03,37.

2.1.1.4.1.4. ki bağlacında dil benzeşmesi

Bağlaç olan ki'nin dil benzeşmesi örneği bir tanedir.²⁰ Örneği şudur:

yog ķı “yok ki” 53.54.

2.1.1.4.1.5. ile edatında dil benzeşmesi

Türkçede ekleşme sürecine girmiş ve bu süreci hâlâ sürdüren “ile” edatı bölgemiz ağızlarında tamamen ekleşmiş ve kalınlık incelik uyumuna uydurulmuştur.²¹

Bölge ağızlarında görülen örnekler şunlardır:

çırayla “çıra ile” 59.194, *arķadaşıla* “arkadaş ile” 65.112, *āşamıla* “akşam ile” 65.186, *bazlamayılan* “bazlama ile” 32.168, *omarınan* “Ömer ile” 47.217, *arķadaşıla* “arkadaş ile” 57.139, *ağşamla* “akşam ile” 65.138, *daşıla* “taş ile” 15.73.

2.1.1.4.1.6.-layın,-leyin ekinde dil benzeşmesi:

Yazı dilimizde dil benzeşmesine aykırı olarak sürekli ince kullanımı var olan –layın, -leyin eki, bölge ağızlarında dil benzeşmesine uydurularak söylenmektedir.²²

Bölge ağızlarında görülen örnekler şunlardır:

şabālan “sabahleyin” 57.132, *sabāla* “sabahleyin” 23.45.

²⁰ Korkmaz, GBAA, s.30., Tok, DİGGBA, s. 37., Gülensoy, KYA, s. 32.

²¹ Korkmaz, GBAA, s.31., Tok, DİGGBA, s. 37., Gülensoy, KYA, s. 32., Akar, MA, s. 17.

²² Korkmaz, GBAA, s.31., Tok, DİGGBA, s. 38., Gülensoy, KYA, s. 32., Akar, MA, s. 17.

2.1.1.4.1.7. hani, hangi kelimelerinde dil benzeşmesi:

Eski Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesi'nde kanı, kangı şekliyle görülen bu kelime, günümüz yazı dilinde dil benzeşmesinin dışında hani, hangi şekliyle kullanılmaktadır.²³ Bölge ağızlarında tespit ettiğimiz örnekler şunlardır:

hanı “hani” 25.02, *hangısı* “hangisi” 34.47, *hangımızda* “hangimizde” 34.133.

2.1.1.4.1.8. Birleşik kelimelerde dil benzeşmesi:

Birleşik bazı kelimeler dil benzeşmesi kurallarına uygun şekliyle, bölge ağızlarında kullanılmaktadır.

birez “biraz” 08.181, *Çanağkala* “Çanakkale” 65.16, *nādar* “ne kadar” 65.32, *diyerbakıra* “Diyarbakır’a” 65.06

2.1.1.4.1.9. Yabancı kelimelerde dil benzeşmesi:

Derlediğimiz metinlerdeki örneklerden anlaşıldığına göre Elmalı ve Yöresi Ağızlarında genellikle yabancı kelimelerdeki ünlüler korunmuştur. Bununla birlikte Türkçedeki kuvvetli uyumdan dolayı bazı kelimelerin dil benzeşmesine girdiği görülmüştür. Bu benzeşme ilerleyici, gerileyici ve hem ilerleyici hem de gerileyici ünlü benzeşmesi olmak üzere üç şekilde görülmektedir.

İlerleyici ünlü benzeşmesi:

camı “cami” 13.10, *başcılara* “bahçelere” 32.95, *ataş* “ateş” 01.44, *felen* “filan” 08.32, *tekrer* “tekrar” 17.25.

Gerileyici ünlü benzeşmesi:

esgerde “askerde” 65.06, *barabar* “beraber” 55.69, *īsan* “insan” 75.23.

Hem ilerleyici hem gerileyici ünlü benzeşmesi:

barabar “beraber” 55.69, *mışafırsıñız* “misafirsiniz” 57.93, *tayyará* “helikopter” 03.99.

²³ Tok, DiGGBA, s. 38., Gülensoy, KYA, s. 32.

2.1.1.4.2. Dudak benzeşmesi:

Dudak benzeşmesi sözcüklerin ve eklerin düzlük-yuvarlaklık uyumu ile ilgilidir.
²⁴Türkçenin farklı devir ve sahalarında rastlanılır. Türk Dilinin yazılı belgeleri incelendiğinde bu uyumun işletildiği görülmektedir.

Elmalı ve yöresi ağızları düzlük-yuvarlaklık uyumu açısından değerlendirildiğinde kalınlık-incelik uyumu kadar işlek olmamakla birlikte işletilmiş bir uyumdur. Bölgede rastlanılan örnekler şunlardır:

.....
davılcılā “davulcular” 32.80, *havıza* “havuza” 59.115, *cavır* “cavur” 34.33,
cavır “cavur” 03.31, *abdullaḥ* “Abdullah” 32.88, *ğarpız* “karpuz” 14.06, *yavru*
“yavru” 53.01, *yımırtaşı* “yumurtası” 54.73.
.....

2.1.1.5. Dil benzeşmesinin bozulması:

.....
Çalışma sahamızda, kuvvetli bir dil benzeşmesi olmasına rağmen kalınlık-incelik uyumsuzluğu da bulunmaktadır.²⁵ Ünlülerde dil benzeşmesinin bozulmasında bazı ünsüzlerin yanlarındaki ünlüleri kalınlaştırma veya inceltme özelliği etkisi görülmektedir.

2.1.1.5.1. Gelecek zaman ekinde aykırılışma:

ḥurcek “vuracak” 03.45, *bulcek* “bulacak” 03.61, *atcek* “atacak” 14.14, *çıkcek*
“çıkacak” 14.21, *olcek* “olacak” 05.21.

2.1.1.5.2. Şimdiki zaman ekinde aykırılışma:

anliyō muṣuñ “anlıyor musun” 71.03, *ğatilyō mudu* “katılıyor muydu” 81.76,
bişiriyā “pişiriyor” 81.80, *ğediyā* “gidiyor” 82.49.

2.1.1.5.3.-ma, -me (olumsuzluk ve yapım ekinde aykırılışma):

yaşemeyen “yaşamayan” 03.35, *śaTmeyiz* “satmayız” 04.11, *oturTdurmeyōñ*
“oturturmuyorum” 08.32, *yazemeyōñ* “yazamıyorum” 25.02, *olmeyince*
“olmayınca” 25.13.

2.1.1.5.4. Mastar ekinde aykırılışma:

ğılmameg “kılmamak” 07.09.

²⁴ Akar, MA, s. 20,

2.1.1.5.5. I. şahıs ekinde aykırılışma:

yaşındeyîñ “yaşındayım” 52.08, *añnadabiliyār miñ?* “anlatabiliyor muyum?” 74.04, *biliyāñ* “biliyorum” 75.31, *bilmiyāñ* “bilmiyorum” 78.19.

2.1.1.5.6. -gil ekinde aykırılışma:²⁶

hâsangil “Hasangil” 46.03, *āmadgil* “Ahmetgil” 46.03, *bubamgilden* “babamgilden” 55.02, *ablamgil* “ablamgil” 55.38, *şakallıgiliñ* “Sakallıgil’in” 62.91, *çavuşgil* “Çavuşgil” 65.149, *ğaynatamgil* “kayınvalidemgil” 78.06.

2.1.1.5.7. -de Hal ekinde aykırılışma:

ordeki “ordaki” 84.62.

2.1.1.5.8. ç, ş, y gibi ünsüzlerin etkisiyle aykırılışma:

çapeliyöz “çapalıyoruz” 53.135, *bureya* “buraya” 74.03, *goleylig* “kolaylık” 20.41, *oynecez* “ oynayacağız” 08.258.

2.1.1.6. Ünlü Değişmeleri:

Bölge ağızlarında ünlü değişmeleri oldukça yoğun olarak görülmektedir.²⁷ Ünlü değişmelerinin ana nedeni, sözcüklerin Türkçenin ses uyumlarına ve kurallarına uygun hale getirilmesidir. Bu kurallar dilin daha az enerji kuralının işlekliliğinin gereğidir. Ses değişmelerinde bazı sözcüklerde asli şekillerin korunduğu örnekler daha önce yapılan ağız çalışmalarının genelinde ses değişikliği içinde verildiğinden dolayı çalışmamızda biz de aynı yöntemi kullandık.

2.1.1.6.1. Kalın ünlülerin incelenmesi:

Kalın ünlülerin incelenmesi olayı bölgemizde sıkça karşılaştığımız bir olaydır.²⁸ Bazı inceltme özelliği olan ünsüzlerin ve eklerin etkisi ile veya yabancı dillerden alınan bir kelimenin Türkçe kurallara uydurulma eğilimi ile doğru orantılı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu örnekler şunlardır:

²⁶ Tok, DİGGBA, s. 41.

²⁷ Akar, MA s. 21., Tok, DİGGBA, s. 43., Korkmaz, GBAA., S.41-49., Gülensoy, KYA s. 35-39.

²⁸ Korkmaz, GBAA., s.41-49., Tok, DİGGBA, s. 44., Gülensoy, KYA, s. 36.

a>á değişmesi:

davár “davar” 01.11, *helváye* “*helvaya*” 27.111, *yayláya* “*yaylaya*” 36.08, *aláciglere* “*alacıklara*” 36.15, *paráyi* “*parayı*” 37.27, *numára* “*numara*” 53.38.

a>e değişmesi:

horeyi “*şurayı*” 32.18, *dağıdıvmeg* “*dağıdıvermek*” 32.59, *arabeyle* “*arabayla*” 32.71, *fejde* “*fayda*” 47.187,

a>i değişmesi:

mahilleniñ “*mahallenin*” 66.12.

ı>í değişmesi:

hacı “*hacı*” 37.217, *şakayı* “*şakayı*” 38.90.

ı>i değişmesi:

boşalıyor “*boşalıyor*” 42.86, *çameşir* “*çamaşır*” 43.66, *yaşındeyiñ* “*yaşındayım*” 69.01, *boralıyiñ* “*buralıyım*” 17.10, *uFecik* “*ufacık*” 17.58, *başimde* “*başımda*” 12.27, *alacigde* “*alacıkta, çadırda*” 39.109.

u>e değişmesi:

oyneyallā “*oynuyorlar*” 51.55, *depoleyō* “*depoluyor*” 30.15, *olmeyā* “*olmuyor*” 70.47.

u>ú değişmesi:

dođúP “*dokuyup*” 38.103.

u>ü değişmesi:

mahsülümüz “*mahsülümüz*” 24.48.

2.1.1.6.2. İnce Ünlülerin Kalınlaşması

Bölge ağızlarında ince ünlülerin kalınlaşması olayı²⁹ kalın ünlülerin incelenmesi örneklerine göre daha az görülmektedir. Buna rağmen diğer Anadolu ağızları ile karşılaştırıldığında oldukça bol örnekler karşımıza çıkmaktadır. Bölge ağızlarında görülen örnekleri şunlardır:

e>a değişmesi:

hâlvadan “helvadan” 32.60, , *atrafına* “etrafına” 37.47.

e>á değişmesi:

tayyará “teyyare” 03.99.

e>ı değişmesi:

alivırı “aliverir” 32.28, *kalkıvırı* “kalkiverir” 32.28, *atıvıdı* “atıverdi” 32.46, *aTdırvımış* “attırırvermiş” 03.70, *başcılara* “bahçelere” 32.94.

i> ı değişmesi:

hâanı “hani” 25.02, *hângısı* “hangisi” 34.47, *hângımızda* “hangimizde” 34.133, *mişafırsıñız* “misafirsiniz” 57.93, *hızmata* “hizmete” 43.06, *hızmadlığ* “hizmetlik” 23.11, *geçānķı* “geçen yılki” 40.66.

ö>o değişmesi:

omarınan “Ömer’le” 47.216, *omarıla* “Ömer’le” 47.219, *omar* “Ömer” 08.175.

2.1.1.6.3. Geniş ünlülerin daralması

Araştırma bölgemizde rastladığımız geniş ünlülerin daralması olayı³⁰ bazı ünsüzlerin ve eklerin daraltıcı özelliğiyle ortaya çıkar. Bölge ağızlarında görülen geniş ünlülerin daralması örnekleri şunlardır:

²⁹ Akar, MA s. 21., Tok, DİGGBA, s.46., Korkmaz, GBAA, S.41-49., Gülensoy, KYA. s. 36-37.

³⁰ Gülensoy, KYA., s. 37., Korkmaz, GBAA., s.41-49., Akar, MA, s. 22., Tok, DİGGBA, s. 49.

a> ą deęişmesi:

olannara “olanlara” 01.20, *başqaları* “başkaları” 13.07.

e> ę değişmesi:

yemeg “yemek” 20.11, *mefat_ętdi* “vefat etti” 01.113, *gece* “gece” 81.69, *ne* “ne” 32.115, *yemezdik* “yemezdik” 01.26.

e > ı değişmesi:

alıvırı “alıverir” 32.28, *qalkıvırı* “kalkıverir” 32.28, *atıvıdı* “atıverdi” 32.46, *aTdırvımış* “attırvıvermiş” 03.70, *başcılara* “bahçelere” 32.94.

e>ü değişmesi:

düşüceğler “düşecekler” 53.54.

o>ı değişmesi:

fotıraf “fotoğraf” 13.17, *fotırafını* “fotoğrafını” 20.51, *doğdır* “doktor” 20.52.

o > ę değişmesi:

ę “o” 73.77, *ęndan* “ondan” 03.04, *ęovarıñ* “kovarım” 03.89.

o>u değişmesi:

doğdur “doktor” 20.55, *doğdura* “doktora” 20.58, *doğdura* “doktora” 70.69, *motura* “motora” 03.141.

o> ú değişmesi:

begleyümüş “bekliyormuş” 37.31.

ö>ü değişmesi:

üğünüyor “öğünüyor” 61.16, *üğüdüP* “öğütüp” 77.43.

ü>i değişmesi:

üğünüyor “öğünüyor” 61.16.

2.1.1.6.4. Dar ünlülerin genişlemesi

Bölge ağızlarında görülen dar ünlülerin genişlemesi³¹ örneklerine sıkça rastlanılmaktadır.

ı>e değişmesi:

atleyā “atlıyor” 79.21, *başleyō* “başlıyor” 81.56, *ğarşıleyō* “karşılıyor” 81.110, *taşalanmeyōñ* “tasalanmıyorum” 82.54, *varmeyāz* “varmıyoruz” 82.58.

i> e değişmesi:

geydirceğdir “giydirecekler” 32.30, *eyice* “iyice” 02.24, *eyilerdir* “iyilerdir” 08.05, *geTdilē* “gittiler” 08.31.

i>e değişmesi:

deyeceñ “diyeceksin” 47.73, *keyer* “giyer” 64.06, *lere* “lira” 05.07, *geçerdiñ* “gidilirdin” 30.03, *deye* “diye” 27.164

u> o değişmesi:

ķoma “kuma” 37.133, *borda* “burda” 65.02, *boralıydım* “buralıydım” 66.03, *yoķarda* “yukarda” 70.104.

u> o değişmesi:

bōrlāda “buralarda” 05.11, *hōrāña* “şurana” 15.95.

ü> ö değişmesi:

böyüg “büyük” 71.39, *böyüTdüm* “büyüttüm” 53.102, *gözelce* “güzelce” 57.90, *yörüsün* “yürüsün” 61.14, *hökümete* “hükümete” 69.52, *böyümüş* “büyümüş” 74.09, *gözel* “güzel” 10.13.

2.1.1.6.5. Düz ünlülerin yuvarlaklaşması

İnceleme sahamızda karşılaştığımız düz ünlülerin yuvarlaklaşması olayı diğer ünlü değişimlerine göre daha azdır. Düz ünlülerin yuvarlaklaşması olayı bölge ağızlarında genellikle dudak ünsüzü olan “b” sesinin benzeşmesinden kaynaklanmaktadır.

³¹ Gülensoy, KYA., s. 37., Akar, MA, s. 25., Tok, DİGGBA, s. 52.

a> o değişmesi:

fisdon “fistan” 26.29, *bobamgiliñ* “babamgilin” 55.11.

a>u değişmesi:

boynu “durmadan” 11.115.

e > o değişmesi:

metro “metre” 23.235.

e > ö değişmesi:

dövlet “devlet” 43.109, *dövletiñ* “devletin” 43.123.

e> ü değişmesi:

bölü “böyle” 32.82, *bölü* “böyle” 32.10, *böli böli* “böyle böyle” 32.68.

i> ü değişmesi:

büber “biber” 32.101, 40.42, *olduğümüz_üçün* “olduğumuz için” 19.06, *onuñ_üçün* “onun için” 21.11, *gözümüle* “gözüm ile” 33.23.

2.1.1.6.6. Yuvarlak ünlülerin düzleşmesi

Araştırma sahamızda dudak benzeşmesine bağlı olarak, düz ünlülerden sonra düz ünlülerin gelmesi yönündeki kuvvetli eğilim, bazı yuvarlak seslerin ve eklerin düzleşmesini³² beraberinde getirir. Bölgemiz ağızlarında görülen örnekler şunlardır:

o>a değişmesi:

horaz “horoz” 49.109.

³² Akar, MA, s. 26., Tok, DiGGBA, s.56., Korkmaz, GBAA., S.41-49., Gülensoy, KYA, s.39.

u> ı değişmesi:

mıstava “Mustafa” 17.80, *hāvıza* “havuza” 59.115, *cavır* “cavur” 34.33, *cavır* “cavur” 03.31, *abdillaḥ* “Abdullah” 32.88, *davıl* “davul” 13.39, *davılclılā* “davulcular” 32.81.

u> ı° değişmesi:

yağmı°r “yağmur” 38.104, *davı°lli* “davullu” 43.06, *odi°n* “odun” 37.159.

2.1.1.7. Ünlü düşmesi:

Bölgemiz ağızlarında ünlü düşmeleri³³ değişik şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Araştırma sahamızda belirlediğimiz ünlü düşmeleri ve nedenleri şöyledir:

a. Vurgusuz orta hecenin dar ünlüsünü genellikle düşer.

boynu “boyunu” 11.136, *gelcez* “geleceğiz” 80.14, *dağka* “dakika” 42.115, *ķaynanam* “kayınannem” 54.70, *hātceyi* “Hatice’yi” 32.25.

b. Ünlü ile biten bir sözcük, yine ünlü ile başlayan bir kelime ile ulama yapılarak söylenirse ünlülerden biri düşer.

oldū ķün “olduęu için” 01.65, *n_olceg* “ne olacak” 08.51, *n_etsiñ* “ne etsin” 14.15.

c. Birleşik kelimelerde iki ünlünün yan yana gelmesiyle ünlülerden biri düşer.

amcaōluna “amcaoğluna” 41.126, *fatmananıñ_eşi* “Fatma Ana’nın eşi” 47.226.

ķ. Yabancı dillerden alınmış sözcüklerde iç sesteki iki ünlünün yan yana gelmesi durumunda ünlülerden biri düşer.

sāTda “saatte” 63.124, *iñşātı* “iñşaatı” 68.09, *sāT* “saat” 23.189.

d. Bazı yer zarflarında iç sesteki ünlüler düşer.

orda “orada” 68.18, *iķersinde* “iķersinde” 03.82, *şurdan* “şuradan” 76.07, *burda* “burada” 80.39, *dışardan* “dışarıdan” 56.76, *nerde* “nerede” 56.104, *yukardaķı* “yukarıdaki” 76.14.

³³ Gülensoy, KYA., s. 41-42., Korkmaz, GBAA., s.49-50., Akar, MA, s. 27., Tok, DİGGBA, s. 57-59.

e. Bazen orta hecedeki “a, e” ünlüleri ünsüzlerin etkisiyle daralma ve düşme eğilimi gösterir.

yapcez “yapacağız” 82.15, *etcek* “edecek” 17.79, *gülceñ* “güleceksin” 44.332.

2.1.1.8. Ünlü türemesi:

Bölgemiz ağızlarında bilinen ve bilinmeyen nedenlerle ünlü türemeleri³⁴ karşımıza çıkmaktadır. Kelime başında, ortasında ve sonunda ünlü türemesi olayına rastlanılır. Bölgemizde karşımıza çıkan ünlü türemesi örnekleri şunlardır:

2.1.1.8.1. Ön türeme:

Bilindiği gibi Türkçe kelimeler r-, l- ünsüzleri ile başlamaz. Bu seslerle başlayan yabancı dillerden alınma kelimelerde ön seste bazen ünlü türediği görülür. Türeyen ünlüler incelik-kalınlık uyumuna çoğunlukla uyarlar. Bölge ağızlarında görülen örnekler şunlardır:

Ø>e

erecep “Recep” 22.23, *erezilliglen* “rezillikle” 71.49.

Ø>ı-

ıramazan “Ramazan” 22.23, *ırāzı* “razı” 79.16, *ırametlik* “rahmetlik” 03.62, *ıraşlārşıñ* “rastlarsın” 04.16, *ırafet* “Rafet” 16.53

Ø>i-

ireysi “reisi” 03.86, *irendelersıñ* “rendelersin” 81.124, *ilazım* “lazım” 17.76, *ilēne* “leğene” 27.57, *ilimanına* “limanına” 23.53

Ø>u-

Urum “Rum” 48.86, *uruşu* “Rus’u” 62.110, *uruşyadan* “Rusya’dan” 23.254.

2.1.1.8.2. İç türeme

İç sesteki ünlü türemesi genellikle yabancı kökenli kelimelerde görülmektedir. Bu alınma kelimeler Türkçe kurallara uydurulur. Bölge ağızlarından tespit ettiğimiz örnekler şunlardır:

³⁴ Gülensoy, KYA., s. 42-45., Korkmaz, GBAA., s.50-52., Akar, MA, s. 29., Tok, DİGGBA, s. 59.

Ø>-a-

alaman “Alman” 62.102.

Ø>-ı-

aķırabeyi “akrabayı” 29.19, *abılam* “ablam” 82.02, *masıraf* “masraf” 25.38, *ğıram* “gram” 34.90.

Ø>-i-

mavizeri “mavzeri” 01.72, *kilometire* “kilometre” 59.102, *esira* “Esra” 16.87, *filime* “filme” 80.30.

Ø>-u-

şoñura “sonra” 21.24, *peturola* “petrolde” 22.30.

Ø>-ü-

şükürü “Şükrü” 18.48, *ğübüre* “gübre” 39.15.

2.1.1.8.3. Son türeme

Son seste şimdiki zaman ekine gelen –ı, -u ünlülerinin, Eski Anadolu Türkçesinde birleşik fiil çerçevesinde kullanılan yorır şekliyle³⁵ ilgili olduğu düşüncesindeyiz. Şimdiki zaman eki –yor, Türkçe’deki yürü- fiilinden oluşmuş bir ektir ve bu ekin Eski Anadolu Türkçesi’ndeki kullanımını -yori³⁶ şekliyledir. Bölgemiz ağızlarında da bu durum sürdürülmektedir.

Ø>-u

diyoru “diyor” 42.11, *oluyoru* “oluyor” 53.23, *yapıyoru* “yapıyor” 56.27, *toplanıyoru* “toplanıyor” 65.58, *görünüyoru* “görünüyor” 21.48.

Ø>-ı

ğalıyor “kalıyor” 31.07, *boşalıyor* “boşalıyor” 42.86, *uçamıyor* “uçamıyor” 56.58.

³⁵ Akar, MA, s. 33., Tok, DİGGBA, s. 61., Gülensoy, KYA, s. 45.

³⁶ Gürer Gülsevin. (1997). Eski Anadolu Türkçesi’nde Ekler, TDK. Yay., Ankara. s. 96-99.

2.1.2. Ünsüzler

Elmalı ilçesi ve köylerindeki ağızlar da bugün Türkiye Türkçesi yazı dilinde kullanılan yirmi bir ünsüz (b, c, ç, d, f, g, ğ, h, j, k, l, m, n, p, r, s, ş, t, v, y, z)ün dışında şu ünsüzler bulunmaktadır:

Ç, F, ğ, h, J, k, ñ, P, S, T.

2.1.2.1. Yazı dilinde bulunmayan ünsüzler:

Bölgemiz ağızlarında Standart Türkiye Türkçesi alfabesinde bulunmayan, gerek boğumlama yerleri, gerek özellikleri açısından değişiklik arz eden ünsüzler bulunmaktadır. Bu ünsüzler şunlardır:

Ç ünsüzü:

ç- ş arası, ağızda oluşan titreşimsiz yarı sürekli yarı süreksiz, diş ünsüzüdür. Genellikle ç>ş değişiminin ara merhalesi olarak ve kelime sonunda karşımıza çıkmaktadır. Bölge ağızlarında tespit ettiğimiz örnekler şunlardır:

hiÇ “hiç” 01.36, *geÇmesiñ* “geçmesin” 01.70, *ardıÇ* “ardıç” 16.89, *çarÇaflar* “çarşafklar” 17.61, *patlanğıÇ* “patlangıç” 79.25..

F ünsüzü:

f-v arası, ağızda oluşan yarı titreşimli yarı titreşimsiz, sürekli diş dudak ünsüzüdür.

Bölge ağızlarında tespit ettiğimiz örnekler şunlardır:

kaFama “kafama” 37.210, *ğarağaFa* “karakafa” 38.03, *uFacığ* “ufacık” 39.54, *kaFaşına* “kafasına” 41.48.

ğ ünsüzü:

Titreşimli, sürekli, ağızda oluşan art amak ünsüzüdür.³⁷ Genellikle k>ğ ve g>ğ, değişimiyle karşımıza çıkar. Kalın ünlülerde kullanılmaktadır. Bölge ağızlarında oldukça yoğun olarak kullanılmaktadır. Başlıca örnekleri şunlardır:

ğaşmadım “kaçmadım” 66.03, *çaldığsıra* “çaldıkça” 71.64, *çabığ* “çabuk” 72.09, *ğacıyollar* “kaçıyorlar” 75.37, *buçuğ* “buçuk” 78.18, *patlanğıÇ* “patlangıç” 79.25.

³⁷ Bu ünsüz için, A.B. Ercilasun ğ işaretini (bkz. KİA. s.103), T. Gülensoy ğ işaretini (bkz. KYA. s.VII), Z. Korkmaz ğ işaretini (bkz. GBAA. s.VIII, ve NYA. s.XV), E. Gemalmaz ğ işaretini (bkz. EİA. s.157) kullanırlar., Tok, DİGGBA, s.63., Gülensoy, KYA, s.49.

h ünsüzü:

Ağızda oluşan, yarı titreşimli yarı titreşimsiz, sürekli gırtlak ünsüzüdür.³⁸ Bölge ağızlarının tamamında rastlanılır. Başlıca örnekleri şunlardır:

harmanı “harmanı” 79.01, *hora* “şura” 80.01, *haykırdı* “haykırdı” 84.80, *sabaha* “sabaha” 84.10, *hocam* “hocam” 84.15.

J ünsüzü:

Ağızda oluşan, titreşimli, yarı sürekli yarı süreksiz, diş ünsüzüdür.³⁹ j-c arası bir ünsüzdür. Bölge ağızlarında sınırlı sayıda örneklerine rastlanır.

teterJan “deterjan” 03.20, *Jandarmaydım* “jandarmaydım” 57.03.

k ünsüzü:

Ağızda oluşan, titreşimsiz, süreksiz, art damak ünsüzüdür.⁴⁰ Bölge ağızlarında en çok kullanılan ünsüzlerden biridir. Başlıca örnekleri şunlardır:

çıkardım “çıkardım” 08.18, *areyadık* “arıyorduk” 09.18, *yoğardan* “yukardan” 41.131, *yakışığı* “yakışanı” 49.14, *çıkıyollar* “çıkıyorlar” 56.11, *toğat* “tokat” 61.31, *dağkada* “dakikada” 69.06.

ñ ünsüzü:

Genizde oluşan, titreşimli, sürekli, art damak ünsüzüdür.⁴¹ İlgi hal ekiyle II. tekil ve çoğul şahıs ekinde kullanılır. Ayrıca bazı kelimelerin aslî şekillerinde bu ünsüz bulunmaktadır.

tañrı “tanrı” 69.25, *beñzer* “benzer” 27.111, *yaña* “yana” 28.35, *göñnünden* “gönlünden” 31.32, *öñünden* “önünden” 36.30, *gömēñ* “Gömen” 36.35.

ñ ünsüzünün en belirgin kullanımı ise, fiil çekiminde birinci tekil şahıs eki olarak kullanılmasıdır. Bölge ağızlarımızın tamamında rastlanır.

ğalmañ “kalmam” 16.07, *biliyāñ* “biliyorum” 75.31, *bilmiyāñ* “bilmiyorum” 78.19, *añnadabiliyār miñ?* “anlatabiliyor muyum?” 74.04.

³⁸ Tok, DİGGBA, s.63.

³⁹ Tok, DİGGBA, s.63

⁴⁰ Bu ünsüz için, Ercilasun A. B. k işaretini (bkz. KİA. s.103), Gülensoy T. altı noktalı büyük k işaretini (bkz. KYA. s.VII), Korkmaz Z. k işaretini (bkz. GBAA. s.VIII, ve NYA. s XV), Gemalmaz E. işaretini (bkz. EİA. s.157) kullanırlar., Tok, DİGGBA, s. 63.

⁴¹ Bu ünsüz için bütün ağız çalışmalarında ñ işaretini kullanırlar. Anadolu Ağızları'nın tamamında ve tarihi Türk şivelerinde sürekli kullanılan bir sestir. Tok, DİGGBA, s.64., Gülensoy, KYA, s. 49.

P ünsüzü:

p-b arası, ağızda oluşan, yarı titreşimli yarı titreşimsiz, süreksiz, çift dudak ünsüzüdür.⁴² Çalışma sahamızın bütün bölgelerinde sıkça karşılaşılan bir ünsüzdür. Başlıca örnekleri şunlardır:

hePsi “hepsi” 05.17, *kisPedi* “kispeti” 05.29, *tasniP* “tasnip” 47.28, *geliP* “gelip” 47.44, *ğaçıP* “kaçıp” 47.45, *deyiP* “deyip” 47.46, *alıP* “alıp” 47.50, *ediP* “edip” 47.53, *bağlayıP* “bağlayıp” 47.65, *araP* “arayıp” 47.75, *seveP* “sevip” 47.85, *guruP* “kurup” 47.87.

S ünsüzü:

s-z arası, ağızda oluşan, yarı titreşimli yarı titreşimsiz, sürekli, diş ünsüzüdür.⁴³ Çalışma sahamızın tamamında karşımıza çıkar. Bölge ağızlarında tespit ettiğimiz örnekler şunlardır:

boScayı “Bozça’yı” 47.157, *herkeS* “herkes” 49.70, *Saten* “zaten” 53.84.

T ünsüzü:

t-d arası, ağızda oluşan, yarı titreşimli yarı titreşimsiz, süreksiz, diş eti ünsüzüdür.⁴⁴ Bölgemizde en sık karşılaştığımız ünsüzlerden birisidir. Başlıca örnekleri şunlardır:

eT “et” 54.31, *dörT* “dört” 54.02, *giTdim* “gittim” 54.02, *ğetdig* “gittik” 54.06, *fark_eTmedig* “fark etmedik” 54.10, *yaPTık* “yaptık” 57.06, *milleTde* “millette” 57.10, *düven_eTdiler* “düven ettiler” 79.02, *ğaybeTdi* “kaybetti” 79.10, *şarTdir* “şarttır” 82.42, *heTda* “hatta” 82.58, *sāT* “saatte” 83.15

2.1.2.2. Ön ses ünsüzleri:

Elmalı ve yöresi ağızlarında, yazı diliyle paralellik gösteren ön ses ünsüzleri bulunmaktadır. Yazı dilinde ön seste bulunmayan Ç, J, ğ, ñ ünsüzleri bölgemiz ağızlarında da ön seste bulunmaz. c, f, ğ, l, m, n, r, z ünsüzleri⁴⁵ ön seste Türkçede kullanılmamakla birlikte bazı yabancı kökenli veya tabiat taklidi kelimelerde rastlanılır.

⁴² Bu ünsüz için, Gülensoy T. P işaretini (bkz. KYA. s.VII), Korkmaz Z. P işaretini (bkz. GBAA. s.VIII, ve NYA. s XV), Günşen A. büyük P işaretini (a.g.e., s. XVIII), Demir A. büyük P işaretini (a.g.e., s.17), Buran A. büyük P işaretini (a.g.e., s.48) kullanırlar.

⁴³ Bu ünsüz için, Günşen A. büyük S işaretini (a.g.e., s. XVIII), Demir N. büyük S işaretini (a.g.e., s.17), Buran A. büyük S işaretini (a.g.e., s.48) kullanırlar.

⁴⁴ Tok, DİGGBA, s.65., Gülensoy, KYA, s. 48.

⁴⁵ Gülensoy, KYA., s.50-56, Korkmaz, GBAA., s.58-65., Tok , DİGGBA, s. 66-68.

Bu ünsüzler, çok seyrek olarak tabiat taklitleri dışında, konuşan kişinin ağız özelliği ve ses olayları sonucu ortaya çıkar. Bölge ağızlarında görülen örnekler şunlardır:

c ünsüzü:

Çoğunlukla yabancı dillerden alınan kelimelerin ilk sesidir. Başlıca örnekleri şunlardır:

cami “cami” 10.112, *canavar* “canavar” 11.27, *cinsile* “cinsle” 76.32, *cennet* “cennet” 02.57, *canım* “canım” 03.137, *cumhuriyet* “cumhuriyet” 38.12.

f ünsüzü:

Türkçede sadece tabiat taklidi kelimelerde başta bulunan f ünsüzü dilimize giren yabancı kökenli kelimelerde kelme başı ünsüzü olarak kullanılır. Başlıca örnekleri şunlardır:

firenneyā “frenleniyor” 35.17, *fermanı* “fermanı” 75.44, *fidan* “fidan” 10.97, *fistan* “fistan” 17.73, *faydası* “faydası” 17.03, *felan* “filan” 20.63, *fağat* “fakat” 21.22.

l ünsüzü:

Türkçede sadece tabiat taklidi kelimelerde başta bulunan l ünsüzü dilimize giren yabancı kökenli kelimelerde kelme başında kullanılır. Başlıca örnekleri şunlardır:

laf “laf” 28.86, *limanı* “limanı” 44.439, *lafı* “lafı” 81.95,

m ünsüzü:

Türkçe kelime başında bulunmayan m ünsüzü, çoğunlukla yabancı kökenli kelimelerde karşımıza çıkar. Bölge ağızlarında görülen örnekler şunlardır:

mevlanıñ “Mevla'nın” 19.42, *mevzu* “mevzu” 84.16, *mümkün* “mümkün” 01.58, *milli* “milli” 03.70, *müslüman* “müslüman” 24.30, *memleket* “memleket” 33.34, *mahalle* “mahalle” 33.48.

n ünsüzü:

Türkçe kökenli kelimeler n ünsüzü ile başlamaz. n ünsüzü dilimize giren yabancı kökenli kelime başında kullanılır. Bölge ağızlarında görülen örnekler şunlardır:

nasıP “nasip” 44.98, 44.139, *namaz* “namaz” 44.314, *nesli* “nesli” 48.83.

r ünsüzü:

Bu ünsüzle başlayan sözcükler çoğunlukla yabancı kökenli kelimelerdir. Başlıca örnekleri şunlardır:

reyisi “reisi” 18.54, *rahmetlig* “rahmetlik” 69.23, *rabbıma* “Rabbime” 62.50.

z ünsüzü:

Kelime başında bulunan z sesi tabiat taklitleri dışında Türkçe kökenli olmayan kelimeye aittir. Başlıca örnekleri şunlardır:

zulüm “zulüm” 75.82, *zavallı* “zavallı” 08.272, *zarflamızdan* “zarflarımızdan” 15.50, *zararı* “zararı” 21.62, *zebzesi* “sebzesi” 44.432.

2.1.2.3. İç ses ünsüzleri:

Bölgemiz ağızlarında iç seste bütün ünsüzler kullanılmaktadır.⁴⁶ Anadolu ağızlarının pek çoğunda olduğu gibi, bölgemiz ağızlarında da iç sesteki ünsüzler de titreşimleşme eğilimi görülmektedir. Ayrıca bölge ağızlarında ünsüz düşmeleri oldukça yoğun olarak karşımıza çıkmaktadır. İç sesteki ğ, h, k, l, n, r, v, y ünsüzleri düşme eğilimi içerisinde. Bu düşme eğilimi yanlarındaki ünlülerin uzun olarak söylenilmesine neden olmaktadır. Ünsüz düşmeleri başlığı altında bu durumun örnekleri verilmiştir.

İç sesteki dikkati çeken diğer bir durum da, kelime içerisinde bulunan –ğ-, -h-, -k-, -l-, -r-, -y- gibi ünsüzlerin eriyip kaybolması sonucunda ortaya çıkan hece kaynaşması olayıdır. Bu ünsüzlerin düşmesi ile yanındaki ünlü de düşme eğilimi gösterir. Hece kaynaşması başlığı altında bu durumun örnekleri verilmiştir.

2.1.2.4. Son ses ünsüzleri

Bölgemiz ağızlarında son seste bazı sesler yer almaz.⁴⁷ Kelime sonunda kullanılmayan ünsüzler Standart Türkiye Türkçesi ile benzerlik göstermektedir. Son seste kullanılmayan ünsüzler şunlardır: b, c, d, f, g, ğ, ğ, j, J, F.

Bu ünsüzlerden b, c, d, ğ ünsüzleri kelime sonunda görülür. Fakat bu olay tamamiyle -p>-b, -ç >-c, -t>-d, -k>-ğ değişiminin bir sonucudur.

arab “arap” 01.51, *kitab* “kitap” 31.21, *hârb* “harp” 34.77, *tadbiqad* “tatbikat” 34.77, *milled* “millet” 33.82, *ğoltuğ* “koltuk” 43.63, *kerpic* “kerpiç” 39.39, *ilac* “ilaç” 45.42.

2.1.2.5. Ünlü- ünsüz uyumu:

⁴⁶ Gülensoy, KYA., s. 56-62, Korkmaz, GBAA., s.66-76., Tok, DİGGBA, s. 69.

⁴⁷ Gülensoy, KYA., s. 62-64, Korkmaz, GBAA., s.76-77., Tok, DİGGBA, s.69.

Türkçe uyum bakımından zengin bir dildir. Ünlü ve ünsüzlerin kendi içerisindeki uyumları ile birlikte ünlü ve ünsüzlerin uyumu da söz konusudur.

İnceleme bölgemizde ünlü-ünsüz uyumunun bazı örnekleri bulunmaktadır. Bu örnekler şunlardır:

hangimizde “hangimizde” 34.133, *dahi* “dahi” 01.108.

2.1.2.6. Ünsüz değişimleri:

Bölgemiz ağızlarında ünsüz değişimleri oldukça yoğun olarak karşımıza çıkmaktadır.⁴⁸

2.1.2.6.1 Titreşimlileşme

ç>c değişmesi:

piric “pirinç” 20.16, *kerpic* “kerpiç” 39.39, *ilac* “ilaç” 45.42, *cılbağ* “çılbağ” 26.69.

h>y değişmesi:

dayi “dahi” 74.62, *cayil* “cahil” 42.80, *şeyit* “şehit” 74.25, *sayilde* “sahilde” 56.32.

k>g değişmesi:

geçi “keçi” 75.13, *meleglerimiz* “meleklerimiz” 81.107, *kesig* “kesik” 84.01, *gişiniñ* “kişinin” 84.24, *segiz* “sekiz” 04.12, *türg_asgerine* “Türk askerine” 23.164.

ķ>ğ değişmesi:

ğalbırdan “kalburdan” 77.55, *toprağ* “toprak” 75.14, *yoğ* “yok” 75.41, *bayrağ* “bayrak” 81.20, *ğadayıfşa* “kadayıf ise” 81.99, *ğarpız* “karpuz” 84.08.

ķ>ğ değişmesi:

⁴⁸ Ünsüz değişimleri için bkz. Korkmaz, GBAA., s.61-65, 68-72, 76-77, Gülensoy, KYA., s.52-54, 56-59, 62-64, Akar, MA, s.34-41., Tok, DİGGBA, s. 71-81.

yoguşa “yok ise” 18.44, *göğmuğar* “Gökpınar” 31.92.

p>b değişmesi:

bazarda “pazarda” 65.146, *buñar* “pınar” 16.97, *arab* “arap” 01.51,

p>m değişmesi:

mancarları “pancarları” 03.139, *muñariñ_altında* “pınarın altında” 11.105.

s>z değişmesi:

zebzesi “sebzesi” 44.432, *domadizi* “dometesi” 51.58, *herkez* “herkes” 59.74, *patedizi* “patetesi” 06.35, *zurf* “sırf” 17.36, *zinilēr* “tepsiler” 37.70.

t>d değişmesi:

dayın “tahin” 34.90, *darhāna* “tarhana” 33.10, *köğüñ_öğütlenmesi* “köyün öğütlenmesi” 30.07, *hācılariñ_üsdüne* “hacıların üstüne” 44.230, *necēn* “ne edeceksin” 37.128, *dörd* “dört” 56.10.

2.1.2.6.2. Titreşimsizleşme

d>t değişmesi:

toktur “doktor” 06.06, *toқыууP* “dokuyup” 38.107.

g>k değişmesi:

kölgeli “gölgeli” 57.77, *keyig* “geyik” 57.118, *keyellēdi* “giyerlerdi” 61.11, *keyinillēdi* “giyinirlerdi” 64.08, *keyimleri* “giyimleri” 64.08, *keyērsiñ* “giyersin” 70.17, *keyigler* “geyikler” 57.120.

z>s değişmesi:

Saten “zaten” 53.84.

2.1.2.6.3. Süreklileşme

b>m değişmesi:

miñbaşıydi “binbaşıydi” 23.297.

ç>ş değişmesi:

üş “üç” 74.54, *hiş* “hiç” 74.55, *geşme* “geçme” 84.37, *işgi* “içki” 27.20, *göşmüş* “göçmüş” 41.62, *geşmiş* “geçmiş” 42.161, *göşmeniyiz* “göçmeniyiz” 55.01, *işgici* “içkici” 55.48.

g>y değişmesi:

böyüne “bugüne” 57.54, *böyün* “bugün” 03.188.

k>ñ değişmesi:

diñeldim “dikildim” 26.91.

2.1.2.6.4. Süreksizleşme**j>c değişmesi:**

curnal “gazete” 28.66, *candarmaya* “jandarma” 31.67, *cibe* “jipe” 31.90, *copanyaya* “Japonya’ya” 23.87.

s>c değişmesi:

ciğara “sigara” 25.21, *cırtımdē* “sırtımdaki” 26.72, *cārası* “sigarası” 21.39.

2.1.2.6.5. Titreşimli- sürekli ünsüzler arasındaki değişmeler:

ğ>ñ değişmesi:

deñiřtirmezlē “değiştirmezler” 08.20, *deñiřig_oldu* “değişik oldu” 40.06, *deñiřdirdim* “değiştirdim” 40.14, *yuñuruz* “yuğururuz” 45.83, *yuñurdum* “yuğurdum” 26.80.

ğ>v değişmesi:

göve “göğe” 57.124, *şuvan* “soğan” 32.101, *şuvan* “soğan” 40.41.

ğ>y değişmesi:

deyil “değil” 66.16, *ciyerim* “ciğerim” 74.33, *deyerli* “değerli” 16.62, *diyer* “diğer” 50.16, *eylenceyle* “eğlenceyle” 81.45, *beyenmez* “beğenmez” 35.44, *eyitimleri* “eğitimleri” 59.21.

l>n değişmesi:

zamanna “zamanla” 59.22, *bantolonna* “pantolonla” 59.24, *zamannarı* “zamanları” 68.40, *onnar* “onlar” 76.08, *deligannısı* “delikanlısı” 76.21, *oşmannıca* “osmanlıca” 76.57, *insannā* “insanla” 82.60, *şēsinne* “şeyinle” 82.66, *talebelerinne* “talebelerinle” 84.07.

m>n değişmesi:

tenbe “tembih” 16.65, *şindiki* “şimdiki” 22.11, *anbarındē* “ambarında” 33.100, *sünbülü* “sümbülü” 59.49, *şindi* “şimdi” 21.46,

m>ñ değişmesi:

donuz “domuz” 23.154, *ğoñşu* “komşu” 53.131.

n>l değişmesi:

dölüm “dönüm” 55.49, *dölümüñ_içinde* “dönümün içinde” 55.79.

n>m değişmesi:

aferim “aferin” 80.09.

n>ñ değişmesi:

šoņu “sonu” 20.18, *öñe* “öne” 23.138, *añnaşıyöz* “anlaşıyoruz” 26.26,

r>l değişmesi:

çağırıyollār “çağırıyorlar” 27.35, *veriyollā* “veriyorlar” 33.30, *selbese* “serbese” 11.40, *ğatallar* “katarlar” 17.118, *ğedellēdiñ* “giderlerdin” 17.127.

v>m değişmesi:

muķāT_işlemişler “suç işlemişler” 62.39.

y>l değişmesi:

fasille “fasülye” 32.118, *ala fasilli* “ala fasülye” 32.129, *fasille* “fasülye” 42.81.

y>v değişmesi:

kövüñ “köyün” 27.105.

2.1.2.6.6. Titreşimli- süreksiz ünsüzler arasındaki değişmeler:

g>ğ değişmesi:

hangısı “hangisi” 34.47, *hangımızda* “hangimizde” 34.133.

2.1.2.6.7. Titreşimsiz ünsüzler arasındaki değişmeler:

ç>Ç değişmesi:

hiÇ “hiç” 01.36, *geÇmesiñ* “geçmesin” 01.70, *ardıÇ* “ardıç” 16.89, *Çoğ* “çok” 27.11, *patlangıÇ* “patlangıç” 79.25, *üÇ* “üç” 37.133, *babıÇları* “ayakkabıyla” 40.14, *çift* “çift” 52.48.

2.1.2.6.8. Sürekli ünsüzler arasındaki değişmeler:

f>F değişmesi:

ķaFama “kafama” 37.210, *ğaraķaFa* “karakafa” 38.03, *uFacığ* “ufacık” 39.54, *ķaFaşına* “kafasına” 41.48, *laFa* “lafa” 53.151, *öFkeyle* “öfkeyle” 65.156.

f>h değişmesi:

hâtmaya “Fatma’ya” 70.61

h>ĥ değişmesi:

ahırı “ahırı” 26.80, *ĥazretlerinin_amcaoğluğu* “hazretlerinin amcaoğlusu” 47.226, *ĥayal_ediyorum* “hayal ediyorum” 68.21, *ĥayvanımız* “hayvanımız” 68.59, *ĥava* “hava” 73.12, *raĥat* “rahat” 75.64.

s>S değişmesi:

herkeS “herkes” 49.70, *hepSi* “hepsi” 61.67.

z>S değişmesi:

BoScayı “Bozça’yı” 47.157, *Saten* “zaten” 53.84,

2.1.2.6.9. Süreksiz ünsüzler arasındaki değişmeler:

d>T değişmesi:

toğuyup “dokuyup” 38.107, *Toğtur* “doktor” 06.07.

p>P değişmesi:

gelip “gelip” 47.44, *ęaçıP* “kaçıp” 47.45, *deyiP* “deyip” 47.46, *alıP* “alıp” 47.50, *ediP* “edip” 47.53, *bağlayıP* “bağlayıp” 47.65, *araP* “arap” 47.75.

t>T değişmesi:

yardım_eTdi “yardım etti” 53.42, *toğaT* “tokat” 26.95, *fark_eTmedig* “fark etmedik” 54.10, *yaPTığ* “yaptık” 57.06, *milleTde* “millette” 57.10, *düven_eTdiler* “düven ettiler” 79.02, *ęaybeTdi* “kaybetti” 79.10.

2.1.2.6.10. Sürekli-titreşimsiz ünsüzler arasındaki değişmeler:

ş>h değişmesi:

hindi “şimdi” 06.19, *hindileri* “şimdileri” 08.161, *hindiki* “şimdiki” 11.81.

2.1.2.6.11. Süreksiz-titreşimsiz ünsüzler arasındaki değişmeler:

k>t değişmesi:

etmeg “ekmek” 17.86, *etmeg* “ekmek” 17.110, *etmeg* “ekmek” 20.26.

2.1.2.7. Ünsüz Benzeşmesi

Kelime içinde yanyana bulunan veya komşu iki kelimeninin birincisinin son sesi ile ikincisinin ilk sesi olan ünsüzlerin biri diğerini ya tamamıyla ya da kısmen benzetmesi yoluyla oluşan ses olayıdır.⁴⁹ Ünsüz benzeşmesi örneklerine bölgemizde sıkça rastlanır.

Ünsüz benzeşmesi ilerleyici ve gerileyici olmak üzere iki şekilde karşımıza çıkar. Bölgemiz ağızlarında görülen örnekleri şunlardır:

2.1.2.7.1. İlerleyici Benzeşme

Kelime içinde yanyana bulunan ünsüzlerden öncekinin sonrakini kendisine benzetmesidir.

Yarı Benzeşme: Kelime içersinde yer alan ilk akıcı ünsüzün daha sonra gelen ünsüzü kısmen kendisine benzetme olayıdır.

-ml->-mn-

mevisimne “mevsimle” 20.08, *nemne* “başka bir kişi” 47.206.

-nb->-mb-

membrağı “kaynağı” 42.92.

Tam Benzeşme: İlk ünsüzün kendisinden hemen sonra gelen ünsüzü tam manasıyla kendisine benzetmesi olayıdır. Bölgemiz ağızlarında görülen örnekleri şunlardır:

-ly->-ll-

antelleye “Antalya’ya” 24.23, *antellede* “Antalya’da” 26.28, *fasille* “fasilye” 32.118, *fasille* “fasilye” 42.81.

-nl->-nn-

⁴⁹ Gülensoy, KYA., s.60-62, Korkmaz, GBAA., s.72-76., Tok, DİGGBA, s. 81-83.

düğünnerde “düğünlerde” 12.12, *ğadınnar* “kadınlar” 13.17, *günnerde* “günlerde” 13.44, *bunnar* “bunlar” 13.60, *ğoyunnāmız* “koyunlarımız” 15.16, *gelennerini* “gelenleri” 42.19.

2.1.2.7.2. Gerileyici Benzeşme

İlerleyici benzeşmenin tersine, sonraki ünsüzün önce gelen ünsüzü kendisine benzetmesi olayıdır. İlerleyici benzeşmeye göre çeşidi fazladır. Bölgemiz ağızlarında görülen örnekleri şunlardır:

-ls->-ss-

ośsuñ “olsun” 49.69, *ośsuñ* “olsun” 21.01.

-pb->-bb-

gelibbāñ “gelen” 32.125.

-rl->-ll-

yapallādi “yaparlardı” 05.05, *varıyollā* “varıyollardı” 13.68, *dutuvmeyollā* “tutamıyorlar” 20.79, *ollādan* “orlardan” 26.04, *edellēdi* “ederlerdi” 37.61, *kesellē* “keserler” 51.35, *diyollar* “diyorlar” 53.100.

-zc->-cc-

accıg “azıcık” 52.79.

-zs->-ss-

keSSap “kezzap” 70.64.

2.1.2.8. Ünsüz düşmesi:

Bölge ağızında en fazla rastlanan ünsüz olaylarından biri de ünsüz düşmesidir.⁵⁰ Başlıca şekilleri şunlardır:

2.1.2.8.1. Önseste ünsüz düşmesi

⁵⁰ Gülensoy, KYA., s.64-66, Korkmaz, GBAA., s.77-81, Akar, MA, s. 42., Tok, DİGGBA, s. 83.

h->Ø

üsēn_ağa “Hüseyin Ağa” 30.16, *üsennēn* “Hüseyin ile” 32.54, *gır_üseniñ_āmad* “Kır Hüseyin’in Ahmet” 47.102.

y->Ø

etişdirdim “yetiştirdim” 53.102.

2.1.2.8.2. İçseste ünsüz düşmesi**-f->Ø**

yuğa “yufka” 39.117, *yuğa* “yufka” 17.69.

-ft->’⁵¹

yağaçi’lig “Yakaçiftlik” 27.03, *yağaci’lige* “Yakaçiftlik’e” 42.98, *çi’ligde* “çiftlikte” 46.02, *yağaçi’ligden* “Yakaçiftlik’ten” 50.65.

-ğ->Ø

āladım “ağladım” 07.91, *dāda* “dağda” 08.217, *bāda* “bağda” 11.109, *bālardığ* “bağlardık” 18.15, *ēri* “eğri” 37.179, *būday* “buğday” 42.98, *ōretdiler* “öğrettiler” 42.135, *ūradcaz* “uğratcaz” 45.91, *ōlan_ēvi* “oğlan evi” 51.52.

-h->Ø

ğāvesini “kahvesini” 54.98, *mēmed* “mehmet” 57.01, *āmad* “ahmet” 28.71, *tātayla* “tahtayla” 45.25, *pēlivan* “pehlivan” 08.169, *fetiye* “Fethiye” 46.06.

-k->Ø

yüseg “yüksek” 23.176, *āşam* “akşam” 57.184, *ēsig_olmaz* “eksik olmaz” 11.139, *ğılcēmiş* “gelcekmiş” 41.83, *otuşam_olcāmış* “otursam olcaktı” 66.44.

-l->Ø

⁵¹ Bilgi için bkz. Turgut Tok. (2008). “Denizli İli Ağzlarında Vurguya Dayalı Ünsüz Düşmesi (Consonant Modification Based on Accent in the City of Denizli’s Dialects)”, Turkish Studies-Türkoloji Araştırmaları, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Türkiye Dışındaki Türkler Dosyası, 13.sayı, s. 841-848

yüz_atmış “yüz altmış” 68.63, *admış* “altmış” 11.34.

-m->Ø

ğōşu “komşu” 20.80, *ğōşucūm* “komşucum” 05.35.

-n->Ø

piric “pirinç” 20.16, *sūnet* “sünnet” 63.87, *şōra* “sonra” 01.55, *īsan* “insan” 22.76.

-r->Ø

vādi “vardı” 68.20, *çekēdik* “çekerdik” 01.08, *yūmta* “yumurta” 06.12, *dikēdik* “dikerdik” 12.09, *vādīk* “vardık” 08.206,

-v->Ø

ēmiziñ_içine “evimizin içinde” 66.117, *eveli* “evveli” 59.33, *evelkibi* “evvelki gibi” 70.38.

-y->Ø

tēzem “teyzem” 68.76, *pēnir* “peynir” 37.01, *ōle* “öyle” 37.09, *bōle* “böyle” 76.74, *şē* “şey” 77.38, *şōle* “şöyle” 77.35.

2.1.2.8.3. Sonseste ünsüz düşmesi

-l>Ø

gōze “güzel” 15.95.

-n>Ø

çōzerkē “çözerken” 17.34, *gedērke* “giderken” 50.06, *derkē* “derken” 25.27.

-r>Ø

vazgeşdilē “vazgeçdiler” 06.35, *gadā* “kadar” 26.15, *hindikinnē* “şimdikinler” 26.22, *çīğinnē* “omuzlar” 26.64.

-t>Ø

selbes “serbest” 29.34, *çif* “çift” 79.28, *dürüs* “dürüst” 24.70.

-y>Ø

kõ “köy” 45.06, *gõ* “köy” 08.158, *şē* “şey” 25.10.

2.1.2.9. Ünsüz Türemesi

Elmalı ve yöresi ağızlarında iç seste ünsüz türemesi⁵² bulunmaktadır.

2.1.2.9.1. İçseste Ünsüz Türemesi

Ø>-h-:

şahata “saate” 23.88, *şahat* “saat” 23.87.

Ø>-n-:

mencilis_ederiz “meclis ederiz” 03.124.

Ø>-v-:

duvalı “dualı” 66.69, *duvaya* “duaya” 01.22, *tahtacınıñ ğurban duvası* “tahtacının kurban duası” 47.123.

Ø>-y-:

dayiresi “dairesi” 35.02, *dayima* “daima” 44.84, *ayilem* “ailem” 48.02, *reyisiniñ* “reisinin” 65.88, *ayiTdir* “aittir” 48.109.

2.1.2.10. Ünsüz İkizleşmesi

Kelime içinde iki ünlü arasında bulunan bir ünsüzün tekrar edilmesi⁵³ olayıdır. Bu ses olayı bölgemizde iki şekilde karşımıza çıkar.

2.1.2.10.1. Türeme yolu ile oluşan ünsüz ikizleşmesi

⁵² Gülensoy, KYA., s.64-66, Korkmaz, GBAA., s.82-83, Ercilasun, KİA., s.133-139., Akar, MA, s. 30., Tok, DİGGBA, s.88.

⁵³ Gülensoy, KYA., s.66, Korkmaz, GBAA., s.82, Akar, MA, s. 43., Tok, DİGGBA, s. 89.

-dd- ikizleşmesi:

ğaddar “kadar” 17.82.

-kk- ikizleşmesi:

maḳḳat “makat” 43.64,

-mm- ikizleşmesi:

emme “ama” 24.118, *amma* “ama” 27.14, 41.18, 47,84.

-şş- ikizleşmesi:

aşşā “aşağı” 48.05, *eşşelē* “eşşekle” 50.35, *gaşşıḡ* “kaşık” 52.83, *ḡuşşaglar* “kuşaklar” 57.128.

-zz- ikizleşmesi:

ḡazzıḡ “kazık” 52.67, *yāzzıḡ* “yazık” 52.68, *gezzen gözzen* “gezen gören” 67.15.

2.1.2.10.2. Düşme yolu ile oluşan ünsüz ikizleşmesi**-cc- ikizleşmesi:**

ḡuccūñ-içine “küçüğün içine” 67.03.

2.1.2.11. İkiz ünsüzlerin tekleşmesi

Türkçede kelime kökünde iki aynı ünsüz yanyana kullanılmaz. Bu ses olayı daha çok yabancı kökenli kelimelerde görülür. Başlıca örnekleri şunlardır:

ḡuvetli “kuvvetli” 57.44, *eveli* “evveli” 57.49, *evelce* “evvelce” 70.02, *sünet* “sünnet” 63.87, *ḡuvatına* “kuvvetine” 08.97.

2.1.2.12. Hece kaynaşması

Bölgemiz ağızlarında hece kaynaşması⁵⁴ sık görülen bir olaydır. Kelime içerisinde bulunan –ğ-, -h-, -k-, -l-, -r-, -y- gibi ünsüzlerin eriyip kaybolması sonucunda ortaya çıkan ses olayıdır. Bu ünsüzlerin düşmesiyle yanındaki ünlü de düşme eğilimi

⁵⁴ Gülensoy, KYA., s.68, Korkmaz, GBAA., s.81-82, Akar, MA, s. 43.

gösterir. Ünlü sesin de düşmesi hece kaynaşmasını oluşturur. Çalışma sahamızda hece kaynaşması örneklerine sıkça rastlanır. Başlıca örnekleri şunlardır:

çēz “çeyiz” 52.53, *biliyōñ* “biliyorum” 53.04, *istirāt* “istirahat” 23.57.

2.1.2.13. Hece yutumu

Kelime içindeki eşit veya benzer iki heceden birinin söyleyiş zorluğu ve dilin tasarruf eğilimi sonucunda düşmesiyle oluşan ses olayıdır.⁵⁵ Özellikle ğ, h, y gibi ünsüzleri bünyesinde taşıyan hecelerde hece yutumu söz konusudur. Başlıca örnekleri şunlardır:

tarnā “tarhana” 62.24, *bayā* “bayağı” 08.239, *hastanede* “hastahanede” 15.56.

2.1.2.14. Ünsüzlerde yer değiştirme

Bazı kelimelerde komşu veya kelime içindeki birbirine uzak iki ünsüzün yer değiştirmesidir.⁵⁶ Yer değiştirme, ünsüzlerin birbirleriyle karşılaştırılmasından doğan telaffuz zorluğunu gidermek için ortaya çıkar. Boğumlanma noktası bakımından zordan kolayca sıralanış değiştirilerek kolaydan zora sıralanır. Yer değiştirme olayında bitişik iki ünsüzden birincisi ikincinin, ikincisi de birincinin yerine geçtiğinde yakın yer değiştirme; birbirinden uzak iki ünsüzün birkaç ses atlayarak yer değiştirmesine uzak yer değiştirme denir. Başlıca örnekleri şunlardır:

2.1.2.14.1. Yakın yer değiştirme:

erket “rekat” 23.64, kiprig “kirpik” 20.66, *cılbağ* “çıplak” 26.69.

	AĞIZ	GENİZ
--	-------------	--------------

⁵⁵ Gülensoy, KYA., s.68, Korkmaz, GBAA., s.82, Akar, MA, s. 44., Tok, DİGGBA, s. 91.

⁵⁶ Gülensoy, KYA., s.69, Korkmaz, GBAA., s.84, Tok, DİGGBA, s. 92.

ÜNSÜZLER		Titreşimli		Titreşimsiz	Titreşimli
					i
ÇİFT DUDAK	Sürekli				m
	Süreksiz	b	P	p	
DIŞ DUDAK	Sürekli	v	F	f	
	Süreksiz				
DIŞ	Sürekli	j z	S	s ş	
		J		Ç	
	Süreksiz	c		ç	
DIŞ ETİ	Sürekli				n
	Süreksiz	d	T	t	
ÖN DAMAK	Sürekli	l r y			
	Süreksiz	g		k	
ART DAMAK	Sürekli	ğ			ñ
	Süreksiz	ğ		ķ	
GIRTLAK	Sürekli		ĥ	h	

2.2. ŞEKİL BİLGİSİ

2.2.1. İsimler

2.2.1.1. İsim Yapım Ekleri

İsim yapım ekleri isimlerin veya fiillerin kök veya gövdelerine getirilerek yeni isimler türetirler. Türkçe’de isim yapım eklerinin büyük bir kısmı, Elmalı ve yöresi ağızlarında da kullanılmaktadır. Ancak bunların bir kısmı yazı dilimizdek şekilleriyle kullanılırken, bir kısmı çeşitli fonetik olaylar sonucunda az çok değişikliğe uğrayarak kullanılmaktadır.

Bölgemiz ağızlarında tespit ettiğimiz isim yapım ekleri iki grup olarak incelenmiştir.

2.2.1.1.1. İsimden isim yapan ekler

İsim kök veya gövdelerine getirilerek yeni isim türeten eklerdir. Bölgemiz ağızlarında görülen isim yapım ekleri şunlardır:

/-CA/:

boScayı “at ismi” 47.158, *yenice* “yakın bir zaman dilimi” 60.17, *bölece* “böylece” 67.23.

/-cAK/:

köycek “bütün köy halkı ” 13.34, *bicamacağ* “pijamacak” 83.18.

/-cAğIz/, /-cāz/ :

anacağız “anneceğiz” 74.52, *ğarıcāza* “kadıncağıza” 77.49, *oncāz* “oncağız” 06.49, *uşcāzından* “uçcağızından”08.140.

/-cI/:

yardımcı “yardımcı” 08.107, *nöbeTci* “nöbetçi” 08.28, *begcisi* “bekçisi” 78.12.

/-cIK/:

azıcık “azcık” 15.08, *doğuzcuğ* “dokuzcuk” 12.13, *işdecik* “iştecik” 12.30, *incecik* “incecik” 15.63, *ufecik* “ufacık” 17.58.

/-cıl/:

insancıl “insancıl” 42.113.

/-dAş/:

vatandaşlarını “vatandaşlarını” 01.96, *kardeş* “kardeş” 28.81, *arkadaşa* “arkadaşa” 38.95, *arkadeşim* “arkadaşım” 39.42, *gardeşdik* “kardeştik” 40.05.

/-gil/:

begdeşgil “Begdeşgil” 46.10, *buvamgil* “babamgil” 03.77, *āmadgil* “Ahmetgil” 46.03.

/-k/:

ortağ “ortak” 08.256.

/-leyin/:

sabāleyin “sabahleyin” 57.129.

/-II/:

arkalı “arkalı” 57.34, *ğiymatlı* “kıymetli” 57.70, *kölgeli* “gölgeli” 57.77, *şēli* “şeyli” 62.61, *isdanbollunuñ* “İstanbullunun” 62.105, *hāyırlu ūrlu* “hayırlı uğurlu” 64.16, *sözlü* “sözlü” 66.03.

/-III/:

dağlık “dağlık” 01.05, *ğolaylık* “kolaylık” 06.30, *rezillik* “rezillik” 01.110, *seracilik* “seracılık” 38.23.

/-man/:

ğaraman “kahraman” 55.03.

/-sIz/:

anamşız “annemsiz” 66.141, *gardeşimsiz* “kardeşimsiz” 66.142, *habarsız* “habersiz” 36.34, *şusuzluğdan* “susuzluktan” 41.90, *yogşuzluğda* “yoksuzlukta” 70.26.

/-Ar/:

üçer beşer “üçer beşer” 09.12, *dörder* “dörder” 29.21.

2.2.1.1.2. Fiilden isim yapan ekler

Fiil kök veya gövdelerine getirilerek yeni isim türetmeye yarayan eklerdir. Bölgemiz ağızlarında görülen isim yapım ekleri şunlardır:

/-ç/:

inanÇdan “inançtan” 76.27, 24.32.

/-cA/:

eylence “eğlence” 45.88, *eylençe* “eğlence” 43.20.

/-GI/:

uykudan “uykudan” 61.30, *sürgü* “sürgü” 25.28, *içgi* “içki” 18.49, *çalgi* “çalgi” 30.32, *çelgi* “çelki” 49.63.

/-KIn/:

dargın “dargın” 53.07, *yangın* “yangın” 73.62, *soygun* “soygun” 24.87, *uygun* “uygun” 27.20.

/-I/:

batı “batı” 21.28, *yazıda* “yazıda” 31.37, *koğuları* “kokuları” 44.162, *çırpı* “çırpı” 13.95.

/-IcI/:

yazıcılā “yazıcılar” 16.40, *şaticılar* “saticılar” 17.76, *binicisi* “binicisi” 47.228, *izleyicilerimiz* “izleyicilerimiz” 58.07, *şurucusu* “kurucusu” 75.01, *görücü* “görücü” 66.121.

/-°K/:

uzak “uzak”08.287, *açık* “açık” 12.22.

/-kan/:

çalışkan “çalışkan” 48.05, *unutgannā* “unutkanlığa” 62.06.

/-°m /:

dilim dilim “ dilim dilim” 82.32, *doğum* “doğum” 33.26, *ölüm* “ölüm” 42.11, *bakımım* “bakımım” 57.56.

/-mA/:

goruma “koruma” 59.39, *göçme* “göçme” 42.37, 03.14, *açmaya* “akmaya” 42.91.

/-mAK/:

etmeg “ekmek” 70.25, *yemek* “yemek” 12.14, *yaşamaç* 09.27, *sevmeg için* “sevmek için” 44.329.

/-mAn/:

danişman “danişman” 59.20, *öğretmen* “öğretmen” 69.40, *öretmen* “öğretmen” 73.91.

/-mİr/:

yağmur “yağmur” 03.128, *yāmır* “yağmur” 08.203.

/-An /:

eren “eren” 13.29, *yaratān* “yaratān”40.78.

/°r -/:

yatırlar “yatırlar” 84.84, *çadır* “çadır” 02.54, “ *yarar* “yarar, fayda ” 70.04, *deyeri* “ değeri, kıymeti” 71.46.

/-°ş /:

çurtuluş “kurtuluş” 76.62, *enişler* “inişler” 45.45, *ğuruluşu* “kurtuluşu” 42.109.

/-°t /:

yoğurtları “yoğurtları” 15.11, *geçit* “geçit” 08.265.

/-TI/:

buluntuşu “buluntusu” 33.52, *ozantı* “uzantı” 33.44.

/-dıK/:

tanıdığı “tanıdığı” 68.33.

2.2.1.2. Çokluk Eki

İsimlerde çokluk yazı dilimizde olduğu gibi /-lAr/ ekiyle yapılmaktadır ⁵⁷. Çokluk ekinin bazı ses olayları neticesinde ortaya çıkan /-lAr/, /-lĀr/, /-lĀ/, /-lA/, /-nAr/, /-nĀr/, /-nĀ/, /-nA/, /-gil/ şekilleri bölge ağızlarında kullanılmaktadır. Başlıca örnekleri şunlardır:

/-lAr/:

damarlardan “damarlardan” 27.129, *avlanlılar* “Avlanlılar” 27.50, *eşşeglerle* “eşşeklerle” 45.08, *enişler* “inişler” 45.45, *güleşlerimiz* “güleşlerimiz” 57.73.

/-l Ār/:

evliyalār “evliyalar” 03.80, *duTlār* “dutlar” 07.40, *dağlār* “dağlar” 19.11, *erenlēr* “erenler” 19.49, *yüzlēr* “yüzler” 28.90.

/-l Ā/:

develē “develer” 29.03, *develēle* “develerle” 30.47, *kōlē* “köyler” 31.05, *guruculāndan* “kurucularından” 31.13, *bağlāna* “bağlarına” 31.92, *davarlā* “davarlar” 32.39.

/-lA/:

⁵⁷ Gülensoy, KYA., s.85, Akar, MA, s. 52., Tok, DİGGBA, s. 99.

çocuğlamızı “çocuklarımızı” 43.03, *ğulağlana* “kulaklarına” 45.40, *köylede* “köylerde” 46.18.

/-nAr/:

onnar “onlar” 46.52, *insannar* “insanlar” 47.22, *cannarı* “canları” 54,73, *bizimkinner* “bizimkiler” 55.29, *düğünner* “düğünler” 57.92.

/-nĀr/:

unnār “onlar” 65.23, *bunnār* “bunlar” 17.60, *ğadinnār* “kadınlar” 17.67, *çannāri* “çanları” 30.33.

/-nĀ/:

zamannā “zamanlar” 30.28, *burannāda* “boranlarda” 30.52, *müslümannā* “müslümanlar” 31.21, *zenginnēnden* “zenginlerden” 31.13, *düğünnēde* “düğünlerde” 32.29.

/-na/:

unnadan “onlardan” 32.120, *unnadan* “onlardan” 33.25, *televzonnadan* “televizyonlardan” 35.15.

2.2.1.3. Hal Ekleri

İsimlerin başka bir isim veya fiille ilişki kurmasını sağlayan eklerdir.

2.2.1.3.1. İlgi hali

Bir ismin diğer bir isimle ilgi kurmasını sağlayan ektir. Bu özelliği ile diğer hal eklerinde farklılık gösterir. Derleme sahamızda karşımıza çıkan hal ekleri yazı dili ile benzeşmekle birlikte ses değişiklikleri boyutunda farklılık gösterir. Bölge ağızlarında tespit ettiğimiz örnekler şunlardır:

/-ñ/:

ğ, r, y gibi ünsüzlerle biten sözcüklerden sonra ilgi hali eki gelmesi sonucunda bazen hece kaynaşması örneği karşımıza çıkmaktadır. Hece kaynaşması durumunda ünlü uzaması oluşur. Bu durum, bölgemiz ağızlarının ses olaylarında düşme eğiliminin yaygınlığı ile doğru orantılı olmasının göstergesidir.

tātacılīñ “tahtacılığın” 48.07, *çocūñ* “çocuğun” 49.71, *kõñ* “köyün” 51.25, *gelinlēñ* “gelinlerin” 02.35, *tavūñ* “tavuğun” 02.52, *ğarılāñ* “kadınların” 03.59, *unnāñ* “onların” 16.08, *damadlāñ* “damatların” 35.20.

/-İñ/:

Ünsüz ile biten sözcüklerden sonra kullanılan ilgi hali ekidir.

ışanıñ “insanın” 39.13, *hüseyiniñ* “Hüseyin’in” 47.62, *yunanıñ* “Yunanistan’ın” 03.83, *çocuğlāmıñ* “çocuklarımın” 20.19.

/-nİñ/:

Ünlü harf ile biten sözcüklerden sonra kullanılan ilgi hali ekidir.

elmalının “Elmalı’nın” 27.45, *nesiminin* “Nesimi’nin” 47.46, *buranın* “buranın” 46.11, *finikenin* “Finike’nin” 27.46, *abdal muşanıñ* “Abdal Musa’nın” 46.83.

2.2.1.3.2. Yükleme hali

/-I/, /-yI/ :

sünneti “sünneti” 73.01, *adamı* “adamı” 05.32, *şuyu* “suyu” 06.43, *tārneyi* “tarhanayı” 06.20, *aliyi* “Ali’yi” 07.88, *ellerini* “ellerini” 07.02, *pēnirini* “peynirini” 38.160, *zirātını* “ziraatını” 38.149.

/-İ/:

uzağlı “uzaklığı” 45.28, *ğarşılı* “karşılığı” 52.117, *hırsızlı* “hırsızlığı” 01.85, *efeli* “efeliği” 01.65, *ileşberli* “ileşberliği” 10.03, *çocuğlü* “çocukluğu” 44.58.

/-ā/ :

bıçā “bıçağı” 47.57, *herifñ ocā* “herifin ocağı” 47.14.

2.2.1.3.3. Yönelme hali

/-A/, /-yA/:

davşana “davşana” 73.35, *ava* “ava” 73.35, *asgere* “askere” 74.14, *istanbula* “İstanbul’a” 28.135, *ileriye* “ileriye” 57.136, *boraya* “buraya” 57.15, *teggeye* “Tekke’ye” 64.25.

/-a/:

olannara “olanlara” 01.20.

2.2.1.3.4. Bulunma hali**/-dA/, /-Ta/:**

çapta “çapta” 01.30, *ıscağTa* “sıcakta” 06.28, *çuvalda* “çuvalda” 06.39, *koynūnda* “koynunda” 06.95, *kōmüzde* “köyümüzde” 20.03, *hıdırellezde* “hıdırellezde” 20.45.

2.2.1.3.5 Ayrılma hali**/-TAn/:**

kireşten “kireçten” 42.66, *sebepten* “sebepten” 44.50, *allahtan* “Allah’tan” 44.192, *şansımızdan* “şansımızdan” 72.10, *urfadan* “Urfa’dan” 73.15, *avdan* “avdan” 73.66, *köyünden* “köyünden” 73.27, *asgerden* “askerden” 73.33.

2.2.1.3.6. Vasıta hali**/-IA/:**

erennerle “erenlerle” 03.76, *evliyalarla* “evliyalarla” 03.76, *unūla* “onunla” 03.12, *gañniyla* “kanlıyla” 03.139.

/-IĀ /:

unnālā “onlarla” 50.21, *arebelē* “arabayla” 52.30.

/-IIA/:

adam_ıla “adamlâ” 52.49, *dalgıc_ıla* “dalgıçla” 56.42, *arkadaşıla* “arkadaşla” 57.119, *merkeP_ile* “eşşekle” 03.138.

/-ılā /:

aĥşamilā “akşamleyin” 03.15.

/-ılan/:

helvayılan “helvayla” 32.78, *bazlamayılan* “bazlamayla” 32.78, *yağılan* “yağla” 32.91.

/-nan/:

şabannan “saban ile” 32.57.

2.1.1.3.7. Eşitlik hali

/- cA/:

güzelce “güzelce” 54.14, *gözelce* “güzelce” 57.90, *sessizce* “sessizce” 21.55, *toplucu* “toplucu” 81.42, *bolca* “bolca” 82.89.

2.1.1.3.8. Yön eki

/-r/, /- rA/:

orda “orada” 83.05, *burda* “burada” 01.06, *şurda* “şurada” 13.23, *ĥorda* “şurada” 13.35, *nerde* “nerede” 15.48.

burada “burada” 21.44, *borası* “burası” 21.15, *ĥura* “şuraya” 29.30, *şura* “şuraya” 47.122, *soñra* “sonra” 47.51.

/- Ar/, /- ArI/:

dışardan “dışarıdan” 56.76, *ilerdeki* “ ilerideki” 57.140, *içersinde* “içerisinde” 73.11, *yukardan* “yukarıdan” 09.24.

yukarı “yukarı” 31.83, *yoğarı* “yukarı” 71.36, *içeri* “içeri” 26.85, *dışarıya* “dışarıya” 08.27, *ileri* “ileri” 13.41.

2.1.1.3.9. Sebep hali

/- çin/:

olduğün “olduğu için” 20.69, *yapmadıçün* “yapmadığı için” 23.256.

2.2.1.3. Aitlik eki

-ki eki, hem yapım hem de çekim eki olarak karşımıza çıkmaktadır. ki aitlik ekinin kı şekli bölgemiz ağızlarında bulunmaktadır. Bölgemiz ağızlarında tespit edilen örnekleri şunlardır:

yokar kı “yukarıki” 23.04, *burda kı* “buradaki” 42.59, *kalğanda kı* “Kalkan’daki” 42.18, *burdaki* “buradaki” 56.26, *ordaki* “oradaki” 38.10, *ileriki* “ileriki” 38.37, *unu kı* “onunki” 52.21, *beniki* “benimki” 52.21.

2.2.1.4. Soru eki

Görev bakımından yazı dilimizden herhangi bir farklılık göstermez. Soru eki olarak –mı, -mi, -mu, -mü kullanılır. Başlıca örnekleri şunlardır:

biliyō miñ? “biliyor musun?” 03.183, *sen miñ?* “sen misin?” 08.46, *gelir mi* “gelir mi” 45.36, *olmā mı* “olmaz mı” 46.37, *biliyōñ mu* “biliyor musun” 47.17, *düş mü* “düş mü” 47.18, *düğün mü* “düğün mü” 52.25, *ben mi* “ben mi” 52.01, *bölelim mi* “bölelim mi” 62.25.

2.2.1.5. İyelik eki

İyelik ekleri bir nesnenin bir kişiye veya başka bir nesneye ait olduğunu belirten eklerdir. çoğunlukla yazı dilimizden farklılığı yoktur.

I. tekil şahıs: -m, im, -im, -um, -üm

II. tekil şahıs: -ñ, iñ, -iñ, -uñ, -üñ

III. tekil şahıs: -ı, -i, -u, -ü, -sı, -si, -su, -sü

I. çoğul şahıs: -mız, -miz, -muz, -müz

II. çoğul şahıs: -ñız, -ñiz, -ñuz, -ñüz

III. çoğul şahıs: -ları, -leri, -narı, -neri

I.tekil şahıs:

buvam “babam” 01.28, *nenem* “ninem” 10.21, *arķadeřim* “arkadaşım” 11.10, *avradım* “eşim” 47.46, *doşdum* “dostum” 11.07.

II. tekil şahıs:

amcan “amcan” 02.46, *dedeň* “deden” 02.60, *anan* “annen” 11.03, *derdiň* “derdin” 23.37.

III. tekil şahıs:

ķızını “kızını” 44.67, *yardımcısı* “yardımcısı” 47.44, *toķadcısı* “tokatķısı” 78.12, *öyküsünü* “öyküsünü” 28.62, *sürüsü* “sürüsü” 30.04, *buluntuğu* “buluntusu” 33.52.

I. çoğul şahıs:

ķadınımız, *ķızımız*, *bacımız* “kadınımız, kızımız, kız kardeşimiz” 44.12, *kāvemiz* “kahvemiz” 44.12, *ķuřurumuzu* “kusurumuzu” 35.48, *kōmūze* “kōyūmūze” 38.43.

II. çoğul şahıs:

götürübildiňiz “götürebildiđiniz” 32.41.

III. çoğul şahıs:

duvarları “duvarları” 32.14, *đaynađları* “kaynakları” 33.53, *keyimleri* “giyimleri” 64.08, *řēleri* “şeyleri” 66.126, *yaňnarını* “yanlarını” 66.32.

2.2.1.6. İsimlerde Küçültme

Elmalı ve yöresi ağızlarında, küçültme eklerinin ses olaylarına bağlı olarak değişen şekilleriyle beraber kullanımları şunlardır.

/- cIK/:

acıķ “azıcık” 02.25, *aĀcıķ* “ azıcık” 15.27, *işdecik* “şu” 12.30, *alecik* “Āadır” 02.55, *doķuzcuķ* “dokuz tane” 12.13.

/cĀz/:

oncāz “on kadar” 06.49, *gızcāz* “kızcağız” 08.202, *ğadıncāz* “kadıncağız” 63.16, *evcēzi* “evceğizi” 70.90.

2.2.2. Zamirler

İsimlerin yerini tutan sözcüklerdir. Zamirleri, Elmalı ve Yöresi Ağızlarında beş grupta inceledik.

2.2.2.1. Şahıs zamirleri

Kişilerin yerlerine kullanılan zamirlerdir.

I. tekil şahıs zamiri:

Derleme bölgemizde I. tekil şahıs zamiri olarak yazı dilinde olduğu gibi “ben” zamiri kullanılmıştır.

1. tekil şahıs zamiri, yazı dilindeki şeklini korumakla beraber, yönelme hal çekimine Eski Türkçedeki “ñ” sesini korumuştur. Bu ses bölgenin tamamında karşımıza çıkmaktadır.

beñe “bana” 12.03, *beñile* “benimle” 18.06, *baña* “bana” 18.32, *baña* “bana” 32.08.

II. tekil şahıs zamiri:

II. tekil şahıs zamiri “sen” yazı dilimizdeki şeklini korumakla birlikte, yönelme hal çekiminde Eski Türkçedeki “ñ” sesini korumuştur. Bu ses bölgenin tamamında karşımıza çıkmaktadır.

śaña “sana” 08.180, 18.04, 44.29, 47.47.

III. tekil şahıs zamiri:

III. tekil şahıs zamiri yazı dilinde olduğu gibi “o” şekli ile karşımıza çıkar.

III. tekil şahıs zamiri yazı dilimizdeki şeklini korumakla birlikte, ilgi hal çekiminde Eski Türkçedeki “ñ” sesini korumaktadır. Bu ses bölgenin tamamında karşımıza çıkmaktadır.

onuñ “onun” 47.07, *onuñ* “onun” 49.63.

I. çoğul şahıs zamiri:

I. çoğul şahıs zamiri yazı diliminde olduğu gibi “biz” şekli ile karşımıza çıkmaktadır.

bizde “bizde” 49.97, *bizim* “bizim” 51.20.

II. çoğul şahıs zamiri:

II. çoğul şahıs zamiri “siz”dir. II.çoğul şahıs zamiri, yazı dilindeki şeklini korumaka birlikte, ilgi hal çekiminde Eski Türkçe’deki “ñ” sesini korumuştur. Bu ses bölgenin tamamında karşımıza çıkmaktadır.

siziñ “sizin” 57.175, 62.47, 03.77.

III. çoğul şahıs zamiri:

III. çoğul şahıs zamiri yazı dilimizdeki şekline paralellik göstermekle birlikte, bazı ses değişikliklerine uğramıştır. Ayrıca ilgi hal çekiminde Eski Türkçe’deki “ñ” sesini korumaktadır.

onlarıñ “onlar” 31.49, *oñlar* “onlar” 10.65.

Yalın	İlgi hali	Yükleme	Yönelme	Bulunma	Ayrılma	Eşitlik
ben	benim	beni	baña bene	bende	benden	bence
sen	seniñ	seni	señe saña	sende sendē	senden	sence
o o	onuñ	onu	ona onu	onda	ondan õndan	
biz	bizim	bizi	bize	bizde	bizden	
siz	siziñ	sizi	size	sizde	sizden	
onlar onnar onna	onlarıñ onnarıñ	onları onnarı	onlara onnara			

2.2.2.2. İşaret zamirleri

Nesneleri işaret etmek sureti ile, göstererek karşılayan kelimeler işaret zamirleridir. Bölgemiz ağızlarında, yazı dilindeki işaret zamirleri kullanılmakla birlikte ses boyutunda oldukça değişik şekilleri bulunmaktadır.

Yahn	İlgi hali	Yükleme	Yönelme	Bulunma	Ayrılma	Eşitlik
bu	bunuñ	bunu	buna	bunda	bundan bundān	bunca
şu hû	şunuñ hûnuñ	şunu hûnu	şuna hûna	şunda	şundan	
o o u	onuñ	onu unu	ona una	onda unda	ondan ondan undan	
bunlar bunnar	bunnarıñ	bunları bunnarı	Bunnara	bunnarda	bunnādan	
şunnar şunnā hûnlar		şunnarı		şunnāda	hûnnādan	
onlar onnar	onnarıñ	onnarı				

2.2.2.3. Dönüştürme zamiri

Bölgemiz ağızlarında dönüşlülük zamiri ‘kendi’ kelimesiyle karşılanmaktadır. “Öz” zahirine hiç rastlanılmamıştır.

I. tekil şahıs:

kendim “kendim” 26.66, *kendimin* “kendimin” 33.20, *kendimden* “kendimden” 66.14.

II. tekil şahıs:

kendiñ “kendin” 20.81.

III. tekil şahıs:

kendi “kendi” 66.31, *kendine* “kendine” 84.06, *kendini* “kendini” 06.16, *kendisi* “kendisi” 28.134, *kendince* “kendine göre” 76.36.

I. çoğul şahıs:

kendimiz “kendimiz” 33.07, *kendimizin* “kendimizin” 11.65,

II. çoğul şahıs:

kendiñiz “kendiniz” 78.10.

III. çoğul şahıs:

kendileri “kendileri” 26.41, *kendilerini* “kendilerini” 27.51.

2.2.2.4. Soru zamirleri

İsimlerin yerini soru yoluyla tutan sözcüklerdir. Bölgemiz ağızlarında yazı dilinde kullanılan soru zamirleri kullanılmaktadır. Fakat ses olayları sonucunda değişik kullanımlar karşımıza çıkar. Bölgede kullanılan soru zamirlerini üç grupta sınıflandırabiliriz. Başlıca örnekleri şunlardır:

“kim” grubu:

kim “kim” 08.35, 11.79, *kiminsiñ* “kiminsin” 08.232, *kimbilj* “kim bilir” 23.167, *kiminiñ* “kiminin” 23.269, *kimi* “kimi” 23.270, *kimin* “kimin” 28.108, *kimisi* “kimisi” 44.217.

“kaç” grubu:

hangi “hangi” 44.273, *hangı* “hangi” 54.69, *kaç* “kaç” 54.12, 30.39.

“ne” grubu:

*ne*den “neden” 37.210, *ne* “ne” 42.127, *nerde* “nerede” 01.92, *nerden* “nereden” 03.103, *nerelisiñ* “nerelisin” 08.188, *nereyi* “nereyi” 20.85, *nereye* “nereye” 23.52, *neresi* “neresi” 33.43, *nereniñ* “nerenin” 34.108, *nerelerde* “nerelerde” 47.140.

2.2.2.5. Belirsizlik zamirleri:

Nesneleri belirsiz olarak temsil eden zamirlerdir. Bu zamirlere bölgemiz ağızlarında sıkça rastlanmaktadır. Bölgemiz ağızlarında yazı dilinde kullanılan belirsizlik zamirleri bazı ses değişiklikleriyle kullanılmaktadır. Bölgemiz ağızlarında tespit edilen örnekleri şunlardır:

kimisi “kimisi” 44.217, *kimisini* “kimisini” 57.68, *kimse* “kimse” 59.73, *hepsi* “hepsi” 39.37, *hepsi* “hepsi” 08.45, *öteki* “öteki” 24.93, *beriki* “bu taraftaki” 26.13.

2.2.3. Sıfatlar

İsimlerin önüne gelerek onları niteleyen veya belirten sözcüklerdir. Bölgemizde kullanılan sıfatlar yazı dilinden bazı fonetik değişiklikler dışında farklılık göstermezler.

Sıfatlar, niteleme ve belirtme sıfatları olmak üzere iki grupta incelenir.

2.2.3.1. Niteleme sıfatları

Niteleme sıfatları nesnelerin renk, durum, biçim gibi değişmez özelliklerini bildiren sıfatlardır. Başlıca örnekleri şunlardır:

uzun_ömür “uzun ömür” 44.123, *güzel bi kız* “güzel bir kız” 47.42, *doğru sözü* “doğru söz” 27.142, *gözel bi ködür* “güzel bir köydür” 34.24, *yeni nesil* “yeni nesil” 38.15, *daş dübeg* “taş dübek” 40.39, *goca fasulyalar* “koca, büyük fasulyeler” 43.106, *ağ doncağ* “beyaz don” 05.36.

2.2.3.2. Belirtme sıfatları

Nesnelerin sayılarını, yerlerini, soru durumlarını ve belirsizlik hallerini belirten sıfatlardır. Belirtme sıfatları bölgemiz ağızlarında beş farklı türde incelenir.

2.2.3.2.1. İşaret sıfatları

Nesnelerin yerini işaret yoluyla belirten sıfatlardır. Başlıca örnekleri şunlardır:

bu zamana “bu zamana” 26.15, *şu işi* “şu işi” 34.57, *o zamannā* “o zamanlar” 34.54, *hu bi düğümü* “şu bir düğümü” 17.66, *hu aşşālara* “şu aşağılara” 02.57, *öte odayı* “öteki odayı” 54.71.

2.2.3.2.2. Sayı sıfatları

Nesnelerin sayılarını bildiren belirtme sıfatlarıdır. Bölgemiz ağızlarında kullanılan sayı sıfatları, yazı dilimizdeki şeklinin yanı sıra bazı ses olaylarına bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Başlıca örnekleri şunlardır:

bi vaqalar “bir vakalar” 47.146, *üç beş çēz* “üç beş çeyiz” 52.53, *üç yavru* “üç yavru” 53.01, *ikinci piyade* “ikinci piyade” 67.05, *üçüncü kafile* “üçüncü kafile” 23.285, *dört ay* “dört ay” 23.285, *birer ikişer keglig* “birer ikişer keklig” 24.117.

2.2.3.2.3. Soru sıfatları

Nesneleri soru yoluyla belirten sıfatlardır. Bölgemiz ağızında tespit edilen örnekleri şunlardır:

kaç göynē “kaç gömlek” 32.66, *hangi bölügdeñsiñ* “hangi bölükdensin” 08.35, *kaç dene* “kaç tane” 23.118, *ne günnerden* “ne günlerden” 23.39, *ne śāÇ bıyığ* “ne saç bıyık” 23.229.

2.2.3.2.4. Belirsizlik sıfatları

Nesneleri belirsiz bir şekilde belirten sıfatlardır. Başlıca örnekleri şunlardır:

birez helva “biraz helva” 52.37, *hiÇ bi şey* “hiçbir şey” 01.57, *hiç kimseye* “hiç kimseye” 57.52, *çok zengin* “çok zengin” 03.46, *her yer* “her yer” 04.05, *her yanımız* “her yanımız” 23.171, *felan yere* “felan yere” 53.101,

2.2.3.3. Sıfatlarda küçültme:

Bölgemiz ağızlarında küçültme eki olarak –cik eki kullanılmıştır. Bu ek bir örnekte karşımıza çıkmaktadır.

/- cik/:

incecik duzu “incecik tuz” 15.64.

2.2.4. Zarflar

Fiillerin anlamını yer, zaman, durum, miktar ve soru yönünden etkileyen sözcüklerdir. Bölgemiz ağızlarında kullanılan zarflar yazı dilinden farklılık göstermezler. Zarflar yedi grupta inceledik.

2.2.4.1. Yer ve yön zarfları

Fiilleri yer yön bakımından etkileyen sözcüklerdir. Genellikle yazı dilimizle paralellik göstermektedir. Fakat bazı ses değişmelerinden dolayı farklılaşma görülür. Başlıca örnekleri şunlardır:

ileri “ileri” 76.51, *geri* “geri” 10.70, *öte* “ileri” 11.49, *beri* “buraya” 11.49, *dışarı* “dışarı” 22.04, *bura* “buraya” 42.59, *garşı* “karşı” 21.12, *ora* “oraya” 23.238, *bura* “buraya” 46.69, *bora* “buraya” 46.29, *orlardan* “orlardan” 02.69.

2.2.4.2. Zaman zarfları

Fiilleri zaman bakımından etkileyen sözcüklerdir. Bölgemiz ağızlarında sıkça kullanılmaktadır. Zaman zarfları bazı ses olayları dışında yazı dili ile paralellik gösterir. Başlıca örnekleri şunlardır:

hep “hep” 10.36, *hemen* “hemen” 10.06, *hindi* “şimdi” 11.07, *sōra* “sonra” 59.74, *eveli* “evveli” 59.33, *dayima* “daima” 44.118, *bayā* “bayağı” 45.62, *tā* *śōra* “daha sonra” 50.35.

2.2.4.3. Azlık-çokluk zarfları

Fiilleri miktar ve derece yönüyle etkileyen zarflardır. Başlıca örnekleri şunlardır: *çoğ* “çok” 03.46, *tā* “daha” 15.05, *biraz* “biraz” 55.46, *tamamen* “tamamen” 38.162, *az* “az” 01.10.

2.2.4.4. Niteleme zarfları

Fiilin, sıfatın veya başka bir zarfın anlamını nitelik bakımından etkileyen zarflardır. Başlıca örnekleri şunlardır:

eyice “iyice” 59.177, *sadece* “sadece” 61.10, *eyi* “iyi” 63.34, *gözelce* “güzelce” 26.59, *aynı* “aynı” 06.10.

2.2.4.5. Gösterme zarfları

böle “böyle” 40.11, *höle* “şöyle” 40.66, *şöle* “şöyle” 41.30, *öle* “öyle” 41.30.

2.2.4.6. Soru zarfları

Fiilleri soru yoluyla etkileyen zarflardır. Başlıca örnekleri şunlardır:

nasıl çekdim “nasıl çektim” 53.85, *nice bildiñ* “nasıl bildin” 54.95, *neden ayağda duruyor* “neden ayakta duruyor” 62.02, *naħal dönderiyollar* “nasıl döndürüyorlar” 67.04, *nereye gedyöz* “nereye gidiyoruz” 23.52.

2.2.4.7. Tekrar zarfları

yine “yine” 23.206, *gine* “yine” 23.14, *gene* “yine” 23.83.

2.2.5. Edatlar

Kendi başlarında kullanıldıklarında bir anlamı olmayan, başka bir kelimeyle kullanıldıklarında anlamı olan kelime çeşididir.⁵⁸ Sözcük grupları ve cümleler arasında bağlantı kurarlar. Bölge ağızlarında edatlar bazı fonetik olaylar dışında yazı dilimizdeki kullanımla paralellik gösterir.

2.2.5.1. Ünlem edatları

Duygu ve heyecanları, sevinç, üzüntü, nefret, neşe, ızdırap gibi duyguları; seslenme, gösterme ve tabiat sesleri; onay, kabul sorma gibi ifadeleri işaret eden edatlardır. Bölgemizde görülen ünlem edatları şunlardır:

2.2.5.1.1. Ünlemler

Herhangi bir durum karşısında ortaya çıkan durumları, düşünceleri anlatan ve tabiat sesini yansıtan kelimelerdir. Başlıca örnekleri şunlardır:

⁵⁸ Bilgi için bkz. N. Hacıeminoğlu. (1984). Türk Dilinde Edatlar, MEGSB Yay., İstanbul.

āh “ah” 30.44, *ay* “ay” 32.113, *ē* “e” 32.57, *ēh* “eh” 22.12, *yāv* “ya” 40.16, *yā* “ya” 59.04, *yā* “ya” 53.12, *ā* “a” 53.14, *bē* “be” 41.133, *ulen* “ulan” 46.35.

2.2.5.1.2. Seslenme edatları

Sadece çağırma ve hitap etme amacıyla kullanılan edatlardır. Bölgemiz ağızlarında tespit ettiğimiz örnekleri şunlardır:

ābē “abi” 36.25, *bey* “bey” 41.127, *aman* “aman” 26.84, *ulan* “ulan” 53.38, *yav* “yav” 65.23, *ulen_eşşölu* “ulan eşşekoğlu” 65.114, *evet* “evet” 21.14.

2.2.5.1.3. Cevap edatları

Kabul veya redetmeyi ifade eden edatlardır. Tek başlarına bir anlam ifade ederler. Bölgemiz ağızlarında tespit ettiğimiz örnekleri şunlardır:

peki “peki” 47.134, *tabi* “tabi” 47.24, *tamam* “tamam” 59.138, *yoğ* “yok” 44.80.

2.2.5.1.4. Gösterme edatları

Bir nesneyi, bir kişiyi veya herhangi bir şeyi göstermek amacıyla kullanılan edatlardır. Bölgemiz ağızlarında tespit ettiğimiz örnekleri şunlardır:

işde “işte” 23.27, *ihî* “işte” 35.44, *hunu* “şunu” 35.06, *hu* “şu” 37.161, *işTe* “işte” 55.61.

2.2.5.2. Bağlama edatları

Bağlama edatları, kelimeleri, kelime gruplarını ve cümleleri şekil ve anlam bakımından birbirine bağlayan edatlardır. Beş grupta incelenir.

2.2.5.2.1. Sıralama edatları

sünedi ile asgerlînde “sünneti ile askerliğinde” 66.108, *ufağ ve böyüg* “ufak ve büyük” 49.79, *ordan galma bi dini bi isim_olaragağdan göyalım demişlê ve gömuşlar* “ordan kalma bir dini bir isim olaraktan koyalım demişler ve koymuşlar” 56.03.

2.2.5.2.2. Denkleştirme edatları

“veya” edatı:

herkeS bāçecidir veya seralar da var. “herkes bahçecidir ve seralar da var” 44.13, *selçuğlular zamanına veya geçdigden soña* “selçuklular zamanında veya geçtikten sonra” 44.16, *goyunuñ yününden veya paşından* “koyunun yününden veya pasından” 38.113.

“veyahut” edatı:

eveli kōñ bi çamaşırılī vardı veyātda dereniñ kenarına gēdellerdi, yıkanırđı. “evveli köyün bir çamaşırılığı vardı veyahut da derenin kenarına giderlerdi, yıkanırđı” 09.24.

2.2.5.2.3. Karşılaştırma edatları

ne kafamı godū yarmadıķ ne bacaklāmi godu ğırmadıķ “ne kafamı koydu yazmadık ne bacaklarımı koydu kırmadıķ” 12.17, *hem doķuz çocuk besledim. hem u ğadā malını ğahrını çekdim hem orāni ħarmānını ekdim.* “hem dokuz çocuk besledim hem o kadar malını kahrını çekdim hem orağın harmanını ekdim” 12.18, *hem ğüleş yaptım hem düğün yaptım.* “hem güreş yaptım hem düğün yaptım” 14.15, *ya u yenilir ya ben yenilir.* “ya o yenilir ya ben yenilirim” 18.64, *ya yirmi yedisi ya on yedisi* “ya yirmi yedisi ya on yedisi” 23.28, *kimi dağlı, kimi bağlı* “kimi dağlı, kimi bağlı” 27.181.

2.2.5.2.4. Cümle başı edatları

bōle bizim kölüñ yerleşmesi bōle işde “böyle bizim köylünün yerleşmesi böyle işte” 27.22, *ama dünyanıñ_oyunu bu.* “ama dünyanın oyunu bu” 55.93, *gine bullāda vakıt geçirim.* “yine burlarda vakit geçiririm” 56.65, *amma her alevi öylēyise gerçegden çoğ_eyilerdir.* “ama her alevi öyleyse gerçekten çok iyilerdir” 63.55, *faķat öle de bi şey sıkıntıya da ğiriyōm* “fakat öyle bir şey sıkıntıya da giriyorum” 21.22, *faķat şindi aktif deyil.* “fakat şimdi aktif değil” 38.36, *yalıñız ne deniyōduñ* “yalnız ne diyordun” 41.03. *Saten biTdidig.* “zaten bitmiştik” 53.108, *ancaķ kendi yiyeceğı kadar olurdu* “ancak kendi yiyeceği kadar olurdu” 01.10.

2.2.5.2.5. Sona Gelen Edatlar:

alşag da “alsak da” 74.13, *alşag da* “alsak da” 75.19, *onnar da* “onla da” 76.09, *ben de* “ben de” 82.28, *şeyi de* “şeyi de” 21.50, *diyelim ki* “diyelim ki” 24.39, *görmedig ki* “görmedik ki” 25.10, *yoğ ki* “yok ki” 44.80, *demiş ki* “demiş ki” 03.99, *onu bile* “onu bile” 18.58, *ilēne bile* “leğene bile” 26.47, *sen bile* “sen bile” 45.35, *imamlar bile* “imamlar bile” 62.84, *teggelere bile* “tekkelere bile” 66.78.

2.2.5.3. Son çekim edatları

Yalın halde veya çekim eklerinden birini almış isim kökenli bir kelime veya kelime grubunun sonuna gelerek çekim eki görevi yapan edatlardır. En çok kullanılan son çekim edatları şunlardır:

“beri” edatı:

doğalı beri “doğduğundan beri” 79.18, *oyneyalıdan beri* “oynadığından beri” 80.22, *esgiden beri* “eskiden beri” 81.95, *gününden beri* “gününden beri” 21.07, *ğuruldūndan beri* “kurulduğundan beri” 38.18.

“gibi” edatı:

geçi izi gibi “keçi izi gibi” 41.18, *ğardeş gibi* “kardeş gibi” 44.07, *büyüglüg gibi* “büyüklük gibi” 48.113, *çarçaf gibi* “çarşaf gibi” 51.59, *ğöçmen gibi* “ğöçmen gibi” 57.23, *bebeg emdirdiñiz gibi* “bebek emzirdiğiniz gibi” 62.156.

“göre” edatı:

haline göre “haline göre” 63.160, *örfüne göre* “örfüne göre” 41.05, *mevsimine göre* “mevsimine göre” 04.07, *añnaTdığlāna göre* “anlattıklarına göre” 23.79, *ifadeye göre* “ifadeye göre” 65.74.

“ile” edatı:

mevlaniñ nuru ile nurlanmışsıñ elmalım “Mevla’nın nuru ile nurlanmışsın Elmalım” 19.42.

“kadar, ğadar, ğadā” edatı:

kiloya ğadar “kiloya kadar” 81.93, *şabaĥa ğadar* “sabaha kadar” 82.56, *soñ zamana ğadā* “son zamana kadar” 09.20, *aĝsama ğadā* “akşama kadar” 14.06, *erişdirinceye ğadā* “yetiştirinceye kadar” 33.11, *çıkıncıya ğadā* “çıkıncaya kadar” 41.19.

“karşı, ğarşı” edatı:

her şeye ğarşı “her şeye karşı” 62.106, *bize ğarşı* “bize karşı” 62.122, *amarikaya karşı* “Amerika’ya karşı” 76,30.

“sonra, sōra, sōña” edatı:

bi ĥafda sōra “bir hafta sonra” 76,11, *undan sōra* “ondan sonra” 23.102, *öpdüğden sōra* “öptükten sonra” 23.185, *gördüğden sōra* “gördükten sonra” 23.194, *ondan sōña* “ondan sonra” 05.37, *undan sōña* “ondan sonra” 05.50, *bir ĥafta sōña* “bir hafta sonra” 16.25, *üç_ay sōña* “üç ay sonra” 16.70, *üş gün sōña* “üç gün sonra” 16.84, *üş sāt sōña* “üç saat sonra” 54.84.

2.2.6. Fiiller**2.2.6.1. Fiil yapan ekler**

Fiil kök veya gövdelerine gelerek yeni fiiller türetmeye yarayan eklerdir. Bazı fonetik değişimler dışında yazı dilinde kullanılan eklerle paralellik gösterirler. Bölgemiz ağızlarında kullanılan fiil yapım ekleri şunlardır:

2.2.6.1.1. Fiilden fiil yapan ekler**/- Tİr/:**

ķaldır- “kaldır-“ 02.47, *güldür-* “güldür-” 01.54, *ĝoşdur-* “koştur-” 66.26, *döndür-* “döndür-” 62.06, *öldür-* “öldür-” 15.60, *başdır-* “bastır-” 41.75.

/- ʔI-/:

öldürül- “öldürül-” 01.102, *çekil-* “çekil-” 08.328, *vurul-* “vurul-” 28.76, *ķurul-* “kurul-” 44.08, *ayrıl-* “ayrıl-” 56.08, *yazıl-* “yazıl-” 06.38.

/- mA-/:

olma- “olma-” 06.03, *galma-* “kalma-” 08.19, *doyma-* “doyma-” 41.46, *göçeme-* “göçeme-” 41.75, *yetişme-* “yetişme-” 42.139.

/- °n-/:

bulun- “bulun-” 61.49, *görün-* “görün-” 03.80, *oğkun-* “okun-” 03.128, *dayan-* “dayan-” 26.63, *yaşan-* “yaşan-” 76.14.

/- Ir-/:

yatır- “yatır-” 08.103, *geçir-* “geçir-” 16.82, *bitir-* “bitir-” 18.09,

/- ar-/:

çıkar- “çıkar-” 20.24.

/- °ş-/:

dolaş- “dolaş-” 37.78, *bulaş-* “bulaş-” 37.80, *añneş-* “anlaş-” 70.93.

/- °t-/:

oğkut- “okut-” 82.10, *başlaT-* “başlat-” 03.04, *yaşaT-* “yaşat-” 12.20.

/- °y-/:

koy- “koy-” 59.45.

2.2.6.1.2. İsimden fiil yapan ekler**/+al-/:**

boşal- “boşal-” 24.49, *çoğal-* “çoğal-” 2.21, *daral-* “daral-” 47.31.

/+ IA-/:

başla- “başla-” 49.07, *gözle-* “gözle-” 07.272, *sözle-* “sözle-” 35.27, *tavla-* “tavla-” 51.60, *bağla-* “bağla-” 65.186.

2.2.6.2. Şahıs ekleri

Şahıs ekleri, çekimli fiillerde hareketi, işi yapan veya harekete konu olan şahsı belirten fiil çekim ekleridir. Türkçede zamir kökenli ve iyelik kökenli iki tür şahıs ekleri vardır. Bölgemiz ağızlarında bu durum aynıdır. Metinlerimizde kullanılan şahıs ekleri iki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2.1. Birinci tip şahıs ekleri

Şahıslar	Ekler
1.tekil şahıs	/-°m/, /-°ñ/
2.tekil şahıs	/-sIn/, /-sIn̄/
3.tekil şahıs	Ø
1.çoğul şahıs	/-°z/
2.çoğul şahıs	/-sIn̄Iz/, /ñIz/, /-siniz/
3.çoğul şahıs	/-lAr/, /-lĀr/, /lĀ/

BİRİNCİ TİP ŞAHIS EKLERİ

I. tekil şahıs:

duyacām “duyacağım” 44.76, *baķeñ* “bakayım” 65.75.

II. tekil şahıs:

ğavırısıñ “kavurursun” 43.90, *ğülersin* “ğülersin” 12.12, *nurlanmışsın* “nurlanmışsın” 19.42

III. tekil şahıs:

çığcēg “çıkacak” 07.75, *dērmış* “dermiş” 59.62.

I. çoğul şahıs:

sürüyöz “sürüyoruz” 78.17, *ğalmiyöz* “kalmıyoruz” 79.01.

II. çoğul şahıs:

verisiñiz “verirsiniz” 08.198, *bilirsiniz* “bilirsiniz” 34.46, *şan vericēñiz* “şan vereceksiniz” 23, 124.

III. çoğul şahıs:

yaşkallar “yakarlar” 01.48, *gonmuřlār* “konmuşlar” 13.28, *almıřlā* “almışlar” 02.13.

Tablo 2. 2. İkinci tip şahıs ekleri

şahıslar	Ekler
1. tekil şahıs	/-°m/
2. tekil şahıs	/-ñ/
3. tekil şahıs	Ø
1. çoğul şahıs	/-k̄/, /-k/
2. çoğul şahıs	/-ñız/, /-nız/
3. çoğul şahıs	/-lĀ/, /-lĀr/, /-lAr/

İKİNCİ**TİP şAHIS EKLERİ****I. tekil şahıs:**

şaybettim “kaybettim” 44.106, *yaPTım* “yaptım” 57.17.

II. tekil şahıs:

ğetdiñ “gitdin” 21.55, *keserdiñ* “keserdin” 03.62.

III. tekil şahıs:

gelemedi “gelemedi” 50.28.

I. çoğul şahıs:

ořumadıķ “okumadık” 03.03, *ğetirıdık* “getirirdik” 59.213.

II. çoğul şahıs:

olamadınız “olamadınız” 73.97, *ařdıñız* “aştınız” 42.166.

III. çoğul şahıs:

ğaTdılā 02.37 “kattılar”, *ğaTdılār* “kattılar” 33.24, *dāTdılar* “dağıttılar” 08.14.

2.2.6.3. Şekil ve zaman ekleri:

Şekil ve zaman ekleri, fiil kök veya gövdesinin karşıladığı hareketi şekle ve zamana bağlayan eklerdir. Şekil ifadesi tümünde, zaman ifadesi ise ancak bir bölümünde bulunmaktadır.

Bölgemiz ağızlarında görülen fiil kalıpları şöyledir:

2.2.6.3.1.1. Bildirme (haber) kipleri:

Bildirme kipleri, fiile belirtilen iş, oluş veya kılışı belli bir zamana bağlayarak haber veren fiil kalıplarıdır. Bildirme kiplerinde, kip ekleri şekil olarak haber veya bildirme, zaman olarak, geniş, şimdiki, bilinen geçmiş, duyulan geçmiş ve gelecek zaman olarak karşımıza çıkmaktadır.

Geniş zaman: /- r/, /-Ir/, /-el/

Şekil olarak bildirme, zaman olarak geniş zamanı ifade eden bu eklerin bölgemiz ağızlarında kullanımları şöyledir:

incidilir mi? “incitilir mi?” 66.13, *gelir* “gelir” 72.16, *dēr* “der” 74.88, *elēriz* “eleriz” 77.44, *dērler* “derler” 83.03, *edellē* “ederler” 02.15, *burulūr* “burulur” 27.17, *ğavırısıñ* “kavurursun” 43.90.

Geniş zamanın olumsuz yazı dilinde olduğu gibi ‘-mAz’ ekiyle yapılır.

düğün_olma mı? “düğün olmaz mı?” 26.07, *sinirlenme mi* “sinirlenmez mi” 26.95.

Şimdiki zaman: /-yor/, /-yā/, /-yār/, /-yō/, /-yuru/

Şekil olarak bildirme, zaman olarak şimdiki zamanı ⁵⁹ ifade ederler. Bölge ağızlarında farklı kullanımları bulunmaktadır. Bu kullanımlar şöyledir:

- Şimdiki zaman eki –yor, yürümek kelimesinin eski şekli olan yorı- fiilinden türemiştir.

ğalıyor “kalıyor” 31.07, *uçamıyor* “uçamıyor” 56.59, *ğandırıyor* “kandırıyor” 70.21, *okıyor* “okuyor” 73.29, *diyor* “diyor” 74.66.

⁵⁹ Bilgi için bkz. T. Gülensoy. (1985). “Anadolu Ağızlarında Şimdiki Zaman Eki” Türk Kültürü Araştırmaları, Ankara. s.281-295., Tok T. (2008). “Denizli İli Ağızlarında Zaman Eklerinin Kullanımı”, Uluslararası Ağız Çalıştayı, TDK, Şanlıurfa.

- b. Şimdiki zaman ekinin, bölgemiz ağızlarında bazı ses olaylarından dolayı farklı kullanımları görülür.

añnadabiliyār miñ? “anlatabiliyor muyum?” 74.04, *yapılıyār* “yapılıyor” 75.04, *biliyāñ* “biliyorum” 75.31, *bişiyā* “pişiyor” 77.05, *bilmiyāñ* “bilmiyorum” 78.19, *sürüyōz* “sürüyoruz” 78.17, *ğalmiyōz* “kalmıyoruz” 79.01, *yapıyōz* “yapıyoruz” 80.01, *deyō* “diyor” 81.18, *oluyō* “oluyor” 82.22.

- c. Anlam bakımından şimdiki zaman ifadesi taşıyan diğer bir yapı fiil köküne -^op zarf-fiil eki getirilip dur- fiili ile oluşturulan bir biçimdir. Şimdiki zaman eki “-yor” da olduğu gibi, bu kalıp da sürekliliği devam eden şimdiki zaman ifadesi taşımaktadır. Yapılan hareket veya iş devam etmektedir.

getiriPduru “getiriyor” 30.43, *geçiPduruz* “geçiyoruz” 57.61, *yatıPduru* “yapıyor” 57.182, *çıķıpduru* “çıkıyor” 75.77, *dōPduru* “dövüyor” 59.120.

Duyulan geçmiş zaman: /-mİş/

Şekil olarak bildirme, zaman olarak duyulan, öğrenilen geçmiş zamanı ifade eder. Duyulan geçmiş zaman eki /-mİş/ tır. Başlıca örnekleri şunlardır:

duTmuş “tutmuş” 56.93, *ayrılmış* “ayrılmış” 56.08, *ğalmış* “kalmış” 56.09, *hurulmuş* “vurulmuş” 57.182, *dērmış* “dermiş” 59.62, *gelmiş* “gelmiş” 65.26, *böyümüş* “büyümüş” 66.18, *görmüş* “görmüş” 66.39.

Bilinen geçmiş zaman: /-Tı/, /-dİ/

Şekil bakımından bildirme, zaman bakımından bilinen veya görülen geçmiş zaman ifade eder. Bölgemiz ağızlarında görülen örnekleri şunlardır:

alüyōdun “alıyordun” 34.84, *ķaybettim* “kaybettim” 44.106, *yaPTım* “yaptım” 57.17, *gittim* “gittim” 63.28, *keserdin* “keserdin” 03.62, *duydum* “duydum” 03.62.

Gelecek zaman: /- cAK/, /cĀ/

Şekil olarak bildirme, zaman olarak gelecek zamanı ifade eden bu ekin bölgemiz ağızlarında kullanımlarında ses olaylarından kaynaklanan bazı değişiklikler bulunmaktadır. Bölgemiz ağızlarında görülen örnekleri şunlardır:

çıġcēg “çıkacak” 07.75, *dalcēñ* “dalacaksın” 08.75, *geṭcēz* “gideceğiz” 08.204, *gelcēdim* “gelecektim” 11.54, *yecēz* “yiyeceğiz” 11.112, *duyacām* “duyacağım” 44.76.

2.2.6.3.1.2. Dilek (tasarlama) kipleri

Dilek kipleri gerçek olmayan, gerçekleşmesi istenilen, tasarlanılan fiil kalıplarıdır. Zaman ifadesi vardır. Dilek ve tasarlama kipleri, emir, isteki şart ve gereklilik ifade eden ve aynı zamanda bu adla anılan dört çekim kalıbından oluşur. Bölgemiz ağızlarında görülen örnekleri şunlardır:

Emir:

emir I. tekil şahıs: /-eñ< -eyin/

öldüreñ “öldüreyim” 53.103, *baķeñ* “bakayım” 65.75.

emir II. tekil şahıs:

baķ “bak” 16.73, *müdalē et* “müdahale et” 34.39, *git* “git” 54.93, *getir* “getir” 54.93, *al* “al” 59.79, 30.26.

emir III. tekil şahıs: -śiñ, -śuñ, -siñ< -sun

olsuñ “olsun” 68.65, *gelsiñ* “gelsin” 07.05, *inandırśiñ* “inandırısın” 08.70.

emir I. çoğul şahıs: /-AIIIm/, /-ām/

yapalim “yapalım” 34.58, *yıķalim* “yıkalım” 36.10, *kağdırām* “kaktıralım” 36.11, *bozām* “bozalım” 41.127, *gelelim* “gelelim” 42.44.

emir II. çoğul şahıs: /-iñ/, /-ñ/

içiñ “için” 65.38, *söyleñ* “söyleyin” 49.48, *keyiñ* “giyinin” 08.22, *yeñ* “yiyin” 47.143.

emir III. çoğul şahıs: -sınlar> śinnā

bakıtśinnā “bakıtsınlar” 16.72.

Şart: /-sA/,-şa/

desem “desem” 62.88, *otuşam* “otursam” 66.44, *yatsam* “yatsam” 68.49, *hürsam* “vursam” 73.38, *sığsam* “sıksam” 08.70, *dudşam* “tutsam” 08.70.

Gereklilik: /-mAlI/

çığmalı “çıkmalı” 44.347, *koparmalı* “koparmalı” 44.355, *gidmeli* “gitmeli” 44.160, *çegmeli* “çekmeli” 44.162, *sevmeli* “sevmeli” 44.163.

2.2.6.4. Fiillerin Birleşik Zaman Çekimleri**2.2.6.4.1. Hikâye: /-dI/****a. Geniş zamanın hikâyesi**

getirirdik “getirirdik” 59.213, *döşerdik* “döşerdik” 60.06, *çekēdik* “çekerdik” 01.08, *oğurduğ* “okurduk” 03.02, *durduruduğ* “durdururduk” 06.55, *olmazdı* “olmazdı” 09.11, *göremezdiñ* “göremezdin” 22.32.

b. Şimdiki zamanın hikâyesi

gömiyōduğ “görmüyorduk” 23.271, *geçemiyōdu* “geçemiyordu” 28.25, *oluyōduñ* “oluyordun” 30.04, *ileniyādım* “beddua ediyordum” 35.37, *veriyādığ* “veriyorduk” 37.171.

c. Duyulan zamanın hikâyesi

kararmışdı “karamıştı” 40.84, *başlamışdı* “başlamıştı” 44.270, *çığmamışdım* “çıkkmamıştım” 57.04, *demişti* “demişti” 44.281, *genişlemişdi* “genişlemişti” 44.285.

ç. Bilinen geçmiş zamanın hikâyesi

yapdıdı “yapdıydı” 31.101, *gönduyduğ* “konduydu” 46.08, *başladıydıñ* “başladıydın” 17.126, *aldıydım* “aldıydım” 31.84.

d. Gelecek zamanın hikâyesi

yecēdig “yiyecektik” 47.109, *yēcēdim* “yiyecektim” 65.32, *ölcēdig* “ölecektim” 08.177, *geṭcēdi* “gidecekti” 18.05, *gelcēdiñ* “gelecektin” 35.33, *yazcēdim* “yazacaktım” 23.89.

e. Şartın hikâyesi

isteseydi “isteseydi” 03.83, 03.84, *olseydiñ* “olsaydın” 23.13.

2.2.6.4.2. Rivayet: /-mİş/

a. Geniş zamanın rivayeti

yaşadırmış “yaşatırmış” 53.03, *geçemezmiş* “geçemezmiş” 01.73, *inmezmiş* “inmezmiş” 11.01, *gezerlēmış* “gezerlermiş” 13.60, *bağmazlāmış* “bakmazlarmış” 41.101.

b. Şimdiki zamanın rivayeti

veriyōmuş “veriyormuş” 23.215, *geḍiyōmuş* “gidiyormuş” 37.28, *oḳuyōmuş* “okuyormuş” 37.169, *çalışiyāmış* “çalışıyormuş” 42.23, *geḍiyāmış* “gidiyormuş” 59.103.

c. Duyulan zamanın rivayeti

yatmışmış “yatmışmış” 73.107, *şavırmışmış* “savurmuşmuş” 57.130, *demişmiş* “söylemişmiş” 66.137, *gelmişmiş* “gelmişmiş” 12.28.

d. Gelecek zamanın rivayeti

vurduracağlarmış “vurduracaklarmış” 53.44, *etcēmişñ* “edecekmişim” 59.98, *gelincēmış* “gelinecekmiş” 09.21, *olcāmış* “olacaktım” 66.44.

2.2.6.4.3. Şart: /-sA/

a. Geniş zamanın şartı

vermezse “vermezse” 66.122, *ölmezseñ* “ölmezsen” 70.79, *gelirseñ* “gelirsin” 80.42, *düşerse* “düşerse” 81.17.

b. Bilinen geniş zaman şartı

topladişeg “topladıysak” 22.48, *aTdise* “attıysa” 23.267.

c. Gelecek zamanın şartı

ğadcēseñ “katacağsın” 51.57, *işcēse* “içiceğsen” 59.113, *çığcēse* “çıkacağsa” 82.40.

2.2.6.4.4. Zarf-fiil

Fiilleri birleşik zamanlı çekimininde tespit ettiğimiz zarf-fiil örnekleri şunlardır:

Geniş zamanın zarf-fiili

gēderke “giderken” 23.268, *güderken* “güderken” 33.45, *geçerke* “geçerken” 38.111, *gelirken* “gelirken” 63.128, *ğaynarğa* “kaynarken” 77.15, *bişirke* “pişerken” 77.15, *yaparğa* “yaparken” 75.13, *añnatırğan* “anlatırken” 08.109, *yatarğā* “yatarken” 11.84, *çözerkē* “çözerken” 17.34, *derkē* “derken” 25.27.

2.2.6.5. Yardımcı Fiiller

Elmalı ve yöresi ağızlarında kullanılan yardımcı fiiller isimlere gelen yardımcı fiiller ve fiillere gelen yardımcı fiiller olmak üzere iki grupta incelenir.

2.2.6.5.1. İsimlere gelen yardımcı fiiller

Bölgemizde isimlerle “et-, eyle-, kıl-, ol- ” yardımcı fiilleri kullanılmaktadır. bölge ağızlarında tespit ettiğimiz örnekler şunlardır:

“et-” yardımcı fiili: /İsim+et-/

ateş_eTdig “ateş ettik” 25.08, *yarannıg_eTdig* “şaka yaptık” 16.17, *müdalē et* “müdahale et” 34.39, *nasib_eTdi* “nasip etti” 40.27, *mesud etsiñ* “mesut etsin” 49.69.

“eyle-” yardımcı fiili: /İsim+eyle-/

feda eyleyen “feda eyleyen” 44.414, *hediye eyledig* “hediye eyledik” 47.99. 53.41.

“kıl-” yardımcı fiili: /İsim+kıl-/

namazını kılarşıñ “namazını kıalarsın” 54.37, *namaz gıldıg* “namaz kıldık” 72.14, *namazını kılyō* “namazını kılıyo” 13.72.

“ol-” yardımcı fiili: /İsim+ol-/

hâşda olduşa “hasta olduysa” 52.136, *nazar_oldu* “nazar oldu” 52.136, *yardımcı oluyoru* “yardımcı oluyor” 53.23, *razi olşuñ* “razı olsun” 16.79, *emekli olduğdan* “emekli olduğundan” 55.67.

2.2.6.5.2. Fiillere gelen yardımcı filler

Bölgemizde fiillere gelen yardımcı fiillerin çeşitleri ve kullanımları şunlardır:

a. Yeterlilik: /fiil kökü –A+bil-/

bilebiliyōñ “bilebiliyorsun” 20.02, *görebilirseñ* “görebilirsen” 22.33, *görebildig* “görebildik” 24.67, *ğazanabiliseg* “kazanabilirsek” 24.35, *okuyabildig* “okuyabildik” 48.03.

b. Tezlik: /fiil kökü –I+ver-/

deviriverisiñ “deviriverirsen” 51.18, *ciziveriz* “çiziveririz” 61.27, *geçivermişsiñ* “geçirivermişsin” 63.128, *yazdırivereñ* “yazdırıvereyim” 68.56, *yapıveri* “yapıverir” 82.69.

c. Yaklaşma: /fiil kökü –A+yaz-/

gëdeyazdım “gideyazdım” 50.37.

ç. Süreklilik: /fiil kökü –P+dur-/

getiriPduru “getiripduruyor” 30.43, *geçiPduruz* “geçipduruyoruz” 57.61, *yatıPduru* “yatıpduruyır” 57.182, *çıkıpdurdu* “çıkıpduruyor” 75.77, *döPduru* “dövüpduruyor” 59.120.

2.2.6.6. Ek fiil

İsim soylu sözcüklere gelerek onların fiilleştirilmesini ve basit zamanlı fiillerin birleşik zamanlı hale getirilmesini sağlar. Çalışma sahamızda karşılaştığımız örneklerde, yazı dilinde olduğu gibi ek-fiilin iki görevine rastlarız.

2.2.6.6.1. Birleşik zaman çekimli yapma görevi

i- fiilinin fiilleri birleşik çekimlerini yapma fonksiyonunun örnekleri, fiillerin birleşik çekimleri başlığı altında incelenmiştir.

2.2.6.6.2. İsimleri fiilleştirme görevi

Eski Türkçe’de kullanılan “er- ” yardımcı fiilinden gelişen “i-”yardımcı fiili, yazı dilinde olduğu gibi bölgemiz ağızlarında isim soylu kelimeleri fiilleştirme görevini yapmaktadır.

a. Geniş zaman

doğumluyum “doğumluyum” 28.01, *gölovadır* “Gölovadır” 28.27, *vardır* “vardır” 50.11, *uzağdır* “uzaktır” 61.56, *şeyindendir* “şeyindedir” 62.03.

b. Hikâye

çocuğdum “çocuktum” 68.23, *kiloydum* “kiloydum” 73.11, *çocūdum* “çocuktum” 05.28.

c. Rivayet

neyimiş “neyiymiş” 21.03, *borasiymiş* “burasıymış” 23.92, *varmış* “varmış” 23.02, *tunşmuş* “tunçmuş” 23.102, *yoğmuş* “yokmuş” 45.30.

d. Şart

dertlise “dertliyse” 50.62, *gül_ise* “gül ise” 61.112, *fakir ise* “fakir ise” 63.160.

2.2.6.7. Sıfat-fiil

Geçici isim yapan sıfat-fiil ekleri, fiil kök veya gövdelerine gelirler. Bazı fonetik değişikliklerin dışında yazı dilinden farklılığı yoktur. Bölgemiz ağızlarında tespit ettiğimiz örnekler şunlardır:

/-An/:

güleşi duyan “güreşi duyan” 08.61, *güleşceg_olan pēlivan* “güreşcek olan pehlivan” 08.67, *yatıran_adam* “yatıran adam” 11.37, 13.32.

/-dIK/:

gėtdiğimiz zaman “gittiğiniz zaman” 23.66, *bindiğin zaman* “bindiğiniz zaman” 27.154, *çegdiğim çileyi* “çekdiğim çileyi” 44.73, *gönderdiğin çorablar* “gönderdiğin çoraplar” 61.92.

/-maz/:

kaçınılmaz bi kültür “kaçınılmaz bir kültür” 38.70, *kaçınılmaz keçe kültürümüz* “kaçınılmaz keçe kültürümüz” 38.112.

/-mIş /:

hazırlanmış şü kuyuları “hazırlanmış su kuyuları” 38.127, *izine çığmış bi çavuş* “izine çıkmış bir çavuş” 44.86, *teskere almış bi asger* “teskere almış bi asker” 44.90, *dağılmış orduma* “dağılmış orduma” 44.267, *oğumuş, yazmış insan* “okumuş yazmış insan” 84.03.

2.2.6.8. Zarf-fiil

Hareket hali ifade eden fiil şekilleri olan zarf-fiiller, fiillerin zarf şekillerini yaparlar. Zarf-fiiller, hareketi şahsa ve zamana bağlamadan hal şeklinde ifade ederler. Hüküm taşıyan çekimli fiil hareketine yardımcı bir hareket ifade ederler.

Bölgemiz ağızlarında tespit ettiğimiz zarf-fiil ekleri, bazı fonetik değişimler dışında yazı dilindeki eklerle paralellik gösterir. Bölgemiz ağızlarında tespit ettiğimiz örnekler şunlardır:

/-ArAK/:

vararak “vararak” 05.04, *đuruP_olarak* “gurup olarak” 13.15, *olarak* “olarak” 13.24, *severek* “severek” 38.15, *yaşatarak* “yaşatarak” 38.15, *itibar_ederek* “itibar ederek” 75.104.

/-esi/:

eriyesiye “eriyesiye” 77.41, *gelesiyā* “gelinceye kadar” 08.139.

/-IncA/:

alınca “alınca” 16.80, *varıncaya* “varıncaya kadar” 20.72, *çığmayınca* “çıkmayınca” 31.23, *başlayınca* “başlayınca” 47.29, *kesilmeyince* “kesilmeyince” 47.05, *deyince* “söyleyince” 62.34, *sinince* “saklandığı zaman” 73.20.

/-Kan/:

oynarқан “oynarken” 73.103, *oқurlarқан* “okurlarken” 76.42, *añnatırқан* “anlatırken” 08.109, *güleşirken* “güleşirirken” 10.86, *atarken* “atarken” 10.118, *doldururken* “doldururken” 28.84.

/-mAdAn/:

yapmadan “yapmadan” 33.26, *danışmadan* “danışmadan” 35.46, *almadan* “almadan” 38.84, *gelmeden* “gelmeden” 38.59, *vēmeden* “vermeden” 70.81, *gelmeden* “gelmeden” 71.30.

/-°p/:

alkışleP “alkışlayıp” 73.114, *görüP* “görüp” 73.114, *soқup* “sokup” 73.115, *gızdırıP* “kızdırıp” 75.70, *kutleP* “kutlayıp” 76.36, *üğüdüP* “öğütüp” 77.43, *yüzüP* “yüzüp” 79.21, *қalkıP* “kalkıp” 80.26.

SONUÇ

Çalışmamızın sonuç bölümünü ses bilgisi ve şekil bilgisi başlıkları altında ele alınmıştır.

SES BİLGİSİ

Elmalı ve yöresi ağızlarının ses bilgisi açısından gösterdiği karakteristik özellikler şöyledir:

1. Bölgemiz ağızlarında Türkiye Türkçesi yazı dilinde kullanılan sekiz ünlü sesin yanında á, ą, ę, ě, í, ı^o, i^o ünlüleri kullanılmaktadır. Ayrıca, birtakım ses olaylarından dolayı bu sekiz ünlü sesin ā, ē, ī, ĵ, ō, ó, ū, ū şeklinde uzun olanları ve ă, ě, ĭ, ŭ şeklinde kısa olanları da mevcuttur.

2. Bölge ağızlarında çoğunlukla yabancı kelimelerde kalınlık- incelik uyumunun işletilmesiyle á (a-e) ve í (ı-i) seslerinin kullanımı karşımıza çıkmaktadır. Bazı seslerin daraltıcı özelliğinden dolayı ve orta hecelerdeki ünlülerin darlaşma içerisinde olmasından dolayı, ą (a-ı) ve ę (e-i) seslerinin kullanımı artmıştır. Bunun yanında ı^o (ı-u) ve i^o (ı-ü) seslerinin kullanımına az da olsa rastlanılmaktadır.

3. Bölge ağızında, kök hecedeki ę ünlüsü korunmaktadır (de-, ge-, ye-, ...). Kök hecedeki ę ünlüsü Eski ve Orta Türkçe'deki kullanımların devamıdır.

4. Bölgemiz ağızlarında hece kaynaşması, ünsüz düşmesi ve çift ünlülerin kaynaşmasıyla oluşan uzun ünlüler de (ā, ē, ī, ĵ, ō, ó, ū, ū) kullanılmıştır.

5. Vurgusu zayıf olan orta hecede, ulama ile birbirine bağlanan iki kelimedede, hece yutumu ve ünsüz düşmeleri sonucunda, l, m, n, r, s, ş, y, z ünsüzlerinin etkisiyle oluşan kısa ünlülere (ă, ě, ĭ, ŭ) bölgemiz ağızlarında çok az da olsa kullanılmıştır.

6. Bölge ağızlarında kuvvetli bir dil benzeşmesi (kalınlık- incelik uyumu) karşımıza çıkmaktadır. Yazı dilinde dil benzeşmesine uymayan bu ekler, edatlar ve herhangi bir sebeple kurala uymayan kelimeler, yöre ağızında kurala uydurulmuştur. Dudak benzeşmesi (düzlük-yuvarlaklık uyumu) ise, dil benzeşmesi kadar işletilmemekle beraber bölge ağızında karşımıza çıkmaktadır.

7. Şimdiki zaman eki, gelecek zaman eki ve şart çekimlerinde, olumsuzluk eki /-mA/, mastar eki /-mAk/, hal eki /-dA/'nın kullanımlarında ve ç, ş, y gibi ünsüzlerin etkisiyle dil benzeşmesinin bozulduğu görülür.

8. Bölgemiz ağızlarında aşağı yukarı bütün ünlüler herhangi bir kurala veya sebebe bağlı olarak veya olmayarak birbirinin yerine kullanılmıştır.

9. Bölgemiz ağızlarında a>á, a>e, a>ı, ı>í, ı>i, u>e, u>ú, u>ü, e>a, e>á, e>ı, i>ı, i>u, ö>o, a>a, a>e, e>e, e>ı, e>ü, o>ı, o>o, o>u, o>ú, ö>ü, ü>i, ı>e, i>e, i>e, i>ë, u>o, u>o, ü>ö, a>o, a>u, ü>i, ı>e, i>e, i>e, i>ë, u>o, u>o, ü>ö, a>o, a>u, e>o, e>ö, e>ü, i>ü, o>a, u>ı^o, u>ı gibi ünlü değişmelerine rastlanılmaktadır.

10. Bölge ağızında görülen ünlü düşmesi genellikle vurgusuz olan orta hecedeki ünlülerin düşmesi şeklindedir. Son hecedeki ünlünün düşmesi de çok az örnekte karşımıza çıkmaktadır.

11. Bölgemiz ağızlarında bazı kelimelerin söylenmesi sırasında ön seste, iç seste ve son seste ünlü türemesi olayına rastlanılmaktadır.

12. Elmalı ve Yöresi ağızlarında yazı dilinde kullandığımız 21 ünsüzün yanında Ç, F, ğ, h, J, k, n, P, S, T ünsüzleri de kullanılmaktadır.

13. Yazı dilinde ön seste kullanılmayan c ünsüzü, m ünsüzü ve z ünsüzü ile son seste kullanılmayan b, c, d, ğ ünsüzlerinin ses değişimlerinden dolayı ön seste ve son seste kullanımına rastlanılmaktadır.

14. Bölgemiz ağızlarında ünlü değişmeleri gibi ünsüz değişmeleri örnekler sıkça karşımıza çıkmaktadır.

15. Bölgemiz ağızlarında kelime başındaki k ünsüzü g'ya, k ünsüzü g'ye dönüştüğü gibi bu ünsüzlerin kelime başında aynen kullanıldığı da görülmektedir.

16. Elmalı ve yöresi ağızlarında ç>c, h>y, s>z, t>d, ç>ş, ğ>y, l>n ve r>l değişmeleri bütün Anadolu ağızlarında olduğu gibi ileri safhadadır.

17. Bölgemiz ağızlarında iç seste genellikle yabancı kökenli kelimelerde iki ünlünün yan yana gelmesiyle, iki ses arasında ünsüz türemesi oluşur.

18. Bölgemiz ağızlarında , türeme, düşme ve değişme yoluyla ünsüz ikizleşmesi olayına rastlanılmaktadır.

19. Yabancı kökenli kelimelerde ünsüz tekleşmesi olayı görülmektedir.

20. Bölgemiz ağızlarında -ğ-, -h-, -k-, -l-, -r-, -y- ünsüzlerin eriyip kaybolması sonucunda hece kaynaşması olayı karşımıza çıkmaktadır.

21. Bölgemiz ağızlarında ğ, h, y gibi ünsüzlerin yer aldığı hecelerde hece yutumu söz konusudur.

22. Elmalı ve Yöresi ağızlarında ünsüzlerin yer değiştirmesi olayı sadece bir örnekle karşımıza çıkmaktadır.

ŞEKİL BİLGİSİ

Bölgemiz ağzının Şekil bilgisi aısından taşıdığı özellikler Şunlardır:

1. Bölgemiz ağzında yazı dilinde kullandığımız /-lAr/ çokluk ekinin yanında çıkan /-lAr/, /-lĀr/, /-lĀ/, /-lA/, /-nAr/, /-nĀr/, /-nĀ/, /-nA/, /-gil/ Şekilleri de kullanılmaktadır.
2. Bölgemiz ağızlarında ilgi hal ekinin /-ň/, /-Iň/, /-nIň/ Őekillerinin kullanımına olduka sık rastlanılır.
3. Yükleme hali ekleri olarak da /-I/, /-Ī/ eklerinin yanında /-ā/ yönelme hali eki de yükleme hali eki olarak kullanılmaktadır.
4. Yönelme hali eki olarak /-A/, /-a/ eklerinin kullanımı karşımıza çıkmaktadır.
5. Bulunma hali eki olarak /-dA/, /-Ta/ eki kullanılmıştır.
6. Ayrılma hali eki olarak /-TAn/ eki kullanılmıştır.
7. Vasıta eki olarak kullanılan /-lA/, bölge ağzında ekleşme sürecini yaşayan ile edatının /-lA/, /-lĀ /, /-lIA/, /-lĀ /, /-lan/, /-nan/ Şekilleri ile karşımıza çıkmaktadır.
8. Bölgemiz ağızlarında yön eki olarak /-r/, /-rA/, /-Ar/, /-ArI/ ekleri karşımıza çıkmaktadır.
9. Bölge ağzında –ki aitlik ekinin –kı Şekli ile kullanımına rastlanılmaktadır.
10. Bölgemiz ağzında g, ğ, k, , y ünsüzlerinden sonra gelen iyelikli kullanımlarında hece kaynaşması görölmektedir.
11. I. II. III. tekil Şahıs zamirinin yönelme ve belirtme hal eki kullanımlarında geniz n’sinin kullanımı yaygındır. Bu durum, bölge ağzının Eski Anadolu Türkesi ile bağını kurmaktadır.
12. III. tekil ve III. çoğul Şahıs zamiri “o, onlar, onnar, unnār, unnadan” Şekli ile karşımıza çıkmaktadır.
13. Bölge ağzında “şu” işaret zamirinin “şu” Şekli le kullanımına rastlanılmaktadır.

- 14.** Çalışma sahamızda “şu” işaret sıfatının “hu, hu” şekillerine rastlanılmaktadır.
- 15.** Bölge ağızında I.Tekil şahıs zaman eki olarak /-°m/, /-°ñ/ ekleri kullanılmaktadır.
- 16.** Elmalı ve Yöresi Ağızlarında şimdiki zaman ekinin farklı kullanımları vardır. Bu kullanımlar şöyledir:
- Şimdiki zaman eki –yor, yürümek kelimesinin eski şekli olan yorı-fiilinden türemiştir. Bölge ağızlarında kullanılan şimdiki zaman 3. tekil şahıs eki, Eski Anadolu Türkçesindeki kullanımına benzerlik gösterir.
 - Fiil köküne /-°p/ zarf-fiil eki getirilip dur- fiili ile oluşturulan kalıp, şimdiki zaman ifadesi taşımaktadır.
- 17.** Gelecek zaman kipinin III. tekil ve çoğul şahıs çekimlerinin dışındaki çekimlerinde hece kaynaşması ve hece yutumu söz konusudur. Bu ses olayları sonucunda gelecek zaman ekinin kullanımında ünlü uyumunun bozulduğu görülür.
- 18.** Cevheri (i-) fiilin birleşik zaman çekimlerinde incelik- kalınlık ve düzlük-yuvarlaklık uyumu işletilmektedir.

METİNLER LİSTESİ

- 01- Yapraklı Köyü, Süleyman KOCAMAN, 62 yaşında,
Değişik Konularda Sohbet, s:95
- 02- Yapraklı Köyü, Halime ÇİFTÇİ, 80 yaşında,
Gelenekler ve Köy Yaşamı, s:99
- 03- Eskihisar Köyü, Hasan YILDIZHAN, 83 yaşında
Köyün Kurluşu, Askerlik Hatıraları, Adetler, Seferberlik Yılları, s:102
- 04- Eskihisar Köyü, Süleyman Çelik, 61 yaşında
Av Hikayesi, s:109
- 05- Eskihisar Köyü, Mehmet OK, 67 yaşında,
Güreş Hatıraları, s:110
- 06-Eskihisar Köyü, Hatice ÇANKIRLI, 56 yaşında,
Doğum Adetleri, Yemek Çeşitleri, s:112
- 07- Salur Köyü, Fatma BAYRAM,67 yaşında
Dudu KÖSE,47 yaşında
Zeynep AKSOY,60 yaşında
İlahiler, Ninniler ve Türküler, s:114
- 08- Salur Köyü, Mehmet ÖNCÜ,75 yaşlarında
Askerlik, Av ve Güreş Hatıralar, Eğlence Oyunları, s:118
- 09- Yılmazlı Köyü, Hasan DEMİRTAŞ, 72 yaşında
Köy Hayatı, Güleş Hatıraları, s:129
- 10-Yılmazlı Köyü, Ramazan DURMUŞ, 72 yaşında
Çoban Hayatı, Askerlik Hatıraları, Güreş Hatırları, s:131
- 11- Yılmazlı Köyü, Ahmet DURMUŞ, 64 yaşında
Güçlü Mehmet Efe'nin Hikayesi, Çobancılık Hatıraları, s:135
- 12- Yalnızdam Köyü, Teslime ASLAN, 75 yaşlarında
Sohbet, s:140
- 13- Yalnızdam Köyü, Yusuf KORKMAZ, 72 yaşında
Köyün Kuruluşu ve Gelenekler, s:142
- 14- Yalnızdam Köyü, Mustafa AKTAŞ, 68 yaşında
Sohbet, s:146

- 15- Kışla Köyü, Ayşe AKKAYA, 70 yaşında
Köy Hayatı, Yemekler ve Adetler, s:148
- 16- Kışla Köyü, Hasan AKKAYA, 80 yaşında
Askerlik Hatıraları, Çoban Hayatı ve Köyün Kuruluşu, s:152
- 17- Yuva Köyü, Fatma AYTAR
Dokumacılık, Yemekler, Gelenekler, s:156
- 18- Yuva Köyü, Durmuş GÜNEŞ, 78 yaşında
Köyün Kuruluşu, Geçmişte Yaşanmış Bazı Olaylar, s:161
- 19- Yuva Köyü, Ayşe KOCABAŞ, 45 yaşında
Şiirler, s:164
- 20- Özdemir Köyü, Teslime AYDIN,63 yaşında
Gelenekler ve Günlük Yaşam, s:169
- 21- Özdemir Köyü, Durmuş KILIÇ,86 yaşında
Köyün Kuruluşu, Askerlik Hatıraları, s:173
- 22- Çobanisa Köyü, Mehmet KIZILTEPE,83 yaşında
Düğün ve Hıdırellez Geleneği, s:176
- 23- Çobanisa Köyü, Ramazan ÖZKAYA,80 yaşında
Kore Hatıraları, s:179
- 24- Çukurelma Köyü, Şükrü TURGUT,80 yaşında
Geçmiş Yaşanmış Bazı Sıkıntılar, s:190
- 25- Çukurelma Köyü, Mıstan ERDOĞDU,77 yaşında
Sohbet, s:195
- 26- Çukurelma Köyü, Nazire ERTUĞRUL,88 yaşında
Düğün Adetleri, Ebelik Hatıraları, s:197
- 27- Gölova Köyü, Ahmet KALTAKKIRAN,
Tekerlemeler, Maniler, Atasözler, s:201
- 28- Gölova Köyü, İrfan DİLMEN,67 yaşında
Mani, Türkü, Şiir, Hüseyin Askerin Hikayesi, s:208
- 29- Gölova Köyü, Zülfü ŞALLI,80 yaşında
Düğün Geleneği, Bağ Bozumu, s:213
- 30- Gölova Köyü, Mıstan GÜRMAN,87 yaşında
Sohbet, s:216

- 31-Bozhüyük Köyü, Mustafa ŞENEL,75 yaşında
Müze Hatıraları, s:218
- 32- Bozhüyük Köyü, Kezban MIHÇI,75 yaşında
Gelenekler, s:222
- 33- Bayındır Köyü, Mehmet SARICA, 83 yaşında
Köyün Kuruluşu, Seferberlik Yıllarında Yaşanan Zorluklar, s:227
- 34- Bayındır Köyü, Kadir ÇUBUK, 85 yaşında
Sohbet, s:230
- 35- Gökpınar Köyü, Hatice SARIKAYA,63 yaşında
Sohbet, s:235
- 36- Gökpınar Köyü, Ahmet KARAKAŞ, 68 yaşında
Çobancılık Hikayeleri, s:237
- 37- Büyüksöğle Köyü, Emine KAYA, 68 yaşında, ilkokul mezunu
Münire ÖZTÜRK,72 yaşında, ilkokul mezunu
Zeliha GEZER, 68 yaşında, ilkokul mezunu
Değişik Konularda Sohbet, s:239
- 38- Büyüksöğle Köyü, İbrahim SELVİ,58 yaşında
Köyün Kuruluşu, Tarihi, Köyün Tanıtımı, s:248
- 39- Küçüksöğle Köyü, Mehmet ŞAHİN, 74 yaşında
Adil ÖZTÜRK, 74 yaşında
Sohbet, s:254
- 40- Küçüksöğle Köyü, Keziban ŞAHİN,73 yaşında
Geçmiş Günlerle İlgili Sohbet, s:259
- 41- Geçmen Köyü, Ali SARIKAYA,79 yaşında
Av Hikayeleri, s:264
- 42- Avşar Köyü, Mehmet BİLGİÇ,78 yaşında
Köyün Kuruluşu, Bahçecilik, Gelenekler, s:269
- 43- Avşar Köyü, Ziyet GEDİK,67 yaşında
Adetler, s:275
- 44- Armutlu Köyü, Arif GÜRKAN,63 yaşında
Şiirler, s:279
- 45- Armutlu Köyü, Sadet KADAGA,70 yaşında
Düğün Adetleri, Yemekler, s:294

- 46- Akçeniş Köyü, Hasan Turan,84 yaşında
Değişik Konularda Sohbet, Apdal Musanın Hikayesi, s:298
- 47- Akçeniş Köyü, Ahmet TANAL,77 yaşında
Alevilik Hakkında Bazı Hikayeler, s:302
- 48- Akçeniş Köyü, Ayhan ŞEN,55 yaşında
Türkü, s:310
- 49- Akçeniş Köyü, Yurdagül ÖZKAYA,56 yaşında
Düğün Adetleri, Doğum Geleneği, Ölüm Geleneği, Türkü ve Ağıt, s:314
- 50- Karamık Köyü, Nuri ÇOBAN,80 yaşında
Değişik Konularda Sohbet, s:318
- 51- Karamık Köyü, Selime ŞİMŞEK,67 yaşında
Değişik Konularda Sohbet, s:321
- 52- Karamık Köyü, Selden KARAKAYA, 67 yaşında
Sohbet, s:324
- 53- Zümrütova Köyü, Kazım AKGÜN,62 yaşında
Geçmişte Yaşanan Bazı Olaylar, s:329
- 54- Zümrütova Köyü, Ganimet KILINÇ, 68 yaşında
Selanik Göçmenlerinin Köye Yerleşmeleri ve Gelenekleri, s:335
- 55- Zümrütova Köyü, Şükrü BIÇAK,76 yaşında
Selanik Göçmenlerin Hayatları, s:339
- 56- Ahatlı Köyü, Mehmet GÜMÜŞ, 59 yaşında
Köyün Kuruluşu, s:343
- 57- Ahatlı Köyü, Mustafa ARIKAN, 84 yaşında
Değişik Konularda Sohbet, s:347
- 58- Ahatlı Köyü, Ali ÖZDEMİR,57 yaşında
Türkü ve Ağıt, s:354
- 59- Akçay Köyü, Hüseyin ÇİFTÇİ, 56 yaşında
Sohbet, s:356
- 60- Akçay Köyü, Ömer Tekin, 58 yaşında
Güreş Hatırası, s:364
- 61- Akçay Köyü, Durkadın OĞUZ,69 yaşında
Düğün Adetleri, Türküler, Maniler, İlahiler, s:366

- 62- Hacimusalar Köyü, Hüseyin AKKAYA, 84 yaşında
Değişik Konularda Sohbet, s:371
- 63- Hacimusalar Köyü, Müşerref BOZDEMİR, 68 yaşında
Doğum Hatıraları, s:377
- 64- Hacimusalar Köyü, Firdevs BOZDEMİR, 54 yaşında
Gelenekler, s:380
- 65- Sarılar Köyü, Mustafa AKIN, 78 yaşında
Değişik Konularda Sohbet, s:385
- 66- Sarılar Köyü, Huriye KAHRAMAN, 70 yaşında
Gelenekler, Yaşanmış Olaylar, s:392
- 67- Tavullar Köyü, Hüseyin AYTAÇ, 86 yaşında
Askerlik Hatıraları, s:397
- 68- Tavullar Köyü, Metin GÖKMEN, 68 yaşında
Eski Ramazanlar, s:399
- 69-Tavullar Köyü, Niyazi AKTAŞ, 77 yaşında
Değişik Konularda Sohbet, s:402
- 70- Tavullar Köyü, Fatma AKTAŞ, 67 yaşında
Gelenekler, s:405
- 71- Mursal Köyü, Ekrem AKAY, 71 yaşında
Hayat Hikayesi, s:409
- 72- Mursal Köyü, Saniye ŞENTÜRK, 68 yaşında
Haç Hatırası, s:412
- 73- Mursal Köyü, İzzet ŞENTÜRK, 87 yaşında
Değişik Konularda Sohbet, s:414
- 74- İslamlar Köyü, Hasan AKTAŞ, 78 yaşında
Köyün Kuruluşu, Askerlik Hatıraları, s:418
- 75- İslamlar Köyü, Eyüp KARAKİTAPOĞLU, 73 yaşında
Köyün Kuruluşu, s:421
- 76- İslamlar Köyü, Mustafa KARA, 58 yaşında
Siyaset Hakkında, s:425
- 77- İslamlar Köyü, Neriman KARA, 55 yaşında
Yemekler, s:428

- 78- Kızılca Köyü, Saniye KOLSUZ, 80 yaşında
Sohbet, s:430
- 79- Kızılca Köyü, Bayram CÜCE, 85 yaşında
Hayat Hikayesi, s:431
- 80- Kızılca Köyü, Hüseyin KARA, 80 yaşında
Kumar Hikayeleri, s:433
- 81- Elmalı İlçesi, Ulvi SAVRAN, 68 yaşında
Değişik Konularda Sohbet, s:435
- 82- Elmalı İlçesi, Ayten ERKAL, 74 yaşında
Değişik Konularda Sohbet, s:440
- 83- Elmalı İlçesi, Halil ÜNAL, 67 yaşında
Değişik Konularda Sohbet, s:444
- 84- Elmalı İlçesi, Metin ÖZTÜRK, 60 yaşında
Değişik Konularda Sohbet, s:446

Derleme yeri : Yapraklı Köyü

Anlatan : Süleyman KOCAMAN, 62 yaşında, ilkokul mezunu

Konu :Değişik Konularda Sohbet

Metin nu. : 01

- 5 merhâbalâr, hoşgeldiñiz. ādım sülēman göcaman. biñ doğuz yüz kırk sekiz dōmlu, Şindi yapraklı oldu. ben yirmi beş yaşına gādā çoban ve leşberlik yapTım, yirmi beş yaşından Őoñra memur ĥayatına girdik, emekli olduğ, tekrar
- 10 gene dōndük geldik köyümüze. arıcılıkla ũraşıyōz. leşber ve arıcılıkla ũraşıyōz. esgi aşşā yoğarı dağlığ bir bölge. burda fen_alet çalışmazdı. bütün işlerimizi öküz ve ĥayvanna yapardığ. bütün_işlerimizi bu yollar yođduñ. bu iki kilometre yoğardan af_edersiniz eşeklerle çekēdik bütün malıñ ve insannarıñ yeycēni. Şamanını, zēresini eşeklerle çekēdik. böyle yollar yođduñ. köyüñ geçim ğaynā
- 15 ğoyun ve geçi. kendi yēyceklere gādā da dāmız, arazilerimiz düz_olmadūçün, daşlığ_olmadūçün ekin az_olurduñ. milletiñ ancak kendi yiyece gādā olurduñ. bütün milletiñ ğaynā davár ve çoyunduñ. ğara mal, sığır, ineg dedimiz o tür malcılıkla geçini bizim köyümüz. ğarışık. av ğış_aylarında ekseretle ğış_aylarında olurdu. Őindi, Őindi para etmiyē. eski ekseretle yemeg_içün davşan, keklik avlanırdı.
- 20 Őatmak_içün, geçim ğaynā için de dilki, porşuğ, Őansár türü ĥayvannarıñ derileri kıymetliydi. adamlar iki gün, üç gün dāda ğalır, o porşuğu, o dilkiyi vuruP da bir çoruna çocūna rızığ temin_edeñ diye iki gün, üç gün dağlarda çalılladı. avcılık da meşurdu bizim burda.
- askere ilk_ōñce manisaya ğetdim. undan Őoñra da balıkesire ğetdim. undan Őoñra
- 25 da dōndüm geldim. biz askere ğetmeden_ōñce toplandığ bi kō yerinde, kō ĥalkı olannarı dağda olannara ulařılmazdıñ. çünkü böyle telefon yođduñ, şu yoğdu bu yoğdu. toplanı, iki üç Őofra bu duva olurdu. bi böyle ufağ defek bi ĥafifçe bi şey olurdu, bi şenlik gibi bi duva. ekseretle duvaya yönelikdi bizde. askereğedilcēnde iki üç gün_ōnce ĥaber verilir köye. köyümüzüñ_çıkışında bütün
- 25 millet toPlanır, aynı gelin uğradır gibi askerleri duvalarla uğratırlardı. köyüñ çıkışından uğratırlardı.

biz görücü usuluyla... geldik, getdik, isdedik. bizim zamanımda iki gün gızıla
 gonusalım yok, öle yok. geriden görüseñ yañuT çeşme başında yañuT mal
 güderkene yañuT davar güderkene işine gelirse gonusabilersen, bir-iki laf
 30 atabilirseñ atamazsañ u da anam, buvam, dayım de abem düver dēlek gāçardı
 esgi gızlā. ancak eve geldinde rahat bī şekilde gonusabilirdi bizim zamanımızda
 ama hindi tabi her şey fennileşdi. yav, bizim zamanımızda böyle pek fazla bi adet
 yoğdu. küçük çapta olurdu böyle ayileler, kadınlar arasında bi şeler ufag tefeg bi
 şeler götürülürdü. ama şimdi çok oluyō. mesela biz oğlanı, gızı evēdik. çiçek
 35 götür bakalım, tepsi götür bakalım, bi şeler... bunnar bi ayrıca külfet. o vakıt
 yok milleTde. millet ayağgabı bulameyā, çarık geyādıķ çarık. af edersin-tabi
 tabi gülme- o vakıt çarık geyādıķ. bu dağlāda hiş bi dene yol yoğdu. sabañ
 çıkardıķ āşama bu dāları dōne dolesi° geli°dig. ağşama gadā geçiniñ goyunuñ
 arkaşında mecburşuñ başka hiÇ geçim gāynān yoğdu bizde. çünkü bizim
 40 köyümüz dağlık köy, ova deyil. bizim düğünlerde ekseriyetle yedi gün dūn
 dutulurdu, bizim zamanımızda bir hafta. bir gün yük verimi olur, bir gün
 odun imecesi yapallardı eşşeglere dağdan. yük veriminde olanıñ hazırlamış oldu
 eşyaları gız evine götürülürdü. eşşeglere şarılır, kufalar olurdu. kufaları erkekler
 başlarına alır, ordan bi mendil alcez heşabıyla, yük veriminde adam ne
 45 hazırladışa o günün berinde bi gat yataķ, veyahut işde neyse u günüñ şeyinde
 şartında onnarı götürürdü. ertesi gün odun imecesi olur bizde hususi çünkü kına
 gecesi yapıdımızda odun çok yanardı bizde. köyüñ meydan yerine ataş yakardıķ
 bütün kōlü sabaña gadar böyle kendi etrafında kendi usuluna, örfüne göre
 eylenirdiñ. onun için odun bol gelirdin. odunu yakallardı köyüñ meydanından.
 50 bi gün önceden geçirdi on beş, yirmi eşşeg arı toplar, odun imecesi davı°llā,
 zurneyle dağlara oduna geçilirdiñ. şimdi undan soñra da ertesi gün akşam kına
 olur. yakallar ocā kendi hallerinde. şindiki gibi dēl. bi arap yapallar. adamıñ
 biriniñ yüzünü boyallar. beline bi aśa verirler. bi dede nene yapallar. bi muhtar
 yapallar. kendi hallerinde bi dene arada şindiki gibi gızlā cıPlağ deyil. o vakıt gız
 55 yapalladı erkekden böyle, başlarına yazma örtelerdi, don keydirirlerdi. arab gızı
 gāçırıdıña şikayetçi olullardıñ. ordan iki adam gelirdi. böyle hıyarannıķ olcek
 şekilde milleti güldürcek şekilde hani eylendirebilcek şekilde böyle komik adamlar
 yapardı bu işleri. gāye halkı eylendirip güldürmek. başga bi şey deyil o günkü.
 yōķ sade davı°l zurna. başga bi şe yoğ. bi de arada şōra şazcı gelirse şazcı Saten

60 erkeglere çaladı, ğadınara çalmazdı. ğadınar evlerin içinde oynardı. erkekler dışarıda oynardı. öle ğarışmağ dē hiÇ bi şey kesinnikle yokdu bizim kōde. ama şindi şindi olcek de oluyō da yāni. hindi her şē moderinneşdi. o vaķıt mümkün dēl. o günden soñra gelin almasına ğedilir. bütün kōlü toPlanır, atı eyerlerler. böyle eski atlar mēşurdu. şindiki taksilerin, rōnoların yerine o vaķıt at beslellerdı.

65 atı böyle güzel süsleler, her tarafını allı şeyilli yapallar, o atı davulla zurneyle bazı ğonşular eve yakınleşdin dē duva edelerdi. ora varıldında hoş geldiñ, bi çay ğāve içilir. ordan ğız bi yarım saT beglenir, ğız alınır tekrar gine davı^{ol} zurna. esgiki gibi hindi silah eski çok atılırdıñ. şindi ā ğadā yaşaķ da eski ama öle deyil. dabancaşı olan eseste bizim kōler kırsal kesim, ğariban kısım oldū için silah atardı. şindi u efelĭ biz küçük çocukķana bizim köyümüzde güzel böyle kimseye zararı olmıyan bi tane adam efe olmuş. bu ğū beli dēriz. buraşı antalya mūla ĥududunu ayırır. şu ğördünüz bel antalya mūla ĥududunu ayırır. bunnardan da önce böyle küçükbaş ve büyükbaş, malları ĥırsızlık yapalarmış. o ĥırsızlıķları önnemeg için tabi bizim köylümüz silahını çıķmış, burdan geçen benden izinsiz

70 geÇmesiñ diye, ĥani ğaribanın malını götürüp fetĭye tarafında satmasıñdiye silāni almış, ğoyununu sürmüş, ğarşıdan ğördū zaman bi de o günün berinde nasıl oldūsa mavizeri bulmuş. yoğ efe ğarşıdan geçen ĥırsız bi dene mavizer aTdı mı ona izin almadan geçemezmiş. hani ĥırsızlık oluyō yoğsa başģa kimseniñ böyle malına, ırzına yaĥuTda herhangi bi şesine tecavüz deyil de sadece memleketini ve bu bel olayını ğorumag için kilit noğtaşı ğarağol ğörevi yaPmış bizim efemiz. o efe yaPmış. şindiki efe muĥdarımızın dedesi oluyō. mehmeT efe isminde sadece buraşı bel oldū için antalya muĝla ĥududna ayid ismi üstünde ğū belidir oraşı. ĥā o belden ĥırsızlık veyāhuT esgi böyle kadın, ğız ğaçırma işi çoĝ olumuş. isdedikleri kadını, ğaribanın kızını üç dört dene adam gelirmiş gece evini başā, alır ğedermiş. hindiki gibi fen mi var, telefon mu var?

80 ama bizim efe bu belden öbür tarafa bizim antalya yöresine ğöre (şindi arķadaş da belki alınırda) bu ğū belinden ilerisi birez dā gelişmemiş, birez dā ĥur ğıra yönelik oldū için bizim efe burayı kilit oldū için un efe demiş, dedirmiş de kendine sadece bu memlekeTde ĥaĝsızlık olaylarını önnemiş, ĥırsızlık, ğadın ğız böyle ne şey işler varsa onları önnediğin çıĝmış silāni çıĝmış dān başına heni kimse ondan ĥabersiz ne böyle bi ğadın ğız yapabilmiş yaĥuTda ne de bir mal

85

90

Derleme yeri :Yapraklı Köyü
 Anlatan :Halime ÇİFTÇİ, 80 yaşında, cahil
 Konu :Gelenekler ve Köy Yaşamı
 Metin nu. :02

- ben seksen. yörenner köyünde bora geleli atmış yetmiş sene oldu bora geleli. ben on dört yaşında geldim bora. yā, yā, isdedilē. bir hafda dūn_eTdirdim. ne_olcek benim dūnde? e, davıl dōdūrülēdiñ, keşkek dōdūrülēdiñ, odun_imecisi edellerdiñ, (cēz) çēz_altı edellerdi, baş_örme edellerdi. ĥı işde öle hePici. böle anam. baş_örüyollā, çēz_altı ediyollā, leblebi dağıdiyollā. kendi şeyimi kēdim o zuman gelinnig yoğ ġāri üç_etek vā unnarı kēdim. borda biz hindi incelendi eveli bi pilāv yapılrđı, bi kesme çorba yapılrđı, bi de geçi kesilirđiñ. unuñ_altına bi şe ġollardıñ iki dōram ġollardı, altına da pirinç ġollardı, Pişirirler de biz öle ederdik. eveliki dūnnerde hindi beşde kesiliyō, on da kesiliyō ġızım.
- hindi çuvaldı. çölmek vurārdıq biz_eveli ġarnına da öle çocuğ olurdu dōllerdi. başğa yağı vurularđı, bilmem şēder ġayınnam öledi. ben de hindi ben ediyām. hōle hindi o çölmeğleden yoğ beniñkini de almışlā ġetmişler ġosterirdim emme. yoğ darmādān işte ġarnına çölmek vurarlardıñ o toPlevirdi ġarnını. işte undan çocuğ_olur bicēz. ardıcıñ şey sine buralaTdırılādı arġana baġmadan at dellerdi. ardıcıñ şey sine şeydüvlēdi, buraleverdiñ de burmazladıñ ĥeni ġuruceğ şekilde öle edellē, uğradıvlādı ġızım. biz de davşan yā ġōrduğ çıban çıġana. unnarı yapardıq. nazar_edene şē ġavırdıq, duz ġavırdıq. ġurşun dōkēdik işde bu. başka bi şē etmezdik. baş aġrısına kemik ilk_eveli ġurban keseniñ kemij olurduñ. unūla şēderdik. yağmazlā.
- bizde yemek_edellē ölü öldūnde. ölüyü ġaldırılılā niyi varşa şēdellē. eveli yemeg ġederdiñ hindi ölü evinde bişiyi, yeniyi, içiliyi. üç ġün sabāla bişi ederiz, āşam yemeg_ederiz. yediri uğradırlā. elli ikisinde hem yimēñi edersiñ, hem mevlidini ederiz ġücūñ vaşa mevlidini yaparsıñ. işde öle ölü bizim borlarda. çorba yaparız anā. çorbeyi nāl_ederiz biliyāñ mı? evvelce sıyu eyice ġaynār. ġaynadı mı pirincini ġatarıñ, yine ġaynadırıñ undan soñra acıq çiy yā salıvırıñ içine. dutarıñ etini ġurarıñ. etini damlamca sıu ġatarıñ. bi ū kendi sıulanır, sıulandında

bi ğavırısıñ, bi ğavırısıñ, bi ğavırısıñ unu, undan soñra domadis súyunu, biberini
 sovanını ğatarısıñ, bi dā ğavırısıñ, óle güzel olur. pilav yapıyöz. pilav da vādı
 30 yañında šalataşı olur. šalata vāşa o zamannarı başga ni olceğ ğızım ħalvaşı varşa
 ħalva ğōruz. ğararız yāni ğatarız. eridi mi unu da ğatarız. ğarışdırıķa ğarışdırıķa,
 ğarışdırıķa, ğarışdırıķa ğızardı mı açık ğızardı mı şekerini hōTde ğaynadırız,
 ğatıvrız ħu aĝzını ħapadıvrız.
 eline gününe keycek ğadā esvaP vādı. bizi bi çārdı doķuz dene gelin. beniki bi
 35 ğat esvaP oldūndan bene bi ğuzu vedi orda dede. ötekinne güllüsü, şēsi hePsi bi
 doķuz dene geline orda yedirdi, içirdi, atārından bizi bora yollādı. hepiciñe de
 yazma örtülüyōdu o zaman ğāri. gelinlē, gelinlēñhepsine de birer yazma
 örtülüyō. bunnar birer çevre getirdi, ötekinlē hōle dōrt köşesi işlelidir. çevre olur
 orda unnā birer şē getirdi. ben de bi ğat esvaP ğaTdılā. unnara donundan,
 40 şēsinden, peşkirinden, mendilinden hepsine hepsine ğaTdılā kese vādıñ o zaman
 oyalı keselē ipegden undan ğaTdılā. başga bi şē, bi ğat yataķ, bi tencire, bi ilen
 iki çanaķ, bi taş, bi de o zuman zengini de u, fakiri de u ğatılce bu. olana da bi
 ğat yataķ, bi şē işde ununķı da u ğızım. unuñ yemeg yapallā, getirilē, çārı elini
 gününü yedirilē içirillē evelle duz düğünü edellē. delbek çalar, ilen çalallādıñ,
 45 kendini çocuk bulan ğarıyı düzellē ğōşallā ħora otuTdurullardıñ. işde óle evelki
 buduñ. hindi inceldi. çok da ğedıbatı ħu olubadı bu da olubadı anam biz
 görmedik. var, var a dadı yoķ. ħāñ var dadı yok eveli azdıñ daTlıdıñ hindi yoķ.
 evelden şansıara ğedellēdiñ ħora ava. hōle ederdıñ amcañ, nāla ederdı bilıyōñ
 mu? elini ğō derdiñbarmaklāñ arasına, ğar başdı mı, örtmüş mü, ğar baķ. o kere
 50 ħaldırır hindikinneri ħaldır baķām. ğederdik yaylaya ğederdik davarımız vādıñ
 anam. davarı ğalmadı o zaman hōTde ħu öteki sivri vara orlāda şansıar ediyöz de
 yatallādıñ. unu yüzüyollardıñ da, unuñ derisi yüz elli lire, ğeçiniñ dānesi atmış
 ğuruş, una dünya ğeçi alınıyā. ya hindi nı vā şansıara baķan yoķ hindi benim
 tavūñbirini yemiş. eveli..... vuran da yoķ baķan da yoķ deyā bize.
 55 hepiciñiz ğederiz borda atārında var, şu tarafda var, tā ötede var üç yerde.
 ğozācında var, düğün yalānda var şēde var atārından var... çoğ oturuduķ. eşşēle,
 eşşēle... çadır dēl, alecik ğurardıķ evelleri. rezillik be işde. biz ħā,
 erişdirebildimiz gine ğabaķdır šalatalıķdır, fasilledir, ilānadır, hepine ede ede
 uğraşırız anam. dā tā çıkıvmadı, yimedik. yeşilliktir, bizim kōmüz eyidir, bizim
 60 cennet boraşı. ħu aşşālara hōle bi get de bi baķ, bizim kōmüzde nı var? benim

kendi kóm küllügdür, ben on dört yaşında geldim bu köge. biz köge bakıp da biz köle lafetmeyiz. eveli benim gaynatamın şesi vâdı, kemesi vâdı. kemane çalardı. oturdu da kemaneyi bi çalardı. dedeñbile çalardı da kemane çaldırıldıñ şeye, bunuñ bubānesi, benim gaynatamın gardeşiniñ çocū, delbek çalıyā hālam vādıñ delbeg çalardıñ. alet ta duruyō bi kimseye vermiyōñ. bu hā deriden yapılyā. deriyi, geçi derisinden kendi yapıyā. oturuyōn, sen üfleyōñ da tūnū yoluvyōñ her tarafını, undan soñra geriyōñ buna ğari. buna göre geriyollā, çaқыyollā, ğuruduyollā.

70 işi çōduñ onuñ. dōl geliyō hemene edēm de çalırdık. dōle ğitcez ğāri geçi guzuleyā işde geçi ğuzuladına dōl dērdik. unnara ğatcez de ğāri eve eve işimiz biterdi. ācı vā ācı geçiniñ kılından ēriyaz, büküyoz, dareyōz, burma ediyōz. oğlannar ğüdüyadiñ. eveli şē oluyoduñ. hepimiz ğediyaz, bakiyōz kendimiz, doğruyō hōtlerde guzuleyā. orlardan getiriyōz. bakiyōz işde öle anam hindiki deyil.

Derleme yeri :Eskihisar Köyü

Anlatan :Hasan YILDIZHAN, 83 yaşında

Konu :Köyün Kurluşu , Askerlik Hatıraları, Adetler, Seferberlik Yılları

Metin nu. :03

eskihisar hâsan yıldızhan, doquz yüz yirmi yedi, meslēm ileşberlik. ilkoqul mezunu. esgiaşârda. var, var. oqul tâ yeñi yapıldı dâ meciTde oqurduq biz. mesciTde eveli oqul oradaydı. eski yazıyı oqumadıq da yeñi yazıyı oquduq. eski yazı şēTdi de eski yazıyı kaldırdılā, ondan soñra yeñi yazıye başlaTdılā.

5 ben asgerliğı bandırmada yapTım. bandırmadan bursaya getdim. bursadan muhabere taqımındadım, mābericidim. kōmden ilk dafa asgere getdımde kōden çıqtıq öle örendik, asgerlikde örendik, ondan sóra ordan geldik. posdāneniñ bi pala cibi vādı. benim yañıma üç sefer geldilē. anamırametlik vermedi. posdāneye götürelim, telsiziñ başına goyalım. dedilē. mābere o zamannarı oqul, 10 oquma yazma gıymatlıydı. onuñ üçün bizi vemedillē, işte getmedik emekliliğimiz de yōğ, baqkorumuz da yoğ, baqımız da yoğ, püsürümüz de yoğ. işde biz borda iyi kötü atmış beş aylı aliyöz. devleTde sağ olsun, atmış beş aylı vēdi, unūla geçimimi saqləbaturuñ.

15 eski hāрман döğerdik, oraq biçerdik, tarlalarda mallarla. öküzleri düvene goşardıq. düveniñ üsdünde bi adam öküzleri sürerdi. arqasında çatma hāyvani gederdi. bunnā hePsi yapıldı. aħşamilā oldu muduñ çatma hāyvanni şalāsiñ, güTme gedersiñ. ta gece gelirsiñ güde gelisiñ. malımı daqarşıñ evine. şabaħ oldu mu gene çatma hāyvani güTme gedesinğuşluğa gadā. guşluğ gene çatmeyi goşarşıñ, hāрман döversiñ, hāрман şavurısıñ, rüzgar eser esmez bazı bi yañdan 20 bırlar bi yañna eser. ileşbelikde üş yañdeki arkıdeş şabaħ hāрман şavırı, yemek yiyōñdur. yemeğiñ içine saman girer, şaP girer. hePsi yiyinir, içilirdi eski. hindi miqrop çoğaldı. teterJan çoğaldı. ondan soñra ilāç çoğaldı, ayın oyun çoğaldı, hāştalık da çoğaldı gızım. eveli hiç miqrop da görmedik. bi şıtma dē duyardıq. bi şıtma hāpı verilēdiñ tamam. şıtma bitti işte o gadā biTdi. hāşdalandıımızda işte 25 şıtma olur doqtor yoq o zuman. kendi yöntemlēmizlē işde doqtor gelirdi bi bollara şıtma hāpı dağıdırdı, belediye şey ederdi gönderidi. şıtma hāpı verilēdi. şıtma hāpınnā şavar gederdik. heç bi hāştalımız yoqduñ. sāde yağ yērdik, zetin

yağ yemezdik. şē yemezdik, vita yemezdik, ayın_oyun yemezdik şırf tereyağ
yerdik. hindi tereyāğ yaşağ deyollā. ben allahıñ_izniyle tā tereyāğ yiyōm.
30 tereyāsız yemek yemem ben. ben tereyāsız yemek yedim mi āzımıñdadı bozultur.
hıh işte bōle bu işle.

esgi aşar. esgihişar deyil bu köyüñ_adı esgi aşar. aşarıñ_üsdüne oturmuş. hindi
getcesiniñ cavır damları vā orda, cavır damlarını görcesiniñ. esgi aşar. get
anğaraya, var. anğarada hindi baş defterde eski aşar. baş defterde başda bizim
35 esgişar vādır. esgişarıñ_ismini deyişTiremedilē. bütün kōleriñ_ismi deyişdi.
esgisarıñ ismini deyiştiremedilē. aşardan geliyō. burda hintler yaşamış, undan
sōra avrupalılar yaşamış, borda yaşemeyen yok bu memlikaTda ... liqyalılar
yaşamış likya parası borda ğıymatlıdır. yok, ben de yok ğızım, yok. hōlece bi şē
para vādiñ liqya parası o zumannarı beş_yüz lira, beş_yüz lira şindikiniñ beş
40 milyonu, beş milyarı a zumañkı para esgi para. borda liqyalılār yaşamış, likya
parası çok ğıymatlıdır bizim borda, borda şindi bizim aşarlā vā. aşarlar var.
undan sōnra hūyüklerimiz var. ovada üyükler esgi, esgi ada içinde yaşantı
yaPmiş getcēnde sögmüş, esirlere toprak çekdirmiş, daş çekdirmiş,
ayın_oyun_etmiş, tōnel yaPmiş olları hūyükden. hindi bizim devletimiz... ben
45 hükümete ğızıyōñ. her_alet var elinde. ecnebi devleTden para alıyōz. neye para
alıyōz yā? bizim türkiyede para mı yok yā? hazinelēmiz çok bizim borda
türkiyede, yalıñız sen ğazcek olduñ muduñ yaşağ. yaşağ ediyā. ula
devletiñ_elinde malzemesi vā. gelecek hōra hūyüğe bi hūrcek. hūyüğüñ_altında
ne vāsa çıkarıP getcek. āmat, mēmet şētmicek. āmada, mēmede
50 tenezül_etmicesiñ yā. cavıra sormuşlā, türkiye çok zengin oldu, demişlē.
hāyvannāniñ_ayağlāniñ_altındaki nalı demiş altından mı yoksa demirden mi
demiş. demirden demişler. ahā, bizim esgi hāzineleri bulamamış, demiş cavır.
hāh bunnā bōle. bizim türkiye çok zengin, allā şükür gine zengin. bu ğadā
yeyollā, içiyollā emme gine türkiyeyi ğene farıdamadillā. bütün ecnebi
55 devletlēñgözü türkiyede. o zıman atatürk zamanında cavırı atatürk, ismet_inönü
bunnar oşmannı devleti silah yere etmiş mi ğızım, türkiyeyi taqşim etmiş mi?
etmiş. ondan sōra biyom atatürkü cenab_allah tarafından meğdapdekene atatürk
meydana çıkmış, şamsuna getmiş, şamsuna vādında şamsunda bütün milleti
toPlamış. arkadaşlā, eski kōle olarağdan yaşamaqtansa hürriyet olarağdan

60 yaşamağ dā iyi, ölmeg dā iyi demiş atatürk. ordan çıkıyō bilmem nere varyō.
 ordan da aynıı gonusuyō, gongre yapıyō, bōle türkiyenin her tarafında gongre
 yapıyō. afyona yunan almış, afyona girmiş yunan, afyona. afyonda sözüm
 yabana sölemesi ayıP gızların ırzına geçmiş yunan. undan soñra gebe
 ğarılāngöbenden ğarına süngüyü sokmuş, bebē çıkarmış, altına süngüyü
 65 doğmuş yunan cavırı. hindi biz yunan dostumuz deyōz. hālbisem
 bubam ırametlik yunannı bi adam bulcek borda, yunanı. devlet ceza da verse
 idam etceglarini de bilse bubam ırametlik u yunannı keserdiñ. dedi. āzından
 duydum yunannı keserim dedi. bu cavırlān içinde en gālleş yunan dedi. bizim
 bi firkeyi yimiş attırmış yunan. bizim asker verivēmişlē topu, verivēmişlē topu,
 70 yunan teslim olmuş demiş, teslim oldum demiş. bizim asker istikamdan çıkıP
 da uğradında şu bizim dereboğaz deriz şora geldinde meydana geldinde
 ismelüsdü deriz şoraya dāya u ismelüsdün de veriviyā şaraPnalı veriviyā
 şaraPnalı bi firkeyi yemiş aTdırmış yunan. yunan cavırından biz intikam
 alamadık. dā hālā vāsa bile şēde afyonda yunan dölü vādır ta.. öldü mü yiTdi mi
 75 bilen yoğ. yunan cavırı bizim işde on beş senede gelmişlē bubamgil, bi firkeyi
 ğırmış aTdırmış şaraPnallā. balkan hārbi, ciñan hārbi, ğov, milli seferberlik...
 dörT dene hārp var. dörT yerden türkiyeye cepe aÇmışlar. dörT yerden savaş
 aÇmışlē. atatürk meydana çıkmış. oşmannı devleti şilah yere eTdinde silāhımız
 yoğ. dāda çetede vā silah, efelerde. atatürk efelere geliñ demiş. atatürk bizi
 80 öldürcek dē gelmediler, gelmemişlē efelē. undan sōra ordan say yazmış atatürk
 efe başlarına. sen felen cepeyi gez, teslim al. ben seniñ yañına askerde veceñ
 demiş. bōle bōle dādeki çeteyi indirmiş, biz çetelerle ğazandık hārbi. undan sōra
 erenlerle, evliyalarla ğazandık. ingilizden esir almış buvamgil nöbet duTallarķā
 hani siziñ ağızı alevlileñiz, başı sarıklılāñız, üç eteklileñiz nerde? size bizim
 85 teslim olmazdık, esir düşmezdik demişlē ingilizlē buvamgile. hani siziñ ağızı
 alevlileñiz, üç eteklileñiz, başı sarıklılāñız nerde siziñ? unnar göründü mü
 erenler evliyalār. cenab allāñ izninne evele erenler evliyalār görünmüş, undan
 sōra türk toprāndan yunanı, cavırı sürmüşlē çıkarmışlē on beş sene içersinde.
 sürmüşlē, çıkarmışlē. atatürk selanikde doğdu. selanik atatürküñ memlikatıdı.
 90 isteseydi selanij alama mıdı, yunanıstanı? şindi yunanıstanınbaş şehri oldu oraşı.
 isteseydi. atatürk ne demiş:türk toprāndan ben cavırı ğoduma selanik unuñ olısuñ

demiş u zamanıñ bérinde. o zumaman başdeki ğumandan cepheyi sökemedi
 midiñ kendi kendi intār ediyōmuş. başdeki. ireysi cumūr undan šoña başbaķan
 neyse hepsi una göre balıkesirde, ğocatepede atatürk šöleTmiş de
 95 milletin önünde šöle ediyor almış da böyle düşünüyō adam: nederiñ, nerde
 çıkarıñ ben bu cavırı, nasıl ğovarıñ türk toPrāndan? dē adam mücadele eTTi.
 cavırıñ memlikatı atatürk öldünde cavırlā heP atatürküñkafasını isdedilē. niye
 beyninden akıl alceglē. veri mi türkiye atatürkün kafaasını? veremez. gaziniñ
 kafaası verilmez. heh bu işlē bōle ğızım. böyle geldi böyle ğediyā. işde. demem
 100 atatürküñ zamanında böyle şindiki devirde öle bir ceseretli adamımız yok.
 türbe, yatır kınalı māllesinde kınalı baba vādır türbe. şindi o ħarP olcende
 erenner, evliyalar birbirine toP atarmış ğızım yani ğudret toPu. ħazrol cepheye
 ğedcez dē birbirlerine bildiri yaparmış esgi. bundan geçen on sene eveli mi ne on
 seneyi geÇdi ya bordan āşam namazı ikindinne bordan şu elmalı dāndan biri
 105 esgişārda biri şalır dānda birisi esgişardan borda esgişardan çıkıyō, şalır dāna
 düşüyō. ortalığda ğar da var, ğarağol da var o zuman borda. ğarağol ğumandanı
 demiş ki heh tayyarā düşdü demişlē. ħāñ şabāla bordan indim de vādım bi
 kimseyi bulamadım ğāveniñ yañında. ula nereTdi milleT? o, seniñ ħabarıñ yog
 mu? dedilē bene. ni var? bōle bōle dedilē, yanalağ söneleğ şēTti dedilē. undan
 110 šōra bōle bōle dedilē. ora teyyāre düşdü dedilē. lay, teyyāreniñ düşdünü siz
 nerden gördüñüz? duman direklendiyā. duman direklendi emme bu teyyāre
 meydanından çıkdında ğulağlığ elinde, ğolunda. irtibaT yapıyō. bi tarafda vādīñ
 zaman arıza yaPmış olśa ben felan mıntıkada arıza yaPTım. dēr, heliğoPTerler
 gine yetişir dedim. bu gadā mı... ğarağol ğumandanı geldi u ğün, geldi. kōpretif
 115 müdürü vādı bizim mıstava çavış, geldilē. ula sizi dedim oğudannāñ āzı dili
 yanşıñ be! dedim ben. niye dedilē? e yāv teyyāre teyyāre meydanından çıkdı mı
 ğulağlığ ğulānda, irtibaT yapıbotu. yağdı mı, aķaryakıtı mı tükendi, neTdi? herif
 irtibatını yapıyō dedim ben. inemedi yere arıza yapmış olśa ben arıza yaPdım dē
 bildiveri. u ora düşmeden eveli aliğopterler yetişir bora dedim. siz bu gadā mı
 120 oğudunuz dedim ben. biriñiz ğarağol ğumandanı, biriñiz banga müdürü dedim
 ben. yazzıklar olśuñ size dedim ben. milleti toplamışlā, ora teyyāre aramā
 ğetmişle teyyāre düşdü dē. bōle adamlāmız çok bizim, cañil adamımız. biri
 bensem de cañil adamlāmız çok ğızım. ğedeller. elmalı yañdan aķın edellē

- türbeye. biz bordan ıramazanda ğadir gecesi gün ğederiz, türbeye vādımızda ora
125 abdaş alırız, ğuran oğuruz, ğalkar fatiha oğuruz, ğalkar dönüveriz. yā yā
bağlanmaz hiçbi şey. biz ölülēden... biz ölüler bizden bekiyā, ölüler. bizden
yasin-i şerif, tabarekeyi, ayını oyunu... hePsini oğursaq ölüler bizden bunu
bekleyā ğızım. biz ölülēden bi şey beklemez. yatırlara varılā şunu bağlar,
dilek dilēllē, bilmem nedellē. dilek dilePde allaĥa dileñ, allaĥdan dile dilēni
130 alla alla. allaĥtan dile. başka şēden dileme. bir şey ĥacat isdiyoşañallaĥtan isde.
yatırñ yanında şü olma mı, şü ğüzel. ĥıdırellezde bi de kaÇ sene ĥıdırellez
yaPTığ biz orda yatırñ orda. ĥıdırellezde her şey yaparız. çorbasından dut,
etinden dut, daThısma varaşıyā ğadā. bütün milleti çārız, orda mencilis ederiz,
ğuran oğuruz, ğuran oğunmazsa mevlüd oğuruz. ĥıdırellezde mevlütler oğuruz.
135 aynen undan şöra yemeg veriz. emme elli şöra çıkar emme yüz şöra çıkar.
una ğöre yemēmizi ĥazırlarız. işde böle bu işler esgilerden.
yağmır yağmadı zaman çıkardıñ. ollāda gezerdik, tozardığ, ğuran oğunurdu,
mevlütler oğunurdu. allaĥa duğa edilirdi. allaĥdan yağmır dilenirdi. yağmır
duğasında şindi hōle ediyollā, hōledir yağmır duğası. böle olur eller aşadır. eller
140 aşşā olur yağmır duvasında. evelcen çeketler ĥoca kürkü ters keyer yağmır
duvasında, kürkünü ters keyer. undan şöra yağmır duvasında duvasını eTdi midi
eller aşşā bağılır aşşā şallanır. undan şöra darğınlar varsa barışşıñdēriz. yağmır
duvasında işde böle.
yaylamız vādı, yaylaya çıkādık. erikli yaylası vādı, undan şöra ğüğü yaylası
145 vādı bizim. ğavağlı yayla... olları ekerdik eveli, hindi egmiyöz ğāri. çadır
dutardığ, yaylaya ğoçerdi millet hep. bora bi şığırı olan da ğederdi, beş geçisi
olan da ğederdi. şindiki ğibi araba mı vā canım? merkePlere yüklerdirdik
yükleri, merkeP ile ğederdik merkeP ile. şindiki ğibi araba mı vā. o zumannarı
vesayit yoğ. öküzler, ğañnılar araba, araba olurdu. ğañnılar mancarları
150 ğañnılarla çekdiler ğañnıyla. önceki ğibi araba mı vā, veşayit mi vā o zuman?
hindi at arabaşı o zumannāñat arabaşı ğañlı unlarla çekdi millet mancarı. hindi
arabā dolduruyō, motura dolduruyō, götürüyōñ. hindi ne var, şindiki zamanda?
şindiki zamanda ileşberlik yapmağta ne va?. hePsi ĥazır. dövereriñ var, oyunuñ
var. şindi ne vār? ĥarman döme makinen var. ayınıñ var, oyunuñ var. şindi ne
155 var? türkiye çok zengin. eh allā şükür.

160 iramazanda orcumuzu dutardık āşam oldu mu terefiye geçerdik yatısın_ezeni
 oğundūnda. esgi herkes kendi sātında... sātında yoğ herkes kendi ğararında
 kalkardı. undan sōra āşamları terefiye geçersin, ezenner_oğunur, ezen-i
 muhammedler_oğunur. terefiler, selalar veriler. terefiye geçersin, terefini
 165 ğılarsın, herkes_evine dālır. eskiden terefiden çıkdık mı şöhet_ederdik. elmı
 getirirlerdi. sōra iramazan gün elmı getirirlerdi caminiñ_önüne dökerdik,
 terefiden çıkdık mı millet elmı yerdik. mayoşu elma getirirlerdi, dökerdik. ora
 terefiden çıkdık mı millet. terefide orağ me gettik, orucumuzula.
 āzımızıñ_oruculā orağ biçerdik, ħarman döverdik. hePsini yapdık. hindi bu
 devirde ne var? hindi hepsi eveli ağısdoş girsın de çiy yāsın da arpaları öle elim
 dēriz. hindi āsdoşa harman ğalmiyā. bayramlarda güleş yapardık kendi aramızda,
 kendi kōmüz arasında güleş yapardık şēderdik. işde demem ğızım işde eskiden
 böle bu işle. eskiden eğlence oyunu zeykir oynardık. zeykir hindiki devirde
 170 yūsük dēller. eveli biz zeykir_oynardık. bi tarafı bi tarafa bi tarafı bi tarafa iki
 ğarşılıklı iki ğarşılıklı olurduk. odada kaç kişi vārsa yarıya bölünürdük, zeykir
 oynardık. oyun on bir yağlığdan ibarettir. on bir yağlıñ_altına demir şaklarsın.
 elinde demir vādır. demiri bulan yaşar. demiri bulabilirsen bulūsün,
 bulamazsañ elli bire çıkdın mı tamam. elli bir sayıya çıkdın mı sen yeñilmiş
 olursun. yeñilēñ ya loğum_alırsın ya pūskūt_alısın. una göre hareket edersin,
 175 üzüm getirisiñ, loğum getirisiñ, ğorsun orta yere, hep beraber yinirdi. vağıt işde
 bunulā geçiyōdı ğış günnēnde. bunula oynardık. bugün yatıs namazından
 çıkardık ğışın zemeride yadsın namazından çıgdığ mı zaten ev ev şēderdik
 biliyōñ mu. bugün seniñ evde yarın benim_evde sıra yekünü dutardık, sıra
 dutardık. herifiñgücü neye yeterse. emme loğum getiri, emme pūskūt getiri,
 180 emme portıkal getir. orta yere ğorsun, zeykir biTdikten sōra yersin, içersin. bi
 de ğurancılık_oğursun, kalkar geçersin, dālır geçersin. işde böle. esgi böle.
 düğünner ğızım düğün kına günü deve yapılır, at yapılır, arap dutular, ğız
 yapılır, efe yapılır. kına gecesi gün şennik_olur. kına gecesinde ğıza ğız dedimiz
 ğız dedimiz ğız_olan ğız deyil hā erkekden düzülürdü, erkekden ğız düzülürdü.
 185 erkek oynardı undan sōra efe yapalladı, arap yapalladı arap millete şu seperdi.
 böle balığ yapalladı, milleti balığ satıyōz, balığ satıyōz dellēdi. birez adamları
 yapallā. bağlarsın, çuvalıñ_içine ğatarsın. bu balığlar diri dellē, üstüne şu

dökersiñ. şuyu dökdünde adam neder? ğımıldar. ħıħ, diri, diri balığlar denirdi. böyle ħıyarannığlar yapılırdı. gelin almada bütün millet toplanır, gelin almaya gedyōz, gelin almaya gedyōz dellerdi. ata bindirilēdi gelini. atı iki yañdan 190 birisi ğayınnaşı birisi görümcesi şey ğaynataşı atıñ başından çekellē ğedellēdi gelini. tüvek atalağ, dabanca şıķalağ gelini alır ğederdik. varıdığ olan evine, olan evine vardımızda indirmeliğ isdellē. undan şōra şey oğlanıñ anaşından indirmeliğ isdeller. ben toşun veriyōn der. yā altın veri. altınnar bozular. 195 oşmannı, üç oşmannı, beş oşmannı yapārşıñ o zumannar. gücüñ neye yeterse on oşmannıya ğadā bozdurulur. altın yapılır. yalnız toşunu indirmeligde ben toşun veriyōñ der. toşun da ne biliyō miñ? olanı veriyā ğıza, damadı veriyā. öle denir ħıyarannığ olur. indirmeliñi gine veridi. ğayınna, ğaynata hePsi, bütün ğonu ğomşu, ħısım aķrabaşı indirmeliğ verilē. emme üç lire emme beş lire. emme 200 ğoyun veri emme ğeçi verı. emme tencire veri emme zini veri. ne verise, ğudureti neye yeterse? düğün ğüleşleri vardı. düğün ğüleşlerimiz vādı. hindiki ğüleşlerden neşelıdi. bütün millete böyün felan yerde ğüleş var, felan kōde ğüleş var dendi midiñ bütün herkes duyan gelirdi, duyan gelirdi, herkes gelirdi. undan 205 şoñra dışardan gelenlere yemeg verıdik. kendi kōlēmizden verilmez, dışardan gelenlere yemeg verıdik, yedirıdik, iķirıdik, ğüleşimizi yapārdıķ. āşamıla ķalkķar ğıderdi milleT dālırdı, ğederdi.

Derleme yeri :Eskihisar Köyü
 Anlatan :Süleyman Çelik, 61 yaşında
 Konu :Av Hikayesi
 Metin nu. :04

ben esgiden yetiŕdım de çiftçilik yapardıĸ, öküz_üle çift süredik. mesela
 ĥarman döverdik. dönerdik yani merkeb_ile, ŕuna, buna, ĥayvannā. undan ŕōra
 eve daŕmamız ġaĥlı yoġ, bi ŕē yoġ. ĥararlā çekēdik, dökerdik. undan ŕōra ġaĥlı
 5 çıĸdı, at_arabaŕı çıĸdı ġolaylıġ_oldu daĥa ŕōra patoz, er derken bunnara
 ġavuŕdıĸ. soĥradan faĸat ŕindi bi eken yoġ, diken yoġ. her yer sera oldu Sebze
 üzerine çalıŕıyōlā.
 boş zamannarımda bazen benden av ĥaŕtalī vadır. ava ġederdim. keklik, davŕan
 ne denĸ gelirse mevsimine ġöre yāni. ġıŕ_aylarında yani ġederdik bunu iŕde bōle
 ĥayat geliP ġeçiyō yani. avcılıġla ilgili bizim bu yörelerde davŕan_avı olur,
 10 keklik_avı olur. mesela daġda ġedersin ġar yaġdı zaman. izinden bulurŕuñ,
 izinden bulamazsañ mevkisini bilirseñ onda bulurŕuñ mesel. ġıŕın ava ġederiz.
 yaz mevsiminde cibili oliyō, enikli oluyō. unnar olmaz yani. ŕaTmeyiz de ġonu
 ġonŕuya da veridik. bolduñ av o zuman, ŕindi yoġ. ŕabaĥ ŕāt segiz gibi doĸuz
 gibi bazı ŕabāĥ namazı ġederdik yani haŕdalıġdır bu bi yani, ĥaŕdalıġ_olur. ben
 15 undan_eveli ġedeyim, davŕannarı izinden bileyim diye baŕkaŕı ŕrkütmesin diye
 erken ġedilirdi yani. bazı da yatŕınıñ_önünde gelinirdi yani av ĥaŕdalıġdır yani
 bi. daġlarda mesela donuza ıraŕlārŕın acaba bene bu ŕarar mı ŕarmaz mı diye una
 tereddütde ġalırŕın. una bi ġurŕun atārŕın rasgele. denĸ gelirse, denĸ gelmezse
 geçer ġeder.

Derleme yeri :Eskihisar Köyü
 Anlatan :Mehmet OK, 67 yaşında, ilkokul mezunu
 Konu :Güreş Hatıraları
 Metin nu. :05

5 elli beşde oğuldan çıktım, burdan bu eskisar oğulundan çıktım. ondan soñā geçi gütmeye başladım, dāda davar güderke canavar geçiniñ birini bi duTdu. bēh dedinde godum gaÇdım geçiyi, godum gaÇdım. sōra bi guşlar inme başladı, vādım iki deneşini canavar yimiş geçiniñ. daña sōra on, on beş yaşlāna vararağ

10 bu kōlēde düğün güleşi olurdu. her düğünde güleş yapallādı, düğünnerde güleşe getdim. ilk zamannarı kııl yünden yapılmış bi çāşır dēllerdi. kendi kendime örendim. düğünnerde güleşmā başladım. ilk güleşdimde yedi buçuğ lere para aldım, yedi buçuğ lere. o zuman yedi buçuğ lere çok para mıdı bilmeyōñ. ben on beş yirmi gün bir ay u pareyi çayda, gāvede gullanırdım. daña sōra on beş yaşına

15 vararağ düğünnerde bayam kıldan örme potur de bi şē vādīñ, bubam ördü. unu kēdim, unūla güreşdim beş on sene. undan sōra ayağa güleşme başladım. ayağda on lere, on beş lere aldım. daña sōra ortaya çığdım. ortada orta deriz. güleşiñ şeyi eveli ayağ, orta, başdıñ. ortada güreşirke yirmi lera aldım. daña sōra u aralāda finikeye bi güleşe götürdülē beni, finikeye galeyeye. orda birisi bi künte atıvēdi, poturumdan duTdu da yendi geçivēdi. getdim, üş gün pamuğ tarlaşı şuladım, üş gün dörT gün daña sōra döndüm. gelike yaçaçi'lik dē bi kō vā yoluñ üzerinde. güleş vā dedilē, indim. bōrlāda başa güleşenner orda ayağa güleşdi hePsi. ben de güleşdim. ayarına ayana o zuman. ayarı ayarına şalıyollā, gırralı deyil. hindi gurāyıla şalıyōlā, ayarı ayarına, ayarı ayarına derken ben

20 finale ğaldım. ayāñ soñuna güleşiyādım. bi benden çok ğabadayı ben on altı, on yedi yaşlarındeyiñ. u adam otuz yaşlānda. oraniñ ğaymağamı ölüm bunu yenme, bu dā taze bu çocuğ. bu olcek bi şē dēl dedi. ben de duTdum orunlāda benim bi amcam vādı. bi yañımı ğırcek de ben şaldırdı. bir ay uyuyamadım bir ay. yani beni şaldıma pişman oldum, amcam şaldırdı. daña sōra tā macun de yaylada bi

25 güleş oldu aynı sene. iki üç ay soñā getdim ora başa soyundum. birinci turu yendim, ikinci turda u adama ğene düşdük. o zuman ğene kispet yoğ bende.

poturdan duTdu, biralā biralā beni indirdi aşā. öte üreşe, beri üreşe gene yendi
 beni. seni bu sene yenicem arkedeş dedim ben. seni mutlağa yenicem. bir ay
 sōna mı iki ay sōna mı kispet digdirivdi kōlü bene. ben ğaribin fakir çocūdum.
 30 kispet digdirivedilē. bi deri aldılā elmaldan, deriyi götürdüm macun köyünde bi
 abdırāmin çavuş de bi adam vādı, o dikiyi kisPedi. kisPeTölçüsü alārğa iki
 gözü kör bi anaśı vā. ana dedi, ĥunuñ ayağlānı bi elle, niye benziyā bu adam, bi
 bağıvē, dedi. ayāmı hōle bi duTdu, ulā abdırāman bunuñ bacağıları ğatı ğatı yā
 35 pelivan mı olacağ bilmem, dedi. iki gözü kör bi ğocārı u arada ben u sene ğārı u
 adamı gene de yendim u beni yenenı. ğortanda askere ğediceñyağın ğārı. başa
 soyundum. yedi sekiz dene baş pelivan vādı. hePsini ğırdım, yendim, çığdım,
 aldım başı. ordan bi de ğōşucūm vādı rahmedlik oldu. üş kişi ğaldığlarında ğura
 çekdilē benile bi ğarşımde biri ğüleşdik kōlüm boş ğaldı. ğüleşmeden ordan u ağ
 doncağ ben kispedile bora çıplağ gelividik. yığanmā. ondan sōña asğere ğetdim,
 40 asğerden ğeldim. acemi eyitimi ğarabük jandarma erētim alanında yaPTım.
 alay deyil tabur, taburunda yaPTım. öteki şeyini de mardin yüz on yedi seyyar
 jandarma alayında yaPTım. asğerlīmi bitirdim, ğeldim. elmalıda atmış beşde ilk
 dafa orā soyundum böyük ğüleşe. çok böyük ğüleş. üç ğün ğüleşdim üç ğün
 sōnunda yüz yimbeş lere para vedilē bene, hePsini yendim. ama sırtımde deri
 45 ğavladı, hiÇ ğalmadı. undan sōña ertesı sene ayağa ğüleşdim. böyük ayağa u
 sene de birinci oldum. üş sene üsTüsde birinci oldum. her sene bi boy atladım.
 sōra böyük altına böyük orteniñ birincisi oldum, baş altına yolladılā. baş altına
 ğüleşeñdedilē. benim kilom yetmiş kilo yoğuñ ĥā seksen beş seksen altı
 kiloyum. iyi ğüleşci odlūmdā... Óleyiñ ama ğüleş yapmāda şēdersem doğsan
 50 kilo oluyōrum. birez vücut yā yapıyā herālda. ondan sōña baş altında iki tur
 geÇdim. üçüncü turda çok ağır ğeldi ğüleş baña. undan sōña da bubam acığ
 mādurdu buvam iyidiñ de anam acığ kafadan hasteydi. sen dedi ğüleş ğüleş
 geziyōn, ben rezil oluyōn bırağ dedi. undan sōña da bırağtık ğüreşi.

Derleme yeri :Eskihisar Köyü
 Anlatan :Hatice ÇANKIRLI, 56 yaşında,cahil
 Konu :Doğum Adetleri, Yemek Çeşitleri
 Metin nu. :06

ben şēden geldim fetiyeden geldim ben, fetiyeden gelin geldim. beylerden
 geldim. beğlēden çıkardılā beni, dayım vādīñ bubamīñ, bubamla gardeş
 çocūduñ. ora geldim, ordan beğleden bora vedilē beni. bordeyiñiñde. üç
 çocūmuz oldu, düğün olmadı. duvālā geldik, eveli duvā olurduñ. bi beyaz işde
 5 elbise... aynı bi yazı keydik, geldik. yapan yapTı da bene hani yaPıvmadılā onnā
 ğari. ħunnā çōşlā ölsüzdüñ de çōşlāñ üsTüne geldim ben. adamīñ ilk ğarısı öldü,
 üş benim üş de adamīñ vā, altı dene. tuzlamaşı hePsi duzladık eveli dōdu
 duzladık. eveli Toğtur mu vādı toğtura getmedik. borda, borda hePsini borda
 bulduğ, borda buldum hePsini de evde köy_ebesi vādīñ. köy_ebesinne bulduğ,
 10 köy_ebesini bulduk, duzladık şē eTdik. dōdū gün duzleyādık şindi iki üç gün
 evelisinden duzleyālā, biz dōdu duzladık. kırkleyōz yirmi kırkında duz daş
 getiriyāz ħordan, daş dā şālam daş ğıryāz. kırk daş bi de altın yūsük bi de undan
 kericim yımıta. yımıtālā ölçüyōz, yirmi bir gün. kırkı da kendim kırkleyāñ,
 yirmi bir de çocuğa ediyāz altın ile şeyi yūsüğü undan kırğda. kırğda da ğari
 15 kırğda da aynı öle kırkleyāz, iki defa kırklaniyāz. dökünüyōña unu suda. suda
 aynı ħamamda dökünüyōñ. kırklaniyōñ yirmi bir günde de kırklaniyāñ kırkda da
 kırklaniyāñ daş ıla. daşı kendini kırkleyāñçocū da altınla unıla
 kırklaniyāñyımıtālā kırklaniyā işde sayıyān unu. bir, iki, üç, dörT, beş... yirmi
 bir gün oluyō u. kırkda dökündünde kırkı kırklaniyā. hişbi şē etmedik dişi
 20 çıkdında diş köllesi u zamannā yokduñ, mēşūr dēyildiñ. hindi vā. her şey vā
 hindi u zamanā mēşūr yokduñ.
 tarnā mı? hindi borda tārneyi ilk tārneyi eTdiñ de undan kericim fasilesini,
 noħudunū bişirisiñ. hōte ğaynadī ğōrsuñ. unda tarneyi elersiñ, ğōrsuñ. ħora
 bişirdiñ mi nanesini hePsini ğaTarśiñ. nanesini, duzuñu, ğırmızı biberi, šalçaşı
 25 hePsini ğatarśiñ, ğōrsuñ orā. ğarışTırıśiñ, duzunu ğatārśiñ, ununu şeyini
 ğarışdırız. hePisini ayırısıñ, hem göcesi hem ununu ayırısıñ, unu elersiñ. undan

kerim hem elediñ mi unu şēdersiñ unu da ğarışdırıñ, yumuruñ, duzunu undan
kellicim yoğurdunū ğaTarñ, ğōrsuñ orā. hePsini ele yumuruñ, çuvala
ğatārñ, on beş yirmi bir ğün durduruyōm ben. yimmi bi ğün durduñ mu iyi
30 olur, daTlanır. eveli anacīmda Öle ederdiñ. biz unnardan ğōrdük, Öle ederiz.
yimmi bir ğünden Őñarı çıkarñ, çıkarız. bōle ıcağTa betona çıkarız, undan
şōhraltı yazarız undan kerim ufalarız, ğuruduruz orda unu ufalārız hindi bazı
dermene verivyōz ğolaylıķ işde Öle. unnarı ğuruTdu mu hōte ğōruz ufalārız
yeme başlārız. bulğuru da bişiriz, yıķārız, bişiriz, unu da sereriz unu da
35 ğuruduruz undan kerim yardırız, yardırız. dūğünnerde işde fasille yemeğ_oluyō,
et yemeğ oluyō, pilaf_oluyō, şēriye çorbaşı oluyō, piriş çorbaşı oluyō, unnarı
bişiriyāllā. evelleri şē bişiyadiñ, Őñardan bişmez_oldu patediS. hatediS
bişiyōduñ Őñarı patedis yenmevdi, patedizi vazgeşdilē. ğız_arkadaşına ğetdinde
dadlı yazallā una baklavı yaziyāza. hōle hōle şēler vār döner hōlece hōlece
40 merdanelē açāsñ, oğlālā yazarñ bōle, şindi de hindi şatın_alıviyalā biz eveli
ōle yazārdık ceviz ğoyāz undan şey vā heşeşte neşeşe yazarız neşeştele altını
üsdünü edersiñ, un oldu mu yazılmaz nişeştele yazarız undan kericim bişiriz.
keşkek; ıslārñ, tavlārñ, hōle çuvalda düversiñ, düversiñ, düversiñ, düversiñ
şeyi ğavlār ğavçī çıkar ğavçī çıkdı mı unu şē tavlārñ unu zaten ğavçī çıkdı
45 zaten aynı olur u. hep şē oluvru undan kericim ğavladı mı unu, hōre serersiñ
düzeni şēdersiñ hemen unu, unu ğaynar şuya ğurduñ mu eriviri zaten un. Öle olur
u ğaynār şuyu ğaTdiñ mı u şişer. hemen_u şişdi mi üsdüne tereyānı dōkdüñ mü
hōle toP toP_olu olu, toP toP_oldu mu u zaman milletiñ ğōllar misevire. u her
dūğünde ğonur u dūğün başladı mı başlar hemen keşkek köyden. hindi dōme
50 yokmuş fetiyede. ben hindi hōle kendimizikilen dūğünnere gediyañ hazır hindi
hazır buydelē vara unnā hazır buydeleri ğaynār şuyun_ıçine ğoyalā, şişiyā hindi
şişiyā aynı pirie pilavı gibi oluyō pilaf gibi lap lap oluyō ğatıyallā çanağa
tereyānı dōküyollā aynı doP doP ğō ğoyallā işde bu eveli dōyollādiñ aynı bōle.
ileşber. oncāz geçi vā. ğoyun vadiñ evelin benim. şayñ, az_ılıcağ çalıyān aynı
ğoyuluyā yōrt gibi oluyō ğatıyōñşeye keseye şēdiyōz toP toP_oluyō unnā
55 getiriyān dolaba ğoyāñ iki üş ğün bekiyā, ilkiyā. bazara yollāyāz unu ğani
bişiseñoluyā (da) hani ğalıP_oldūndan bişirmiyāz unū hindi yecen şē olśa kırķ
ğün duzlu şuda durdurduñ mu unun mekrūhu ğıriliyā dēyallā, mikrubu

60 ğırılırmış. ben hindi yecek oldum mu bi şalamır ederdik ğaynār şuya, h3le h3le
bidonnara ğ3duğ. dolduruduğ unu bir ay iki ay durduruduğ undan kerı řēderdik
deriye deperdik. 3le ederdik.

Derleme yeri :Salur Köyü
 Anlatanlar :Fatma BAYRAM,67 yaşında, ilkokul mezunu,
 Dudu KÖSE,67 yaşında, ilkokul mezunu,
 Zeynep AKSOY,60 yaşında, ilkokul mezunu
 Konu : İlahiler, Ninniler ve Türküler
 Metin nu. : 07

5 şabaḥdan ğaldır başıñı
 iki ellerini şuya daldır
 verdũño ölüler doldür
 aTdı geldi tām
 gelsiñ namazını ğılsıñımām
 şāğ_elcēzi yeşil_elbam
 gel muhammēd_aleminne
 aleminē şancağınā
 ikindini ğılmameg yoğdūr
 10 ğıllannarıñ yüzün_āğdır
 ğılmayana cennet yüzü yoğdūr
 yoğdur elḥāmdülillāḥ
 āşam namazı tez geçēr
 gilidli kapılarıñ_açār
 15 gilidli kapılarıñ_açār
 şuçlular suçundan geçēr
 geçer elḥāmdülillāḥ
 yadsını ğılar yatarşıñ
 boyunna beraber nura ğatarşıñ
 20 cennetten_evler yaparşıñ
 yaparşıñ elḥāmdülillāḥ
 allahümme salli ala seyidina muḥammed

25

ğabatîñ aḥ çoğ muyödün
 ğabatîñ aḥ çoğ muyödün
 bir ğız şanā yüg müyüdüñ
 bir ğız şanā yüg müyüdüñ

30

kör_olaşı emineriñ
 hiç_öluñuz yoğ muyödün
 yazıyā bōsdōñ_ekerlēr
 yazıyā bōsdōñ_ekerlēr
 vagdi gelñnce erlēr

35

vagdi de gelñnce erlēr
 ğurbete ğiden ğızlarîñ
 gözüne sürme çekerlēr
 ğız_anaşı ğız_anaşı

40

çār gelsiñ göz_anaşı
 dilimî bügdüm duTlār
 elimî yüdüm pınār
 işte geldim gidiyorüm
 silip süpürdüm yurtlār
 işte geldim gidiyorüm

45

silip süpürdüm yurtlār
 ğız_anaşı ğız_anaşı
 çār gelsiñ öz_anaşı
 çār gelsiñ öz_anaşı
 elinde muḡlar yanaşı

50

arafat dağı bir yücē dağdır
 inanîñ peygambēr ölmedî şağdır
 arafāt dağı bir yücē dağdır

55

ravzaşınā vardim ğülisdān_bağdır
 seni ziyaretē geldim_efendim

- bir nazar_almayā geldim_efendim
 şaňa gelirkēn beni görmüşlēr
 yolumūñ_üsdünē puşu kūrmuşlār
 60 ĥayin nefsim can_evimden vūrmuşlār
 seni ziyaretē geldim_efendim
 şu nefsiñ_elinden duTdüm_efendim
 şaňa geliriken kolum kıırıldī
 çoğ_ağladım yaşım sel_öldü benim
 65 şaňa geliriken kıolum kıırıldī
 çoğ_ağladım yaşım sel_öldü benim
- bir guş geldiñ_öteñ_ötē
 70 bir guş geldiñ_öteñ_ötē
 yanıyōm_allahîm tütē tütē
 kıapısıña vardım kıapısı yōğ
 duman çığcēg bacāsı yōğ
 kıapısıña vardım kıapısı yōğ
 75 duman çığcēg bacāsı yōğ
 yağmañ_allahîm yağma beni
 cennetiñe götür beni
 allahümme sallı ala seyidina muĥammed
- 80 medineyē varāmadım
 gül kıoķuşu alāmadım, alāmadım
 ben muradā erēmedim
 yarālıyım, yarālıyım, yarālı
 85 kabeniñ_örtüsü kıarā
 aşdīñ_göñlümē yarā
 aşdīñ_göñlüme yarā

- esgere yolladīmda herifim_öldü. on beş günnüg herifi toPrā goduğda bu
 aliyi asgere ūraTdıg. gelin ğaldı hamile. bir_ay soña cocū oldu.
 90 unuñ_arkaşından āglē āglē bi de unuñda ğalbi delig_öldü. u da öldü. ölüm
 geTdi ta şırnağlara düşdü. anam bi çegmeler çegdiğ allāh türkü mürkü nerde
 ağılıma gelceg. āladım amma feyda mı vā geri getirmē.
- erzincana ğirdim ne güzel bāğlār
 erzincana ğirdim ne güzel bāğlār
 95 elleri қоynūnda bir güzēl_āğlār
 bir güzēl_āğlār
- oy_anam_ānām nasıl dayānam
 erzincana ğirdim қarıla bōrān
 erzincana ğirdim қarıla bōrān
 100 aldı yüreyimizi derd_ile verem derd_ile verem
 yavrum sizlerde bulunmāşıñ bir қurşun kālēm
- oy_anam_ānām nasıl dayānam
 yüce dağ başıñña çadır açārīm
 yüce dağ başıñña çadır açārīm
 105 seni de baña vermezlērse
 alır ğaçārīm, alır ğaçārīm
- mevlam dayanamāzsa zehir_іçērīm
 oy_anam_ānām nasıl dayānam
 yüce dağ başında _____
- 110 soğdular ğamāyı ğanım fişilār
 ğanım fişilār
 ğurtarmaya ğelmeñ zalim ğonşular
 oy beni bēni veralım sēni

Derleme yeri :Salur Köyü

Anlatan :Mehmet ÖNCÜ,75 yaşlarında, ilkokul mezunu

Konu :Askerlik, Av ve Güreş Hatıralar,Eğlence Oyunları

Metin nu. : 08

5 mehmet. şindi benim bubam iki evli. ilk ayilesinden çocuğ_olmamış. ikinci
ayile olarağ anamñ evlenmiş başga biriyle göcaşı ölmüş. bir teg gız
ğardeşim vardı. onūla annem_ile çocuğ_için_evlenmiş. yidi sene de
anamdam_olmamış çocuğ. ilg_ayilesinden bi gız_evladı olmuş. undan sōra
10 iki gız bi oğlanda biz_olmuşız. en güccügleri benim. şindi gız ğardişlēm
eyilerdir. beni el bebeg, gül bebeg beslediler. birēz de yapı düzenim şē
benim dayılarım benim anam adıraşanlıdı. benim dayılarım vādı çoğ
ğabadayı. bene göcu usdaniñ hāşan deyvirlē yani orda esgi görennē öle dēr.
dayıma beñzedillē de dayılāma, unnara beñzedillēdi. biz de güreşe
15 merag_eTdik, birēz güreşdik. undan sōra trafıg ğazāşı oldum. ayām ğırıldı.
motosıgleTden düşdüm. trafıg ğazāşından sōra yaşım otuzdu
muħdar_eTdilēr beni. kōde ille bu pēlivanı muħdar_etcez. iki üş devre
muħdar_oldum. undan sōra isdifamı verdim ayrıldım. şindi de bōle
çalışıyōz. undan sōra benim_asgerlig düzennerimde birāz ĥadiselerim
15 geÇdi. bordan kōden biz altı kişiniñ_üş tanesi aynı yere amaşyaya düşdüğ.
amaşyaya vārdığ. bölüglere dāTdılar bizi yuvadan arkedeşlerim çoğ. bizim
yuvadan hepimiz barabā ora bölüglere verdiler. şindi ben birāz iriyim yā
yapım, yapım_iri olunca elbise vereceglēdi asger_elbisesi. toP toP_etmişler
20 elbisēleri bi motkemer, bi pantolon ĥu düşmüş ğāri nēse götürdüm, sırtımı
çıkardım, ğıydım. motkemerin ğolları ĥorda. pantolonuñ bacağıları ĥorda.
ada leylē gibi hişbi yaqışām ğalmadı. şindi bu düzen bōle geçerken orda
amaşyanıñ_içinde gezdim. nētceñ, gezmeP de nētceñ? deñiştirmezlē
deñiştirmiyollā. hēt dēyiveyollā işde bu. nēre şindi. böyüg geldi. kimse
kimseye şēder. verdimizi alıñ, keyiñ diyollā, hePsi bu ğadā yani. asgerlig bu
25 acemisiñ. heyt! gel bora dediñ mi on dene inşan siyidiyō. buyur ğomutanım

yani. çavuş deyil, onbaşı deyil amma üsder_oldūndan buyur omutanım, buyur omutanım, buyur omutanım bōle. yani u da bi asger hālbiki. bilmiyōsuñ, hişbi şē bilmiyōsuñ yani. nēse bir gün cumartesi gündü cumartesi gün yataglā çıkar dışarıya. zaten o zuman yataglā ot yata ii ot.

30 dışarıya çıkar temizlig_olur.lay_asger! dedi. buyur omutanım biz. yataglāñ başında nōbeTci ğal sen, dedi. řu ağařlāñ dibine inşan oturTdurma, dedi. bōlū aldı mıntıa temizlne gōtürdü. ařřā yoarı üccüz uřur mevcudu var bōlūñ nēse unnā geTdilē. ağařlāñ dibine asgerlē geliyō kōlgeye oturceg oluyollā, ben oturTdurmeyōñ. iřde ğağdırıyōñ, ğovelēyōñ falan felen. iřde

35 bene oturTdurma dedilē, diyom. dērken bi ğabadayı bi adam geldi şırtı başı yani bilhāřsa elbisesi yapılığ_olanlara omutanım omutanım diyōz hōle yani titreyōz unnardan yani. o çavuş mu, onbaşı mı kim ni? geldi. len, sen hangi bōlūgdeñsiñ? dedi bene. douzuncu bōlūgdenim omutanım, dedim ben. u bōlūgde dedi bi pēlivan varmış dedi. tanıyōñ mu unu sen dedi.

40 tanımyōñ dedim ben. bōlūg nerēTdi dedi. mıntıa, mıntıa temizlne geTdiler omutanım, dedim. geivēdi. ora varmıř yuvadan bi ağsulu dēller birisi vardı. ağsuda oudu tařsilli. on segiz günü ğala oul mūdūrünü dōmūř. oul mūdūrü unu ouldan ihrac_etmiř. er_olarağ asgerlig yapıyō. yuvadan da bordan tañıř gediyōz yani ordan aynı bōlūgdeyiz unula da. ora

45 varyō çavuşlara amařyaniñ_iinden ōlan u pēlivan_ōlan forşundan amasyanıñ_iinde asgerlig yaPdırıyollā. bōle bi baba yiğiT bi ōlan esmer bi řē. nēse siziñ bōlūgde yeni gelenlerden pēlivan varmış demiş çavışlara onbaşılara, bilmiyōz, demişler unnā da. douzuncu bōlūg hePsi dikelmiş ula yeni gelen asgerlēden iiñizde pēlivan_olan var mı? ağsulu: var çavışım, demiş. sen miñ? gel bora demiş. ben de ğüleřiriñe demiş. yalıñız yataglāñ başında nōbeTci ğaldı u demiş. benim_iin buyum. siziñ bōlūgdeki yataglāñ başında mı?- adamıñ gōzū duTmamış yani matkemerı elbise gōsderi acığ da insanı. motkemer borda ğolu oraşı kışa, boraşı kışa ada leylē gibi hişbi yaışam yoğ. nēse. ula u yataglāñ başındē nōbeTci mi demiş. hī, demiřlē.

50 valla u pēlivan_olřa n_olceg ya demiř orda. yav sen birēz kendini yūseg_atıyōñ –u adam da řindi ağsulu dedim de çoğ aığ birisi yani-ōle bütūn hāyatı oullarda geřdi geldi bizden bōyūğ amma biz_ile asgere gediyā

yani. oğul şēsine geÇ ğalmış birez sen bi güleş de undan sōra demiş ne
 oldūnu öğrenirsiñ falan, demiř. nēse mıntıka temizlınden geldiler, ben gine
 60 yatağlāñ başında nōbeTciyiñ. geldilē yemeg nizamı olduğ yemeg yenildi.
 çavıřlā çārdı beni sen pēlivan mısiñ dedilē. iyi kötü güleřiriñ çavuşum,
 dedim. şindi bende atıP sıķıleP de yere yatıP da _____. şindi atmeceñ
 kendini görereg görsünnē benim şeyimi öle dē mi? ĥa öle güleřiriñ, bōle
 güleřiriñ dēP de anan ğarı gibi yatağoceseñ ğıymatı yoğ. mesela güreş var,
 65 güreř var indik. bütūn çavıřlar, onbařılar güleři duyan eyitim řāsına indi,
 eyitim řāşı düz ğāri amaşyada oluyō bu iş. eyitim řāsına indik, orda iki
 asger řoyunmuřlā güleřiboturlā. kendi hallerinde ikisi yani. orda herkes
 ağařlāñ dibinde řē yapıyō. tabi toPlulū görünce ğalabalığ_inince biz herkeS
 geldi bizim yañımıza. unuñ birisi güleřeniñ biri onbaşımış. ordan bizim
 70 çavuřlāla tanışmış. ne felan çavuş güngör demirtaş diye birisi vardı çavuş.
 adını hiç unutmam. o çavuş ne var yav, bu toPluluk ne var... güleş yapcez.
 güleş. kimi_ile? u güleş pēlivan da ben_ile güleşceg_olan pēlivan da u
 onbařınıñ bölūndenmiř. siziñ pēlivanna demiř bizim yeni gelen řelerden bi
 adam var unūla güleşdircez, demiş. adam. hōle bağdı bağdı bene ofacığ bi
 75 şeyiz. allah seni inandırıřıñ hōle ğolumula ğırtlāñda şığsam alcem, bacāndan
 dudşam da yere çarpceñ. şuna bağ ya arķadeř ya. hōle bağdım ya ende dedi,
 ilkin beni bi yensiñ de bizim pēlivan öle dalıřıñ demesiñ mi? e allahım
 yarabbi ya, ya ya ya dedi. biz un_ile güleşdircez, şindi senle yorulur dedi.
 vādım çavuşa: çavuşum dedim, sen bilirsiñ arķadeřler güleşsege. hem
 80 dedim. ula, yorulurřuñ! hem elim ğolum açılır, faydařı olū bana dedim.
 güleşcen ğāri onula. bi ğaT dalcēñ una. allah seni inandırıřıñ ellēmi bāla
 ayaglāmla gine yenceñ. olan biliyiñ yani. nēse öle mi dedi bene. hem elim
 ğolum açcığ açılıvēsiñ, dedim. ben öbür pēlivanna güleşmeg_için dedim.
 tamam ölēse gel, onbaşı gel dedi. u geldi. şindi ben elbisēli olunca beni
 85 göstermeyō. sırtımı bi řoyundum bende de dā borda sefilli vūcutu var
 idmanım gözel. řeyiñ bi gördü. ķorgdu amma ya aĥ diyemedi onbaşı.
 yediremedi kendine. u da geldi. kispet yōğ. bi řē yoğ şortula. şortula
 güleřiyōz yani. geldi hōle bi eliñ_içine ğucağladım da bi şoğdum, yuvarlandı
 geTdi. hePsi bu ğadar. ķalkıvēdi elbisēlēni toPlevēdim u pelivaniñ yañna
 90 ğediyō ğāri. bizim pēlivan geldi. ben gene motkemerimi kēdim sırtıma.

gücücüg motkemerimi. ordan geldi bu. düğmeleri sökeleg mökeleg yani bu. ğabadayı amma gerçeğden ğabadayı olan soyundu, bi boynunda vā muşğa bi ğolunda va muşğa. adam pēlivan yani. şindi arķadaşım dedi, çavuşum dedi. hangisiydi u ben ile güleşceg olan arķadeş yāv dedi beni gösderdilēr.

95 ben de vādım. arkadeşim bi dağga gelir misiñ benim yañıma dedi. vādım yañına. buyur arķadeş bi şē mi dēcen dedim. bağ arķadeşim dedi: benile bi sever güreş dutan dedi, ömür ħayatında bi dā güreş dutmaz. bunu söyleyām saña. sölemedi deme sōra baña dedi. adamıñ dedi benim tuĥafıma geTdi. arķadeş senile güreşeñ de bi dā güreşmezsem güleşmevereñ ben de dedim

100 ben de. nēse yāv bene küçümseyā yav şuna bağ ya! nē küçümseyōsuñ sen beni ya! allāĥ allāĥ benim yarım ğadā olmeyiñ şeyi ben küçümsemyōñ da sen beni nē küçümseyāñ. neyse sırtımı soyundum, benim şēm ğadā yoğ amma beniki sık et ğāri bōle idman eti. o yemiş, yemiş göbē şalmış, bilmem nētmiş. heykel gibi gücünüñ guvatına yalıñız pēlivan deniliyō. neyi

105 var neyi yoğ bilemedimiz için şindi boraşı aldatıyō beni. soyunduğ, bütün ħalk oldu milleT, güreşe duTuşduk. bi niyi var niyi yoğ hōle baķıceñ ğāri. ufağdan yoğleyōz ordan bordan. ħa üsdüme tüyō, ħa tüyō amcacım. hişbi şēsi yōmuş adamıñ, bağdım. birēz üş beş dağga bi eyelendim adamıla. hişbi şēsi yoğ. boyna... pēlivannıg yoğ. pēlivan bi dalmaya iner, bi şeler yapar, bi

110 elense çeker, bi şelē... yoğ bunda. boyna üsdüme tüyō boyna üsdüme. nasılsa tüyübōtu, bi inivēdim aşşaya yatırdım, bi şarmalaTdım. bunu aldım da künteden bi şavurdum bunu, yuvarlandı geTdi. ben külteye tuTdum, kendine güveniyō. benim ħaldırmāma haced yoğ, hindi kendi kendine bōle ħalkıyō. yani ħalkiyā, ğaçiceğ altımdan. kendi götünü ħaldıriyā, bene

115 yardımcı oluyō yani. ben de desteglevēdim, yuvarlandı geTdi. biyom beni ğucağladılā, tuğayıñ pēlivanı doğuzuncu bölüğe falan filen dē milleT zevkinden beni ħavaya ħaldırdılā. şindi ben bunu añnatırķan borda yañımızdan, köyümüzden inşan var, yuvadan inşan var. unnā bildigleri için bunu teg başıma añnaTşam bu yalan olmuş olur yani. bunu şimdi ben

120 vardım mı yuvaya bi dā tā añnatıvvē, deler. bōle şē yapallar. yani orda yuvanıñ hePsi de bilir yani bu düzende. şindi adam ħalğdı beni indirdilē yere vardı çavuşa bizim pēlivan: arķadeş dedi ben bi dā güleşce, demiş. “niye?” diyō o da. ben ni oldümü bilmeyōñ, bi dā güleşceñ. yā başga bi

zaman olursa belki böyün olmaz deyollâ bizim çavuşlâ. gonusubotullâ ben
 125 de yañına varıvêdim çavuşuñ. çavuşum, ni diya arkadeş dedim ben. bi dâ
 güleşceñ diyō, dedi. arkaşaşım hızını alamamışdır, isderseñiz bi dâ
 güleşiverelim, dedim. ula, yenilirsñ! çavuşum dedim, bene amale mi dutuP
 da mı yenceg bu? dedim ben. amale mi dutceg de yenceg beni, dedim. bu
 pēlivan deyil ki bu dedim ya. bu pēlivan deyil bu. bu görüntü var, başga bi
 130 şē yoğ. yener miñ? dedi. sen hele bi dâ daldır dedim bene. nēse güleşci bi
 dâ daldı. beni yenemez dē çavuş kırkuyō. yenilegōru diye kırkuyō yani
 çavuş. böyle şēligdir yani bu. bölüg dediñ midi anadan bubadan fazladır
 yani. asgerligde öledir yani. undan sōra güreş bi dâ vā bi dâ. bi dâ halk oldu
 milleT bi da çevrildiler çıgdı bu da çıgdı. undan sōra adamı bildim zaten
 135 hişbi şē yoğ. hemen vādım şōle bir iki yoğladım enseden, bi dâ yıgdım
 bunu, gine düşürdü, çevirdim, uzandı boşluğa. uzandım yatırdım goluñu da
 çevirdim, zaten yā yoğ. yā olśa el gol çevirmeg önemli deyil. yā
 olmadıñdan ben yālı pēlivan güreşcisiyim yani. yā olmadıñdan guru güleşde
 olmayō. çevirdim, şōle eTdim. Ters, baca golu borda çevrilig, hōrasını da
 140 hōle eTdim, hu bacānı da hōrdan çekdim. hā bacāndan duTdum da
 kaldırıvêdim, yüz yoğarı yüzüme bağdı galdı. o zamān iş biTdi. adam ne
 decēni bilemedi. çavışlâ bizi aldılar, sarıldılar, öPtüler arkadeşlēmiz falan.
 mesel ölen zamanı oldu. ē pēlivan gārdeş dedi çavış gāri, şimdi dedi sen
 asgersiñ, ben asgerim. biz dedi sōña bi mükafatlandırmamız lazım amma
 145 sen de asgersiñ, ben de asgerim, dedi. sene mükafatım sadece beraber
 yemeg yeriz, dedi. ben esdenebatı miñ? utanıyāñ adamlādan ya. kırkuyōm,
 canım kırkuyōñ adamdan. undan sōra bi yemeg verdi. yemē yedig. nēse
 devam ediyōz biz. şimdi oturyōz bir, iki, üç, dört bi teg tayın veriyallâ bize.
 bir, iki, üç dört bi teg tayın veriyalla bize. çorba gelesiyā gādā bi tayını
 150 dörde böldünde çēreg galyō. egmeg, egmeg. unuñ uçcāzından cimcig
 ediyōm şey gelesiyā çorba gelesiyā unu bitiriyōñ. aç, açñ yā. bünye gati
 şimdi bağdım çavuşuñ birisi orda. şimdi bağdım böyle halka çevrili çavışñ
 birisi bi tabağ hindi bağdım uçcāzından açcığ yidi egmen. orā doPdolu
 tabağ, çorba aşşā yoğarı büsbütüñ egmeg, gāvaltı, ora godu dönüvdü. getdi
 155 çavuşlān. ordan kalgdım ben. dōru vādım çorbanıñ başına oturdum egmē de
 aldım. ora çavuşuñ kalgdı yere oturdum. garnım aç gızım, nēden yāv? ni

param var ama antime almıyoll. alıP yiyemiy. arnım_a. ni yapn?
 avuşda onu yidi, unu arTdı aldı orda. vdım oturdum ora. egm de
 başladım avuşun aşşına başladım yime. yiy. lyn, asger! dedi avuşla
 160 bi yerde ari otuz ırđ dene avuş v. lan, asger dedi bağdım ben. gel lan,
 bora dedi. undan sora alđdım ben orbeyi bi elime aldım, egmle aşş da
 bi elime -oymey- aScığ da mayyağlna vurdurdum Şimdi de allah var,
 biliy allah beni. yani ağdım vardım ora. ne lan end elindnn dedi bene.
 biri orba, biri egmeg omutanım, dedim. sene egmeg vermedil mi dedi.
 165 verdiler omutanım dedim. drd kişiye bi egmeg verdiler. baa yeTmedi
 avıŐım da bordan yidim, dedim. horda odu geTd arnım da oğ_aş
 omutanım. ysim var dedim. unu yey dedi. ver end tab ver bakn,
 dedi bene. odum tab egmeg_elimde. egm de oy deyn hora sene, dedi.
 avuşum sen bilirsn buncz yiyen, dedim orba olmazsa olmaŐn, uncz
 170 yisem var. oy lan dedi. benim canımı sığma dedi. , dedi. egm odum
 emme egme z digdim gene. egmegde zm yce. te yada keten
 uvalı vardır, end keten uvalı al, gel, dedi bene. keten uvalı trdm.
 ordan bi de tabağ_al, gel, dedi bene. o zuman urTlu urTlu tabağla vdn.
 hindileri yoğdur, belki unnara o zuman hle urtlu tabağla vd. hle hora
 175 duT dedi bene doPdolu doldurdu orbayı tab. keten uvaldan bi de
 egmeg_ald, bi de egmeg verdi, otur bakn, dedi bene, oturdum. y bakn,
 dedi. bardeŐ ğdğ yzbaŐına. kendi egmmize yedig, acğ da tekinden
 yeddig, bsbtn bi de unu yedim. te yadan onuŐuyoll avuşla, hem
 bene baıyall hem onuŐuyoll. aradeŐ bunu arn mı byğ? valla
 180 herkl gibi adam, diyall orda. benim ulm duyuy benim ari orda kendi
 aralarında onuŐuyolla unn. yce mi d dedi. Őađol avuşum allah raz
 olŐun, dedim. arincm doyd, dedim ben. len sen plivan msn dedi. e
 bilmiyn mu, een un dedi felan bln yaındaki plivan yendi.
 plivan_adam, dedi. eyi kt uleŐirn dedi. fazla plivan deyilie dedim.
 185 gine unnara da... gel bayım bora, dedi. br avuşmuŐ ari. bene bi olluğ
 daıvdi. eyitime ediyz eyitimden geldimizde bene bi olluğ daıvdi. on
 dene asger yemege. btn bln yemni, egmni ben getiriyn ari Şimdi.
 btn bu omar dayımđile onuncu blğddi  benim yaıma gelirdi, len
 yemege arnn doyurmağ_in. Şimdi hala yuva allah razy_olŐun

- 190 sen_olmaŝaň acımızdan_ölcēdig dellē hindi. orda unnarı gözēl bi besledim. raĥatlēvēdim ġāri. işde hiç_adam ünnenmezdi benim. pēlivan geldi, pēlivan ġetdi. u düzende nēse ordan ħalġdıġ günümüzü bitirdig.
- hiŝ çıġmayan bi hadise aňnatacaġım ŝaňa. ŝındı ġızım yaŝım on dört. yaŝım on dört baġ dine. yalıňız önce de aňnaTdım ya ufaçcıġdan birez_ırıydım.
- 195 bundan berderiň sülēman, tayir_aġam, omar dedeň (omar bayram) –omar bayram koreden gelivēdġ sene koreden ġeldġ sene. unuň ġāri o zuman bi koreden getirmiş bi meŝin ŝē naylondan bi çekedi vār bunun. bordan ġiTdik ava ġediyōz. vesayiT mi var o zumannarı. tüveġlēmizi aldġġ harbimizi ŝunu bunu ġuŝandıġ ben çocuġum, yaňnarında on dört yaŝınde yiň yā. ta niŝanı bile deyilim, yani bi sene niŝanı durdum ben yengenle. ġediyōz, yolda ġediyōz amma çoġ ġıvraġ ġediyōz. yolda bi atlı eriŝdi arġamızdan. işde ġömücē nerdedir, sen nerelisiň dē? ŝorduġ adama. ben dedi ġömüceniň_ altında kemerdenim, dedi. e ġömüce ne ġadar vardır? ölüm ġömüce dā çoġ uzaġ_amma dedi, siziň ġediŝinize ġöre bi ŝē diyemecem ben, dedi. una ŝāT
- 205 veremecem, ben ĥayvanna yetiŝemedim size, dedi adam. ĥa baġām derken ordan ġetdik, kesdirim yol vāmiş, ordan daġından aŝdıġ ġömüceye indik. amma öldük. ġömüce de ġariban, fakir bi yermiş u zaman. egmegciġleri yok, yemeciġleri yok. ordā-tabı nenengil ġaŝlı dē mi ġār- orda bi ġoca mıŝdı diyillā bi adam vā. ġoca mıŝdınıň_evine müsavir_olduġ. ġoca mıŝdınıň bī ġızı var ġocaŝı asgere ġetmiş. bōle turp gibi ġancıġ ġāri. ŝındı dedeň eniŝdesi, tayir de eniŝdesi eniŝde, eniŝde unnarla ġız laFı biŝirmiş. eniŝde, e benim ġocam asgerde. ben ġocamı sevmiyōm, beni ġötürüň, ollara bi ġocaya verisiňiz demiŝ. unnā da verelim demiŝlē. e sen ġocaň nolceg ġeldġnde falan? ben demiŝ ġelsem de ġeçinemeceň, ġelmesem de ġeçinemeceň. u sever bunā düşünmüşler ikisi bi. bunu demiŝler una ŝē yapalım, ġoyām ġedēm. eġer ŝayeT ġocaŝı ġeldġnde ġeçinmez de ayrılarsa undan ŝōra düşünēm, demiŝlē. ġızcāz da birēz işde daTlıca laflarla ġönlünü ĥoŝ_eTmişlē. nēse ordan bi gün ya bi yāmır, bi yāmır, bi yāmır ordan indig ŝeye kemere. kemere indig ava ġetcēz ġāri. orda bi dērmenci diyillā bi
- 220 adam var. bi pepe bi adam ġaTdılā bizim_ōňümüze daġları bilen. ġıbrıŝ deresine ġediyōz. nēse ikindinne çıġdıġ_ordan. ava ġediyāz. vādġġ oraya,

vādıķ ağşam_ezanı oldu. oraya yāmirıla baķıvedilē, baķıvedilē oraya
geĊen_adamlā. valla boraya ne keyig gelmiş, keyik_avına geĊdiyōz ġāri.
keyik gelmiş in vā, ġoca ġoca innē vā amma şaPır şaPır aķıyō. boraya ne
225 keyik_iniltisi vā, ne bi řē vā. hiÇ boraya mal da durulmaz. e avda
yapamecēmize ġöre geĊēm, dedilē. gerisin geri dōndük ordan. ġöz ġaradı,
yāmir bōle yāyā zifiri ġarannıķ, ġöz ġözünü dūrtūvseñ ġörünmüyō. ġaldıķ.
orda ayı da olurmuř. ya ayıya rařlārřaġ allah muvafaza u da kōtū bi ķorķu
řardı iÇimizi. ben ġāri en řē yāpdīm sūlēman_aġam var. řu çarřınıñ sūlēman
230 dellēdi. unuñ_etēne yapıřıyōm. on dōrt yaşındaki çocuk şayılr tabi canım.
unuñ şesinde gezerke gezerke u yol bilen_adam ġora mı ġetdig, bora mı
ġetdig derkene hōle bi āciñ dibine vādı, bi baġdı. vallahi arķadeř dedi, ben
bu dāda bu ġadar gezdım, dā bu ācı bu dāda hiş ġörmedim, dedi. annām
ġayıbolduk. geceniñ zifiri ġarannıġında bu dāda bu ġadar gezdım dedi, bu
235 ācı da bu dāda ġörmedim dedi. bi hiç ayaġ başılmayan bi yere gelmişiz,
dedi. e nēre ġētcez? gine unun_arķařına ġētcez. řē var şamıt var u da
biliyō... ařā, ařā... ařā, ařā... ġonuřameyō adam şamıt amma avcı. nēse
ordan ġu yañna gedere tahmin_eTdi yellere gederkene buyum bi
ormanıñ_iÇine girdig. ormanıñ_iÇinde bi çalı kesintisi ġördük. boraya bu
240 çalıyı kesen inřañ tabi bora inşan gelmiş demek ki bollarda bi yol var.
ġıbrıs deresi dedimiz yerde ġızım naşıl biliyōñ mu ünü dibi yok. bōle geyik
yařayan bi yer yani ōle bi yerden geçecēz, at yañı ġörūlmeyō. zaten ġörūlse
oraya valla ġōden canım çıķıceg insaniñ. dutuyōñ yani. ucu dibi yoġ. ordan
u daşlara dayanalaġ dayanalaġ dayanalaġ geşdig_anacım allahıma ōdlerim
245 şıTdı, bi teg tūveg de řıķamadıķ, av da yapamadıķ. řabaġ řabaġ_ezanına
dōru varıvedig kemere. u benim şırtıma eveli potur keyilirdi, çāřır dēriz
yani. unnarı ġörmediñiz, sizler bilmezsiñiz de ġoyun yūnünden ōrūlen bi
potur keyilirdi. benim poturu çalıłā yırtmıř, bilmem ne olmuř.
buvecimiñ_asger arķadeři vādı, kemerde. ordān unuñ_ōlu beni aldı ġetdi.
250 sen kiminsiñ? buvama benim řallaġġuřaġ deller laķabına. řallaġġuřañ_ōlu
beni aldı ġetdi. orda bi ġarincımı doyurdu iki dene ġıřcazi vā. ni oldulā
bilmem. ta evlendilē mi, ōlmedilē mi? benim poturu çıķardım ben. orda
ġadincıñ yañda ġızılā ġülüřür. buba, buba! e! ġıbrıs deresi mi yimiş bu

adamıñ poturunu. gızla da birēz şe... heralde gıbrıs deresi mi yimiş bu
 255 poturu diyollā. utanıyōñ_emme neyden? utansam neyden? öle dē mi?
 yapceg bi şe yoğ. nēse ğarıncımı gözēl doyurdu benim birēz de.... açcığ
 dinneñ_abem sen dedi bene. getdim yaTdım bayā uyumuşuñ. ölen soñu
 olmuş ordan ƙalğdığ. avı mavı bırağdığ. çıkıvedig gene gömüceye,
 yoƙarıya. ordān orda bi gün yatdıƙ. ordan hā bakām eTdıg yayan bi günde
 260 gömüceye vardımız yere ağçaya zor geldig. ağçayda şu şaban dayıñ_analı
 vādı ya, allah raziye olśuñ u ğadıncāz bene bağdı. çocuğun. ellēm dutmuyō
 soğuğdan. çarığlā var. çoraplān çarığlāñ_ipini çözemiyoñ. valla geldi a
 gızım, çarığlāmiñ_ipini çözdü, çoraplāmi sıyırdı. ellēm ağaç_oldu. tabi ille
 tezelig de mi? ötennē benden ğart. hep asgerlını yapmış gelmiş_adamlar,
 265 ben on dört yaşındē çocuğ. ne olur ya! çoraplāmi çıkardı bi tarana çorbaşı
 ğaynatmış, döğdü. çorbayı yidim gibi ben oldüm yere devrilmiş, orda
 uyumuş ğalmışım. ordan beni ƙaldırılmışlā, yatağ yazmışlā, sürümüşlē
 götürmüşlē, yatāna yatırmışlā. şabalā ƙalğdığ ğāri, uyandığ. ağçaydan bora
 ikindin ezeninden sōra geldig ğāri. bitmişiz yani u şekilde. şindi bordan bi
 270 ğar yādı köyümüzde bi kepeg ğar yādı amma aşşa yoƙarı yarım metre, bi
 metreye yakın kepeg ğar yādı. üş dört gün_aradan geşdi hiş de güneş
 görmedig güneş görmedi mi kepeg ğar_erimez. daş_oluvmez. öle
 toz_olurduru. üş dörd gün sōra kōceg arkadaşlēle ğonuşduğ, ova ğedēm
 dedig ğarda. köyümüzüñ_üsdüne hōra yoƙarıya ğediyōz. kepeg ğar. bölē.
 275 ğetdinde şavruluP ğediyō, bölē şavruluP ğediyā. yörüdük hep barabā.
 hūrdūmuz_av ortak yani. heP barabā hūrcēz, ne vurarsag davşan, keglig,
 güvercin ne buluşağ hūrcēz, beraber bişircez yeycez. efendim
 zēkir_oynecez, yarennig falan filen zēkir_ynamayı sizler bilmezsiñiz de
 şeyiñ_altına hōle şe şağlanır da hōle birēz birisi birēz bulur zēkir dellerdı
 280 una. şindi bağdığ geziyōz hişbi teg iz bulamadıƙ. buyom herkeS dedilē,
 arkadaşlē dālsınnā, herkeS kendine avlanśıñ. davşan ƙalğmamış. keglig
 zaten_inmemiş dedilē. neyse herkeS dāldı ğediyō. ben orda keler daş dē bi
 yer vādır. keler daşa ādım. orda hōle bi düzlüg bi yer vā orman, her tarafı
 şōle şu şekilde orman, ayrıyeten meşe ağaşları, şunnar bunnar var. ora
 285 vādım. bi tavda var orda amma hōle yarım dölüm, üç evlēñ_içerisinde bölē

tavadan geçit yoğ. davşanıñ biri kaçmış, gezmiş yayılmış, gezmiş
 yayılmış, şoşulmuş gine yatmış gëdememiş bi tarafa. kepeg ğar. öte
 varıvëdim, beri varıvëdim her taraf tavda. nerdediñi ğari şindi bi dā izden
 de añneyõñ amma izin zaten oldū yeri her tarafi iz etmiş yani hişbi açığ yer
 290 ğalmamış. gezerke gözüm şëde tüveg elimde. o zaman hõle ğırma tüveg
 yoğ. hindi de ğırma dël de dolma tüveg var, āzı ğaPşullu, çapıtlā şıķılanıyõ.
 hõle şëtmiş, hõle bi dırnağ izisi vā. az hõle peşleg çevrilivedi. hemen tüvë
 gözledim. zavallı davşan hā tūyõ oldū yere iniyõ, tūyõ oldū yere iniyõ, tūyõ
 oldū yere iniyõ gömülüyõ eline, yüzene ğar buleşiyõ. tüfë indirivëdim,
 295 elimle tutëñ dedim ben. tüfë indirdim. ellë davşan olur mu işde saķatlığ bu
 yā. ora vardım da bi edivëdım elimden bi ziyķivedi. meşe ācı vādı meşe
 ācınıñ altı ğar biraz hāfifmiş. ora bi ayağ duTdurdu. bizim pırTlādı,
 elimden davşanı ğaçırdım. bi hõle sıkıvësem olceg. duruyõdum, duruyõdum
 öle. faş faş dë izinden gine gëdën duruboTdu mu? tağ dër tüveg. öte yañna
 300 omar dayınmış. omarla da darğınız, omar dayınā. çavuşla, omar çavuşula
 darğınız şindi arķadeş dedi bu davşan senden tarafdān geldi dedi. tüveg
 müveg sığdım da yaralīsa çekimi verisiñ, davaşanıñı alırsıñ dedi. -darğınız
 da biliyõñ mu- davşan da barışmamıza sebeP oldu yani. arķadeş sığmadım,
 sığmadım dedim. bõle bõle añnatıvëdim bende meseleyi. bõle bõle oldu
 305 tüvë indirdim, çenesini dedim elimle dutcëñ derke elimden ğaçırdım
 davşanı dedim. u seniñ nasipmiş dedik, ordan döndük. unula ğari barışdığ,
 ğonuşduğ yani darğınnımızıñ bi şësi yoğ zaten. ufağdan arķadaşız. öle
 dönüp geliyõz körgeye, erenneriñ üsdüne geldig. orda bi davşan çığdı.
 davşan izden kıaldırđıķ, davşan uzaķ kağdı. arķasından ğetdim. dayı ben
 310 ğediyõñ amma davşan tünneyā. oldū yerde davşanı dutcëmi bildim.
 dutmecëñ lā tüvë sıķıcen emme yağleşebilsem uzağ. davşan ğetdi, ben
 ğetdim. hõle bi şë var. hordan çığdı, hōrası düz. bordān ben de dırmana
 dırmana bordān çığdım. zavallı ardıcıñ dibinde duruyõmuş orda,
 gëdememiş. bir metire ğardan nere ğetsiñ? ben de çığdım davşanda tūdū,
 315 tūdū. bi sığdım hemen ardış vā, ardıca giriyõ. ben de sığdım. davşan
 tozuñ içinde yuvarlanıvëdi. davşanı dutcëñ dë tüvë aTdırıvëmiş. seyiTdim,
 davşanı duTdum, kendim abi bağdım tüveg yoğ. tüvë nerde bulursuñ
 arķadaş bi metire ğarıñ içinde, nere ğetdi kim bili? allahım bi aravëdim

320 ayağlamla – elle arama yoğ ğāri – ayağlamla acaba ayāma geçer mi,
 sürterke sürterke belki yarım sāt aradım ğāri. tüveg_elime geçdi. ordan
 tüvê de aldım, davşanı da aldım, inivēdim köye.
 şimdi ğızım bu yarenin baş paturonu benindir. şimdi zēkiriî yareni çogdur.
 zēkiri oynadıķ. ırza aĝam, omar_aĝam (dedesi) ırza dedimde dedesiniñ
 325 gardeşi unnā benim yēnim. unnā bi taraf oldulā. on kişi on beş kişi bi taraf,
 on, on beř kiři bi taraf, ben deynegci. işde hū kimiñ hū kimiñ ? soruluyō
 herkes güman_unuttuyō. endeniñ_içinde benim diyō. öteki benim diyō, hū
 seniñ diyō. tabi iyi güman güdenneri deynekeci... unnarı peg kıaldırmıyō
 derken biz bunarı yendik. dışarıda da ğar vā. ğışın bunara yenilen tarafa
 330 birêr oyun yapılacaĝ amma nāl yapılacaĝ. e ula arķadeř ya felan adam çoğ
 řaķallanmıř unu bōle gezdirmeg_oyap dē mi ? yav bunu bi tıraş edēm. olur
 olur. hemen_ordan öte yañdan birisi çekivēdiler. dörd_elle hōle durdurulā,
 şandalye yapıyollā ğāri. gollānı bi yumruĝla çaķallā. yani řandallē çaĝmıř
 oluyollā yani çaķallā çaķallā. unu dörT_elli kıpırayamaz u zaten ğāri.
 335 tamam kıpıradı mı daħa fazla dayaĝ yiceĝ. dörd_elli durar. undan sōra öbür
 taraftan řaķallı tıraş etcemiz adamı getiTdiririz, üsdüne otuTdurullā. sōro bi
 çuval_esgisi – esgiden çuvallā kıl çuvallā olurduñ – unnādan peşgir
 yapardıĝ boynuna. dedene peynir dePdım. dedene peynir dePdım. unun
 boynuna külü, ğararız külü. külü ğararız. u şabundur ğāri şabun_olmuş_olur.
 340 çanā ğatarız her tarafını bōle şabınnarız yani şabınnamış_oluyōz külülē her
 tarafını bōle kül çalarız. undan sōra masayı alırız. u da uşdura olmuş_oluyō.
 unulā ğazırız ğāri. undan sōra mařanıñ hōle ucu sivridire, ordan
 burnunuñ_üsdüne soķarız. burnunuñ kılları yolmuş_oluyō. allahım ölüllē,
 hōle gözlerinden yaş_aķar. amma kimseye bi řē diyemiyē. nētceg? undan
 345 sōra e arķadeř biz boraya geldig, u ikisi ğurtuldu cezadan. şimdi arkadeş
 benim_evim yoğ, bi ev yapaşım vā benim. nāl_etcez ? canım hindi ğış
 gününde bu ev de olmaza olur, olur. dutallā hōraya adamlar. beş dane, altı
 dane nēse unu cizeriz hōle. ğoca bi odun. şimdi adamlā hōle diz çökellē,
 duvara yaneřillē hōra. hōle sırada ya hōle sırada. boyu uzun_olan kötü.
 350 yoķardan āciñ tavannāna taĝ taĝ hūrdun mudu ? hōle yellere seriliyō.

şēdellē bunuñ düzeni şavǵılı dutar, bi babış getiriz. şavǵılı boraşı. boranıñ duvarı ēlmir. hóle burnuna babıçlar bi qaldırız, qafaşı acır. undan sóra öbür taraftan dizi uzun olana çekilir ğāri. ğarşıdan tāğ tāğ dēr bora yani. duvar hiza bulcege ğāriye. duvarı yapıliya yani üsden, yañdan alTdan, boraşı eyilirse adam bora burnuna babıcıñ_ögeçsiniñ şēsi burnu havēya qaldırıyā bi. undan sóra çamırı ğararlā gelillē. ilan dēli vā borda. borda burnunuñ deliglēne sóqallā, āzını burnunu zıvallā. bōle işgence edellē yani.

Derleme yeri :Yılmazlı Köyü

Anlatan :Hasan DEMİRTAŞ, 72 yaşında, ilkokul 3 terk

Konu :Köy Hayatı, Güleş Hatıraları

Metin nu. :09

öküzlē, hāyvanā çifd sürerdig, ileÇberlig öyleydi. patoz yoğdu, motur
yoğdu. hiçbi şē yoğdu. öküzle düverdig, elle biçerdig. hāyvannarla
döverdig. ondan sōra işde bōle bi şē. undan sōra üç kişi bi yanaşırdıg, birer
motur aldıg bu üç dörd kişi birleşdig. bisēl moturlā eTdig. gine de
5 düven olurdu, eveli düvennēle düverdig hārmanı. sōnra sōnra patozlar
çıgdı. patozları işde unnāla dōmē başladıg. şindi bu hale geldiğ. hindi
her evde tagsi de vār, motur da vār her şē vār. gomyon da vār. hepsi var.
eveli yoğdu bunar. eveli öle bi yeceg işceg azdı. biz arpa, buğdē ekerdig. ne
bōle domadiz vādı elme yoğdu hiçbi şē yoğdu. finikeye giderdig, çalışmaya
10 ollara geçerdig. hindi ama şükür ordan gurtulduğ. ev mev de var burda.
undan sōra Sebzeyi yapıyōz, her şeyimiz var şindi. şindi çoğ güzel. eveli
mesele her dūnde on lireyle, yirmi lireyle bi güleş olurdu. eveli adam da
olmazdı, verilēdi üçer beşer lire her dūnde bōle kōlülē arasında hū dörd beş
kō toplanırdı, bi güleş yapılırdı. o zuman düğünnerde öleydi. şindiki şē gari
15 oñ çoğ güzel herif hindi ölene gadar yatiyā, şabāla mesela makineyle orāni
bi günde biçiyā, bi günde dōya hārmanını, kaldırıyor. e şindi mesela
ileşberlig... domatizim vā eyi kötü domadiz yapıyollā, seremiz vā, sere
gurduğ. veyet ,da mesele elme digdig, u gadā elmalāmız vā, elma bahçelēni
digdig. hindi eveli yoğdu bunar. meyvayla yemē areyadiğ yani, meyve
20 yoğdu yani bōle erigler hōle bi kötü erigleri dayi yeyādıg ama hindi
meyveye bağan yoğ, üzümleri beglellerdi. hindi kimse beglemiyō. orda dā
soñ zamana gadā duruyō, kimse ellemiyō. e şindiki tabi bu devir çoğ güzel.
yani yaşancağ devir. ama biz geÇdig gāri, hindi gelincēmiş dünyaya, biz
erken gelmişig. şindi daħa güzel tabi şēler. eyi şükür, her şē hindi var
25 bollug var. eveli buzdolabı yoğdu. şuyu guyular vardı guyulardan içerdik.
veyāt ,da sōra dereniñ içi yuğardan köyüñ başında şulār olur, ora doldurmā

30 geğerlerdi. hindi herifiñ buzdolabı içinde, çamaşır eveli kōñ bi çamaşırılı
 vardı veyâtda dereniñ kenarına geğellerdi, yıkanırđı. şindi herkesiñ her şe
 evinde vār. banyosu da var, suyu da var, her şēmiz var şindi çoğ güzel hindi
 yaşamağ erken gelmişik bu dünyaya. yani dā şindi gelinicēmiş yani. şindi
 35 hālazır dā her şe güzel, çoğ güzel yani şu devir. asgere ben izmirde
 acamilimi yaPdım. üçay anđarada gurs gördük. undan sōra geliboluda
 yapdım asgerliimi, ordan geliboluda inkilapda ben asgerdeydim bü...orda
 bize bir hāfda hiç silahımızı, aşıđđabımızı çıkaTdırmadılar yani. menderesi
 aldığlarında yani bi şe çıkaTdılar, sivil şe çıkaTdıldadı. bi hāfda devamlı
 ayāmızın aşāđđabı, şeyinne yatırdılar. asgerli geliboluda yapdığ. hiçbi şe
 40 çığmadı. güreşdik. şallađđuşla barabar unnarıñ zamanında güreşdig. biz
 unnāla güleşiyōdık. o zuman bi güreşdik. işde diyana düğünnerde
 güleş olurdu. güleşirdik. çoğ güzel güleşirdim ben. o zuman da asgere
 geğmedidim. asgerden geçmeden eveli ben elmalda bi hāמצacı diye biri var
 orda bi bize alağodu asgere geđcēmizde- bizi yuvalı bi asger var unla
 güleşiyōduđ adam gaçıyō ben şēdiyōñ alta alıyōñ dōruldu mu ğuk gaçıyōdu.

Derleme yeri :Yılmazlı Köyü

Anlatan :Ramazan DURMUŞ, 72 yaşında, ilkokul 3 terk

Konu : Çoban Hayatı, Askerlik Hatıraları, Güreş Hatıraları

Metin nu. : 10

iramazan durmuş, yılmazlı köyünden. biñ doquz yüz kırk bir dōmlyum. ilg
 5 çocuqlūmuz tabi u zamannarı biraz şē geziyōduq yalın_ayak gezerdik. çoğ
 severdim yalın_ayak gezmeyi. ğañlılar vādiñ o zuman ileşberli ğañlılā
 çekerlerdi. buğday, arpa şaplarını. unuñ yapdī izler toz_olurduñ.
 tozlāñ_ıçinden gederkene bōle ayaqlāmızıñ tozunu göremedik. toz da kül
 gibi dağılıvēri, ayāmızı çeliveri, parmaqlāmızı ğanadırdıq yani. ula ni oldu?
 hemen yerden bi hapaz toz alırdıq bi ekērdik tozula güneşde... ğurudurduq.
 velaşıl bōle birēz devam_eTdi yaylalara ğetdig, davarımız vādı. yedi yūz
 ğadar falan davarlarımız vardıñ. işde tabi bunnā abemgil mēmed abemgil
 10 güdellēdiñ. ben de çocuğkene yaylalarda ğoyun güderdim. ollarda.
 yaylalarda şöyle bi iş geldi başıma: ğoyun güderkene bi gün çoğ güzel ğava
 yādı. yāmur yādı tabi bu haziranıñ_ilk, mayısıñ soñuna dōru oluyō. bōle
 ğoyunla bi çayır vādı, bizim gölcüg dēriz. orda çayırda bir mantar çığmış
 inadına bantarlar. şindi mantarları topladım bi yālık, çoğ güzel hōle beyaz
 15 beyaz. evde neneciñ vardı rahmedliğ_annem mefaT_eTdi. unu peg
 ğatırlamıyorum annem üş, dört yaşındayken mefat_eTdi için unu peg
 hatırlayamıyom. yazın nenem unu duzladı, ocağ güzel ğari odun
 bol_oldūndan ocağa atar_atar yērdig. yedim bōle yedim yedim. çoğda
 lezzedli gelirdi bu. aTdığsıra aTdığsıra bi de duz ekivyōñ, atıyōñ, şulaniyō,
 20 ēT gibi yeyañ. ulan soñra gece bene bir istifrā, bir istifrā... yani şimdi
 ğatırlıyōm ki yani o zamannarı ben zehirleme yapmışım. ulān o günden bu
 güne ğadar yani mantarıñ_adıni dahi duydūmda dahi bi şōluyor yani. şimdi
 ondan šōra borda kōde durarkene benim tabi iki çocūmuz vadın ōlan. üş
 dene bir ğız iki ōlan. kırqudelinde mantar yapıyorlarmış. mantar yapalımı

25 dedi. oğul, get ben bunu dedim, ben vağdında böle oldu, ben mantar yapmam, dedim ben. ula hôle böle dedig yapdığ yāni o da hak ,eten güzel_oluyor, güzel ğavuruyōrlar, şōle aynı bēreg gibi oluyō aynı bu yani

30 davar bōrē gibi aynı öle oluyō. bi iki alśam da ille u geliyā işde ğari. tabi yaylalar tabi aśşā yoğarı śularımız soğugdur. undan sōra oralarda işde oynardık gezerdik yaylalā böle. asgere atmış birde falan ğetdim. asgere de bordan beş_arkadaş vādīñ biz anğaraya etemesuda vardık işde orda açmi eyitimimizi bitirdik. birkaş arkadaş vārdık ordan. acemi eyitimi bordan bizim_elmaldan arkadaşla da vardı. unu yaptık da acemi eyitimi bitirdigden sōñra bizi şoför şeyine ayırdılar. sōña ğadıra ĥarcı olduğ, biz yine orda

35 ğalmış oldu. iş dātımı yapıldı. undan sōra ihtisās taburuna ğetdig. iki ay da orda ğaldık. iyi aydan sōra tegrar bi dātım daĥa olduğ yine iş dātımı olarağdan. asgerde birinci tabağ üçüncü ğrupda acemili bitirmiş_oldum. karşıdeki birinci temel, ikinci temel, dōrdüncü ğuruba eśās şē olarağdan verdilerdi oraya uşda birliñde. orda ilg vardīmızda hep oranıñ_asgerleri biz

40 başğa yerden gelmiş_olduğ. ben ordan geldim, başğa yerden arkadaş derkene bayā bi otuz kırğ ğadar bi şı ğaldık bizi orda bi yere topladılar. bi tene yüzbaşı geldi. yüzbaşı dedi kiñ: şōle isimlēmizi sordu, memliketimizi sordu, ben elmalıdan, antalya dedik biz. hôle ayırdı orda beş dene arkadaş ayırdı. sōña öbür beş dane da beş dā śubay geldi, altı dene yüzbaşı. nēse

45 orda bizi üleşceglermiş_unnar. ben bilmiyorum ĥangi bölüglerde ğedilcēñi işde. sōña bizi buyom benimde asgeriyem ayırdı. bunnarı ben alceñ bölūme, dedi. unnar da olmaz dediler birēz şağa olarağdan. sōña aldılar, bölūmūze geldig. geldimizde biz beş kişi geldik amma ayrı ayrı yellerden birbirimize samimi olduğ. u beş arkadaş aynı tertip olunśurla tabi öbürleri

50 de biz gelinsirle ula her ğün nōbete sen şura, ben ora... bizi birēz şē yapıyollā. ula dedik biz dōş yapām bunnarla dedik biz. ordan şindi bi de ğorkuyoz dōş yapcemizden de ğorkuyoz. şōle, o biz yeni geldik, geldiñiz de bora ĥuzursuzluğ çıkarśıñ derllēr gibicesine unu da yapamadık. sōña bayā bi durduğdan sōña da aśşā yoğarı yirmi ğün bir ay falan durduğ, sōña bi

55 onbaşı imtānı çığdı. onbaşı imtanı olunśura bize dediler sizi daĥa giremezsiniz dediler bayā şē var orada bölüg şēlerinden bizi de aldılar onbaşı imtānına buyom. bizim dōrt dane arkadaş biz onbaşı imtānını

60 ğazanmış olduğ. bizi avış urşuna gönderdiler. işde avış urşunda da
 drd_ay falan avış şede yapığığ. orada da iki, iki defa bi şe girdig orada bir
 atmıř beř_ihtilali dē bi ihtilal_oldu. atmıř beř ihtilāl_i oldūnda biz oda avıř
 65 urşuna giTdimizde biz vardīmızda blg dolmuş. aynı řededēibordan
 esgihisara bizim köy ğadar bir mesafe vardıñ yani bi kilometire falan bi
 mesafe vādēñ bizim birliēle avıř urřunuñ_oldū yer. yalēz bařđa yerden her
 yerden geldi ūn orda bi yatacađ yer galmamıř. ğalmeyisine de bize
 70 bunnar dediler ki hepin ora gelsiñ. biz ođul ocū gibi esgisardan her gün
 beri geliyöz. orda dersimizi gryz. eyitimimizi yapıyöz. tekrar geğiyöz.
 nēse bi gün böle orda biz nöbeT dutuyduğ. nöbet dutarkene bi tadil gündün
 aniden bi alerim_oldu. ordan biz nbeTdeyiz. hemene toparladılar şelerde
 ne ğadar depolarda mermi şu bu bütün millete dağıtıvıyız. şe olunşura bizi
 75 göndermediler, nbeTde olunşura biz geçmedig, oñlar ığdılar, giTdiler.
 onlara silah merki dağıldı, giTdiler. undan sra bunları şeye varıyollar işde
 telsiz diregleri vardıñorda yayın diregleri işde olları ve hāTdē u şekilde
 bayā bi olay geşmiş_oldu. hāTde bayā bi durduğ böle. u şe durmadı o zaman
 başbağan ismeT_inn mesaj veriyā,derhal! şayın hārbiyeliler zihii merkez
 80 nēse işde bizikini slyor. yapıdınız_işe ğarşı hātadır. size geri dönünüz.
 geri dönerse řađ felan anañız babañıza şöle olur, böle olur derkene bu
 şekilde böle meşaş verdi, verdi. şra teslim_oldu ğāri bizikinner. şeyi
 becerlēmemiř_oldular. o zuman talat_aydemir dē unuñ şe altında yapılmış
 bu şe inkilap olayı. İhtilal nēse belirlenemedi. şra bizē şemiz de
 85 doldudūñ, zaten avıř řemiz doldūduñ. buyom řelēmize řalmag_ısdediler
 yani birez de geđiñ ğāri hadiñ dediler... eTdiler şalmadılar bizi ordan yani
 Önceden biyom vādēđ ora ula bi gün řubayēñ birini bařđa yere dātım şe
 oluy. bi gün bu derkene hiş şe ğalmadı yani bir_ay bi buuğ_ay ařřā yoğarı
 bütün řeyiñ şeleni toparladılar merkeze. asgeriñ patlaTcağ bi şeyi ğalmadı
 elinde, silahlāñ mağanizma söküldü, bilmem el bombalāñ bilmem naşıl
 hePsini bunnarı atış matış_olmadı yani tekrar şubay deyişimi oldu. bařđa
 řubaylā da geldi tekrar. bu şekilde asgerliimizi şe olmuş_oldu. devam eTdi.
 pēlivanlık ocukeneden bēri o zamannarı burlāda köy yerlerinde düğün
 gleşleri ođ_olurduñ. greşler tabi k yerinde u zaman boşluğ var.

90 boşluğ_olun_sura işde kómüzde köy_ıçindeki şelerle güleşirdig devamlı.
güleşirkene kólerde düğünner_olur. düğünnerde de her düğünde de
güleş_olur ille u güleşlerde ille herkeSi güleşdiriller. tabi güleşirken
güleşirene az güleşi bilerig_olannā dā dā soñ birēz dā şóle güleş yapardıñ. u
şekilde güleşleri yapmış_olduk. her düğünde güleş_olurduñ o zamannarı
95 şimdiki gibi deyil. düğün güleşinden hariç güleşdim, bi dafa elmalıda
güleşdim. yaқаçı'ligde bi güleş oldu. zaten orda şóle bi de olay_oldu. ben
borda ilg güleşe çıgdımda şalırdı bi güleş_oldu düğün güleşi. o güleşde
fazla bi şēdemedim yendiler beni ilg çıkışımda. yuvalı aşı dē bi şē vādīnaşı
ramazan dēyallā. u birez kuvvetlidiñ, öle ayağ alıyorduñ. ilg ben çıkıvdımda
100 onla bayā bi üreşdik. ikinci güleşde esgısarda bi güleş daña oldu. orda da
ben ayā almış_oldum. şimdi u zamannarı bizim kóden de boşluğ_olunca
gışın finikeye gedeller_egseriyet çalışmaya. çalışmā getdiglēnde u iramazan
ayā almış falan diye hemene hābar gediyō ollara gāri. o zumannarı gelir
gederkene şimdi ordā bizim nasuñ fidan dē pēlivan bayā güzel güleşirdiñ u.
105 ū bi de mēmeT vardı, kıoreli mēmeT bunnā yoğ yā demiş. dünkü çocuğ ne
güleşceg falan gibicesine demişler. nişse bora geldiglēnde biz de burdan her
sene şu gū köyünne bi aramızda şē vardır. yani hıdırellez bi sene bizde olur.
bi sene unnarda olur. onlār_oldū zaman borda hıdırelleziñ bi gün_eveli, iki
gün_eveli gel sen bayā güleşir, güleşelim dediler köyüñ birēzi. böyüglēnne
110 barabā nēse orda bi güleş yapıdığ. ertesı gün iki güz sōra güye güleşe getdig.
ben hiç başa güleşmedim dā yani kó güleşlēnde orda. nişse güleş dediler,
ordā başa çıkardılar. başdā bizim kóden üş kişi nasuñ, ben. bi de ramazan
vādı türgmen diye unnar. gūden de şevket, ali rıza bi murad vā genşden
murad bizi şevkede verdiler, ali rızaya ramazanı verdiler, nasuñ da şeyi
115 verdiler murada verdiler. nēse bizim ramazan yenildi. nasuñ da yenildi. bi
ben ğaldım. hindi gūden iki dene kişi ğaldı, ben de bizim kóden bi tene
ğalmış_oldum. sōra gūlüler dediler kiñ: tabi murad birāz dā güzel güleşiyō
ehtiyarı keydirem dediler, iki genci güleşdirem dediler. ikimiz güleşdik.
nēse onu da orda yıgmış_oldum, ben yenilmemiş_oldum. aradan üş gün sōra
120 şēle güleş_oldu. yaқаçı'ligde büyüğ güleş cami güleşi ordā soyunduğ tabi
büyüğ kişilēde var amma biz de daña ufağız dā. aşşa yoқarı on_altı

125

yaşındeyiñ u zaman. on_altı yaşındeyiñ. heni o güleşde çoğ güzel büyüğ başarı gösderdim. yani nı diyam tam yedi dene kişi yendim. finala ğaldıķ finala ğaldımızda serigli bir arķadaş deg geldi. onula güleşirkene ben onu altıma aldım künteye atarken... güleşiyallā o zaman ben ğara dürme güleşiyōduk. künteye ğadar geldi, ben bi künte atarken bi topuğ çegdi, beni yendi.

Derleme yeri :Yılmazlı Köyü

Anlatan :Ahmet DURMUŞ, 64 yaşında, ilkokul 3 terk

Konu : Güğülü Mehmet Efe'nin Hikayesi, Çobancılık Hatıraları

Metin nu. : 11

burda doşTa sivriden inmezmiş mēmedağa bağ. anam añnadırdı bunu
 anam. remedlig öleli kaş sene oldu yirmi sene oldu. yani buvam
 yedmiş altıda öldü. anañ-kaşda öldü la-otuzüş sene oldu bağ. tamam mı.
 bora unu mesela ora varıP da atı çayıra çağdı mıdı yaylada mēmedefe
 5 sivriden iner gelirmiş bağ sivriden iner gelmiş. iniP geldiğinde şindi una
 çaldırmış da adam doşoldü üçün añnā. şindi demiş ğartallā dōşüre, demiş.
 ğuzu kesmiş bağ adam ordan inmiş gelmiş doşdum geldi diye ğuzu kesmiş
 bağ. ğuzu kesdiğinde tabi hindi ğartallā başımıza çulleşire demiş, amma efe
 ğıllamamış. mēmedefe ğıllamamış yani doştu furuyō adam. belki
 10 candarmeyle gelmiştir ama anamgil añnadırdı yani ben buun gözümle
 görmüş deyiliñ ben çocuğñ. doşdum gelmiş yani arķadeşim gelmiş diye
 yani ğuzu kesmiş adam bağ. adam da demiş ki hindi demiş ğartallā çoķar
 amma demiş adam ya añnamamış ya da ğıllamamış yani adamı vurmuşlar,
 ĥaytalā vurmuş yani ĥaytalā servide. ne sivrisi diyala oluğlu sivrisi mi
 15 diyala ni diyallā oraya güğ beliniñ ĥu yañda oluğlu sivrisi mi diyalā, ne
 diyalā, oluğlu sivrisi diyalā, ĥaytalā şe le yürüğüle baraba orda ĥarP
 yaPdılā, güğölülē müğölülē birbirlerine girdiler. yani sen bunnarı tabi
 duymuşundur da ben de anam ağlardı yani mēmedefeyi ĥurdular sivride
 diye oluğlu sivrisinde. canım bağ torunu añnadmamış bağ ununda buvaşı
 20 asgerden gelmiş. buvaşı asgerden gelmiş ğacağ gelmiş. evelleri
 ğaçıyolāmış. eveli kitaplarda okuyōñuz siz bizde daħa iyisiñiz. ben üşden
 çığdım. ben de ölēyiñ, ben yedmiş dörtde şaTdım ben davarı. bağ ben beş
 yaşında düşdüm davarıñ ardına, beş yaşında yedmiş dörtde şaTdım davarı
 yedmiş dörTde.

25 olö, yidim dayağ... yani ben kaç yaşındeyiñ bilmiyorum, evli barglı adam.
 bene od cingeni adam nēse adam yani qorğsuñ diye sōra ben tabi aşamıla
 geldim. buvam rēmedlig bi zopa aldı geTdi, unnā da gāşdı. buvam da pardılı
 bi adamdı, gabadayıydı buvam. nēse gāşdıđdan sōra bunnā bōle geldilē,
 30 geđdilē. şurdā canavar çoğdu o zamannarı hindi canavar yoğ. bizim şē vardı
 mısdava, geceyatmaz, dēveriz. geceyatmazıla ordē ocağ yağdığ egmeg
 yeyadığ mesela çobanız gāriye geçiniñ şeyinde ocağ yağdığ, egmeg yeyaz.
 bene şeyiñ şalih vā bi “yanıggız salih” devirlēdi şalırılı. bene dāldı ben hōle
 sivreldiP geliyāñ gāri çocuđuñ işde on dört yaşlarında u aradeyiñ canım
 nēse bene dedi ki mısdava dayı hadi la mēmed dedi, ben bi yūglenivdim
 35 adam şaman çuvalı gibi. adam altıma alınşıra adam beni eveli dōyōdu
 ollarda, ben gāçıyōdum unnādan gāçıyōñ. nēse sōra u adam beni bi dā bi şē
 edemedilē. asgreden geldim bōle, admış beşde geçdim, admış yedide
 geldim. orda kög gāziyō orda mümin tarlaşında, bōle ölen soñu oldu
 kölgede başdı. bōle geçiyi aşşadan yoqarı çevirdim. adam kög gāzıpdırı
 40 hōle yumruğ gadā bi şē adam beni yatıran adam. ordaşından bi duTdum
 hōle, hōle dalladım bi bađdı bene. nēse ē dedim ben böyün dodūñ günde
 böyün, öldūñ günde böyün dedim ben. hōlece bi çamı bıçeci
 vādiñçobancıđdı o zamannarı, gāçađdı, hindi selbese gāri her şē. nēse adam
 āleyā hüzüm hüzüm_āleyā. hüzüm hüzüm_āleyā. ula ben çocuğdum da
 45 āleyāñ, sen niye āleyāñ? sen çorlu çocuğlu adamşıñ, adam_ālar mı?
 utanmeyāñ mı sen dedim ben ismed. adam_āleyā etme sen bilışıñ bōle
 hüzüm hüzüm_āleyā. e pekala ben o zuman dedim ben çocuğdum, ödüm
 şıdşa ölsem, sen anamdan bi dā mı dōrcediñ lan beni dedim ben. seniñ kaç
 çocūn vā lan dedim ben. seniñ kaç çocūn vār, hem utanmiyāñ mı sen ālāmā
 50 dedim. ben çorlu çocuğlu adam dedim ben. ni diye āleyāñ lan sen dedim. o
 zuman ben yedmiş segizen kiloyun yā asgerden geldi mi bi dalladım_adam
 cirig gibi aynı şē gibi yani elma baqırı gibi adam āleyā. aldım_altıma hōle
 hüzüm hüzüm_āleyā. nēse öte beri bağdım gördüm sigdir la geç hadi it
 dedim ben. ben seniñ hindi dedim ben, çocūñ birini dedim ben, geđsem de
 55 dedim ben, bōle yatırşam dedim ben, sen nēdersiñ beni dedim sōle bakeñ

bene. hindi ben seniñ çocün birini geğsem dedim ben birini deyil hepiciñi bi yere toplasam dedim ben keseriñ seniñ çocü dedim ben.

- dāda o zuman canavar çoğdu bōle ğurbana gelcēdim ben bayram. ordan nēse ordan geldim ben buvamda bayram camisinden çığmış ĥoca. on_altı
- 60 yaşlerindēñ u aradeyiñ ğāri canım on_altı, on yedi yaşlarındeyiñ. buvam bi zopa alıvēdi bene. ĥa eveli ĥora bizim_ōlan vādır ben kırg beşliyiñ, u kırg_altılı bi yaş_aramız vā. nēse geldim benim bayram camisinden çıđmışlā amma gece de gece ƙalđmış geçmiş, ğoca anam_iremedlig o zuman kırg gün elli gün ĥava yādı. ƙaş senesi bilmiyōm yani o zuman. demeg kırg beş, elli,
- 65 elli yedi mi elli sekiz mi u aralāda olceg ğāri bilmiyōm. segizen dene davarı ğırmış canavar ğurt yani ğurt ğurt. śabāla śalı çavuş dērdik, dērmenci śalı çavuş vardı bizim. ula dayı dedim ben, ordan bi bölüg geçi geldi, śabalā getmişdir u dedi bene. amma kırg gün bōle kör dūmlu yāmır yāş, yāmır yāş kör dūmludan baş_alınmiyō canavardan da baş_alınmiyō bizim_ōlan geldi
- 70 ğatıntı vādı bizde. kırg denesi bizim kendimizin kırg denesi ğatıntının. nēse bizim_ōlanna bora ğurbanniğ sürcegler ğāri. geldim ben, bora indim. bayrama geldim. buvam bi zopa alıvēdi bene. vērdi dōdü beni, anam_anam, anam_anam, anam_anam, anam_anam. ordan abdıraman_amcam vādı, topar_abdıraman delērdi. omār! dedi. bayram camisinden çıđmışlāya. bu
- 75 günnē dedi çocuğ dōme günü dēl dedi remedlig. ordan ben dönüvēdim kırg yamalıklı śalvarla dayım ismed dā ğuyucağ yaylasına çıđıvēdim ilg bayram, ilg bayram yani hindi unnā yatađdan ƙalgmeyallā. undan śora efendim sōlēñ ƙalg diyaśiñ śuç, yaT diyaśiñ śuç. hinden sōra sōzüm yabana ni dēceñ, dedig ğāri ni dıceñ ğāri, hinden sōra admış beş yaşından sōra ni dıceñ, ni
- 80 dıceñ?
- ula bunu aldım da çocuğdu bu, ben de çocuğdum da. ben de çocuğdum. on_altı, on yedi yaşlānda, işde evlilig ni, bildiñ mi vā? devde paldım, ben seni aldım. yallaĥ bi eşşeg götürüyōdu pırtıyı. neye gülüyōñ? tābi yani olceg olan bi ıbrıƙ, bi surahi, bi de ni diyāla una samaver. bi yorğan, bi
- 85 dōşşeg, iki yaśdıg bi eşşeg śor gel. yani yalan deyil bu. ben dōru ğonuşuyōm he! tabā çanā bilen kim o zaman u sırada canım. nolceg u çanağ, çömleg? u ğadā çanağ çömleg dēydi vādı, ayın_oyun vādı. ĥu dālada

ben şúşuz çoğ gezdım çocuğka çoğ. hindiki gibi naylon_olsa götürüdüüm.
 desdiyi nāl götüre. vay vay ya, vay vay ya. segizen beşde borda şā tarafda.
 90 segzen beşde. heni bora asgere getmeden buldum ben geçi yatarķā bu
 ilbizde gece yatiyi geçerdim. bōle yōrūglē vardı hāmdigil, hālidgil şēli
 fetīyeli yani sekili sekili unuñ unuñ ğızları vādı gece ğoyun güder_oturudu
 ollāda, hū hū goca sürü tanğır, tanğır, tanğır, tanğır. hem naşıl öle dayağ
 yerdim. ya canavar geçi yērdi neye yediriyāñ dē döverdi buvam. emme
 95 canavar da inadınadı canım ğurt hindi canavar mı vā? tabi canım. o
 zamannarı öle. hā hā, deya valla deya! borda ben hāsdeyiñ bene o zuman
 sen bilmezsiñ bilgenne şē vādı necileT beni götürdü doğdura. nēsa bi çanta
 ğne ilaç vēdilē. furuyōla bene ğneyi, ilācı. hiç ārı hābarı yoğ. dā borda hāra
 göşdüğ bizim yoķarķı evdeyiz biz, işde orda on beş dölüm yer vādı benim.
 100 ezen oķunuyō yani köyüñ dibinde on beş dölüm yē vā. ora ahıl yapıyalā iki
 dene anam vā. āşamıla ārı beni kidledi, bōbürelēdi, daş vāmış hōle hōle. ya
 ben sene ne diyōñ? daş vā emme biliyāñ mı ben. necidet_ile şē vā bilgen vā.
 hiç dolduruyollā ğne. ilaç bi faydası yoğ bene. nēse furdum ben ora ķaFeyi
 gecı dā öTden baķacığā vāmış ordan döndü. bu vaķıtları dönmüş gelmiş
 105 kölgeye bora şallananı getirdim ben āşamıla nēse getirdim āla ğaTdim.
 şayōlā. şālır geçileri biliyalar da yozları bilmiyālā. nēse iki dene geçi yoğ
 şālır. canavar yemiş hadi canavarıñ yedğni e biliyām ben hasdeyiñ
 ğedemiyāñ ki ben. hōle büküyō beni, ğedemiyāñ buvam āğsi adam. öle eveli
 hindiki gibi şē mi vā? doğdura götür bilmem ni vā? hindi nğ vā. her şeyin
 110 burun doğduru ayrı, ğulaķ doğduru ayrı, göz doğduru ayrı, bōbüreg doğduru
 ayrı. o zuman öle bi şē mi vā? yani ordan nēse getirdim ertesı ğün “geçileri
 bulduñ mu ula?” dedi. yoğ dedim ben geçileri bul gel, dedi. gine ğetdig
 nēse güTdüg geldik. şaķacağdan şallandında ğurt altı yedi dene geçiyi
 yārmış. muñarıñ_altında yaylada. nēse orda köpeglē vā iki dene köpēmiz vā
 115 amma tamam_altı yedi deneyi yemiş geldim gine bordeyiz. egmeg yemē
 geliyāñ ğāri ben. hasdeyiñ zati. borda “geçileri getirdiñ mi?” dedi yoğ
 dedim ben yoğ dedim nēse hemen borden egmē yedim mi ğuzelce ğaçiyāñ
 geçiniñ yañına yatmā ğorķuyōñ buvam borda bāda mı dē hı işde bu damda
 nēse ben geTdim ora şabāla geTdim, buvam bi zopa almış çığdı, geldi
 120 yaylaya. ben geçiyile barabā çığdım. nēse muñarıñ başında yaTdığ amma

dayā yecēz ġāri belli. ordan köşgü vā çeşmeniñ başında-ē gülersiñ tabi
 köşgü vā ni diceñ köşgüde yaTdıg, yaTdıg. nēse ƣalgdıƣ, namazları ġıldıg.
 geçi de tanğır tanğır tanğır tanğır tanğır şallandı, buvamıñ elinde bi zopa
 hōle pıynar zopaşı indi, deriniñ yañna vādı. biz dayag yicez ġāri, boynu
 125 içimize çegdig. öle buvam dēnēle ƣaldırdı, deriyi esġıarlız diyōñ ben.
 dayag yicez yalan atıyāñ, yani dayag yicēz nēse ordan geşdik. ġu yañda
 vādı, öte anda geçiniñ yañda pāf dedi. gine köpeg davarıñ ƣoşusuna gine
 vādı, gine ƣaldırdı buvam dēnēle. buvam añnamiya geçiyi, ben biliyāñ
 geçiyi. u zaman ben güdüyāñ geçiyi. asgere ben geçiyi şaTdım da öle
 130 geşdim. nēse gine ƣaldırdı esġıarlıñ diyāñ ben dayag yicez nişosa nēse
 onu şavaladı güzēlce. ordan bene dedi ki: geş lan, dedi. hadi dedi. hōle dedi
 aşardan ġazanƣağdan bağ geçilere, dedi. halbisem bizim geçilē ben yalan
 atıyōñ, ƣorƣu boƣuna yalan atıyāñ. nēse aşāmıla gine geldik borda anamgil
 geldilē. “geçilē yoğ mu?” dedi. yoğ dedim ben. bora egmeg yemē geliyāñ
 135 amma bora gelmesem dayag vā. ora geliyā yine döğüyō. nēse geldik bora
 geçileri bulduñ mu ula dedi. yōğ dedim ben. yoğ dedim amma güzēlce egmē
 yēdim, hemmen ordan sivişdim. hemen geşdim geçiniñ yañna. dezesiniñ
 düğüne geldi. bulduñ mu lā geçileri yoğ. o zaman öle hindikibi şē mi vā. yā.
 u zuman dōmedi bi yani şōna borda olağ güdüyōdum ben ƣaç yaşındadım
 140 bilmiyōñ iki olağ ġalmış. nēse o olā getirmiş kerimce dēriz olağları buvama
 teslim eTmiş. ben ƣaç yaşlarındēñ bilmiyōñ gine. gine işde o zuman on iki,
 on üç yaşlāñdez canım. olağları aldı geldi buvam elinde, bi zopa pāT kūt
 tāğ tūğ beni bitirdi. niye bakmiyōñ mala dē? nēse iyi ordan güzēlce egmē
 yedim ben dā ġora boşdan egmiş yedi sekiz arıg, arıg arıg böle boşdan arı -
 145 bili misiz boşdanı? -hōle bıçağla yerden hepiciñi arıg arıg arıg arıg
 boşdanıñ hepiciñi kesdig. ġıydım nişse adam ertesi ġün bi arıya hepici boynu
 yere inmiş boşdannāñ. nēse e bunu seniñ olan yaPdı gine bize. nēTdiñ la
 diyā? ben eTmedim diyāñ. eTdiñ mi diyeñ canım? eTmedim ben görmedim
 diyāñ amma kendim eTdim zati biliyāñ buvam da biliyā adam da biliyā.
 150 başga kim eTceg dayā yidig nasıl olśa. bizden dayag ēsig olmaz ġoca. çoğ
 dayag yedim ben vallā.

Derleme yeri:Yalnızdam Köyü

Anlatan :Teslime ASLAN, 75 yaşlarında,cahil

Konu :Sohbet

Metin nu. :12

- bu kōdeniñ. ğızkeneden bordayın. ğızkeneden evim horda. anamıñ, buvamıñ_evi var. bora eve de gelin_oldum, geldim. ğaşmadım ğaşmadım. delbēle yapıldı. isTedilē. isTedilē, bitirdilē, vedilē, geldim. nerden gelecek görücü beñe. köyüñ_ içinde görmüyālā mı beni her gün. ne añledeñ hālā
- 5 añnaT deyi ne anladen ne yapalım biz dambıdı dumbudu oldu geldim_ işde bu ğadā.
- harmān döğedik ahırda, on beş ahır vādıñ. çiyimize küre aldık ahırıñ birinden ahırıñ birine boğ kürüme getdik. ğoyunumuz vādıñ, camızımız vādıñ, şıĝrımız vādıñ, kısrāmız vādıñ, eşşemiz vādıñ. o zuman çatma elimizde dōcez çatma malı. eker, dikēdik. hu tarlalā hep ekiliyōduñ. hindi ekilmiyō. buyde arpa... kısraklarlā eşeklerle dōyōz dedime şıĝırlālā unnarlā döğerdik. eskiden aynı hindi bu yimeklēden yapardık. et bişirirdik, çorba bişirirdik, fasille, patadis bişirirdik düğünnerde hindi gine Óleyiz evimizdede Óleyiz. dēvisem gülersin dēmen ğāri. doğuzcuğ şēdiñ. iki olan, gerisi ğız.
- 10 aĝladım ne yapTım, aĝladım ne yapTım. hindi askere ğetti mi nala olśa yapılyā bi yemek esger yemē de yedirirdik u esger böyün_ aşam sende, bu esger böyün_ aşam bende yedirirdik, uğradırdık. amcanıñ_öldüne ğayıl geldim ben. dayağ yiye,yiye yiye. yatsın_orde diyōm ben unu bi de unu mu soruyōn? ben undan çoğ dayağ yedim. ne kafamı ğodū yarmadık ne bacaqlāmı ğodu ğırmadık, ölsüñ, öldünü isdedim ben unuñ. hem doğuz çocuk besledim. hem u ğadā malını ğahrını çekdim hem orānı harmānını ekdim. kendi hōle gezivēdi işde bu. bağıdı, bağıma mı yaşaTdı hōle yaşaTdı.
- 15 bizim borda iki kişi ğetti eskisāra soñarı bizim borda oğul yoğduñ o zuman śār oğul olśa açık da biz ğedē öğrendik. ğetmedim, bi yakaya ğetmedim. bi namazlık ğadāca buvam hocıydiñ. bi namazlık ğadāca namazlık öğrendim tamam. o zuman bizim günümüzde bu ğadā çeyiz yoğduñ ğızım. bi ilen, bi
- 20
- 25

ırbık, bi çanaq, bi çul işde bu gadā bóle bi ırbık işde ayın_oyun unu gatādık.
 bi kilim gaTtıg işde bu gadā hindi hepici vā, hindi hepici vā. bene ollādan
 anam buvam hólece bi çencire gatıvedi hólece herif başimde muzurduñ bi
 30 gelen olśa hıh bāmiye tenciresi bu. ah ğurtulamadım hırlara bi gaPcı
 gelmişmiş, vedim de uğradıvedim çencireyi de ğurtuluvedim demesiñ de,
 ğurtuluvedim. çok çekTim ğızım, çok çekTim hiÇ dayağ yemedim gün
 ğalmadı hiÇ dayağ yemedim gün yoğduñ. getdim, horda işdecik. getdim,
 ordan geldi sürüyelek getiridiñ gine. gine yerdim dayā borda. çegsiñ orda
 35 deyōm. çoğ_etti deyōm. ben çalışdım doquz çocūla ede u ğarı arķasında
 goşdu hóle bi de dayağ yerdim zap, zap, zap, zap, zap, zap dayağ yerdim.
 ahırlāda buldum hep boğ kürürkene.

Derleme yeri : Yalnızdam Köyü

Anlatan : Yusuf KORKMAZ, 72 yaşında, ilkokul mezunu

Konu :Köyün Kuruluşu ve Gelenekler

Metin nu. :13

ben elmalı yalnızdam köyünden eski muhtar yuŕuf ormaz. yetmiŕ_iki. biñ douz yüz otuz douz dömlu yetmiŕ_iki yaŕındayım. ilkoul mezunuyum. eskiŕarda. burda köyde, yalnızdamda oul yodu bizim zamanımızda. oraya gittik, geldik. ordan mezunüz. ondan ŕoñra büyüdük, asgere gedik sivaŕda

5 yaPdım avuş talimahda avıŕdüm. orda yirmi dörT_ay sivaŕda aldım, sivaŕdan tayin_oldum. teskere aldım geldim yani teriz oldum da. ben biñ douz yüz atmiŕ dörTde baŕladım dosan dörTde bitirdim, arada var yāni arada var. baŕaları da yaptı. yirmi douz sene muhdarlīm vā benim. üŕ ocüm var iki ölum bi ızım var dedem. köyüñ geim aynaı ifiliklen mücadelee.. ārpa, buday,

10 pancar, efendim elma, her ŕē olur, bu beldede olur. biñ douz yüz atmiŕ dörTde muhtar_oldum. oul yaptırdı, ŕu yaptırdı, camı yaptırdı her ŕeyi yaptırdı. elektirik biñ douz yüz yetmiŕ_altıda hiŕbi elmalı ovaŕında hiŕbi kiŕide elektrik yoan benim köyümde vārdı yāni. biñ douz yüz yetmiŕ_altıda elektire yaptırdı buraya köye. buraya geldi. burdan böle böle gedi yāni. beŕ köye geldi. beŕ kō alıŕdı beŕ köye birden geldi tabi. hāñ belde yani vār iki tane beldemiz var: biri yuva beldesi, biri aay... unnar da dañi yodu yani bize beŕ köye borda uruP_olaraq geldi elektirimizde ŕuyumuz undan ŕoñra terfili ŕuyumuz ŕu azdırdı hātta ve hātta anaraya eŕekleriyle fotraf ekdirdim ben üstlerinde hēbe adinnar elinde bidonlān ŕu yo. evet ben ŕē genel müdüre

20 anarada ya ben burda battāneyle geldim arabamla, battānemle geldim, ya evet ya hāyır. hāyırŕa hāyır, evetse evet almadan gitmiceñ, burda ŕalonda yatceñ, siz de bakceñiz bene, dedim. ve de aldı yani ŕuyumuz aıyō ŕindi ŕarıl ŕarıl aıyō. ŕindi biliyōz duygumuz var bilmiyōz da dedelerimizden duygumuz yani. bu köy burda deyilmiŕ eren_ardı derle ŕurda erende beŕ_ev gelmiŕle ŕuyuñ baŕına

25 onmuŕlā oebe olarak yörüklerden_ayrılmıŕla° ,gelmiŕlē yani vakdiyle. öndan

- zaman zaman orda yılandan duramamışlā, evden evlerden buraya aşşāya göçmüşler mezarlığa. mezarlîñ yañda köyümüz vādı orda. o yañda sineğden duramamışlā, buraya bu köye gelmişlē. köyümüz yalnızdam demenin manaşı orda bi şam varmış ordu halen duruyō yani ōrdan gelmiş beş kişimiş beş ev beş
- 30 kişi gelmiş oraya ğonmuşlār śuyuñ başına orda deyirmen çevircek śu varmış hâTda ve hâTda cavıruñ deyirmeni vāmış orda. eren dedimiz yer var. eren var hâhalil boba ō unnar bilmiyō kınalideki ismi hâhalil boba ben çıkardırdım geldim antalyadan şēsini ğaydını. nerden geldini bilmiyōz yani. oraya gömülen adam, eren dedikleri adam, kınalı baba deyil hâhalil boba ismi. halen duruyō yani.
- 35 bordekini bilmiyoruz yani unu bilen yoğ.
- her sene kıutlarız. u erene ğederiz köyceğ. orda doğa ğan ağıdırız yağmır duğası yaparız. bildiñ hocalā okuyorlā, horda hûtbe okuyorlā, ğuran okuyollā, yağmır duğası yapıyorlā, çekiP geliyōz yani. ve orda erende de her sene ğurban keseriz yani hıdırellez ğünü o ğün işde öle.
- 40 düğünle adetli şekilde çok ğuzel düğün olurdu. ğüleşler bir hâfta benim düğünüm bir hâfta oldu. her ğün davıl çalınırdı, yemeğ yenirdi. yoğ aynı şekilde devam etti yani bir hâfta öle şe değil yani düğün ğüreşleride bütün kōlerden davetlenirdi. kōlüler, çevre kōleri ve ileri ğelen pēhlivanlarıda getirilēdi ve düğün olurdu. bizde neşan atarlādı avcılar. silah silah silah bi hedef dikerlēdi
- 45 kim hurarśa u alırdı bahşışi işde u dōrd kōşe oyalı çevreler vardı boyna yaparlādı gelenek ğörenek neyse ileri ğeldinden böyle devame ederdi yani bu ğünlerde yoğ yani u şēler. alāñ emri peygamberiñ ğavli üzere çoğ ğız istedim ben. varız bu amcaniñ ğızı vāśa bu adamında ōlu vā. arkadaş allāñ emri peygamberiñ ğavli üzere seniñ kerimeyi eminiñ oğluna isdēyōruz deyōz. böylelikle bi düşünelim, bi
- 50 düşünelim. üş beş ğün işlēne gelmezse gelmeñderlē, vermicez derlē. böylelikle olūr ğede amcam.
- ölü öldünde üş ğün ziyaret olur mezarlığa. sabahları hem de aқşamları evine sabahları mezerlige ziyaret olur. ziyareti kıaldırmeyōlā kıalkmadı yani başka yerlerde kıalkdı yani elmalda ben elmalda oturuyōñ aślında elmada he orda ğetmeyōz biz. bi ölü ölüyō ölgülüğe vardımız ğün tamam bi daña yoğ yani; ama kōlerde kıalkmadı. üş ğün yimeğ yaparlā, hâfdaśında ğine yimeğ verilē, bişi yaparlā, bōle davetlerle yani. hâfdalık, kıırğ ğün bilmem bi şēlē, elli ikisi filan

derken... diyanet işleri başkanı bile dedi elli iki diye bi şē yoğ, kırk de bi şē yoğ, hâfda de bi şē yoğ, dedi aśında dedi. ama kólerde alkmadı yani.

60 unnar eski kóleriñ giyimleri var mesela oyalı oyalı cepken deriz mintan diyolā bi şēler. hı üç etegler ğadınnar, ğadınnar üç eteg bilmem bi şēler, erkekler de giyermiş ğaliba heralda Óle. biz görmedig biz görmedig biz bilmez.

üşler varmış. üşler köy köy gezerlēmiş. bunnar ilk bayındıra varyollā bayındır vādır orda yakın bayındır köyü. bayındır da camiye ğetmiş hū pelli perişan, 65 şaallı, bitli anadıñ mı camiden ııyollā u muşafiriñ baları yoğ baları biri ğülmüş demiş ki: dana yedi demiş. dana yēr mi?

bayındır bayındır ğüccū böyünden hāyındır

dana babıç yemez bu da bize bi oyundur

demiş. u ermiş bayındırıñ adamında yüz kişi işi bi dene bayındırlıyı bilirsñ.

70 var tut yapış óle mi.

ordan şēye geıyollā geşmene. geşmene varyollā. eviñ birinden ikindi namazında böle namaz vağdinde eviñ birine ünneyā. amcam bi ırbı sú veriñ de ben abdaś alceñ, namaz ğilcen, deyō. ğelin deyo ki: a amcaya deyo biz işme bulameyōz deyō, u abdaś alcen dēyō ,bizden sú isdeyō deyō, varyō.

75 (halende ğörüñ yani vardınızda) bir aśasını bi vuruyō daşa, şār. sú aıyō. abdesdini alıyō, namazını ğılıyō.

geşmen geşmen dēyō

eğilip de su işmen dēyō

anadıñdemi ıan sú da eğilip sú içmeyōz mu Óle

80 geşmen geşmen

eğilip de su işmen dēyō.

ordan geıyō sÓle vardır büyük sÓle hıh ordan iyi baıyollā, ballān yağ ğoyōrlā. şindi elmalınıñ halkı sÓleden alır yağı. anadıñ mı?

sÓleniñ balı

85 nergiziñ yağı dēyō.

oraniñ ayrıca bi şēsi vardır yani balıla yağınıñ. oradan geıyollā geıyō. üş dene

bunnā üş dene mūrene varyollā ğolovaya. eski adı mūren. mūrene vardıklānda şındaki vardınızda siz de ğörüsünüz çekici bi cazibesi yoğdur.

90 yeni yeni evlē yapılmışdır óle orda bamiyollā.

mūren mūren dēyō

içine girmeden yiren dēyo.

ordan geçiyollā öte yandan bi şē vādır dirōne dērlē māllesi. orda da bakmeyōllā, pelli perişan adamlā.

95

dirōne dirōne dēyō

yedi evden fazla üremeñ dēyō

ve yedi evden fazlada üremeyō yani oraşı da halen gine ermiş. ordan geçiyōllā

gilevgiye. gilevgi de tabi eski olunca bakmeyollā. dāya geđiyō biri yazıñ ot bitmiyō yürüdükleri yerde orda türbeleri vār hindi. anadıñ de mi?

100

gilevgililē çırpı yaķā

biri düzē biri baķā deyollā

orda doĝa __ bunnarı ya ordan geçiyolla dirmile dirmilde çoĝ eyi bakiyollā dirmil dirmil deyō

105

çamiñ ğurumaşıñ, güzeliñ farımaşıñ

dēyō. çamiñ ğurumasıñ güzeliñ farımaşıñ deyōrlā orda da böylelikle.

gireĝe demek birbirinden örnek

derler başķa bi şē yoĝ yani.

Derleme yeri :Yalnızdam Köyü

Anlatan :Mustafa AKTAŞ, 68 yaşında,ilkokul mezunu

Konu :Sohbet

Metin nu. :14

adım ibiş_oğlu siviş. aśaś adımı mı sōlen eġ_elini ayāni burnunu ġaşıma. benim esas_adım muśtafa aġtaş. anamdan doġdu doġalı yaşeyōm. biñ doġuz yüz kırk_iki. oġudum, arġa ġapıdan ıġardılā ġafam alıřmadīndan. ilkoġul mezunuyum. yalnızdamda oġudum borda. vādi. bunnar ocuġ dā biz

5 bōyūġ_adamız. unnā ufaġ da Őle ġediyō ora. muttar nere ġetdiñ? sōle ġızım, amcam. tıraġyada ben asgerde mi? ben asgerde levazimdim. ġarpız śaydırdılā bene. aġşama ġadā eliñi burnuña dedirme ıġkin ġurarım buyōm. amcām ne añledeñ? śor, sen śor ġızım. asgerde levazimlik, levazimlik asgerlik yaptım. ġarpız śaydırdılā, un uvalı ekdirdilē. sōle bařġa derdiñ varśa amcām, amcām

10 buyur tēzeyi mi ġandırdım sūrūdım, otur ġora eġ_elini ġolunu hōle uzaġ_dur. eşmeniñ bařına śu doldurmā gelir, řu eşmede ġorda bende ilerden geldim u da benim dezemiñ ġızīdı, ele getme arkedeş, dedim ben. ben seni alceñ. olurdu olmazdı ō almaśañgene sūrūceñdedim razı olmadılā śuya gelivēdi, orda bindirivēdim, motura alıvēdim, allāsmarladıġ dāyā. yoluñ yarıśına ġadā

15 yaġaladıılā, iki ay yatıvedim ġapisde. ne atcek? beni on_ay yatırśañız, on_sen yatırśañız, gine alceñ dedim. yatırmadı, n_ētsiñ mecbūr ġaldı, śaldı, aldım. dūġünüm benim hem ġüleş yaptım hem dūġün yaptım. hem naśıl dalivesiñ istersen. řōle eTdi biri bi kŭlte aTtı dōrT kere ośurdum.

geçim mi arpadan, buydeden, elmadan, pancardan řōle heybeyi ġatıyōduġ

20 omuzumuza sepiyōduġ doġuz_eşşek iki śıġır boyna dolaP beygiri ġibi dōnderiyōduġ. dōn bubam, dōn. bi śaysam gelseme. dura kalkem madem ben hōle bi dūşünen ġāri. ayā telezona ıġcek yōśa bu kapad_endēni ses nere ġetcek bizim ġaymaġam ben una darġınım zaten borda unu dōveriyazdım tabi burnunu elledi sen ġibi.

25 undan_eveli bi iki gün_eveli bayındıra gētdim anteleniñ yolu orda geçē
gökmūğardan, bayındırdan. hindi bōle dikeliyōz, boş duruyomuş adam. arkadan
bi vurdum dabana gētdi. ulan benim_elime bile değmecemişiñ be, dedim. ben
emme duTsa valla irezil_etceg, gāşdım. ıspartaya elma şatmā geTdik. orda otele
girdik, masanıñ biriniñ garyolanıñ ayāniñ biri gırık biri de şalam. sen āşıñ, ben
30 gariñ derke iki arkıdeş döğüşdük. otelci araya girdi. bir ben aTdım bi da u
aTdı. otelci tūdü gētdi, şikat_ediyā. nere şikāt ediyōñ? biz e polise. dōdüñe, dedi.
biz seni dōmedik ağam dedim biz, araya girdiñ, toğat yidiñ. ertesi hafta vādık
otele. yer yok dedi. goğaladı bizi. garpızı yidik gabını teraziye goğuk. adam ne
ulan bu dedi. biz içini yedik, garpızıñ gabını yirmedik, dedik. bu garpızıñ gabını
35 geri vedik.

Derleme yeri :Kışla Köyü
 Anlatan :Ayşe AKKAYA, 70 yaşında,cahil
 Konu :Köy Hayatı, Yemekler ve Adetler
 Metin nu. :15

yalıñızdamlıyñ, gelin geldim. evimizde yemek tārna bişiriz, pilaf bişiriz, fasille yemē bişiriz, et yemē bişiriz her şē bişiriz ne bulurşak pıraśśa ğavırız, undan soña ilāna dolma ederiz, dolma bişiriz. her şē bişiriz. yemek böyün ne bulurşak bişiriz. içine un ğatarız, ğoyuyu ğatarız, un ğatarız, ğoyuyla ğavırız, ğavırız, 5 ğavırız, ğızardırız ğızardıqdan kerı şú ğatarız, şuyu da ğatarız birez tā ğavırız, ğavırız ğavırız bi şú yā ğatarız. undan kerı birez tā ğavırız, bi şú yā ğatarız. birez tā ğavırız, dene dene olur hōşmerim ğāri. o zuman üş kere şuyunu aldında dene dene olur. undan kerı şekerı ğatarız, azıcık şú ğatarız yine şeker_erisin deye. olur, tamām biTdi, hōşmerim çok güzel_olur. bazarlara şatardım ben. on_iki 10 çanağ on_üş çanağ her bazar hōşmerim götürüdüm bazara. u ben alceñ, u ben alceñ ğavğa edellē hōşmerimiñ başında benim. yoğurT üğüderiñ, yaylalādan kaç kese, keselere süTleri, yoğurTları ğatarıñ, bazara götürüñ, yağma yağmaya alıllā yoğurTları. müşderilē vardır unnara ayrı veriñ bazarda alınan. yolları bekllelē, yarı yolları oturlā ta yokarde tāta camiye bekllelē. ordan benim yoğurTları 15 yaylalādan indirıñ, bōle eşşeklēle yoğurTları orayı bekllelē. ğavğa, ğavğa alıllā. yoğurT şatarız, hōşmerim yā getiriñ, penir getiriñ, bazarlāda hepsini şatarız eski işimiz. davar güderiz, ğoyunnāmız olurdu, şārız, güderiz geçilēmizi. dağa ğederıñ, davara ğederıñ, her hızmataı ederdik. yaylaya çıkıyōz ğoca yaylaya. hindi eşşēle çıkıyōz de ölüp geçiyōduğ. hindi yaylaya yol yapıldı. millet 20 vesayide biniveyā ğediyā. pignige ğediyollā. ğoyun çobannarı ğoyunnarı götürdülē hindi ordalā. gelip ğetmesi yaylanıñ eyi. biz çoğ eziyet çekēdik eveli yaylaya ğöçerke. ineke eşşeklēle ğededik. e hindi motura ğovuceklē her şēlēni, çıkıveceklē. önceden ğazırlanırız yaylalā ğorunur. toğatcılā şalmaz, başkā malı maşakatı yaylalā ğorunduktan kerı bir_ay iki ay ğorurlā. undan kerı selbes_edellē 25 davarlā, ğoyunnā, ğara mallā ğeder, kendilēmiz ğöçeriz. herkes çoğ ğöşmez, iki üç kişi ğöçēdik biz çoban kendimiz. uvada işi olanna, tarlaşı, toğadı, orā harmanı

olannā göşmezdiñ. biz sade davar_edēdik, mal_edēdik, göçē geđēdik ollara.
 göyunumuz da vādı, davarımız da vādı, sığırlāmız vādı, sürerdik yaylaya.
 göyünüñsüdü bişirisiñ, ılıdırsiñ aÇcık ılıdı mı yoğurT maya çalāsiñ yoğurTdan
 30 daş gibi olur. daş gibi olur. daş gibi olur. südünden, göyun südü daş gibi olur,
 davar südü baygın_olur. unuñ südü edē güz gelesiyā gadā onuñ yoğurdu pek
 gatilmez. güzüñ eyice göyulur gāri davarlar yazulce zaman u zaman göyulur
 davarıñ südü davar yazulce zaman heni oğlākā südler azaldı zaman oğlākā
 emmez de o zuman göyulur, güzel_olur o zuman. o zumana gadā davarıñ südü
 35 cılkağ_olur, şiriñ südü göyünüñ südü davarıñkına bañincek unnā nisbeten_olur.
 davarıñ südü göyulaşıyā gadā undan sōña göyuldu mu güzel_olur gāri işde öle.
 isdedilē, isdedilē, geđdilē, geldilē, geđdilē Óle. İsdedilē, ben de vāmeceñ dedim.
 zorla da vedilē. vāmeceñ dedim. kim bili, vāmeceñ dedim isTedilē gele geçe
 borda bi bubamıñ bi doşdu vādı, ağamıñ da bi arķıdeşi vādı, gardeşimiñ
 40 büyük_abemin ağa dērdik eveli biz sār sende biliyōñdur. unnā ikisi vēcez dedilē
 işde unnarı ğıramadılā, vēdilē, eh işde uzun uzunde çoğ dirliksizlig çeğdim
 emme ğayınnam azılıcadı, bēTdi. dirliĝ vēmedi bene, ğaça geçe, ğaça geçe, gele
 geçe işde öle, öle, öle, öle bi öle, öle geçim bulduğ emme ömür geçdi ömür
 geçdi geÇ buldum şeyi dirliĝimi boşanmalara geğdik, mākemelere geğdik herif_ile
 45 boşancez de hakim boşamadı. üç_aya talıĝ_atıvēdi. Óle, Óle işde bu ĥali bulduğ.
 ğayinnām çoğ bēTdi. çoğ bēTdi sümüne varmāşı öldü geçdi gine ölünüñ lafi
 şey_olmaz. netcen ölēdiñ, çoğ çeğdim, ĥı ölēdi. iki çocüm vā çocuĝlām
 yaşamadı benim öldülē. üç_aylıĝ dōrd_aylıĝ gebe oluruñ segiz_ay olur doĝuz_ay
 demezdi çocuĝlā düşüveri böyü çocuĝlām. iki çocuĝ_öldü doĝdurlara geçe gele
 50 doĝrdurlara geçe gele antalya alındı. üreşdik, geğdik doĝdurlara geğdik, bi geğdik
 uĥraşaya da geğdik finikeye antelyede bi nerde bi baĝlanma yeri vāmiş ta bi
 yeriñ_altına girdik geğdik, bayā bi ölülere sıralamışlā böle bi orda uĥraşa
 oluyōmuş ūndan sār. zarflāmızdan evelki şēlēmizdenmiş unnara geđdik,
 baĝlandık. bi şēlē olduĝ undan deyilmiş sōrarşan sōña bulundu, oldu, dikildi,
 55 emme bende sōña çocuĝ bulmadım gāri rahim yırtıĝmış. çocuĝları atmış,
 bilinmemiş. doĝdora geçe, geçe çoğ geğdimde bilinmemiş, sōña bilindi emme
 gāri rahim āmāli oldümde durmēvēdi, kesilmēvēdi. unu da şalar oluvēmiş, gāri
 sōña o zuman bulundu gāri. digdilē rahimi, parça aldılā bi ordan, ĥaşdalıĝ vāmiş

bi şēlē. ankaraya getdi geldi u parça. temiz geldi, hū temiz geldi. bi gızım
 60 doğum_eTdidi hastanede gız doğuruğa ben ağladım, zızıladım, az şey_eTdim
 işde çocūm ölüya gēdiyā derke, o zuman benim şē dönüvēdi, dindiremedilē
 gece. orda doścāzımız, dośdumuzdu nejdēd doğdur vādı nejdēd gür dē aşşāda
 foturafı vā, asılıyō. doşd u bizim. hemen hābar verdilē, nejdēd doğdur bağuru
 bağuruvēdi. hadi sōña neye duruyōn öldürüyōña deye kendi geçivēdi gāri u
 65 parçayı almış nejdēd doğdur. gāri undan keriye sōña gētdim de gāri bi olan bul
 gari dedi işde gurtardım dedi bisēl.
 doğdūnda netcez nenem işde getiriz çocukları yıķārız, duzlārız. incecik duzu
 dōveriz, dōveriz, dōveriz, dōveriz, inceciğ ederiz, incecik duzu ekeriz her yanāna
 bōle bu barmaqlana. kıasıglāna, ellēne, ayağlāna. bişere ıcaçtan çocuk tezekene,
 70 şēke böyūdūnden hōte bi orağa bi hızmata getseñher yañın bişiveri. hindi bene bi
 az mı ekmişlē yara mı olmuşūnda benim hindi hōllām, hū kıasıqlām her yanım bi
 şē bodura çocuğ gibi bodura hāzırdır benim. e çocuğ kımsını duzlamazsañ
 bişiveri nenem. anañ senide duzlamışdır. üş kere kırqlanır: bi yirmi gūnde
 kırqlarşıñ, bi on gūnde kırqlarşıñ, bi de on gūnde kırqlāşıñ. bi sever taşıla
 75 kırqlāşıñ, bi sever yımırteyi ölçēsiñ. ilk yımırteyle edēsiñ, ağzını gırarşıñ,
 yımırteyle śuyu ölçēsiñ. yımırtanıñ_ içinne yıķarşıñ da kırk bir dene ölçeriz
 yımırteyle, kırqlārız evelden. çocuğ yımırta gibi olśuñ, ilkin öle olur sōña daş
 gibi olśuñ, daşıla edēsiñu gine öle ikincide. üçüncü de altınna edēsiñ altın gibi
 olśuñ de. śuyuñ_ içine gatarız da başından_aşşā deviriveriz altinnāla. emme bi
 80 bilezik emme bi yūsük nese, u anda ne vāsa ille böyüg_ altın olmā bi şerti yoķ ille
 bi altın olśuñ da ne olurśa olśuñ. öle edēdik bōle unu da öle ederiz. çocugları öle
 edēdik. duz gāvuruvēdik śuya çocūn_ üsdüne bi örtü örterdik śuyuñ_ içine duzu
 dōkuvēdik. nazar oldūsa şey_ olduśa, e ūmedīñ de, garmı ağrıyāsa, göbene kekyā
 çalāşıñ, alma śuyu edesiñ, içirisiñ, çōşlāñu hārsaları u. kekikyā çalınır bu
 85 garmın_ ağrırsa bi içesiñ. şıl çığdı mı eliñden unu süpürkesinne hōle bi ertegü
 süpürüdü benim nenem u hārsalīdi. unu hōle süpürüdü de geçivēdi şille. ben de
 çıban çığdı, kendi patlaşıya gādā ayın_ oyun śardığ. emme omalān da śarğı
 durmeyō ki omamda çığdı. Hālva, lokum śararlādı paTlaTśiñ de bazar hālvaşı
 yaTdīm da aÇcık śarardı aneçim kıalkdıñ mı durmazdı kendi patlaşıya eyi olaşıya
 90 öle eyi olurdu. bu da öle eyi olurdu bu da öyle eyi olurdu. gelin yüzü yapallā
 işde delbek çalallā, çalğı çalallā. kō heP geçle kōlü toPlanır gelinne gızlā, kendi

gelin_evinde yapiliyō. benim gelin geldiğinde aşşāda yapığ düğün_eTdilē, o zuman delbekci yoğdu, eveli bizim günümüzde delbeg_oluyōdu. hindi çalgıla, teyibile yapivēdilē. teyibile yaPdılā. hindilē yapilmeyā ğari, vazgeçildi. hindi
95 gelin yüzü melin yüzü yoğ ğari. unnā қаğdı, eveli yapiliyōdu çoğ. her gelin yüzü yapıldı yemeg veriz gelene. gelinliğ beyazını keyō. eskilē don zıbın_olurdu, eski bene bile çitāri kedirdilēdi. evellē bizim günümüzde çoğ telli kelirdiñ, telli olurdu gelinlere, telli olurdu eveli çitari telli keyiliyō bÓle bütün telli deniyō don, zıbın gibi altı ayrı olurdu, üsdü ayrı olurdu. Óle hindikinneñ_altı eteg, üstü buliz
100 oldū gibi unuñ da üsdü ayrı olur, altı ayrı olur. unnar da unnarı kedirisiñ, mintan_olur hÓle işlemeli, oyalı mintan_olur. ne göze mintan kedirilē üsdüne. hōrāña gadā da mintan_olurdu hÓle, çeket gibi, cepgen gibi işde Óle bi şē. Óle bi şē kedirilēdi.

Derleme yeri :Kışla Köyü

Anlatan :Hasan AKKAYA, 80 yaşında, ilkokul 3 terk

Konu :Askerlik Hatıraları, Çoban Hayatı ve Köyün Kuruluşu

Metin nu. : 16

segsen, şindi otuz doğumluyum ben biñ doquz yüz otuz dōmlu. var üçden
 çıgdım ben, üçden. burda kōde oqıdum, çobandım, dāda davar güdüyōduğ.
 asgerlīm çıgdı, elmalıya getmedim ben hiç asgere gedesiye getmedim yani
 5 ğāriPlik vār, fakirlik var o zuman. asgerlīm çıkmış, vardım elmalıya, şubeyi
 bilemedim. sordum, biri gösterdi, hōkūmetiñ arkaşında, dedi. vādım. “ula ne
 geş ğaldıñ?” dedi bizi kaqdırdı şubayıñ birisi. soydulā bizi, soydulā. bi öşdulē
 kırk altı kilo geldim. boyumu öşdulē bir elli mi geldim. seneye terk ğalceñ,
 dedilē. ben emsallāmdan ğalmañ, ben ğediceñ. hōra seçmişlē, birez insan
 soymuşlē da unnāñhanĝısını şalceseniz bene şalıñ, güleşeñ dedim. eğer gücümde
 10 yeter eveli allah, dedim. yāni beni seneye terg ğomāñ, dedim. ğalmām ben
 emsallāmdan, dedim. nese bindirdilē. uzatmām bindik şeye, otobüse bindirilē
 bizi. iki inzibat var başımızda. hāyle çarşıyı bi gezdirdilē, aldılārşa dōru burdur.
 burdura vādık. alanyanıñ sevkıyeti gelmiş, manavĝatıñ sevkıyeti gelmiş. benim
 burda üş kişidik bu kōden, dezesi vāmış orda bu bizim kōden biriniñ. cāmi de
 15 paralāmızı çalallā, dedi. tezemiñ yañına ğedelim, orda yatām, dedi. emme
 sırtımız asger deyil normal yani pala pula kedik. orda esger elbisesi verceklē de
 sırtımızda beyaz bi çanta vā, egmeg gevreTdilē anneciñ, egmeg ĝaTdı.
 üçümüzde de vā. üş kişiyiz ğediyōduğ, çentelerden bildilē asgerlē. ula nere
 ğediyōñ? bi ĝaşdıq ikimiz bi yere ğetdik soqā birimiz bi yere ğetdi. unū
 20 ĝaybeTdik, unu bulamadık, evi de bulamadık, otelde yaTdık. nēse uzatmam
 şabāla oldu, şubeyi bulamadık. biyol orayı asgeriyeniñ şeyini ğediyōz burdurda.
 çıkaĝoyōz dā, öteden geliyōz çıkaĝoyōz dā, sōña bi çocuĝa yimbeş ĝuruş para
 vedig, u bulduruvēdi bizi. vādıĝ, soyunmuş herkes. asger elbisesini kēmiş,
 kapıtları kēmiş. biz sivil hemen inzibat gördü bizi, dōceg oldu da yalız benim
 25 yañimde adamıla barabār ğetmişlēmiş, otobüsde birez findıĝ fısdıĝ vermişmiş,
 yemişmiş. hūnuñ hātırına ellemiyān, dedi. unuñ ĝoltūnda biz de yemedig deyāz.

biz de soyunduğ, bir hafta galdıg. uzatmalım burdurda bir hafta sóña tiren geldi,
 tirene bindik. ilk dafā bindik tirene, öteleg öteleg geldi de ben etfāye mi ne
 yangın mı vā dedim buyol geldi tiren. bizi vağonuñ birine bindirdilē, emme uzun
 30 kaç dene vağon pencereden bağıtmeyāllā, düşēsiñiz, deyallā. ordan uzatmām
 selimiye vādıg isdanbola vādık selimiyeye, selimiyede indirdilē ilk defa geđiyōñ
 bilmiyāñ yā. ben elmalyı bilmiyāñ yā. geğmişjn de elmalya giTdim de fazla
 gezemedim. o zumannā bizlē kör gibiyiz amcam. ordan isdanbola vādık,
 selimiye indirdilē, çögdürdülē bizi, sevk kādlanı almışlā ellerine. mesela hāsan
 35 fidan ünneñiyō, hāsan ağgaya ünneñdi. ben kōden üç kişiyize unnā benden_eveli
 ünneñdi, birini çoğ seviyāñ arkedeşiñ. kōden beni öteniñ yañına verdilē
 ben_unuñ yañına geğesim geldi. goşdum, ula ende serseriye tut dedilē, hāra
 çögdüg. beni oraya şalmadılā. asgerlig ölēmiş. ne bilem ben ğarışmalıg da
 oluveri dedim, olmadı. ordan buyol bizi alemdağna yayan ötenne ömerliye
 40 geğenne asgeriyeniñ cemesi geldi, bindirdilē bizi. yayan potinne vermedilē,
 bize potin vermedilē. esgi bi kedig geğdik. unnalā geçerke ayağlamız şişdi.
 ayağlām acidī hepimiziñ ora vādık ikindin, gün ikindin zamanı bizi gine bi
 tarlaya çögdürdülē, ordan hābar vēdilē, hāralda bölüglēden yazıcılā nöbet
 çavuşlarımış. ben bilmiyāñ. geldilē ayrı ayrı, bizim bi hāvan birliñe verdilē beni,
 45 vardık. üç kişidik meşelē vā alemdāñda meşelēn dibinde bi hārasında dabanca vā
 bi adam, şöle şöle geđiyā. bizim bölüg kōmutanıymış ne bilēm ben, bilmiyāñ tabi.
 unnā vādı bizi götüren yazıcı selām vedi hōle ayānı vurdu, tağadağ selamı asger
 selamı da öle oluyōmuş, bilmiyāz. o zuman hōle bağıdı bunnara potin veriñ dedi
 u adam. götürdülē, çadırlā vā. çadırlāda potinner. birer potin getirdilē, verdilē.
 50 benim potinne böyük mü geçdi güççüg mü geçdi? ule arkedeş bunā böyüg dedim
 ben. ulen arkedeşini bilmem nederiñ, dedi. bi dene bu hūrdı biri. “niye hūruyāñ
 ula?” dedim ben. a bi dā. deyil yā çavuşmuş, çavuşmuş. neysen ben ordan
 potinneri keyāñ ğāri. neden gülüşüyollā ben hōle çadırıñ kenarına geđdilē,
 gülüşüyollā. benim niye hūruyōñ lā dedime... dabançalı adam hōle gelivēdi,
 55 goşdum ben. görsele şalmeceklēmiş beni görmedilē, görmemişlē allāh
 tarafından. amca biz bora dayag yeme mi geldig dedim. bölüg kōmutanı ūmuş,
 gūldü. ırafet çavış, ırafet çavış ünneñdi. şunuñ_ayāna göre potin veriñ yāv ,dedi.
 vādıg iki dene olüvedilē, beni aldılā, vādılā da potiniñ şesine içine bi aTdılā.
 çadırıñ al biyendjini dedilē. ben ğāri zaten bocaladım canım. unnā şey_olunca iki

60 de toġat yedik, evelce tam yediġ. neyse orda aldım bi potin kedim. ne dediñ ora
vādında dedilē bene ben ni bilēm yā amca bora dayaġ yemē mi geldik, dedim
dedim. amca mı dediñ? amca dedim, dedim. sıraya girdilē. hepisine ne dediñ, ne
dediñ, ne dediñ? bene şoruyollā esgi uşda askerler, şıraya hemen geçiyallā. e
amca dedim yā. ne bilēm ben? ħomutanım dencemiş. . uş gün_ içinde ben her şē
65 örendim emme bayā bi dayaġ yediġ. baġdım, olce yoġ. dayaġ devam_ ediyō. ne
dediñ? ot boġ mana ediyallā dōyollā bizi. irafet çavuş var bi az deyerli bölüġde
una yaneşdim ben. sen bilirsin çavuşum dedim ben. dādan çoban geldim ben.
yeri meri bilmiyāñ ben. biliyāñ orda bi ħata eTdim, amca dedim bölüġ
ħomutanına dedim. kötü bi laf demedim amca dedim, dedim. yā bunu beni
70 boyuna öte çavışlā, onbaşılā dövüyolla, şēdiyollā. sen bilirsin. u tenbe eTdi ġarġ,
allah iraziye olşuñ, allah iraziye olşuñ, ġulagları çinlesiñ, öldüse allā
rahmet_eylesiñ. uzatmām baġdım irafet çavışdan ayrılmadım ben ġāri. unuñ
yañında ne dedise tuTdum yani. canım neden dayaġ ballıġ yemen. nōlceg
ħızmad asgeriñ bi yımirtaya uş kişi gediya. ağır bi ħızmat yoġ. matıraşı doluyse
75 ġoşuP dolduruyō. geliyāñ ben, undan bi memnun oluyā. ula nāla oldu üç_ay sōña
bizi çavuş ġursuna ayırdı irafet çavış. bi de çavış olaġōdum ben ħakiket. yani bu
çavış oldum isderse asgeriyeye bakıtısnā orda çavuşdum ben. ordan izin çıġdı
şindi. şeye geldig bölüġe geldig. çavuş ġursundan bölüġe geldig. bölüġ ħomutanı
şabāla işdimaya çıkardı. baġ bi çavış namzetlēnden izine göndercez, bi yazıcı
80 alcez unnādan, bi hizmet_eri alcez. uş kişi bölūñ dedi izin şeyi var. uş kişi
göndercez dedi. ħaşan ağġaya dedi ünnedi. çıġdım ben. sekiz kişidik bölüġde şē
çavış ġursunda biri ġazanamadı. yedimiz ġazandı. geldiġ baġ dedi ħaşan ağġaya
on notulā en fazla notulā çavış_ oldu dedi. bunu izine gönderiyāz baġ dedi.
herkes bōle çalışsın dedi bi eveli izine gönderirim dedi bōle şē olanı dedi. bizi
85 izine gönderdi adamcıġ. allah razı olşuñ bora geldiġ biz. on gün bi rapor_ aldıġ
on gün raporu alınca bölüġ ħomutanı ġızmış. vardım, selam vedim. bölüġden
ayrıldım. şōle geliyōñ, selam vedim, edivēdi de ġōñlü yoġ, dargın. şabāla oldu
işdimaya çıġdıġ, beni çıkardı bölūñ_önüne. en aġıllımızı yolladıġ, on gün geçirdi
dedi. en serserinizi yollaşāġ gelmicek dedi. bölüġe izin yoġ dedi.
90 arkedeşlēñ_ hePsi bene ġızdıllā. uzatmam ġāri uş gün sōña gine çıkardı izinneri.

bizim şēde örtüldü çok şükür. arkedeşlēle eyi olduĝ ĝāri. bōle geşdi günnemiz.
asgerlig günümüz bōle geşdi. asgerden geldiĝ.

dāda ĝarşileşmemiz canım. yaylaya göşdüĝ de esira. yaylaya yaylaya
göşdümüzde alecĭ tutarız da oduna geğeriz. yaķmaya egmeg olur, yemeg olur,
95 bi şĭ yaķarız. oduna geşdi mi daşĭñ yüzünde bi ĝurumuş ardıÇ vā. oreya çıĝdım,
tam ardıcıñ yañna çıĝcēm de elime ayāma bi şaķırtı geldi. alt yañıma baĝdım. on
beş metre ĝayaniñ dibi belki. atsam param parça olcēñ. ĝaba yeri yoĝ, atcēñ her
yaķa ĝaya allahdan şaķırdı kesildi. her yañım şakiriyadına ĝorĝdum da şaķırtı
kesilince barmām daşĭñ bi ĝırtanına tuTdu. yaveşçe indim. u ardıcı gördümde
100 elim ayām şakiriyā hale. ordan bi canım geşdi benim, allah can vēdi.
cennab allah ĝapcēñ de ĝapıyō meleglē mi durdurdu. cenab allah durdurdu. işde
bōle yellē de vardır. arı bulduĝ. bi oĝul gelmiş ĝonmuş tā bordan geldim. arıyı
ĝovan götürdüm. ĝaTdıĝ. biri çaldı geşdi arıyı. çaldırdıĝ şuyı işmiş arı. arıcımış
adam buñar da çeşmede şuyı işmiş, yörümüş biz ĝoduĝ geldiĝ ordan. ariya
105 baĝdıĝ, bal yapmış tā yapıvēsiñ dedig. bi dā vādıĝ bir ay soña ne arı vā ne ĝovan
vā. yani bōle yellēn de...

bu köyüñ adı bu kō çoĝ erken ĝurulmuş günē yamēy, günē yamēy, güzel yer.
güne yāmey, güneye yamey. baĝ güneye baķıyō kıPleye kıPleye baķan bi yer.
burda eveli ta yoķarıya yoķarı kō ĝurmuşlar. borda yoĝmuş kō. yoķordamış.
110 ĝuytaķ borda ĝış durmaz, ĝar durmaz, ĝar yāĝar borda, ertesı güne hemen erir.
ĝışlanmek için yani asĝeriye ĝışlamış deyil yani urda adını borda ĝışlanıñ
deye bu kō güzel, ĝar tutmeyō güzel bi memleket şē... ĥakiketen de gözeldir
kómüz. ĥani bordē kōlēñ hem arazisi geñiş, mevkısi o yüzden u şēden ĝışla
demişlē. ĝışlama yani borda ĝışlanmış.

Derleme yeri : Yuva Köyü

Anlatan : Fatma AYTAR, 75 yaşlarında

Konu : Dokumacılık, Yemekler, Gelenekler

Metin nu. : 17

aa, merāba, alēkim selam fatma aytar, ana yaşımı biliyōñ desem gene aṣṣā
yoḡarı yeTmiş beṣ yaşlānda variñdır ğızım. yoḡ ğızım. cahiliz anacim. ben
ölsüzüñ. benim bu anam vardıñ emme faydaṣı ölmadı bize. işde daya daṣa böyün
davar güTmede, böyün nemle güTmede, geḡdim ben amcā oḡlannāñā evde
5 ıstırablı yatamadım. böyün ğoyun güTmede, böyün ṣıḡır güTmede, böyün davar
gütmede ölsüzlüñ gözü kör olṣuñ. işde üzülyōñ. babalıḡdan ḡorḡuma dāda,
daṣda gezdim, yördüm şeytan gibi. allāha ṣükür bir kimse sende nēdiyōñ nene,
aba, dēzē biri de biliP daṣ aTmadı allāh ıraziye olṣuñ. hıh geldig. bilmedim dāda
ḡalmadı, görmedim yerde ḡalmadı. emme allāh bizim yazımızı kimseye
10 yazmaṣıñ. segiz yaşında ḡaldım babamdan. ne yapcēñ? boraliyiñ eveli de
boraliyiñ gene de evlendim. boraliyiñ. dört, dört iki ğız iki olān. anam yaPmamız
canım. biz davarcılıḡda yaPdīg. on altı, on yedi sene ḡayınna ḡaynataya
hızmat eTdik. undan soñrecim ayrıldıḡ bi ev aldıḡ. kendimiz davarcı olduḡ işde.
idare eTdig. daḡa göṣdüḡ. uvaya geldig. küḡe geldim dē uvādeki dedim ḡara
15 ḡuvalları doḡudum. gene dālara eṣṣeglere ṣardım geḡdim merkePlere. evēli el
daṣı vardıñ daṣ dayārdıḡ. ḡoca ṣapı vardıñ bōle döndürüdü hindi dermēnnere
döküyōz, yariyōz hePsi dermēnnēde oluyō. hindi buydeyi yüyōz paḡleyōz,
seriyōz, ğuruduyōz, ayıTleyōz, daṣını ḡöpünü götürüyōz, dermēne döküyōz. e
dermēndēn getiriyōz. acıṣı yabana ṣuvan alıyōz, tomates alıyōz işde dōreyōz,
20 ḡaynadiyōz biyom tāranayı ḡaṣıllıyōz tārna biṣiriyōz. bulḡuru da yüyōz,
getiriyōz, seriyōz, ğuruduyōz unu da dērmene yardıriyōz. ḡadın ḡımıṣı ev
ḡadınnarı bōle buydeyi yüyōza canım ğuruduyōz canım buydeyi, buydeyi
ḡuruTdümüzda her ṣēsini ayıTlēP götürüP dērmene döküyōz. dērmenden
getiriyōz, birēz ṣuvan dōreyōz. birēz tomatis dōreyōz. undan soñrecim u göceyi
25 paḡleyōz, içine ṣalıyōz. hePsi ḡarıṣdıriyōz. aynı aṣ biṣēr gibi biṣiyōr o pilaf gibi.
undan soñrecim alıyōz mesela yoḡurT üḡdüyōz. yoḡarda ḡarıṣdıriyōz iki ün mü

duruyōr üç gün mü duruyōr. duruyōr. aliyōz, seriyōz, ğuruduyōz dērmene tekerrer
 gene döküyōz elimizde. üğüTlē ederseg ediyōz. eTmezsek iri dē dērmene
 döküyōz, getiriyōz, yeyōz. ez beri deyildir u. ôh bişiriyōz yeyōz unu canım ni
 30 yapmamız anam allah̄ n̄ verdise. emme börünce, emme tarnā, emme patadiS,
 emme şuvan_ile yecēz, bişircēz .başğa çare yoğ böyün yemeden aş ğalmēzi ki
 ille her_öğünne yemeg_olcēg. n̄ yapcēñ ğuzum yavrum.
 ana hindi h̄alı doḡuyanımız vādır unnar biḡ_ayrı, ğara çul doḡuyanımız
 biḡ_ayrıdır. yünden, yündenden_ederiz. çuluñ doḡunuşu çulu kıldan ēriz. undan
 35 sōra iki ğat_ederiz. bi bükemiz. bügdümüz de dezġahımız vardır. dezġahā çözeriz.
 bi dē darāmız vādır hōle dişli, geçiri h̄urarız. dokürüz. alalānı ederke çulu
 çözerkē ğoyarız alalānı, barmaġlānı. undan soñrecim doḡürüz. heybe de öle
 doḡunur da yalıñız ala heybe gibi şeyler torba gibi şeyler unnār da zırf gene
 ipden_oluyor. emme ötē ğara heybeler ğara şēler ğara iPden_oluyō,
 40 kıldan_oluyō. ötene buyom ala torbadan_oluyō ala ipden boyeyō. çeşid çeşid
 böyün h̄unu bi çeşid h̄unu bi çeşid h̄unu bi çeşid hepsini boyeyōz. ala ala ediyōz.
 undan soñrecim derneyōz. torba dokiceseg torba, hēbe dokiceseg heybe, kilim
 dokiceseg kilim herkeSiñ_ayrı ayrı ipi var, tohra da aynı dezġahımız vādır. una
 ne ğadā tohra olcese tabi ğararını biliyōza canım. una göre emme beş ğarış
 45 emme altı ğarış una göre çözeriz. baġdıġ gördüğ bi torba az ğetceg olurşa
 üç_ederiz, dörd_ederiz. unu tükendigsire şalarız, tükendigsire şalarız. öreleg,
 öreleg, öreleg, doḡuyalaġ, doḡuyalaġ çirkit_ile hePsi olur ğeder. ğoyunnarı
 kırđdıġ mıydıñ unu yürüz, ğuruduruz, alırız ğolumuza dolārız, kirmene ēriz. ipi
 ēriz. undan sōrēcim dokücīmizi dokürüz. aḡ geçircēmizi aḡ geçiriz. ötene çeşid
 50 çeşid, dırmaġ dırmaġ boyārız. hepsiniñ_alaşını ğoyarız anam. tohra hū ğadāca
 olur. işde dedime hindi h̄u ğadā ğalınıġda ipi yañımız çobancılā öñnünne
 kıldırdım da murşala verivēdim üseniñ şeye şeyiñ öluna şıklıñıñ_öluna. h̄alā
 torbañ gözel, h̄alā torbañ gözel. hadi anam götür, götür. h̄adi ğullañ, seniñ_olsuñ
 dedim, verdim. dezġah̄ vardır_unun ayrıca onun dezġahı da ayrıdır poturuñ.
 55 erkek de kiyer ğadın da kiyer. yalıñız erkeklēnkini dar pantōn gibi dikeriz,
 ğarılānķını azcıġ çerēkli dikeriz aynı don şeglinde. ē eveli u meşūr erkeklēnde
 de u meşūr bellēmizde de birer ğoca kuşaḡ emme erş_al emme iplig_al ni
 alırşañ_al ğoyunuñ yününden ēriz, ēriz. unu öle u çıdır. çözmesi de çıdendir,

doğumaşı da çidendir. dezgañı vādır herkeSiñ ayrı dezgañı vādır. ala çapıdıñ ala
60 dezgañı vādır, kıl çuluñ kıl çuluñ dezgañı vādır. şeyiñ torbanıñ aynı kıl çullā da
doğunur. ötennēñ buyom ayrıdır poturunķu, çaşırınķı. üstüne de mintan kiyērlē.
mintan dēriz ğara ğadifeleden uFicik uFecik dikellē. ğadinnā da gene hırķa
kiyerlē çitariniñ üstüne. deli eteglēni de bi dūrerler mi sırma gibi hōle bōle bi
gör baķam bi. hani nı var eskiden anam. mēze sōledik bizim günümüzde bunnār
65 yoğ yedi güllü çarÇāf dē güllü güllü çarÇaflar vadiñ. unnarı kuşandıĝ bi de mēze
gibi aynı diyelimi ki hāmam daķımlarıbī mēze dē ensiz vādın. bi ğatı bi de
unnarı alırdıĝ. unnarı örtünürdüĝ hē hindi de bunar da baTdı. herkeS hindi de
çarÇaflār da kılķcēz ğāri, aTdılā. ben de ğızıyāñ. ben diyōñ yedmiş beş yaşındā
ğadınıñ diyōm ben, ben hōne aşşaya ğedemiyōm çarşıya, siz naħal gediyorsuñuz
70 ğadın hāl utanmadan deyōm ben hindi. dēriñ, hacı insanına çekişiriñ. ey canım
hıh ğadın kımıśı çarÇafı örtündü mü bi de hu bi düĝümü örTdü mü hāmam zaten
ķapanır. ğadinnār hıh benimi seniki bi de heriflēñ şaPĝalāñi keyāllā hindi tamam
şeyten oldu ğırranıĝ.

düĝün ediyōz de merasim edellēr, üneller. aba dēze yuķa yapalar emme üş
75 tegme emme dōrd tegme yuķa yazarız. undan sōñrecim çencirelēde, ğazannāda
yemeg bişiriz gelen müsevirimize. buyuruñ. yellēr, içellēr. āşamlā buyum bu
vaķıt ölen sōñu düĝün ederiz, āşam gene bi gün evelce gene bi düĝün ederiz.
ķınada çalgıcı var, çalgıcı çalar. eveli gelin olcēĝ bi başıma fistan kedirilrdiñ,
hindi hePsi var. o zumannān bi şe yoĝ. bizim günümüzde, bizim günümüzde
80 üç etegli çitāri varıdı. biz çitāri kēdig. çitārilē de hindi esgiyesiye ğadā kēdig,
ĝalanı da kıldırdıĝ da gelen satıcılar... u da bize ilazım. hū yoĝ mu, bu yoĝ mu?
üç eteg unu da kıldırdıĝ vēdig. hindi zapdolcēĝ zamanmış emme evel zaman
kilimlēnden bi kilim vādiñ. bunca ay anām hālılara verōmişsiñ. niñden verdim
ĝāri hālılara? hindi dōrd, beş dene hālı etcek benim kilim hinde. işde, işde diyerli
85 tabi işde āh vērdim ğetdi hele almalda ğara mıstava dēller, verdim. olanı
ğötürdü. benide bi belledi. kendimiz eTdimizden aldı aldı, ğetdi. hindi
vardıķsırada hūruyōñ ğörüsem babaları ölü ya olannāna diyom ki yengem beni
ğandırdıñız, ahraTda de nāl halleşcēñ? baĝ hindi bu kilimleni ğaddar oldu
deyom öle dēceñ bi ğetdimde bayadır ğetmedim. hindi hindi duyduĝura halılar
90 ğıymatlandıķsıra da şēler ala kilimlē canımı yaĝdı buyom. tabi satıyollā tabi

toplēP ben sene nē diyōn šoḡā arasında ḡomadılar diyāna iki yālı kilim aTdı herif aldı aldı ḡetdi. etmeg torbalānı ḡoyōsam hindi dünya para. belki de ḡazalasaḡ boncuḡlaşaḡ ḡötün ḡeçerdi. hindi var, al. hindi ḡomadı ki hePsini verdig.

- 95 aşām düḡün_ederiz. bi gün eveli bi ḡına ederiz. gündüzden yemeg yediriz. āşām gündüz gene bu vaḡıt çēz_altı edilir. çēz_altı dēriz. oynāriz. ayrı delbecimiz vādır. emme u zaman erkeg mi vā canım? erkeglē ayrı, ḡadınnar_ayrı oluyō anam. hindi erkē ḡancī melez_oluyor. çalādiḡ, oynadiḡ oradan buyom. nēse āşamda ḡına ederiz. şabah_olur buyom ordan sen gelir, ben gelir ḡadi baḡām
- 100 baş_örmesine. gelini āglatmā ḡederiz. varız oraya, gelini şeye bi boşçalarız çarçaFa. gelini āladırız, işde. oldu mu oldu. iki ḡavlēyi ḡoyarız ḡavaşına, iki yumuruḡ gelin ḡaçar, ḡavlaşını alır dādırız, ḡalan teslim_ederiz. ikindine de bu vaḡıtdan sōra da gelinimizi alırız ḡeder, ya ōlan_evine teslim_ederiz. orda ōlan_evinde gelin yüzü olur. onu da āşama tegli gelini düzer, ḡoşarız. otuTduruz.
- 105 oḡuşu olan, āgrabaşı olan, işde sēre baḡma gelen_olur ḡumraḡı olurşa delbēle edellē, ḡumraḡlı olmazsa gelen ḡeder. geline baḡar baḡar, acıḡ oturu oturu ḡalkar, ḡeder. oturu oturu ḡalkar, ḡeder. üç beş gün durarız undan sōnrecim bi gün iki gün durduḡdan sōra geline birēz ḡomşu šokeştiriz. onnar anaşı evine ḡederiz. orda yēmeg yēr geliriz. undan sōra iki üç gün tā durarız, undan kēri
- 110 ōlan_evine buyurum_ederiz. buyom ōlan_evinde yediriz yemē. undan sōra tamam ev ḡadını olur işde bu.
- anam türkū mürkü bilmiyōñ. hindi yanlış dēriñ. türkū desem de hindi nenen ḡuzum nēn.

- nenni ḡuzūm nenni nemin
- 115 uyusūn ḡuzūm üyüsūñ üyüsūñ
böyüsūñ ḡuzūm böyüsūñ böyüsūñ
çoban_olsūñ ala ḡuzuları güTsūñ
çoban_olsūñ ala torbaya etmeg ḡaTsūñ
nenni ḡuzūm nenni
- 120 gelsiñ uyḡusuñ
uyḡuya yaTsūñ
böyüP böyüP gerneşi gerneşi

adām_olsūñ

hūğ hūğ çeker ğāri dā ağlalar unnarda.

- 125 ölü öldünmüydüñ ölü öldünde bi kıle payam araşı cevizlice cevizi yōsa payam payam varsa payam ğatallar. ceviz varsa ceviz ğatarllar. olan çocuğ on, on beş çocuğ geçer erkē ğancığa birer dıķım vereleg, vereleg, vereleg, vereleg tükenesē ğadar unu getiriler. undan şorecım bozuğ para olur emme yimbeş emme on ğuruş o zuman geğerli hindi on ğuruşuñ laFı yoğ çocuğlara emme biñer lira
- 130 vereleg, vereleg, vereleg, vereleg dādalağ kırk bir para u bi kile payam emme payam emme ceviz tükenir gelesē ğadar. undan şōnra herkeS_evine geğer aķrabaları ölü evinden ölü evinden ölü evinden götürürlēr orıya ölü ğondūnda kıalkācēnde ırbīñ şuyunu dökerler ölüñ başına, oraya kıōllar. bir peşgiri bālalar ayıcına, undan şōra kıapanır. kıapandığdan kerı pareyi dādalağ ū şēyi payam
- 135 ceviz nişe dādalağ hindi unna kıalğdı. ala şekere başladıydıñ undan şōrecım. u da baTdı tamamen. hindi ölgülüğ_evinde eveli ğedellēdiñ, ziyareT_edellēdiñ. herif şabālā emme etmeg emme çay ğayfa veriydiñ. hindi kendinden hısımıñ varsa dōrT beş geđiyōr hindi, ölü evine geđmiyōsa unu da kıaldırdılar tamam. mezerlig bu ğadar şēdiyālar, oķuyollar, herkes dālışıyor.

Derleme yeri : Yuva Köyü

Anlatan : Durmuş GÜNEŞ, 78 yaşında, ilkokul mezunu

Konu : Köyün Kuruluşu, Geçmişte Yaşanmış Bazı Olaylar

Metin nu. : 18

borda oğudum yuvada. bende boralı. yuvā, yuva üç tarafı çevrik dağıla. yuva
 5 ħorası önü açığ yuva dē undan gomuşlār boreyi. yuva üç tarafı çevrik, önü açığ
 undan yuva gomuşlar. borda işde gurTlar yerleşmiş, soñra bu... benim
 bildiklerim, duydūm güleşlēden anladıverēn şaña. borda bi adam bi teg_ōlu
 vardı. güleş yaptı belediyeniñ yatānda borda. bōrda güleş yaptı, şalırdan
 şallağguşāñ mēmed başı alıp getcēdi. beñile çiftlediler. ben mēmedi yendim.
 10 ıaşap dayfaşı ħorda bağgal vādı. gara ismēl dede yirmi dōrT kilo loğumuñ var
 dayım borda dedi, geliP yēceñ dedi. bi arkedeşim tā vardıç varız ora bi kilo
 çegdiriz, yēriz. bi kilo çegdiriz, yēriz. öle ibirām dedeyle barabar yedig, bitirdig.
 15 güreşlere barabar gēderdig. ben güleşirdim. birēz güleşirdim. beni yenen bu kōde
 emir_ūsēn vardır, emir_ūsēn emir_ūsēn vardı. soñunu yenerdım ben. ū
 şallağguşān memediñ, buba elleziñ, hacı bekiriñ dūnünde ħacı bekir_āmad dūn
 yaptı u güleşde orteyi aldıg. orteyi biz_aldıg, başı da üssēn_aldı bōle.
 geçim ğaynāmız bizim oğlanlar inegcililē, sığırcılılā geçiniller. ben kendim ben
 20 kömür yağıdıg. kömür yağıdıg ğaçağ, ormancılar dutardı. ormancılara gücümüz
 yeterdi. bālardıg dağlarda, elmalı dağlānda. karağovuğ_āmad, ğoca mısdıva, ben
 ormancıları bağılardıg, yā ğarnı ederdig. dah eşşegleri sürer, gēderdig.
 geldimizde şalār geçerdig ormancıları. bōle, bōle oldu. undan soñrecime
 25 ğarağovuğ_āmad dēriz hindi yatağda yatıyōr_adam çoğ_irezil unuñ yoğdı kömür,
 dōdü ormancı başa çıkmaz bōlē geçinirdig dōrT lire bi eşşege dōrT çuval şararız.
 dōrT lire, dōrt lire iyi pariydi dōrT lirayla geçinirli. eve ğırıntı al. tükenmez
 dōrT lira. hindi hindi ğuruş var. bizim zamanımızda metelig vardı. dōrT metelig,
 bi ğuruş, dōrT metelig. divlimli divlimli ğuruşlar vādı ben bunarı bilıyōñ. ekiP
 dikiyōz eğmeseg ni yēcez. ben yimbeş, otuz yüg buydē ğatardım. orda bi de göl
 25 tagsim_edildi şu ğorogöl. ördan yirmi dölüm yer verdiler bene buvama. buvamıñ
 bi öluyum ben. biz delilj çoğ savırdıg. undan_adam olmadıg. hindi ireziliz.

bağkurlu olsana. biz nerde alem ollarda gezdig tozduğ. alemçidig içerdig şavcı
peşimizde şarķı sölërdig. yav şindi u şarķılar galdı mı u şarķılar? şindi bi şarķı
sólëñ gaydet_endene. şindi bi adam_evlenmiş, eve girmiş ğarı yüglü ğalmış
30 otuz_iki sene de gelmiş yemenden. gelmiş ev kitli bi ğabadayı olanla yatıboturu
türküsünü çeğcëñ

ağşam_oldu telli gelin
ğandilini yandır gelin
ğoynunda yatan ğoç yiğid
35 kimdir baña bildir gelin
dedi vaķıt gelin içerden cevap veriyōri
tandır mı tandırmışım
ğandili mi yandırmışım
ğoynumda yatan ğoç yiğide
40 gül mememden_emdirmişim

oğlumuş. herif ğocaya vardı dē ğalkıP gedyōr ğökmunar ğazinosunda çeğdim
ben bu türküyü. şorda finike āniñ biri bu maşaya bi böyüg vē dedi. murşal
muhtarı var yañımda. biz ora ni vercēz amca dedim. bi ballı muz gönder ora,
ballı muz gönder dedim. ballı muz gönder ödēr unu u dedim ben. añnadiñ mı
45 bölë bölë bölë biz.

yağmır yağar şıpır şıpır su buz gibi
eriyorum bende çürüg duz gibi
ğoca nene geçincemen yoğuşa
boşañ da gel ğabilımśiñ ğız gibi

dē çoğ türküler çekerdiğ biz. çoğ asılırdığ. şindi valla yaşlanmışiñ ēde ağlımıza
da bi şe gelmiyōr yani. biz bölë geldiğ geÇdig arkedeşlerle bunnuñ şesi vardır
amcaşı biz şükürü ğoparanı bu köğe en zengini yendiğ, muhtar_eTdig.
barabardığ yani gece gelmezdig almaldan, işgiden. yāv içgi içēne bi bāķurlu
olsana, emegli olsana cahilmiş. şindi de araniyō, şindi de pişman_olduğ yani.
55 tarlaları yeni teslim_eTdim olannara tarlalamı yeni teslim_eTdim. orde yirmi
dönümü vermedim, aTmiş dönüm yeri verdim haşdalandığ da olanıñ biri
sigortalı. sigortadan yararlanamıyōñ. buvān yeTmiş dönüm tarlaşı var e dōru
dediler. gelivē, pıraşannāda ğız var, alo. gelivē murşal da ğız var, alo. dervedim.
yedi çocuğ aşıred reyisi gibi herkeS ğuryeye tābi olceg, benim dedime razi

- 60 olcēniz. bedava, para almağ yoğ. bedava dapıları alcēñiz, dedim. geldiler. beliñ dibi yirmi dörT dönüm üş kişi gircēg dedim ben aşşākı yayla otuz dönüm dörT kişi gircēg, çegdilēr guruyānı. ören damınıñ yatānı bile orda pala yıķıklıg vardır dam, siziñ geldñiniz yerde. orda bi ev yatā vardı onu bile verdim, bi şē gömadım. orda bi yirmi dölüm yerim ğaldı gölde. allaha şükür unnar ekip dikiyor da gene
- 65 yēcemi verñler, yēcemi verñler. pek_alanda deyiliz yani añnadiñ mı. mancar_egdiler. mancarı bir millar iki yüze vēdig iki yüzünü vēdiler bir milyar var. beş yüz de bir arķedeş de vā işde bi bucuğ milyon para bi sene bizi dolandırı. ben sigara içmem. raķıdan da dindim, şükür. añnadiñ mı raķıdan da dindig. şindi biz ora geliyöz, çayına bi aTmiş_altı oyneyöz, kalķıP geğdiyöz.
- 70 aTmiş_altı yirmi dörT kāTdan ibaret, elli iki kādı seçeriz oynārı, ya u yenilir ya ben yenilir. çayları yenilēn veri geçer vakit geğiriyoruz. esgere çıkarķa geçdig biz nērde güleş ordēdig. nerde ğumlucanıñ ulubuñara işgiye geçerdig, āleme. o zuman ğumlucanıñ_ünü var. ulubuñar var bi yoķarda balıg yeniyārı. ğızlar_orada añnnadiñ mı. ta ollara geçerdig şükürü ķoparanla barabar, alemciydig. ben
- 75 esgere geçerke buvam bi lire para ğaTdı bene, bi lire çoğ para emme bi lire, yüz lire, bi lire, hindiki biñnig vara biñnig. yüz, yüz biñ lira deyil yüz lire. biñlig yoğ. yüz lireyle geçdim. ben orda bi arķedeşim vardı mehmed_ercan zırād_odaşı başğanı, unuñ yañna vardıg, ora düşdüg. bizi aldılar yañnāna, mābere birliñe verdiler, mābereçdim. secere altı yüz doğsan dörT tēsir ğullandım. doğu ķapı ğarağolundu alay ğumandanı gelir bi teknil veriñ. alay ğumandanına şağım
- 80 aTmiş beş solum yeTmiş bir.... otur evladım, otur, otur beñe, doğu ķapıda, doğu ķapıda yapdım esgerli. leylekan şehri dibinde gece raporla telsiz_ile alaya alaya leylekan hāvālanından kalķan sis_uçaklānıñ raporlarını çekerdim. ruş doğuda bize hōle oķul gibi bize şu oķul gibi ruşlar ğarś doğu ķapıda ğarś doğu ķapıda.
- 85 ora vardıg mābereci olduğ, manibbeyi örettiler. diziñde diziñde segiz_er ni ğadar düşman varśa çeg hābarı. ben habercıdim, manibbēle. bōle bitirdig geldim esgerli, bōle bitirdim geldim.

Derleme yeri :Yuva Köyü

Anlatan :Ayşe KOCABAŞ, 45 yaşında, ilkokul mezunu

Konu :Şiirler

Metin nu. :19

5 admış beşliyiñ amma nikah yüzünden yaşım büyüdü. admış ikili oldum. ana yaşım admış beş. ilkoğul mezunuyum. başarıyla tamamladım. öğretmen oğulunu kazandım. babam dāda davar güderdiñ. yedi ğardeşdik. bizde kız evlatları böyügdüñ oğlannar küçügdüñ. biz ğoyun güderdig. işde ğün böle geldi ğeşdi ömür buralı. yuvalıyıñ yuvaya gelin geldim. yuvanıñ için yazdım. biz dāda yaşadımız için güçüg çoban olduğümüz için yazdım. bi de küçüg evlilik yaptım. e.küçüg evlilik yaptım için devamlı anam, babamıñ yaşadı yerde yaylalāda ğayalim ğaldı. küçük evlilik yaptım. ufağ yaşda evlendirildim. ufağ yaşda evlendirildim. o yüzden yaylalara yazdım sölem.

10 yuvam seni beşşiglerde şallaşām
ağıd yazıP kardeşime yollaşām
etrafında sıra dağlar çevrilir
ortasında kuş yuvaşı misali
ben söyleyim siz dinleyiñ aħalı
15 özledigçe gözlerimdedir ğayalı
yuvam seni beşşiglerde şallaşām
ağıd yazıP kardeşime yollaşām
ötüyor keklıklar ballığ başında
terk eyledim seni çocuğ yaşım dā
20 gündüz ğayalimdesiñ gece düşümdē
yaşlanırsıñ karlı dağlar döşümdē
yuvam seni beşşiglerde şallaşām
ağıd yazıP kardeşime yollaşām
yemyeşildir bağçeleri bağları
25 nergiz sümbül koğar toros dağları
elmalıya ağar ğazanpınarı

hem beyazdır hem de berrağ şuları
 yuvam seni beşşiglerde şallaşām
 ağıd yazıP kardeşime yollaşām
 30 elmalı hâğğında yazdım
 ELMALIM
 şaňa hâyranım sendeki değerdēn
 vaḥaplar sinanlar beldesisiñ tā ezeldēn
 baltaşıgedig alimlerin diyārısıñ sen
 35 göñlümde dünya cennetimsiñ elmalım
 yemyeşil çimenler arasında şular_aḫār
 balıglar dağı elmalıya baḫār
 ḫazanpınarıñ şuyu avlana aḫār
 güzelligde seniñ_adiñ geçer elmalım
 40 paşa cami sende sürdü demini
 gelin kızlar gibi ḫınalamış elini
 diyār diyār araşām bulamam_eşiñi
 mevlanıñ nuru ile nurlanmışsıñ elmalım
 top dağından elmalımıñ manzaraşı hōş
 45 ibretle baḫıñ zincirli ḫayaya dünya bōş
 ḫaryağdı çınarında tüner ḫūş
 aşığlar şiirlerde seni över elmalım
 bir kefenden ibaret yalan dünya pazarı
 elmalılı hāmdi yazır ḫuran, mçal yazarı
 50 bu beldededir evliyalār, erenlēr mezārı
 rüyalarımı süslüyorşuñ elmalım
 çayırlarda ḫoyun ḫuzu meleşir
 asırlardır er meydanda pehlivanlār güleşir
 göñül dağı, taşı dolaşır
 55 ahım arş-u alāya ulaşır

60

benim vatanım o smanlı mühürlü Şirin elmalım.

65

ŐaŐarım beni kim ıkaracağ yurdumdan
 ŐıŐkanırım seni dŐmanlarıñ nazārından
 nice medeniyetler geliP gedi üzerinden
 dünyaca ünlü ĥazineleriñ elmalım
 ŐarŐı köyler seninle gz göze bađıŐır
 dağda keglig, Őara gölde rdeg tŐr

70

elmalılı ĥamdi yazır seniñ adını ne güzel taŐır
 Őırlarıñı Şaya Şaya ezemedim elmalım
 ayşe yazār kalemededir hecesi
 Şaf Şaf iner melegleriñ nicesi
 her gndzñ elbed olur gecesi

75

inŐanlar ağın ağın gelir elmalıya Őadir gecesi
 gñlleriñ sultānı, yatırlarıñ diyārıŐıñ elmalım.

AVRUPA

80

duymadıñ mı avrupa türküñ Şanını
 anađđalede yazdırdığ biz bu destanı
 Şan ile Şuladığ vataniñ toprağını
 güneş baTdı, ay doğdu Şe'id Őanına
 vatan dedik bayrağ dedik can verdiğ uğruna
 ŐardeŐim diyemem yoluma puşu Şurana

85

ŐardeŐim diyemem askere ŐurŐun Őıđana
 seniñ askeriñ paralı, benimki vatan sevdalı
 Őorđmuyoruz Őorđmuyoruz ezeriz dağda yılanı
 düŐmanlarım puŐudayken vermem hibir aman
 türk asgeri gldr yılmaz hibir zaman

90

her zaman her zorluğu yenr
 gđsñdeki Őeref ve Şan

95 ğorğmam, ğorğmam ölümdeñ vatan_ıçın_inan
 ş'e'idimiñ kefeni ay yıldızlı bayrağtan
 ğangi yöne bağsam sen oradaydıñ
 hem gökyüzünde hem ğaradaydıñ
 ne analār gördüm yanıp ğavrulan
 ne babalār gördüm külü şavrulan
 ağlıyor, ağlıyor çanağğalede ş'e'id dedem derdinden
 fermandır yazılan oğül oğül geç ğalma sen
 100 utaniñ küheylana gem vurmağtan
 yorulmam dinlenmem atam yolunda ğoşmağtan
 ar_ederim evladımı avrupaya borelu doğurmağtan
 çöktü, çöktü üzerimize düşmaniñ namahrem_eli
 ermenı yaşası geçirtiyor avrupanıñ lideri
 105 ğafğaslarda ağıtı, ağıtı türküñ ğan seli
 avrupa ğaynatır ğazan
 ğāyin ħāyin şayarım düzeni bozan
 duymadıñ mı avrupa türküñ şanını
 çanağğalede yazdırdığ biz bu destanı
 110 ğan_ile şuladığ vataniñ toprağını
 ğüneş battı, ay doğdu ş'e'id ğanına
 vatan dedig, bayrağ dedig, can verdig_uğruna

bi de antalya için yazdımi okuyeyñ mamır yöresel_olsün

115

ANTALYAM

antalyadan çıktım yola ğorğuteli, elmalı
 elmalı, ğarşısında avlan gölü sedirliktir ormanı
 beyāz_örtüye bürünmüş yuvanıñ dağları
 120 buğlu buğlu ağıyor ğazanpınarı
 dolanı dolanı iner finike, demre yolları
 burcu burcu ğoğuyor yurdumuñ toprağı
 bir_alemdir bir_alem alanya, manavğat, kaşı
 boşa mı ağıtı ninemiñ gözyaşı

125

sözlerim yanıklanıyor deñizden
ismiñi şiirlere veriverdim antalyam güzelliğinden
antalyam baña dört mevsim yaşatırısñ
bağrında yürügleri kuşatırısñ
yükseğinde koyun, keei otlatırısñ

130

gözümde öylē öyle güzelsiñ
bana cennet hâtırlatırısñ

Derleme yeri :Özdemir Köyü
 Anlatan :Teslime AYDIN,63 yaşında,cahil
 Konu :Gelenekler ve Günlük Yaşam
 Metin nu. :20

adım teslime aydın. kırk yediliyiñ. olşa da bad çad. cahil şayılr cahil de gine u
 gadarlıg edebiliyõñ, bazara ucara gedebiyõñ, yolumu yöntemimi bilebiliyõñ.
 borda dödum, borda böyüdüm boraya gelin_oldum. kómüzde gızım gelenemiz
 görenemiz aynı böle çifdçilēle, öküzlēle yapardıq, merkeplēle yapardıq
 5 düvėrdig, biçėrdik, gatardıq. ordan şöle ne söleverēñ sēne asgere getcēmiz de
 derli toplu bi yemeg verirdik. bi duğalar okudurduq, uğradırdıq, düğünnēmiz
 gine bi ahırlāda şamannıqlāda böle gereneg göreneg yōğdu. dar yellēde
 lambalāla, fenerlēle yapılırdı. işde daħa ni devireñ_anam sene? nālā añnatıvereñ.
 şindi kólemizde işde bu yaz mevisimne ekilmişimiz, dikilmişimiz eveli aynı
 10 dedim gibi oluyōdu, şindi tırağdorlāla oluyō, biçerlē, döverlē geldi unnalā
 meşgul_oluyōz. işde çorūmuz çocūmuzu düğün, mevlid dedim gibi çıkardıq.
 düğünnēmizi üç gün yaparız. cuma günü yemeg verir olan_evi, cümertesūn
 gız_evi yemeg verir. āşam düğün, kına edilir. cumartesi tadil, bazar gelin_alınır
 pazartesi günde eveli gelin yüzü olurdu. unnār ayileceg_olurdu. ollara gızlā
 15 girmezdi. şade ayile gelin_olarakdan ihdiyar_olarakdan girilirdi. undan sōra bi
 ciyer çorbaşı bişerdi, yemeg verilirdi tekrar. hindi akciyeri ikiye gıyarısiñ,
 bōrTdürüsüñ. aynı yāñna şuvanna gavırısiñ. iki üç de pirc atārsiñ. unu bi
 yemeg_edėrsiñ. unuñ yañda her türlü yemegler daTlışı, acısı olur unu verisiñ.
 undan sōra işde geline elini öpdürürsüñ. ordan dālırsiñ. şoñu senin_olsuñ dėrsiñ,
 20 dönėrsiñ, evine dönėrsiñ. çocuğlāmıñbirini zaten ėmire çıgdı gēldi olanda işde
 hindi beydānda yaylada çoban. biz de çobannıg yapığ esgi adamıla barabā,
 yaylara geçerdig, davarlar kesėrdig şoğug şulariñ başlarında, eşiñ, doşduñ gelir,
 meşgul_olursuñ. şöle böle şohbed sürėrsiñ, yemegler yaparız, gavurmalar
 yaparız. hindi malı kesėrsiñ, soğudursuñ, ince gıyma edėrsiñ. ocā göršuñ böle
 25 gavırısiñ bu gıPğırmızı olur. unu çıkarırsiñ. bi hōşmerim_edėrsiñ hōşmerim de

göyüninādan sādīñ südü dökērsiñ, yüzünü alısiñ yüzünden, hoşmerim yapārsiñ,
 gavırısıñ unu. içine birēz un ğatarısiñ, birēz şeker ğatārısiñ, u bi hoşmerim olur, u
 daħa da güzel olur. işde ala etmeg dērsiñ zopiñi etmegler atarız, unnarı yediriz
 gelenimize ğedenimize. ağarlārız, bağarız, çayımız ğayfamızı dediñ gibi işde
 30 böle, yaylalāmızda. bollāmızda aynı deminki söylediñ gibi eveli imallālā,
 öküzlēlē, eşşeglēlē sözüüm yabana dōlürdü şindi elin ayan dēmeden śaman da
 giriyo, dene de giriyo anam. hepisi, hepisi, hepisi. her şe cenab allah, allah
 hepsini veriyō anam. sede muanat olmecēñ, dar olmecēñ, geniş olcēn.
 cenab allaha śalcēñ her şeyi. hindi benim iki dene ğızım vā borda biri boşandı
 35 geldi üç çocūla. birini de dēzemin oluna verdim, u da boşandı geldi. bi ğızım vā
 u da orada iki ğızım boşandı işde biri evde üç çocūla, biri hindi bilgisayar şeyine
 ğediyo olanı ğız da sekizinci sınıfı bitirdi bağām nelleri duTdurceğ, nere ğedceg
 bilmiyōz. bi güçcüg vā u da dörde ğeşdi, ben bağıyañ işde bizim de bi gelirimiz
 yoğ ğari. üç dörd dölüm tarlamız vā anam. arpa ekiyōz, buydē ekiyōz,
 40 dōdürüyoz, getiriyōz. yemegliğ yapıyōz. iki dölüm sareimiz var, domadizimiz vā
 içinde. ğızarmadı da ilāç, ilāç bi de kelebeg egleşdi bu sever işde üreşiyōz
 mücadele, mücadele ğızım. dünyanıñ işi mücadele. bi inēm va aşşada unu śāP
 śıkiyōz bende unnāla sülleşiyōñ işde bacaglā duTmuyō. ihtiyarlığ zor anam ni
 diyelim allah göyleliğ versiñ cemī cümleye hepimize. hepimize cemī cümleye
 45 göyleliğ versiñ şindi de her sēler göyleleşdi anam tırağtorlā vār mı yoğ mu her
 sēler bolardı. ihtiyarlāmız caminiñ önünde ğayfa begleyō, gençlēmiz ğoşuyō,
 śarımśağ ederiz śarımśağ dikeriz. hindi ğazıldı śarımśağlā geldi. şennig yapıđ
 ğeçennēde yayliya hıdırellezde, hıdırellezde bizim şenniimiz şindi davullā
 dutulur, śazlā dutulur, özellikle yemegler yapılır, çorba, pilav üsdü et, ayrān, ğör
 50 soğugluğ olarağdan ğutulāda oliyā ya paketlēde unnādan veriz. çalallā, oynallā,
 şenniglē yapıldılā. dērmennē ğurdulār dērmen. balığ yapıldılā, şunu yapıldılā. bunu
 yapıldılā. bayā bi eylendig ikindine ğadar, yaparız.
 şindi bubam vā. benim zıhiye bubam vādı. yatağla ğarışığ olmaşı da göstersem
 fotrafını bubam zihiyeydi benim. ufağdan bubamıñ bubaşı kitaPdan zıhiye
 55 olmuş, doğdır olmuş. bubam da unuñ sebebinne böle bi kitabı vādı bubamıñ.
 benim ağlım erōdūnda u kitaPdan oğūrdu. şindi ne diyen seniñ ğaşdalīnī
 dışından bilirdi. bunuñ ilācını yapardı. borda deñiz vardı, deñiz ezzanesi bi de

üsdünde şey vardı bi doğdur vārdı unuñ_adı ağılıma gelmedi. deñiz_ezzanesine
 geçer, ordā ilācını alır, tedevisini yapar, serumunu dağar. her ne gerekiyōşa u
 60 kendi kitabıñ_ıçinden... şindi antalyā gēd, orda bilirdi bildiñi borda bililer. bi
 gün kendün sünüSüTden amelet_ordu bubam doğdura gētdi. doğdura gētdiñde
 borda bizim hēmşire var, baş hemşirēydi orda. sōlemesi ayıP ğadın şeye
 yaqalanmış rayim qanserine yaqalanmış. u da bizim kōlü memed_amca vā deye
 adı memeddi bubamıñ yañına gēdēn dē ūramış. ūradında qapıdan gelirke demiş
 65 geqmiş_olsuñ amca demiş. amcam bene geqmiÇ_olsuñ deme aśıl sene kendine
 geqmiÇ_olsuñ demiş. esdafurullā amca nı vā bende? sende bi kōtū haśdalıĝ vā
 demēceñ demiş. seniñ ğocan nērde? felan yerde. getir bunu, sen felan doğdura
 gōtürsüñ, sende demiş demēceñ ğocana devicēn demiş. ğocaśına demiş rayim
 kanseri vā deme demiş. nere gēmişlē, sormuşlē. orda bilmişlē. soñunda da tens
 70 yapıldı. rayim ğanseri çıĝdı. ħaggeTde halē de dēr kendi öldü iramedlig ne
 kiprig ğaldı ne śaÇ ğaldı, biTdi ğadın_öldü. hindi halē ğocaśı geldimi dēr teslime
 aba dēr ħaqqet buban diyerli bi doğdormüş, biz başĝa doğdurlara gēdmedig
 ĝızım bubam oldūĝcün. şindi esgi bi kasiro damlaları vādı ĝarmıñ_aĝrıdında, bi
 yañıñ bi şē oldunda onu otuz dalma ediP içirdi miydi sene śāT gibi olūsuñ. biz
 75 buvamdan başĝa bi yeri bilmedig anam. bora geldig. borda da dāda davar,
 uvada oraĝ ħarman dedīñ gibi biz bōleyidig_anam. biz doğdurlara gēdseñ de
 zaten doğdura varıncaya ĝadar ruĥuñ teslim_oluyō aT yōĝ, araba yōĝ bi ħayvana
 bindircēñ sōzüm yabana da doğdura ileTceñ nejdēd doğdur o zuman mēşūr. ħı
 benim kendi ĝızımda ĝaza oldu da u ĝurtardı rahmedlig, imire verdim. öle diyō
 80 doğdurumuz çoĝ_eyiydi ĝurtulması mūcize dediler bizim ĝıza, ħaqqete
 helal_olsuñ ĝurtardı, ĝurtardı. işde biz ħaśda oldūmuzda da buvamızdan çoĝ
 yararlandıĝ. esgi bizim borda bi ölçumcu vādı una da una gēdērdig işde u da iki
 milyār ūrun dutup da gēdiyōñ. öldü, öldü. unuñ_ūrunu dutar gēdērsiñ okuyuveri
 hindiki ħocalara bi şey dedin miydi dutuvmeyollā, şikāt_edellē diyi.
 85 iki üç ĝōşu bir_olursuñ. bi gün sen gōlle bişirisiñ, bi gün ben arab_aşı ederiñ, bi
 gün ötē sarı burma eder. bi ocaĝlıĝ yapıP ocaĝ yakārśiñ ta şōte ihtiyarlā ordadır,
 kendin ta geridesiñdir. śıcaĝlı bulamazśiñ, lamba yoĝ bi idāre. idareyi ħora
 ĝorsuñ idarede seniñ yüzünü ben görmüyōñ, ben seniñ yüzünü görmüyōñ.
 öñünde ni bulurśañ bisēl ceviz ĝırārśiñ, iyde dōkērsiñ. unnāla şuĝullanırśiñ işde.

- 90 manilē sōlēr gōcamannar birbirlēne, maşal añnadıllā. tabi sen tā ordan bora nereyi görüyōñ. duyarmazsıñ da ışığ yoğ. tam geşlñ şēy zamanı unnā añnaTmē başlar, seniñ_uyğun geliyi, nennene geđiyō güP. hā ölēydi anam. öle vakidleri geçirdig işde, seniñ yānda benim yānda gündüz soğaglara çıkārısñ güneş_olurşa. bisēl tengireg_ērisiñ, tengireg bükērsiñ. u zaten kendi haline ilāş dögmüş gibi
- 95 paflār, paflar toğuşlārısñ, toğuşlārısñ ilig gibi olur yıķārısñ. bi de acığ da tetercan mı var o zuman? u şuyula serer, çırpār gurudursuñ. başlārısñ kirmenne eđirmēye. eđirirsñ, tegrar şararısñ başlārısñ beş şişile örmeye. işde o zuman bi çit çorab_örersñ, ayaña kiyērsñ. esgi bōle eteglē, şalvarlā doğunurdu. ipeg çözülürdü ara şēy hindiki bazı çıkıyā ya ba unnādan televizyonnāda. unnādan
- 100 doķūrсуñ bōle eteg kiyērsñ. şindi u eteglē kot_eteglē nērde. donnarı kiyērsñ çorablā kıldır, ayağlānı sürter, bilmiyōñ ki. bi bayram gelse de bi çiT çoraP alivēseler de keyiflensem unu ğāri tun tun şaklārısñ bi bayrama ğadar tā. ē çoğ günnē geçirdig. şükür halimize u günneri biz yaşamadığ şindi bubam şihiye olduğüçün çoğ getiriler bora geldim borda da bolluğ gördüm. biz görmedig
- 105 unnarı da görennērden biz gördüğ. biz yaşamadığ da biz yaşayannādan gördüğ.

Derleme yeri :Özdemir Köyü
 Anlatan :Durmuş KILIÇ,86 yaşında,ilkokul 5'ten terk
 Konu :Köyün Kuruluşu, Askerlik Hatıraları
 Metin nu. :21

kendi ismimi yazcā gadā biliyōñ. beşe gadā oğudum. burada oğudum. elmalda oğudum. bu köyüñ adı esgiden bi çoğ isimlē deyişdirmiş. gilevgi oşsuñ, esgiden gilevgimiş bilmem neyimiş ta esgiden ismi... yoğ. ĥarPdan çığmış, kimse kimseyi beg tanımıyor. ben harPdan gelmişñ. iki dene üç dene ĥanım almışñ, 5 bilmem nētmişñ. atatürg zamanından düzelmiş evlenme mevlenme düzelmiş bi ġarı bi ġoca gibi şeler oluyō. bildiglēmi sene şöle anladıvereñ köyümüz esgi bir köydür ta padişahlıg gününden beri merkezi bi köydür. istanbul türkiyeye ne ġada faydası olduysa bu köyümüzde kendi çapına göre etrafındēki köylere faydalı olmuşdur. hâla da gine faydalı olmaya devam etmektedir. etrafımızdaki 10 ġomşu köyleriñ çocuğlarını alıP geliP burada oğuduyoruz. bi egsigsiz bu da tabi bi memlekete yardım demektir. gilevgi vermişlē de bu yunan ismiymiş. onuñ üçün hükümed bunu deyişdirmeye mecbur. e bi af edersñ maĥkeme bile düşseg bize şayid olan da olmeceg, ġarşı tarafa ġedcegler şanıP herkesi ben sizile ġonuşuyōñ emme size düşmanım ben aslında. yalnız sözlerimi 15 yanlış anlama onuñ üçün bunu hōkümed deyişdirdi o zaman. evet yunan ismi yunañ olunca sende de bi şey yoğ. boraşı yunanınmış gibi şeyler oluceg biz az tarafız. ġarşı taraf daĥa çoğ herkeS o taraf yani. alman ĥarbmı gördüm, gördüm. yolda ġederke bizi ġötüren adam benim sevg kādını ġaybetmiş, vādıg yolda bi sevg kādı yoğ. benim sevg kādını alan adam ġayış mısđā dēller antalyadan 20 biliriz onu. istanbuldan daĥa iyi. biz iki üç gün sōra bulundu geldi. bende kōlü oldüm üçün yani arkedeşlēn yañına arkedeşleri bulsam zopa da yesem ben una raziyiñ. arkedeşleri bi buleñ yani sanki arkedeşler bene asgerlig yapıvēceg gibi şē yapığ. uzatmayalım selimiyede birez ġaldım ben. etmeg yemeg müsafir olarağ veriyollar; fağat öle de bi şey sıkıntıya da giriyōm ki yaticēm yeri şöle 25 süpürüyōñ, mataramı dolduruP geliP bi de şuleyōñ, iki dağga soñura u tahta

ğaruşu Şu bu yatmag mmkn deyil ilaĉ milaĉ da yoĝ o zumannā ovada.
 uzatmām orda durarĉa bi adam geldi. senin adın durmuş kılış mı dedi. eveT
 dedim. ben seni gtrcēñ dedi. e gtrsēn gtr dedim. ben indig sgdara
 kprye vādıg ğalata kprsne galata kprsnñ doĝu tarafından ğarak
 30 vardır. batı tarafında eminn dēriz. yanlışlm varsa neyse uzatmayalım
 arĉadařları buldurdu beni. vādım oĥ dnyala benim oldu Őoñra nasılısınız de...
 krd ĉavuşlā vā dedilē. bi zopa atıyollā adamı ldrceglē. merhemetiñ eseri yoĝ
 dedilē. e arkadeş asgerlig bu. zoba da yecēz, dayaĝ da yecēz, vazifemizi yapicēz
 dedim ben. uzatmālm ora beni gtrdlē, Şeyini beni gzeTlemeye verdiler. bi o
 35 zuman bi de Şu da var onu da deyivereñ ben bu birligden teki birlige ĝederke
 sdm başımı deyiştiriyollar. sırtımdaki eyi elbisēleri aliyollar, yeni elbisēleri
 veriyollā. bizim Őabĝa deyişdi bilmem ne eTdi vardım yerde talime ĉıĝardılar.
 talime ĉıĝardında neyse vardıg. beni gzetlemeye verdiler. gzedleme ne Şey ne
 bilmiyñ ben. daĥa sdmde ğarak bile mrmde belki ĝedmedim. yzbaşı
 40 geldi. yzbaşı bu dē ben yzbaşı bilmiyña ni zaman geldi bu adam dedilē? ř
 gn oldu dedi ordēki ĉavuşlā. bi Şeler Şordu bene bu. ne dedi ĥalil ĝulaĝsızdan o
 kantinci. bi Şubay cārařı alıñ veriñ dedi. verdiler. İçtig, ciāra iřmiyñ ben de
 ĉavuş aldı, al Şunu dedi, ben ciāra iřmeñ ĉavuşum dedim. e nlceg bu dedi.
 nēdeseñ eT dedim ben. ciāra da iřmiyñ iřmeñ de dedim. ben le kendime bi
 45 Őabırlıĝ Şeyim vādır dedim. u da ciārayı alınca āz durum az da deyişdi Őevgi
 Őayĝı dērke harbe Őle gediyz ben uĉaĝsavırıñ ĝomutanesi, hesaP aleti
 ĝomutanıyıñ  aleT bozuldu mu burada yapceg bi Őē yoĝ ingiltereden adam
 gelcēg, paraşınna adam getircēz. u adam u arızayı ĝederceg, yapdıricaĝ. neyse
 oraya da varmaz iş. asĝer oldug Şindi ĝediyz bi gece bi uyandım gm gm gm
 50 gm buĝazıñ. istanboldeyiz hem u yañdan hem bu yañdan toP sesleri. bi baĝdıĝ
 biz top sesleriyle mermiler gece izi. Şudan ĉıĝan mermi Şuraya ĝadar grnyoru
 yani uĉā yetişmiyoru aşşada ĝalıyoru. biz de yaĝaladıĝ uĉā. bizimde aletimiz de
 drbn de var Şu da var hepsi var yani Şeyi de bende heşabını da yapığıg.
 yapdırdım tē ateş de ayrıca ilave edemiyz. o ayrı ilave eTmeg zarar ediyoru,
 55 gecigmemize sebep oluyoru. tēř dedig biz Şeyi dşndg. bizim mermileriñ
 yirmi ĉ kilo mermiler. almannarı yenmeg nemli deyil, nemli olan u adamları
 ora getirmemeg. orda unnan bize rapor gelmeTden Őra zaten trk uĉaĝ olşanda

ateş ediyöz. sen on dene bayrağ dağdñ kendi uçāna bađđıg bi de türk uçađ geldiñ,
 güzelce sessizce her işini gördüñ, getdiñ. alman da olur, ingiliz de olur
 60 kim olurśa olur sene ğarşı düşman herkeS olabilir. ğandırıyō da seni işiñi bi
 görceg. şubaylarımız vārdı. yoğdu ya; fağat atatürg gibi ismed inönü gibi günde
 yoğdu yani onnar her şeyi hesabıla ğederdi. o ğadar ki ğüvenilir. şindi burada
 bile belki sende fark edersiñ et tükendi, et getirdicez şeden dērler dışdan. iki yüz
 ton mu ne ğadar et getirdiler, bilmem nēTdiler ħalbuki bizde de var et. bağalım
 65 köylüye yardım edelim, köyümüzde et... sōra elden et alcēmize kendi etimizi
 deyerlendirelim. hem yeyelim hem paramız burda ğaśśıñ. bize bi zararı olmadı
 yani. biz yendig demegdi yani bize bi zarar eTdirmedimiz için biz yendig.

Derleme yeri :Çobanisa Köyü
 Anlatan :Mehmet KIZILTEPE,83 yaşında,cahil
 Konu :Düğün ve Hıdırellez Geleneği
 Metin nu. :22

mēmed gızıldepe, seksen_üç yaşındeyim. oğumam yazmam yoğ. buradanım, bu kōdenim. illāda dōdum çalpınarda. babam göşmüş gelmiş boraya. köyüñ hergelesini güTdüg, göruculūnu yapıdğ, göyununu güTdüg, efendime sölēñ uşşag durduğ bu kōde. hiş dışarı çıkmadım. bi asgere geTdim, işde biTdi başga getmedim. üş sene asgerlig yapıdım. āñ kütahyada yapıdım, ordan teskere aldım geldim. aydın, aydın nazillide yapıdım. nazillide, kōtahyada acemilimi yapıdım, aydına geldim. aydından nazilliyeye sevk_eTdiler. nazilliden tezkere aldım geldim. candarmeydim asgerde. üş sene asgerlig yaptım. hē tam otuz_altı ay, otuz bes_ay teskerem var. undan sōra borda camızlar vardı esgiden. gañlılar, gañlı goşardıg, ekin biçerdig, efendime sōleyeñ ħarman düverdig. ē ħayvannarı çatmeye goşarlardı, camızları gañlıya goşarlardı. herkeSde vārdı camız, oküz düven sürerlerdi bōle. ħarman düverlerdi. şindiki biçerciniñ gavğasını yapıyollā, esgiden bōle hiç gavğa mavğa yoğdu. ēñ sırtımızda dağlardan çalı çekerdig, çögür çekerdig, çalı yani. efendime sōleyeñ çoğ göruculuğ yapıdım ben çoğ, köy göruculū, yayla göruculū yapıdım. görevim merāya ħayvan getirmezdım. oraya herkeSiñ malı selbes_oldu miydi u zaman şalārdım mesele üç_ay göruculuğ yapardım yaylada. üç_ay yatarđım. yaylamız bizim gümüşyağanıñ_üs yañı direden, direden yoğarda. hindi orda davarlar var, göyunnar var. dōrT köy yaylaşı orası dōrd köy gümüşyağa, çobanisa, çalpınar, şey çukurelma. dōrd köy yaylaşı orası. herkes_oraya çıkardı. çadır yapallardı. undan sōra māl çoğ, davār, göyun çoğdu u zaman, benim zamanımda çoğdu. herkes elli, yüz, yüz_elli davarı göyünü vardı herkeS toplanırdı. undan sōra iki ay, bir buçuğ_ay orda yaylalārdıg. undan sōra göçeller gelillēdi bora. orağ biçellerdi, ħarman dövelerdi, işde bōle.

25 iramazan_ayları üç_ay mesela iramazan_ayı mesele şaban, iramazan, erecep,
 üç_ay... iramazda böyle tayını gadmer yapalardı geceleri, undan söra hiçbi şesi
 olmayannar bulgur pilav bişerlerdi şe yapalardı şekerden şerbet yapıları
 şuyula, unu yellerdi. esgiden yani bu, çoğ esgiden. garibannıg. bizim benim
 ufağlmda şöle şöle şeker kelleleri olurdu, benim ufağlmda. bobam beşin_altına
 30 atalladı şeker kellelerini, böyle böyle kelle olurdu esgiden. hindi hıgadlarca bi
 şeker topa var işde u gadar başga bi şe yoğ hindi çay bol, gawe bol, hepsi bol
 şindi. benim üç dene olan var. birğ gumucada etfayede, memur birisi elmalda oto
 lasdigcisi. biri de peturolda çalışiyö gögmuğarda. üçü de everdim, çıkardıg.
 isdedig, isdedig, isdedig. böyle şey mi vardı? isderdi, neşannını göremezdin ü.
 35 üç_ayda, bir_ayda öle deg gelirse düğünde müğünde görebilirseñ görürdüñ,
 görmezseñ görügmezdi hôle yüzünü gözünü gererdi. öle görünürdü. esgiden bi
 hafda düğün olurdu. düğün_odunu çıkarıladı, oduna gedellēdi. kırkudeline
 düğün_odunu getirirledi. düğün_unu yapallardı. dērmene gedellēdi esgiden.
 undan söra bi hafda düğün yapalladı, tam bi hafda. bi cumadan bi cumaya.
 40 mesele böyün yarın cuma mı cuma gün başlardı, perşembe gün bitērdi düğün. ē
 bayrağ kaldırdıg undan söra şindi çeyiz_altı yapalladı düğünnerde. undan söra
 kınalıg yapalladı düğünnerde. gelin_alması yapalardı, muşafire yemeg verilēdi,
 iki öğün üç_öyün yemeg verilerdi. hindiki gibi bi şey yoğ. hindi ni vār. hindi?
 esgidēn düğünnerde araP yapallardı, erkeklerden gız yapalardı. ēy çoğ
 45 hıyarranıg yapalardı, çoğ esgiden hindi öle bi şe yoğ halg_evine çekiviyallā
 hindi böyün düğün var yarın gelin_alması tamam. biTdi böyle. odalarda
 zēkir_oynullardı efendime sölēñ. yenilen tarafını şey yapallardı köleri
 gezdirilērdi, deve yapalladı yenilen tarafını çekellēdi böyle. çan dağalladı,
 gezdirilēdi köleri bütün. mesela borda yenildi miydi zēkir_oynayannar yenildi
 50 miydi unnara çan dakardıg çukurelmaya götüriydig. ordan şey toplardıg buyday
 toplardıg, para toplardıg zeykir_oynardıg. gelirdig bōrda yērdig. orda ne
 topladiseg para, buydē ne topladiseg bora gelir, püsküt_alırdıg, loğum_alırdıg,
 tavıg_alırdıg, yērdig. başga bi şe oynamazlardı işde. odalarda aşam sabah ne
 olcēg işde başga bi şey öle bi şey mābbet yapmazlardı. bazı şey getirirlerdi garı
 55 oynadırladı. hı garı oynadırladı. unu da gaçağ. candarmalār basardı. undan söra
 borda bi kınalıg yapığ, garı getirdiler elmaldan. candarmalar bi basdı. garıyı

aldılar dā çeşmeyi ādırivediler, işde bu. candarmalar bulamadı döndüler getdiler
ğarıyı tegrar gene aldilā geldilēr. gene oynatdıg şabaĥlara ġadar. ĥıya ben
ğarayollāndan çoġ çalışdım çoġ. beş sene çalışdım ġarayollānda. undan sōra
60 vazgeçdim, çıġdım getdim. benile çalışannar emegli oldulār bütün, teg ben
ğaldım. baġdım gördüm emegli olamadım. öte çalışdım, beri çalışdım. dilegce
vērdim ġonyaya. bizim doşyalā ġonyaya ġederdi. para ġonyadan gelirdi
bizim.ġonyadeydi bölge ōrdan para ordan gelirdi şefe, antalyaya gelirdi,
antalyadan dādillādı paraları. otobis bulmaġ mī var, otobis mi var? otobis yōġ.
65 merkebile ġederdig. ĥayvanna ġederdig, merkebile gece yayan ġederdig,
marġab, ĥayvanı olmıyan yayan ġederdi. sırtında bi hēbe elmalıya ġederdig.
ġorġudeline ġederdig, yayan ġederdig. vāšta yoġ. sōñradan motorlā çıġdı,
herkeS motorla ġederdi. hēbe götürmezlerdi file götürürlēdi ellēnde. file olurdu.
sōñradan çoġ her şe fennileşdi. şındı hepsi selbes_oldu, hinya. ĥayvannarı
70 çatmaya ġoşardıġ borda biz ĥarman döverdig, abōv. geceleri şabaĥlara ġadar
ĥarman döverdig irezillig, çoġ irezil_olduġ çoġ. bu bacağılām hindi duTmeyōr
yata yata yata yata. ollāda daġlarda yatarġa bacağılām hindi duTmeyō. acıġ,
çılbaġ çoġ yaTdıġ daġlāda biz. bayındırlılar vardır bu tarafda bayındır vardır
elmalınıñ bayındırı orada mı getceñiz? ōrda ben çoġ bayındırlı dōdüm çoġ
75 ġoruculuġ yaptım. abōv. nē? benim ġoruya malları şalāllādı. ġoyunnarı,
davarları şalallārdı. unnāñ yaylaşı ayrı biziki ayrı. unnā ġorucu duTmazdı,
hemen yaylaya çıķallādı. unnāñ köyünde mal çoġdu. ben çoġ bayındırlı dōdüm
çoġ.
ĥıdırellez yaparız. ĥıdırellez ġün toplanır kōlümüz, undan sōra davarları keseriz,
80 ġavırma yapallar, pilav yapalar. efendime sōlēñ etmeg sende getirisiñ, bende
getiriñ elli etmeg, yüz_etmeg getirilēr. iki yüz_etmeg getirdilē bu sever. dana
aldılar bu sever dana kesdillē, ĥıdırellez yapıġ beliki üçüz, dōrdcüz_ınsan vādı
toplum dā yaķada. çeşme vādır, çeşmeniñ başına ġetdig orda ġarī, ġız üçcüz
dōrdcüz ısan vādı. ĥıdırellez yapıġ. çoġ bi ġün aġşama ġadar gelmedig_ ordan.
85 ōrda top oynuyollār, çay_ıçen çay_ıçiyā. yatan yatıyā, gezen geziyā. yaşlılarda
gidiyā. ĥiş ġalmıyañ_olmaz, ġalmazlā borda. hepsi ġeder. iri, ufaġ ġeder hepsi.
hepsi ġederiz. ōle darġın marġın_olurşa u muĥtara darġın_olurşa u ġetmez. birisi
kendisini biyenner ġetmez birēz. bir_iki vardır unnar. ĥıyyā. biz kōlü bütün

- 90 geđer ora, eyleniriz. āġşamlara ġadar_ordeyiz. herkeS köme köme olur taraf_olur, çay_içeller, otururlar, sohbet_edeller, āntalyadan gelen_olur, ġumlucadan gelen_olur, elmaldan gelen_olur çoġ. e tabi ziyaret_ediyōz tabi. dovā ederiz ġıdırellez biTdigden śōra ġocamız dovā eder. undan śōra herkeS dālır, geđer memleketine.
- 95 yāġmı°r dovaśı ederiz orda ederiz. yaġmı°r dovaśına ōrda yemeg veriler, yemeg yaparız, pilav yapalar yaġmı°r dovaśında yaġmı°r allah verise oluyō, vermezse olmiyā nēdelim. u allahıñ_elinde hiyya.

Derleme yeri :Çobanisa Köyü
 Anlatan :Ramazan ÖZKAYA,80 yaşında,cahil
 Konu :Kore Hatıraları
 Metin nu. :23

seksen yaşındēñ oğumadım. çukurelmada dōdum. bubam boraya beş-altı yaşlānda bora göÇmüş. bora geldim. şindi bora çobanśa dē şorra esgi ğaraman dē bi yer varmış ordan boraya yani bi üç adam geliyō bora. biri çoban bilmem neyi. boranıñ adı u yerleşiyā bora çobanśa adı ğalmış. aslında bora yoğarkı köydü çobanśa ordan bora geliyō ordan bora göç yapıyō. bu esgi çobanśa tā yoğarda ildēdi. ben kendim borda durmadım bubam fakir yüzünden (ay efendim) elmalınıñ kölerinde uşāğığ yaptım. ben uşāğ hindi. esgi köle dellēmişe bizim zamanımızda ağa yeri uşāğ türü ismēl ağa yahud arkedeşe yıllıg u günün bērinde otuz segiz, otuz segiz diyelim yahuT kırklarda u yaşlarda iki yüz-elli ğuruş veriy yıllıg. bu iki yüz-elli tabi u zaman para para. e bunu yapıyaśiyā zamanım geldi, asgerlīm çıgdı. asgerliĝe ğetmeden borda bi āda segiz sene aynı köleliğ yaptım, hızmadlığ yaptım. u ağdan asgere ğetdim. adam bene admış lira para ğatdı. bubam fakirdi, bene para ğatıvmadı. soñra asgerde biñ dokuz yüz-elli senesinde asgere ğetdim. asgerli ğıdanbul selimiyede oldu. acami eyitimini bitirdim. orda gine yerli ğaldım soñra biñ doğuz yüz-elliniñ içerisinde acami eyitimi biTdı zaman kore davaśı çıgdı. ağsam oldu, bōle goğuşuñ içinde oturuyōz, ğomutan ğēldi işde kore ... duyyōz ğomutanna añnadiyō. bizden önce bi ğafile ğetdi. bize unnarıñ ħabarlanı telsizlerle goğuşlarda dinleyōz. şu ğadar yaralı, şu ğadar şeyid. şu ğadar duyuyōz ama soñraşı bir gün āşam oldu, ğomutan geldi bölüg ğomutanımız. ğoreye beş kişi ğetceg. her bölüğden ğureyle seçiyollā. seçdigleri zaman arğadaşıñ bi denesi şu elmalınıñ akçeniş köñden benim aynı mangada aynı arkadeşi hemmen tüydü indi, ğuriye isdemeñ ben goñüllü ğetcēn dedi. bölüg ğomutanı dedi ki ölüm senden başğa goñüllü ğetcēg yoğ mu dedi. ħayır ğed otur, çığ yatāna otur sen dedi. çıgdı oturdu. goñüllü ğurya çegdirceg. ğayıt yazdırdı, aTdılar şēye. çocuğ gine tügdü, yani gine de ille

ben geTceñ o zuman geTdilē. tabi başga bi kâğıt paşa üstüne danışdılā, yazıñ
geTsiñ demiş. u anda geTdī zaman şindi yalan sōlemeyelim, işe yalan gaTmıyalım
benim bubamıñ borda fakir olmaşı biz beş_oğlan ğardeşiydik fakir. fazla yoğ
borda memlikat çukurelmeden aĝa bora işde hızmatañ boķuna bubamı bora
30 geçürmüş gelmiş. düşündüm arkedeş çıkınca aynı mangadan yanı
düşünmemiñ_en birinci sebebi bubamıñ fakir_olmaşı, benim borda aynı köle
yani āmada, mēmediñ, aĝlarıñ kölesi olması şegli. o zuman ben de tūydüm
göñüllü bende çıgdım. allah_allah dedi kıomutan oĝlum nedir siziñ derdiniz?
hepsi benim bölügden mi geTceg bunuñ. biyol bene dedi ben dedim kıomutanım
35 ben geDicem dedim. oĝlum sebebin ne? geDicem dedim, göñüllü geDiyorum.
amme benim alnıma ni yazıldısa unu çekiceñ dedim. yazıñ bunu dedi. yazdılar
sōñra ordulu bi çavuşum vādı mehmet çavuş neyse ötennēñ_üş denesi unnara
guruya çekirdilē. unnā guruya çekdi. ikimiz göñüllü geDiyōz aynı elmalı,
akcenişle bi de ben. biyol sōñra çavuşum geldi. oĝlum niden sen dedi bu gönüllü
40 ateşe geDiyōsuñ? dedi. seniñ var bi derdiñ? dedi bi derdim yoğ çavuşum dedim.
bene baĝ geDmeceñ dedi. ben sene para vericem. geDiceñ memlikatına bir ĥafta
duruceñ bir ĥafta bugün ne günnerden şu geliceg, bugün dedi şahat gece
segiz_ile dokuz_on, arasında bu bölüğe giriceñ. ben seni idare edceñ dedi. ĥayır
çavuşum dönemem dedim. buna adladım buna geDeçen dedim. uğreşdi. ĥayır.
45 tamam ölēse yazdılā. undan sōñra bizlere işde birer kore nişanesi daĝdılā.
bayraĝ yani tūrg bayrānna. undan sōñra serbes_eTdilē on, on beş gün bu goca
isdanbolda gezdig hēr vardımız yerde yeni ütelde olsuñ nere parada almıyollā.
yemeg nere geDerseñ geT para yoğ. undan sōñra bir gün u zaman adnan
menderes başbaķan sōñra bir günde bize bi emir geldi, sabāla selimiyeniñ ĝışlaşı
50 geniş, işdima toplandıĝ. yekūn_aldıĝ segiz yüz segiz_asger tabi iki ĝarşılıĝlı
asger yani neymiş de başbaķan geliyōmuş, cumūbaşĝanı celal bayar
cumurbaşĝanı. iki ĝarşılıĝlı kore tabi bütün herkesiñ bir teg nişan var yani
koreye geTdīñbelli oluyō. gel başdan buleşdi adamı gördüğ yani iremedlig foter
şabgalı güler yüzlü bi adam cumurbaşĝanıdı. yañıbaşında işde herkeSe
55 nasiĥat_ediya, şōledir. böle uzatmām bu da biTdī undan sōñra ĥaydarpaşa,ya
aĝşam namazı olurķa barabā ĥaydarpaşaya indig, tirene bindig, nereye geDiyōz.
e işde biz SanneTdig koreye geDiyōz yani tabi. biyol_ordan indig birēzi dedi

anķara ġediyōmuşuz uzatmalım ĥaydarpaşadan aşşa yoķarı aġşam namazı
 oķundu yani ķalġdıġ ordan ġediyōz. gece ġet bakām, ġet bakām. śabā yakın
 60 oldū śabaĥ namazı bilen işde birez tā aÇcıġ ta erken anķaraya vardıġ. neymiş
 śarıġışla, indig. herkes gir içeri. asger e śabaĥ oldu, yaTdıġ. ġışla eri śabaĥ
 ķalġdıġ, u ġün bi istirāt verdilē, orta yere silāĥ yıġdılā, allāĥ allāĥ biz śoruyōz.
 çavuşum bu ne? tabi çavuşlāmız vā, ķomutannāmız vā, herkeSiñ bölüg ķomutanı
 var. daķım ķomutanı oġlum dedi borde biz teġrar eyitim görücez şindi cePde bi
 65 ġuruş para yoġ. ni zaman bu ayın bu haziran haziran çıġdıya bu ġün temmuz bu
 haziran ayınıñ içindeyiz. nişe işimile iramazana özkaya bilmem āmed...şindi
 oreye yirmi yedi ġün ĥarb eyitimi gördüğ anķarada, anķaranıñ daġlānda. yirmi
 yedi ġün soñra bittiġimiz zaman śabaĥ namazı bir ġün toķatlı bir albayımız bize
 ordēki asgere iki erket śabaĥ namazı ġıldırđı. namazı ġıldıġ. undan soñra ķalġdıġ
 70 śarıġışlardan anķaranıñ ĥaTdından ġediyō, ū şeyin aynı haTdān ġediyōz. śabaĥ
 namazı ġetdiġimiz zaman yāni anķarada işan ġalmamış desen olceg. yani bütün
 şivāri on, on iki şivāri var isgenderuna, adanadan isgenderuna beş ġün orda
 ġaldıġ. śabaĥ śāT onda ġemi ġeldi; ama ġemiye ta o deñiziñ orda düdüġ çalıyā.
 beriden ġemilē götürüyō, tam śāT heş unutmēm tam onda bindig tirene şeye
 75 ġemiye ġediş u ġediş. ġet bubam aġşam namazı arabisdana girdi. söveyş ġaneli
 vā böle, yarı gibi ōrdan ġeçdi tā ĥava ġararır ġararmaz arabisdana girdig.
 arabisda beş daġġa durdu ġemi. tabi ni alıyō bilmiyōz. ordan uğradı tabi gece
 oldu. gece ġetdiğimiz yeri bilmiyōz. yalnız bir śaĥat on iki yaĥuT bir sıralānda
 herkeS ġışla yani şeyinde yatıyōra böle odaşında aporlālā var köşelēde. işde
 80 türk asgeri yani temi bütün ĥamam ediñ, temiz elbiselēñiz keyiñ, ġöverteye
 çıķıñ. allāĥ allāĥ biz bilmeyōz bu nedir ya? emme ġüverteye çıġceg bi yer
 görünmüyōsuñ dā mıdır, deñiz midir, kō mü ni var? çıġdıġ. çünküm tirende
 ĥamam var da böle uzun. asġer dizeleniviyō herkeS bi yıķanıyō ĥavlulā böle
 iplere dallamışlā. çıġdıġ ġöverte. teg türġ asgeri ġeminiñ ucu bucā yoġ. yedi
 85 ġadmış ġemi. ĥanı añnaTdıġlāna ġöre biz öle duyuyōz. ē ĥoca çıġdı śarıġlı bi
 ĥoca. hōle bi yüġseg yere çıġdı. arkedeşlē, evladlar baķıñ bugün megge,
 medinedēn ġeçiyōz, şu anda ordeyiz. ben asgerim için, milletim için dovā
 eTcem. sizde bildiñiz dovāyı oķuñ ki cenab allāĥ, işşallāĥ asgerimize feydaşı
 olur. nişe işde u dovā eTdi biz de bildiğimiz ġadā dovā eTdig. tamam gene indig,

- 90 ğet bubam şabah_oldu. hindisdana vardıg. hindisdandān dabi bōle gemi duruyō.
unnā geminiñ_edirafını herkeS geliyō. e ni alceg asger? bi şē alceg deyiliz.
yalnız hindisdan cevizi yiyolla birēz arkedeşle undan_alıyō paraşı olan. yaıda
para da gōtüren_oluyō. undan soñra gine geđceg uzatmām yirmi dođuz gūn dedi
şahat tam onu ōn geçe şeye vardıg, copanyaya vardıg. tām şahat onu on geđeyō,
95 herkeS şahata bakıyō zaten. ođur yazarlā hātıra yazıyō bütūn; ama ben de bi
oğuryazar_olsēydim ben de her şeyi yazcēdim. amma oğuryazar
olmaduđum_üçūn, herkeS gornen ne vardıyse ne vārdıyse şey aynen bu şekilde
adam bōle hātıra yazıyō. bōle alıyō defderi galemi zatı bordan_almış_uğramış.
copanyaya vārdıg gemi durdu. şöyle indirmiyolla aşşā. göverteden sēreTceñ yāv
100 hū köşelē vara yani hū nizamiye köşeleri gibi sır sarı altlı. yav deyiz ki arkađaş
ali, veli tabi orda sekiz yüz_asđer var hepisi gündüz_oldu mu güverteye çıkıyō.
yemeg zamanına aşşaya iniyō. unu añnadem yani u gızıl deñiz, u goca deñizlēde
yani şōle, hōle dedim o zuman e gönüllü geđiyōna ey_allahım benim gaderim bu
mudur? deñizden yüz dalğa geliyō. deñizden_öte tarafa aşıyō deñiz bōle yatıyō.
105 herkeS u direglere... gemi yatıyō, bōle dengiliyō soñura bize bōle bi şey verdilē.
önü bōle şişiyō gayışlarla bōle sığdıg arkaşında, gine bi ufağ bi şē bōle
birbirimizi allah_allāla undan soñra gemi doruluyō. bu şekilde yirmi dokuz gūn
dedi caponyaya şahat onu on geçe vārdıg. yāh adamlāñ memliğatı altın mı hōra
bođ köşelē bütūn sarı. a ni bilem uyşa tunşmuş tābi. orda yağuT on dađđa yahuT
110 beş dakika mi durdu undan sōra bi digge aTdı gine yörüdü ni diyelim bordan
hindi bordan elmalı gadar gemi gine oraya diggēyi aTdı o zuman dağları gördüğ.
bađ yirmi dođuz gūnde arabistandan ayrıl geceyi görmüyōz. gündüz ğet, hiđ dā
görmedig. gūn deñizden dōyu, deñize dinneniyō. ordan vardıg soñra ni oldu
tamam. koreye geldig. eyi, ordan ta gemilē ğarşı dāñ dibinden gel şu bizim
115 ğarakōy diyelim ğarşı aynı bōle, bōle deñiziñ kınarı evlē gözük şēher mi nedir,
inşannā yağın gelı gemi asger herkeS bir bizim asger on_altı devletiñ_asgeri vār
u geminiñ_içinde. o zuman on_altı evet on_altı dövlet undan soñra valıymış.
herkeSiñ_asger yani türkiyeniñ kendine göre adamıñ esger gönderiyō. iki yüz
geçen var, üçcüz geçen vā ama en çoğ bizim_asger, bi tümen geđiyō. tam tezat
120 dopdolu, silā her şeyine nişe gemilē geldi ađdardılā, indig. şükür yarabbim
goreyi gördüğ. bi dāñ_eteğinde hōle bi bağdıg ōn dörT dene bayrağ saydım.

herkeS şayıyō. ēn_üsdē on dördü yani üsdünde on üçün_üsdünde on dörd türg
 bayrā vā teg yoğarda. unuñ_üstünde bi metire yoğarda bōle dalğalanıyō.
 istirāt_ediyo. çögdüg hōle bi alanda. işan ağına getirirse āğlecem yani, u ğada
 125 tutameyōm kendimi. biyol çög_emri veril, çögdüg egmeg yoğ, açız. gemide
 gemi duTdu şallanır biz.... ū tokatlı nuri pamir isminde bi albayımız... baya bi
 dinnendig, oturduğ gine egmeg yoğ ama acız. çocuğlar dedi şindi tirene bincēz,
 baqın dedi, borda eyi şayıñ kaç dene bayrağ var? bizim bayramızla on_üç bizim
 bayrağ şē on dörT. evet on dörT devleT. on_üç biziki on dörT dövlet baqıñ dedi
 130 dünyayā boriya dedi añılmıyan, aqıla fikiri gelmiyen bi memlikat boraşı dedi. bu
 koreye yayan bir çocuğ on yaşında yola düşse dedi albāy bora gelinceye tegli
 saqalı ağārı dedi. segsen doğsan yaşına varā, evladlarım dedi. ama dedi bu on
 dörT dev on_üç dövletiñ bayrānıñ_ıçinde tek_olan türg. bu memlikat qahramanī
 ğazanicez türkiyē dönücez dedi. dünyaya şan vericēñiz dedi. sizler vericēñiz
 135 dedi. bōle şorde oturannara baqın dedi. çoğ oturiye işan bōle. hōlē bi bahça gibi
 bi yerde. bunnā bütün dedi ecinebi paşaları dedi. bütün bunnarıñ gözünde siz
 varsıñız dedi. hindi dinnencēñiz, dinnencēz dedi. bordan tirene bincēz dedi.
 tirene bindimız zaman dedi işde nere getcēmizi o zuman öğrencez dedi. ama o
 zuman bizim zamanı bizim bū potinnemiziñ_ altında şē var ğafara delerdi. bōle
 140 yani hindi hālī düğmeler oluyora öle çakılı. şindi baqıñ dedi evlaTlarım bordan
 bu on_üç dövletiñ paşası size baqıceg dedi. bordan üç_elle geTdiniz zaman u
 şeriñ_ıçinden geçicēz ama ħunu söyleyem u girdimiz şehere bōle göz_atıyo,
 baqıyo amcam. bir teg dikelir minā yoğ bōle kül_olmuş ama çoğ da böyüg
 şehir bōle uzeyiP gēdiyo. adamlar var şu mina, yıkılmış şoreye dörd_ağaç
 145 uzaTmış. üsdüne bi şeler aTmışlar, işan giriP çıkıyo. soñra ordan qalg, bordan
 gēderle dedi. şōle gözleriñiz bağdıñız zaman dedi bizim_albayımız yāni
 ğarşıdeki adamı yani gözlerinizi yiceg dedi. potin ħurduğūñ zaman dedi cıngı
 çıkceg. unnar ordan baqarqa bordan cıngı çıkceg dedi. bōle getceñiz dedi. qağıñ
 baqām, işdima oldu. öñe bütün şubaylar öñe subaylar borda üç_elde ordan
 150 bicecig dedi şey bi şarT diyō potin yani iki yoğuz. bōle vardığ gemiye, şeye
 tirene bindig. hemmen hemmen işde kölge başmag_üzere oldu. başdı bōle. ordan
 sēler çıkıyo ğumanya getirdiler. yani altı dene bi bōle ğartonda herkeSe veriyō,
 yalıñız bunnan amerikāñā var .türg_askeriniñ yāñda unnara dedi. şindi herkes

155 alıñ, alıyollā. yalıñız aşmasını tabi bilmiyöz bitti. undan soñra geldi
 amerikalınıñ biri ordan biri gımanyaasını yırtdı yani hı bizim şē suları oluyō
 portıkal yani öle ufıçig kıutulā oluyō öle. ordan kıaşatura çıkardı ordan şē vār ya
 unu hōlē bıçāñ burnuna kıaldırdı şu gıdacıg invecig bi tenike işi una soğdu,
 burdu, burdu, burdu, kıapağ_açıldı, işde bunu bōle açıP, bōle yecēniz herkeS.
 160 una göre yesiñ. undan soñura āÇdıg. soñura kıomutannā geziyō tirenden tirene bi
 açdıg fasille, cigarā, uFecig uFecig lokıum topā, bi şēler soñra bi açdıg köfdü
 yani yuvarlağ yuvarlağ yani gıPğırmızı yani. hōle bıkıceñ davarıñ_akciyeriyle
 daħa çoğ gırmızı yani bu yeñir mi dedi. içinde bi ufecig naylon gıaşıg vā. yani nē
 arkedeş ayırı ayırı heP bi yerdeyiz ya. midemiz çegmiyō ötennē eyi püsküt vā bi
 kıutuda on_iki dene. bunu künde ama duzdan yenmiyō duz_ağuşu amme amma
 165 duz amma niyse bize duz gibi geldi. üsdeymen geldi, ıstanbul ibirahim
 bıkr_isminde üsteymen evlatlarım, çocuğlarım bu bu eti yimeñ dedi. bu
 doñuz_eti dedi. bize yaşımaz, bizim dıñimiz bunu götürmiyō. zati midemizde
 zati çegmiyō. yalıñız alana da atmañ. eyi ötenneden birez yedik, soñra geldile,
 tireniñ şeyinden pencerelerinden üsd_üsdüne asger. biz bıkıyöz, biz çekiliyöz.
 170 bıyol ötenē sokıuluyō, u kıutuyu veriyō. bi kışıye u dedı gıydırmeyō, giriyō
 arkıaşından ön dene işan giriyō oraya bi kıutu bu gıdar. o zaman işde heP
 arkedeş_olarak kıomutannamızıla yaħuT acaP bizim memlikatımız da bōle olur,
 acaP biz de bōle olursāğ bizim ħalimiz ne olur arkedeşler? u çocuğlar var bōle
 bōle bōle bōle yarısı bi yañı açıg bi yañı kıapalı u gıadın... gıadınna bıkıamadıg.
 175 bığ senin gibi genÇ gıadın herkeS cepheye gıtmiş, gırılmış bütün millet. bu
 gıadınna görceñ hōle ediyollā göğüslerini allahım cenab_allahım bōle bōle
 gereyollar göğüslēni hōle. ordan bıkıyolla türg_asgerine bōle tirene ü
 şubaylāmız bütün çocuğlar iyi bıkıñ. bu memlikat bōle. bu memlikatıñ şerefini
 türg_asgeri yūseldiceg, dünyaya şan... aynı şubaylāñ_ağzında bu vā.
 180 bütün_asgere moral veriyō. bu bıTdi, yörü babam tiren. yörü gıtđig gece kımbilı
 nere gödiyöz? undan sōra vārdıg gece, indig. yañılız orda bi acanś verdile
 öñünde çıgmış amerikan_asgeri. bunuñ_arkıaşından dutuyō biri arkıaşından yirmi
 beş kışi deve kıatarı çıg cemsıye. çıg cemsıye. cemse u bıTdi, üğra gene gıdiyöz.
 başladı hava yağmeyā. her yañımız şu gibi olduğ. ni gıadıdımız var ni bı şeyimiz
 185 var. tām sabāħ namazı oldu her taraf ışladı. goca bı dāñ_etēne vārdı. cemseler

iniñ, indig. herkeS başañ getdi. baқыyöz sağa bi dağıñ ara çallı tarlâla var birēz. o
 dāñ_ōñūndeyiz. gün doğdu қomutannā emir verdi. asger herkeS dedi istiratını
 yapśiñ baśıyöz potin boraśı çamır gözüküyō. ne yapıdığ? bi şeyimiz de yoğ. u
 ellemizile u potinnemizi çalı çoğ yüseg_emme çalıda bir bueuğ metura çalıla vār
 190 bōle yüseg unnarı ğırdıg ğırdı bōle herkeS boyuna göre bölē uzadıyöz undan
 soñra yatıyöz çünkü zatı otuz, yirmi doқuz gün zati uyқunuñ ney_oldünü
 bilmiyöz. hele şu arabidan geçdig pilimiz biTdi. arabisdanda eyiydig yani her
 yer ağılm başımızdeydi. undan yav uyumusuz gün sāt doқuz_on, on
 buçuğ_aralarını gelmiş tabi bi asger қalgı bi қalgıdığ ısıcağ amma ısıcağ_oldu ğāri
 195 bu sever baya bi ğurumuş sırtımız. neymiş paşa geliyō tahsin yazıcı. eyi kalğdığ
 hepimiz, oturuñ. soñura korelilē gēldi sırtlānda birēz bi aynı şu bidannarı gibi
 süd yanı bi mataramıñ gabibi getiriyō...hōle ümzū vā teg teg asgere dağıdiyō,
 südü içtig. undan sōra begleyöz paşa geldi şindi girdi evlādām e tabi bayā
 geñişiz hoş geldiñiz hoş bul ordan bi er çağırdı eriñ gözlēnden öpdü paşa. undan
 200 soñra öpdüğden sōra eri ora tikelTdi. baқıñ dedi asger! hepiñizin bunu öpdüm
 hepiñiziñ gözünden öpüyōm dedi siz bora ğāhraman_olarag geldiñiz bordan
 ğāhraman_olarag getcēñiz –dedi.-undan sōra yörü emir vērđi hadi bindig
 cemselere get babam get geçe get bubam get. cemselerle geğiyöz arabeyle
 tegrar arabeye bindig_ōrdan gece oldu vay bi dereniñ_içine indirdilē nēyse ordan
 205 emir verdilē türg yani on kişi bi yerde durmeceg ē bi yarısı ĥorda dağıñ
 böğründeiz. çalınıñ_ieende şāp niye diye sōrdum қomutanım niden bōle oldu
 işde bora śaveş meydanı borasiymiş toP gelirse ToP mermisi düşērse bi yerde
 işan ölmesiñ. eyi śabaĥ_oldu undan sōra varcēm yere vadım bi ĥafta amerikan
 silahıñ_eyitimini gördüm bi ĥafta undan sōra eyitim gördüğden sōra bizi ikiye
 210 bödülē uçāñ yüzünde bi yeşil bi ğırmızı ğırmızı türg bayrā, yeşil bilmem. ğarşı
 düşmanıñ, bayrā bōle çarP yani bi ik_üç gün bōle bi silahı undan soñura ağışam
 namazı eyi diñne ağışam namazı oldu. herkeS bölüne aldı. vardılā bizden bi
 kafele önce getdiya ōrda mevzilē bora tegli unuñ yañna bi ğişide bu mevzide-bi
 teg bi de biz indig. bōle sıra onar meturo arēyle eyi iñ, biTdi. birbirimize
 215 hoşgeldiñ beş ged... silāhımız sırtımızda, bi śāndığ mermi bende, bi śāndığ
 mermi arkedeşde. iki un torbaśı mevzi de mevzi bora tegli undan dōrT şey el
 bombaśı yani bōle çentelē var ĥalkalı. undan sōra oturduğ ĥoş beş arkedeş

220 şarılışdıg. adanalıymış çocuğ. bir_arkedeş dedi beñe birēz şakin_oluceñ işde
 söle. söle şáhat_on dedi bağıñ yaniyō ortalıg böle yaniyō. inanmāzstñ şöle
 mevziden ıalđdım, böle böle ediyōñ. çocuğ durmadan öteki arkedeşim
 silah_atiyō. ben silahı ğullanamadım. çoğu ıalđ arkedeşim ıramazan bi ıalđ böle
 ıaFamı ıaldırıyōm, bağıyōm. yani ū atış yanmasından yine af_edersiniz beliki bi
 ħafda böle davam_eTdim. ufağ şuyumu potinñeñ_içinden saldımı iyi biliyōm
 225 ben, ufağ şuyumu. ııkamadım mevziden. böle böle böle yüreyim alışdı, alışdı.
 tamam yani ağşam namazı oldu mu yaniyō, gündüz oldu mu mevziden
 ııkamiyōz, dayime ııkamiyōz... yani kaç sefer deyişdirdim, otuz segiz_az
 devresi yani bi ay durdum. undan şöñra ıalđdıg. yıldız tepesine ōrda şeyid
 veriliyō ğari belli. ordan ıalđdıg, yanıg tepe yani yıldız tepede şol_omuzumdan
 bir ğurşun yedim. bi ben deyil beş arkıdeş yaralandıg. bi teg şeyid verdig. o
 230 zuman şovan ħasdanesine geldig gece şáhad birde. bir_ay yaTđm tekrar ğene
 cepeye ğetdim korede. undan şöñra yanıg tepeye adladıg. biyol yanıg tepede de
 niye atladıg? orda ameriķin_asgeri vāmiş, her ğün şeyid_veriyōmuş. e
 türg_asgeriniñ_şeyid az verildini duyuyō. cepe nēymiş, şarPmiş. baķam bi türkūñ
 ğáħramanlı, o zuman tabi amerikenin_emrindeyiz biz. paşalā unuñ_emrinde,
 235 eyi. amerikan_asgeri bizim mevziye geldi, biz ıalđdıg ameriķiniñ_oreye ğeTdig.
 şindi oreye geldig, mevzi ğaziyōz ğene. o zuman bi küreg var. hem küreg
 ğazma. hem tüveg oluyō böle ingiliz_anatarıninki gibi. ğazdıg ama şırf daş ııgđı.
 eyi olan eyi oldu, eyi olmayan yēr daş ııgđı. ulan her taraf paşalā geziyō, geldi
 bi arkedeşim anķaralı memmet kıncı bi arkedeşimila ğazmeye bileşdig amma on
 240 yirmi santim_olmadı şırf daş ııgđı böle. undan çavuşlā geldi ķomutannā
 toplandı. nētcēz? aynı hizadeyiz, o zuman bize emir verdilē. ölüm ğeri tarafda
 ğazıceñiz, müfērleñiz_ile bora çekiceñiz. yeTmiş santimi yeTmiş santim yüseg
 bunu hem küvēle dōkdünüz torpā dövüceñiz. undan şöra böle iki ğum torbaşı bi
 bene bi arkedeşe yere uzancēz. böle şabaĥa tegli borda böle durdūñ zaman yalan
 245 sölemēm ya zemheri bu ocağ yılbaşınıñ birinci ayın ē o zuman zemheri deniyora
 birinci aya ya yirmi yedisi ya on yedisi. bağ böle yaTdıg_amcam şu kibriğlēmiz
 ğözlēmiz ğerendi. ne şāÇ bıyıg ğörsēñ işan_oldümüz belirsiz. yoğ elimizi
 başımızı yıkeceg_ilacımız var, ne makinemiz var hiçbi şēmiz yoğ. ħora buz

dutuyō. ufaleyōz gözlēmiz, kirpig bōle fırişka. Furuyō bōle ama her şēmiz
 250 sağlam. eldivannar üsdümüz, ıslanmeyō amma yüz ıslanıyō. en soñunda bi gün
 paşa geliyō. bōle mi hāyaT? bōle. amma tabi iki gişi o zuman bu asger borda
 ğırılır yani. bu arkedeşlē belki üş dörT dene varız bōle. daş çıĝdı, bi yeri sıĝanaĝ
 diyolla bōle. bundān dörT beş metro az geri ara sağnaĝ diyō bu kaşaturēle,
 ğazmeyle, kürēle atmēle bir yani boyumuz ğadar aynı mevzi şeglinde ğāzdıĝ.
 255 unuñ_üsdünü meşe ağaçları çoĝ orda. bōle bōle ğol gibi kaşaturēle kesdig,
 kesdig. unuñ_üsdüne aTdıĝ. unuñ_üsdüne de çalı ne bulduşaĝ yıĝdıĝ. bi kaçıcı
 var ora ğediyōz, on daĝĝa yañuT yirmi daĝĝa yani birimiz_orda ısıniyā,
 birimiz_orda teg begleyā. tekrar biyom u geliyō ben gediyoñ, ben geliyoñ, u
 ğediyō. bōle yapıyōz ama tabi bunu paşalār eyi şey_oldündan bu paşa borā
 260 türĝ_asgeri baĝalım ne şeyid verceg, ne oluceĝ? ama isdiĝam asgerimiz yeni
 bizim diyelim bundan beş yüz metre ilerisine asgeri bi tel_örgü çekiyō, bizim
 paşalā unuñ_içine onar meturo arayle yañuT beşer, onar metureyle bomba
 döşeyō. şaşta ipligden una baĝleyā, undan_una baĝleyā. şu ğadā ğaliyō topragda,
 ğu ğadā u teliñ_içine tabi bunu herkeS diĝkatlı duruyō, mevzi içinde süngü
 265 daĝılı, silahlā otomatig. on beş mermi atiyō. ğazır vaziyatda ölüm her
 zaman_üçün ğazır. hēr zaman üçün hā bi gün şahād onu on geçe arkedeşlele
 bütün biz tabi iki kişiyiz. iki kişi amma şubaylāñ biri u yañna ğediyō, biri hiş
 durmuyolla irtibat nedeniyle. bi şey geldi mevziden mevziye ğonuşuluyō, herkes
 aĝırlını hani üsdümüz başımız aĝıra yāni çıkaşıñ. hani şindiki bu vaziyatda
 270 olcez yani bi gönlek bi pontolon gerisini çıkarıyōz. eveli iki üç dene gönleg
 veriyollā, eldivannā yünü, pantolu iki üş dene keyōñ. bunnarı çıkar bi yanı
 çıkardı herkes una göre şey_oldu. süngü daĝ ğazır vaziyatda. undan sōra
 begleyōz. şindi öteden çin ğuruyō. bu yani çinnen bu güney şey kuzey ğore
 ğorelile unnar zati ğarışıĝ. unnarıñ ğomutannarı da uruşyadan_eyitilmiş. uruşya
 275 başindeki ğomutanlarla yani koreden deyil, eyitilmiş uruşyadan, tām u anda
 şeyler patlamayā buleşdi. tel_örgüye geliyā. çin amerikanlere geliyā. amerikan
 böyle bi şē yapmadiçün ü şeyid veriyō amma on veriyō amma yirmi veriyā
 şabañ_oldu mu şeyid yoĝ. uçaĝlar dayim ğavada geziyō. ne asgeriye mevziden
 çıĝmiyā hiç. u tel_örgü kesilince barabā bi de bū eilişer meturo yañuT areyle bi

280 de u teliñ içine şey goyullā. u alkdı mı yoarı hle yüz_elli meturo mu ııy, yüz metura mu ııy. o zaman yerde ıılayan arinc grysuñ. eer baltanlı_olmazsa unnar Furuy. o zaman geliy u bombalā. undan sra ate trg_asgerine uza maale s, uasavarlā top una gre emir. orda ide trg_asgeri gn_un ahramann orda azandı. snura amerikan paas duyuy

285 ki var şeyid, amma on şeyid var amma  şeyid_oluy yalım on yaralı oluy. bu da ble biTd cephe orda durdu. snura bir gn keif oluna geTd. snura ide nail_olduse etdimiz zamān bl omutan bi daım etdig. yani arati zerinde dmann_aırl nerede? o zamanda adamlā nail_olduse bi toP_aTdise bi kesilmiy. biz ederke bi top mermisi nmze dd, bi arkedei şeyid verdig. undan be_asgerimiz yaraland. ben o zaman bacāmdan yaralandım.

290 kiminiñ ol oPdu ble kimi baından yaralı. teg bi şeyid de verdig. zati u şeyidi verdimiz gn aynı oraya gmydu u şeyidi biz. tm_emir_yle hemen unuñ silahn alıyz boynunda iki dene numara oluy. numaraniñ birini avu alıy, biri kendilinden vuruy. aziyz unu silahannā, amaırinnā gmyz. yani ora defnediyz. undan snra ble tāta mata oma yo. yañılız alı onuy, alınıñ_sdne atiliy torpag. undan snra alıy da ekiy hi abir_olmaz. olmuy, belli_olmuy, yyn. ora alkP ediyn. u gn_in u be kii yani yaral bi şeyidimiz u zaman benim toP mermisi bora geliyā. arkedelere u gn alkiyn, ordān gene aynı asdanaye geldim. asdan u zaman asdanede n eimi şey drd_ay hasdanede yaTdım. _ay bundan yaTdım bir_ay boynumdan

300 yaTdım. drd_ay drdnc ayın_inde aldım bungale diye bi cepeye etdim. tegrar ama orede cepeye ondermediler. yaram iyi olmad. bi elim aseyle geziyn. yalnız b şeyi geri ademelerde yani bi orev veriyollā undan snrā deyitirme kafilesi zaman gelmi, ald. neymi tamam ide adi. on drd_ay save gine de on drd_ay orda srd nk biz ta eveli.... zate duyuluydu ordan uaqlān aır asalālar btn anaraya gelen duyuy. ble aırdan_aırdan e bizi de gine vard, on drd_ay durdu. gine aynı avei yapıd, snra bizim sdmz nc kafile geldi, nc kafile aradalar var aynı elmaldan. ben senin demene getircene seniñ ayınpeder ama seniñ ayınpeder dediñize save grmy. a nc kafile hindi arkadelm vardı, ben uñnan megtublān aldım geldim. yirmi douzuncu gn izmire indig. eveli

iskenderundan getdig, izmire indig. ben hale yaralıyıñ. izmire indig omutanım
 dedi yani. olum sen biz borda bir_ay asgeri asdaneye alcaz. ben hle yani
 yatağ ta eyi olcemi amma toprağ oğdu bene. nk her e aıla geldi nk
 315 lmedmz_n omutanım alıñ beni. alıñ beni dedim, gdem ben
 memliatıma. gel_oğul dedi, gader benim bu dedim. geldim bora bacm bu hale
 geldi, yara ordan yaralı geldim ama bora geldim. ide demin_anaTdıa fakirliğ
 vay hergele gt, vay u ula derke ayađ tekrar ubeye geť, ube tuTdu tekrar
 izmir asdanesine gnderdi. bidoğuz yz_elli segizde ordan on_altı gn orda
 320 yaTdım. tekrar ordan beni paaya yalvardım. orda bi mibaıydı, ey doğdur
 antalya hast_atıñ beni omutanım siz bilirsıñiz, benim orum ocm ben fakir bi
 sanım. benim gardeim gelmez, izmire para yoğ. e antalle antalle bee iki aat
 bi yol ei_ile doğdu getiriler. lrsem orda oleñ gene grn falan dedim. doğdur
 meramedliymi. yapdı benim memelemi. ben dedi seniñ_evrağnı posdeyle
 325 gndericeñ, tamam olum dedi, gbul_ediceñ dedi. meninde tabi bi stteymen
 erkez al oc dedi, mamelesini yap, megduP yaz, eline ver, dosyalnı biz
 aradan gnderiz posdeyle, arabeye bindiriñ, gtrñ eye graca. bindirin otob,
 veriñ_cretini. antall telefon ediñ. gradan bu oc alinn asgeri tamam
 bindirdil. abla aad_de antalle eyine indim. geldil, ordan aldıl ora
 330 yaTdım. orda bir afda on gnde film egdil, o zuman doğdur bene le sldi.
 olum senin bacn ođ tlike ama en dođdurlñ sensin. adam bayğ yalı ddi
 eğer_eyi edemezseñ bacnı kesiceñdedi eyer gcmñ yeTdi gd eyi edersen
 ediceñ dedi. ben doğdura syle bi cvap verdim doğdurum beni sene, seni de
 allaha dedim istersen u anda kes, at deñize amma duramiyñ. bađiriyñ ble
 335 bacadđ ı, yryemiyñ. tamam undan snra aldıl amaliyatla, allahma kr
 bacadđ doğru gldı, alđdıđ borda vaıt geiriyoz.

Derleme yeri :Çukurelma Köyü
 Anlatan :Şükrü TURGUT,80 yaşında, ilkokul mezunu
 Konu :Geçmiş Yaşanmış Bazı Sıkıntılar
 Metin nu. :24

benim adım şügrü turguT. ben aslında otuz doğumliyim de biñ üçcüzlü biñ
 doquz yüz otuzda. otuzda asgere getdig. biñ doquz otuzda elli dörTde
 asgere getdim. elli dörTden elli altıda añnadıñ mı teriz_olduğ. oqumam
 yazmam normel var amcam. ben başğa kóde oqudum. semayügde oqudum.
 5 o zaman borda oqul moqul yoğdu. babamız orda şēTdig oquduğ.
 okulumuz_ordan işde boreya ikinci sınıfda ayrıldım. diplomam var. diploma
 sóra aldım. imtānnara girdim şēde finike çuqurunda. orda Sebse yapārdığ.
 ordan dibloma aldım. işde bóle gızım. şindi ben babamdan örendime göre
 gızım bu çuğun_ismi nerden geliye dedim, ben bobama sordum. benim
 10 bubam da az çoğ tāsilli bi insandı. yani o deviriñ tāsillisi yirmi doğumlıdi.
 biñ üçcüz yirmili bubam. ölüm dedi bu kōñ_ismini çoğunnuğ manasına gelir
 dedi, çoğunnuğ manasındeydi dedi. ordan gelir_ismi dedi. işde bazı kóleriñ
 de geldileri başğa yellēden gelmiş bora. aslında benim babamda
 semayüglüdür da boraya anam bordan yerleşme boraya yerleşme anneciñle
 15 agrabaymış biz. heTda buvamla da agrabalımız vardır bizim bütün bu kóden
 yani. işde o şekilde. babam borda yerleşmiş gidmiş oraya. borda evleniP
 galyō. bordan hāTda oraşı o kō artı tatardır. kafkaşyadan gelmiş. hā
 kafaşya. bunnar admış çadırmış. bu çadiriñ_otuzu boreya yerleşmiş, otuzu
 da antalyaya yerleşmiş. babamızdan duygularımız bunā yani. amcam boraşı
 20 da heralde toPlanma şeğlinde gurulmuş, gene bi hane gelmiş yañuT iki hane
 gelmiş mesela o şekilde gurulmuş amcam. borda en_esgi külüşlē delēr bi
 asıl nesil var borda. egseret onnar gelmiş boraya. undan soñra çoğalmış
 gāri gelen gelen_olmuş çoğalmış. hāTdı zātında o zumannarı otuz kırğ
 hāneymiş heralda. şindi de yüz, yüz_elli hane var ama dağıldı milleT,
 25 dağıldı. antelleye geden getdi, finikeye geden getdi. hindi nesil geniş nesil

dağıliya ğızım dağıliya, işde bôle ğızım. ben otuzdan aşşā yoķarı otuz
 segize ğadar otuz segizden kırğlara ğadar benim bubam kırğdan anadıñ mı
 kırğ beşlere ğadar köyüñ muhdariydi. köyüñ_ileri geleniydi. fağaT şindi bu
 otuz segizden_elliye ğadar bu milletiñ çeĝmiş oldū çileleri hiç şorma. allah
 30 u günneri bir kimseye dāhi bi o günneri biliyōm. otuz sekizden_elliye ğadar
 bu millet eile çeĝdi. candarmanıñ dibcinden ğurtulamadı. biz candarma
 geldi zaman anadıñ mı elimiz_ayamız anadıñ mı şaķırtı alırdı. şindi biz
 müslüman dōduĝ müslüman_ōlecēz. bizim geldimiz_islamı müslüman.
 allahını bilen, peygamberini bilen bir inanç. bôle sürüyōz. biz dünyanıñ
 35 soñu var mı? yoĝ. ölüm var mı? var. dōduĝ_ölcez. fağaT cenab allah bu
 dünya oldū gibi deyil. borda nasıl řanunnar var. şuç_işlediñ zaman ne
 yapıyō hakim, ceza veriyō. şuç_işlemediñ zaman ni yapıyā? berāt_ediyo.
 ahreT günü de öle ğızım. borda ne ğazanabiliseg, ne kar_ede biliseg anadıñ
 mı allāmızı, imānı, peygamberimize inanırşag bir müslüman_olarag bi
 40 şekilde toPrā defnedilecez yaradılışımızda bôle. ordan o günneri şorma. o
 acı günner geşdi ğızım. şindi o zaman bi tāsildar vardı iki candarmeyle
 gelirdi. seniñ mesala diyelim ki sen avlanlısıñ bu malcılı bilirsıñ. o zuman
 çocuĝduñ_emme bobalarıñız, dedeleriñiz bunu bilir. şindi bi jandarma iki
 jandarmayla gelir bi tāsildar. kaç malın var senin? on malın var, yirmi malın
 45 var. malın yazar. yirmi malından birini egsig yazarşañ ğızım onu kaç_eder
 sene büyüĝ bi ceza gelir. büyüĝ bi ceza gelir. alır candarma seni götürür. o
 sirkaT cezasını ödedir. şunu eder, bunu eder. undan soñra bi candarma geldi
 zaman baĝ şunuñ şoraşına geliyōşuna bi oturceg yerin var seniñ, şu oturdün
 yere bi candarma geldi zaman “anam candarma u zamannar dōkümdar”
 50 ayānıñ potininne girer bora. benim bubam u günneri çoĝ yaşadı ğızım. o
 şekilde bu günner biTdı. on iki sene bu milleT cezire çeĝdi. elimizdeki
 mahsülümüz alındı. ambarlarımızıñ zereleri boşaldı efendime söleyen. bu
 milleT o zuman bi çile çeĝdi. ellide bi gün doğdu cenab_allah bi idare geldi.
 o idare milleti biraz şuķunete davet_eTdi anadıñ mı. namaz ğılar, oruş
 55 dutādıĝ. o zuman bütün oķuma yoĝ ğızım oķuyamıyoruz. bubalarımız bi bi
 hoca tuTdular. hoca af_edersıñ jandarma geldi zaman şırtımızda, elimizde
 bir_aĝaç. bi aĝaçda bi iP. silah sanki silah gibi elimizde bi defter bi galem.

- 90 biçeriñ var. bi de napiyō biliyōñ mu birisinden anadıñ mı bal geliyō
 birisinden yā ğarını geliyō. buna da alıñmış yemeye de alıñmış,
 bubam_irmedlig de muñdar kōlūleri toPleyō diyo ki arķadařlar bunnarı
 annā mı bunnarı aña mı? bu adam memur ama yedgi benim. bu adam yā
 getiriP bal getiriP bu adam bizi soygun yapıyō, hōle hōle ediyā. kōlüde
 95 cahaleT. ben hōle keseriñ, bōle biçeriñ. bir kişiyi anadıñ mı şorda bi arazisi
 var. řē mamba dēriz sen bilirsiñ belki, siziñ yeri var yoķardeya. o tarlada
 añaadıñ mı bu durallāñ_ışde oşman dayı irmedlig vā. nāpmıř biliyō
 muşun? unnāñ o zaman biñ, biñ beşşüz davarı var. o davar yatiyō, o tarlada
 bi mañsul ķırĝ yüg gelmiş. bubam_irmedlig demiş ki: oşman dayı
 100 irmedlig yā ğarinnānı daratmış bizim şeyciye damgaciya. damgaci dēl de
 öteki memur var bi. ordan arķadeř yedgi benim demiş, çēřleri ben
 ķaldırcam demiş bubam_irmedlig. yedgi onda mı bende mi, onu öreñ sen
 demiş. nēse çēři ķaldiriyō bubam irmedlig, ķırĝ yüg_olmuş. oşman onbaşı
 demiş iramedlig řabalā sevg ķādını kesiceñ, dōru malını götürceñ, demiş.
 105 tabi ķırĝ yüg masül niyle ğedceg ğızım? ķırĝ yüg. hindi hōle hesaP_ediyōñ
 o mal devleT malını götürmeg_için güç_ılder o zaman deve var. devēle
 ğedceg, daşıceg. nēse bubacim_irmedlig gelmiş sen bilisiñ demiş. bubama
 yalvarmış ya bōle bōle oşman onbaşı ben seniñ sevkini yazcaĝ deyiliñ
 ğardeşim demiş. yalnız ben sene insani hareķetimi ğoruyōñ. bu adamlara
 110 borda her zaman kendini yedirme demeg_ısdemiş bubam_irmedlē. ģarman
 bitmiş ğızım, sevgler başlamış, oşman dayı irmedlig çoĝ mañsul ķaldiriyō.
 adamıñ davarı mavarı, hermeni ūraTdıĝdan řoñra ğızım adam varmış, bir
 ģafda yadmış, ayānıñ çarī var ğızım. çarık ayānda. çarīm esgi gön var
 davarıñ, malıñ gönünü kiyellerdi esgi. ayānıñ çarī sıĝmıř o adamı.
 115 bubam_irmedlig vāmiř elmalıya, pazar gün ğedmiş adam. ordan ğızım
 elmalda baĝmıř oşman dayı iramedlig, ellerine çuvalı almış. bubamgilde
 çuvalları almış. boş çuval, boş çuvalı almış orda da maliyeden añaadıñ mı
 bir ģafda çuvalıñ_üsdünde yadmış. malını yatıramamış, borda ceza
 kesmişler. ne oldu ya osman emmi, ni bu vaziyet? perli perişan ğediyā
 120 adam. bubam muñtar ğāriya. ni bu onbaşı, ni bu derdin seniñ? demiş. ya
 şorma demiş. benim_ışde borda mal geç yaTdı diye demiş, bene ceza

kesdiler demiş. heh bubam da adliye gızım hâ u zaman. şindi adliye hem nasıl biliyō muşuñ? bubam ıramedlig şu eviñ altında kâdısı gelir, kaymağamı gelir, doğdoru gelir, şavcısı gelir, her şesi gelir, candarmaşı gelir. borda añnadiñ mı yeller içeller o zuman av da bol. dâdan kegligler 125 hûrulur. köyüñ avcıları gelir, herkes içeri girer. birer ikişer keglig girer. bubam vardı mı herkeS selama duruyō. çünkü adam insannını yapmış. varlını yō edmiş emme ihtibar gazanmış işiñ gerçē de bu. varmış mesele böyle böyle. al gel endē çuvalları demiş. çuvalları alıP da varyō mal 130 müdürüne. bu sevg ni zaman yapılmış bağ bakēn demiş, öle sevkiñ bi tari var. e şu gün yapılmış. bu adam nerden geliyā demiş. malı yatırmış da geliyā demiş. on gün galmış adam borda adam on güne ceza kesmişlē. bu ne demiş? mal müdürünne dediğodu başlamış. ya hōleydi bōleydi. nasıl olur yā demiş. öle şavcı vāmış bi sayim be delērdi şavcı diyerli bi adam. ne bu 135 gavgañız ya demiş. muhtar ni oluyō sen niye bağrıyōñ falan. bu ceza mers. bilmem ne böyle gızım bu çilelē görüldü. allah u günneri gösdermesiñ benim bildiglerim, gördüglerim boraya gadar gızım.

Derleme yeri :Çukurelma Köyü
 Anlatan :Mıstan ERDOĞDU,77 yaşında, cahil
 Konu :Sohbet
 Metin nu. :25

adım mışTan şoyadım erdoğdu. yedmiş yedi yaşında. yeTmiş sekize
 basiyöz. pat şat hani oğuyöm, yazmasını peg yazemeyöñ. oğumasını
 oğuyöm. asgerde örendim. bilmiyödüm. asgere geTcēmde çığdım işde orda
 asgerde bizi hafdada bi sever ders verilē bize ben iki üç yerde asgerlig
 5 yapTım. gaziantePde yapTım. acemilī undan sōra işde orda beş_ay mı altı
 ay mı durduğ. undan sōra şeye geldig gore birliñe şeÇdilē bize. isgenderuna
 geldig. isgenderundan severhisara getdig. üç_ay orda eyitim gördüğ. hârp
 aynı harp_eyitimi. garşında işan var gibi böyle ateş etmēle bir_ay devamlı
 ateş_eTdig biz. bölün hePsi bir deyil de bölün birer dağımı. birinci
 10 dağımları ateş_eTdig heni böyle undan sōra ıalğdığ, oreye getdig kore
 maceran da biz bi şe görmedig ki yalıñız aynı işde cepēye getdig, cepēde
 begledig, cepēden döndüğ. hani böyle gezdig yani öle bizde bi hârp yoğdu,
 hârp yoğdu bizde, hârp kesildi, bizden önce kesilde. bizi de işde hârp_olur
 diye götürdülē. hârp da olmeyince kesilince işde ordan ben aşşā yoğarı elli
 15 altıda geldim. elli dōrtde goredēdim. iki yıl ğaldım şe. iki yıl deyil bi
 buÇuğ yıl ğaldığ bi buçuğ sene ğaldığ. altı ay borda ğaldığ, bi buçuğ sene
 ordı yapığ. yirmi dōrt ayda bitirdig biz asgerlī. canım işde tirennere biniP
 geğiyöz. yañımızda arğadeşlēde oluyō. u ğadar benim oğumam vār da fazla
 bi oğumuşlüm yoğ. asger_ocānda hafTada bize ders verilēdi. iremedlig
 20 heralda iremedlig_olmuşdur yüzbaşıcığ vādı mēmeT bekar_isminde. o geldi,
 bene işde bene deng geldi. nāla oldūsa ıalg bağām dedi bene, ıagdığ. işde
 ısdanbol yaz, bilmem şunu yaz, bunu yaz. yazdırdı bene. ıaldırdı, bene bi
 ciğara verdi, bi teg ciğara verdi. ciğara ya ğülüP ya yenice kendinden_aşma
 ciğaralar vādı o zuman tabağalı. ciğarayı aldığ, sağol ğumandanım dedig.
 25 hâyır aslen bunu dedi. aldığ. undan sōra görmedig bi dā da görmedig. ya

benim günümde muh̄darlıḡ bizim k̄m̄üz baya çoğ temizdi heni. benden
 s̄ora bütün ġarman ġarışığ̄ oldu heni. her yağa ġarışdı. bağ yollān birezlēni
 ben genişiTdim o zamannā, yüzbaşı vādı, yüzbaşıya dedig bōle bōle dedig.
 bu çegdi bi metura, bi metura da öte çegdi. bu derkē bayā heni şē
 30 geçemiyōdu. sürgü geçemiyōdu, nisPet vašta geldi. vāša soğagda, ev varša
 evi yıgdırıyō. benim_or da bi mudfağ vā halbisem milkiñ_üsdü bizim altı da
 bizim. or dan bubam_iremedlig yol vermiş evlere, or da iki teg ev vā. u
 evlēden kendimizden heni. bordan geliñ, gēdiñ demiş. undan s̄ora şindiki
 biyol şindiki muttar seni mudfağ dē yoluñ_ içinde yığcaz diyō. adam benim
 35 tapım var dedim ben. eğer ġarşıya hōle or dan camiye gēden bi yol olša
 önemli deyil, veriñ ben yolu. yoğ dē iki teg ev vā. unuñ yolu da aşşāda
 gēdiyō hōle, bōle gēdiyō. işde hindiki muddarla mūnağaşa ediyōz. ben
 mudfā yıgdırcam deyā, yıgdır yıgdırışañ dedim bende. işde bōle bōle
 uğreşiyōz. yıkılcağ, yıkılcağ. nāl_edcez bağalım. yō or da yoğ zaten. o
 40 yıkıldığda s̄ora ġolē mi mudfağ yapmağ? iki sever masıraf_eTdim ben una.
 bi sever başğa bi uşdayı yaPdırdım. u uşda yapamadı, akiyō. yāmır yādı
 ağdı. unu yıgdırdıḡ tegrar bi dā yaPdıḡ. beton dögdüg. betonda da bi
 don_aldı. tegrar bi maşríf dā eTdig. üş sever maşríf_eTdim ben bi mudfağa.
 hani bōle de olcānı o zamannar ġadoşdıra bōle çevirili. ġarım, ġarımıñ
 45 üsdünden duTdu meturoyu, ġarımıñ_üsdünden duTdūna göre dedim ben bu
 boraşı heralda yola galcağ. bi meturoşa yarısı yola galcağ yaşımı içeri
 gēdceg dedim ben. ġaTda içeri aldım ben. aynı u hizanıñ şeyine göre
 muddar diyō seniñ mudfağ içerde diyō. işde bōle bōle ūraşiyōz, nāl_edcez
 bağām.

50 televizyon yoğ o zamanā. nasıl vağıt geçiyō? odalara gēdiyōz, işde odalarda
 eğleniyōz. zēkir_oyneyōz. Oynamazdıḡ, başğa bi şē oynamazdıḡ.
 zēkir_oynardıḡ mesela yenilen taraf bi taviğ getirceg yaġuT iki taviğ
 getirceg bişiriP yēcez. biz bordan çobanşaya gēdig yüg duTduya ġari
 yenilen taraf. yenilen tarafa şē dağıyōz, çan dağıyōz boynuna. langır langır
 55 deve olmuş oluyō. develē gēdiyā, develē var. develē gelmiş, bi de şu sepellē
 adamlāñ_üsdüne. or dan birez bi şēle verilēdi, getiriydig işde toPluluğ halde
 bişiri yērdig mesela.

Derleme yeri :Çukurelma Köyü
 Anlatan :Nazire ERTUĞRUL,88 yaşında, cahil
 Konu :Düğün Adetleri,Ebelik Hatıraları
 Metin nu. :26

nazire ertuğrul. sekizen sekiz. yoğ anam yoğ, ğuru cahiliñ. bu köydeniñ. doğma böyüme. bora beni başğa yere nişannıdim ben bunā sürdülē dālāda. götürdülē. iki sene ħapızda yaTdı adam. iki seneden kēri işde gine aynı oldu. dağlara oduna getdiğ. eveli odun oluyora ollādan sürüdülē, işde öle

5 şöñraşı geldiğ işde verdi bu bubam eveli eydirmediñ şarımı dedi şöñura da gine olmazsañ boşaTcañ ğızım, öküzü şaTcañ dedi iremedliñ. olduğ, geldiğ geşdig, çor çocuğ şābı olduğ. işde edme mi, düğün olma mı? iki dene beşşüzlüğeTdile, beşşüzlü. oldu bi düğün. yaptı, yaptı. bindig, ata da bindig, bi ağ ata bindim. bi yañımı gardeşim dayadı bi yañımı anam dayadı

10 eleTdilē oreye. ora vardımda gine aynı düğünüm, aynı şeyim mazifem oldu. sürdürdülē, sürdürdülē. Sürdülē. aTdan indirdilē hindi o zuman ata bindirdilē_____ geçirdilē ora vādıg. ey ğaFanı, ey ğaFanı, ey ğaFanı. ħu yañı evmiş, ħu yañı evmiş. ne bilem ben ħolları? ğari bilmiyöz tā u küye ötekō. iki dene kōğē öte kō beriki kō deniyara. indirdilē, dedin gibi

15 ğaTdılā duvāñ içine āşam oldu, işde gerdeg gecesine girdig, çıgdıg. olan, ğız şābı olduğ bu zamana geldiğ ana. her bişi götürdüm āzına ğadā. o zamannā çoraP örülüyō yaśdıg, yorgan. hindikibi çeyiz mi bi ğat yatağ bi yatağ bi ırbıg. ırbıg işiñi görcege. çul var o zaman bi kıll çul. çoğ doğudum ben çoğ emme yünden eyiriyöz. ğoyun, kıll olśa geçi geçi kıllını darārdıg,

20 burma edērdig. eyiridig, bükērdig, doğurdug. ħalı, kilim doğumadım. çul doğudum, çuval doğurdum, hēbe doğurdum. çıkārdıg, çıkārdıg. ħalı da götürüdüg, çıbıg şarārdıg. o zamannā kepeg ğaynatēle çifde geTdim ben. cumertesi ğün cuma ün gelin yüzü oldu, cumertesi ün ğaynatēle çifde getdim. desene sen bi, hindikinnē gibi bi ğariş deyil o zuman. hindi bölē.

25 hale gine öleyizdir biz halen gine çorum da çocüm da gine itātımdadır. omarı ün dūn dōdüm. e bişē dēvedi. valla üş dōrd ğün acıdı ğocaman deyā.

elimde aşayı bi iki kere bi vurdum. vā bi gelin vā. üş gızım bi ölüm vā.
 geçinmeseñ ne boğ yēcen? geçincesiñ. e şükür añaşayıöz eyi kötü emme
 senede bi geliyō yanıma, altı ayda bi geliyō. ün dūn gelivēdi, on gün
 30 duruvēdi geTdi. antellede. üş gızım vā antellede, bi gelinim vā antellede.
 gēdiyōñ ğışın gēdiyōñ, ğışın gēdiyōñ. öle ana işde nēdem. birē fisdon o
 zuman fakirliğ. birē dandini bisēl ğuzu içi edivj. hī, hōle bi yene şaralādıĝ.
 haydi yoĝ ki nēTceñ. hindi nē vā maşāllaĥ. bişēl pala götünde dereye
 eletivē, yū yūve ĥarıma at. hindi öle ser. oĥ ĥazır bez. ğadınara da makine
 35 işde öle. ĥu dolu, ĥu benim esgi ev ĥüyuduñ. dörd çocuĝ besledim, u dolu
 begledilē, acīz demedilē, şusuzuz demedilē. bubaşı da iki sene ĥapızda
 yaTdı. ĥorda bi dövüş oldu işde çaybaşıñ_evinde dövüş oldūnde. adama daş
 ĥurdidig ya. öle ana. nēTdim oraĝ biçdim, çifd sürdüm, çocuĝ besledim. ni
 ālecemişñ? ğaldım yalnız ğaldım, iki dene çocuĝ besledim iki sene. dam
 40 başı kürüdüm, ğār kürüdüm. şēyden geldim çifTden eviñ_önüne bi ocaĝ
 yağmışlā zührēle ĥadmana. eşşegden inivēdim ĥadmananıñ boĝazına
 eşşegiñ yularını geçirivēdim, bi aTdım ğavaĝ vā eviñ_öñünde. ğavaĝa öle
 ativēdim sidig sidig. u da bi şaldım. beli ğırılıvēse nōlcadıñ? bubandan
 görmedim ĥayrı sizden görücēñ mi? emme ocā yağmışlā ocaĝdan deyil
 45 kendileri yanıyō de bi dā tamam.
 ben otuz sene ebeliĝ yaptım. eyisini de gördüm kötüsünü de gördüm. çocū
 nasıl dördeñ baĝardım yavaşceg ğaFaşı gelmiş mi gelmiş. olcaĝ mı olcaĝ.
 olmeceg mi ben ĥaĝından gelemeñ dērdim. çünkü gelinmiceg şeye niye izin
 verceñ de elin_ayānı batırceñ. alırdıñ_adam, toĝdura götürūdūñ. olcā ğaFaşı
 50 evele ğaFaşı geldi mi ĥırpalama mıñ ğāri yorganına epişdiridiñ aĝrısı gelsiñ
 diye. şallardı. soñra oturTduriydim olcaşa olcaĝ. ilēne bile oturTmazdım,
 hōle bi kerpiş ğoyuveridim. kerpice oturduverdim, öñünden_aliveriydim.
 olurduñ_eveli olurduñ ,hindi olcaĝ mı nāraşıñ? hindi alıveren toĝdura. seniñ
 u alimeniñ hindiki şeyi yoĝ mu durgut? şabaĥtan_āşama ğadar çalışdıĝ
 55 bahriniñ ğarıyla una. iremedlig tenzile çocūm gēdiyā, çocūm gēdiyō diye.
 olmadı çocuĝ. dōmadı o zuman toĝdur mu vā? ureşdig zopa, zopa yağdıĝ
 zopa yağdıĝ bi de ev yaylada zopa yağdıĝ. eve zopa yağdıĝ heni ğızcaĝ da
 beli ğızcaĝ da çocuĝ olcaĝ. iscaĝda tabi olur. aĝrı ğuvaTlanır iscaĝdan öle
 olur, çocuĝ dōdu mu göbēni keseriñ. yatırışıñ ğoĥuna, teslim_edersiñ

60 anaşına. ebe dönüveri ğāri nedceg yatar sār āşam. ğayunnaşı vāşa ğayinnaşı
 bi ya toğuç ya bi oğla soñu bölē etsiñ soñunu düşürTdürüceñ diye soñunu
 düşürTdürüdüg höte görduğ ilēne hadi gömüñ. soñunu gömerdig. öle işde
 otuz sene ebelig yaptım. çoğ dörTdum, hep dörTdum. bazı insanıñ tez
 oluveri, bazı işan uğreşdiri baķardım, baķardım ben gözelce gelceg mi
 65 gelceg, gelmiceg mi... anam ĥazneye gelir çocuğ, ĥazneye. ĥazneye
 geldiñde ğaFaşı geldiñse eli ayā. bu yaylalı bi ayān biri çığmış, bi ayā yoğ u
 şabanıñ, şabanıñ, şabanıñ. bölē beni götürdülē. vardım bi ayağ vā dışda.
 hōle edibotu. u ayā bi ğaTdım gözelce. ikisini bi hōle eTdım. bi asıldım,
 asıldım çiğinneri geldi, dayandı. iki elimi soķuvēdim çiğinnēni bi hōle
 70 eTdım de bi asıldım, gelivedi şaban. bu çiğinnē, çiğinnē çoğ zor edē.
 ğaFadan ziyada zor edē çiğinnē öle. dōrt çocuğ buldım, kendim dōrt çocuğ
 buldım. ebe de görmedim işan da görmedim. kendim. biri orağdan geliyōķa
 yolda oluvēdi. kendim asılıvēdim, çığdı. sırtımdē cegeti çıkarıvēdim,
 şaralevēdim, alıvēdim, gelivēdim duduyu. gelikene eşşegdeyiñ. eşşegde
 75 cılbağ, eşşegde bindim geliyōñ. duralımıñ oşman öldū gün oşman
 deden öldünde yağızğanı aşşā geşdim. bi ārı geldi. darı biçiyōñ ğandevirde.
 ta eşşegden inivēdim hōle benim bahçe ğadā getmedim, donuñ içine
 düşüvēdi. tamam. ordan cırtımdē üslū çıkarıvēdim, şarıvēdim, vārdım.
 yığınıñ dibine atıvēdim ğatları indirdim. orā geçerke oldu ya şabalā ne ola?
 80 dedi amcañ. ğaTdıñ çığdı da getirivēdim dedim.ēy bu ğadına nēden ğāri
 dedi. nēTceñ orağ yañda ğadın çocuğ dōrdu ta nēTceñ ğadını dedim ben de.
 öle ana işde vay yoğ yoğdu orāla kesivēdim, orālā, orālā, orālā. çocūñ göbē
 olur soñda, soñda bağlıdır göbeg. unu kesdiñ mi çocūñ öle kesdiñ mi boreyi
 bālecesiñ, çocuğ ölmeceg. bağlamazsañ ğandan geđer çocuğ ölür. zūreyi
 85 çiTdēn geldim şabalā etmeg bişirmedim. çiTdēn geldim, ĥamır yuruyōñ. bi
 ārı geldi. eyi kötū ĥamırı yuñurdum. ĥamırı yuñurdum aĥırı kürüceñ de
 egmege öle başleceñ. aĥır kürürke bi ārı ta geldi gözliye otuvēdim,
 geçivēdi, ğalkıvēdim, gine aĥır kürüyōñ. bi ārı ta geldi. bi ğalğdım şār
 donuñ içine çocuğ. e yañımda bıçağ yoğ, damıñ götünden bi bıdırdı geliyā.
 90 o zuman ordeye ev. ğapıdan hōle bağdım. iremedlig ğavığ yengem
 kezibanıñ anaşı yenge aman nazire aman dedi bi ĥoşsuñ sen be dedi. ĥosa

baġma dedim ben. ieri gir. buala ipliġ al gē. bualā geldim, gōbēni
 kesivēdim, ipliġ de bālevēdim, ieri ativēdim, o aĥırı kūrūdüm. aĥırı
 kūrūdüm ĥora bi ŗē dutuvēdim ĥora bi ŗē dutuvēdim ġan_aġmeceġ ġadā
 95 aĥırı kūrūdüm, aTdim. dura ta vā. ĥamırı yuñurdum ġāriye egmeg biŗirmeye
 oturdum, ocū öte ativēdim de egmeg biriŗiyōdum. o zaman camızlā vā
 egmeg biŗiriyōdum, egmē biŗirdim alġdım. oġlayla ġetdim. amcan egmeg
 evirmeye eriŗdi ġāri egmeg eviriyā. benim orġyi bilmiyō vā da yoġdum.
 alġdım diñeldim ni ula dedi? ne ŗoruyōñ dedim ben. daĥa, ne ŗoruyōñ
 100 bene. bōle besledim bōle doġurdum ana. ikisini de birini aĥırda dōrdum.
 birini... ikisini ikisini alanda dōrdum ikisini evde dōrdum iŗde biTdi.
 yedmiŗ sene. heŗbi toġaT yemedim bir toġaT dūnyada ŗeyde yatŗıñ bir
 tokaT yemedim. iŗan sinirlenme mi, ökelenme mi ĥacıya ġetdi ĥacıdan geldi
 ne bazara ēTdi. ne dērmene ētdi, ne ŗētdim.

Derleme yeri :Gölova Köyü

Anlatan :Ahmet KALTAKKIRAN,73 yaşında,ilkokul mezunu

Konu :Tekerlemeler, Maniler, Atasözler

Metin nu. :27

5 yetmiş-üç, biñ doğuz yüz otuz yedi doğumlu, ilđokul mezunuyum. ğuran ğurşlarından imamlığ aldık yirmi yedi sene ğörevim var. aşlen borda doğup böyümeyim. üç köyde ğörev yaptım. atmış birde başladım ğöreve, atmış bir atmış yediye ğadar yağacı'lig, atmış yediden segsen ikiye ğadar ayvaşıl yani ğocapınar, segsen-ikiden segsen yediye ğadar da ğöhtarla avlan yani ikisini beraber deyim orda ğörev yaptık. şimdi efendim ğolova orta aşyadan gelişi moğolisdandan geliyör, moğalisdandan gelmiş orda da müren ismi vāmiş boraya geliyö bu tepeciñ dibine mekan ğuruyor ve ismine de müğren ğonuluyor. burda tabi genişleyor, böyüyor, böyüg bir köy-oluyor, esayişi çoğ düzgündür ağımız

10 erelden hiç silahlı bıçağlı bi ğavga, dövüş olmamışdır. çoğ esayişi düzgündür. efendim geleng ğöreneğleri dinen asger uğraTmaları, mevlid, cenaze merasimleri çoğ toplum-olur, öle bi iki kişi deyil kóde dargın ğırgın hiç-olmaz. mesela şindi muhtar seçimlerinde olsuñ öle dargınlığ, ğırđınlıđ-olmaz. bazı köylerde görüyöñ ben adam iki yarı olmuş. işde sen-olseydiñ ben olsëydim.

15 bizde öle deyildir. oy-atıldi gün herkeS gider oyunu ğullanır. amma kóden şaşan-olur, üsēn-olur, ali olur veli olur. hiç farđ-etmez hani bi öle gerginlig, ğırđınlıđ-olmaz. soñra muřtariñ şesine mesela şanunen emirlerine riayed-edilir kóde. öle şarşı gelen veyahut mahkemeye düşen şuna buna şaTdiyen-olmaz. soñura kómüzden de dedim gibi esayiş düzgün-olunca hiç ceza evinde,

20 mahkemede şunda bunda mesela arada bi tarla ğavğa sēsi mahkemesi veyahuT añneşmezlig-öle olur, yoğsa olmaz, yani çoğ eyidir. düğünneri dine uygun şapalı şekilde olur, öle ağığ şağığ-olmaz. işgi, ğumar kóde yoğdur şah řävemiz vardır ama bağ görüyösuñ řäve vardır şaşat öle kötü alışđanlı kónuñ şaTdiyen yoğdur. böle bizim kólüñ yerleşmesi böle işde ğomşu kólelerle de şuzurlu

25 geçimi vardır. mesela güneyde řamāyüg, efendim doğuda ğarakö, ğuzeyde

gilevgi, çobansa, çüğün efendim kuzeybatı da bayındır heh göğpınar, elmalı,
 göcapınara doğru bu köylerle çevrili, ortada böyüg bi köydür. zamaniyle
 böyüglü soñra elli yedilerde ben asgerdēdim şē oldu nahiye oldu nahiye oldu.
 köyüñ burda eveli h̄arman döğülürdü bu oturdumuz yerde h̄arman döğülürdü.
 30 eveli herkeSiñ yerleri ayrı ayrı ganglılarla gañgılılarla geliyā eveli kañlı,
 öküzlerle h̄a h̄ hayvannarla çatma dönülüyō, düven dönülüyō, efendim tınas
 yapılyō, yabeyle savrılıyōr, oruzla eleniyor böle. öleydi soñra işde yelli yedide
 nahiye olduğdan soñra bureye gurra atılıyō, kölü arasında herkeS tagsim oluyor
 yani. bu boraşı dügenner yapıyor düggenner yapıldında leblebi, terzi, efendim
 35 manefotureci hePsi bu düggennerden görev görüyō, orta yerde pazar yeri oluyor,
 borā kuruluyō cuma günneri. undan soñra efendim antalyada antalya ekseriye
 müğreniñ şindi gölovaniñ gençliğı bütün antalyada. antalya atmış birlerden
 soñra kōden birkaç kişi geçiyor, orda unnā agrabalāni çağırıyollār, çoğalıyō.
 yani u ötekini çağırıyō, berikini çağırıyō dērke bugün müğreniñ beş katı
 40 antalyadadır maħalle, maħalle. yeşil maħallesi undan soñra efendim beş altı
 yēerde altınoğ bilmem bi şēler ayın oyun cādiyede şurda burda her yerde
 mürenliler vardır ve şēde pazarlamada da mesela sereciligde öñde gelirler
 antalede. boraniñ da kōde müreniñ üzüümü meşhurdur, begmezi meşhurdur,
 gavunu da öledir. gavunu da çoğ ekilir. işde dedim gibi böle köyüñdurumu bu
 45 şekildedir. esayişi düzgün, insannarı birbirine kaynaşır. öle kin şē yoğdur, nefret
 getirici bi şey yoğdur. dine bağılıdır iki dene camimiz vardır, iki dene imamımız
 vardır. camide, ramazanda olısuñ her zaman içün cemātımız boldur. elmalı
 köylēnde en fazla cemātı olan gölovadır.

elmalınıñ güneydoğusunda
 50 finikenin̄guzeybatısında
 boğazda, belde
 bir elleri gölde bi elleri kırdı
 bu köy avlandı
 avlanlılar göle noħud eker bitirir
 55 noħudu biTdigden soñra kendilerini yitirir
 güzünde göleşārlı topar üsēn gelir
 bunnān işlerini bitirir
 bu kō avlandı

- 60 bu kón şuyı soğug havaşı hoşdur
nohud kağıdıdan soñra bütün insannarı boşdur
işgiyle gumar varsa gönülleri hoşdur
bu kó avlandır
- 65 avlanda memişler
başgozda gebeşler
aykırđada hemeşler
çatallarda tomesler
yalnızda keleşler
70 meneşeligde dedeşler
- 75 ovadadır tebiziñ dibindedir bu köyüñ yapışı
batıdandır köge giriş kapısı
egseriyede sarışındır insannarıñ yapışı
bu köy gövaladır
gölovalılar antalloye cameken bağmeye can atar
harmannı acele dör, şamanını şatar
denesi ambar gatar
80 şamrasını gamyona yükledir
yatānı üzerine atar
kendini antalloye atar
sezon zamanıda patlıcannarı iki milyon lireye şatar
bu köylüler gövalalılardır
85 bu köyüñ ismi gölovadır
gölü vadır işmeye şuyı yoğdur
insannarı çoğdur
toplumu yoğdur
seçim zamanında bu köye şuy getirceg çoğdur
90 seçim geçdigden sonra yüzüne bağan yoğdur
bu kölüler gölovalıladır

- 95 ameniñ kiraz satışı
 fiğlanıñ bardağ yapışı
 isdanaziñ camdan bakışı
 avdaniñ güccüg ğızı ğocaya satışı
 oveciñ birbirinden şakınmēşi
 ğaraköyüñ düveleg çıkarışı
 gilevginiñ çırpı yağışı
 100 çobansıniñ camız yağlēsi
 çūnuñ ğırçā sirkesi
 müğreniñ korğudeline üzmüm şatışı
 samümüñ topusuz yaylaya hücumēdişi
 gögmuğarıñ yayan bazara ğedişi
 105 ayvasılıñ ğari oynadışı
 gesmeniñ müsevire baqmēP de arğasından bakışı
 sóleniñ davardan varlığ getirişi
 ğaracögreniñ beydāna ğederke yaşdığ yitirişi
 ova kövüñ ğarısınna bazara ğedişi
 110 inşanoğlu on yaşına girince ğonca güldürāçılır
 on birinde ğonca diye koğlallar
 on iki elma diye sağlallar
 on üçünde cevki cefa çekeller
 115 ondördünde şekerle helváye beñzer
 on beşinde güzelliğiñ çağıdır
 on altıda gören ağlını dağıdır
 on yedide göksu cenneT bağıdır
 on segizde uzamış selviye beñzer
 120 yirmisinde zincirden kıopmuş küğremiş aslana beñzer
 yirmi beşinde bıyuğları burulūr
 otuzunda ağan şular durulur
 otuz beşde her ğünahları şorulur da
 yolunu şaşırmiş kervana beñzer

- 125 kırkında döker bağlar gâzeli
 kırğ beşinde günahlarıñ ağlar
 ellisinde insannara bel bağlar da
 dağ başında çögmüş dumana beñzer
 elli beşde sıızı iner dizine
- 130 atmışında duman çöker gözüne
 atmış beşde de hiç bakılmaz yüzüne
 yetmişinde beli bükülür
 damarlardan gannar çekilir
 yetmiş beşde gara toprağ gel gel diye bağırır
- 135 şimdi geldi geçdi yalana beñzer
 hiya
 oğumağ isdersen elifden başla
 ileşbersen tarleyi üçle
 yaşamağ isdersen gışın sayilde
- 140 yazın yaylada gışla öledir.
 geliñ tanış olalım
 bütün işleri gölay gılalım
 sevelim sevilelim
- 145 bu dünya kimseye galmaz
 yunus söyler doğru sözü
 ganna yaş doldu iki gözü
 bilenlër bilir bizi
 bilmeyennere de selâm oluşt
- 150 göca yunus deyö bunarı ya ya öte yunus emre yunus emre
 dâh demeden yürüyen at
 dine imana küfretmezse evlat
 bi de evde eyi oldu mu avrat
- 155 neñecen düğün evini
 gir oyna, çığ oyna

- efendim
 bindiğın zaman yürümeyen_at
 bī içim su vermeyen evlat
 160 bi de evde kötü oldu mu avrat
 gir_ağla çığ_ağla
- altını ateş eridir
 kadınını altın eridir
 165 erkeği de kadın eridir
 bu atasözleri bunar
- ovada buydeyim vā deye güvenme
 ambara girmeyince
 170 oğlum vā deye güvenme
 el gızı goynuna girmeyince
 garım vā deye güvenme
 fazla borca girmeyince
 bunnā atasözleridir.
- 175 elmalınıñ_arğasında dağlar
 şularını bunarbaşından baş_aşşā çağlar
 içinde evliyalār, paşalār, ağalār
 önünde bahçeler, bağlār
 180 yedigleri balla, yağlār
 bu memleket elmalıdır.
 segsen_evleriñ yolları çağıllı
 evleriniñ_önü ağıllı
 yerleşimini sorarşan
 185 kimi dağlı, kimi bağılı
 ekseriyeti elmalıya bağılı
 bu evler segsen_evlerdir
- davet_edilen yere gid_ār_etme

- 190 daved edilmeyen yere geğiP de dār etme
 atasözü yani bunar
 abdalm muşa borları gezmiş gezdinde dirona mālesi va bizim
 dirona diremesiñ
 içinde kıoe yiğidler üremesiñ
- 195 segiz ev doğuz olmaşıñ
 deyor bora geliyor
 mügreniñ dolu ğañları yıķılısıñ
 bütün aşlar mūrene dökülsüñ
 deyor geşmene varıyor geşmene eğiliP de şuyunu içme yani böle şeleri var yani
- 200 abdal muşanıñ şu vermemişler de içme deyō
 geçmeden geçme
 eğiliP de şuyunu içme
 deyō.
- 205 bayındır bayındır
 güçcüğü böyünden hayındır
 dana babıç yemez amma
 o da bize bi oyundur.

Derleme yeri :Gölova Köyü

Anlatan :İrfan DİLMEN,67 yaşında,ilkokul mezunu

Konu :Mani, Türkü,Şiir, Hüseyin Askerin Hikayesi

Metin nu. :28

5 elmalı gölova doğumlu biñ doğuz yüz kırk_üç doğumluyum. atmış yedi yaşındayım. ilkoğul mezunuyum. bu gölova köyünde oğudum, burada vardı, oğul vardı biñ doğuz yüz_elli yılında oğula başladım birinci sınıf olarağ. elli yedide oğuldan çığdım. efendim o zumannar iki öretmen bu iki yüz kırk tanede talebe vardı oğulumuzda ve iki öretmen bu iki yüz kırk tane talebiyi oğudurdu ve bazı zamannarda ben okula gelmediğim haller_olurdu. o zuman bizim yaylaya giTmeg_için yöremizde develer vardı. ben eviñ_en küçü oldüm_için beni deve güTmeye gönderilerdi ve gidmedim zaman da büyüğlerimden her günzopa yērdim böyleydi. asgerli manisada yaptım. ben şübe asgeriydim 10 manisada kütahyanıñ emed қазаsına şübeye geldim, şübede ihtiyat yoğlamaşı asgerden soñra nüfus cüzdannarı ihtiyat yoğlamaşı için köylüler gelir. bizim bu mevsimde oranında kütahya yayla olduğ_ için orağ hārman zamanı köylüler geldiği zaman ben hemen onun nüfuz cüzdanını alıyorum elinden, ihdiyat yoğlamaşını işde yapıyorum, yarbaya imzaya sunuyorum. yarbay bize diyō ki 15 ğumandanım deTdirmezdi, efendim deTdirirdi. ğulağları çinlesiñ, öldü mü sağ mı bilmiyorum, қamuran ergüp dē bi yarbayımız vardı. irfan bugün yoğlama günü deyil dedi zaman efendim köylü vatandaşımız orānı, hārmanını birağmış yoğlama için gelmiş, ben de yoğlamayı yaptım size sunuyorum dedim tamam irfan dedi sen dedi elmallı olduğdan soñra dedi, elmallılar ağıllı olur ama dedi 20 sen yazıyı yürüTdüğden soñra ben imzalarım diye böyle baña hoşgörölü davranırdı.

şimdi köyüm üzle ilgili manilerinden

şimdi bu köylüler antalyada camekan yapmaya can_atar

hārmanını acele döver, şamınıni şatar

25 buydayını ambar қатар

arabaşına yiyeceğini yüğletir

kendini antalya atar
 sezon zamanında padlıcanı iki milyona şatar
 bu köylüler gölovadır.

30 şimdi bir de bu ali küçüg muhtarımız var muhtar olalıdan iki senedir burada
 güleş düzenliyor. bizim bir çayırımız var mere. orada yeşil yayla güleşlerini,
 büyüğ güleş yapıyoruz. bu yılda düzennedig ve bu muhtarımızı ben güleş
 yerinde oğşamağ istiyorum yapmış_olduğu hizmetlerden dolayı. diyorum ki:

gölova yaylasına kıara gidelim

35 ayvadan_uşandım nara gidelim

bu şenni düzenleyen

ali küçüg muhtarın yaña gidelim

eriyince bizim yaylanın kıarı

şular çağlār, dereler_ağlār

40 yürüyün gidelim_arķadaşlar

ali küçüg muhtarın yaña gidelim

yügseg_olur bizim yaylanın dağı

haziran_ayında erir kıarı

yürüyün gidelim_arķadaşlar

45 ali küçüg muhtarın yaña gidelim

giderim giderim yolum yañ gelir

bir oh_çegsem yüreyimden kıan gelir

kıazın mezarım dörd yol_ağzına

50 nazlı yār geçdigçe bana can gelir.

şayın seyirciler şindi güleş şāmıza gelmiş_olan şanadcı ayşe bacıyı sizlere
 tanıTmag_istiyorum.

anķaradan yedim taze meyvayı

boşuna çiğnedim yalan dünyayı

55 asger_olunca aldım künyemi

hoşgeldin, sefa geldiñ ayşe bacı

anķaradan çıgdım yola

gölovaya gelince verdim mola

- yemeyin üsdüne işdim kıla,
60 hoş geldiñ, sefa geldiñ ayşe bacı
şindi şayın seyirciler ayşe bacı kılbiniñ sesinden, yüreyiniñ sesinden, türkülerin dilinden sizlerle biligde hoşeaķalıñ allaha emanet oluñ şayın seyirciler.
bir seferberlig zamanında bi hikayesi asgerin hikayesi ve annesinin babaşınıñ öyküsünü izlere añnadmağ isdiyorum şayın seyirciler. şimdi
65 seferberlig zamanında bir adamın iki tane oğlu olmağ üzere ođlunuñ birisi evlenme çağına geliyor ve everiyor. kısa zamanda oğlunu asgere gönderiyor oğlu erzuruma asgere gidiyor. asgere giTdigden soñra yedi yıl, on yıl, on iki yıl oğlundan ne haber geliyör, ne curnal geliyör, ne bir megtuP geliyör çünkü seferbelig zamanı bu. diyo ki babaşı ahmed dayı gelini haticeye gızım
70 benim oğlum asgerde öldü, kıaldı. megdubu gelmedi, curnalı gelmedi, haber gelmedi ben seni küçüğ iniye vericem diyö evdeki hatice gelini. gelin her ne kıadar olmaz dedise de babaşı zora dutunca gelin varmağ zorunda kıalıyor ve küçüğ kıardeşi hâşana veriyor aradan altı ay geçmeden hiç habersiz tutup oğlu hüseyin asgerden geliyor ve görenner āmad dayı oğlun asgerden geldi. şimdi
75 annesi babaşı asgerden gelince ağlamagdan, kıardeşi ağlamagdan, hânımı ağlamagdan kendilerini dutamıyollar tabiî ki oğlu hüseyin çoğ yıllardır hâsredlig olduğ için diyor ki hânımına yakın olmağ isdiyör hânımı diyor ki: hüseyinim artığ diyor ben senden çığdım diyor. neye? işde senden megduP, haber, curnal gelmeyince beni tuTdu baban küçüğ kıardeşine verdi şimdi asgerde burda
80 beyninden vurulmuş gibi oluyor diyor ki: baķalım ne diyor asgerin bağrı yanmış o da ağlıyor
bir emir geldi asger yürüdü
erzurum dağlarını duman bürüdü
baba nasıl verdiñ sen bu kıarımı
85 kıardaş utanmadān aldıñ yarımı
kıardaş utanmadān aldıñ yarımı
diyiP asger köy içine övkesini dağıtmağ için gidiyor hani esgiden köy ortalarında çeşmeler vardır ya işde üş beş kıadın çeşmeniñ başında şu doldururken vay hüseyinin hâline işde megdubu, haberi, curnalı gelmeyince
90 babaşı hânımını küçüğ kıardeşi hâşana verdiğinden dolayı üseyinin çoğ üzgün

ayrıca bu vatani bize emanet eden dedelerimiz için

125

yurdüm

edirnededen vana kadâr

benim bir güzel yurdum vār

isder savāş isder barīş

vermem_ondan ben bir qarīş

130

çünkü dedelerim qurdu

bu sevimli, güzel yurdu

isder savāş ister barīş

vermem_ondan ben bir qarīş

şindi sayın seyirciler bizim gölovanıñ

135

batıdandır giriş qapısı

genelligle şarışındır insannarı yapısı

eved, anlatırım. hinya şindi söle yine seferberlig zamanında zeki müreniñ babaşının adı ismayil şoqay bu burşaya asgere gidiyō. tabî ki asgere giTdigden şoñra artıg kaç sene asgerlig yapdı onu kendisi biliyor. asgerlig biTdigden şoñra

140

elmalıya keresde tüccarlıgı yapıyor. elmalıdan istanbula keresde götürmeg için

bi kamyona geliyora o zamannar qamyonnar zaten ĥafdada bir geçiyor. bizim

gölova köyüne cemil_āniñ qardeşi olan cemil āniñ ĥanımıñ_adı ney? keziban

zeki müreniñ babaşının ĥanımınıñ_adı da keziban olduğu için diyor ki bu benim

ĥanımımı almış diyor. ben_artıg köye inmiyem, gidiyim diyor. işde burşaya

145

gidiyor burşada tegrar_evleniyor evlendigden şoñra şoyadını veriyor m üğren

diyor zeki mren olmaşı buradan qalıyor gerçegde buralı, babaşı buralı annesi

ordan_evli burdeki ĥanımı bırağıP gidiyor bir yalan söz üzerine bırağıP gidiyor

ĥalbuki ĥanımı göcaya varmamışdır, o geri dönmeyince mecbur qalıP göcaya

tegrardan varmışdır.

Derleme yeri :Gölova Köyü
 Anlatan :Zülfü ŞALLI,80 yaşında,cahil
 Konu :Düğün Geleneği, Bağ Bozumu
 Metin nu. :29

zülfü, zülfü şallı segsen yaşındēñ. yoğ cahil bu köydēñ. hı hı dedeyle ğayınnam
 ğaynatam geldi, kıraya geldiler, bulduğ, sevdim, diledim, geldim adamı.
 ğaşmadım, güldür güldür düğün_oldu. develē geldi. undan kericezim arabalā
 geldi, evin_öñünde, düğün_oldu, davıllā çalındı, zurnalā çalındı, çalgılā çalındı,
 5 oynadığ, çalgıdığ şakır şakır oynadığ āh. üç_eteg kēdim o zuman ölediñ. hindi
 elbise kēliyā, şey kēliyā eteg kēliyō, buliz keliyō. o zuman üç_eteg kēliyōdiñ,
 monto kēliyōduñ. undan kerim işlemeli abalā kēliyōdiñ, erbi örtünüyōduñ,
 oyalı yazma örtünüyōduñ. undan kerı evlendiğ, geldiğ eve. oldu, gelin yüzü
 oldu, yüzüme erbiyi örTdülē oynadığ, süzüdüğ, oynadım. gene düğün_evinde
 10 de hōle eTdig, böle bizim ğız eveli eded bölediñ. hindi vōy kaçıyā ğarılı ğocalı
 ikisi oynuyollā. eveli ğarı ğoca oynamazlardıñ. erbi örTdülē, gelin yüzü eTdilē,
 eveli oyalı başlā vādıñ, oyalı başı kēdirdiler. oyalı yazmeyi örTdülē, oynadım.
 süzüdüğ, düzüdüğ. arkadeşlēle oynadığ. undan kēri melig_ederiz biz adına
 beleg dēriz. hoşaf bişē, pilaf bişē, ed bişē üş dene dörd dene davar bişē, undan
 15 kērim ğazile helvası ğarılır köceg, kölü dernernir_abam, bütün yemegler yenir.
 çoğ yarannığ_olur. erkeglē oynar, kınalığ_olur. benim_ölüm ğızı ğaçırdı geldi
 geşmeden, boreyi ğadın_almadı. erkeklē oynadı, güldü. davallā, zurnalā çoğduñ.
 kōlüm elemetim çoğduñ. çoğ yarannığ eTdig. ta ne isdeyōñ? iki çocüm var bi
 20 olan bi ğız. çocuğ doğduğunda dünyaya geldiğinde sırtını, başını kēdiriz. undan
 kericezim çocuğ duzu ederiz, çocū duzlarınız bağlārıız, undan kerı hısım aķırabeyi
 derneriz, çocuğ duzu yaparıız, yemeg_ederiz. undan kericezim beşiğe ğatarız,
 allar yeşiller üsdüne dōkeriz. undan kericezim ğonum ğomşum gelir çocuğ
 yañına, birēz peşgir, üçer dōrder metire baśma getirir. gelir benim yañıma çocūñ,
 oğluñ ğursağlı olısuñ, ömürlü olısuñ deller ğızım. böle işde. çocūn_adını anadan
 25 doğuvedinde bayram şanlı, şügran şanlı... allahıñ_adını ğoydum, bayram ğün

dünyaya çocüm, bayram şanlı oldu. ğız dā böle bi şēdiñ. şügran verdig adına.
 ğızın adı şügran, olanın adı bayram. ĥâsdalandımızda bi tagsi tutādıg, geçerdig
 almalıya. yo yō at arabaşına binerdig, geçerdig doğdura. bi ĥâsdalandım ben
 at arabaşınna götürdüler beni almalıya, o zuman o zuman çocuğlar dünyaya
 30 geldigden kēri gețdim. ben ölmüşüñ o zıman bi baygınlıg geldi bene ni zıman
 vardım bilmiyōñ açıg gonusām. işde böle, iş böle ğızım.

ā begmez ğaynatırız begmezi dērnē geliriz bağdan bizim ğız, ĥora yığırız ĥura
 deynēñ yañda. ĥorda çıneriz, şıra oluyō. şıradan kerı ĥora bindirririz, ğazana ū
 ğaynār. torpağ atarız içine, ğaynar, indireriz. dolduru süzeriz. ĥu ĥū ocağda
 35 ğaynadırız begmezi, ordan indireriz, köpüg olur. ta ne isdiyōñ? yēriz köpünüde
 yēriz. buyur gel güzün köpüg seniñ için selbes.

duz vermezseñ ğız vēr
 ğız vermezseñ yavuglu vēr
 dedi ğaldırdı yolları

40 delirdi
 a bilmem mıñ?

uzun olūr gemilerin direyi
 yanıg olūr analarıñ yüreyi
 aşdı gețdi göremedim boyunū
 45 kendi güccüg,a lamadım ĥūyunū
 yandım hiyā ĥadi hiya oldu
 aşdı gețdi göremedim boyunū
 kendi güccüg alamadım hūyunu

hiyyā
 50 ilēn çalardıg, esgiden ilēn çalardıg, delbeg çaladıg, delbeg çaladıg. kākardıñ
 iki ğız oynardı öñünde, çatır çatır ğaşığları dağallā, oynalladıñ. undan
 kericim hindi ğaşıg yoğ. ben kendim örerıñ saçımı.

saçlarını daramamış
 ucuna gül bağlamamış
 55 çuqurova ellerinde
 böyle güzel yaradmamış

60

işde böyle öresiñ çit_ola. kendim_öneriñ. benim_adamım bağıyō bēne.
 çocuğlar ölumu da evedimi gızımı da gelin_eTdim, getdilē. olan_antalyada
 iki üş dene çocū vā undan keli gızıñ da üş dene çocū... biz çökelēle
 bordeyiz. ben at_arabaşınna boşdaniñ yañı geTdim gavunnāñ yaña, tā
 çığmadı gavın_olmadı huncāz huncāz. dökübatı tā öh çalışarıñ, çalışarıñ
 türkü de sölēriñ ot da yoluyōñ ne gelirse hindi gelmiyā ağılıma gelse
 çekiveriñ kaç biTdi.

Derleme yeri :Gölova Köyü
 Anlatan :Mıstan GÜRMAN,87 yaşında,cahil
 Konu :Sohbet
 Metin nu. :30

bu kóler esgiden borda bu zamannār yaylaya gedērdig, yaylada olurduğ. Malın, māsagatını devemiz, eşşemiz yaylaya giderdiñ çannarı dağardığ, şilahları atalağ, şöhpēdeleg görceñsen bi her yağa yıkılı giderdiñ. esgiden dokuz dene davar sürüsü vadiñ, doğuz dene öküz hergelesi oluyōduñ. iki dene sığır oluyōduñ. bu

5 adamlān bile beş altı dene devesi vadiñ. bunnān yā iki dene düldülleri vadiñ, biri bile öldü de öldü de paldır dayı ağleye ağleye bi galdı. ben bora yaşayalıdan beri bi mesele köğüñ öğüTlenmesi vadiñ. mesele bugün ekinilir, hārman zamanı gelir. bi gün verilir, günde çekilir, döğülür, gatlır. bóle bóle. elle, orā elle biçeriñ, makine yoğudu. héya. elmaliya eşşēle gedēdig, vaśdamız yoğdu. işde bu

10 antalya devēle gedēdig, elmalı tüccarlāniñ deveye yüglēñsardığ mı o zaman ğuruş vā ğuruş. on para, yim para, yarım metelig bóle ğuruş vadiñ. böyüg para yoğudu. işde anadiñ mı? bóle bu düzeni devam eTdig getdig. buydē götürüyöz buyde. hindi elmalmiñ tüccarları mesele düğün ediyöz. undan soñra olan everiyōñ, ğız gelin ediyōñ, variyōñ, urbeyi aliyōñ, u adam lisd ediyō, güz geliyō

15 hārman yayıldığdan soñra hani ekinē biciliP döğüldüğden soñra ücütine buydē, arpa, nohuT aliyō. ordā depoleyō. undan soñra devecileri çağiriyō, antalle oğlān üsēn ağa vadiñ, faprikaşı vadiñ. ora götürüyōduğ, bir haftada on günde varıP geliyōduğ. ğışa durduruśağ on beş günde geliyōduğ. bóle devam ediyōduğ, eyiydiñ. şindi ortalığ bolluğ, her şē bol. heya, yoğluğ dē bi şē

20 yoğ hindi heya. asgerli ben çağırıda yaptım ateş oğulunda, dörd sene asgerliñ vā. dörd sene orda görev yaptım, nalbaTdim, ben tavla onbaşıydım. hā nalbaTdim, tavla onbaşıydım. dörd sene hiç lekesiz dörd sene de hiç ğne yemeden bora doğdura yani bi hāsda oluPda ğne yemeden bora geldim. görevime dıkkat edēdim. yüzbaşımız hağgariniñşemdinnidendi. işde bu bölediñ.

25 yav nēdem amca? o zuman bi ğıramafon dē bi pılağlı bi ŧeler vādıñ,
dolduruyōduđ, unnalā vağıtı geđiriyōduđ. bi ara alđıcıla vādıñ, dūđunnēde
alđıcıyı ađırıldıñ, davulciyi ađırıldıñ. unnalā barabar iŧde dūđun olur, bir hāfda
dūđun oluduñ. esđi vur davula, bir hāfda. bir hāfda ō dūđun evinden yemeđ
yenirdiñ bir hāfda. ŧindi u yoğ. bi ğun yemeğ veriyō, tamam hepisi. bi āŧama
30 gelin geçiyor. o zamannā ōle mi ya? iŧde bu. kōs dellēdi, bilmem ni dellēdi.
unna vadiñ, ōle sirbaŧdı oynallādıñ. bilme yani ŧindi mesela āđaŧdan bōle eğri
eğri kōs unu aTdıñ mı are gibi mesela sene oyneyōz dē mi bi senin var sende
atıyōñ. unun bi ŧayıŧı vādır. sen ŧayıyı fazla aldıñ mı adamı yeñersiñ. hāh iŧde
bōle. alđı ırđı her yağa bol. ē eveli mesele geğdinde develere annarı dađardıñ
35 u yaylaya geđiŧi her yağa yığılır geçerdi. silahları ata ata ata hāziraniñ yirmi
üçünde uđreyōz bordan, yirmi üçünde ğun dönüyō, haziraniñ yirmi üçünde
yaylaya geđiyōduđ. olmaz yirmi üçüncü ğun ü bordan ığıyoz yaylaya develere
ŧeriyōz, yüğleri adırları ŧariyōz, annarı ŧalıyōz, ğüldür ğüldür ğüldür her
yađalār yığılıP ğüdiyōz dağa. heya. hindi hırŧız kedi gibi heni ne va
40 köyüñ içinde öküz bađırtıŧı yoğ, deve anı yoğ, bi ŧey yoğ. iŧde bu. poter
ŧabđalı, eli aŧalı geliyōz. ğarŧısından da seniñ gibi bi ŧē ğabadayı bi ōlan
durdulā, una ŧordu amca yaŧın ka dedi. yüz beŧ yaŧındēn dedi. adam da yüz beŧ
yaŧındēñ dedi. e neyile? ne yediñ ne iŧdin dedi. ğoyun südüñne, elmadan baŧđa
bi ŧē yemedim dedi. nēse ŧu bu dērke unun ardında bi ŧu yoğ mu orda bilmem
45 hōle dađıñ bōründe beŧ altı ey vā bi ğadıñ geldi. boz bi eŧŧege hēbe ardımıŧ, ŧu
getiriPduru. heya. yüz beŧ yaŧına varımıŧ adam tā ivi gibi biz ta yüz beŧ yaŧına
varmeyınŧıra ođ. ya āh bōle nerde bulcēn daŧ armıdı yeyollādıñ ovalāda. her
nērde yēceñ? biz mesela orda bu deve ekeriz ,biz odun getiririz. amđuyundan
ü mesele geŧmeni geđdiñmi u ğidenē bütün armıTdıñ. milled bordan geđē,
50 ordan iŧde ōle ōle olduğ. bi ay odun ekerdig develēle. otuz ğun, kırđ ğun
bordan ŧabañ uğrarız. ertesini ğun ŧararız, āŧama bora gelirdig. ne vā hindi? her ŧē
vaŧta üzerine. yalan yörüme mi var? esđiden ŧabañ namazında binerdig eŧŧege
elmaliya ŧođuđlāda mahkeme vādır, veyahūd bi selēn vādır. unnalā geđersiñ,
mahkeme ŧeyini görersiñ, āŧam namazına ğadā yağında mahkeme olmaz, gece
55 bora gelērsiñ. o ğarlı burannāda u rezilliglē de ğöreydiñ sen bi. abō! kimi yolu
ğaybeder, kimi bilmem nēder. o zumanna ōlēdi. ŧindi ōle dēl. o yönde bin
ayānda, in ayānda. ğör gel bora, iŧde bu.

Derleme yeri :Bozhüyük Köyü
 Anlatan :Mustafa ŞENEL,75 yaşında,ilkokul mezunu
 Konu :Müze Hatıraları
 Metin nu. :31

- muştafa şenel, yedmiş beş, vār... yaban dilde var almanca, ingilSce, firansıSca. müzede ben yirm_ altı sene, müzeden emegliyiñ. antalya müzesinden. boraşı altı yüz yıl_ önce gelir. otuz esas bunā kırimdan hazar deñzinden_ileri... ē doğsan hane çıķıyollā, bizjım kólülē otuzu boşnağ atmışı tatar ilk çığışı ĥazar deñizinden
- 5 çığışı yani atmış hanesi kıorgudelinde ğalıyoru, hangi kólē oldūnu tam onu bilmiyōñ. oranıñ yirmi doğuzu boşnağ, bi denesi tatarıñ şēde orda boşnāñ biri bora geliyō. yani yirmi doğuz tatarla bi boşnağ borayı ğuruyoru. atmış ĥanesi kıorgudelinde ğalıyorı burda da on hane seyislēr dē bi düz vardır, bi harabelig bi yer var. yani ora yerleşiyā. on hanede ğüvercinnig dē bi yer, on hanede maraşa
- 10 düz dēriz ĥani bi düzlüg böle belli yerleşim yeri zaten ora yerleşiyollā. işde burda altı yüzyıllığ filan ğuruluğ boraşı. yani eved, eved. altı yüz yıl_ önce ğuruluğ.
- halil baba yani eśaś buna toślađ halil delērmış, yani bu adam ya buranıñ_ ilg ğuruculāndan ilg zenginnēnden ĥani bu adamında şu anda hazine yerleri var,
- 15 çoğ. köy hazinesi olaraq hindi çayırımız var, büyüğ çayır. mesele yüz dönüm çayırımız var. bu adamıñ kendi malı, öz malı. ilg_ önceden de esgi şēlerde burda üç dene mutfağ yani aşçı kōden dışdan gelen müsafirler bu adamıñ_ egmēnle olurlar, yani köyüñ fakirleri halil babanıñ egmēnle üç dene mutfā varmış bu kōde. bütün fakir fuķara ordan yēr, ordan içer. dışdan gelen misavirlerde çevre
- 20 bu kōde on_iki dene misavir_odaşı vārdı. bu kōde on_iki dene miśavir_odaşı, misavir_odaşına gelen misavirlēde aynı bu adamıñ yemēnden yēr, yemēnden_ iđer. u şekilde köyüñ geleneği yani öle.
- ĥaTda şindi kütüphanede elmalı kütüphanesinde ĥazar deñizinden_öte müslümannā diye bi kitab vardır. esas bizim gelenēimiz görenēimiz o kitaplarda
- 25 yazılır. elmalı kütüphanesinde imam gelmeyince milleT camiden çığmayınca

düğün_evinden yani gız_evine erkeg yani olan_evi gēdemezdi. imam gelir, imam öñe düşer, köy görucusu löküs_olurdu yani löküs_önce böyüg lamba gibi bi şeler öle gēdilr, imam olmeyince gēdilmezdi bu kōde ilg_aliyeTde. imam_öñe düşer. undan soñra varılır, selam verilir, gız_evine gēdilir. herkeS hoş beş gonusur. undan soñra gelenegler nasılsa mesela kına olur, olan kınaşı olurdu. o zumannar bir hafdeydi düğünner. e tabi köy_imeceleri olurdu, oduna gēdilirdi. köyde imece toplanır. sözüüm yabana o zumannar eşşeg var yani. yemeg veriyöz, her türlü yemeg veriz yani. dana keseriz, yani bütün kölüleri davet_ederiz. mesela antalyada sağda solda şe olan her yeri daveTlērız, şey yaparız. güzel yani bi para olarağ adam gendi göñnünden ne çıkarısa onu alırız yani biled miled kesmeyiz yani. yani gendi imkanımızla yaparız her şeyi. köy odaşı, köy muhtarlıg tarafından şaparız. şu anda öle yapıyöz, daha gelenemiz öle. on senedir öle yapıyöz.

30 mustava seyirci vār kültür müdürü antelyanıñ. onuñ bi atasözleri dē bi kitabı var. onda baş yazıda benim_ismim vādır. atasözü var, o söz yazılıdır. başyazı kitabımıñ, baş şayfaşında sözü biliyöm canım hindi. “bel başımıñ_otu bel dibinden bellidir” deye bir söz söylemişdim müdüre bunu de mustava abe dedi, başlace yazceñ dedi. yazdı, şu anda da yazılıg. bi de şe vādır ē “sevgi bağları” dē bi kitab vādır şeyiñ azıra ahırat öldü o pırofösör. istanbul çit havuzlādan onuñ kitabında da admış yedinci şayfada benim güllügden bi hatıram yazılıdır

40 onuñkitabında admış yedinci sayfa. o hatıra yazılı. evimden gaTdīm yemeglē, egmeğlē yani şabañ çıkdıryödüm, turis o zuman çoğ galabalıg geliyöduñ yani. beş sene şıtadısđig yaptım. beş sene şıtatisdigde hiç yirmi beş biñi öldürmedi yıllıg yani turisler. ben ilg yani yabancı dili orda örendim yani. işde o zuman ona dedimiz sözlē var, onu tam hatırlayameyöm onu. yalıñız admış yedinci şayfada kitabıñ şayfaşını dahi biliyöñ. bi de şēde var mesele almanca, ingilSce, firansıSca, itanyancā bi de yunanca yazılı bi kitap vādır şeyiñ bülend_ıbligcioğlu pırofosör, vedaT çelgin bi de vedadıñ_eşi güler çelgin onlarıñ bi de yañnānda bi pırofösör dā var onnarıñ. bi kitabı var onun da, baş yazı “mustava şenel olmaşaydı elmalı bayındır hazinesi amerikaniñ netropolden müzesinde olcegdi”

45 dē baş yazısında yazılıdır. yağaladım, o zuman adamları yağaladım ben. çatışmeye girdim, bayındır da şēde gazi yaparğa yağaladım. hindi gıral midasıñ

50

55

60 hazinesini o anda bulduğ yani. biz ğıral midyasıñ hazine antalya müzesindedir,
 benim şeyime bulundu yani. onnar işde çıđdıġı, orda kıral midasıñ hazineleleri biz
 bulduğ. yoğ bizim türġler antalya müze müdürlü ğazdı, yağaladım. süleyman
 dönmez dē bi bayandırılı çiftçi adam, adam tarla sahibi gendisi ilg. önce yani
 ğazıda ilg. onu yakaladığ, ondan soñra gene geldi. o zuman sıkı yönetim vārdı.
 sıkı yönetim komutanına dahil gece ğazılan yeri bulunceye ğadar çoğ şe yapıdığ
 65 yani. gece buldum yatānı. hāTda gündüz çatıšmeye girdiđ. āšamüdü çatıšmeye
 girdiğ, gece unnar geldilē antalyadan, müze müdürlü geldi. sıkı yönetim
 komutannī geldi, candarmaşı, şeyi gece dayi gösterdiđ onnara. hindi üš dane
 gene tiyatironuñ işlemlileri var güzel bölē, işlemeli yelleri var. boyna ğırıyollā,
 şe yapıyorlā. yaveşçe vardım, hiç hābarları yoğ benden. ben arka kapıdan geldim
 bölē. onnā gendileri ğırıyorlā. çoğ güzel dē şe yapıyorlā bölē. sebo deyirlā yani,
 70 o ğadar güzel yani şe diyō sebo dē şe ediyā. onnar şey yaparķa dabancayı
 yavaşça šōle duTdum, šişş dedim. šişş dedi. dönünsüre āzına gelivedi
 dabancanıñ namlısı. hāyd dē bölē önüme ğaTdım hepsini, barabā getirdim. dōru
 antalleye, şeye candarmaya götürdüm, arabeye bindirdim, arabanın arķasına
 gendim bindim, candarmaya teslim eTdım yani. unnarı getirdim. üš dene gene
 75 bayındır kōnde hindi onda da bayındır muhtarı šēden ğaçağcılara demiş ki siz
 geliñ, ğazıñ ğediñ. begci demiş bazar gün bazara ğedēr demiş. ölen muhtar esgi
 muhtar nēse bazarda da yeşil caminiñ önünde benim ğarşımında geldi. ulā sen
 barda miñ mustava dēdi. ben bordeyiñ. niye bi şe mi vā dedim, šabāla çonannar
 geldi, dādan dedi, ğazcılā vāmiş dedi. sen ğedsen eyi olur dedi. bağ hem onnara
 80 geliñ, ğazıñ diyoru. bene de bu şekilde şe yapıyoru. nese geldim, şurda bizim
 esgi muhtar vādı öldü o da onuñ evin yañda moturumu ğōydum,
 dereniñ içinden dōru şeye adamları tam üsd tarafını şe yapıyōm. onnā dōrd, beş
 kişi. birisi köy ğorucusu, köyüñ muhtarıñ yani bayındırıñ köy ğorucusu. üš dene
 de defıneci yani şey yapıdığ, üs yañnānı ğeşdim, ormanıñ içine girdim,
 85 begleyōm, begleyōm. unnā da biriniñ elinde ē şe var dedeğdör var. u areyollar,
 şe yapıyorlā. biriniñ elinde egmeg çuvalı var. işde bulduğları eşyaları da u
 çuvala ğoyuyorlā. tem belki yirmi, yimbeş metre yađlaşdıġı. e ğalđdım ben tabi
 hem av silām var, silāmi da aldıydım. hem dabancam var, dabancayı ellemem
 tabi o devletiñ şeysi imzalı şeyi onu da aldım. eller yukarı teslim oluñ deye

- 90 kaldırdımda bunnā hemen cayıradan dedeğti ğaşdı. güzel silah_atarıñ, üç_el
ateş_etdim. dörd barmađ hóle topūnuñ dıblēne tozdurdu. undan soñra yüz_aşşā
yaTdı birisi, zaten sözüm yabana sólemesi ayıp donuna şaldı çuvallı şey.
begledi, dondu ğaldı adam. e şēde kó ğorucuşu da māşuS şeye uyşuñ deye
ğatırlar var çıfd sürüyoru, ğatırlā da silaĥ sesinden ürgdüler. o onu zabdedcēn dē
- 95 şēTdı. ötē ikisi ğaşdı. ötekini öñüme ğaTdım, elmalı candarmaya ğarağola ğadā
getirdim, teslim_etdim. biyol dönüşde bi jandarma ğomutanı bi dene şey dörd_er
ordan bindig cibe, göğmuğar petrolunuñ yañna geldig. o silah sığdığım ora
inōmuş. ğomutanım, ğomutanım! işde bu inmiş buraya dedim, hemen şey yapdı
o bağlara doğru ğaşmaya başladı göğmuğar bađlāna. tabi candarma eller yuğarı,
- 100 teslim_ol dē bağırınşıra tabi can ğāri içinde hemen döndü geldi. ellēni ğapıyā
kinetledi, döndü geldi ve beni mākemeye vedilē. bizi öldürmeye ğaşdeTdı,
şöl_eTdı böl_eTdı ve hakim şordu. begci nerde ateş_eTdın sen bunnara dedi.
vurabili miydiñ? dedi. vurārıñ, hepsini de vurabilidim. vurmağ istemedim,
yalıñız ben öldürmeg_ için şey yapmadım, ğorğşunnar, teslim_olsunnar deye şey
- 105 yapdım. nerde ateş_eTdıñ? e bayındırda dedim, sit_alanınında dedim. ē siz
kendilēne şorsañıza dedim hakime. ya hakime sordu. o da nerde ateş_eTdı begçi
size dedi. işde bayındırda, filan yerde. oraşı sit_alanı deyil mi neye geldiniz ora,
eveli niye ğetdidiñiz dedi hakim de. hakim öle deyince sesi kesdilē. bunnar bizi
dedi işde öldürmeye şey yapdıdı, hóle_eTdı, böl_eTdı de dērke öle yazmışlā.
- 110 zaten ya benim mahkemeye öldürme mākemesi silah, mahkemesi berād_eTdilē.
hakim onnara on_üç_aya cezayı dördüne barabar vērđi, yaTdılār.

Derleme yeri :Bozhüyük Köyü
 Anlatan :Kezban MIHÇI,75 yaşında,cahil
 Konu :Gelenekler
 Metin nu. :32

- benim yaş yedmiş dörd, yedmiş beş başıyōñ bilmiyōñ anam işde, oğume yazma gözlēm görmedinden oğuyamiyōñ. oğudum, oğudum, beşinci sınıfdan çığdım. borda kōde oğudum, almalda oğunmuyō o zaman. boraliyiñ, boraya evlendim. isdeyereg, isdeyereg isdedilē. ağım ermiye ermiye evlendim anam. yaşıımı 5 bilmiyāñ? kaç yaşında evlendiimi... yaşıımı bilmiyeñ yalnız göca anam, iremedlig amcamıñ ğarıısı hamile, hālam hamile. göca anam dedi ki ğızım dedi hālanıñ çocū olan_olsuñ, yengeminki ğız_olsuñ de dedi. gendine ne deceseñde anam dedi. aynı ū birini ğız dedim, biri olan dedim. olan dedim olan_oldu, ğız dedim ğız_oldu. baña da olan ver allahım dediimi biliyāñ. dörd çocuğ doğurdum. 10 dördü de olan_oldu. işde biyol göca anam dedi ki kezban nerē ğediyōñ anam dedi. yuśū odun getirceg, ben etmeg bişirceñ göca ana dedim. onu da biliyōñ. işde bölü bölü evlendim. ben yaşıım kaçda evlendiimi bilmiyōñ. eveller bölüg vā. davıllı zurnalı bi hāfda, bi hāfda. etmeg bişērken düğün_olur, yemeg bişērken düğün_olur. āşam sabahtan düğün ederlē, bizim evlēr esgi evdiñ. duvarlar yıķılır. 15 aşama ğadar duvarları yapışdırıñ. yamāriñ, ağışam gine oturan, derneseñbi dā düğün_eder. bi daña öle öle bi hāftı düğün_oldu anam. benim göca başa dikildi, ana buvā analıg edivēmedi dā halalāñ yañın bizden yemeg etmeg bişdi halalāniñ yañında, yapmadı övey_ana. ğızım ninesiñ? övey_ana, övey_anne yapıvmadı. aynı yerde on gün durdum ben u kapıda. hindi bi horeyi bilmiyāña ūrfedgili 20 biliyōñ mı bilmezsiñ, orda on gün dūrdum ben. bölē āşam_olur buvecim_iremedlig biz ğedēm ğāri derdim. benim görümce vā, ğeşmendeki biz ğedēm ğari dēr. biyō yuśuf ben ğezy ğedceñ dēr benim_adam, biyol ğezy ğedceñ dedinde üçü bi kākırlā. kākıvırıñ, çarfamı alıvırıñ, kapıyı dikiliriñ unnādan_eveli. sen nerēdiyōñ? ben sizin_evinizi beglemeiye mi geldim derin. 25 yalıñız ğalemeceñ, görmedim yalıñızlıg, ğorğuyōñ. ben sizin_eviniz begliye mi

geldim? ben yalnız evde ğalemēñ dēriñ. biyo ğāri buvam_irmedlig yuśuf dēr
bōle olmeceg_olum dēr. bi gün sen begleceñ, bi gün biz beglecez hātceyi dēr. o
ğaldı mı tahtaniñ başında? tencirenin dibinde taÇ vādır, başa geyiliPbatan düğün
tācı. hācca, hācca! hādi tacı al gel ğızım dēr, gelini geydirem dēr, ben hāccaniñ
30 bacānı bōle baśorūñ. görümceniñ heni kılkıvırı, kendisi alıvırı, geydiri başıma.
geldi mi yuśuf? gel bağ, ben gelini düzeledōdum dēr. evellē baş geyilirdi
düğünnēde. o başı evde ğaldığ, başı geydirceğdir ğaynata. yalancı altından başlā
ōle geydiriydi. neyse on gün ordu durdum ben ğari, çocuğuñ. ağlım kim bili?
āşam_oldu mu buva biz ne zıman ğedcez evimize dēriñ. dur bām ğızım tā
35 gelōdūñ, ğedersiñ hā dēr biyo ğari. on gün durdum ğayinneya ni işin var
dutulceg al gel anam dēriñ, ne ğadā yamanceğ ğēce varśa eveli yamanır. hindi
yamanma mı vā? yamanırı alır gelir. unuñgeceğlēni yamanıñ, bitirdim mi
yamanmaśını buvaśı iremedlig var ğayınnanıñ bizim o zuman bi bid var emme
unnāda ab_ab_aba hōle yıķarıñ. hārim sereriñ, o biti bir bir ayıdlāriñ, yorgan
40 çarşafından biti öleydi anam. öl_öle öl_öle ayıdladım. on gün_oldu bizim
ğayınna çocuğlānı birer ğaT daħa geyden elbise kesdi geldi. eveli makine mi vā?
elde yivleniyor, o yuķaniyor. onnarı baśladım biyol. bizim_adam bizim_eve
davarlā vā, çalıyi ğetdidi çalıyi ğetdini biyo varıvıñ dedi, yuśuf gelmeden dedi
hordan götürübildiñiz eşyalāñızı alıñ, ğediñ böyün_āşam dedi. biz de neyse
45 hādcēle ikimiz birer yaśdığ ğucağlevedig, biz ğediyōz ğari bizim_eve, aynı bu
evine aldığ ğetdig. horda benim üç dene dōrd dene ğardeş vā, gelivēdilē hepsi
bir. ni varśa ğucağladılarśa hāydi, geldig eve. şey geldig unnā gedilē, önden de
hōra paşalāñ ğapınıñ_ōñüne geldig, biz eve ayrılcaz, bizim_eve
buvam_irmedlig de hōrünüñ yañına ayrılcaz. biz ayrıldığ, buvam_irmedlig
50 gendini kıldırdı atıvıdı. bayıldı, hōroca dutuşduğ. bizim_elimizde birimizde
lamba, birimizde ayna... bize eşya o ğaldı. kimseyi belki hōle eşya mı vā? bi de
ayna deviseñe. ötennē eveli ni götürdüğ ay_anam? bi ğad yatağ, iki śandığ, bi
śandığ. ordan gelmedi. eveli ordan bişī eden_olmadı. işde öl_öle hāzırladığ,
uğraTdığ o zuman. ō bizi dōşşeg yoğ, yatağ yoğ, gendi anamdan buvamdan bi
55 ğad yatā oldu, unu götürdüğ. onuylen geldig işde. götürdü ğardeşlēm o aynı şey,
birer birēr aldığ, biz üçümüz bir geldig ğaynatayla. buvecim_irmedlig çoğ
yangındı. ğaynata biz ayrılınsa gendini ğaldırdı atıvıdı, dayanamadı. yoķa ayneyi

goduğ ğāri duvarıñ dibine, onu aldığ. ğardeşi vārdı, üsennēn halam ĩremedig
 onu çārdığ, geldi. onun bir ĩki ğursānı baśdırdığ, ayıTdığ, uyķuyu yatırdığ.
 60 undan kēri evimizi ğetdig. biyo benim ğardeşiñ dūñü oldu. hindi bu tarlalā
 deyiveriz hatca ananıñ, onuñ dūñünde biyol śabannan çıfdçı olan var. küycü
 olān mı isdēn? ē her türlü ğari, her türlü çalgı. bi yañdan teh öl_öle düğünnē öle
 olurduñ eveli. bi ĥafda davil dövülürdü ğapınıñ_öñ ünde, hindikçi bi bi oķuyu
 dağıdıvmeg yoğ. şeyciniñ_öñüne, davilcınıñ_öñüne bi adam ğatırılır. unuñ_eline
 65 bi sepet ĥavlı ğatılır. u çöreg ĥalvadan u çöreg ĥalvıyi köge dolandırılā. kime
 pari veri u oķu dağıdanā, kimi yün burmaśı veri. o çikiye öl_öle bi ĥafda bu
 düğünnē böle olurdu anam. hindi çoğ veriliyarı. esgi bi ğad yatağ_anam, doñ
 göyneg ne edibildiseñ... eveli fisdan denilirdi. iki üç fisdan_edilir, altına
 picamaśı edilir, atlet_edilir, liķontaśı edilir. altınıñ şeysi evellēñ töresini
 70 deyiviyōñ, o edilir. biyo yünden çorab_öreriz, çorab_olur. ğız kaç çid çorabı vā
 deriz. çeyiz serilir, çeyiz serdimizde kaç göynē vā? göyneg vā eveli, adled yoğ.
 kaç göynē vā hepsini śayarlā anam. çevri işleriz, uçğurlā işlenir. medil de mi
 çoğ, uçğur kaç dana, ē edilen ağ geceglēn_işlemesi vā mı? bölü baķarla. işde
 bölü bölü düzene olurdu anam eveli. damada yapıyöz. tozluğ_örülür, yaylı
 75 göşlüğ bölü bunnā. toğla al al tozluğ_olurdu. hindikçi pantolon yoğ, yünden
 ğara yünden śalvar doķunurdu yünden. ē el benim düğünde ĥamama ğetdi, ben
 tezgāñda śalvar doķudum ğocaya. arabeyle ĥamam ğız ĥamamı yapılırdı,
 almaliye ĥamama aķırabalānı dernēP ğediyāñ. ordan ĥamam giriyōñ. aynı yerde
 ĥamam götürüyōñ arķadaşları, gelinneri. ben ğaldım. śalvar doķudum, ğaldım.
 80 kim bili? benim ĥamamda el ĥamam ğetdi. ha işde bölü olurdu. eveli ben śalvar
 oldurcēñdedim, siz ğediñ dedim. öleydin eveli anam hindiki düzen... otobisler,
 tagsiler biniviyāñ ğediyōñ zıngır zıngır. davilci binē arabeye, gelin_alma olur,
 geliniñ duvā olur. bi de duvag dē düğün_oluyor, gine ertesı gün düğün_oluyor. bi
 dāca-gelin śofraśı olur, helvayılan, bazlamayılan, gatrmerlen gelin śofraśına
 85 ğedilirdi. gelin śofraśına ğedilirdi. e ō götürdüñçeyizi bi da sererlē orda
 ōlan_evinde. onu çuval_ıçi ğatılıyor denir. onu bi de dernenir. o dürülür, seniñ
 śandīn ğatılır. bi de u yemeg verilir. eveli böleydi yapılır, yapılır. türküyü

davılcılā sōleveri, şēlē sōlēmezdi. esme anam iremetlig...işde bizim düğünnē bölü böl ü olurdu anam.

90 nazar oldūnda ebe çağırı gelirdig. oğuyōñbilene duz ğavıTdıryıdig. kōmür söndüTdürüydüg. hā oğıTduruyduğ. biz de kel turāllāñ hādça dēze iremedli götürüydüg, hādacana dēze. benim çoşlā bilen çoğ yaramazdı. ölē āşam gece çığrı gelirdig. heni bu belediye duran abdillañ vara, şabā dutārdım beşñ başında. dibdiri şabā dutardım. işi ğeđcēñ, mecburśuñ. abdillañ doğceg. onda orağdan
95 geldim, aşamıla orağdan geldim. āşam abdillañ doğurdum. eveli öleydi anam. hindikıbi deyil. nērde,hindi çocuğ ğaldı mı hemen doğdura. hāfda sonu maynesi vā, hu gün hunu vā. hindi öle ğediliyır öle.

yemeg olur canım begmez helvasını yağılan unu ğavırırız. unu ğavırdığdan kēri ğıPğırmızı ğavırılır. u begmezini ğatārśıñ, ğarışdırsıñ. aynı ğazile hālvası gibi
100 helva olur unnā.

bağcılığ vā. bağlāmızı güz geldi mi begmez şeyi sığdığ mı hindi başcılara göçeriz. bu vağıtlā dağlādan inildi mi başcılara göçeriz. başçada kılımız, yünümüzü dararız. bu zeremiziñ toprağlısı olur, unu yıķarız. bulğurumuzu ğaynadırız orda, tarnamızı edēriz. orde her işimizi dutarız, köge öle gelirdig.
105 başçalara göçüldü mü ğış hazırlı yapılrđı, başçalārda yapılrđı eveli. başçada yapılrđı. hindı iki senedir borda evde etmiyañ ben. öTde evde ediyōz. ben tarneyi eTdim mi beş altı sóhra işanım olur benim. çoğ olur. iki üş ğazan ederiñ. öle tārne ederiz topalağ tarna. içine damāz irendeleriñ, būber irendeleriñ, şuvan irendeleriñ, nanesini ğatarıñ, yağını ğatarıñ, onnarı
110 tamamen ğazanıñ dibinde ğavırıñ, ondan kēri şuyunu ğatarıñ, duzunu atarıñ, ğuru nanesini atarıñ, o şuyı hoğur hoğur hoğur ğaynadırıñ, undan kēri ununu özeriz ğāri, bölü ğarışırā ğarışdırā ğarışdırā tam hōle beze edceg şekil eletiriz. undan kēri ğazandan sóhra atlāniñ üsdüne unu döğdüğden kēri dideriz. yağlarız, yoğurdunu ğatarız. doşd ahb bütün ğonum ğonşu akrap bütün ünneriz, yenir.
115 yağlanır yinir. yoğurdu ayrı çanağlara ğatarız geçi yōrdu, geçi yōrdu bizim şeyimiz. geçi yōrdu ederiz biz. ölmez sağ olur ümreye ğeđcōñ, orlādan gelir ğedersem borda olursāñ ben seni ünnedēn.

çocū olmayannara çölmecig yuvaśı dökerlē, toprağ toprağ çölmecig denir. ğuşuñ yuvaśından toprağ getirilir, o āşamdan ıslanır. cumārtesi gün ğanı ğaynamadığ

- 120 işana o çocū olmayaniñ başından dögdürölür. şuyu ğatılırdı, öle edilir. işde çocū duzlārlā duzladıĝdan kēri şuyu ğatarlā, duzunu şey_eTdigden kēri ğıyafed... hindikibi eveli satın_alme yoĝ, gendim dikiyōñ. bezinde hindikibi ĥazır bez mi var ay anam? satın_alma yoĝ. gēcen esgidise onun gollāniñ_esgilēnden dutuvyōñçocūna, işde öl_öle besledig anam biz. hindikinnēde ne vā? hindikibi
- 125 çocuĝ beslesen, hindikibi geçinceme geçinseñ ni vā? bi yañdan geldig, bi yañdan geşdig. diş göllesi ederdig ederseĝ, edmezseĝ öle çıķā ĝedēdi. işde çıĝrız, çāĝrız. kölleniñ_içine buydē ğatarız, mürdümeĝ ğatarız, fasille ğatarız. mürdümeĝ_olur ayrı mürdümeĝ_olur mercimēñ sēsi siyah mürdümeĝ_olur. burçaĝ ğatılmaz, mürdümeĝ ğatılır. noĥud ğatırılır, yō iri fasileden ğatılır, ala fasilli ğatılır,
- 130 aşıĝadın unnadan ğatılır. yā ğatılmaz. duzunu ĝaynarķan ğatarşañçoĝ dadlı olur gölle. soñuradan ğatdīña ĝadā nezzed vermez. ĝaynarķan ğaTdīñsoñura yeĝni geldi mi üç dā atıvrısız yicēn şekilde. hoşmerim aynı işde ĝaymāñ_içine ĝaymā ğatarız, unu özeriz, ĝarışdırı ĝardışdırı ĝarışdırı... o ĥatme geliniñ yanına geTdiñ mi sen benim geliniñ yañına? şeyi ĝedmişiz canım sen ĝedmediñmi o zuman,
- 135 ĝuran ĝorsu şēlennē öle mi? hā öteki bora gelibbāñĝız zannediyoñ ben saña da öle mi? ben o şanıyoñda undan ben sā çağırdirēñ diyōñ. muĥtar seyid oşman ben seni gine bazārdan çağırTdirēñ. bi gün eveli hoşmerim yaparız, hindi gelin iki_üç gündür çekiyōr ĝari südü. hindi varşan gine ĝavırı. südümüz vā.

Derleme yeri :Bayındır Köyü
 Anlatan :Mehmet SARICA ,83 yaşında,cahil
 Konu :Köyün Kuruluşu, Seferberlik Yıllarında Yaşanan Zorluklar
 Metin nu. :33

merhaba, bayındır könden mēmed. şarıca segsen_üç yaşında. yoğ_dışdan
 okumēle ilkoğul diplomaşı var. aşşa yoğarı ismimi yasceg gadā. köden
 çığmadım, çıfdcilig, çobannıg, yörügcülüg... çıfdciken başımdan geçen öküzülē,
 5 gatrılā, moturulā çidcili biz bugüne sürdürdüg. çidciligde bu gadā çobannıg
 öküz gönünden çarıg kērdig, evde babıç yoğduñ, tuvalete geden kērdi bi çid
 babıç olurdu bi aylede. dāda çoban damı yapardıg kendi imkanlāmızıla, ardıcıñ
 gabınnā örterdig. unuñ içinde sakin olurduğ. geceleri kepenē sırdırmıza alır,
 davarı göyünü güderdig. göyun yününden kendimiz örüyöz. yoğduñ, daş maş
 dinnemezdig. ayā yalanıg, gariñ içinde gelirdig. ağşam çaliyi hūardıg,
 10 ayağlarımızı çıkarı gızdırı, gine kiyer, kepenege yatarđıg.
 darhana çorbaşı, bulğur_aşı, ısmanağ... yazlarıñ ısmanağ, gabağ. onu dā
 domadiSī sene de bi iki sever görürdüg. kendimiz erişdirinceye gadā, şehirden
 gelmeyince şehirde de zaten yoğduñ, gıd gelirdiñ sahil kısımlarından. buvamız
 bi kilo domadis alır gelirdiñ. onu da bi severceye maşsus ya şalata eder
 15 yēbilirdig ya da dolma eder yēbilirdig. başga yoğ.
 bu köden evlendim. düğünne aldım anaşınıñ babaşınıñırzaşinnā. düğünü şindiki
 gada şataflı deyildiñyani. evledimizde bi kıl çul anaşınıñ gativedi benim hānıma,
 bi de kına ilēni, bi de zaruretini geçermeg için ıbrıg. bizim banyolā
 çalınıñ arkaşadı. ölē, devir ölē. devled hārbdan çığmış, aradıñ aradıñ yerde yoğ
 20 yeñiden ayağlanıyō. kırk_ikilēde, otuz segizlēde gıdlıg zaten aldı şardı. adam iki
 öküzü vāşa birini şaTdı çorunu çocūnu beslemeg için, nohud buldu. hāTda bir
 vatandaşıñ kendimin tezēmdin -bi köden bi köge gedmiş dezemdiñ-dezemiñ
 yañına dērmennig elebotu gördüm, yulaf gaTdı. çünkü çorū çocū
 aç_öldürmemeg için yulaf gaTdın gözümüle gördüm. yoğ o zumannā, yoğsuzluğ
 25 var mesele kırk_ikilēde, otuz sekizlēde. fırıncılar padadiz gaTdılār egmege.

vatandaş aç, padadiz ile idare oldular çoğları. yemiş ile nohüd bulan nohüd
 egmē yaptılar. böyle geçindiler yani. o zamannada yol parası vardır. yolu
 ödeyemeyen kişiler kadın doğum yapmadan çocuknuñ ismini yazdırdı yani gızsa
 o olur, olanısa bu olur diye. yol parasını ödeyemediler. altı lire yōğ. devlete yol
 30 yapmağ için yol parası vardı, yol parası vārdı. şimdi o zamanniñ adamlarında
 yedi çocuğdan aşā işan
 yoğdur, yedi çocuğ yapmadıñ mı yol parası yatırıdıñ yıllıg. yedi cocū altı cocū
 yaptıñ mıydı... yedidi, biri öldü. altı, yedi yapmadıñ mı görevini
 yapamamış oluyōñ. öle o zumannar. yoğlug var. şimdi ne var? allaħa
 35 şükür edelim her şe... şikāta geçicēm, kendim için deyil bütün vatandaş için
 hānım isdeyōm. sırf ben isdemiyōm. kōde, kenTde şehirde, bucağda bütün
 vatandaş bu dul yetim için bi şeler çıkardılar. bunun için milled sefil.
 kendim için gonusmuyōm, memleket için gonusuyōm. dul yetim dē bi aylıg
 çıkardılar. bunu çıkarannā gahrolsuñ. hānımlā darılır emme bizim annelerimizdir
 40 unnar. unnāra bi şe dedim yoğ bacım olsunar. yalnız bunu çıkarmağ dōru
 deyil. hānım mutfağda yakışır. hānımı beslemēñadam da hānım almaşıñ.
 hānım alceg oldum da şimdi hānım çentesini goluna dağdı geldi. ben de kōde
 durdüm için evime bağmā geldi boraşı mahrumiyed dedi. şehere gedelim dedi.
 ben de düzenimi bozmecēñ dedim, nasib oluP evlenemedig. hānım getdii
 45 evlendi. içinde varmış evlenmeg. biz galdıg. insallaħ aracilēn şayışinde,
 insallaħ... sağoluñ. şimdi tabi genel olarak ben tarihten, coğrafyadan bi şe
 anlamam. göç olalağ ort aşıyadan dağılmış tügler tabi. hāzar deñizi neresi
 bilmem, sōra bilemem. yalnız gonyaya gelmiş ozantı olalağ, gonyadan işde
 garōyunlulardan ayrılmış. başda bayındır kō. borda bi yürüg mēmed isminde
 50 birisi davar güderken ormanıñ içinde bir teke ayannā deşmiş. bi şu bulmuş,
 şakalı badmış gelmiş şuya. bu teke şulaniyē dē takiP edmiş tekeyi. tekeniñ getdij
 yeri bulmuş. orda bi şu bulmuş. şuyunuñ tarafına bi çoban damı yapmış. ördan
 oğlu gızı dērken, sağa sola bi mahalle almış. mahalleden kō olmuş gedmiş.
 bayındır kō bundan ibared. dörd yüz yıllıg tarihi var. bir camimiz vardır. şimdi
 55 bayındır en esgi bu memlikeTdiñ. hāTda şehrinde, elmalıdan daħa esgi
 köleriniñ biridir. tabi urumalılar, bizanslar, lıgıyalılar bu kōden gelmiş geçmiş

bütün ğalıntısı, buluntuşu bütün tarihde ğayıdlıdır. en_esgi kóleriñ birisidir yani yer_altı ğaynağları şunnā bunā bugünkü tarihlerde belirtilmişdir. bütün_amerikadan dönen parada borda bulunmuşdur. tarihçesi böyle şindi. eveli
60 zamannarda tabi dışa açılmağ yoğduñ. gelimli bi memliket yoğduñ. sahiller biTden, pireden, sıtmadan vatandaş ğurtulamiyöduñ. herkes davarından, ğoyunundan, malcılık, arpa, buydey topurāndan eline balteyi alır, orman kıaldırır, yatāni ekellēdiñ. Arpa, buydē geçimimiz bölēdiñ. soñraların dezzah doķunmā başladılar. ğadinnā dezzah doķurduñ. ğoyun yününden sırdlāna kēgiler
65 hazırlamā başladılar. ta evelcesi daħa çıplağ. milled hişbi şe yoğ. geçim ğaynağları böyle malcılığla veyahuT çıfdciliglē gelirdi. şindi tabi kōñ durumu şindi dışa açıldı. finike, antalya gelir ğaynā herkes isdigbāl için dağıldı; fağad kōmüz gine de tarihi bi kōdür.

Derleme yeri :Bayındır Köyü
 Anlatan :Kadir ÇUBUK,85 yaşında,cahil
 Konu :Sohbet
 Metin nu. :34

ğadir çıbıg bu üş devrede son devresi bunile barabâ getdig, nese ben gazandım.

Mehmet –yoğ, gavga, teprig_eTdim ben.

Kadir-yoğ, tebrig_eTdi. bû şindi nasıldı biliyõñ mı? hordâ çamır garıyadı. ben evelce de muttardım. bu dedi bene gene olcēñ mi ula dedi, olmiyõñ dedim.

5 gece bene başıma çoğdulā, sen_olcesiñ sen_olcesiñ. nese...

Mehmet-benim muhāfeletlē bene galleşlig yapıdı, buna yüglendilē, gorgdulā benden.

Kadir-gorgdulā bundan.

10 Mehmet-canım başga bi derebē vādıñ, bacā çeldi. ben hunu yaparıñ, bunu çatarıñ dedi. derebēñgarşısına ben çıgdım. bi de teşeggür_eTdi kōlü, arqamdan söküvdü davarıñ duza sögdü gibi.

Kadir-hiya, yoğ canım, sen olcēsiñ dē.

15 Mehmet-sen olcesiñ diye benim arqamdan benim yazı irēmi toPladılar, her şē yapıdılar. biyo gece buna yalvarmış buna da, buna benim bi şēm yoğ. ben kinni olalağ çıgdıdim, bunu gāri desdegledilē. beş_altı irēyle... ben bunu tebrig_eTdim.

Kadir-neysē bi cemiyeğ gürduğ son muddarlımda. işde buna şēTdigden soñra cemiyeğ gürdüm. bu cami bordēdi, bu camiyi bora götürdüm.

Mehmet-caminiñ tarihi dedige dörd yüz yıllıg cami.

20 Kadir-dörd yüzyıllıg, emme işan şıgmazdıñdā çoğ esgi. yalız ora getdim, bi cemiyeğ gürdüm. cemiyeTde bu bile yoğduñ, irey_admışla bunu dedi...

Kadir-ben antalyadadım. bene de irey_admışlā. cemiyeğe bizi de gaydedmişler, para topladıg, bilmem ne yardım yollu camiy yapığg yani.

25 Kadir-yardımcı oldu, yapığg eyi kötü. yalız u arkadeş bunun ögkelendı adam bir gurus para verimeden bicēz irey çıgdı, gaşdı getdi. nesē u devirle olēdi. yalız bu kō çoğ güzel bi kōdür. köyüñ yalız muhdarlā tarafından baqamadılā,

yapamadılā, ğetdilē. şalır yañnanā ollara verdilē muddarlī, bu çoğ para buldidig...

30 Mehmet-amariķada maħkemeli. hindi geldi, elmalda müzeye ğonceg u paralā. hindi antalyada bizim köge ayid antalyada müze var, müze var bayındıra ayid.

35 Kadir-çegedemiñ cebinde ğaldı, bende buldum orda. temel vādiñtarlamda. temeli ğaldırdıķā orda çığdı, buldum ğetdim, ĥazineye Őeye teslim_eTdim. müzeye yüzde yedmiş veriyollā dedilē. aldım ğetdim, teslim_eTdim. yüzde beş verdilē. yalıñız bordē, bollardē alıbatannara verēdim, yüzde yedmişi alcēdim. ona ğetdi. ora ğetdig, teslim_eTdig üş sever buldum. birini elmalı yannānda ötene gösterdim. cavır paraşı bu dedilē. biri aldı ğetdi. Őoñunda da yolda begledi beni, aşığ para ğaldidiñ, hem pariyi vēdi, hem ta buluśañal ğē. elimden ğetdi zaten bu devir bōle.

40 Mehmet- u Őōraqı para ğıymadlı para. u türkiyeyi ıralebatan para, benim tapılı tarlamda çığdı.

Kadir-bunuñ tarlaśında çığdı.

45 Mehmet-yalıñız bene avuķat müdalē et dedi, yüzde kırķ alācan var ,mülkiyet ĥağğı dedi. biz ordan bi de ğayıb_eTdig, ĥazine aldı paraları, ceza geldi. maħkeme adı bene geldi. ben para yatırdım dācana, hem mülkiyed Őābı olduğ hem para yatırdığ. müze el ğodu, Őindi yaśağ. side Őāśı boraśı. yaśağ mıntıķa var emme gine adamı ta isdanboldan duyuyō Őanķı yüzündemiş gibi siyidiP geliyō. heya...

50 Kadir-caminiñ_üsdünde müze geldi, ğaziyō. bi tüveg bulduğ, Şu ğadā. hişbi Őē olmamış toprāñ_içinde.

55 Mehmet-ğeden gabineler tabi mülkiyetlēni gömmüŐlē, ğedmişlē ğaŐmıŐlā. ne oldu? tabi ĥanğısı eveli geldi, ĥanğısı Őoñra? tabi siz tarihcişiz, bilirsinişiz de. liğyelilē eveli mi geldi, romalılā? en Őoñ romalılā herālda. ya bizanslılar vā, bi de orada unnā mı evel geldi, Őora ğetdi bilmiyōñ. ben tarih oķumadım, ben cahiliñ. benim hiç tahsilim yoğ. ne din dersi ne ilim dersi... fağad asgere ğetdim, asgerde örendim. asgerde de burśada ğaracabede yapdım, ilg_acamilim orda. ben çavuş ğurśna ğetdim, davariñ ardından ğetdim. hiç tahşilim olmayarağ çavıŐ ğurśuna ğetdim. çavıŐ olalağ ğörev yapdım ben asgerde. bölüğe ğumanda eTdim. zaman geldi de o zamannā taħil beg

60 aranmeyō. beceregli adam araniyō. bizde de heralde becerig görmüşlē yani
 yaziyi ğara tāhtada şōle bōle dērke onbaşı imtanına ğetdig, dōrd ğişi
 ğazandığ. çavış ğursına ğetdig, ordan çavış ğursundan çığdığ. e gine de
 orduda ğevler yapıdım yani. vādım birligdē ölüm dedirTim kendime. ölüm
 şu işi yapalım mı dedirTdim yani şubaylara ğomutannara. e bizde
 65 kendimizden aşşā erlere emir edmişizdir çünkü temizlig ħuşusunda, bilgi
 ħuşusunda önderlig yapmaya çalışmışındir. nēse biz üç sene ğaldığ, bu
 annā dōrd sene ğaldılar.

Kadir-biz dōrd sene yapıdığ. biz balıkesirde, sōra kötāyaya indim. davşannı
 ğazaşında demiryolu eTdim. ben tirende öle ğetdim geldim. dōrd sene hiç
 70 teriz oldüm ğün dōrd ğün gibi geldi bene, eyiydi rātım.

meh-canım siz asgerlig mi yapıdıñız? asgerliñ eyisini biz yapıdığ. biz asgere
 ğetdimiz de alman ħarbi vādı mesele ğırğ beşlēde. alman ħarbi mutareke
 oldu emme bunnā içindedi. bunnā ğarşıdan geleni ğedeni görmediler tiren
 yolunda. emme biz şēsini çegdig yani cezasını. çünkü bize şey yapırdılar,
 75 manıvra yapırdılar. birinci ordiyle ikinci ordu çarpışdı. birinci ordu
 isdanboldadı ikinci ordu ğonyadadı. bizi üş dene alay bi alay
 deşgileTdirdiler. bize seferberlig yani sefer olayı teşgil eTdirdiler.
 ısdanbol dağlāna, u maltepe dağlānda bir ay manavre yapıdığ dağlāda. gece
 ğatırlā... o zuman araba yoğ, ğatırlā vā. ğatırlāla u dağlāda manevre yapıdığ.
 80 çoğ adamlā öldü yani. adam gece ğündüz siyidiyō yani. manavra yapıyōz
 diye uyiyo. tanglā çiğnedi kaç dene adamları orda. salih omurşag vādı o
 zuman genelğurmay başğanı, ordu ğomutannarı vārdı. bi ğün ağşama ğadar
 bōle marasim ğeçdig yani darıcada isdanbol darıcada. yalovada tadbığadlā
 yapıdığ dağlāda bōle birbirimizi görememeg şartiyle. bōle çarpıřdırdılā yani
 85 ħarb taglide yapıdriyollar. her an için ħarb hazır diye tadbığad yapıdriyollā
 dağlāda. maltepeye ğeldig, orduğah ğurduğ. o zaman oralarda şavaşı
 yaşamadığ. şavaşı ğirmedig de tabi bi tadbığad. ħazırlığ, her an için bōle
 ħazırlığ ğıtaşına ğetdig.

Kadir-biz bitirdig, unnā geldilē. yaşamadım, yalnız ğeldi, alaman ğeldi,
 90 ısdanbola ğeldi. ısdanboldan inönü ğeri çevirdi buz deñizden ārı ğetdinde.
 biyem milled çokeşdi. buz deñizinde vesayidi çalışmadı. o zuman
 teslim aldılā. alaman künde bi devlet aliyōdun u tarihte. sen oğumuşundur

şēde tarihde. u devirlēde bütin_öleydi. yalıñız biz vēre sevkiyad daşıdıg
geliboluya. on_üç ğurya vardı, ğeliboluya doldurdulā.

95 Mehmet-ehdiyad topladı devled o zuman ehdiyad topladı ğāri. asgerden
gelenneri tegrar topladı.

Kadir-çoğ eyiydiñu günē, yalız...

Mehmet-günlüg bi asgeriñ yēce dörd ğıram dayın, egmeg ğıt. yirmi dörd
şahād... doymasaññēdcēñ? besimed vār, yıllarca ğurumuş depolāda, depoda
100 bēsimed vardır, bēsimed. yıllarca ğurumuş sıcanıñ_ıçinde. nēdcēñ, yemeseñ
nēdcēñ? patır patır ye. dişlēde o zuman şālam, genciz seniñ dişlē gibi o
zumannā. öle yimeseññēdcēñ? Yedmeyō, ben yemeg gelesiyā tayını
bitirirdim zaten bi öñde. ğēdedim emme yirmi dörd sād gezele ğāri. açığı da
105 para mara bōrdan sarı öküzü şaTdīnda açığı para götürdişēñbağğaldan,
tağğaldan fırından bi şēler ğaçaç ğöceg yērdig. e ğıt yā. orda da aç. şindi
hakiqatan da o zaman halğ parti bilmem şu suçladılar emme ordu aşmış.
şindi ben düşünüyōñ da ordu ac_oldū müTdedce bizim düşmanıñ ğarşısına
cepē nasıl şavaşsıñ. şindi geldilē bora, ambarları vurdulā. şindi herkes
anbarındē zēreyi dağlara daşdı, hārarlara çuvallara. hindikibi naylon mu
110 var? yoğ, naylon şu, bu. bi şē yoğ. dağlara daşdılar. kimse kimseniñ
zēresini götürmüyō. şadceg yer yoğdu ki. kim alceg? alan yoğ, para Sāten
yoğ. ben on_iki lirēle asgere ğētdim on_iki lire. mal para edmiyō, mañsul
kaldıramıyōñ zaten. kendi ayilene yedmiyō kaldırdın zere. gübüre yoğ o
zumannā. efendim hāрман dōmelē. zaten hāyvannā dönülyō. böle potoz şu,
115 bu mu vā canım? yoğ, döverbiçer yoğ, makine yoğ, at araba yoğ, naylon
yoğ, fabrike yoğ. ē al pullu nereēniñ? al pulluda şegē fabrikşi vā, başğa
fabrike duymadım ben u şiralā. al pullu nereniñ? ğaradeñiz mi? al pulluda...
bize öle dellēdi. al pulluda şeker fabrikaşı vā, başğa fabrike bilmiyōñben dā
evelcesi. şeker, topağ şeker_olurdu. şöle dondurma şekilinde, böle toz şeker
120 yoğ. pancar şekerı zaten yoğ. şöle deye hāmırı gibi topağ şekerı olurdu.
annelēmiz böle düve düve düve dadlı hağğını öle alırdıg yani, düverlerdiñ.
nērde yapılırdı gene bilmiyōñ. al pulluyu duyardıg yani. al pullu
nereniñ_oldūnu ben bilmiyōñ. al pulluyu duyardıg yani al pullu
nereniñ_oldūnu ben bilmiyōñ. soñura pancar üretimi başladı, bizim şē
125 burdura şeker fabrikesi ğuruldu. tā una benzemedig çimento fabrikesi,

- bilmem ni... devled gelişdi tabi, bilmiyöz. menderes zamanından řē vāmiř, çölce varmiş, altın külçesi. nērde duruyodunu bilmiyöñ. türkiyenin bi külçesi vāmiř, altın külçesi. mendereS avrupeye amarikeye şaTdı, külçe dediler. motur ğatır yani uluşlararaşı bi natoya girdi dediler, undan soñra her řē mendereS de dedi. size dedi çizme kedircēñ dedi. lastig çizme geldi, 130 ħaggetħalda kēdig yani. çarığ geldi, laştig çarığ. sevindig canım. şindi adam öküz öküz gönünden çarığ kēyöduğ. şindi çarī alamiyon adam gönü alamiyon adam gön alamiyon adamlar birbirlēne ğosdig edmeg için mal kesellerdiñ, gönünü alıllādiñ. etini yemezlēdi, öküz eti yenmezdiñ. eveli 135 öküz eti yenmezdi. ğunaħ bilillerdiñ. şindi ğovurmaşını ğöden uçuruyollā. ben asgerde örendim öküz etiniñ yenmesini. borda biz yimezdig. şindi biz öküzleri köpeglere keserdig, yaşlı öküzleri köpeglere yedirirdig. tarēle nacalā delerdig, bölerdig, ğomerdig. köpeglere birer birer atārdığ, yinmezdiñ yani. ħaram mı dēlledin yōřa dinen mi haram dērlediñ yaħud da 140 şu yinmezdiñ. undan soñra asgerde şırg ikilē, şırg altılāda öküz etini ben asgerde yidim. yalıñız borda da adam çarığ alamiyan adam ğoņunuñ öküzüñün gönünü almag için dağlara keserdin de gönünü alı ğedēdiñ. etini bıraķır dönüverdiñ. kēği yoğ. şindi o zuman bi ceket kēdinde kendi ciltinden bi řē ğalmazdı ,çekediñ üsd ü zırf yamalığ olurdu. yamalılā 145 kēlirdi pantolon da. öle şindi bağşa ħaņımızda yamalığ vā var mı? yoğ. demeg ki şu şıra çoğ. her řē bol bi şırada. nārařıñ? hōte bağ ayağğabıya. ben bi teg kiřiyiñ, yirmi çıfd ayağğabı var. olan getirmiş, ğız getirmiş. kendim bağ geçen ħafta ğene aldım bi çıfd babıç. bu devir bölē ħağğaten de...
- Kadir-benim evde de dopdoludur. şu lastigleri kēyöñ hani çamırda şorda borda 150 ötennēri batırmıyöñ. ğıyamıyöñ. buyol ulen aşşa ğedcen işde, yakınleşdi. çare yoğ. nāparřıñ?
- Mehmet-şindi ğari her řē böl şükür olřuñ, bol bi devirde doğmuřuñuz.
- Kadir-her řē var. nē ararřañ? var.
- Mehmet-ğörmediñiz siz tabi tabi o zaman eřde doşTda da yoğ, sende bende de 155 yoğ. çüñğü ğıtlığ vardıñ u řıralā. fende yoğ canım. fabrike yoğ, üretim yoğ. zor yiyō. işde mesele SebSe ħuřuřunda adamıñ şu altında tarlaşı vā da eğer iki arığ bi řē dikiP de yiyebiliyōřa çorunā çocünā ne mudlu. yoğşa şatın alıP

da para ē ŧēherden alım gŧcŧ yoĝ. para yoĝ zaten. ed yemē gibi geliyā tabi
canım. etiñ o zuman ĝıymatı yoĝ. biz kendimiz malcı oldŧmuzdan etin
ĝıymatı yoĝ, fasile oĝ ĝıymadlı.

Derleme yeri :Gökpınar Köyü

Anlatan :Hatice SARIKAYA,63 yaşında,ilkokul mezunu

Konu :Sohbet

Metin nu. :35

döyö, e beş dene çocuğ vā, boşañdeyö, boşanceg_oluyöñ. evine geliyöñaltı dene dayiresi, para... u da zengin. benim bekar_adam cocū şalıveyö bunun yañna, çocuğları almiyā anam. cocū bu götürsüñ deyö. ben de cocū kapı düşdü ħordan ölanıñ biri, ilk çocūmdu öldü. e ben çocūm_için yaşıyöñ. anam cocū şalıveyā buyom. ben bu ilkince bene ğayınnanıñ üvey ğaynata oğumuş şu içirmiş. ben de inanırıñ işde beg şeyiñ. hindi sen bene ħunu dediñmi, şu işme. undan mı aneçim? hem mevlana oluyöñ buna, hindi dövüşelim, bundan ayrılamiyöm ben, mecnun_oluyöñ. öle bi ħuyum vā. ne desen buna darılırıñ. hindi dayā yēriñ, āzım yüzüm ğanār, bunu görmesem edemem. e şu... o zumanna nişanlıka eltim va, o içmedi. u da nişanlı ğız. ya, yenge ya, içme dērdiñ, ben içērdim. bilmem undan dēzem, bu döya ediyā. e beş dene çocuğ_oldu, anam boşañdeyā. bora geliyöñ. ta iki sene oldu şavcılığdan... dayā öle yemiyöñ. ğuşdü gibi dayāğ gelir dē şakınıyöñ, buna demiyöñ. bilmem_undan. belki hindi nāl ağıllanıvēdi? ħapısa girmiş eveli nişanlıkā anam işde. bende bilmiyöñ bizde bilmiyöz eveli bunā yaçalanmış bu anaşı boşanmış bunān işde bundan bizim moralı bozuğ işmiş heralda hindi televzonnadan ağılıma geliyā heralda beyinde vā hindi bir heni demin_etmē ediyöña ğuran_okuyöñ biTdim onu edesiyā biyol namaza duruyö ben edesiyā kafayı yēceg anam hemen döme geri biyol firenneniyā heralda damarda ğalır dēyo doğ unnādan ben hindi deyöñiçmedim diyā da o zumanna ħabśa girmiş ħabśa giren_ölana verilirmi ceza evinde yatara hindi undan her şēsi işde şalıyöñ şal_enginine şal şaldım_enginine öle olmaśa dirliğ de yoğ şē de yoğ nere ğeđeñ? damadlāñyañna ğediyöñ durdum altı ay anamıñ yañna ğediyöñ, anam bunuñ yañna gelmiş de e sen duruvu. altı dene dayiresi vā ğarıñı götür demiş anan beslemedi de deyā gel götür dedi deyā e duroğösem eyi mi anam heni buna geliyā da bene sen dedin de hindi bene deyö boşanmadıñ deyā benim

beş dene çocūm nere gōyēñgız vā ā on bir yaşında birağ deyā bubaşında ğalsıñ
 deyā ben çocuğlāmı bıraķır mıñ, biri hindi acığ pisigoloji bozuldu anam etmeg
 yedirmedi evden bu o zumannā etmeg gelmiyā bora ğız etmē çaliyā bora getiriyā
 ğız bunu şalmeyā nesan sözledim mi berber yaşar derlē ordan u hindi mi gelceg
 30 ğızı bora geliyōñ kōn anamı da acığ uyduruyōñ nēden ğızım kime girdi ğız sözlü
 kime geldi bora evde sağlıca geliyōñ ğulağ veriyōñ yoğsa dönüP ğediyāñ bi gün
 kendimi ğayıbolcēñ dedi intār etti anam beni bi yere aldı ğetdi nēdeñ allām
 anamdan dönüvedim arabaya binē ğederiñ ğayıboluveriñ dedi ğız a eve geldim
 ğız yoğ ara bakiyāñ benim babışlām sendeki görüveriseñne diyem uyduruyōñ bi
 35 gün birine yorğan inesi dedim yorğan inesi almā geldim dedim faziled gelcēdiñ
 geldi mi dedim geldi diyeğodu ğāri halbisem üç dörd dene eve bağdım
 gören olmaşa demiyōñ gören oluşa öle deyōñ nēle çegdim fazileTde de hindi
 undan allāhım ğünah yazmaşıñ deyam ben seniñ öñünde de girivediñde allāhım
 ğünah yazmaşıñ kinim yoğ diyāñ hindi ileniyādım eveli ilendigsire kendine
 40 işledi hindi allāhım sen ver diyāñ veriyā hindi saniyede demin e ğasdēn dē
 ğalbisem yeri gibi āşama tegli buğaz ağşama tegli ğaçiyōñ dezem ğaçiyōñ
 gezmē getseñ ele de ğedilmiyā bakılıyā ele nē dēm ben allāhım uyma ayrılceseg
 ayrılām bi adada birimiz olām ğorē bölēm deyōm ben ğapımızı ayırām sen ayrı
 olceseg ayrı olām teg heni ben diyam kin ğüdmiyōñdeyām başa çıkamadım
 45 yüzüne ğüldiyālā sen ben, eş doş ele çıkılmiyā dezem heni ele de ğedilmiyā
 gedēşim yoğ oğucēn oğuduğsura içim açiliyo amma hindi geliyō ğora etmeg
 yiceñ mi yat her şe ğazır, dolu vay efendim ihı yemē de beyenmez hindi bişirdim
 yemē yemez ğayır inadına başğa yemeg bişceğdir gece hindi yemeg
 bişirmişindir danışmadan bişiremiyōñ danışmadan bişirdiñ mi u yemē yemiyā
 50 inadına gece dolabdan buzlu et şalınceğ yadşın gece yarılāna ğadā u et
 dolabınlan bişceğ öle yenceğ işde bölē çekiyōz. allāh ğāri ğuşurumuzu affedişñ
 allāh evleniyōşañbütün dile.

Derleme yeri :Gökpınar Köyü

Anlatan :Ahmet KARAKAŞ ,68 yaşında,ilkokul mezunu

Konu :Çobancılık Hikayeleri

Metin nu. :36

merāba, ismim āmed ƙaraƙaş. admış sekiz yaşındēz. evet, vār. ilƙoƙul. ğoyun
güdüyōz, ekin_ekiyōz. iki_üç dönüm elma vā. yapdımız işlē bu. çobancılığ
yapıyōz, geldimizde işde ğışın yaylalara... hindi yayla ğalmadı ğāri orman
çevirdi üsd tarafa, yaylıya çıƙamiyōñ. geçid yoğ. esgi bu vakidlēri yaylada
5 olurduğ, göçülürdü. üç, beş_ev bi tarafda, üç beş_ev bi, her şuyun başında bi oba
olurdu. oba denilirdi esgi. şindi unnā biTdi ğāri, yaylara ğedmeg_için ta... hindi
başğa kōlēñ yaylası ğeñiş, ğedilliyā. tā gölova vār, unnāñ yedi kō yaylası deyallā
bizimde yoğ. var, yoğ. orman bölē köyün üs tarafını çevirdi üs tarafı. yayleyi
geçid yoğ. şindi ormanda çoğ. yaylıya şindi iki arkedeşdi. bu ĥaticeniñ ābesi. bi
10 sivri vā, ağ sivri dēriz orā. sivride çığdığ, yaTdığ. undan kēri indig aşşā dōru, bi
ardıc_ācı vā. ula bu ardıc ācımı yıƙalım mı?yıƙalım. üs tarafa çığcēz. ĥu daş
kağdırām dedig. daş da bi çavılıñ_üsdündemiş. öbür arkadeş daşın_üsdüne bi
başdı. arƙaya meyillense ğurtulcēdi, oñtarafa şēTdi. daşıla barāber bene daşın
aşşā indinde ben adam öldü zannediyōñ. hani çocuğuz dā. da öldü biliyōñ.
15 oradan az soñra anam_allah dedi. ben üs tarafdeyiñ. buyu toparlandı. dedi sen
alāciğlere ğet evlere, anama sōle, bi eşşeg getirsiñ, beni eşşēlē aleciğlere götür.
kōlüğ, bönnüg vā. ben de gelcēñ dē çıkar, tamam dedim. ben unuñ torbeyi
aldısam çığdım ğetdim. ben ğartalmiñar, şindi ğartalmiñarı vādır, u çeşmeye ben
geleğoreñ dedi. ben ayān ğırığ_oldünü bilmiyōz. dāş buranıñ_etini hem sıyırmış
20 hem ğırmış ayā. soñra ben ğetdigten kēri yalıñızdamdan bi adam bu sesi duyuyō.
ağlamā başleyō. ayağ yörümedigsire çıƙamamış zaten. ol yerden o adam geliyō,
çekiyō, dışarı çekiyō. çegdiñ mi madem indir, bu adamı elmaliya çıƙariyē. yoğ
şeye çıƙarmış da vādığ soñura tegrar. anan ğetdi, bulamamış. bi dā, tegrar bi dā
ğetdig, vādığ. ismed_ismed! ēy! dedi. ğonuşmā sēsi ğalmamış. nise merkeP
25 götürdüğ, eşşeğē aTdığ. ayağ ğırığ oldünü bilmiyōñ. āĥ dedi. bi bağdığ,
olmeceg. öküz hergelesini güden bi ābē vādıñ, çerkezlēñ mıtava ağa. şindi ben

una siyiTdim. aġa ble ble. gldi, epişdirdi, elmaliya u indirdi. işde arġadeř
 doġdorl arkadeşi çoġ sıkışdırmış, seni teki arkadeşin ġarazine ġaġdırmıř,
 bilmem nTmiř dey. benim arġadeřiň ġusuru yoġ, diy. benim ayamıñ_ltından
 30 daş ġaydı, ben deng salmadım, daşdan_eveli dşdm diyo. hani çoġ
 sıkıştırmışl, ġaġırmadıl da yani ismedi çoġ. bilmiyñ yani geşmiş ġn
 ġrdıġlnı da. antalyada doġdor çoġ ñnden ġařmıř, seni garazini ġaġdırıvmiř,
 edivmiş, ġdu budu. olmaz, bu kendim dşdm dedi. işde ble geġdi. şindi bu,
 bu ġatice armıTdan dşd, armıTdn dşdnde bayılır gibi bi ġal_ldu. dedim
 35 ben bu bayġınġa -topraġa armıd gmyz, topraġda eriy kendi kendine, řoñura
 birbirimiziň armıdlnı buluPda yeyz.- bundan ġabarısız, bu benden ġabırısız
 geliy, yey. ġorġma mıñ? ya bayıldı b dedim ben. bayġınġa armıdları gmñ.
 demedig, onu demiyz da. işde le şindi. bi de ble len sT_on birde davar
 gdmeden geldim. şindi yġlġde bi iln tebsi v. u tebside acab ni olur bunda
 40 dedim ben. knde ble bi tePsi yoġduñ. ġıġdım bi baġdım baġlavı tepsisi, iki ř
 ġiyam yedim, ařř iniyñ. hindi ben_anam gelise dveġru diye ġormuyñ.
 beş_ltı ġiyam yeyñ, ařř iniyñ. ġonturol_ediP geliyñ. bi da, bi da, bi da
 drke tepsı yarıyı geġmiř. beş_ltı ġiyam ġalmıř. nse bu vakitleri işde davarı
 sadırdım, kden yoġarı ġıġdım, dilim dnmy. davara  desem deġeg şeyim
 45 ġalmiy. dilim ġurudu, zım ġurudu, baġlaviyi çoġ yimiřiň. nden? ilerde dere
 v, derede şu glb v. bi davarı ġeviriP geliyñ. glbde ġavamı ısladiyñ. nse
 ġn dinneninc ġada u řeyiň bařındadım, glbñ bařında. aġřam namazınna
 baraba eve gldim. ramedlig buvam vy dedi. bu dadliyi kimile yediň dedi. ben
 de ben geberiyñ dedim, sen bene hala dadlı řoruyñ dedim. amcamıñ ġarısı v,
 50 memed end ¡ocuġ ben lyñ dey, sen hala dadlı řoruyñ dedi. vara endeki
 ¡ocuġa bi ¡rtu ġavesi yapıñ, zınıñ şuyu bořanıñ dedi. ¡rtu ġavesi yapıdl
 da le boşandı zımıñ ġara şuyu, yoġřa vazgeġdig. işde bi de yemeg yemediğim
 şabla, aġ ġarna. bi de dedim ben buva byn bu davr yadmaz dedim. eyi řaġ
 yad dedim, ġaġırız dedim. buvam benden_eveli uyumuş. ben bi uyandım. buva
 55 hni bizim davar dedim. t hindi yatıydı dedi. bizim davar benden beter_lmuş.
 yimiş, yimiş, yimiş yoġarlda ekini. işde ble.

Derleme yeri :Büyüksöğle Köyü
 Anlatan :Emine KAYA ,68 yaşında,ilkokul mezunu
 Münire ÖZTÜRK,72 yaşında,ilkokul mezunu
 Zeliha GEZER ,68 yaşında,ilkokul mezunu
 Konu :Değişik Konularda Sohbet
 Metin nu. :37

Münire-biz de ölēzdir, canım eskiden yaylaya gēdedig. davar goynun śāğardıg,
 pēnir ederdig, olağ güdēdig, odun edēdig. ē eTdimiz iş çoğdu canım
 evelden.

Emine-hiç evde durumağ yoğduñgızım. orağ elle biçiliyō. bi yaşlılā gēdediñ
 5 yaylaya çocuğlāna baqadıñ kōde. śabāla namaz ıla āşam ġarardında gel
 ekiniñ yañdan, bölediñ. hindi bi gün biçiliyō. egmē gece edēdig. bi gün
 biçiliyō, eki üç gün duruluyō. biçerlē begliyō üç dene, dörd dene gelip. hindi
 çoğ golēleşdi ortalıg, eveli bölediñ.

Münire-beni ġandırdılā ēde, ġaçırdılā geldilē. ele beñzer düğünde edivmedilē. ē
 10 bi ededcig edivdilē. işde u ġadā. altın yoğ, inci yoğ. ben müğmür tarafdān...
 öle evlendim işde. nedcēn dünyada görcēmiz vāmiş, gördüğ, çegdig. hepsi
 ni ararśañ.

Emine- üsdüne ġuma geldi bunuñ.

Münire- iki dene ġuma geldi. ilg ġumam geldinde beni getirdilē, ġaçırdılā
 15 geldilē. benim ġabarım yoğ. u anaśı bubaśı elinde gebe olmuş, ġabarım yoğ
 adamdan. ben ġēldimiñ ikinci günü yalan söledim. üçüncü gün mü geldim.
 eveli adamla dövüşdülē. ben seni sevceg olśam eveli severdim dedi. unu
 ūraTdı. yoğarı çıgdım, herifle dedigodiye başladım ben. bunu eTdiñde beni
 nere getirdiñ böle dē, elin ġızını dē. śabāla çocū dōrdu, üç ay durdu.
 20 üç ayda śabā yaqın etmeg ederiz, benim çocuğ vā. ben ġarı olceñ de sen
 olmeceñ mi? pad. beni oğlāla, döndüreşlē bene ġuruyō. kuma sen ġedcesini
 de ben ġalceñ mi? benim çocuğ vā deriñ.

Emine- ġız, hiç duymadıġa öle de mi oldu?

- Münire-aḥ, aḥ, aḥ. gēceliglede gēceg yüdüg, ardımdan ḥabarısız toğucu bi ḥurdu,
 25 gene aTdırıvdı yere. gelen vurdu bene, geçen vurdu. boşver zabır_eTdig.
 emme kim bilı nasıl zabır_eTdig? yedi sene anaśınıñ bubaśının_evinde
 dūrdu, orda çocuğlandı, ğoduğlandı, hepsini eTdi. üsdümüze geldi, bi sēlde
 undan çegdig. işde oturuyōz. hindi geçindig. hindi ben pamığlara getdim,
 30 orlādan para ğazandım geldim. benim pareyi almışlā antalleye gebe
 oldūnda. ğız almışlā, bi adama verdirodudūñbene iremedlig parayı, ordan
 almışlā, antallē ğedmişlē. bene de biri dēvedi bōle bōle edmiş seninkinē.
 senden sağı ğediyōmuş dedilē. āşam_oldu, ğeldilē. sağı sikin kör_öldü
 olmuş dedim ben bōle. sen dedim śabāla de ğedmişñ dedim ben. adamı öle
 edēsiñ dedi bene. aldım da odunu bi ḥurdum ğavaśına, ğumanıñ ğavaśına.
 35 iremedlig aşşalarda begleyümüş, geldi benim belime śarıldı. beni dışarı aldı.
 bu içerde aç ğarını öldürceñ aç. u oldu, geçimimiz bozuldu ğari. benim
 paralē orlara ğetdilē, ben ellere çalışdım geldim. benim çocuğlām acığ
 çılbağ dē kırğ yamalı gēceg de keğildi ğızım. eveli ni vā? hindi, hindi esgi
 keyilmiyō ki. hindi ben olśam da keyilmiyā, hepsi yeñi. hindi çoğ çegdig
 40 biz, bizim çegđimizi allah kimseye göstermesiñ.
 Emine-ben de ğaçdım, isdedilē. önceden vādıñaramızda bi şe. isdedilē,
 vemedilē. ben de ğaçdım. ğaçdım geldim. işde düğün evden_eve ğaçdım,
 evden_eve ğaçdım. düğün_eTdilē. anam bubam ğarışmadı. bubam
 yoğduñeveli, asgerde ölmüş ğalmış. işde düğün_eTdilē, eki üç_ay soñra
 45 barışdığ, ğetdim ben. barışdılā işde. öl_öle oldu. bisē ğayınayla, ğaynatēle
 geçindig. bisē on, on beşi yirmi sene vā. eltimiñvādı beş çocuğ, benim dörd
 çocuğ. unuñ bisēl geçindig. undan soñra biz de ayrıldığ işde. ev yapırdığ,
 çor çocuğ yetişdi. olanla oğudu, adam_ıla biz yaşlandığ. hindi yalınızca evde
 ğaldığ borda. amcada şeker vā, ben de amalet_oldum mideden, śafra
 50 kesesinden. iyi kötü oluyō. çocuğlāmız yardımcı oluyō. geliP ğediyorlā.
 oluyōz işde. öle ölumuñ biri elmalıda imam, biri de ısbartada yapıyō
 ğörevini, polis memuru. biri de antalyada. ğızlām da antalyada işde. Öle,
 eved öl_öle işde.

- Münire-hindi nāl bildiſeñöle. her gün bi yere derneniriz. çay_içeriz, oturuyöz. e
 55 hindi nēdcez ğāri? biz iſe de yaramaz_olduĝ. ben nāl_eden? evde oturuyöñ.
 elimden bi iſ dutamadımdan alkıP bunnāñyañına gezeliyöñ. iſde bu.
 Emine- iſan ğalması ğızım kōde.
 Zeliha- ben azcıĝ dezĝaĝ douruñ, bunnā oya öre.
 Münire- ben edemiyöñ ğāri, bi ſē edemiyöñ bu elden. eveli hepsini eTdig_eTdig
 60 de hindi edemiyöz ğāri. eyi kötü gözümüzüñ gördüĝü ĝadar bi ſēler
 dürtileyöz. iſde yemē iſmē evde eyi kötü bi ſē yaparız. öl_öle olubadı. çocū
 olmannārı baĝlaTdırılā, gelilediñ eveli dedeye ... vādı de mi? eveli
 çocuĝları ırĝ eriyā dē deliĝ daſdan geçiTdirilirdiñ. her ſē olārdıñ. eveli de
 vādıñ.
 65 Zeliha-bizim kezbanıñ yaında olmadı da teggeye ſeye teggeye ĝurban
 kesdiledē. öle oldı ya çocuĝlā.
 Emine yā öle edellēdi. tegge köy ü varā ora ĝurban kesdirilediñ.
 Münire- ehelki ſül hindi yoĝ. vā mı diyen ğāri? eveli ilg duraĝ böyün iki eſeg
 süreñdā oduna. iki eſeg süren mürene odun ſatmeyā. hindi ne vā? eſeglen
 70 çadme edēdig, eſegleñ_ üsdüne binerdig. ver gödlēne dēnē, pırlañ. çadmē
 ĥarman avamızda döner geerdi. hindi öle bi ſē mi vā? ſoñura patozlā
 ıĝdı. ben sürdüm ,çoĝ sürdüm ben. öĝüzle de sürdüm, ĥayvannā da
 sürdüm. ĝırlāda ayney ĥarman dōlürdüñ. tınaſlā olurduñ, ſavrılırdıñ. zēreler
 daſınırdıñarabalalā, moturlalā, ſēlēle. eveli motur mu vādın?
 75 Münire
 rafdaki zinilēr
 tisge vurſam_inilēr
 ĝurbeTdegi yarimiñ
 ĝuleciĝi çinilēr
 80 dam götüne ıardım
 od yolmāĝa bulaſdım
 benim derdim_od yolmaĝ deyil
 ben yerime dolaſdım
 iſde bunnarı biliyöñ.
 85 Emine
 aĝlına gelmedi seniñ

- leblebi goydum taşa
 doldurdum başa başa
 benim sevdiğim güzel_emme
 90 boyu çoğ kısa
- Zeliha
- elma aTdım deñizē
 geliyor yüzē yüzē
 söyleyiñ o deyuśā
 95 kızını versiñ bizē
 elmanıñ_irisinē
 ben yandım birisinē
 beni çoban tutsunnar
 kızlarıñ sürüsüne
 100 yılana bağ yılānā
 kıvrımı kıvrımı dolānā
 ben yarimi kaybeTdīm
 biñ_altınnar bulānā
- 105 nen ğuzum nēn nēn nēn nēn
 nenni dedim uyuśūñ
 allah dedi büyüsūñ
 nēn ğuzūm nennēn
 tıpıs tıpıs yürüsün
 110 yürüsūñ yürüsūñ
- ğaranfil oylum_oylum
 geliyor selvi boylum
 selvi boylum gelirse
 115 Şen_olur benim göñlüm
 ğaranfil_oyulur mu
 güzele doyulur mu
 güzel seven yiğidiñ
 kolları yorulur mu

- 120 oğulda oğuluñ_öñünde esgiden yapılır, oğuluñ_öñünde. herkēs çobannādan
yedi sekiz davar toplanır, kesilir, ğazannāda bişē. helva, pilaf... işde ora bi
oğuluñ_öñüne toPlanır herkes
Emine-herkes evinden tabağ götürü, ğaşığ götürü, egmeg götüren götürü. gine
orda da alınır. çoğ güzel oldu bu sene bile.
- 125 Zeliha-hıdırellēz şenli oğuluñ_öñde olur her sene.
Münire-benim_adam yirmi sene muhtar oldu. yirmi sene ben ora dōru adım
admadım. her şēsini ğör gelirdim şabalāna ğedemedim. işde yağını, duzunu
her şēsini ğör gelirdim, ğedmedim.
Zeliha-benim düğünde işde görücü usulünde oldu. davı^ol vādıñ. ikimiz bi
130 evlendig. ikimizin_adı selā, iki elti ikimiz bir günde gerdeg gecesine girdig.
iki elti, ikimiz benim_adam. öldü unuğu šā tayā. düğünnēmiz... düğünnē
oldum işde ben, hiç. küçügsöleden büyüśöleye gelin geldim.
Münire-valla hiç ağılımdan öle bi şē ğeçmedi. amceylede bile sohbedli olamadıĝ
undan soñra. ni yalan atēñ? hindi olan_ış mi ğızım nedcēn fayda yoğ ğāri
135 geldi geÇdi hebsi naşıl yaşanır kim bilī?
Zeliha-birini şēTdiñ birini nē dē mi? birini ğuma, ufecig ğaçırmış. üş tane, üş
tane ğuma... biri geTdi işde. yā, önce geldi.
Münire-geldi, geldi. üç_ay durdu üç ay teg. olan vāğa durdu. ya, üç ay durdu ya.
Zeliha-yā, bunnā üç deyoñkoma.
- 140 Münire-ñı, bene üş canım.- bu ilg, undan sonra bi da geldi, bi da geldi. eveli
bunu getirmeden birinne olmuş, hamile olmuş ū. bu geldinde u
bunuñ_üsdüne gelmiş, u hamile ğaldıñdan.
Münire-ben ufādım canım, bilmiyoñ onun iyi oldūnu. ne bilem, bilsem belki
gelinmezdiñ.
- 145 Emine-zohrada yañına oturmamış dedilē nazfi aĝayı. dōru dēy mi? ō bu da
duyuldu mini_aba.
Münire-dēllig, ben dellig. bizim_eltiniñ ğızları nazfi bubamıñ yañına
çıkıvuğam. oturceg mi nazfi buvam baķām? durĝadınıñ yañına çıkıvuğam
dērlēdiñ. bir_iki gün oraĝa ğetdilē. oturmazdıñ, öte ğet dērdiñĝızlara. ora
150 oturuduñ. unuñ yañına oturmazdıñ. valla otirmiyā nazif dedem dēşirlediñ,
nazif bubam dērledin.

Emine-óle dedilē.

Zeliha-eveli günahına girmişdi. hindi gögmuñarda sağ ta. yaşlandı ğari,
gögmuñara bi dā ğocaya vadı da olanı da orlarda...

155 Münire-muğarbaşına vādım da benim ğızın yaña ğarılā derneşiyā. ne diye
bilyēn mi? geli, geli minire yenge. sene biz bi şē dēcez diyollā. bene, ne
decesiñiz diyāñ? ğızlā ğocaya ğaçakā ğarılā başladı goca ğaçmaya.
buñarbaşında üş dörd dene ğarı ğetdi. gel bene ğocān altında dēşiyollā.

Emine-hindi bu sene hā!

160 Münire-geçān ğedmedi mi? üş dene, dörd dene ğetdi ğocaniñ altından.

Emine-hey yarabbim! eyi işde ya.

Münire-biri bizim yeyleye geldi ye aşāniñ yaña.

Emine- öle mi?

165 Münire-ceviz çırpıyallā. benim ğol böle. ğolum sarılı benim, ceviz çırpıyā. beş
de dernēñ. aşāna çekişiyā, ğaç ana hindi ğolun arıceg seniñ deya. ötē ğarınıñ
lafını edivmiye başladı, benim kafa odıñ. heya.

Emine-adamiñ ğarısı vā eveli hā!

170 Münire-eveli ğarısı vā. bicig ğızımna ğarısı vāmiş. şeyin be, bizim hū çilēñhadma
hanımıñ. hadmananiñ ölen ğocaniñ gelini. nāl ğonuşuyōñ ölüm sen be
dedim olana. nāl ğonuşuyon sen dedim. senin dünyan yapıldı emme unuķı
yıkılığ dedim. nāl ğonuşuyōñ ende gibi dedim. demeg böğ ğarınıñ lafını
dedim güçüg ğarıya laf mı ediyōñ? eTdiñ iş dedim ayıP ayıP dedim. benim
başımdan her şē geldi geçdi, dedim. ben unuñ dünyası yıkıldı. seniñ dünyanı
yapdıñ emme dedim, iyi bi şē deyil dedim. ğarı benden eveli ğarı öle dedi.
175 dōru dedīñminire yenge dedi, nāl olduşag olduğ emme dedi ğarıcığ. ya
böyüñ deligannı bi ğızı bi ölu vāmiş. olan oķuyōmuş, ğız da oķuyōmuş. iyi
kötü ğocēle iki çocug eTdiñ, oturō, dē mi?

180 hālı doķuyan yoğdur da çul doķuyōn vādır. esgi mutavları çözüyōduğ. ipi
veriyādığ, dırısı çad çad doķıyōduğ. ip ile çözüyōsuñ. içinde bi de darağ...
kıldan, kıldan ēriyādığa elde, davarlāñ kılmı ēriyōduğ, ē de büküyōduğ. böle
doķuyōduğ kıl çulluğları, ala bula kıl çulluğları. çul doķuyōduğ. ben de
doķudum bunnādan namazla.

Zeliha-bu çoğ doķurduñ. eli iyike bū biden doķurduñ. bundan örendim ben, bu
çoğ doķurduñ.

- 185 MÜNİRE-öle şē beceremem de kendi kendime beceriñ torunnara, çocuğlara hebsine doğudum.
Zeliha-namazlaları, şēleri görseñdoğudū ben bundan örendim ēri söbü işde doğuyoduğ da işde edemiyöz ġāri. hindi örüyöduğ, doğuyöduğ. namazlā örüyöduğ,
- 190 Zeliha nazar_oldu senin el deyöz buna biz.
MÜNİRE-nölduśa oldu ġāri. kendi kendime bağıyōñ. ölüm vā yañımda, gelinim vā.
Zeliha- yalıñız evde bu da...
MÜNİRE- fnikeli vā yañımda hindi, yazleyā. çocuğ ġışın on_ay, on bir_ay eve
- 195 gelmedig desen_olcağ ġāri. hindi yeni geldim tā eve.
Zeliha- evinde yalıñız duruyō, her düzeni vā.
MÜNİRE- evimde yalıñız duruyōñ, evim vā, kendimin oturuyōñ.
Zeliha- benim yañıma da muddar geliyā bi işde, abdıraman.
MÜNİRE- işde yalıñızça oturuyöduğ evimizde, yalıñızça. elimden oturamadım.
- 200 ġızın yañındadım çoğcalan .
Emine- öle ġomaları momaları ġaşardı emme yirim sene muddarlığ yapıdı bunuñ ġocaśı. cahil midiño, cahil mi? oğur yazar deyil midiño, nızfi ağa?
MÜNİRE-unuñ yazılāni ben yazardım, imzalā u atardı.
Emine- öle dedilē.
- 205 MÜNİRE -sölerdi, amma ağıllıdıñ. hiç öle śaf. bağ, sahde yerlere hiç mühür_admazdı benim adamım. ben admañ, kendi atā. kendi śahte yazmazdıñ öle. ilmaber_olurduñeveli. mallara alınan śatılan unnā vādı. başğa bi şē yoğduñ. her gün asger gelidiñ. endē yayanca yemeğlēdig, motor vādıñ, her gün bazara ġör gelirdi iremedlig. hindi öle bi şē yoğ. vādır da u ġadā yoğ abam. eveli öle mi, eveli öle mi? asgerle yayanca gelillēdiñ eveli,
- 210 hindi vesayidlē vā. her şēyle geliniyō. yayan ġeldinde motorla ġör gelirdi iremedlig, yemeni de yediridig, yemeğlēni. ġör gelidig.
Emine-dağsıldar gelidiñ hesaP yapmeyā u on beş gün ġalādıña.
MÜNİRE-on beş gün ġaladıñ. u şē gelirdiñtahsıldar gelidiñ yañına. şēñhesab
- 215 kitapları eveli bordo yapıdırıldıñ. hindi orda yapiliyā kitablā, borda yapıdırılādıñ_eveli.
Zeliha-cahil değıl de azığ oğumuşdu. çoğ cahil, şey deyildiñdē mi?

- Münire-oğurdunda öle şēleri bilirdiñ de yazıyı beg yazamazdıñ. valla dövüşdüge
 eltimin_ölu yāra, eltingil yardı unu be. gelini, hepsi gelini dōdülē de ayıP
 220 dēmi neden dōdürüyōñuz dēvidim de ғаFama o zuman çoğ yardı. canım ona
 laf mı vā? iğneler soğmuşlā ayağlāma, hela yollānda bozulmuşñ. dōdülē
 beni gumeyle herif. abōv hāyaTda hiç_el ғaldırmadım, bicecig şē ғaldırdım.
 u bene aTdı daş, gerisin geri aTdı daşı ben una aTdı. yalan mı atēn hindi?
 hacı kelin çocū düşürdünde sizin nezıyē yengemle bordan ғetdinde...
- 225 Emine hācı kel dedı eltisi.
 Zeliha-ikisi de minire bunān da, ikisi de minire de. buna ғaba sağal deyōrlā
 ötēne hacı kel deyōrlā. lābları öle.
 Emine-ğaba śakal bunuñ lābı.
 Münire-benim buvama ғabaśakal deyivirilerdiñde etrafda, ғaynateçim ғabaśakal
 230 dēvedi. işde öle ғaldı. ben ғaynatamla hiç dedıgodu edmedim ki çoğ
 severdi ғaynatam. seniñ ғayınnañ görse nolurdu derdiñ bene, ғayınnañ
 görse seni nēderdiñ ola dērdi. ben hiç dövüşmedim ғaynatamla,
 çocuğdan_ötürü u beni dōdü de. çocuğ işde iralebotuğa eveli esgi evlē vā,
 orda iş_evimiz. yengem_ıremedlig bu boğludan da ғurtul de ben çocuğa bi
 235 toğad hūruvēdim. undan beni dōdü ғırçı dayānna ғaynata ni de hūruyōñçocū
 de, ununğular işmeden mi bōmuş de? her şeyi gördüğ. hiç görmedimiz yoğ.
 hindikinne olśa u işleri görü müdüñ? orağa ғediyōduğ, eşegleri elimizle
 çegdig. yemin_eTdı, şart_olśun dedi, bu evden dedi, el ғadā etmeg yemeden
 bi ғed endē orağa dedi, eve ғatmiceñben seni dedi bene ғaynatam. dōndüm
 240 ғetdim, çökelēle etmeg dūriledim. hōle emme bi ısırdım ғeçmiyā
 dūdūmden. ana, buva dargın. köse, hōra emineniñ_evin yannē indim, bi
 köpege aTdı da ғeçivēdim, hōdlerde orağa ғediyādım. hindikinnē
 dōnmezdiñ de u sözü dudmazdıñ da. nēdceñğızım her şeyi gördüğ biz, allāh
 bundan kötü edmesiñ. gördüğ emme işimiz de biTdı. soñra da biTdı işde
 245 bōle. dünyada her şeyi çegdig işde. āh sene deyem ben, allāh dünyamızda
 çegdig. cenab_allāh da çegmiyōz. işşalāh allāhdan yañnı beliki ben gözeliñ,
 bilmiyōñ emme belki temizdir ora. allāh, ғocuman allāh...
- Münire- kaFeye girdigden kēri ғızım yapcē işi insanıñ yapıyōrlā, hiç ғаFa
 yormām. benim bi yayladadığ, bōle oturuyōduğ. ben hiç görmedidim
 250 görōdum bunarı, ikisini bi eş_ile herifi. benim_ev hōle damda evde,

- unun_evde arķada damdıñ. boyun_eğdim de girivēdim, davardan geldim de.
 iremedlig bi bağdıdım yatađlāñ_orde Őapır Őapır_ōpūŐobotıru. damıñ ĩapısınu
 dudmuŐıñ, dudmuŐıñ bōle, bomboz olmuŐuñ, dalmıŐıñ. ora bolcağ, bolcağ,
 bolcağla, hacı kelle. o zumanda davarlā evde yatiyā, āŐam_oldu geldig. dōŐe
 255 başladığ. bi ğarı bi ğoca neden ediyōñ? birini eTdiñ biri ta nē dē ben?
 ađleyōz, ĥınçırıyōñ ben neden bōle ediyōñ dē. ĩıl abēle gelmiş de bizim
 damıñ dıŐında bizi dinnemiŐ ğarı ğoca dediğodu ederke. bu benim ũsdūme
 gelen ğocaŐı deyil tā ğızken iyi oldu ğāri. yedi sene anaşı buvaşı evinde,
 yedi sene iyi olduğ. undan Őōñra getirdi bora. ğaŐmadan orlāda iyi oldu ğari.
- 260 Zeliha-hiç bunuñ_ũsdūne getirmeden ordā ĩocuđ_aldırmiŐ
 Mũnire-yedi sekiz sene anaşı vadiñ, buvaşı yođduñda anaşına, ğonŐunuñ ğocaŐı
 hadce halēcime dēvimiŐ. veli amcan niğen Öle seniñ ğızın, niğen Öle ediyōñ
 demiş. bizim_iremedlige dēvimiŐ anaşı senile bizim ğızı ğırığ dutuyorlā de.
 allāĥ niden dediñ u lafi dē ni iŐlē kesdi bene. iki dene, iki dene ĩoban dēne
 265 ğırılasiyā... Öle ağıla vardım geldim ben, dayağ yedim de ğabğara oldu
 bedennēm de bundan_ōtũrũ valla.
 fenerim fenerim dedi
 ferli fersiz yanarım dedi
 eŐ_ũsdūne ğonaniñ
 270 ben_ağlına yanarıñ dedi
 Őle unna eyi oldūnu biliyā ğāriye una getiriyā lafi. dayā yediñ kēri biyom
 dayā yediñkēri almeye geldi eniŐdem beni. buvam yollamıŐ kendi buvecim.
 ğāri ğed_al ğē demiş, boŐadalım demiş Öle bi Őē vāŐa demiş. eniŐde dedi
 bizim iremedlige musdava amca yolladı beni, minirē ben ğōtũrceñ dedi.
 275 Şart_olŐuñ dedi, seniñ_ardından bi ũreceg dedi, her_ikiñizi bi ĥurmazŐsam
 dedi bene. eniŐdem ordan dōndũ ğē Tdi. ben nēdem ğızım her Şeyi ğōrdũğ.
 her Őē oldu, ğeldi ğeğdi.

Derleme yeri :Büyüksöğle Köyü
 Anlatan :İbrahim SELVİ,58 yaşında,ilkokul mezunu
 Konu :Köyün Kuruluşu, Tarihi, Köyün Tanıtımı
 Metin nu. :38

merāba, ibrayim selvi. elli sekiz. oğumam yazmam, ortōkūl mezunuyun.
 köyümüzün tarihi olduğca ileri şafalardan geliyō. böyüglерimizden duydūmuza
 göre köyümüz biñ üçcüz segsen yıllarında қonyanın şoğlo ovasından çıkan
 göçebe yürüglерden ğaraқаFa yürüglери deniyā aslen o yürüglēñbu yöreye dōru
 5 ama bazı nedenlerden dolayı toroşları tercih_ediP gelip burlara orman
 bakımından, otağ bakımından uygun buluP yerleşmesiyle oluşuyō. kōmüzün
 küçügsöğle, böyügsöğle olacağ iki mälle oluşu, küçügsöğleniñ yerleşig
 insannarı, böyügsōleye gelen göçebeleri ğabulleniP beraber yaşameye
 başleyallar. küçügsōle önceden ğuruluğ, bizans döneminden қalma, yerleşig,
 10 müslūman ħalk. bizim böyügsōle olannar şoğlo ovasından geldigleri için orda
 ordaki şoğlo sonra söğleye dönüşüyō latin harflerinden dolayı heralde. esgi
 benim ābeylerim teS ħazırlarқа, ünüversitede oқurқа müzedен çıkardıgları
 arşivlerden ilg o zamanķı ğayıdların esgi yaziyi çevirdiglēnde soğlo oldūnu,
 cumhuriyet döneminden soñra sōleye dönüşdüñü buldular. ben de bu bilinci o
 15 zuman yerleştirdim қafama. tabiñ ki kōmüzün bütün etginliklēni, geleneglēni,
 göreneglēni severek, yaşataraq bugünnere geldig. tabi zamanā çocuğlāmız yeni
 nesil oқuyuP kültürel yönden gelişdiler, o gelişmelerden bizde faydalandığ.
 köyümüz de bitakım nasiblerini aliyō. örneyin kō muĥtarımız ilerici, ileri
 görüşlü bi deliganni. bölе kişilerin kōmüze hizmed vermesini ilerde isdeyōz.
 20 aynı zamanda kōmüz ğuruldūndan beri hayvancılığla geçimini sađlēp, ğuru
 tarımla ilgileniyō. şu; taşıma ve ğuyu şulāndan ğullandıldi için bi Sebze ve
 meyve üretimine geçememiş, ħayvancılığa önem vermiş. küçüğbaş ħayvan, son
 kırқ yılda böyüğbaş ħayvan faliyeTde. tabiñ ki günün getirdi қоşullar
 teknolojinin nimetlēnden yararlanmeye başladığ. son on yılda yer altı şulāndan
 25 yararlanıP bugün köyümüzde seracilik, bahçecilig ve meyvecilig birēz iyi
 aşamaya gelmiş durumda. gençlēmiz de oқudu, gördü, bitakım şeyleri örendiler.
 artığ öñümüzün açığ oldūnu gördüğ. e köyümüzün doğa yapısı gayed iyi bi

yerde. arazi ve yayla, odlağ gayed geniş, elverişli. bunnardan da fevğalade
 yararlanıyöz. küçügbaş ĥayvan_odladma bakımından olduğça geniş. sahile yakın
 30 olduğu için kış aylarında sayilden de yararlanıyöz. göçebe olarağ ormanlarımız
 da finike, kıumluca, demre sahillerine, yalnız... avlan belinden geğdiyöz.
 ormanıñmüsaade eTdi maki ormanlığlarda, çalılığ piynar dedimiz odlağlarda
 ğışlayıP en geç ĥıdırellez dedimiz mayıs_ayınıñ ilg ĥaftasında yayla olarağ
 köyümüñmerālarına çıkılıyō. ilk etabda dağ_eteğlende ĥavalā ısındığça birēz
 35 dā yügseg yerlere, en soñĥaziraniñ yirmi birinde yaylaya toplu çıkış yaparız.
 yayla dedimiz torořlarıñ zirveleri. kōmüzüñyügseg zirvesi ĥaritalarda mevcud.
 ğızlar sivrisi soñ zamannarda dağcılığda da ağdivitesi başladı. aynı zamanda
 dağlamızda kültürel_olarağ atalāmızdan ğalma arıcılığ yapılmış. arı serennerimiz
 mevcud; fağat şindi ağtif deyil. bitakım serenner önemini ğaybeTdiğ_ için,
 40 değerini bilmedimiz_ için bilinsizce yığdığ. ileriki yıllāda ama şindi yığmayı
 düşünmüyöz. örneğ_olarağ birkaç tane ğaldı. onuñ dışında yaylalarımızda da
 çeşidli ağağ türleri ardıç, akçāgaç, piynar... bu tür ağağlar mevcud.
 ĥayvan_odledmeya elverişli merāmız geñiř. bunuñ yañında ekilir dikilir bitakım
 çukurlarımız var yani atalarımızdan ğalma.bunnarı da egmeye, digmeye...
 45 noĥud, buğday, arpa, yulaf türü mercimeğ türü ürünnē ekip kıaldiriyöz.
 boşaldında ĥayvannāmız da odleyā. bunnarın her çukuruñ içinde şu kıuyuları var
 taş_örgülü. içme şuyumuzu sağleyöz. kōmüze gelince köyümüz sālām bi zemin
 üzerine otuTdurulmuş, güzel bi doğa ĥariķası bizce. geñiř bi arazi yapışına
 sahip, yolumuz aşfald, telefonu olan, ceryanı olan, şoşyal ađtivilēden nasibini
 50 almağta olan yaşanabilceg bi kō. tabiē ki ařkıınıñ yañında, seveniñ yañında. iki
 aded camimiz var, birleşig bi ilköğretim oğulumuz var öğretime
 devam_edilmegte. oğulumuzu biñ doğuz yüz kıırg_ üç yılında atalarımız kendi
 imkanlarıyla başlayıP kıırķ beş yılında eyitime başladımışlar. biz de o oğuldan
 mezun_ olduğ. oğulumuz çoğ sayıda yetişmiş, yügseg seviyede eyitim_alınır
 55 eleman yetişdirmişdir. bunñan da kııvanç duyuyöz. kōmüzüñ geñçlerine gelince
 geñçlēn hemen hemen yüzde yüzü oğumuşdur yanı oğur yazarlığ oranı yüzde
 doğsan doğuzdur. dini bilgilerini oğul imamlarımız yaz dönemlerinde
 öğrencilerimize vermededir faĥri olarağ. imamhatibde de oğuyan bilinçli
 kōlülerimiz vardır. sağlığ_ocāmız mevcuTdur, ağdiftir, görev yapıyōdur.

60 Şuyumuz, içme şuyumuz temin olduğdan soñra memnunuz ve sağlığlı şuyumuz
var. kültürel edginligler kómüzde hala önemini kazanmağda, değerini
yitirmemişdir. örneğin kız isdemeler, düğünner, derneg, düğünnerdeki kıınalar,
gelin almalar, hıdırellezimiz, bayram geleneglerimiz bunnar bilinşlice, özelliğni
65 yitirmemiş şekilde devam ediyö. en güzel örnē hıdırellezde kólümüz hıdırellez
gelmeden yıl içinde her vatandaş göñlünce hıdırelleze ben bir geçi veriyöm, ben
yā veriyöm, ben şeker veriyöm, hazırlığ yaparım. bunnar muhtarıñ maytinde
bazı kişiler bu işi ğabullenir, hā hazırlığ yapılır. kōñ belli bi merkezinde hıdırellez
gün şennig düzenlenir, darđınnar barışdırılır, ihtiyarlara şayđı gösderilir. oğul
çocuđları bašta olmak üzere, öncelig tanınmađ üzere kōde kendi kültürümüze
70 ayid eT yemē, gazile helva dedimiz helva ğarılır, pilaf yapılır, fasilye, nohud
yemegleri yapılır. tobluca, hijyeninig şekilde önce oğul çocuğlarına servis
yapılır. daħa soñra gücü yetmeyen yaşlılarımızı, ihdiyarlarımızı, gençler gereken
itinayı gösderir. daħa soñra kendileri, kendi aralarında yerler, içerler, eyleneirler.
bi kıısımları ekinneri gezmeye geçer, bi kıısımları pignige geçer. bi kıısımları eş
75 doş ziyaretine dağılır. kōde bi güzel bi hava eser. yani bizim için kaçınılmaz bi
kültür. bunu sürdürmeyi her zaman için isdeyöz. ikinci konu kómüzdeki evlilik
evlilikler artığ görücü usülde birez yenilig sağlanmaya başladı. gençler artığ
yavaş yavaş tanışP evlenme aşamaları ğolaylaşdıç başlığ parası ğalkalı hemen
hemen esgiden vārdı, yedmişli yıllardan beri hiç dā öle bi şē duyulmadı. ğalđdı.
80 en soñ yedmişli yıllarda sona erdi. yedmişli yıllā deyince yedmiş beşden soñra
hiç görügmedi, olmadı. esgi düğünnerimizde düğün şayibi düğün davetiyesini
dāTdında güleş olcēni ğonşu kólere de iletir. güleşebilceg güleşçilerimiz
hāzırlanır, güleş ağtivitiesi düğün başıladında düğün yemeyiyle beraber bütün
organizasyon düğün şahibine ayid. yeme içme, hazırlığlar, güleş yapılır, güleş
85 ücredsizdir. hiç pehlivana ücret verilmez. sade fahri olarağ hālkıñ şennig
yapması için gençler arasında bi rekabeTdir. aynı zamanda imece usulü, esgi
ormana zarar vermeden araç yokқан merkeblerle düğün evine odun sāđlanır.
kōñ gençleri yarışmaya girer. kim iyi odun kesmiş, kim çoğ kesmiş? ona ödöl
verilir. bunuñ yañında ekin biçmelerde gine imece usulü, toplu,
90 ücredsiz aktiviteler devam ediyordu; ama şindi tegnolojig konum bu işi bitirdi.
kómüzde herhangi bir cenaze oldında kime darđınnı göz öñüne almadan

cenazede acımızı paylaşırız. cenazelerimiz toblu vaziyette defnedilir. cenaze oldū gün ağşam acı çoğraşı diye biz bi toplantı yaparız. her ayleden birer gücünüñ yeTdi ğadā çeşidli yemeg, iki yufqa, iki ğaşığ getirilir. ev sayibi elemli
95 olduğ için, kederli olduğ için hadi buyruñ. beraberce her şöfrıya bi ferd oturTduralağ acı paylaşılır. yemeg yenir, ismine acı çorbaşı denir. ħafda sonu, ħafda bişisi yapılır. kırğ gün şöfrada kırğ bişisi yapılır. kültürlēmiziñ içinde şakalar da vardır. şakalarımızı şakayı yapanda şakayı yapılan kişide bildigi için hoş ğarşılır. o şakalarıñ arşasından güzel şöbedler
100 ortaya çıkar. dırama dışında yani güldürücü güzel olaylar çıkar. örneyin köyümüze dışarıdan gelmiş kişilē bunu bilmedinden küçüg yollu bi şaka yapılır. ona gine izah edilir. mesela ğāvede ağlımızda ğalan bi anımız... gamali diye bi böümüz vardı. allā ramed eylesiñ, öldü. köyümüze ğuzu almaya gelen bi arkadaşa kapıdan girdinde sen bi zaman önce benim sizin tarlanızdan ekin
105 tarlasınıñ kenarından geçiyōka babanna beni dōdün. şindi ben seni ne yaparım? tabi o kiři de bu şonuyu anında irkiliP ağlama derecesine varyō. yoğ amca. ben öle řē yapmadım. o da tabi bi tavır daşındı. daħa sonra izah eTdig bunu, şaka oldūnu. unuñ dışında daħa çoğ şakalarımız var. tabi bunnāñ içinde argoca olaylarda olduğ için açığlamaya gerek yoğ dabi. bu kō kültürünüñ içinde hindi
110 tabi kōmüz ħayvancılığla geçindiğ için küçüğbaş ħayvannarı güderke yağmurdan şorunmağ için kılabamız... kılla yünnün şarışımında tiftiğin şarışımında kendi tezgahımızda doķuP onu başma usulü tepeleyereg, birbirine ğatıp yağmı°r geçirmeyen, şöğüğ geçirmeyen bi mintan yani çeket. topuğ üzeri boydan boya palto usulü bir řēdir. hala devam edmegdedir. bu tabi
115 bayannarımız dengereğde eğirceg oldukları kıllı ve tifti önce tarağdan geçirdigden şöra burma yapıp eğiriyorlar. birēs kıba, kıbaca eğiriP, onu tezgahıta. kıba usulde toķuyuP, deligannılar bir ağşam u evde toblanıP, onu şabun köpüğüyle sıcağ suyla ısladığdan şöra tekmeler. iki deliğanlı yarım řād iki deliğanlı tekmeleyereg řıkıřtırılıyō. o da birbirine giriō yani keçe halini
120 aliyō. o şöra yağmuru da geçirmiyō şöğü da geçirmiyō. çalılarıñ araşında gečerke çaliya da taķılmıyō. kılla tiftid ğarışığ olduğ için çoğ güzel bi yani ğiysi oluşuyō. dikiyollar vücuda ğöre. ayrıca kepeneg de tabi kaçınılmaz keçe

kültürümüz köyümüzün bayannarı ihtiyarları, gençleri göyunun yününden veya paşından keçe hazırlanır. aynı esgi yay da atılır, temizlendikten sonra buturâ şunu bunu yıkağından sonra döşenir. üzerine işleme çiçekler, laleli figürleri çobaniñ, ismi yazılır. ondan sonra onu da bayannarımız gollarıyla seltertirler. keçe oluşumu da kepeneg_oluşumu da öledir. ayrıca evlerimizde esgi gullandımız yer yazğısı çulluğlarımız, kıldan doğunmuş, yünden doğunmuş ala kilimlerimiz, gelinnig çeyizlere gonabilen ürünnerdi. eved pazar gün gelir, pazar gün gelen ürünneriñ bi kısmı evde ihdiyaca bırakılır. fazlaşı elmalıya götürülür. pazartesi gün pazarıdır elmalınıñ. satılır. eved köyümüzün bu civarda batı agdeniz bölgesinde değerli halğ_arasında değerli olarak bilinen sôle balı, sôle yağı, sôle peyniri, sôle târnaşı sôle buğdayı aynı zamanda yumurtaşı yani kô yumurtaşı doğal. bunnar seviliP_aranan şeler pēnirimiz taze olarak satılmamağda, daha değer ekonomig değer gazanması için şalamura yapılmaktadır şalamura usulü bi tulum dedimiz hayvan derisine tuzlayıP, hijyenig hale getirdikten sonra deriler başma usulü, sıkıştırma usulü tuzlayıP, şalamura yapıP, yaylalardeki esgiden galma bu iş_ için bu iş_ için uygun hazırlanmış su kıuyuları... ama su kıuyularına, oralara isgele kıurup ağaçtan bu isgeleler_ üzerinde göyuP hemen hemene şalam kıuyularımız bir kıamyona yakın ürün almağdadır. örneyin iki yüz_ aded deri, yedmiş çarpı iki yüz, on dörd ton tabi. deriler de herkes hazırladığdan sonra derisini dolduruP, hazırladığdan sonra götürüP, birkaç kişi kıuyuya isgeleye bırakır. herkes derisine işared ve isim goyar. gine bu deriler çığcēnde kōmüzde dellal_ ünnerir. şindi aporlādan anos yapıyor. kōceg gidilir, esgi hayvan, öküz gañnısı merkeb, deveyle taşınıyōmuş. şindi kô yollarımız mevcud olduğ_ için trağdörle getiriliP, egseriyedle eylül_ ayınıñ ilg hafdalānda getiriyollar. sade ilçemizde kıapış kıapış gidiliyō. gonşu ilçelēmiz kıumluca, finike, demre, kıorkudeli örneyin antalyada da isdēp de tüketilen bi şe. çoğ aranıP, isdendiğ_ için çabug tüketiliyō. tazesı altı lirēle on lire arasında satılan şalamura pēniri, derideki begletilmiş hali yirmi beş tlye satılmağta. bu da eķonomig girdi olduğ_ için şalamureyi tercih ediyōz yani tulum, deri şalamuraşı, deri pēniri adı altıda satiliyō. yağımızda sôle yağı olarak, ğarın dedimiz hayvaniñ_ iç ğarnı, işgembesi taze kesildikten sonra içi boşaltılıp, içindeki pürüzler temizleniyō. corlama dedimiz usul tuzlu ve asildi şuya

- 155 yatırılıyō. yani pēniriñ ve yōrdunñ şuyuna ondan soñra temizleniP, tuzlanıP, içine defalārca yıķandığdan soñra hafif tuzlu yağ başılıyō, göyuP donduruliyōz, yaylalāmız soğug_olduğ_ için o da güz_aylarında indiriliP, halkıñ_ ihtiyacından fazlaşı şatıma şunuluyō. egseriyedle isdeglilē pēniri, yağı, balı, taraneyi, sōle buğdayı ve bulğurunu bizzad kendileri köge geliP, alıyorlar. fazlaşı da ilçemizde
- 160 şatılıyō. tarlalarımız tamamen tırağtöre işleniyō, esgi öküzle işleniyōmuş. daña öncesini bilmiyōz. öküzle kıara şabanla ilg defa toprağlarımız işlenmiş. ondan soñra zirātını getirdi pulluğla geçilmiş. öküzle işlenen toprağlarda günnüg bir dölüm yani biñ beş yüz metrekāre ya biz esgi ğara dölüm deriz. bir dölümden fazla yer goşamiyōmuş. her_evde bir ve iki çift öküz bulunuP, bir şabanı iki tane
- 165 öküz koşuyō. bir çift bi zāb şabanı gullaniyō. daña soñraları taşımacılığ olarağ deve kullanılmış. biz dokuz yüz_elli segizlere ğadar hayvan ve ad kullanılmaya başladında tabii ki birez dā verim alınmış. ellili yıllarda yedmişli yıllara ğad ād dönemi devam_eTdi. at_arabaşı dönemi devam_eTdi. tabiki ellili yıllarda ilg köyümüze tırağdörü babam getiriyō, yenilig_olarağ görölüyō. ğazlı fergüson.
- 170 ondan soñra çoğaldı. yedmişli yıllardan soñra tamamen her_evde olmeye başladı.
- kō kültürümüzde çoğ gelişceg konular var, sanayiye yönelceg kültürümüzde. şē tarnaşı, sanayileşse, markaleşse bi güzel bi girdidir, damag tadıdır. sōle tarnaşını yiyen bi da arar, sōle balını yiyen bi dā arar, sōle pēnirini yiyen arar. bunu yıllar da geçse, ben sōleye geldim. bi sofrada yemeg yedim, efendim pēniriniñ,
- 175 balınıñ, yağınıñ, yōrdunuñ, südünüñ dadını, sōle tarnaşının, kültürü ayrı, farklıdır. tamamen organigdir, hijyenigdir. el yapımı da olśa hijyene önem vermegdedir. bu hijyeni bilinmegdedir. halğ tarafından ürünnēmiz bilinlice tüketilmegdedir. her ğadınıñ bişirdi yenmez_usülü bizim kōmüzde her ğadın
- 180 bişirdi yenilir, içilir, tüketilir. öle bi yapıya şahibiz, güvencesiz_ayilemiz yogdur. herkeS_özen gösdermegde. çünkü üreTdī ürünü ilg çocuğlarıyla beraber kendisi tüketmekte. tārna kültürümüz köyümüzün yōrdundan köyümüzün yağı dedimiz iç yağı, kesdiğimiz hayvanıñ böbreg yağlarından, köyümüzün soğanından, nanesinden, darısından, buğdayıñ ğabçī soyularag döğülereg, öğütülereg yapılan
- 185 ti tārnaşdır. hiÇbi şalığ sorunu görölmemişdir. her zaman için rahadlığla kullanılabilir. ben de teşeggür ederin.

Derleme yeri :Küçüksöğle Köyü
 Anlatan :Mehmet ŞAHİN, 74 yaşında, ilkokul mezunu
 Adil ÖZTÜRK, 74 yaşında, ilkokul mezunu
 Konu :Sohbet
 Metin nu. :39

- işden ğayıTdan biz bi yere baķamadıĝ ki. zaten şabala ıķar, küzleri ifte ğet,
 āşamıla hergele şabāla hergele hayvannan şıĝırlarıñ hergeleye ğat ğē,
 ocuĝlumuz bōle ğedi. daĝa oduna ğet, odun getir, odun şat elmaliya. ilg
 şēlemiz bütün bōle ğedi fakirlilē ğedi. ĝaçaĝ bulabiliseg gece ĝaçaĝ ğet, gece
 5 sat ğē, yer bulabiliseg ĥazır hemen_ora ğet. gece şarardıĝ bordan, gece ĝaçaĝ
 ğededig. odunnarı bi naĝliye alırdıĝ. on tente, üç yarı naĝliye on tentēle, iki
 sever üç sever ğetdñ mi tam gelirdi. ama ĝaçaĝ da ğediveriseg arada naĝliye beş
 fazla. iki fazla ğedmiş_oluyōz. undan bi egmeg parası ĝazanmış_oluyōz. başĝa
 bizim bi...
- 10 -şindi ĝızım bu alışma evelce bizim alışmamız elimizde, elimizle.
 -hebsi oraĝ, ĥarman... mesela şindiki alet mi vā? bōle
 -tırıĝdör yoĝdu bizim zamannāmızda
 -küz, ĥayvan...
- 15 -küz, ĥayvan, onuñ da egdñ şē malın boĝazını ĝorumuyō. işanıñboĝazını
 ĝorumuyōdu egdñ şē. ĝızım dedñ gibi o zumanda nēdceñ işde? mecbur
 yaşacez
 -fenni ĝübüre zaten yoĝ.
 - fenni ĝübüre yoĝ mesela. tācana ĥarmana, oraĝa başlanmazdñ tā. aĝuşdoş
 girmede. temmusuñ yirmileri mi oluyō, on doķuzları mı oluyō, on sekizleri
 20 mi oluyō. bōn ōle bi şē oluyō. ta, aĝuşdoşda başlanırdı. oraĝ elle biiilirdñ,
 yüz dönüm yer ĝırda, yaylada vādır. bi yaylada yerlē... bunnā tā eyluluñ
 soñnanı bulurduñ. ĥarmanı, orā eylulu, ekimi bulurduĝ yani. orlarda şabala
 ı yār yaylıya, malı ĝoşārśıñ admiya. erimez, bisēl ĝuruduruz, hōle yayarız
 etrafa. undan soñra ōle soñu ĝoşarız. işde bu dünya işi bōle. daĝlarda davar
 25 ĝüdmēle, ōlaĝ evirmēle... ocuĝlumuzda bōle ğedi. tā ĝarşıdeki kepez

ğayaşı deriz. unnā orlarda gölcüglere geçer de olağ güderiz. biz
çocuğlumuzda çeviriñ, güdüñ, begleñ, davar sağılincaya gadar öñünü
beglerdig şalmazdıg bi şeler, bi şeler. başga bizim borlāda...

30

–bizim zamannımızda böyle bu kōde böyle kiremidli ev nāraşıñ? her ev toprağ
damdır.

–toprağ dammış, daħa benim_eviñ_öñ ünde yıķıntısı duruyōdur.

–toprağ damdır.

–evi öle çekdig, yıķıldı.

– öle fakirlik vā gızım canım.

35

– ama şindi yayla yeriyiz boraşı. bu şu yüseg az yüseg evlē kiremidli, tuğlalı,
şunnā bunnā evlē, sıhatı u gādā olmaz. yerden ev gada olmaz ħa unu da dēñ.

–doğru amma olmadında nētceñ. işde hindi göreneg öle.

–kerpiç olursa daħa sıhadlı olurdu borlāda bağ ta ğarşıdaki ev iki ğadlı şindiki
gonuşdün ū ābeniñ_evi üsdü kerpiç, altı iki ğaTdır unnā daħa sıĥadlı olurdu

40

kerpic. şindi tuğleye bindi hepisi, pirkete bindi, şunu bindi, buna bindi. unnā
yazın sıcā tamamen_içine alır, ğışın soğū alır. duramazsıñ. hindi bazı
benim_eviñ_öñünde tuğla, uşdalā bi deyişdi meyişdi, bi şelē oldu. kerpic
kesdig emme kerpiciñiñ_öñüne fırtına yemez_edmez. tuğla getir filan
dēvedı.

45

–hindi ismēlinki şu aliyā ya, firketden şu aliyā ya.

–alır arkadeşim ya, alır ya. allah_allah boru hafif ıslandı mı ğurumadı mı unuñ
buz dutiyō, çekişdiriyā, ayaz çekişdiriyā, bi da saliyā güneşini, şu aynı şē
oluyō.

–esgi borda böyle vesayid yoğ gızım. öküz, eşeg elmaliya eşşeglēle odun şatādig
biz, dādan odun kesē gelidig elimizle.

50

–evelce heybelemiz vādiñ, eşeglere ardardıg. ordan öle görü gelidig. içine
ğadceg şeyi, ğabā, şalatalı, şunu, bunu, bütün elmaldan eşşeglēle getiridig.
şindi...

–gine öle domadizini beg beyenmezseg ayķırdcadan gelirdi ayķırdca domadizi
dē beglerdig başgoz çığmadı mı? başgoz ayķırdea mesele

55

–ilg domadiz çığdında, başgozuñ domadizi çığmış dērlediñ. bordan merkeblēle
bazara gedēdig biz, elmaliya. ordan alabildiñ gādā alırsıñ. çorun çocün yara

- olceg ğadā ğatāsıñ heybene, binersıñ eşēne, ğelısiñ. öledin o zumanna. hindi
ne vā? maşşallā, elini uzaTdın yerden ğelsiñ, elini uzaTdın ğelsiñ.
- 60 -şindiki yedimiz domadizlēn zaten ne çekirde vā, ne bi şē. üretim vā. uFacığ bi
şē. baygozuñ domadizi fenni ğübüre yoğ. kendisi üretebilyā çekirdēni şuyu
dādan aķıp ğeliyō.
- dādan ĥordan alana köyüñ aşşā yoķarı beş yüz metre yoğdur de mi şeyi. beş
yüz metre diyem ora şontaj şaldırđığ biz, benim_olan orda şu çığdı. iki
65 senedir bi tarla domatizi ekiyōz biz. bōle naylon maylon yoğda. būber
ekiyōz, naylonunķuna benzemiyō arkadeş tarlanınķı. ille toprağ ğüneşde
olceg, bi de...
- zaten de bi de evelce de ğonuşdulādı. bi adamı ğonuşdurdulā da uğur dūndar
avrupa bizden çoğ yararlaniyō dedilē, biz avrupadan yararlanamiyōz dedilē.
70 biz yararanceseg avrupadan dedilē, dedi u adam verdigleri toĥumu biz
üretebilmemiz lazım yararlanmağ_ için. hiç. biz toĥumdan yararlanmiyō ki
de, her sene tohumu ordan aliyōz dedi. bizden daĥa fazla yararlaniyō u
adam, avrupa dedilē. işde bu işde dinleyōz bizim ğörcemizi ğördüğ bütün
bunnā nēdēm.
- 75 - domine, domine, ta esgi domine. alatirig de yoğdu. maşa muşa da bulamazdığ.
bazı da toblanırdıñşē adamlā, yaşı adamlā. bi senit ğovirlēdiñ ĥora.
senediñ_ üsdünde ğarışdırılādı, domine oynarlādı.
- senidiñ_ üsdünde.
- domine oynarladı bizim yetişdimiz sıralarda.
- 80 -hindi, benim yaşım aşşā yuķarı yedmiş beşe varyiō. bizi on beş yirmili yaşılanda
şeye ğadmazlādıñ, ğāvelere ğadmazlādıñ esgi. böyüğlē ğolundan dutā,
çıķarıvırdı. şindi bōle mi?
- on yaşındē, beş yaşındē çocuğ ğāvede.
- ya, u sayğılā zaten ğetdi hindi, ğetdi hindi.
- 85 - böyünü bilen yoğ.
- u sayğılā, sevgile zaen ğetdi. bi karşıdan. bi içerden olşan. bi u sıralada
karşıdan yaşı biri ğirmiş olşa zandalye kalker da u adama zandalye
verilēdiñ. şindi zandalye verme deyil. bacānı da bi de çeliyō da öle oturyō
ğarşımda mesela. u sayğıla, sevgile, esgi ğöreneğlēmiz, geleneglēmiz hebsi
90 baTdı bunā.

- düğün_oldu, bağ düğün_olurduñ. on yedi on sekiz yaşındē adam düğün_evine
varām gölumuzdan dutā çıkarıveridi esgi adamlā. hindi öle mi? gancī erkē
hebsi bi yerde.
- bizim gördüglēmiz bunnā zaten. nēdem esgi zamandeki göreneglēmiz bunā.
- 95 -oyun_oynādıg, zēkir_oynamadıg.
- benim_ufağlımda mesela dayımın_orda arkadeşleri vādı üş dörd. ateş hāsan,
hācılān sūleman_ağa, ośman_ānın kıazim ağa, bunā üş dörd kişi,dörd beş kişi
olullā, gelilēdiñ. bi de arabaşı mı dellē ni diyillā bi şe dellēdiñ. hōle hōle
tebsiniñ üsdüne yaparlādiñ, tavuğ keserlediñ.
- 100 -hāmırdan.
-hāmırdan.
-arabaşı.
-hā arabaşı mı dēlledi, ne dēlledi?
-arabaşı çorbaşı.
- 105 -arabaşı çorbaşı delē. yengem_iremedlig unu yapadıñ. yērlē, içerlēdiñ,
zeykir_oyneyen zeykir_oynar, zeykir_oynarlādiñ. bunnar evelce
bölēdiñufağlımızda bizim. benim altı, yedi, sekiz yaşlāndēn, aralandeken
yani işde başğa bildimimiz bunnā bizim. bu işlēde dācana... ne, hindi hebsi
denişdi, hebsi kıalğdı, geçdi. netcez hindi bilmiyöz. ġāri devir mi dēġişdi?
- 110 tamamen dēġişdi ortalıg.
- hindi elmaliya geğedig biz o zumanna, merkeble geğedig. varısa unu da
helvaciligde bi düggandan alısiñ bi şe, beş_on ġuruşluğ bi şe. şindi eliñ
uzaTdīn yerden_al elmalda her taraf market.
- evet, eved helvacilig, bi helvacilī vādı ġirmişiñizdir belki.
- 115 -her yer doldu hindi her yer.
-nāraşıñ ya?
-canım şindi eskisi tat nerde? canım hepsi fenniye döndü.
-hindi bizim zamanımızda aynı vādı. hindi bizim zamanımızda bazardan aldīn
hārcın yarısimi yayleya götürürdüg biz çorūn çocūn yaylada oldūndan.
- 120 -bi de orda davar ġoyun vā orda. ya alacigde yayla evi olmuş oluyō. orda bi bi
yarında orda olmuş oluyō yani.
-ikiye bölünüyō bi hane. maliñ başında orda davarı olān başında oluyō. gine vā
hindi, az çoğ da evelki ġadā yoğ ġāri.

- 125 –valla biz yaşlandığısıra her şeyi ğayıbediP geğeriz. şindi borda da oldu yaz ayında da fırsad bulamadılā, işden ğayıTdan da egmeg... aldımız egmele doķaniyō şindi. şindi şēsi ĥas un olmuş oluyō. dērmēne verđinde ĥas un olmuş oluyo. ğaPcīnı almış oluyōz. ğaPcīn olmadan_evelce dērmēne veridig, uyudurduĝ. ne ıslama bilirdig, dā götürdümüz egmē ne bi şē bilirdig. u egmē yuķa yaPdīnda dāda ğaldıĝlānda bir ĥafda yeyorlādı
- 130 ıslamadan. sońra zaten ele alınmiyōdu. u egmēde biz undun sońra da eritemeyōz ğāri, eritemeyōz da ğāri...-nezzedli
- nezzedi de yoĝ canım. evvelce öle miydi? ne ğübüre atadıĝ, ne bi şē atadıĝ, ne bi şē. allahıñ verđinden ekē dikēdig, temizlerdig. içinde daş topraĝ varsa şü bu varsa ğedē...kendimiz yapardıĝ tabi.
- 135 -kendimiz yapādıĝ canım.
- ben hindi elmaldan bazı baķırdan yōrd alırdıĝ, baķırlāñ_ichinde yōrdlādan, yōrügoĝllādan, şundan bundan. buzdolabına ğoyōñ hafdaye zor varyiyō. o zuman buzdolabı muzdobalı hiç bilmezdig, kesede... hafdıye yeterdi çökelē de yōrdu da. bu nāl olmuş deyōñ hindi ben, bunu da düşünüyōñ yani.
- 140 –ğoyun da olur, geçi de olur.
- o zuman ayrı bi ğoyun yoĝduñda davarıñ_ichindē ğoyunnā da olurdu yani.
- hindi kimbili yedimizini içdimizini yaşlandığısıra mı oluyō diyom ben, beg esgi şelērle imkanı yoĝ bulmamıza.

Derleme yeri :Küçüksöğle Köyü
 Anlatan :Keziban ŞAHİN,73 yaşında,ilkokul mezunu
 Konu :Geçmiş Günlerle İlgili Sohbet
 Metin nu. :40

adım keziban şahin. otuz segiz doğumluyum ben. otuz yedi doğumluyuñ. aynı yaş vā, vā borda. küçügsólede alsım da boraliyiñ, küçügsöleliyiñ. anam işde, bi yorgan bi yaśdıg nēse. nasıl gelin gelēñ? iyi geldim, gaçmadım. düğünnē o zumanna iki yüz lere ağırlıg parā veriliyōduñ, unu aldıg. işde iyi kötü bubam

5 yoğduñ. bubam yoğduñ, beş yaşcazındēke öldü bubam. üç gardeşdik, bi olan iki gız. işde deyivē gāri buna iyi kötü isdedilē, bu da deñişig oldu. görümcemiñ ben görümce u görümce, deñişig. bunuñ abasıñı ābeme aldık, bunu da bene verdilē. eh nēdem? bu asgere geğceg oldu bi gız çocū oldu, admış beş günnüg ğaldı. bu asgere geğdi izine geldi bi de gödemde olan ğalmış. yedmiş günnüg oldu, asgerli

10 bitirdi geldi. ē benim mamır bitirdiñde yedmiş günnüg tam ikişē yaśdır araları çocuğlamıñ. o zuman iki buçuğ sene oluyō asgerligleyāç işde nenem nēdem? dünya bōle. abō duzu bulśağ, ğazı bulmadıg. hōte bi kilo şeker asādık nenem, unu ħafda gelceg dē baqadıg. nerde bulcen pirinci, nerde bulcen fazla śabını? u yeleglēñ ğollāñı kesdig de yamalı yamalı nenem, esgiciye babıÇları deñişdirdim,

15 deñişdirdim de bi ayām yeni bi ayām yeni çōğ esgi babıÇ deñişdirdim geldim. bid bazarından almēle çoccağlāmı öle mēdana getirdim hani çıkıntı fisdannāla. bi de güvenirdig yāv! ne günnē geçirdig be bekir! dağlādan geven çeğcem de nenem, u bazarda admış ğuruşa odun śatdım nenem ben. ğuruşa ğuruşa elli ğuruşa. eşşeglere bi yüg śarā geđēdig, orda iki yüg edēdig. orda unnarı bölēdig,

20 satādıg. bi de ormancılā yaqlārdıñ. bu asgerde, gardeşçim vādıñbi, bi cüzdan bulōdu. ormancılā yaqaladı, odunnarı götürdü orman dayiresine yıgdı. geğdig abamıñ buldū cüzdanıñiçinde iki buçuğ lire para vāmış, bi nagliye aldıg bu asgerde. e ben asger ğarisiyiñśatamiceñdedim ben. nagliye vēdilē, odunnāñızı yıgın, hadi ordan śarıñ, gidin, dedilē. ordan śardıg odunnarı, śatdıg, duz aldıg,

25 pirinc aldıg nēse şeker aldıg, ni aldıśağ işde. borda orā biçēdim de yayliya yayliya geđedim de yaylada ğayınneçim bi ilg çocūma baqadıñ. bu asgerdēke

ora yaylıya gedēdim orā borda biçēdim de āşama. ne günē geçirdim. benim
 gördüm irezillî hiç gören hani onda bidir. allahıma şükür, biñ şükür allah
 nasib_eTdi hâciya da getdim geldim. bu günneri gösderen tañırma hindi hū da vā
 30 nenem, hū da vā, hū da vā, hū da vā, her şē vā bi ēsigsiz. yeterki vicdanımız
 dōru olşuñ. allaha dōruyla amanetimizi imanna, guranna alşıñ nenem. hah işde.
 ben ne diyen sene. çoğ rezillig çekdim. bu günneri de gösterdi allah. ölumuñ
 toprağ dē gavradı gine altın_olşuñ. ölumuñ şayaşında dadlı egmeg yeyōm nenem
 bicēz. ölüm bakıyō işde. ben öluma bakıyōñ da tā, götüñderneyāñ da u da bene
 35 bakıyā hani. ana dedi yetiyō. bizi hâcırladı, iyi kötü biz hâzırleP de hōte
 godamadıg. hâciya yolladı, on_üc, on dörd sene oldu on_üc sene oldu. allah
 gabul_edsin, hâciyiñdiye güvenmeyōñ nenem, gabul_edsin allah. işde öle hindi
 de alana bisēl bezele eTdim, hōte bi sondej ğazdırdı da bezele ediyōñ orda.
 bezele, domadizlē, böberlē yetişdi de büğerle, domadizlē yetişmedi ta
 40 feslikenneri aldım geldim de ğurudcēñ. ğışınñā ölmezseg çorbiya morbiye
 ğatiliyō, dolmiya diya. tarhana ha, dübeg de vā, hōte dübeg vādır daş dübeg.
 unda soşuyla. düveriz nenem, buydēyi yıkārız, buydeyi ğıvladıñız, ğavladıgdan
 soñra bi de dērmende yardırırız, göce eTdiriz, unu mesela üç kilo, beş kilo şuvan
 dōrarız, don yağıla ğazanı bolca yağlārız iç yānna. undan soñra taraneyi şalarız,
 45 biz ğırmızı büber, nohud ğadmēz. sadece bi ğazan yōrd, bi ğazan aş. yedi eve
 dağdırız, on_iki eve dağdırız u bişirdim tarhanadan. yağlanır yenir. a undan
 soñra ertesı gün o gün āşamıla yuğurarız, ertesı gün çıdılgñ_üsdüne çardağa
 dökeriz. taranamız öle olur. üç gün begler, iki gün begler. havalā iyi olursa iki
 gün. işde öle nenem işde. oysa çıdlñ_üsdünde ğurur dēyōñ. ufalemēz,
 50 biz_ufalemēz unu. un tarnā edennē ufaladır. hōTde koğudurlā unu, öşçelerlē un
 tarna. bi hafda, on gün. unu biz yemēz. biziki güneşde. ben getireñde sene
 gösdereñmi? öteki evde. gelin, hadma gelin! ğız! tarneyi al ğē endē, çekmedē. bi
 görsüñ. güzün davarlā son zaman şağalıbaTdında bişireriz yağlı südleri, geçilēn
 südünü uyuduruz. üsdüne yağı dökeriz. emme sade yā geçi yağı, emme don yā
 55 dökeriz. bağırlāñ_üsdüne dökeriz. üsdüne aynı geçilē ğuzuliyodında o zumannā
 ğadā yenir. esgi deñiz baykal gezediñe hōrlara bi ğadmar_eTdig hū evin_önünde.
 bu da amcamıñ ğızınıñ_evi. bi ğadmar_eTdig, ğatmarlār eTdig. ğış yōrdunu
 ğaTdıg. halā añnadırımış hindi bağ. söle de yedim geçi yōrd, ğış yōrd dē deñiz

60 baykal. hindi güzün yapıyöz, baħarın yeyöz, baħarın. hiç bozulmaz. yā döküyöz
 diyöñ sene ortasından. ĥu ġaşşığ dē mi? ġaşşıla bi ġaşşığ alırız ortasından, orā śu
 bikirse orā temiz bi bez ġorsuñ. śuyu alā śıķasıñ, alā śıķasıñ. pēnir gibi deyil ġāri
 yörd aynı işde ġazanda, baķırda. pēniri biz derilere deperiz. bizim pēnirimiz
 herkezikinden, söleniñ pēniri herkezikinden iyidir. hiç emme o ġadā yā śalceg de
 65 ġorķarız, yağlı deyildir, yāsızdır. eved, südü çekēr de yaparız. yalız bi pēniri
 bişireriz. yā südü bişirmēz pēniri bişireriz. südü anaśınıñ memesinden sādığ mı
 makineye çekdig dē mi? çekdiğimiz de o halinne ĥamır gibice yımışecig hani.
 ġatarız mayaśını duTdu mu yörd gibi, duTdu. onu ġoyarız ocaġa. eliñ śuyu
 ġaynayasaiya ġadā, elini yağcaġ ġada bişireriz. u çanāla çevireriz, çevireriz.
 ġazaniñ içinde bişireriz pēniri. peynir bişildinden doġdoruñ ye dedj pēnir budur
 70 nenem, bişig pēnir. çuval pēnirlēni aldīn da hōle burnuna al da bi ġoķ baķam. biz
 ta hale geçānķı pēniri yeyöz mesela. hindi ġuru pēnir. söleniñ pēniri öledir.
 çünkü bişirdimizden yağlı derseñyalan olur. yālī edmēz.
 okuduġlām şırleri okuveren mi? bismillahirrahmenirrahim.

ATATÜRK

75	türkü ölümdeñ	bu memleketi,
	odur ġurtaran	cumhuriyeti
	odur yeniden	canıyla eTdi
	türklüġü ġuran	bize armaġan
	yaptıġı ordu	bizi yücelten
80	düşmanı ġovdu	atamızsıñ sen
	uluśu, yurdu	yürüyür izinden
	odur yaratan	śaña inanan
	türküñdileġi	ölkün yürüsüñ
	onuñ ereġi	türklüg büyüśüñ
85	yüce yüreyi	sen atatürküñ
	türkle vatan	ey yüce başķan

İSMET İNÖNÜ

yurduñ baħdı ġararmışdı
 ĥalkıñ yüzü śararmışdı
 90 ġara baħtı o aķ eTdi
 ġılincıyla tam bir asger

- 95 bağışından cihan titrer
 kalemiyle barış_eri
 lozan zulfuda eser
 o döşedi yolumuzu
 o işleTdi olumuzu
 ilk_işçisi her yapınıñ
 ilk_açanı her apınıñ
 düşüncesi yurdla millet
 100 yüceliyor yüceleceg
 türglüg her_an yükseleceğ
 varlığıyla cumhuriyed
 üçüncü sınıfda

 105 gün doğdu hep uyandığ
 siperlère dayandığ
 gün doğdu hep uyandığ
 siperlère dayandığ
 istiklālını_üçründā
 110 al annāra boyandığ
 istiklālını_üçründā
 al kanāra boyandığ
 şandılar ki türk uyürdu
 gazi cēnge buyürdu
 115 şandılar ki türg uyürdu
 gazi cēnge buyürdu
 türkün_aşlan_olduğunu
 kaināta duyürdu
 türkün_aslān_olduğunu
 120 kaināta duyürdu
 ülkēmiz türk_ülkēsini
 aşığ_eder herkesi
 ülkēmiz türk_ülkēsini

125 aşığ_ēder herkesi
 üsdümüzünden eḡsilmēsiñ
 ay yıldızıñ gölgesi
 üsdümüzünden eḡsilmēsiñ
 ay yıldızıñ gölgesi

130 uyuşuñ da büyüsuñ ninni
 nen dedim nen
 daḡları ıralasıñ
 şam daḡları

135 nen dedim baladım
 ala bardaḡa doladım
 nēn nēn dērdig

140 şu dalmanıñ çeşmēsi
 ne hoş da olur işmēsi
 şu dolmanıñ çeşmēsi
 ne hoş da olur işmēsi
 şu dalmanıñ_ovāsı

145 martinimiñ boyāsı
 geri yanını diyemicen ḡāri
 sen de sağol nenem

Derleme yeri :Geçmen Köyü
 Anlatan :Ali SARIKAYA,79 yaşında,ilkokul 4
 Konu :Av Hikayeleri
 Metin nu. :41

5 ali şarıkaya. biñ doquz yüz otuz bir dōmlu. ilkokul dōrd, sōle köyünde.
 doğdumdan bēri borda yaşeyōñ. çobandım önceden. undan sōñra asger oldug,
 evlendig, asger oldug bingōle. o zuman terōrüs yoğ. yalnız ne deniyōduñ u
 sınırdā bi begcilig vadiñ, nedin unuñ ismi yav? unuTdum yav. her nēse işde u
 zaman bi devre deyişme yapıyōduñ sınırlāda, terōr diye bi şey yoğduñ hiç.
 10 ondan sōñra yedi buçuğ, segiz ay gadā bingölde galdıg, ondan sōñra anqara
 piyade yedeg şubay oquluna geldig. orda bingölde bi onbaşı gursuna girdig,
 çavuş gursuna poşedlere gadmışlā dōrd segiz gurā kādı, hindi gibi poşed de yoğ.
 o çekennē onbaşı, e çekennē çavış dedi bölüg qomutani. biz bi şallanıvēdig “o”
 15 çıgdı, onbaşı oldu. imtānsız terfiye dağdıg, ankaraye geldig. admışlıg piyade
 havannın nişancı onbaşısı oldu. çoğ da iyi bi rahātım vādiñ. bölüg qomutannām
 da çoğ sevēdiñ. ēri yatarıñ dōru gonusuruñ, dig gonusuruñ, merd gonusuruñ. bu
 şēden çoğ severlediñ beni. ölüm derlēdiñ bi dā demezlēdiñ. elli dōrTde
 teriz oldug, geldig. undan sōñra birkaç dā çobannıg yapıdıg. bunuñ sōñu yoğ.
 20 bingölde asgeriye gohuşları yeni yapıliyōduñ, orda birēz çekiş keser gullandig
 usdeyiz diye çıgdıg da. bora geldig, çobannī biraqıvēdig, bi usdalıga gaynadıg.
 şu kōn binalāniñ dōrtde üçünü ben yaptım. şindi yapan da ben deyiliñ. yaş
 yedmiş doquz oldu.
 gelem şindi avcılıg hikayesine. dün yaz bi zaman qar yādı şu yamaçdan
 25 sōleniñ gāşısına (sōleye gētdiñiz mi?) sōleniñ gāşısındeki dāda hafif bi gār yādı
 amma geçi izi gibi, keglig izi. tam ormanı çıkınceye gadā bi de köpēm vā mı
 hūrdūm keglı, köpeg getiriyō. kendim gidmeg yoğ. o zumanda dolma tūfeg.
 şindikinnē gibi otomatig de deyil. o zumanqımnā çapıdla iniyō
 saçmalarıñ üsdüne. nēse çıgdıg u başuqarı aldım, dereyi ādım. yañımda iki
 25 arqıdeş dā vā. tam ögle zamanı oldu. bi yemeg yedig, gār da hafif hafif yāyō. bi

ācın̄ dibine, ardıcın̄ dibine ateş yağdığ, yemeg yiyem bi dedig. tabi keglig
 yemiyōz ġāri. çoğ az şabāla azımızı ġatıP da ġediyōz çanteya egmeg, peynir,
 egmeg, şuvan, her nēse. dağa ġeden ölen_evine ni gelir? allah̄ ne verdise çanteyi
 az aşşā eTdig biz. bi yañimde arkedeşin̄. nēTdiñ_ula ali sen dedi? nōlmuş ula
 30 abi dedim ben. ula keglig ġomamışına sen dedi, bi şaydım.-nesira dedin de mi?-
 esira bi şaydım on_altı tane. ġarbiya bağıdım bi dörd çeki ġalmış iki tūfegde iki
 ġarbidā. unnarı da eve varıncaya ġadā atarın̄ dedim, döndüm_ordan. ölen_ezeni
 oğunubatı. çanta dolu. bi de ġarbinin̄_ipi vādın̄, ipe de ġanadından şöle belime
 şārdım. tam öle zamanı buvam_iremedlig de abdes_almış da şöle gelivēdi. hōle
 35 bi bağıdı. ay_ölum! u keglı ġurmaşadına dedi. bi sürmelē vā insan ġaşı gibi hōle
 kegligde. ben de zaten şekiP de atiyōñ, böyüne atiyōñ. bilader vā, büyümüz
 vādın̄, ābemiz. çobandım una egmeg vēdi geldi dağa, abem bi ava ġedsege dedi.
 ben ta hindi yeni geldim kazim dedim ben. ben de capāne ġalmadı dedim. ben de
 vā dedi. bi dā doldurduğ ġarbiyi, undan şu gördümüz dağ şöle ġocapınara dōru
 40 bi da ġetdig. altı da orda ġuruvedim. yirmi dörd dene bi ġünde. ertesi ġün
 ġır_atım vā bi. bi de terk hēbesi vā. terk hēbesine doldurdum kegligleri,
 elmaliya. şadcēn ġāri de bi cepāne alceñgine. capāne evde de ġalmadı, cepāne
 alceñ. nēse vādım ali doġanın̄ dügganın̄_ötōnnā yañına, ali doġanı biliyōsuñ de
 mi?, doġan ġıda. unuñ_öte yañda āmed badazlının̄ dügganı vādın̄. şindi ġāve
 45 oldu u. öle ġaldırırma bi şıraladım keglı şöle, ayānı bi tarafına, başını bi tarafına.
 ġınalı keglig. gelen keglig kaç para? iki buçuğ lire. gelen ġaF para? iki buçuğ
 lire. bi şāta varmadı, aldım parasını. deli hizarıñ_ōñünde de ġoca bıyıġlāñziya
 dērle bi bayi vādı, ora aldım vardım. terk hēbesine keglin̄ parası ġadā bi capane
 aldım. bi sene capāne almadım. bi ġünde ġurdüm avıla bi sene capāne almadım.
 50 biziki böle işde avcılığ getiremesiye ġadā ġurdüm. doymaz avcılığa şsan. etinde,
 neyi deyiliz. marağ ama şindi gözlēm kör_oldu. unu da añnatēn. yatıbatıka
 davşan çoğ ġurdüm, davaşanın ġaFaşına sıgdım tūvē, benim gözlēmiñ sebebi
 budur. ben suçumu böle biliyōñ, ben öle deyōñ. suçumu itiraf_ediyoñ. bağ
 yatıbatıka ġurulur mu hiç ġaFaşına, şıgdım boyna. hem eti heder olmaşın̄ diye
 55 ġaFaşına şıgdım. oluyō da şaçma parçaleyā heder_ediya, daġıtiya, ġaradiya,
 siyahlaşdırıyo. başğa hikayem yoğ be donuz_avına ġedēdig avcı ġulubünne
 barabā, ġaraman beline ġedēdig. avcı ġulubüne de dahildik. undan şoñra hebsi

- geldi geÇdi. Őimdi burdurlu ĥavızın bi tűrkűsű vādır biliyűn mu. “ġahba gençlig
geldi geçdi yel gibi” dē. geldi geçdi yel gibi. unuTdum be biliyādım ama
60 hebisini unuTdum. eyi ġāri bi de Őēsi vādır burdurlunuñ.
gűllűg daġınıñ baŐında ųoyun yayılır
aġŐam_olur evlerine daġılır
gűllűg daġınıñ baŐındadır yurdumuz
bir doblanır bir daġılır_ordumuz
65 oluyű mu?
yűrűgler gűçer de her ġoyaġlar yurd_olur
nazlım gűŐműŐ yűreyime derd_olur
elmaliya eŐŐeglēle geđerdig, eŐŐeglerle geđerdig elmaliya. birer ųıl hēbe
ardardıġ. bi cingen yapmaŐı sepet heybeniñ bi gűzűnde. unnāla geđerdig,
70 unnāla geđerdig. varardıġ, bi eve daġādıġ. ihdiyacımızı gűrűdűg, gelirdig
eŐŐemiziñ yañna, eve daġdıımız eŐŐege űcűred_olarag beŐ_on ġuruŐ para
veridig ĥam paraşı hani otel paraşı diyelim ġāri, ora veridig beş_on ġuruŐ.
ordan alıdıġ, heybemizi ardardıġ, bindig mi gine haydi kűge. yaylalara
gűŐmeden ĥayvanna gűŐmeden bir gűn_űnce bi aġırlıġ yıġa gelidig daġa.
75 hani ertesı gűn yűg ġalabalıġ olmaŐıñ diye birazını űnceden yıġā gelirdig.
ertesı gűn malımızı, ĥayvanımızı sűrdűg mű gidēdig. orda evimizi yapādıġ,
űç beŐ_ay orda ġalıdıġ. undan űűnra bűle ekin ĥarman zamanı biTdı mi inē
gelirdig. yaylacılıġ bizim sűzűm yabana yűrűgcűlűg gibi bi Őēdin. zaten
aŐlımız da yűrűgdűr boraŐıya. unu bilmiyűn yalıñız Őu sűleniñ ġarŐısında bi
80 gűçebe ġalmıŐ finikeden. bugűn gűçēñ, yarın gűçēñ, bugűn gűçēñ, yarın
gűçēñġıŐ gelmiŐ, baŐdırmıŐ boreyi. gűçebe gűçememiŐ tabi geçisi var,
devesi var. ordan bora geliyű, boraŐı gűneycige. ĥora evimi yapeñdeyű, ĥu
çaliya da geçimi, devemi sűrēñdeyű. borda ġıŐlēñdeyű. dede, torun, evlad
dērke çűġalmıŐ geđmiŐ. boraŐı bu kűy bora ġurulműŐ. o gűçebe ordan bora
85 gűçűyű iŐde ya, afdal muŐada o anda bordan geçiyű. gűçebeniñ evi nerde,
hangi semTdediñkim bilı borlada? gűçebe Őu isdemiŐ abdes_alceg.
gűçebenin Őuyu da gűçűP geldi yerden getiriyű Őuyu, ordan getiriyű bora.
borlāda Őu yoġ. afdal muŐa da deyā ki geçmen deyű, eyiliP de Őuyunu
içmeñdeyű, bi dā da bordan geçmen deyű. Őusuz. abdes_alceg, namaz

- 90 ğılcemiş şuyu da yoğmuş, göçebeniñ şuyu bidmiş. o yüzden şorda ğaya
vādır, ağaçlardan görügmüyō.dā, dā ğaya. şu aradan görüyōsuñ ğayaniñ
burnunu, görüyōsuñ. bağ ĥu ğayaniñ burnu var ya yoğardan_inen-şurdan
tanı, şurdan tanı bağ, ğayaniñ ĥu ucu vā ya-ğayanın_ucuna varıyō, ĥançarını
çekiyō senin afdal muśa. ya allah, ya bismillah deyā, ĥançeri śableyā
- 95 ğayaya. şu fışkırıP çıkıyō. abdesini aliyō, namazın ğıliyō. şölece bi çakıl
alıP da haneerin deldj yere śokuveyō. şu da bitiyō. şuyun_ağdī yer şöle
bembeyaz duruyō, hala duruyō ya. işde bu köğün geçmen, şusuzluğdan
ğurtulmaśıñgibicesine bi manayla bi isim ğomuş geçmiş. zaten geldi yere bi
isim gör geçermiş. o şindi söleye varıyō söleye geliyō
- 100 sōle süğelsiñ ğalsiñ
serkiz serilsiñ ğalsiñ
biri küçügsōle sōledir, öte yañı serkizdir bunuñ iki kōdür oraśıya
sōle süğelsiñ ğalsiñ
serkiz serilsiñ ğalsiñ
- 105 demiş. ora u isimleri ğomuş. ordan geçmiş yağacı'lige
āşama varma
yağacı'lig de ğalma
demiş. müsavire bağmazlāmiş orda da. afdal muśa bordan, dağdan, tepeden,
düzden, ovadan, bayırdan, ovadan geçmiş teggeye varıyō. u adamıñ_ismi
- 110 yāv sinan_ümme deyil, vahab ümmi gerdē girce gün bi keyig_avına ğediyō.
keyig_avına ğetdinde de u afdal muśada keyig gibi görünüyō buna, keyig
gibi görünüyō. o keyig avına ğeden de buna bi ğurşun śıkıyō yaralı olarağ.
dağdan tepeden afdal muśa ta boreyi buluyō, teggeyi buluyō. bunuñ
arğasından gelen avcı takibde. gözleri açığıśa varma, gözleri yumuğśa öle
- 115 var deyō. gözleri yumuğ oluśa uyanığmış, açığı oluśa uyubatı olurmuş. bu
niye geldiñdeyō arğasından gelene? e ben bi avcıdım, keyig yaraladım,
avımıñ arğasından geldim takibinde deyō. eyi, güzel. neyle yaraladım?
oğunu görseñbilebili miñ deyō, biliriñ deyō. dönüvyō hōle. al, al oğunu
deyō. oğ boraśında śaplı duruyōmuş. al oğunu deyō. orda ĥayatını bağışleyā
- 120 ğāri biyo. orda ölüyō, orda ölüyō ğāri.
u da geldi ava bora śakirle barabā. idiriz bey, idiriz śubaşı esgi ağlāñ. unnā
bütün benim_emsal, avcı arkadeşimdir. dedenile ğetdimizde sōleniñ ĥu

yandē dağa getdig, saley güney derlē, güneye. deden vā. bende cepāne de
 yog. tövegde iki sıķı vā. dolma tüveg zaten. ağyı ğırameyōz ğāriye. sōleniñ
 125 ğarışıısına dōru vardığ. orda iki keglig ķalğdı benim_ōñümden, biri hōle, biri
 hōle, bi birine, bi de birine ikisi düşdü. tüveg boşaldı. üte yañna çeşmeniñ
 yañına vardığ. çeşme vādır orda. çeşmeniñ yañına vādığ, unuñ ķahyaası vardır
 ırza, bayırlādan. idiriz bēn ırza arabayı al ğē dedi, bi yimeg yiyem borda
 dedi. sōlelilē de bi ğaymağlı yōrd getirdilē. yañda davar sürüsü vā, orda
 130 güzel bi yemeg yedig. bizim kōden de bizim amcā_ōlu vādın ıraşığdın ismi.
 ıraşığ_ağa dedi, şindi yemē yedig dedi, şuyumuzu da işdig dedi. ĥordan hōle
 ğedem ali üs başdan ğedsiñ, keklī şōle aşşā çevirsiñ dedi. u salē günēne
 dedim günēye. abe neyle ğedcez dedim ben? siziñ ĥatırınıız_ıçin tüvegde iki
 sıķı vādıñdedim, ikisini de aTdığ dedim. tüveg benim boşaldı dedim. abō!
 135 bizim amcaōluna dedi ki ıraşığ ağa olmadı işde bu dedi. aliye birēz fişeg
 bozām bām dedi. fişegleri bozduğ. bey abē dedim ben, ğabsilini nētcez
 dedim. u da dōru dedi, u da oldu dedi, u da dōru. şindi raşığ_ağa yapcēmiz
 bi şē vā dedi, sen tüvē aliye ver dedi, benim tüvē de sen_al dedi. aliniñ boş
 tüvē de ben alēñ dedi. ĥordan dağın_etēnden hōle ta ben burna ğedēñ, begēñ
 140 dedi. siz yoķardan geliñ dedi. bene verdi tüveg de çoğ gözeldiñ. ķalkıvırı
 keglig, ķalkıvırı keglig, atıveriñ keglī öñüne. hōle toparlayıP boturuduñ.
 aşşādan iremedlig_idiriz bē “yaşa ağam_ali be, yaşsa! dēveri. ırza al da gel
 dēveri, ķahyaası vā ğāri. ırza al da gel dēr. ben ĥurarıñ, ırza ğavzār_oldu. işde
 ĥunna esira ĥanım bōle oldu bu işlē hep. deden de ĥurdu. deden, idiriz
 145 bēñ_üs yañda deden bi iki şē ĥurabildi ,ben yoķardan aTdım da ta aşşā iniyō
 unnāñ yañna. ğediyā ğāri keglig yuķardan. keglig hōle geliyā ben de
 arķasından çatlaTdım mı şaşmeyi tā aşşā iniyō unnān yañna. ne avlā vurduğ
 be!

hadi bām sōleveñ bicēz.

150 yügseg_olūr gemileriñ direyi
 yanığ_olūr anālarıñ yüreyi
 ne sen geljn_olduñ ne ben güveyi
 onuñ_ıçin açığ gider gözlerim
 yetē bu ğadā

155

ĥam meyvayı opardılar dalındān
beni ayırdılar nazlī yārimdēn
eyer yarım tutmaz_ise ŗalımdān
o sebebdēn aıg gider gōzlerim

Derleme yeri :Avşar Köyü

Anlatan :Mehmet BİLGİÇ,78 yaşında,ilkokul 4

Konu :Köyün Kuruluşu, Bahçecilik, Gelenekler

Metin nu. :42

günaydın, ahmed oğlu mehmed bilgiç. avşar dömlü. biñ doquz yüz otuziki. oquma yazma işte... hayır hayır dördüncü sınıfa gadar oquduğ. dördüncü sınıfın mardayında bubam çalışmag için beni buraya aldı geldi aqçay ilkoqulundan. burda aşşā yukarı işde aşşā oniki, on üç yaşlarındayқан işiñ başına geçdig. işi idare eTdig. abēm asgere gedmişdi. abem asgerden geldi. u aldı işi. işde biz böyle devam eTdig, bugüne gadār geldig. şimdi esas kōmüz biñ doquz yüz, biñ sekiz yüzlerin soñlarında qaş avşar küçüg avşar dē bir yerden gelmişle,ora yerleşmişler .ora yerleşdiglēnde orda qaş sene qaldıqlarını bilmiyorum. bir zaman geçdigden soñra dedelerimiziñ orda oturuқан gōmşularınıñ davarları dağa gedmiş, kimse gelmemiş. arqasından cocūñbirini göndermiş filan mala baqıñ geliñ. varyarı altı kişi eviñiçerisinde altısı da mefat etmiş. boraya diyoru ölüm geldi diyoru, biz burdan gidelim. ordan gēdiyarı. benim sūlaleyi gēdiyarı, uğradiyarı unnarı. ben bunnarıñ cenazaasını defeTdigden soñra size yetişiriñ diyōru. onnarıñ cenazaasını defnediyor, defneTdigden soñra yetişiyıllar. qaş qalkān diye bi yer vardır qalkānıñ üs kısmında bi tarafa oturuyoru, oranıñ ileri gelenlerini çağırıyarı, işde boraşı seniñ olsuñ, sen borda otur diyorlar. dōrd sene orda gāliyar. oraya bi sarnış yapıdırıyoru. sarnıñ ismi aqıllı sarnıcı. bundan soñra ora gēdmiyor, qalkıyor ordan fetiye ovacığa... benim qendi sūlalam bu fetiye ovacığa varıyor. fetiye ovacığa vardı zaman aynen qalkāndaqı olay orda da tadbig ediyarı. çağırıya ileri gelenlerini. tabi u zaman için milled gōşmen, yeni gelmiş. herkeSiñ insana ihtiyacı var. ordan boraşı seniñ olsuñ diyallar, oturuyoru orda. on yedi sene gāliyarı fetiye ovacığda. on yedi sene soñra tabi bi qarşıya gelmişmiş. tabi bi duz burunu diye bi yer var burada. orda deyirmen var, un deyirmeni var. deyirmende bi yunannı çalışıyāmış. orda yunanniye görmüş. ne var ne yoğ memlekeTde doşdum demiş. e memleket işde söle böyle anladmış.

e filan ne yapıyar öldü, filan napiyor öldü birağdı insannāñ hepsi ölmüş. geliyarı sıra bize gelmiş, biz ölmemişiz yine bereked. alalım. burdan alkiyallā, bōrdan sayile gōçüyollā. sayilde goca avşar dē düzlüg bi yer vādır. u düzlüg yere oturuyollar. orda aç sene aldıarsā aliyallar. duz burnuñ arşısı kōleri, buraşı avşar. burada bina yoğ. burada bina, bi ilerde var bi bina, bi bina da köyüñ hōraşında var iki, bi de ilerde var. üş bina var. buraya küçüg yemen derlermiş. ağaş daş_olmadī için gelen çocuğ hāşdalanır, urturamamış. urtaramazmış paçayı, ölürümüş. undan soñra aç sene orda aldıqlarından soñra avşarda goca avşarda biñ douz yüz sekiz senesinde seferberligden_önce yani urtuluş şavaşından deyil de seferberligde bora geliP borda aliyollar. erkeğ almiyarı kōde. herkes şavaşa ediyoru. şavaşa edince borda insan olmayınca gōçemiyollar, kōde aliyallar. kōde aldığdan soña biñ douz yüz sekiz senesinden bāri burda yaşıyollar, avşarda yaşıyollar. işde avşar biñ douz yüz sekiz senesinden bāri avşarda yaşıyollar. undan soñra sahil gōçebelerini gōçme işini bırakıyollar, çobancılığ bırakiliyoru. çünkü insannar seferligden çığığdan soñra, isdiğlal hārbinden çığığdan soñra gideceleri yeri yoğ başğa. borda aliyollar, boraya mekan tutuyollar. o günden bugüne addar burda yaşıyollar. bugün sekiz, on, yüz_iki sene olmuş buraya yerleşeli avşarlar. şindi avşarlarıñuruluş şegli böle. orta aşyadan gelme, avşar beylerinden, avşar boyundan gelme boraya. işde biz de avşarlıyiz. heralde otuz_iki mi otuz sekiz mi avşar var türkiyede. bu avşarlarıñ bi parçası da biziz.

undan soñra gelelim kōmüzüñyerleşimine. isdiğlal hārbinden geldigden soñra kōmüz tabi birkaç kişi aldıse onnarıñ zūriyetinden_üremiş, bugünkü durumu almış. u günden bu güne yüz seneniz_içerisinde aşşā yoarı yüz_hane varısa buraşı, yedmiş hane de dışarıda varsa, yüz yedmiş hane olmuş, yüz seksen hane olmuş. bu altı yedi hane bi ev gelişi. altı yedi hane bi ev işde bugüne addar bugün borda avşar_olmuş. işde avşarlar burda alıřmıřlā, arpıřmıřlā. işde bađ bāçe ıvır zıvır derken bugüne gelinmişlē. esas şindi köyüñ yerleşim yeriniñ tabi tarihini bilmiyorum. ilerde kale vardır. bu şindi hōcanıñ_oturdū yerde bir kale şeglinde çevrilmiş zamanında. burda oturduğları yer yügseg, orda abirler ıkıyoru. emme yunannılardan, emme bizanslilardan, emme hitidlēden hangilēnden_oldūnu bilmiyoruz. belirli yerlerde şēler ıkıyoru, kabirler

çıkıyor. hatta şöle kabir bile çıkıyor, kiremidle örtülü kabir çıkıyor, üsdü
 kiremid dögmüşler. unile örtülü bile kabir çıkıyor. yani bunna gaziP da del de
 60 dengele. bilereg değil dengele. şimdi şordeki kölnar diye bi şu vardır. u suyu
 buraya getirmişler. u galeye de elmacığ diye bi yer vardır, elmacığ, koşarodluğ.
 u çünkü şartlar sayesinde galeye suyu getirmişler. tabi galede yaşamları sürmüş.
 ne gadar orda savaştı, müdäle eTdilerse eTdiler. bura geliP burdaki araziden
 yeP_içip orda yaşamışlar. işde insannarıñ tabi tarihi ben bilmedim_için... tari
 65 bilsem bunnarıñ daha güzelini añnatırım emme bilmedim_için, tarihiñ ni oldunu
 bilmedim_için anlatamıyõñ. tabi tarihiñ kendi tarihlēmizi aşşā yoğarı biliriz de
 üç aşşā beş yoğarı, bugün turg tarihinden önce burada yaşayan tarihile bi
 elakamız olmadı için onun bi bilgiye şayıP deyiliz. ancağ bırağdığları
 eserlerden, bugüne gaddar işde burda diyem ki ilg gelen gale tipi yapılan
 70 deyelim ki harsız yapılar, daşdan yapılar. ikinci yunannılarıñ olşa gerek, kireş
 yapılar. kireşten yapılmış. bu dāñki_izim, bu uvaniñ_etrafları, bollar, öte tarafı,
 dādan tarafı her yer binaymış, sökümüş. niden bina oldunu biliyõsuñ. oralar
 tarladan toPlanmış, tarlarıñ etrafına duvar çevrilmiş. bu duvarlar dağlardan
 niyle getirdiglēni bilmiyõm. ellerine mi getirdiler, hāyvanna mı getirdiler,
 75 yoğsam bi aled yaptılar da aledle mi getirdiler, bina yapmışlar bu memlekete.
 aynen şehir halinde bi yerleşim merkezi, belki elmalı ovasınıñ_en büyüğ
 yerleşim merkezi burası. elmalı hāriç yani şēden_önce yani turglerden_önce
 yunanlılar, yunanlılardan_önce yerleşim merkezinde en şē. niden boraşı deyecēñ.
 burada kendileri māfaza edmeğ_için kale var, kale var. şu anda duruyõ, yııklığ
 80 mııklığ etrafları duruyõ. hala da duruyoru. bunuñ dışında üç dane höyüg var
 elmalıda: bi elmalıñ antalya yolu üzerinde bozhüyüg var, bi bēleri beriye
 geçivēdinde hacımuşalarıñ_orda vardır bi höyüg, bunnar heralda u zaman_için
 kendilēni qorumağ_için yapılan bi höyüg. bunnar geçmişde yani bugün
 yunanlılardan_ovelki devirlerde yapılan bi höyüg. tabi yunanlılarıñ_eseri burda
 85 qale. bu qalede unnar da yaşamışlardır, muhāğğag yaşamışlardır. tabi tarih aşşā
 yoğarı bunu şey yapabiliyorum ben cayil oldum_için. şimdi insannarıñ yaşam
 şegli burda heni insannarıñ yaşam şegli evāla arpa, buğday, fasille, mısır... bu
 bidgilerle zamannarını geçirmişler. hatta şöle bizim burda bi uçarsu dē bi şu
 varmış gömbeniñ, gömbeniñ_üzerinde. fağag öle güzelki cenab_allah insanõluna

90 ni yardımlā yapıyoru. kış_ayında kapanıyoru, yaz_ayında açılıyoru bu tarafa. yani sebebi bu dāñ_üzerinde yedi tane göl var ufağ. ufağ böyüg yedi tane göl var. bu göllēde gış_aylarında biriken sular tabi tabiyatñ zamanı geldinde boşalıyor, dolıyor. şe bu tarafa akiyoru. bu tarafa ağıdī zaman bu elmalı ovasını gelir kaynā yaş sebze, fasillerdir, şudur budur. bugünkü şardlarda şu bahçalarıñ

95 sulanmasına sebeP_olan bir su hikmet-i ilahiniñ vergisi. bunu şimdi hiçbir tarafda olmiyan bir şey. bu yaz_ayında, aklar yaz_ayında kapanır. bunun arka tarafında pahıl su diye bi su vardır. aynı su bu sefer tersine güz_aylarında yağmırlar başladında akmaya başlar, yaz_ayı geldinde kapanır. u zaman derlerki yazıñ_öbür tarafa geçiyā. hāyır öle deyil. herkeSiñ membağı. ayrı membağı

100 gürudunda u su da güruyor. bunun membağı da yazın açiliyā. çünkü dedim göller var ya. göller de gürudū zaman bu da güruyor yani. biñ doğuz yüz aşşā yoğarı segSen yoğ biñ doğuz yüz kırğ beş, kırğ beş kırğ yedi kırğ sekiz senelēnde üç sene dörd sene bi gürüglüg_oldu. bu da gürudu, akmadı yani. çoğ_az ağıdī. tabi memleket u zaman_ için bir şey yapamadı. yapamayınca da ertesi sene allāh

105 verdi, ortalığ her yer su oldu. diyecēm kōmüzüñ_ işde gelir kaynā fasile, arpa, būday, çobancılığ. şu görmüş olduğun şu dağ benim bildim zamannarda en_ azından yirmi biñ küçübaş hāyvan alırdı. şu da bunnar sahilden bura gelir, burdan bu yaylıya bu dağa bu gızılāç, bayındır kapağlı, avşar, armudlu, bayad, bu dā böyle belki yirmi biñi geçig hāyvan_alırdı günnüg yani. tabi insannar

110 göçebelē bırağıdılar, hāyvancilī bırağıdılar. soñra orman da dünyada eseri az_olan bi orman. ormanımız sedir_ormanı yani az bulunan bir_orman. bu ormanı devlet māfaza altına aldı, şimdi guşdan başga içerisinde... bi guşlā bi domuzlā geziyor, başga gezen yoğ. onun_ için memleketimiz hākikaten yaratılış insannarıñ yani yaşēP de “ah memleketimiz hōle diyeceg” bir şeyi yoğ. niçin yoğ? dünyanıñ_en

115 güzel yerindeyiz. en güzel olan şeyi şu görmüş_ oldumuz hāva. şimdi şorda oturuyona şu hāvayı bugün türkiyeyi gezseñbaşga bi tarafda bulamazsñ. niçin bulamazsñ? bu hāvanıñ geldi yerde sanayi güruluşu yoğ. cebelitarığ buğazınıñ hāvası buraya geliyarı. bugün dondūn zaman on beş dağga yolculuğ yapıdñ mı, çekedi çıkar, gez. yandıñ zaman on beş dağga yolculuğ yapıdñ zaman yarım sād

120 çekedsiz gezemezsiñ. çekedi gēceñ. bağsā sen de gēmişñ. hakikaten

memleketimiziñ insannarı insana yakın çoğ, insancıl_olan insannar. ırğ bir_öldü için, değışig olmadı için oramızda fidne ficir hiç bir şey_olmaz. olur insanoğlunuñ yaşamında olur da öle şēli aşırı bi işimiz olmaz.

- bu elma bahçecilı biñdoğuz yüz_elli üç senesinde konya ereğli diye bir yer var.
 125 konya ereğlide şöle tiren on beş dağğa bi şelig bırağdı, hôle bi gezdim. ne antalyasında var ne adanaşında var, ni gezdim yellerde. hiçbir tarafda olmiyan bi yapılar, turg_evleri. dışları sıvalı, etrafları çitayla çevriliş, çiçeğlig yapılmış. ordan bir ihtiyara sordum. dede bu geliri ne boranıñ dedim ben. “elma bāçaşı” dedi. burda gazanırlar bunu ālar, adanada yēller dedi. hōşuma getdi. nasılśa
 130 undan soñra bize bi film çevirdig, bi şē geldi. izin çıkarTdig, kendimize. bölüg komutanınıñ da hāberi olmadan dönüşde tireni ordan gaçırdım, gayem orayı geziceñ, ereğliyi geziceñ. undan soñra bırağdığ, tiren getdi. vādım dedim ben, bōle bōle, garnım_arıdı, tuvalete gēdmişdim, tiren gaçmış” dedim ben. şeyi imzalēveñ. bileti imzaladılār, gezdim. bizim burda da vārdı borda çoğ deyile
 135 birer_ikişer amayśa elması, söbece bir elma, gırmızı işde o elma. oranıñ bāça türü ordan geldigden soñra buraya hedi bāça yapalım dedig bubam_ıramedlē cenned mekanı, buraya...egmeg ne yecesiz bāça yapıP da dediler. bağ doğuz y yüz_elli dörtde, doğuz yüz_admış dörd on sene bu on sen ben ağılm erdiñde bu bāçayı yapśa u gelirle avşarı satın_al şindi. undan soñra şorda bi dölüm yer var
 140 bizim ,birazına selvi çibī yaptım dā öle şēli yoğ. bā bāça şēli yoğ. selvi çibīni neyi işi kim getirir, zengin_olan getirir. finikeden birkaç_ā şekerçiler dē birisi, undan soñra tatabacağ dē birisi selvi bāçaşı yaptı. fidanını ben verdim. undan soñra şekerçiler de elma bāçaşı yaptılar. tabi unnar memlekede örneğ_oldular, mühendislerini şēden getirdiler, ingiltereden getirdiler mühendislerini. borda
 145 buda şekillerini, şununu bununu millete tabi çalışan insannara öretdiler. bunuñ şeyinne ben de getdim oreya, ara sıra vardım mühendise sordum: bu niye bōle yapıliyā? diye biz de aşşā yoğarı budā şeglini kendimize belleTdig. işde undan soñra u şeyi laf_edceğdim. yō selvi çelini burda kōde arkađasıñ birisi ertesi seneye ğalanı aldı. u gün üç yüz yimbeş lira paraşını aldım adamıñ, ben akıl
 150 vereceñ dedim ben. bu sene yetişmez dedim ben, belki seniñ_evladıña yetişir, evladıñ evladına yetişir dedim ben. e nēdicez? bu selvi bāçesi yapıcāñ, elma bāçesi yapcañ dedim ben. ben bubamıñ gönlünü edemedim dedim ben, sen bari

yap. yav para verdim buna. e ben de sene akıl veriyōna dedim ben, ben de sene
 155 akıl veriyāñbağ dedim. ben elma bāçesi yapāsañkendini ğurtarıñ. üç beş sene
 sonra gelir alırñ. lēkin bunu digdñ zaman dedim bu ğalınlēceg de satican da
 tüccarı çıkıcağ da dedim ben, sene para getirceg. bu para getirmez sene dedim
 ben. e ne yapēn? ne yaparsan yaP, isdersen yağ dedim. ben para verdim dedi,
 160 yařamācañ dedi. bunnarı dikeceñ ölēse dedim ĥorda bizim tarlanıñ üsdünde bi
 yeri vardı dörd dölüm. oreye dedim bari yaP. içine fasile eg dedim ben. güze
 çevirirñ. u zaman ĥayvandan mümkün mü dışarada bi řē olñ? muĥağğağ
 çevirceñ, řē altına alcağñ. tabi çevirdi, ĥay_allah senden razı olñ dedi. dörd
 dölüm yerle hemen hemen avşarın yarısını satın_aldı. sonra u ğadda yani
 diyelim ki yümbeş, otuz, kırk dölüm yer_aldı. dörd dölüm yerden ötēnki gibi
 165 çalışsa bunuñ almaşı mümkün deyildi. ne alcağ, ne ğazanıP da ne alcağ?
 fasile kıaldırıcağ. işde bi fasillenıñ gelirinne yaparsa yapıcağ, yaPmazsa
 olmiyeceg. yalnız diyecem köyüñ insannarı örneğ_oldu, yapıldı. undan sonra
 bizlēr de digdig doşuz yüz_aldmış dördte. tabi işin_içerisine girdig, çalışmaşını,
 budaşını ařşā yoşarı elmalı ovaşında antalyadan kıalқан bi mühendis beni
 bulurdu burda muĥaққақ. u zamankı insannar maşada oturuP, mühendislig
 170 yapıyordu. ācı görse diyelim ki ģde ācını görse zētın_ācı, zētın_ācını görse ģde ācı
 diyen bi tip. u zaman öle. řindi šeTmeg deyil de öle. üniversitede siz okiyōsuz,
 bağ gelmişñiz burda niler_örmeg_istiyoşuñuz, bağ burda bi řēler
 örmeg_istiyoşuñuz. niçin? ihdiyaç var. neye ihtiyaç var? geçmişe de ihtiyaç
 var, gelece de ihtiyaç var. bugün geçmişi öreniP de gelece bi temel admag_için
 175 geçmişi öreneceg, geçmişi örmeyince gelece temel_atamazñ. mümkün deyil.
 e unuñ_için tabi biz ğarı işde çalışdığ, çarpıdığ. elmalı ovaşında ařşā yoşarı
 ismi duyulan bir adam_olduğ. şindi de anılmayan bir adam_olduğ. yaşlandığ. her
 řē biTdi. hindi de anılmayan bi adam olduğ. allah razı olñ siz şabaĥ geldiñiz,
 kıapıyı ařdıñız. sizden allah binlerce razı olñ.

Derleme yeri :Avşar Köyü

Anlatan :Ziynet GEDİK,67 yaşında,ilkokul mezunu

Konu :Adetler

Metin nu. :43

- mêrhaba tēzem. zînet gedig. admış yedi. var, hâyır, burda oğudum. biz orağda
 bişdig tēzem, çapa da çapaladığ, her işe getdig. biz arkaşı çocuğlu, eli şırlı iş
 yapıdığ. şindi rahatsız emmē u zumannarı yapıdığ. çocuğlamızı okuTduğ,
 memur oldular, ıalğdılar getdiler. şindi de bāçecilig yapıyōz. başga bi iş
 5 yapımyōz tēzem. şindi de bāçecilig yapıyōz. elma, armıd her şē var. egmeg
 yapārdığ. bi ilēn egmē şabāla yaparız da işe geçerdig hızmata. esgi günnerimiz
 bōleydi tēzem. bizim düğünnerimiz davı^ollı zurnalı oldu. gağnı vardı eveli, iki
 öküzle çekilir.
 –gañiyle geldi benim yüg.
 10 –gañiyle eşyayı yügler.
 –gañlı vardın eveli, gañlı deler, gañlı dellērdiñ ganadlı. ben de atıla geldim.
 gelin almaşı atıla geldi. üç... bi gün bayrağ, keşgeg dövülür. keşgeñ içine baħar
 goyarız, ezeriz, süd goyarız, ezeriz keşge. duzunu goyarız, güzel olur. soñra da
 üsdünü yālı yēriz, yenir. düğünde et yemē yaparız, fasile yemē yaparız, çorba
 15 yaparız, helva yaparız. ğarma helva, un helvaşı. bi de bōle dōrd beş ğap
 yemeg olur düğünnerimiz.
 –şabaħ, cuma günü bayrağ olur. cuma günü bi şē yapalar. bayrā ašallar. namazı
 ğılallar geliller. bi yemeg yerlēr, ağşam olur. köyüñ gençleri köyüñ ortaşına
 toPlanır. ora bi ateş yağallar. buğdayı ısladılar, unu dōğölceğ hale getiriler.
 20 yirmi otuz zopa başlāllar tāğ tüg. öñüne gelen u keşge döver. u keşgeg olduğdan
 soñra belki bi šād belki iki, iki buçuğ šād keşge dōdügden soñra orda ğari
 oynallar, eylençe yapalar, davul zurna, çōr çocuğ, çırış ğıyamed undan soñra...
 –eve geliller de yimeg yeller, davılcıllār...
 –ertesi gün düğün başlar.
 25 –ertesi gün ğız kınaşı olur.

- başğa kölerden gelenner olur, ulam ulam gelenner olur.
 –kınacılar gelir.
 –atlarla geliller öle araba maraba yoğ. tā elmalı gibinin tā orlādan atlarla geliller buraya.
- 30 –āşam gız kınaşı olur, ğadınnar gelir, erkegler gelir. toblanıllar şangır şungur.
 –u zaman erkegle oynamiyā.
 –ayrı ayrı
 –ğadınnar arası erkegler arası.
 –ğadınnar bi yerde. u günde geçēr, ertesı gün olur. gine aynı sabaĥdan devam
- 35 yeme içme... gelen yemeg verilir, keşgegler bişēr. keçiler kesilir, yemegler verilir. undan soñracıĝ āşam olur, nerdeyse ğāri gız evi, gız evine geçerlē ğāri. ulam ulam atlarla, gece olunca çıra yaqarlar.
 –sād beşde gelin almaşı olur.
 –undan soñra ertesı gün gelin almaşı olūr, gelin almeye gene her kölerden
- 40 geliller. milletiñ işi yoğdur ğāri geliller, düğün dediñ mi herkese ayındır. her yerden geliller.
 –gelin kıımıśı sabaĥla erkenden qalkār gelin oldūnda.
 –dūr ğarı u soñra.
 –qalkarśıñ.
- 45 –davıl zurna oynalağ, oynalağ... yolda erkegler oynar, davıl zurna çalar. erkegler oynar. ta gız evine olan gidmez, ayıp. olan evde begler. undan soñra varılar, gelin hazırdir. çırırış ğiyamed. anaśı bubaśı aqlalar, gelini öğleden soñra alılar, geliller. damad eviñ öñünde begler.
 –eviñ öñüne geliller, aTdan indiriler. gelini indirdiglerinde indirmezler,
- 50 aTdayқан indirmelig veriler, toPlallar. amcaśından elli biñ nira, dayıśından admış biñ nira, tēzesinden yirmi biñ nira...
 –halaśından śıĝır, ötekinden ğoyun.
 –ötekinden çencire, undan çanağ.
 –undan soñra gelini ğatallar evē, gelin āşama ğadar gelin ğedenin elini öper.
- 55 –gelin inēr aTdan, eve girer, boreya gelir. çıkar. undan soñra yemeg verilir. aĝşam yemē gene aĝşam yemē verilir. duva olur, aĝşam olur işde. herkes eve girēr, evine girer ğāri herkeS.

-olanı düveleg düveleg beş_altı kişi geliniñ yaña gatallar.

-şabah_olur. duvağ_olur. gene kiyersiñ beyazı, ertesi gün beyazı kiyersiñ, herkes

60 toPlanır, ğadınnar gelir geline bağmaya.

-gelin yüzü deller ğāri una

-gelin yüzüne geliller.

-orda düğün_olur. geline delbeg, delbeg çalalar. ğadınnar oynār, gelin yüzü

65

olur. çay_ıçeller, şeker verirsiñ. kalkanlar ğedellēr. çeyize baķallar. bōça

ğonurdu. kendimize mi? ya kilim, bi bırığ, beş çanağ, bi tencire. eveli

öleydi. ğızım ğoltuğ moltuğ yoğduñ. bi de maķķat... bi de maķat. bi

namazla ğayınnanıñ_evine ğedēdig. bize eveli çoğ bi şē vermediler. fakirliğ

de var a çocūm. şindisi çameşir makinesi şeyirde de var, kōde de var. bılaşığ

makinesi bu kōde de var, bende de var sende de var. olma mı nenem be! ben

70

kaç yaşındayın? ben admış yedi yaşındā ğadında olma mı? çocuğlarım,

gelinnerim var. biri çoruma ğetdi biri demirede bōyüg_olan_ayrıldı.

ĥayırlısı olsuñ tēzem, allah ğine ĥayıır ğörecēmizi nasib_etsiñ, añaşacānı

nasib_etsiñ. bu işler bōle.

-şuvan şuyu şıķardığ, kekig_ıçirirdig, elma yağı çalardığ, duz ğavırıldığ.

75

nazar_olmuş mu duz ğavırıldığ, duz ğavıTdırdığ. bi ğocağarı getiridig eli

sepetli. una duz ğavıTdırdığ. çocuğ_eyi olurdu. ni yapcağ anacım çocū

olmannā? esgi öle doğdur mu vardı canım? çocū olmannara ūraşa yapalar.

ğedellerdi erennere, evliyelere ğedellerdiñ. ollara bağlallardıñ, pala

bağlallardıñ, duğa edellerdiñ, orda yemeg yellardiñ. benim da olmadı. yedi

80

sene teggeye ğetdig. ğayınnam ğötürdü. biraz ğarıle onda bi ĥoruz kesdig, bi

yemeg yapıdığ, yedig. oldu, allah verdi undan deyildir de allahıñ vergisi

tēzem. allah verdi, yedi seneden soñra oldu. işde öle. üç dene olan verdi

allah. ben admış yedi diyana, yedmişe varıyandır. gene ufağ deyiliñ, ben

ölum_elli yaşında.

85

-çocuğlara napallardı eveli biliyōñmı? anaşon_ekērdig biz. u anaşonuñ

şuyunu ğaynadırlardı ğārnı ārıya de, çocuğ durmiyā dē mi anaşonuñ şuyu

çocuğ uyūrdu. belki bayılırdı anaşonuñ şuyunna, belki

şarĥoş_oluP_uyuyōdu. ah çocā iyi geldi, çocuğ_iyi ğeşdi delerdi. şuvaniñ

şuyunu verilēr bolca. çocuğ işdi mi zaten bayılıyōdu. çocuğ_eyi oldu

- 90 dērlledi. çocuğ ħâsdalandı mı, çocuğ nazar oldu, nazar oldu çocūñ üsdüne bi dülbend örteller. eh gelir bi göcağarı üsdüne üf üf üf üf üf üf çadır çutur... undan soñra köyün işi çoğdur. ni diyem başğa dēzem?
-höşmerim eveli yağını ğatarşıñ, yağını ğatarşıñ, ğarışdırışıñ. undan soñra ununu ğatarşıñ, ununu ğavırışıñ, ğavırışıñ, ğavırışıñ, ğavırışıñ, ğıPğırmızı
- 95 olur u. un ğızardında içine fındığ fısdığ ğatārşıñ. biraz dā ğavırışıñ, undan soñra şu ğatārşıñ. şekerini ğoyarşıñ. biraz da bişirisiñ. şu ğoyar da undan soñra helva olur. güzel olur. un helvası aynı höşmerim gibi oluyōr. anacım ğaymağdan olmaz. evde yaparsañ ğaymağdan da yapabilirsiñ. evinde yaparsañ ğaymā ğatāşıñ, ğarışdırışıñ içine. un ğatarşıñ, ğızarı tabi u daĥa
- 100 dadlı olur. daĥa güzel olur. çünkü ğalabalığda yağıla edeler. ğalabalığ oluyor. bi ğocca ğazan ediyōñ. mesela tabi canım döğün bu mevlüdlerde, düğünlerde öle yaparız. zaten üçer ay asgerlig yapıdı. memur, beşer ay, üçer ay asgerlig yaPdılar. yemeg yaparız olanlara, duva eTdiriz. mevlid okuduruz. şabah da toPlanır, herkes caminiñ öñüne telledünnenir.
- 105 asger üratma şeyi var, duvası var dēller. ora toPlanır, herkeS duvayı eder, asger biner geğer allāşmarladığ dēP de. işde öle. duz yemē yaparız. ĥafda sōra yap dēzem, on beş gün sōra yap. kendine göre ħalkışıña göre, isdediñzaman yapılır. diş köllesi yaparız, yaparız. yemē yaparız da duz yemēni undan soñra çocūñ dişi çığdında bi de diş köllesi yaparız. u yemeg olmaz ğāri. kölleniñ içine mesela noĥud ğatarız, fasilye ğatarız, şe ğatarız. fing, fing, fing dēr, arağa ğatarız, bağla ğatarız. hindi bağla ğadmiyōz ğāri. göca faşulyalar vara unnarı ğatıyāz. Bişiriz, undan soñra ceviz düveriz. yaĥud ğırarız, bütün ğoyarız. üsdüne döker döker ayrı yiyen yer, ğoyarız ğırañına. undan soñra meyvasını yeriz, mesela portakal, elma
- 115 ğoyarız tabağlara ne varısa fındığ, fısdığ undan soñra da unnarı yēriz, köleden sōra. işde öle. hediyeler veri, tabi hediyeler gelir çocuğlara, çocū yoğlallar. para veren para veri, elinde ne varısa... ĥavlı getiren ĥavlı getiri, dağım getiren dağım getiri. işde öle. sen de sağol ğızım.

Derleme yeri :Armutlu Köyü
 Anlatan :Arif GÜRKAN,63 yaşında,ilkokul mezunu
 Konu :Şiirler
 Metin nu. :44

merhābā, hoş geldiñiz. adīm şayir arif gürkan, şayir arif gürkan. şu anda admış
 üç yaşındayñ. oğuma yazmam ilkoğul mezunuyun. armudlıda dōdum. dōma
 büyüme ġaracalılar sūlalesiniñ ve mollēpler sūlasesiniñ yani babam
 mollēPlerden, annem ġaraca alilerden ya bu köyün yerlesiyim yani. şayirim.
 5 köyüm, köyümñ durumu biñ sekiz yüzyıllarında ġaraca ali, ġaraca aliler,
 yusufçuglar ve göde arablar deye üç şēden sūlaleden meydana gelmiş. tipig bi
 anadolu köyüdür. bu kōde yıllardır ġadınımız, ġızımız heP iç_içe, ana, bacı,
 ġardeş gibi devamlı olarağ yaşamışdır. biñ sekiz yüzyıllarında ġurulmuşdur. o
 günden barimegde tabi o zamannarı yıllarda armud çoğmuş, köyüñ_isinde
 10 elmalı da ilçemiz olduğ_için armudlu, elmalı, armıdli köyündeniz yani. elmalı
 biliōsuñ. tarihiyle, her şeyiyle zaten ben onu daħa soña şirimde añnatcam. öle
 olunca biz bi anadolunuñ tipig bi köyüneyiz yani. bizim köyümüz, ġadınımız,
 ġızımız, bacımız herkeS bidir. kāvemiz yoğ efendim. bi kötü bi şeyimiz yoğ.
 ġırsızlımız_olmaz. herkeS bāçecidir veya seralar da var. aşşa yoğarı kırğ dönüm
 15 ġadar elma, armut, efendim ġayısı, fişne her şē vardır bizde. ama şunu sölem
 herkez tüm olarağ kimse kimseniñ şeyine habersiz_olarağ bi çocūmuz dayi gidiP
 de almaz yani. öle bi tipig kōdeyiz. e yani aşşa yoğarı selçuglular zamanına veya
 geşdigden soña oşmanlılar döneminde yaşamış. bilħaśsa benim nenem yani
 padişahları da görmüş, yani padişahlar zamanında yaşamış. annennem evliya
 20 gibi bi ġadındı işde. undan soñra da tabi ġurtuluş savaşı, daħa soña da ma'lum
 tabi tabi annennemde bu kōden. annennem ġacı ġızı diye bi evliya gibi bi
 ġadındı. tabi, tabi, tabi, tabi. mesela abdilmecidi, abdilhamidi onnarı bütün
 añnadır, sūltan reşadı bütün añnatırdı. ya u zamannarı çekirge yoğlunu. efendim
 yani efendim ġıdlı hePsini o ġurtuluş savaşındāki milletin mesela ayandaki çarı
 25 yaħuT da ġayvannarıñ içinden çıkan arpaları yidiglerini çoğ, çoğ iyi añnatırdı.
 bütün şeyi ben ona añnaTdım. daħa soña da benim ġocam aşşa yoğarı dedim ya

üçcüz talebesi var. benim hócám kırtuluş sávasında atatürkün şesi sólever
 yaveri. baña bi anı bırağdı. dumlupınarda toP mermisi, şarapnel mermisi asgeri
 bitiriyō yani sancağları oldıbi yuduyō. ama sadece bileg ve sancağ gáliyōr
 30 sadece bileg. o zuman diyo ki kıaltırıyō arkaşında kıalpā dahi yani paltoşu o dahi
 düşüyō. diyo ki allahım şaña hámđ ü şükürler_olsuñ, bu vatan gurtulur. bunu
 dedigden soñra tabi yine yaveri oldü için diye tabi bizim ondan aldımız şeye
 göre annama, duydümüza göre diyō ki ankarada ayşe tatile çıkacağ diyō. ayşe
 tatile çığacağ dedinde milled tatile geğeceg Sannediyo. ertesi gün tabi poladlıya
 35 gadar geliyā. yunan ve ordular yani ingilizler falan o anda şe başliyō, sávas
 başliyō yani devamlı olarağ ğan gövdeyi götürüyō. bozuldü zaman yine hócamiñ
 dedıne göre yañında tabi atatürk millet bütün ğaçıyō asger, türg_asgeri o zaman
 kıaldırıyō yine ellerini “e büyüğ allahım diyō” yani padişaha yani konstantine mi
 yardım ediyōñ, çan çalınmaşını mı isdiyōñ minarelerde? diyō. sanki otomatig
 40 gibi o bütün asger oldıbi tınaştepede geri dönüyō yunana yani geriye çekdiriyō.
 daña soñra da malum deñize kıocatepe ve doğuz_eylulda da izmire döküyō. ha bu
 şekil bi kōdeyiz yani. işde öle köyümde oğur yazar çoğdur. valimiz şu anda kırg
 sekiz tene görev yapan öretmenimiz var, efendim altı toğtorumuz var,
 mēndizlerimiz var, avuğatlımız, şavcımız, efendim ğaymağamımız, vali
 45 yardımcımız yani yuşufun_ābesi iki ābesiniñ birisi ğaymağam vekili. bi tanesi de
 şe vali vekili. bi tanesi de ğaymağamdır. parta vali yardımcısıdır birisi yani tipig
 bi yani aydın bi kōdeyiz yani. e biz de şairiz yani. şundan şair olmaniñ nedesiyle
 dedig ya fakirliğden büyüdüğ annem, ninem oldü için evde iki tane dul ğadın
 için okumaya gidemedig yani. beşin sınıfın beşinde pekiyiyle geğimiz halde
 50 mālesef oğumaya gidemedig yani. onnar göndermedi. bi ben varım, tabi başğası
 yoğ. odun gelceg, şu gelceg. tabi bu zaman gibi deyil ama biz de halimize
 binlerce şükür olsuñ yani allah der ki: hz. ali herkeSe layig_oldü mertebeyi
 vermişdir der. kediniñ de ğanadı olsa hāvada bi dene ğuş ğoymazdı der. o
 sebepten yani biz de bōleyiz yani tagdir-i ilahi. neyse o ama aydınız tabi.
 55 ma'lum işde. öle aydınız şimdi.

ilg_önce kendi hāyatımı okuyim.

yıl biñdođuz yüz kırg yedi

añşaP bi evde bi bebeg doğmuş

doğar doğmaz analı babalı öğsüz_olmuş

- 60 her gelen bu yavrunuñ başına gonmuş
 böyle bi bebeg görüseñ beni hâtırla
 hiç çocuğlū nedir yaşayamamış
 baba şevkatı nedir tatmamış
 annecī onu hiç goynundan admamış
- 65 bi yetim görüseñiz beni hâtırlayıñ
 yedi yaşında oğula gidmiş
 anaśı gündüz orağ biÇmiş, gece yün_eğirmiş
 ne mesağgatlarla serpilmiş büyümüş
 bi örenci görüseñiz beni hâtırlayıñ
- 70 on_iki yaşında köy hergelesi güdmüş (yani şığirtmaç)
 guyuya inememiş lasdig çarığdan su içmiş
 koşarken ayağı delinmiş, pişmiş
 küçücüg bi şığirtmaç görüseñ beni hâtırlayıñ
 demreye gidmiş çalışmaya
- 75 yadmış çadıra
 ömür_añnatılır mı üç beş satırla
 çekdiğim çileyi yügleseñ götürmez katırla
 çileker birini görüseñ beni hâtırla
 doğan her çocūmuz muh̄taçtır anaya, babaya, mutlu bi yuvaya
- 80 yıllarca özlemimi çekdim babamdā duyacām diye ölüm diye bi hoş sedaya
 senelerce giTdim elmalı ovasındaki köylere baheelere, budaya
 bahçelerde buda budayan birini görüseñ beni hâtırla
 yirmi yaşında fidan gibi giTdim_asgere
 memlekeTde güvenim yok ki pedere
- 85 devletiñ verdī çavuş māşiyile olmuş_idare
 bi asger elbisēli birini görüseñ beni hâtırla
 ne megtūP ne para kimse halini sormamış
 bölüg çavuşu amma dayıma çalışmış hiç durmamış
 haTdini biliP bi ere tokat dāhi vurmamış
- 90 izine çıgmış bi çavuş görüseñ beni hâtırla
 asgerden köye gelmiş evde iki dul kadın
 ninecī derdi ki oğlum allah̄ versin̄ muradın

- babadan miras kalan sade ve sade gürkan_olarag_şoyadım
 teskere almış bi asger görüseniz beni hâtırlayın
 95 yalvarıyom ey anneler babalar şefkat gösderin_oğluna, gızına
 elde yög, avuçda yoğ nasıl görücü gidēsin_el kızına
 bilemedim ki geçdini bahardan yazına
 çalışmağdan bunalan birini görüsen beni hâtırla
 yıl biñ doquz yüz yedmiş bir şubat_ayı
 100 mevlam çoğ büyüktür hoş görür dünyayı
 geldi biñ doquz yüzyedmiş bir yılı yağışlı bi şubat_ayı
 çığdı bi hâyırlı nasiP kurduğ yuvayı
 yuvayı yapmağ_ için çırpınan birini gör üsen beni hâtırlay
 dayima çalışırız olalım diye bi baltaya şap
 105 dünya fani sanki bi boş şap
 allah bize de verdi iki gız bir oğlan her bireri bi altın top
 yavruları için çalışan bi baba görüsen beni hâtırlayın
 yıl biñ doquz yüz segsen dörd aylardan şasım ayı (öretmene günü
 şasım_ayı)
 110 işde o an gör üm şarannıg dünyayı
 kaybettim canımdan çoğ sevdiğim o şevkat dolu anayı
 cenaze arşasında acılı birini görüsen beni hâtırlayın
 kızlarımı okuluma gönderdim oğlumu gönderdim asgere
 fotoğraf göndermiş benzemiş çelig gibi bi nefere
 115 her ana şuzuları gibi geldi almış teskere
 asger babaşı görüsen beni hâtırlayın
 yaradan allah için yaratılanı sev
 çoğ şükür allah bize de verdi üç gadlı bir ev
 ona göre davran baki deyiliz olşan da dev
 120 aralarda gezinen birini görüsen beni hâtırlayın
 allah her şeyi verir yoğ ki acelem tezim
 oluma gelin_aldım gelinim deyil gızım
 alını açığ_olsuñ dayima aq_olsuñ yüzün
 beyaz gelinnigler giymiş gelinim, kızım

- 125 hoşgörülü bi baba görüsen beni hatırlayın
ışıldarmış dayıma çalışan demir
allahâ şükür allah bize de verdi üç dünür
yaratan cümleniñ evladına versin uzun ömür
huzurlu yaşayan birisini görüsen beni hatırlayın
- 130 çifdler sürülür tarlaya ekilir tohum
kuzularım sizindir varım yoğum
allah bize de verdi dörd torun
torunnar arasında güler yüzlü bi dede görüsen beni hatırlayın
herkeze el uzaTdım kardeşçe doşdca
- 135 ömür bitiyor isdemez ne mobilya ne de bohça
allahım “lebbeyg” de beni de nasiPet hacca
aralarda gezinen bi hacı adayı görüsen beni hatırlayın
haline şükret istemene villa ne de yazlı
yaratan allah deñizi, dağı, düzlüğü
- 140 şu anda kadar genelerimize tağmış admış üç nişan yüzü
insannıg için çalışan birini görüsen beni hatırlayın
bugüncumartesi yarın pazar
daha söylesem sayfalar doluşu yazar
kem gözle bağmayın deymesin bu sayire nazar
- 145 aralarda gezinen bi şayir görüsen beni hatırlayın
bizde aded böyledir dibsiz kuyuya dalınmaz
yeryüzünde anne gibi seven, anne gibi şevkatli bir daha varlıg bulunmaz
benim gibi eile çekiP bedel ödemeyince şayir olunmaz
aralarda gezinen bi şayir gör üsen beni hatırla
- 150 bu kendi hayatım bir de malum elmalımız evliyalar diyarı köyümyoğ ormanım
var yani ormanımı sēden? haTda ben onu biş e yaPdđdım...

ORMANIM

- köyümüñ ön ü uva kenarı orman şahaşı
yine geldi bu yıl orman haftaşı
- 155 ormandan olur kağıt, kalem, sıra, masa, kara tahtaşı
mutlağa vardır hepimiziñ ağaçlara hataşı
ormanımıñ içine reng rengdir ağaçları

160 cıvıl cıvıl_öter içinde çeşid çeşid kuşları
ardie, eam, sedir y ügselir çeker başları
içinde çıkarır ormanın peronel hâreları
ormandır yağmurları yağdıran
içinde tüm maflukatı barındıran
çoşan selleri, kıayan toprağları durduran
ađaçlarıñ_arasında ışığlarla dünyamızı dolduran

165 uzağdan bağmıyalım ormanın_içine gidmeli
her tutan_el hemen ağaç digmeli
güzelim kıoğuları içimize çekmeli
hepimiz ormanı canı gibi sevmeli
dilerim her dağ ormana dolısüñ

170 orman hafdaşı türg milletine kıutlu olısüñ

bu zaten biliyöşüñ köyümüñ_üç tarafı ova, kenarı orman yani bi kenarı
orman şindi elmalıya gelince yani biz elmalı armudlu köyü yani elmalı
ilçemiz, daħa önce ğazamız evliyalar diyarı yani her başdın yerde evliya
vardır. şindi bizde buna şedereg bir şiir yazdığ “elmalım” şirini.

175

ELMALIM

elmalı hazinesi, batığ şehri, uçarsuyu, şarayı
elmalıyı şorarşañ evliyalar diyarı
yaratana mevlam öyle güzel yaratmış ki burayı
bir başđadır benim yörem_“elmalım”

180

gönüllerin_incisidir yoğdur bunuñ yaşası
sinan_ümmü, vahab_ümmü, abdal muşası
elmalıyı ziyaret_edenin ğalmaz dünyada hiç taşası
bir başđadır benim yörem_“elmalım”

185

orta aşyadan geldig alşımızı şorarşan yürüg
ayađđabı bulamazşag şükrederiz giyeriz ayāmıza çarığ
bayındır gedine ziyarete açığdır baltaşısı gedig
bir başđadır benim yörem_“elmalım”
tağılı taşısı, kesig minaresi, duğa yoğuşu, tarihi güreş şaħası
güzelliğlere güzellig kıatar t m meyveleriyle elmalı ovasısı

- 190 ağlar yoğuşunda sizleri begler ermiş hâyda babası
 bir başğadır benim yörem_ “elmalım”
 kışladan çifcim sırtlamış heybesini
 geçmiş vahab_ ümmü dergahından geçmiş varmış demirciye vermiş
 demiri
- 195 demirci yağmış ocağı, atmış kömürü, çekmiş körüğü, ısıtamamış demiri
 çünkü demir büyüğ yerden almış ısınmaz ki
 bir başğadır benim yörem_ “elmalım”
 dilerim allahdan bu cennet vatanıma değmesiñ namağrem_eli
 güreş severler er meydanına gelirdi kimi adlı, kimi yaya, kimi develi
- 200 güreşlerimiziñ tarihini şorarşañ fatih sultan mehmedin
 babası ikinci muraTdan da eveli
 bir başğadır benim yörem_ “elmalım”
 tarihe damğasını vurmuştur ibrahim elmalılı ve hamdi yazır
 geliñ yöremize dayıma bulurşuñuz huzur
- 205 musafirperverdir içinde insanı, esnafı, üleması, emirleriñize hâzır
 bir başğadır benim yörem_ “elmalım”
 kıara gölü, avlan gölü, mera şahaşı
 ömer paşayla efsaneleşmiştir ahi babası
 daha şaysam evliyalardan vardır dahaşı
- 210 bir başğadır benim yörem_ “elmalım”
 “elmalımı” seyredmeğ_ için çığ top dağına
 in aşağıya bağ leblebisine, helvasına, yağına
 geç mürenine bağ üzümüne, bağına
 bir başğadır benim yörem_ “elmalım”
- 215 gökpınardan başlar içindeki hecesş
 şayir_ arif yazmışdır şiirlerden daha niceşi
 doyum_ olmaz yöremizdeki gadir gecesi
 cenneTdir cennet benim_ ileem_ “elmalım”
- 220 evet bu da u bir de aşlımıziñ t üm aşlımıziñ yani oşmannı şiiri okiyim
 alpaşlanla girdiğ anadoluya yıl biñ yedmiş bir

225 otuz_altı padişâhdır şayarşâğ bir bir
kimisi lale, kimisi oldu vezir
işde budur oşmannı beyliğı
oşman beyle alındı bilecig, inegöl, domaniç, celse
orhan gaziyle devam_eTdi esgişehir, bursa
muradlar ve yıldırımla devam eTdi tırağyada ne varşa
işde budur oşmannı beyliğı

230 edirne de döküldü o büyüğ toplar
toPlar patladığça bizans yerinden hoPlar
ulubathı haşan istanbul kalesine şancağı şaPlar
işde budur oşmannı imparatorluğı
geliyor yavuzlar, ğanuniler, gene_oşmannar
235 haçlı ordularıyla şaldırdı oşmannıya düşmannar
haçlılarıñ üsdüne allah_allah nidalariyle şahlandı aslannar
işde budur oşmannın imparatorluğı
düşmüşdü bir bir şehirler, kaleler
ordu yu coşdururdu paşalar, beyler
240 şaf şaf dizildi o muhteşem yeniçeriler
mızrağlariyle kırtal bağışlı sipahiler
işde üç kıtaya şahıP_olan oşmannı mudur

OLAMADIM

(okumağ_ için şindi biliyöşüñ herkeS her gencimiz oğumayı çoğ arzu eder ama

245 biz_olamadığ yani şey çeşidli
didindim_adam olmaya velhaşıl_olamadım
seneler_ayırdım oğumaya gene murada eremedim
ilg, orta, lise hayatı
özlem duydüm teg şey şindi bomboş bi kıafa birağdı
250 ah o kıafa ne sersem di
düz görürdü dünyayı gözlerim bedelini aldıñ mı
hocamiñ sözlerini hatırlarım derslerine çalışdıñ mı
nerde ders çalışma, kim diñler, bu sözler gelirdi şaşma

gözler kamaşdı gezmegde, tozmağda baraş, parğ dolaşa dolaşa
 255 yani bu da oğumayan gençlerimiz ben o imkanı bulamadım zaten de yani buluP
 da oğumayan genelerimiz için sölüyöm bunu yani bir de biz de var ayselleriñ
 şiiiri de var

bugün gözlerim yaşlı neden olmaşñ ki

260

orduya katılmış gencecig pırıl pırıl bir şubay
 265 onunla parladı bayrağında yıldız ve ay
 kazanıldı hağlar eşit oldu bayan ve bay
 gözlerim nedēn neden yaşlı olmaşın ki
 vatan işgal olmuş padişahdan emir düşmana şaldırma
 istanbuldan ayrıldı bindi varup esgi adı bandırma
 270 şamsuna çığdı demişdi allahım ay yıldızlı bayrām rengini şoldurma
 gözlerim nedēn neden yaşlı olmaşñ ki
 şamsundan geçmişdi erzuruma

düşmannar dolmuşdu dörd bir yañdan güzel yurduma
 bir baş bir kıomtan gerekiyordu dağılmış orduma
 275 gözlerim nedēn neden yaşlı olmaşñ ki

erzurumdan ne zorluğlarla geçmişdi sivaşa
 türk milleti vatan elden gidiyor diye başlamışdı yaşa
 demişdi efendiler bu vatan gurtulur siz etmeyin taşa
 gözlerim nedēn neden yaşlı olmaşñ ki

280 hangi çılgın çıkarırdı turg milletini yurdlarından
 yirmi yedi aralığda belirdi anğara digmen sırtlarından
 o an göründü vataniñ kıurtuluşu anadolu ufuğlarından
 gözlerim nedēn neden yaşlı olmaşñ ki
 yıl biñ doğuz yüz yirmi olmuşdu türkiye büyük milled meclisine baş

285 seferber oldu ana, bacı, kardeş

zaferler bütün mehmedciğiñ kıazanıldı bütün şavaş

- gözlerim nedēn neden yaşlı olmaşın ki
 demişti bir gün ayşe çıkacağı tatile
 kan gövdeyi götürüyor benzedi sanki bir sele
 290 ana, bacı, kardeş hep beraber verdi el_ele
 gözlerim nedēn neden yaşlı olmaşın ki
 dumlupınar, şakarya, önü genişlemişdi cēpe
 düşmana kan kuşdurduğ tınaštepe
 doğuz_eylul gibi izmirde döğdüğ deñize
 295 gözlerim nedēn neden yaşlı olmaşın ki
 toprağ_uğrunda ölen varşa bilki vatandır vatan
 nice yiğidlerimiz girdi kara toprağa al kızıl kan
 atam sen ve arkadaşların olmaşaydı minarelerde ezan yerine
 çan çalınırdı çan
 300 gözlerim nedēn neden yaşlı olmaşın ki
 yıl biñ doğuz yüz yirmi üç olmuşdu ilg cumhurbaşkanı
 çıkarıldı fes giydiñ şabğanı
 mavi gözlü, sarı saçlı, yedi düvel aslanı
 gözlerim nedēn neden yaşlı olmaşın ki
 305 sırmalı maraşal kemeri belinde
 geçmiş kara tahtaya başöğretmeniñ tepeşir_elinde
 bu vatan geneliğe amanet sözleri dilinde
 gözlerim nedēn neden yaşlı olmaşın ki
 yazıglar_olşuñ tarihini bilmeyennere
 310 ömründe bir kere olşuñ ne mudlu türküm demeyennere
 bakar kör_oluP da atatürk_ilkelerini görmeyennere
 gözlerim nedēn neden yaşlı olmaşın ki
 315 köyüm_armudlu, nahiyem_ağçay
 dalğalanşın bayrāğında yıldız ve ay
 görevine yaPmıyanın haline yarın vay
 gözlerim nedēn neden yaşlı olmaşın ki
 imamlığ yapacağı kapasiteyiz amma yoğ esra

- 320 “bismillahirrahmenirrahim” dedim
 müslümana farz_oldu namaz, oruç, hâc
 selam şânâ şayın diyanet_işleri başkanı tayyar_altıkulaç
 senden_isteriz ne maķam ne söhret ne de taç
 köyümüz kesinlikle bir imam ğadroşuna muhtaç
- 325 hazret-i fahri alemin sırtındandır muvved mührü
 hazret-i ebübekire pilavda yedirdiler zehri
 çekilmez_oldu imamsız köyümüñ ğahri
 şayın başғанım köyüme de bi_el uzad bari
 hazret-i raşullaĥa islam alemiñ gülü
- 330 hazret-i ömeri hançerledi iranı kóle ebu lülü
 aşlımızda demişlere derler deli
 şayın başғанım köyüme de bir imam bul bāri
 hazret-i oşmanı ğuran-ı küğ_eTdiler şeyid
 hazret-i peldaneniñ ğardeşi ĥarun rāsıd
- 335 hazret-i ĥaşanın şehid_oluşu çeşid çeşid
 ezan sesi duymaz_oluğ şayın başғанım feryadımızı işid
 eyer müslümanşañ islam tarihini bilceñ
 hazret-i aliyi şehid_eden ibn-i mülcem
 tağdir allahın hem ağlayıP hem gülceñ
- 340 yalvarıyruz şaña bir başған_olarag köyümüze bir imam bulceñ
 fil vaķasını icad_eden dinsiz ebreheydi
 beyaz fil allahın_emrine uyuP geriye ğetdi
 hazret-i ĥamzaniñ ciyerini yiyen ebi süfyan ğarısı hindi
 ramazan_ayı geliyō biz imamsız ne yapacāz şimdi
- 345 köyüm_armudlu, nahiyem_ağçay
 mevlayla sefa araşında ĥacılarımız eder şay
 dalğalanşın bayrağımda yıldız ve ay
 şayın başғанım şirim kötüyse yine iyiye şay
- 350 dedim not: köyümün imamı ve ĥocamızı ğurtuluş savaşı gazilerinden oluP
 şu anda camiye deyil gelememegdedir ğol kıırıldı boyuna aşıldı yügseg
 maķamınızda şarılmaşını şayğıyla arz_ederim dedim

KALBDEKİ SEVGİ

- 355 ağlamağ için kanlı yaş mı çığmalı
 dudaklar gülerken insan ağlayamız mı
 sevmeg için sadece güzele mi bağmalı
 çirkin tende şirin ruh kalbı bağlayamaz mı
 özlenen hasred uzağda kalmağ mıdır
 özleyen yanındayken hicran duyulamaz mı
 360 hırsızlığ yalnız mal para çalmağ mıdır
 gönül çalmağ mütiş hırsızlığ sayılamaz mı
 solması için gülü dalından mı koparmalı
 genç bir yiğidken sararıP solamaz mı
 öldürmeg için silah hançer mi aramalı
 365 saçlarıñ hançer göleriñ silah gülüşün kurşun olamaz mı
 yazar şayir arif gürkan

İLK GÖZ AĞRISI

- 370 sitemler örüyor kederim ah
 hayatım dökülen bir gül yaprağı
 geçse de ömrüm n en güzel çağı
 başgadır ah ilg göz ağrısı
 bu maşum bir kalp yarasıdır
 ağlamağ hışgırmağ da bir kalp yarasıdır
 375 dağılsa dudağım yamılsa kınam
 başgadır ah ilg göz ağrısı
 dünyada en güzel kuş alşam
 hayaTda en mesut ben olşam
 sultannār gibi saraya belensem kalşam
 380 ah başgadır ah ilg göz ağrısı

ANNECİĞİM

gögde parladıgça ağşam yıldızı
 içimi yağdı bir acı anne
 galbimi saran gizli bir sızi

385 yaş_oluP gözümden_akıyor_anne
 ruhumu oğşuyor kıoyu bir ağşam
 bağıma kıonarken ızdırabın_anne
 geçıceg günnerim verir baña kıan
 seniñ_ismini anarken_anne
 390 gözümüñ_öñünde sevgili yüzüñ
 ĥışğırśām sesimi kimseler duymaz
 farkı yoğ geceyle gündüzün
 gene yaşda ayrıldım yuvamdan_anne
 nice ben yatarken elime bağıdıñ
 395 ölecem diye mi siyahlar tağıdıñ
 genşlıme doymadan ölemem_anne
 yüreyim yanıyor yüzüm śoluyor
 śağlayamam gözüme yaşlar doluyor
 çare bulamadım ağşam_oluyor
 400 kıorķunÇ kıarannığa giremedim_anne
 ağılama bu acı ızdırıP diye
 ömrüm tükendi mi bilemem_anne
 ölüsem ĥaykıırma evladım diye
 kabirden śaña ses veremem_anne
 405 sevdaya düşeli bu acı gönül
 çileden ġurtuluP ġülmedim_anne
 her gece isdedim allahdan_ölüm
 ecelim geliP de ölemedim_anne
 baña bu sözler heP acı ġeldi
 410 başımdaki bu aşğ çılgın yērdi
 ağıdı ġözyaşlarım mermeri dēldi
 ĥaķķını helal_et ödeyemem_anne

yeryüzünde anne gibi sevecen, anne gibi şevkatli, merhametli bi varlığ
 yoğdur. Biz babayız amma anneleriñ yeri tutulmaz. onu da diyim ki anneler
 415 gününe hediye olśuñ sen de onu şē yap.

ANNECİM

420 dörd yañımı şarmış ğurbet_ocağı
 her şeyden tatlıdır ana ğucağı
 425 ğucağında şaňa ninni söyleyen
 her şeyini şaňa feda eyleyen
 ahireTde cennet yüzü görü mü
 anaların ħağğını inkar_eyleyen
 yavrum yavrum deye heceleyen
 beşin, şalıncağın_ üzerinde geceleyen
 kendisi yemeyen, her şeyi şaňa eyleyen
 ahireTde cennet yüzü görür mü anaların ħağğını inkar_eyleyen
 doğuz_ay gibi seni ğarnında gezdiren
 on sekiz_ay gibi göğsüne yassıp_emziren
 430 ahireTde cennet yüzü görür mü
 ihdiyarlığda anaları canından bezdiren
 tüm annelerin_ellerinden _öper (ona mudlu yıllar dilerim)

ANTALYAM

435 kenarı orman, öñü ağdeniz
 deryası topānesi, murapaşası, şād kulesi
 güzelliğlere güzellig ğatar tüm düden şelalesi
 bir başğadır benim_ilim_antalyam
 görmeni deyer ormanıyla kepezi
 yemeye doyulmaz meyvası zebzesi
 440 doyum_olmaz gizli kenti, sidesi, pergesi
 bir başğadır benim_ilim_antalyam
 bir başdan bir başa uzanır ğulu, pilacı
 akdenizde yüzen bulur göñül_ilācı
 bir başğadır benim_ilim_antalyam
 445 pırıl pırıldır inceğumu, ğonyaaltı, lārası
 iskelesi, limanı, ğaraoğlan parğı, şurası
 başdan başa bir kültür tarlası
 bir başğadır benim_ilim_antalyam

- 450 esgi eserleriyle bir tarihi andırı
ayrı lezzetdir eti, döneri, tandırı
kışın mülayim, yazın şıcağı yandırır
bir başğadır benim ilim antalyam
kekovaşı, uçarsuyu, batığ şehri, şarayı
elmalıyı sorarsañ evliyalar diyarı
- 455 yaratan mevlam ne güzel yaratmış burayı
bir başğadır benim ilim antalyam
dünyanın incisidir yoğdur bunun yaşası
sinan- ümm ü, vahab ümm-ü, abdal muşası
bunnarı ziyaret ed ki galmaz dünyada taşası
- 460 bir başğadır benim ilim antalyam
şayir arif söz uzanır bir bir şaydım mı
sevecendir içindeki insanı, üleması, aydını
tüm insanlığ tatil için yapdının otellere kaydını
cenetdir cennet benim ilim antalyam

Derleme yeri :Armutlu Köyü

Anlatan :Sadet KADAGA,70 yaşında,ilkokul mezunu

Konu :Düğün Adetleri, Yemekler

Metin nu. :45

adım soyadım sâdet kıadağa. hoş geldiñiz. sizi tanıyalım. yedmiş yaşındayñ. ilkökulda oğudum bu köyüñ yerlisiyiñi hâyır kaçmadımı tanışdığ, görücü usuliyle düğünümüz oldu üş gün üş gece düğün yaptılar nasıl yapallar? önce bi bayrağ dikeller, herkes toPlanır, yemeg verilër, yër içer herkeS. undan soñra bayrağ dikilir, yemeg yenir. undan sôra olan kınaşı olur, gız kınaşı olur. düğün derneg gelin almaşı olur. kô yerinde böle düğün işimiz. evelce sözüm yabana eşşeglërmiz vardır. herkezden eşşegler toPlanır, dağlara geçilir, odun edilir. odunna gelir, beş, on, otuz, kırğ eşşeglerle gelir. düğün yerine yıkılır. odunna ordan bi kelölan yapallar, eşşëñ üsdüne dikeller böle. geliller kelölan, una bi mukaved veriler. bi de nişan da furallar. bi de tüveg şıkallar, daş dikeller, tüveg şıkallar. gelin almaları olur, ata bindirmeler. ayağlarımızla yürüdüg. yakındı evimiz, gelivdig yürüyeleg. e yükümüz deveye geldi, deveye geldi. bi yaña şandıg yüglendi, bi yaña da bi gaT yatağ yüglendi. u gâdâdı eşyamız. ni olşuñ kızım evelden? bi dolabı yoğ, çeyizimiz yoğ, ana yoğ, buba yoğ. kim ni gâtıvsıñ? geçi güdmelere geçdig sôra beyimizle, bi çadır tuTduğ dağlara, gaşlara. orda bi çadırñ içinde oturu yerdim ben. bi kız çocü bene “yörüg gârısı abâ” deye ünnedi. ben acaba yörüg mü var ollarda diye kendimi yörüg zannedmedim hiç. hiç yörüg zannedmedim kendimi. geldi gız çocü yañıma sen dedim kime ünniyöñ gız? sene ünneyiñ gız ben yörüg miyin? dedim ben yörüg deyiliñ dedim. hâlbusem ben yörüg deyilim. çadırda olşam da ben yörüg sannedmedim kendimi. canım allâla ortağ beş dene ölüm var. yâ o kıadar güzel, o kıadar iyi allah sene de gösdersiñ, olan. nerde bulem gızı? bulşag da ben de alacañ. ne yapallardı? erene bağladıllarmış. evet bi kıocağarı uğraşası yapalar, bi aydaş bişirirler. zayıf olan çocuğlara kıazanda kıaynar açcıcıg. bi, iki, üç odun goyallardı bi gâzaniñ altına yaşıcağ açcıcıg yaşıallardı. bi şe. öle çevirilerdi. ni

bişiriyār? “çocuğ oturuyarı. ne bişiriyāñ? aydaş bişiriyā dērdi. çevirilerdi bōle tātayla

30 . bişirebiliyeñ mi? bişiriyēñ. bişirme deyil anaşını bile, çocūnu bile bişiriyōñ delerdi. ağşam annemle oturmaya geçerdig bu arif gürkaniñ evine. yakın tabi. aķırabamız ķar yağdı. yatō derdi nenesi. biz orda yatar ğalırdıĝ. Ħalbisem otuz ķırg metre bi yaķınnı var. uzaĝlı u ğadar. yatar ğalırdıĝ. esgi işde maşal sōlerdig, olan başımızdan geçenleri sōlērdig. nerden başlaşāĝ bilemeceñ. bi varmış, bi yoĝmuş evel zaman içinde, kalbır şaman içinde, pire tellakene, öte yañını... bilemedim ni yapcaz nerden başlām to parlāmadım yav Ħavıza geTdi silindi o

35 bilemecēn

dağ dāya ķavuşmaz

ışan inşana ķavuşur

40 işde sen bile bilmedim ķişi sen bile ğavışdıñ birbirimize baĝ. ben de seni begledim. acaba gelir mi gelmez mi diye? yoĝsama beni bi ğörücümü geldi acaba diye heyecanna geldim ben. zümrütovadan geliyariñ, düĝüne ğetdim orda. mübarek olşuñ dedik. eltimiñ, eltimiñ oĝliydi evleneceg olan işde. mübareke vardıĝ, geldig.

45 ilg yardım elma yā, ilg yardım elma yā, kekig yā. ondan soñra ķaraca ot bişiri iķiridig, ğarnına şuvan döver ğoyardıĝ, kekigle ğulaĝlana... ķalg ölüm dedim. nē, nev dedi? ābēn dedim ğulā āriyā dedim, hadi işe de sidinden ğulāna damla damladalım dedim. tamam anne dedi. evelden niye getirmediñ, bu ilac iyimişe dedi. ben de dedim ki: nerden aldım biliyōñ mu ölüm körlerden getirdim bu ilacı dedim.

50 oh, oh sen ğonuşursuñ emme ben u ğadar ğonuşuP, ķalışamiyōñ ya çocuĝlarımızı ne ğüçlüĝlerine, zorluĝluķlarına, ne yokuşlar, ne enişler indig çıĝdıĝ. eveli bi bolluĝ mu var ğızım? en böyünü alırdıĝ elbisesini öbürküne kēdiridig dar gelene. ordan beş dene olana soñuna ğadar kēdiridig. en küçü esgidir atardıĝ. en esgilerini küçüne kedirdig. ā, oraĝ bişmeye geçerdig. orāla biķer, biķerdig. yemēmiz yoĝ, yer ğazardıĝ, ocaĝ yaķar, yemeg bişirir. ordan 55 çocuĝlar ālar. unnarı semerde böyüdüdü. semeri hōle ters çeviriğig. sōzün yabana eşşēñ semerini içinde yatırdıĝ. bi de tavicām vārdı. u gelirdi, bi şucāz iķiceñ diye gelir. benim şu bidonumu diderdi. ben de ayaĝĝabımı çıkarırdım, iķine şuyu ğatar. una şu iķiridim, yımırtaşı ğeldinde sepetiñ iķini yatırdım,

sebede yımırta yapırdıydım. õh dura ğari çoğ yoruldu. ilg_önce böyüg_olan
 60 dayısında çalışmaya geçerdi. hadi ölüm get dayına yardım_et, get dayına
 yardım_et derkene okuldaykana gider, yardım_ederdi. ordan çocuğlar birer birer
 böyümeye başladılar. beş tane olan büyüdüler tabi. büyüni everdig, bi düzen
 tutmaya başladığ. elmalıya bi düzen tuTduğ, hızarı ğurduğ. hızarı ğurdumuzda bi
 hızarı ayarlācağ bi tahtamız yoğdu. burdan bi motura ğoyduğ keresdeyi, üsdüne
 65 de bi ğat yatağ ğoyduğ. biraz çanağ çağır ğoyduğ. göç göçürü gibi vardığ
 çocuğlarımızla, u keresdeyi indirdig. orda beş_on ğuruş paralar birigdiler. işde
 öl_öle, öl_öle. ah deyil u ğardeşimiñ u ğarşidāki benim, ordan getirdig. olanıñ
 asgerli geldi. u düzeni ordan bozduğ. getirdig, avşara göçürdüğ. avşarda durduğ
 beş sene. ordan işde bayā ğari çocuğlarım elini ayāni toparladılar. evleneme çağı
 70 geldi. düğün derneğ ğurduğ. sağ_olsuñ dünürlerden ğız_ısdedig, düğün derneğ
 ğurduğ. ah işde hebsini de yoruldu ğari canım. birini köden_everdim
 böyüg_olanı. ordan ikincisini borağdan_aldım. nise düğün_eTdig onnarda heP
 beraber doşlarla doşlarla beraber. üçüncüsü tuTduğ çılığdan. antalya
 çığlından_aldığ. ordan dördüncüsünü şıçağdan_aldım bu gelini. beşincisini de bu
 75 arif ğurkaniñkızını aldığ. şayiriñ kızını aldığ işde o kadar.
 taranāsını da yaparım, bulğurunu da yaparım. içine hoşmerimin de ğoyar, yēriz
 ğaşşığ ğaşşığ. dadliyi yapımda ben hōle tabāna ğoymam, yapımd tebsiyle
 ğoyarıñ öñnerine çocuğlarımıñ. hoşmerimi südün yüzünü toplarız, kaymāni
 alıriz, ğaymā tavaya ğoyarız, kaynadırız. biraz kızarı kızardığdan soñra un
 80 kıtarız, unla ğarışdırırız. eyi kıavırırız. undan soñra biraz da şeker ...
 keşge düğünde keşgeg de dōdüdüğ. beş kile buydeyi ayıdlarız_önceden.
 ağşamdan_ıslarız. hā ayıdlanır buyday, ayıdlanır. öle parınna paşafınna mı
 yēcedig? çuvalla ğatarız, bütün gençler gelir keşgeg dōmeye. altı tene zopa
 hāzırlarız büyü, uzun. gençler gelir, ğarşılığlı üçer_üçer ğarşılığlı durallar. biri
 85 şu dōker, ötekinner zopudlār. böyle keşgegleri çuvalda bulduğsura şap şap... böyle
 şu her tarafe fışğırı. içine baqallar, yelleşdiriler, olmadı bālallar, gerisin geri gene
 dökeller şuyu. gene düveller.
 bi de tarhanamız meşhurdur burada. tarhanayı önceden yōrdumuzu üdürüz,
 keselediriz. keseleTdigden soñra bi unu hāzırlarız. şuvan, şuvan, bolca şuvan
 90 dōrarız. içine tomatizini, büberini ğoyarız, dōkeriz bi sofra bezine. yerde soğur.

undan soñra yoğurdula barabar hámır yuñuru gibi yuñuruz, goyarız bi çuval
keseye. on, on beş gün durar, beglederiz. u biraz mayalaşırız. e zaten unla
ğarışdiriyöz. seriyeñ, güneşde seriyēz. kurur, ufeleriz_elimizde. ufeleriz undan
soñra da elēriz, elēriz_elegde. elegde elēriz incecig, tegrar güneşde gene kurur.
95 kuruduğdan soñra qatarız, afiyedle gışın çorbasını içeriz.
evelce eylence mi oluyardı? yapmadıg,nerde eylence. yalız yemeg vēriz. bi
mevlid, bi yemeg veriz .yemeg veriz, duva yapıdırız. öle eğlence yapmēz. öle
hindi çıgdı eğlence, davıllı zurnalı oynamağ, içmeg, sıçmağ. biz de şe yapmadıg.
biziki dōruca mēmed küçüg_olanı asgere ūradcaz, bordan sabañ ağşam, sabañ
100 yakın, sabañ yakın sabā yakın işde sād dōrtde giTdig, antalya havālanına
vārdıg. doğuda yaPdı, qarśda yapıyar_asgerlī. oraya gedceg, biraz begledig tabi
uçag biledlerini şēlerni aldılar, hazırladılar. bindilē oçağa. biz dışarıda begledig.
ulē çocū getirdig de elimizle ule çocuğ uşdu da gētdi ye! ulē, ulē! ben nişleceñ
hindi demişñ. orda bene bi hüzünnüg geldi, ālamağ geldi. nise biz köye
105 gelmeden çocuğ qarśa vārdım dedi. çoğ şükür dedim ben varmış asger birliñe.
şaş tava gelir hámır tükenir
geçim tava gelin ömür tükenir

Derleme yeri :Akçeniş Köyü
 Anlatan :Hasan Turan,84 yaşında,cahil
 Konu :Değişik Konularda Sohbet, Apdal Musanın Hikayesi
 Metin nu. :46

- 5 yirmi dörtde guruldu bura. yirmi beşde alındı paraşı, berildi yā. yirmi dörtde guruldu bu köyüñ şeyi... bu çi'lig şeyiñ idiñ, hâcî ilmiğiliñ çi'lidiñbura. çi'ligde bu şeyler begliyōduñ āmadgil, u şey hâsangil, iplig üsēngil. çi'lig guruldūnda onnar şēcimiş otağ, otā ekellemiş. undan soñra yirmi beşde biz doğuz göle geldig, doğuz gölden bura indig ğaramığa. ğaramığda ğurā alımı oldu, yirmi beşde yirmi beşden sōra ğoca begdeşil geldi fetiye yañdan. onnarda en şefde doğuz göl guruldūnda yolu biz yapığ yimbeş ğuruşa bizim yomiyamız. yol ağ toprağlı yer vardır orda, orāyı biz yapığ, yıķığlıdı. ğabağcı deler, ğabağcıya biz ğonduyduğ en şefde. soñura biz dokuz göle ğetdig. ora ğabağcıya ğondu.
- 10 ğabağcılar deniyā hindi oraya orda... yer var ormanın. ilg mi? ilkin ğoca begdeşgil geldi. eveli köylüler ortādıñi unnar dē esgiden ortağ duruyor. hâcî ilmiğil varıdıñ, hâcî dövlē, hâcî ilmi. unnar buranıñyeri onnardaydıñ. unnar iplig_üsēngil, haggi ibira varıdıñ. unnar otağcı girigler buraya. ortağcı oluğlar da hani çifli egmeye ortağ_oluğlar. ilkin adımı, ilkin ağcēniş deyi hā hâcî ilmiğil
- 15 vuruğ.
 –iki bina varımış
 -heye
 –beyaz, ağ ağcēnis_ordan ğalıyı.
 –heye.
- 20 –şansı olan çifdig halinde buraşı hâcî zōre, hâcî hilminiñ. bu yerli köylede ortağcıyıdı iki bina varımış. neredeyse ağ oldū için ağcēniş deyi ordan alıyō.
 –abdal muşaya işde ordan burdan ğaşdan ğelik, finikeden ğelik, ordan burdan heP teggeniñ_adamı.
 –eveli biz ğöçebe, tahtacı deler. geldig orda, burda buzul yaylaşı vardır. buzul yaylaşından durudur_evler. ordan acam tabiyesiyig biz. acamdan gelme. bizde paşaport bu türkiyeye geldig, paşaport varıdıñ. paşaportu da ıspartadan alınıdıñ.
- 25

benim dayım varıdı, ğoca derviş deler, o kâyadiñ. o paşaportu ordan getiridiñ,
 esgere ğedmezdig biz. esgere ğedilmezdiñ. ğetdim, ğetdim. ğayıt_öldug heya.
 heTde heTde ben otuz yedilim, yermi sekizli mi neyim. belki de otuz yedili
 30 yazıldım. ħanı on dörd yaşıdayka yazıldım ben. on dörd yaşında
 işde neler gećeceg çalışdığ, eTdig heye. çalışırdığ, ora bora ğederidig heya. sōra
 yirmi iki yaşıdayiñ bi ğızıla ğezdig_acığ, onu beyenmedim. başğa bi aldım,
 bilmedim_etmedim süllünün ğardaşı varıdıñ. beş ğardaş. deyil, deñizlide onnar,
 deñizlideydiñ. duTduğ ben_onu orda ğötürdüm, kaçırđım, kaçırıncağ hiç anaşı
 35 babası babası ölüyüdüñ. hiç seslenmediler sōñra. bizde bi ğoca ğatır varıdıñ.
 babam demiş ki al, başlığ. başlığ oluyō. bu başlā bu ğatırı veriñ. ğatırı vermişler,
 torbaya atmışlar. ğatırı vermişler heya. cüce āmad varıdıñ bi kâya, cüce āmad
 deyi ki: ulen tōmel ħāsan, ayıP dēl mi! bu ğatır ğoca ğatırı verecēne, yedi
 ğatırımız var, ğatırıñ birisini eyisini verseñ olmā mı demiş. geldi o, beyendi
 40 ğatırı. o ğatırı verdiler başlığ, ağırlığ, başlığ. heya zenginidig. beş dene patla
 varıdıñ bizde çalışan heya, çalışan. babam kehye idiñ. ğōmen ħāsan dellerdıñ.
 şindi gece vardın dabanca belimde aldım, vardım, şindi yağmır yāyō, ğamış var
 beride. semer yaparığ. ğamış, ğamışiñ birini o çadır var o zuman muĥtar bizde.
 çadırıñ çivisini, ikisini ğırdım, bu ħava çileniyō. ğamış birini çadırıñ delinden
 45 ğavaşına bōle çalıyōm, ařılıyō ğoparıyō, atıyor oraya. atırıyō ğopuru... on
 ğadar_oldu ařılıyō. anaşı da bi gelin va gelin_ileneyi ğonuřuyōm ben. demiş ki
 bizim bōyüg süllünüñ ğarısı: süllü demiş, ğızıñız bōyün ğaçacağ demiş, başını
 ördürmüş. gelin de o da söyledi demiş. mabizer işde şurdan ğıbdā ne mabizer
 ħurda dayalı bōyle, bōyle sōvkeliyōğ. allāħım berebe anaşı da ğızın anaşı da
 50 bōyle ğapıda yatiyō. başğa ğolā yoğ. cenab_allāñ bi tagdiri, giriverdim, ğolundan
 duTdum. Aşılıverdim. anařınıñ_ayāniñ_üsdünde bōyle uyuyō. mabizer burda
 dayalı. şurdan dutanamayı vē bōyle çığdıım babıçlarını da aldım, naydı.
 ayağaplarını da aldım. hey işde aķıla ilg geldi. başğa köye arķadařım vardı
 köyde, köyde. üş ğün ğaldım. üş ğün ğaldım. ağırlığ ğörülmedi, başlığ. duruyōm
 55 orda. dörd ğün sōñra gele ħāsan vara o geldi. beni ğötürdüler, barışdığ eTdig.
 onnar deñizliye ğetdi, biz fetıyede yig. fetıyede yerliyig ğünnüğbaşında. heya
 dūnü ğendimizçe şazıla yapıdığ. yoğ türkü sōlemem. neves, ağıt ğaydaşını alırım.
 var bizim, otuz beş sene babacannığ yapığım. mürebbi deler, bizde mürebbi
 deler, ğöğcü vardır. ağıd ğaydaşı mı neves mi? neves.

- 60 göl bala günn̄er dođuyō, dođuyō
ağımam hüseyin dēreg
gözüm ğannı yaşına doluyō doluyō
ađımam hüseyin dēreg dēreg doś
kelbeladan gelmiş bi yazı bir yazı
- 65 ağlaşıyō ğoyunnar ğuzü
şındana mı aTdılar sizi, sizi
ađımam hüseyin dēreg, dēreg doś, doś
şazı, şazıla daĥa iyi olura
–heya yoğ duroşuñ
- 70 muĥdar bu abdal muśa ğaşa ğediyō. ğaşa ğedince varyōlar, şu yođ, hiş şu
yoğ. selamālekim. heP ğarılar, hanimlerñiz nere eTdı sizin beyleriñiz? çaya,
ğoca çaya tutūla şuya ğetmişler, tutūla şuyu ğetirmişler. niye buranazñ şuyu
neden yoğ? dēyō. yoğ dēyō. siz bura egdiniz öşürü baña veri misiz? dēyō,
ben bu şuyu burdan çıđartsam deyō. olūr, peg_eyi. düşüyolar bi çapa alıñ
- 75 deyō abdal muśa, varıyor ğara çayñ_üsdünde bi ğoca daş vā, varımış, oraya
varıyor. ya allah̄ ya muĥammed, ya ali dēyi bi vuruyō. ĥah̄ şu bi çıkıyō
evleriñ_araşına, kenara alıyollar, ard_ıçine. tam güz geliyō güzün verecegler,
ekimde develerine yollacāyığ dēyō birisi. abdal muśaya bi bakıyollar, yođ.
ğaravaş geçiyō, yoğ. varyō e, hani benim_öşür? hinden soñra dēyō
- 80 benim_öşür bunnarı dēyōlar pegçoğ çoquşuyō, hinden soñra bu şuyu geri mi
çevireceg bu? ğovalım öşürü vermeden ğovuyollā. bu geliyō, eline āşayı
alıyō ordan. kerimiz_ağçeniş ośsuñ, zararımız burā ośsuñ dēyō. her sene
ordan bi adam sel_alıyō ğaraçay. abdal muśa ordan_āşayı alıyō, geliyor şeye
uçarşuya. uçarşudan bizim şu az teggeye ğadar böyle ēriydiñ. benim tarla
- 85 bile hōyle oluđduydiñ. unu doldurTdum. şuyu ortaşından önüne geçirTdim,
u öyleydiñ. abdal muśanın şuyu hōyle geliyōduñ ēri müyridiñ. tarlaları da
düzelTdiler. sōra abdal muśa seller geliyō, kırg dene, kırg dene şey
evliyeler, kırg dene evliyare geliyor. abdal muśanıñ_üs yañda budala şultan
vā- u da şultan- çeviriyollar orayı. orda bi kırglar şamū oynuyollar. orayı
- 90 çeviriyollar orayı. ē bizde burda deyō geçinemēg dēyō. biz mısıra ğedeceyig
dēyor. abdal muśa dēyō seş deyō... sen ğedeceñisen ğedeceñ, sen ğedeceñ

dēyor, gēdiyollar. kırg dene düşüyollar, arğa arğaya varıyollar, finikeye finikeye varıyor. ordan ne şuyu deyolar una? bir şu çıkıyō. heya zengildeg, zengildeg ğayfaşı şeyine varıyollar. heya birisi dēyō, baş tutarı dēyō ki, 95 birisi deyō ƣu, abdal muşaya deyor, almaya yollalım dēyō çıķında dēyor. almalınıñ üsdünde dēyō abdal muşaya yollalım dēyō. hā dēyō, bu ğoca ğavağ dēyō “alma mı olu?” dēyō. ğoca ğavağdan alma olmaz. Hā, o zaman dēyō ki ben ters söylemişim dēyō, geri dönüP geliyō buraya. abdal muşa dēyo. buTda sen sececeñ deyō. seçiyor abdal muşa, sen geđeceñ, sen 100 geđeceñ, yedi dene varıyollar, gene varıyollar. almalar düşüyō gine gerisin geri. bora almalı ondan oluyō. buraya geliyor, abdal muşaya geliyollar. mısıra gēdiyollar, hā mısıra geğerkene ğumlucaya varıyollar, gemi yürüyorumuş. hōyt gemici gemici dur, dur. hā, diyor. ende kırg ƣişıyi ben nasıl alım dēyor. hür ediyō, düşüveriyor arğalarına. ğoca yol oluyō 105 deñiziñ içi. duruñ, dēyōr. o zaman gemi alıyor içine, mısıra götürüyollar kırg dene evliyeleri. abdal muşanıñ da şeyi o.

Derleme yeri :Akçeniş Köyü

Anlatan :Ahmet TANAL,77 yaşında,ilkokul mezunu

Konu :Alevilik Hakkında Bazı Hikayeler

Metin nu. :47

- adım ahmet soyadım tanal. yedmiş yedi var. burda okudum. işde aınadım. onu
laf ediyōma bunnarıñ en böyü var, adı ibiram da bebet deniliyō. bu bebede ğatır
güTdürüyollar. bebetin de dur düneg yoğ, yoruluyor dağlarda. ğatır güdecem dē
ośanıyō. dinnenmē üçün ede dēyō, ben bi düş gördüm dēyō. ĥayırdır ede dēyō,
5 ğurban kesilmeyince bu düş laf edilmez dēyō. allah allah düş görmüş, çıkıyollar
teziñ üsdüne “paydōs”. paydosuñ manaśı ğurban var. dağa ğedmeg yoğ. bunuñ
babaśı zengin adam iki yüz ev var peşinde. onuñ lafınıñ üsdüne laf yōğ. oğlan
düş gördü dēyō paydoś dēyō, emir veriyō. beş teke getiDiriyō, kesiyō, bişiriyō,
daşırıyō bişiriyō, daşırıyō, yediriyō. şindi yeyince tabi düş görüldü ya gele
10 bakalım irbēm. ibiram adı da irbēm deniliyō. irbēm geliyō, orta ere diz çöküyō.
milled tömeniñ oğlu düş görmüş herif, beş teke kesdi, ne ola dēyi śabırsızlına
bōle şēdiyollar, begleyollar. sōle baçalım irbēm gördüñdüşü. ede dēyō, düşümde
güccülüyü meggereye almışlar dēyō. ney dēyō? güccülüyü, bizim güccülüyü
meggereye almışlar dēyō. ğoca derviş dēyō kı: irbēm ĥora düş lav ed dēyō
15 lav edeceseñ. ora düş lav ed. herifñ ocā kör ğaldı dēyō. ĥora düş, iki yüz ev
var. işde bōle. benim gördüm ğoca derviş de dēyō ki: irbēm dēyō, lav edecesen
düş lav ed, adamıñ ocā kör ğaldı dēyō. irbēm ağızını sikecēñ irbēm, ĥura düş
lav ed, ağızını sikecēñ hindi dēyō. ocağda esgi var. esgi ney biliyōñ mu sen?
odun yana yana da şu ara kıśalıyō yandığsıra irbēm “seniñ gördün bu düş mü?”
20 dēyō bu. başğa bi şē görmediñ mi? bunu mu gördüñ? dēyō irbēme. ataş düşdü
eskıbi beline, beline.
hindi bu köy iki yarī. biri yerli köylüler, biri sōradan gelme. o zaman reyis i
cumur şēy: ğaymağam devi ğorucu da artığ daħa sözü ğeçen insannar. aşıredler
sōradan geldig için yerli köylülerine orada bi gerginnig var, çekemiyollar
25 birbirlerini, ezgi cefa yapıyō acamlara. hani bu göçebeler vara, bizlere ezgi cefa

yapıyō tabi. görkuyō milled. dağa ağaç ğaçag getiriyoñ, bi yükünü elinden alıyo. odun getiriyoñ, alıyo. ezgi cefa, başğı çoğ burada. bi seçim geliyo, muhđarlıg seçimi yerli köylülerne tahtacılar... tahtacı çoğ şe başlıyo, reyler gullanılıyo. oylar bi keseye ğatılıyo. ordan taşniP_okunurқан innē çiziyollar falan derken,

30 tasniP başleyō. biriniñ_adı begdeş, birisiniñ_adı da yerli köylüleriñ_üseyin. tasniP başlayınca begdēş, begdēş, begdēş begdēş, begdēş, begdēş bi ğediyō kırg ğadar begdeş çıkıyo. arada sırada bi de üsēn deye köylüleriñ_ıçı daralıyo. tū sürgün ğıranıg, dēyo. kırg begdeş çıkıyo dēyo, ğuyunuñ dibinden mi çıkıyoñuz dēyo. kırg begdeş çıkıyo, bi üsēn çıkıyo. sürgün ğıranıglar dēyo, ağzına

35 sışdımiñtātecileri dēyo. tam milled sesdenemeyō. okurқан, okurқан begdeş ğazaniyo. eveli sesi şolū çıgmān begdeş, ğazaniyo. şindi ananıñ memēni sigđim, ceddime naled oşuñ dēyo. biz beş ğardaşın beşinde de mavizer var dēyo, götünüzü sikeriñ tātacılar, türgler dēyo. götün sikēn tügleri dēyo. ağlıma gelmiyo ki...

40 hā şindi sırlı üsēn, abemin birisi tarihe geçmiş efe, esgi devirde sırlı üsēn, bizde yetişindig, ğabadayı oğlan sırlınıñ māyetinde. o efe sırlınıñ_ismini alıyo, sırlıyı bilisiñ. sen buradaki sırlı üsēni bilisiñ, ğız_ananıñğardaşı. şindi burdan başğanıñ dedesi ğona var, zengin_adam ordan_intikal ediyō. dedesi oluyō derviş kâya adlı. derviş kâyaya arzıyı isdeyollar, güzel bi ğız arzıyı isdeyollar tabi. burda

45 derviş kâyanıñ ğonā var, tarlaşı var, arazası var. öteki efe yalnız bi adam, ğārib, kel_alı var -şeyin ırızanıñ yardımcıısı sırlınıñyardımcısı da kel_alı- kel_alı tabi ālar geliP ğedmeler oluyō. kel_alı sen günde kaç ağaç yonuyōñ dēyo, dörd, beş neyse. kel_alı arzı ğaçıP da baña hāber edmediñ mi, anam da avradım oşuñ nasıl enel hāg deyiP de nesiminiñderisini yüzdüğlerimi derini yüzerim dēyo.

50 baña bildireceñ şaña. ben üş gün late yunşam bilmem şu ğadar_eder. geliP ğedmeler oluyō. (o ırıza kâyanıñ_ōlu, āniñ_ōlu) varıyo arzıyı orda işde, vakid geç vakid_olunca arzıyı alıyo yañına nişan şeyini, alācā oldu. ğızı babalar ğoñüllü veriyollar, alıP yola düşüyo sırlı da ölecēne ğediyō. şey kel_alı üsēn dēyo, arzıyı götürdüler arkağaş. soñra baña ğabayed bulma dēyo.

55 mavizer_elinde, ay_aydinnī. bağlı ācın köplüsünü bilisiñ sen. başa gececeg köplüyü kesiyō. sōle gelince şarğ şurğ ediP ırızanıñ_ōñünde ğayaya mavizeri veri veriveriyō, çinni çıkıyo. çevir ğoluñu dēyo arzıya bāla ğolunu dēyo. sen heç

dēyō sırlı efe deye bi adam duyduñ mu? dēyō ırızaya. ırıza zaten dēyō dünneden göçüyō gorquşundan. neyse yatırıyō gölunu, bağıyō nedim ırıza hindi sen beni
60 dēyō. ırıza da zatı ses mi var? işde arada bi iñlāyiveriyō, bıçā çıkarıyō.

günañkarım günañımı af_eyle ey şañım

(ırıza sinine mundar gedmesiñ deyi bi doğa okuyō)

günañkarım günañımı av_eyle ey şañım

muhammed muştafa ali dergañım

65 kerbālede hüseyiniñsırlı hağgi için tövbe günañlarıma ey_esdafrullā
ñal erenner ñalıdır

der de bıÇağ göyuveri. sırlı gaçıvıyā altından zırd, zırd, zırd, zırd. neyse o da, efe de: bu efeleriñ şanıdan gelir, beni bağışla dē, arzıyı alıP şölece gölunu bağlayıP şalıveriyō. şabayla erkenden köylüler de evleriñ dibinde
70 tengereg_ēriyō. ña bu dēyō ñangi ñabsaneye yazdı, ñangi nerden gaçıyō? çeviriñ, çevriñ. kō odaşına kapadıyollar, bi ñafda yatıyō, gelen geden yoğ galemekiye. ora hindi ne oldu süleyman be galemekiniñ_adı? garağol ya, oraya götürüyollar. velñası-ı kelam burdan areyollar, şoruyollar. areyollar, buluyollar, ırızayı getiriyollar. alıyō esenin veli şazı eline, baçalım ne dēyō: ese veli aşıg.

75 köplüyü kesdj eğriniñ_oğlü(şırlınıñ_adı eğri babaşınıñ_adı)

köplüyü kesdj eğriniñ_oğlü

şorman_ırızayı gölları bağlı

araP devrişleriñ ğıymadlı oğlu

80 yesir_ellerine düşdü neynerim

aşırđılar galemeki yüzünē

tükürdüler söz bilen_alınıñ yüzünē

anaşı babaşı vurdu dizinē

yesir_ellerine getdi neynerim

85 şindi bu olay duyulunca milled ırızanıñ geldi, ırıza dodā şallayıg, kalığı dodā bir od bi pavı.

aman_arğadaşlār varalım_orā

ırızanıñsucāz veriveñ şanssızlara

ğız_elinde su içmesi seveP

- 90 işde tahtacılarıñ mazileri vā böyle
 hā şindi ben muhtar adayıñ. bizim aşiredler sāda sōlda çalışıyor. bi ğuruPda
 demirede. o adam bizden ğavañ aldı. gelini, oĝlu, gendi üş, dörd gün bizde
 propādaya vardıĝ. adama hācıya deg geldiĝ orda. ō, aĝam hoş geldiñ, beş
 getdiñ, deg geldi dedi. benim dedi yemeg var dedi, öğlen yemēne isderim
- 95 sizi dedi. hācım biz böle böle propādaya geldiĝ, varmaşaĝ olmaz mı?
 olmaz, olmaz. şindi ĝısa kesiyim, iltāĝ dovaşını ver baçalım dedi. heya. hā
 burda bunca hācılarımız var, hōcalarım var, sen varşıñ. bize deñiziñ dibine
 ĝuyu mu ĝazdıracañız siz? şey ediñ, biz ĝurtulamaĝ ellerinden dēvedim.
 yō, yō dedi. buyur, buyur. mēsi allāhı, mezeti nimed, nasib-i cenned,
- 100 mafterebe bereked, erenlerden ümmed, evliyalardan hidayed, haĝ
 vermeg için gelmiş, geleceg belalarıñ defi için, onların şeyini veriyōĝ,
 şufraşınıñ dovaşını oĝuyōĝ. gelmiş geleceg belalarıñ defi için, nimeti
 celilulallah, bereketi hālılullah, şefātı senden ya resūrallah. dünyadan
 gelmişleriñ ruhuna hediye eylediĝ, hediyemizi terĝazetinde kabul eyle,
- 105 kabirlerini pir nur eyle, şuhallarını ehsan eyle allahım... bi hürmetil fatiha.
 allahumme salli ale ale ale dedig, ĝapaTdıĝ. neyse adamlar eyi oĝuduñuz,
 kötü oĝuduñuz bi şey demedi. bizi uğurladılar. ĝır üseniñ āmad şöför, dadlı
 var, ben varıñ, köse. dadlı dedi ki: amad dedi, ana caddeye çıkınca kenara
 şey et, kenara dur, “baña hābar et” dedi. ana caddeye ĝıĝdıĝ, kenara
- 110 eniñbaçalım. endig. bizi sıradan bi öpdü, dadlı dedimiz arĝadaş! arĝadaşlar
 dedi, hindi bu türĝler dedi, arĝadaş üsēn aĝa şu şurfaniñ dovaşını ver
 deyeydi “ben ne boĝ yerdim” dedi. ben dünmeden ne hābarım dedi. bu köse
 zate dedi bilmem neyini bilmiyō. o öyle arĝadaş, sen dedi bizim
 yüzümüzüñ aĝıymışıña dedi. sen olmayaydıñ, biz ne boĝ yecēdig, bu türĝler
- 115 ne lav edecēdi dedi.
 ulaştırma baĝanı cengiz tuncer burā getirecēz. bura köye getirecez.
 aşfad isdecez. biz muhtar ergün ĝurban bulduĝ, bulucāz. ĝurban kesecēz.
 işde elimizden ne gelşe yapacāz abē dedi. ben ĝurbanı keşgeg paramına da
 aliyim dedi. biz hindi maşĝaramız çıkar. bu tahtacılar enzü besmele çeĝmeyi
- 120 bilmēyi. bunnarıñ kesdi yeñir mi deler. maşĝaramız çıkar, bunu vazgeçelim
 biz dedi. yav sen unu baña bıraĝ arĝadaş sen dedim ben. bilmesem der

- miyim? yörē de dedi, arkadaş şu göca göçu ver, yeni de bedava otur. işde muhdar burda onu tavladiğ, göçu buraya emir verdig. tunceriñ yaña vardıg. bedava, hani bi sene daña bedava oturacāz para deyile. bi sene köyde
- 125 oturacağ. hindi goralı ramadlıg “ ülen gaçıvē, sen ne biliyōñ ğurban kesmē” deyō. ulen veli seniñ kesdın ğurban ya allahı ya muhammed, ya aliniñ dışında bi şey bilmeyōñ. şindi bu türgler enzū besme çekmeyi, tataclarıñ kesdī yenmez deyi zati laf_ediyoullar. maşgaramızı çıkarma –velhaşılı kelam koreli hu yaña çevirmeye uğrařıyō yönünü, hu yaña dōru yatırdıg řura ğavāñ dibine.
- 130 ğunahkarım ğunahımı af_eyle eş şahım (tahtacınıñ ğurban duvaşı)
 ğunahkarım ğunahımı af_eyle ey şahım, muhammed muştafa ali dergahım. kerbelede hüseyiniñ sırrı için tövbe ğunahlarım, esdafurallah. hāl erenner hālıdır, yol erenner yoludur. ğafil_olmadan üsdat_elidir. bi sıhıyām böle yargınıni. üsdad neFesi tarikat-ı hidēt... ğurbāni. ismayil tegbir getiriyā. allah_egber, allah_egber, kesdig. allah mafaza gevşedeg de koreli yönünü
- 135 hüraya, řeye bi çevirēydi, hacımuşalara bi çevireydiñ yönünü koreli... ya ğible çekdig işde allah_egber, allah_egber daña kaç çeşid enzū besmele. şindi pancar çekiyōğ. baña pancar çavış arkadaşlar, hoca hoca deyō. ya baña āmad de duymam, ben hoca derseñ duyarım. hoca, hoca! bi pancar çavışı baña “hoca mıñ?” arkadaş dedi. hocāyım dedim. “ne biliyōñ sen hocalıgdan?” dedi, ne biliyōřam biliyōm” dedim. peki sen hocāyřañ dedi řaña ben bi şey řorācam dedi. řor dedim ben. řor emme ben bedava şordurmam. bedava şormam. bağ burda üzüm řatiliyō, bu milleT de bizi seyrediyō, on kilo üzüm çekdiriz, řu yağlā ğoruz meydan yerine. řorduñu
- 140 bilemezsem on kilo üzüm seniñ_olur, paraşı benim_olur. bilirsem üzüm benim_olur, paraşı seniñ_olur. şindi şoracağ, ne şoracağ? bileceg, bilmēceg. milled böle yığıldı üsdümüze. şor. altı kere ezen hangi ğünnerde oğunur ve nerelerde oğunur? ben bilmezsem... ülen ben_aleviyim, ne biliyim ben altı
- 145 kere ezeniñ_oğundū dēyim, ben yenilgiden ğorğuyōm. altı kere ezeniñ hangi ğünnerde oğunur ve nerelerde oğunur? altı kere ezen beři minarede oğunur, biri caminiñ_içi hüPbe de oğunur dedi. üzümü aldım, dāTdım milete. yeñ uşağlar dedim. bi de ben řaña soriyim. bedava şorarşa řor amına ğoyayım
- 150

- dedi. on iki imamlarıñ_en muhteberi hângsi? ne on_iki imamı ulan? dedi. ne
 155 on iki imamı? dedi. velhâsıl-ı böyle bi vaqalar geçdi. unuduyōğ ki.
 ğaçaq va.r ğaçaq ney biliyōñ mu sen? bu dağlardan doquz göl şurdan burdan
 matara ağaç kesiyōm, tahta biçiyōm, dariya deyişip yeyōm, ğaçaq keresde
 ğediyollar. orman_asgeri var. orman_asgeriniñ düdüğ çalındı mı
 orman_asgeriniñ_oldünü biliyōm. mavizer şıķıldı mı yaķalandıñ. cereme var
 160 topal durmuşuñ bi de bozça var. ğatırlar bunar. orman_asgeriniñ_üsdüne
 hücüm ediyō
 bozça. meşur bi şey derinmiş mi? bölle başını ele verme yoğ. düdüğ öTdü
 muTdaķa orman_asgeri çevirmiş. düdüğ bi ötüyō para mara oluyō, o ara
 ğediyō, o ara ğediyō. cereme, bozça öñde cereme arķada ğurTdübe ğedinde
 165 alıyō eseniñ veli. demin dedig ya,
 sıyırdım yuları eyledim_azāt
 şahım abdal muşā boScayı gözēt
 durmuşun derisine bi oğğa duz_at
 yitirdim ceremeyi... çenteyi, metireyi, zeytini, peyniri görmediñiz mi?
 170 bi sıcağ ğuyunuñ dengini geÇdiğ
 yüz_elli ğatırnāñ biz yola düşdüğ
 düdüğ_ötünce hepimiz şaşdığ
 girdi. yitirdim boScayı paltayı, tarāyı neyse obasına dönēyi. ğatırlar_evi
 buluyō. burayı bu dağlardan_aşaraq yalnız topal durmuş, topal zafer
 175 ğatırlarıñ_ardından yettemeyō. şindi ğorucu ünneyō tahtacılarā, şu arıñ
 başına çıķıyō bu tarafa ünneyō. hey hillēd! milled dēmeyō māśus hilled
 dēyō. ğuyu başında toplantı vār. muhtar geldi, azeler geldi, aynı zamanda
 köy ğorucusu begdeş yoldeş de geldi. böyle yaķasında demir vā, bölle
 ünneyō. duruķan hāh ünnerken hēy sarı veli, kel veli, ğoca veli, deli eli, ğara
 180 veli, ğara veli beş dene veli var bu mahallede ğuyu başında toplantı vār.
 muhtar geldi, azeler geldi, köy ğorucusu geldi, zıhiya da geldi. ğalmış
 düşen, götünden solucan düşēn, siki şarķan, çocuğlar da geldi deyō. şindi
 şura gelelegden ala begdeş ğorucu “ula anaşımı, avradını sigdimiñ ğıPdileri”
 dedi. u ğadā ünneyōñ dedi, niye gelmeyōśuz ğuyu başında toPlantıma
 185 deyem size dedi. ğaripler sesdenemeyō kel veliye. kel veli ne dedi. vōyn ala

- begdeş dedi, babacınıñ_ağzını sigdimiñ_ala begdeşi dedi, bizim ğarılarıñ
 nikā şaña mı ğıyıldı, ne söyöñ arķadaş dedi. hoP anaşını avradını sigdimiñ
 ğıPdi. durō. yatırını_ula hūnu dedi, ipli üsēn bi yatırdılar bacānı göĝe
 ğaldırdı. ha hūruyollar ha hūruyollar. kel veli begdeş ğurtar dēyō,
 190 yañaşameyōlar. o esnalarda da muh̄darlıĝ seçimi olunca begdeş, ipliĝ üsēyin
 şeye ğatıyor. kese şeyleri oylar çıkarķan da innē ciziliyō. begdeş bi yaña
 şey bi yaña oķurķan oķurķan begdeş, begdeş, begdeş, begdeş bi ğediyō,
 kırg ğadar begdeş çıkıyō. selāca dēyō a ğıran ğiresi sürgün ğıranmıĝ dēyō,
 kırg begdeş çıkıyō dēyō. bi üsēn, kırg begdeş. bi üsēn ğuyunuñ dibinden mi
 195 çıkıyō? ğarşımđan teggeli bi oĝlan ğeldi. onnar şey ya begdaşi ya adem-
 ademiñ_ağzında cigara vā. adem oruş dutmeyōñ mu dedim? dutmā mıñ_aĝa
 dedi. oruşđan başĝa neyimiz ğaldı dedi. emme aĝa dedi anam_avradım
 oşsuñ ciyerlerim ğurudu dedi, şusuzluĝđan ölüyōm dedi. daña oraşı
 haliliñ_orđa fanta, ķola, pepsi buz gibi işsaña dedim. içiyōñ_ama feyde
 200 etmeyōr dedi.
- bir_aleviyle bir sünni gene arķadaş_olmuş. sunni her sene arķadaş sizin şū
 ğurbannara bi de beni ğötür, ben de ğoriyim, ben de öĝreneyim. arķadaş
 ğedemezsiñ. öte uğraşırķan beri uğraşırķan yıllar ğeçiyō aradan. en nihayed
 göñlüñü ediyā. arķadaş ğötüriyim emme aleviligden bi şey bilmeñ lazım
 205 seniñ dēyō. eyer bilmez de sünni oldūnu bilillerse nasıl enel haĝ deyiP de
 nesiminiñ derisini yüzdüler_ise anam_avradım oşsuñ derini yüzeller hā dēyi.
 bilirim ben dēyō, ğarışma sen dēyō. onu baña bıraĝ. hindi varıyollar ğapıya
 çöküyō. ğarısı var sünniniñ, aleviniñ de dördü. sünni öñden bi şey bileceg
 ya, ālar diz çökereg, eyileleg_eyileleg varıyō dara duruyō hu erenner:
- 210 özüm darda
 yüzüm yerde
 haĝ muhammed_ali divanında
 pir huzurunda
 canım ğurban
- 215 tenim tercüman
- bu fakirden_aĝrımış_incinmiş, ğücenmiş can kardeşlerimiz varısa dile
 gelsiñ, bile gelsiñ, haĝĝını nazar_eylesiñ, allah, eyvallah erenner, dēyō

- 220 ğapanıyō. dedeniñ_öñüne niyaz_ediyo. dede hōle bi baqıyō türkūñ yüzünde alevi murtaza yazmēyō. yüzün nemne şekil. dede sen dēyō alevilē uygun ne denilmesi icaP_ediyoşa dediñ, memnun_olduğ, sağol. yalıñız sen alt tarafı bi tahta parçası, ağaç parçası kapıya neye niyaz_eTdiñ? dēyō. imtān_ediyo dede yüzünde alevi murtaza yazmayınca bunda bi ğanında bozuğluğ vā bunuñ dēyō. dedem dēyō: peygamber_efendimiz “ben ilmin şehriyim, ali de kapısı” dedi, tahta parçası deyil ona o yönden niyaz_ediyoruz biz deyince
- 225 dede acığ umudu geliyo emme gene de galbi ikircigli. şamañ_oynanıyō. bağlantıra almeyō. dem dev_rden başlığı, içmeler şamañlar dönüyō, muhabbetler ğırla ğediyā. dede dēyō kı: erenner dēyō, bi de sen_al da seni dinnēlim dēyō Őeye sūnniye. dēyō ki dede onu imtān_ediyo yere ğapıyı bildi, niyaz_eTđini de bildi, bi de sen_al da seni dinnēlim dēyō. alıyım
- 230 erenner dēyō dōs omarınan ośmanı vurdular, bekir yaralı demeden götüren_adam- Őuś len babacını.... bekiri de anarśañbabān_ağzını sikerim o bekir... hani aleviler bekir, ośman ğomayıyō ya o bekirine ośmanı vurdular deyi sevineceg Őanıyō. aleviler Őuś dēyō omarıla ośmanı andıñ, bekiri de anarśañ babān_ağzını çoķuśduğ. ne Őoracağ ne cevap vereceg babacan
- 235 senden bi Őey_ōrenmeg_ısideyo bu millet dēyō. ğay, ğay dedi, öğrensinner dedi. ben otuz senelig mürePbiyim. tariķaTdan,şerāTdan ne Őorarśañız Őoruñ_arķadaşlar, bu sevapdır dedi. tamam mı tamam. babacan peygamberleriñ_evveli adem aleyhisselam -ben Őoruyam da örenecēz bunarı- peygamberleriñ_evveli adem aleyhisselam, ahır zaman peygamberi
- 240 muhammedinnil muśtaFa Őallallahi taala vesselem ğazretlerinin_amcaoğluśu ve damadı, fatmananıñ_eşı, ğaşanna hüseyiniñbabaşı, zülfikar denilen kılıcıñ Őahibi, düldül denilen atıñ binicisi, zalımıñ düşmanı, mazlumuñ yardımcıśı, evliya embiyalarıñ daħa kim babacan?
- 245 allāħ ile aramda
sen kimsiñ ki orucumu Őorarśıñ
hakikaten gözün yoķśa ğaramda
baśa açā neden turban Őorarśıñ
raķı Őarap_içiyorśam Őaña ne

250 yoğsa bir zararım ierim
iimizde varsa ılıdan kprüye
ben dürüstsem saroskende geerim
işgaldeyken mümkün müdür ibadet
yatıP ılılıP ataürge duğa et
255 seniñ gibi dürzüleriñ yüzünden
dininden de olacağ bu millet

Derleme yeri :Akçeniş Köyü
 Anlatan :Ayhan ŞEN,55 yaşında,ilkokul mezunu
 Konu :Türkü
 Metin nu. :48

5 nacizane akçenis köyünden ayhan şen. elli beş yaşındayım ilkökul. şimdi biraz
 yani tuhaf geleceg amma ancağ üçüncü sınıfa gadar köyümde okuyabildig.
 ayilem tahtacılığ mesleği yapıyordu. inanın dördüncü, beşinci sınıfı antalya
 düzlermamınıñ çamormannarında bir buçuğ sāt sabañ, bir buçuğ sāt ağşam yaya
 10 yol yürüyereg bitirdim. çoğ çalışğan bir öğrenciydim. hep karnelerim pekiyiden
 aşşā not yoğdu. bizim zamanımızda iftar falan yoğdu tabi ama ayilem fakir oldū
 için mālesef bizi oğutamadı. nacizane kırğ yıl tātacılığ meslende ter dögmüş bir
 insanım. yani tātacılıñlapaşı vardır, tomruğ dönemi vardır. her döneminde emeg
 şarfetmiş bir insanız. yani lapayı gördüğ yani sefercilğ de yapıdğ. nacizane bi
 10 kendi bestemizi söyleyelim siyasetle ħarman olmuş bi şey yürēmizden geleleg
 yani.

neden baña çamuratarıñ söğüğüdan
 neden bana çamuratarıñ soğüğüdan
 imam hüseyini kesen ben miyim?
 15 mazluma qol qanat germegdir-işim
 nesimiye diri diri yüzen ben miyim?
 mazluma qol qanat germegdir-işim
 nesimiye diri diri yüzen ben miyim?
 yalan yañlış vāzlarla uyuTduñ ħālkı
 20 yalan yañlış vāzlarla uyuTduñ ħālkı
 biñbir entrikayla zaPTdeTdiñ tāhtı
 qarannığa ışığ_olmağdı āhtı
 pir sultan_abdalı asan ben miyim?
 qarannığa ışığ_olmağdı āhtı
 25 pir sultan_abdalı asan ben miyim?

- kalbimiz yaralı gönlümüz yâsda
 kalbimiz yaralı gönlümüz yâsda
 neden zulmedersin yar ne doşda
 madımağ otelde kanlı sivâsda
 30 otuz yedi ozanı yağan ben miyim?
 madımağ otelde kanlı sivâsda
 otuz yedi ozanı yaman ben miyim?
 kıasTdeTdiñ canıma hem de malıma
 alay_ediP güldüñ nacar hâlîma
 35 islamiñ özü olan yôla
 alevilig cümbüşü diyen ben miyim?
 islamiñ özü olan yôla
 alevilig cümbüşü diyen ben miyim?
 fakir_ayhân ehl-i beyit_aşığı bir gön
 40 fakir_ayhân ehl-i beyit_aşığı bir gön
 on_iki imam yoluna olurüm gurbân
 yezidiñ torunu bekar_aşık_ayhân
 atatürke çamur_atan ben miyim
 yezidiñ torunu bekar_aşık_ayhân
 45 atatürke çamur_atan ben miyim

o zaman pir şultandan söyleyelim. ben pir şultan sevdalıyıyım. imam hüseyin hazretlerinden sonra davaşı uğra en dig duruşu gösderen pir şultan abdaldır yani. heni ben br pir şultan sevdalışı.

- alınmış_ abdesdin aldırırılarşâ
 50 kılınmış namazın hey doşt kıldırırılarşâ
 siz de şah diyēni öldürürlersē
 ben de bu yayladan hey doşt
 şah_ali dērim
 siz de şah diyēni öldürürlersē
 55 ben de bu yayladan hey doşt
 şah_ali dērim
 ekilmiş_tarlardan boşdan_olurşâm

- alemiñ birinde hey dođt destan olursām
 ğara topraĝ senden üstün olursām
 60 ben de bu yayladan hey doğt
 şah ali dērim
 ğara topraĝ senden üsdün olursām
 ben de bu yayladan hey doğt
 şah ali dērim
 65 pir şultan abdalım dünya durulmāz
 giTdi giden ömür hey doğt geri dönülmēz
 gözde ,dinde gönül şahdan ayrılmāz
 ben de bu yayladan hey doğt
 şah ali derim
 70 gözde, dinde gönül şahdan ayrılmāz
 ben de bu yayladan hey doğt
 şah ali dērim
- allāh bir mūhammede yār yār
 75 āli aşkına, ali aşkınā
 eşiĝine geldig de yār yār
 řah abdal muśa
 keriminde yañına yār yār
 eyle düşüne
 80 eyle düşgüne
 eşiĝiñe geldig de yar
 řah abdal muśa
 aslı muhammetsiñ de yār yār
 nesli alışiñ, nesli alışiñ
 85 evliyaśiñ, embiyaśiñ yār yār
 ĥorasan piriśiñ de yār yār
 urum erisñ, urum erisiñ
 eşiĝiñe geldig de yār yār
 řah abdal muśa

- 90 aşı, nesli ulu da yār yār
 sóydan gelirsiñ, sóydan gelirsiñ
 yār yār
 ĥoraşan pirişñ dē urum_erisiñ
 eşiğine geldig şāĥ_abdal muşa yār yār
- 95 ali,m şāĥ şāĥ şāĥ alim şāĥ
 destur ver de derġahña gireyım
 eşiğñ tozuna yüzler süreyım
 ġayiP gibi de irşad_olayım
 eşiğine geldig şāĥ_abdal muşa
- 100 alim şāĥ şāĥ_alim şāĥ şāĥ
 alim şāĥ
 şimşeg_ali ġapıña geldig
 ġapıyñ tozuna yüzümü sürd üg yār yār
 ġapıyñ tozuna yüzümü sürdüg yār yār
- 105 deyirmeniñ ... dönüyör dönüyör
 eşiğine geldig şāĥ_abdal muşa yār yār
 eşiğine geldig şāĥ_abdal muşa yār yār
 yar alim medet
 medet abdal muşa
- 110 bu söylemiş_öldümüz semah akçēniş köyünden rahmetli ali şimşege ayıTdir
 sözleri. biz o güzel sözleri kendi tātacı semahımıza uyarlamış_öldüg. ĥaTda
 o kendi tarafından_uyarlanmışdır. kendi de özelligle cemlerde söylerdi. ama
 ali şimşeg dē kendi ad_etmesi yani bi büyüglüg gibi olacağ düşüncesiyle o
 ali şimşeg demezdi, derviş_ali diyereg geçerdı. tabi o şiiri kendiniñ yazdında
- 115 bu arada kimse bilmezdi. onu söylemeyi bile bi kibirliġ gibi görürdü. o
 kadar mütevazi bi insandı yani köyümüzde örneġ insannardan birisiydi.

Derleme yeri :Akçeniş Köyü

Anlatan :Yurdağül ÖZKAYA,56 yaşında, ilkokul mezunu

Konu :Düğün Adetleri,Doğum Geleneği, Ölüm Geleneği, Türkü ve Ağıt

Metin nu. :49

- 5 elli altı. az çok buralıyım. ğaşdıķ, ğaşdıķ ama düğün yaptılar. hikayesi, ğaşdıķ babam vermedi, ğaşdıķ. on gün sōña düğün yaptılar, kına yaqtdılar, baş bağı yaptılar. bizim gelenēmiz görenēmiz bu. bizim akeenişde baş bağı olmak zorunda gelin oqşamada.gelin oqşamaşı ğına yaqılırķa; tabi ğına oğlan çocūnuñ başına verilir. ğına tePsisi geliniñ_ōñüne varırşıñ, gelin ğınayı ğurtarır, para verir, şandalyeye oturur. gelin tabi esgiden yaşığa otururdu. esgiden ğına yaşığığa oluyōdu. sōñradan şandalye çığdı. gelini oqşamaya başlarşıñ bi bayan ama ben emme başğası. esgiden yaşı ğocārılar oğşardı. şimdi kim_olurśa ośsuñ oğşuyō. gene biri bilen bi kiři elini dutuyōsuñ s̄a elini ğınayı alıyōñ avcuna, 10 selevet selleĝene muħammeT muħammede selevet üç defa söylüyōsuñ. kınamız kıTlu ośsuñ, dēyeniñ_aĝzı dadlı ośuñ. bu sefer başlıyō şey herkes kıtlu ośsuñ, aĝzı dadlı ośsuñ
- atladı geşdi eşiĝi
- şufrada ğaldı ğaşıĝı
- 15 ğoca evleriñ yaqışıĝı
- ĝız_anam gelin_oldu gidiyō
- çaTdılar eatma daşını
- ocā ğoydular düğün_aşını
- bozdular gelin_eTdiler ĝızını başını
- 20 ĝız_anam ĝınalarıñ kıTlu ośsuñ
- vardıcañyerleriñ_aĝzı dadlı ośsuñ
- dēyi
- biner atın_iyisinē
- gider yolün ğoyusunā
- 25 selam söylēñdayısınā

- ğız_anam ğınāların utlu osuñ
 vardıcağın yerlerin_ ağızı dadlı osuñ
 aTdılar atma daını
 ocā vurdulār dūğün_aını
 30 bozdular gelin_eTdiler ğızın başını
 ğız_anam ğınāların uTlu osuñ
 vardıcağın yerlerin_ ağızı dadlı osuñ
 atımı egdilēr binit taınā
 zölüflerim dökülür hilal aınā
 35 anam babam gelsin_ yanı başımā
 ğız_anam ğınāların uTlu osuñ
 vardıcağın yerlerin_ ağızı dadlı osuñ
 evlerin_ önü iğde
 iğdenin dālları yerdē
 40 yiğit senin_evin nerdē?
 ğız_anam ğınāların uTlu osuñ
 vardıcağın yerlerin_ ağızı dadlı osuñ
 gülü yeni budamıslār
 dalların_ atsin deyı
 45 ğızımızı aldatmıslār
 ğurbet_ele getsin deyı
 biner_atın_incesin_ı
 gēder yolün ğoncaśınā
 selam söyleñ amcaśınā
 50 ğız_anam ğınāların uTlu osuñ
 vardıcağın yerlerin_ ağızı dadlı osuñ
 ... śusuz ğoyān
 anaśın_ ğızśız ğoyān
 ğoca evlerin issiz ğoyān
 55 ğız_anam gelin_ oldu gēdiyō
 anaśını beslēr ĥurmaynān

- eller döğēr yarmaynān
- gelineñ yüzünü bi açıyōm gelin sırtarıP duru. ne ağlama var ne bi şey. ben de ağlamadım. ağla deyolar baña. ağlaşım yoğ. nēydim? ben ağlaşım yoğ.
- 60 maħśús ağla deyolar, ağlamadım. ben de ağlamadım. baş bağı aqşamdan gelin alınır, şabaħ tabi bizim yörede gelin yüzü denir. ħanımlar buyuruñ edilir. gelini yaśdı getirilē orta ere. selevet selleğene muħammed aliye üş kere vurallar yaśdıñ üsdüne gelin oturur tabi milli kıyafet... üç eteg, göynek, göca don ğuşağ her şē dülbent, çelgi. böyle şeylerde
- 65 görmüşdürsüñüz. onuñ hePsi ğuşağ selevetlenir, göyNEG selevetlenir, dülbend selevetlenir, ğıyafeti geyer_o, ağzına bi de yaşmaq, sesdenmez gelin. yazma... ağzı bağlanır, ğağar geliniñ önüne biri düşer, sıradan herkeSiñ elini öper ğadınların. ondan soña gelin sandalyeye oturur, yemeg atallar, bayannara herkes “hayırlı uğurlu ośsuñ” dēr. onda beg
- 70 söylenmez. baş bağında beg söylenmez. yemeg yenir onda. söylenmez aynı şeyse hani bazıları söyler de beg söylenmez. onda ħayırlı uğurlu ośsuñ, allāħ mesud etsiñ, bi yaśdığda göcañ. herkeS dağılır geğer. çocuğ doğdünda duz yemē yapılır çocüñgöbe düşdünde amma bi sene soña emme altı ay soñra, bazıları kırgıkinde verir, bazıısı ħafdasında verir.
- 75 duruma göre imkan_olan ufağ baş mal keser. herkeSi buyuruñ edeller duz yemēne. sofralar atarlar. herkeS sofraya getirdi hediyeı bırakır. yaşı uzun ośsuñ, analı babalı büyüñ, duz yemē bu ğadar olur. abdal muşaya bağlalar, ora geğiyor, ziyaret ediyollar. orda bağlan var orda. abdal muşanın şeyi var orda, bi parça bağzına dağallar, ğapıdan imeglēreg, niyaz_eTdirereg
- 80 abdal muşanıñ ora bağlalar ora türbeniñ içine. ordan dileg acı var, dileg acına da bağlalar. çocuğ olabilirse adağ yaparlar ora, yedi yaşına ğadar ğurban keseller. ufağ ve böyüĝ hani çoğ böyüĝ kesemezseñ ufağ, yedi yaşına ğadar yedi kere keseller.
- ölüm_ardıma düşüP de gēh
- 85 boşa yorulmā
- ākıbetin_alırşıyıñ
- bu dadlı canıyī

- hiç ğarıřmadīyīñ
 şu feleđiñ_iřinēyi
 90 adır ğursayīm
 ğarlı dađıñ bařınāyī
 orda baña da yār
 bulurřuñ beniyī
 var gidelim var geť de yār
 95 bir zamanda gene ğēl
- ağşamdan_öldü mü vakit geşdigden řoña ğoymazlar. cenazeyi yatırırlar böyle
 ğapıya başını, herkeS toplanır erkeĝli ğadın şazı getiriler, böyle ağıtlar
 yağallar. řabañlallar, řabaña ğadar söyleller ortalıĝ aılaşıya ğadar. bizim
 burda öyle. ğökbükde de öyledur, antalyanıñ biraz yellerinde de vardur da
 100 bizim köy öyle, atallarda da öyledur, tahtacı şeyleri öyledur bizde. řabañ
 tabi öylene doğru öylen namazınna ğollar, ğaldırılırlar yemeg... yemeĝler
 ğazırlanır cenaze ğaľımadan zaten, ğabirden geri dönennere yemeg. tabi
 şofralar atılır. üçü yapılır, yedisi, ğırķı, üç ğaldırıldı üçünne yedisi bir_öldü.
 bizim burda yemeĝli olur. elli iki yapmeyöz, kırĝ yapıyöz. tabi yıl dēriz biz,
 105 onu yapıyöz gece... herkeS dēlim ki burda mürePbi dē bi şey var tahtacı
 köylerindē. bu zaten bizim köyde dört beş tane mürePbi var. herkeS ğurup,
 ğürüf ğürüf yirmi kişi bi yerde, on beş kişi bi yerde. herkeS toplanır, ğoraz
 keseller ama mal keseller, pay_edeller řeyiñ_evinde yenir. dabi cem yapılır
 orda da şu içilmez, yemeg yenisiya ğadar yemeg bozulaşıya ğadar
 110 ğıdırellezde, navruzda, oruda. yemeg_iinde erken başladı mı şu içilmez
 hiç_iilmez. oruda mārem_ayında heP bunnar_öyle olur bizim burda.
 cenaze biz yıķanır erkeĝleri erkeĝ yıķar ğoca yıķar mesela bayannarı bayan
 yıķar her şey giydiririg biz ney varşa üsdümüzde böyle iç amaşırına varaşa
 giydirig. kefen dışına şarılır. altına minder, yařdıĝ yaparız bi de baTdaneye
 115 şarallar, minder_iñ_üsdüne ğonur topraĝa. biz de öyle. hiç ılbaĝ ğoymaĝ biz.
 üsdü ğani her şey geydirilir dedelerimizden řeylēden öteden beri böyle
 ğalmış. öyle ıplaĝ ğoma yoĝ bizde. milli kıyafeti cenazeye bayannara
 gelinken ölsüñ, heP onu geydiriler bizde. ellere ğına yaķılır. tabi vasiyat
 veren ğına isdēmene yapılmaz. ieĝ de řoķarız her şey eline garanfil
 120 daķarıķ, boy daķarıķ bazına.

Derleme yeri :Karamık Köyü
 Anlatan :Nuri ÇOBAN,80 yaşında, ilkokul mezunu
 Konu :Değişik Konularda Sohbet
 Metin nu. :50

- burda oğul yoğdu zaten. elmalda bi ėmirde vādı bi oğul, başğa oğul yoğdu hiç kōlēde. orda ġaldım elmalda. üç sene ġaldım. bi sene ėmirde vādı, bi sene finikede. ilkoğulu gine de bitiremedim. bitiremedim yoğ dōrTden terg_eTdim. yaziyōz, yaziyōz. aşşā yoğarı ōle isTanbulda. yeni hiç bi şē
- 5 hisseTmedim de e tabi büyüğ şeyir bi başğa deyişig bi vilayeti görmeden dōru isdanbulu bulduğ biz. şindi bordan asgere gedērkē vilayeti görmeden nerelisiz? antalyaliz şē antalyayı görmeden ġetdig. e tabi. ġaramığ Ĥaritada yoğ zaten. ġaramığ_ismine almışa nerden aldīnī bildīmiz yoğ. tarihi yoğ kōyüñ ġuruluşunuñ. çoğ esgi bi kōy. çoğ esgi birkaç el deyişdirmiş, tarih
- 10 almiyō. araşTırdılar çoğ esgi bi kōy. şindi bu kō bu yerleşdi sırada üş beş Ĥaneymiş. ġaramığ denen bi ürün var dağlarda, o çoğmuş borda. onuñ_adiını vermişler boraya. hale gine vardır şorda, ġıyılardā, Ĥarman dövmeğ_ için süpürge yaparız biz undan tikenni tikenni. işde ōle. esgi esgi çifdcilimiz, ileşberlig biTdi mi her şē bitiyō.
- 15 çoğ keglig vādı dağlarda, ava ġederdig. ĤıĤ ava ġederdig. çoğ, bütün genşlig sireleniriz dāda. keglig, davşan... ġışın da ördegler, ġazlar gelirdi. çoğ göller büyügdü, doludu. avlan gölü de elmalda ġarağöl vardı, daĤa diyer göller var çevrelerde. bunnarda kuşlar çoğ yoğundu, binlērce avcılığla genşlig ōle ġeçiriyordu gönünü. yoğ, yini yaşacez yaşamadığ. vurduğ
- 20 geldig. iki genÇ bi kuşta tabi yeni ū kuşa ōñden birisi kuşe dōru ġediyomuş. arkadan da o birisi arkedekiniñ_eli silāĤ dēyō. ōñünde arġadaşını vuruyō. ōle bi ġasıdli bi şē yoğ. ġetdig, ġetdig unnālā da ġetdig. he onuñ macerasını deyivēreñ sene. deden_ile bordān birkaç kişi ġetdig, orda yaTdığ. şindi avlana vardığ da orda yaTdığ. ertesini ormana bi de bi gün_eveli
- 25 arġadaşlar_araşında bi oyun yaptılar, cezalanan_ oldu. üş, beş kilo loğum_alındı. avlandan loğumu aldığ. işde dedengil egmeg tēmin_eTdilē.

nerde yelim unu, dāda yelim. dağa getdig, egmeg yēme zamanında dedeñi
gandırmış bi ormancı vādı tegge kōnde. bizim erzagları almışlā, aşıvemişlē.
bizim loğumları da yedilē. biz egmeg de yēmeden bora geldig, macerası
30 var. başğa bi şēsi yoğ. yıllarca köğe gelemedi utancından. ormancı
gandırmış utancından yıllarca gelemedi.

şindi oyun_oynullar genşler. zēkir deller, oynarlar. başğa bi şē yoğ. ben
kendim radyo yoğ, televizyon yoğ. bi böyüg cidli bi kitap alırdım, kitaPla
ēlenirdim. kitaP_okurdum. hindi radyo gēldi, televizyon gēldi. kitaP da
35 biTdi oğuma da biTdi. okuyamiyōñ. görse de ğaFam da almiyō ğāri. ğāve
yoğdu esgiden zaten, oda, evlerde toPlanılır, kō odaşında toPlanır böyüglar.
genşler zaten evlerinde. eşşelē, eşşelē. iyi eşşē olan eşēne biner, deh çüş
geçer. araba tā sōra oldu ğāri. çoğ, çoğ deyişdi çoğ. nenen var işde. yaşıyō
da. ikimize ğāri sōñ erdig. hemen hemen ğedeyazdım, hāşTalandığ,
40 üç_aydır hāşdēyiz. ikimizde hāşTalandığ. ben bi toparladım kendimi de
nenen toParlāmadı. hindi şoraya yavaşça yavaşça yōrūteçle demirle çığdı.
tağsiye bindirdilē de yemeg var orda bi asger mevlidi, ora götürdülē.
üç_aydır ikimizde evde kapaniyōz.

düğünümüzde olmadı. ğaçırmadığ da. işde görücü usulünne ğetdilē gördülē,
45 aldılā, geldilē. ğeldi gün ablam_öldü. bi gün sōña. ondan düğün_olmadı.
uzagdı ğeldi yer. ğalğandan, ğalğandan eşşēge bindirlē, aldılā geldilē. erken
ğalğarsañ bi günde geliniyō. erken, erken, çoğ erken ğalğmışlā, bora ağşam
sōnu geldilē. ğedmedig. biz de begleyōz,bi de ablam da hāşda oluvēdi. unnā
ora ğetdi, ablam hāşTalandı. ğeldi bi gece sōña öldü. düğünümüz de olmadı
50 işde. ğedmedim. bi sever ğetdigde nikağlandım ğeldim. bi dağa da
görmedim, aldılā geldilē. dayımıñ ğızı, dayımıñ ğızı da hiş de ğörüşmedig
binbirimizle. ğetdi anam dedi elli senedir borda yalıñızıñ dedi. ğardeşimiñ
ğızını getirceñ, bizde söz yoğ. zaten öle evlenceg çağa bile gelmedig.
on_altı yaşında, on yedi yaşında evlendig. vardı iki dene. olma mı? birisi
55 anaşımıñ ğarnında ğaldı, ben asgerdēke dünyaya ğeldi. biz şindikinnēr gibi
deyil. bubamızıñ_emrinde. bubamız bi odada bi odada biz günümüzü
geçirdig. ağım sağım evimiz yoğ. işimiz çoğ. subaşlarıñ.subaşılar_eveli bi
kişiymiş, bi paşa yerleşmiş bora oşur_almağ_için. zaman oşmannı devleti

zamanında yavaş yavaş borayı ci'liğe çevirmiş. işde hâlkın olamadı deseñ
 60 de olceg, ta yeni hâlkıñ olmaşı. arazi çoğ. köyün şindi âlarda biTdi,
 şubaşılar biTdi. başğa âlarıñ_eline, şahıslarıñ_eline geşdi. zenginneriñ_eline
 geşdi. şatan, şatılan yüz dönüm birden aliyō. kōlünüñ_alcē üş dönüm, beş
 dönüm. ya aliyō ya alamiyō. işde âlarıñ_ālī biTdī sırada bi olaylarla onar
 65 dölüm bir yer verdiler una parayla. una da bisēl bahçe dikildi. şindi
 kōlünüñ_eline ekiceg dikiceg toprağ da ğalmadı gibi u ğadar fazla borşlu
 dertlise u una şatiyō, u una şatiyō on dönüm beş dönüm yeri.
 zaten bu köğüñ ğuruluşunda evelce bi dağılmış bu kō. sıfır_olmuş. âlarıñ
 zorunna soñradan geliP yerleşmiş. bizden_öncesi dağıTmışlar borda. bu
 kōlü de avlandan gelme. avlana da yaқаçı'ligden gelme. yaқаçı'lige de dede
 70 fetiyeden gelme. orda kō hōcasımiş. hōcalığ yaparқа ölmüş. çōşları avlana
 ğedmişler. avlana yerleşmişler, avlandan da bura gelmişler. geldigden zaten
 on, on beş ev bu köyüñ iş âlara, âlarda çalışmağ_ için gelmişler.öle
 yerleşmiş ğalmış.
 hüyüg var. hüyüg var da kime ayid_öldü belli deyil. şu yoluñ_üzerinde,
 75 sizin geldiniz yerde. şu modele bölügdağı vara orda sen bu yoldan gelmediñ
 mi? şu avlana ğederke orda bi bölügdā vā unuñ_öñünde. çoğ böyüg bi
 yerleşim yeri var orda. sıfırlanmış. kimden ğaldī da belli deyil. belki şēler
 kütüpane biliyōşa. gine bi iki yerde varda onnā peg höyüg şayılmıyō. ordeki
 yığma.

Derleme yeri :Karamık Köyü
 Anlatan :Selime ŞİMŞEK,67 yaşında, ilkokul mezunu
 Konu :Değişik Konularda Sohbet
 Metin nu. :51

selime şimşeg. admış yidi. vā. düdenkóden bora gelin geldim.
 düğün_eTdilē. düğün_eTdilē, gaynatam davıl duTdu, bi hafTa düğün_oldu.
 böyle bi damad vādı, evlendim. isdedilē canım. davılla geldim, arabalāla.
 eveli böyle motur tağsi yoğdu. at_arabaşınnā hayvannāla geldim. bir hafda
 5 düğün_oldu. undan sōra gelin_alma oldu. birinci gün neşan_edellē, ertesi
 gün kına. neşan gelir gız_evine. undan sōra -unnā bilire- çēz_altı olurdu
 eveli. hālva gırılırdı başında tePside. üçüncü günde kına, üçüncü gün
 gelin_alma arabalarla. bi hafTa oluyō canım da birden geliyō miñ? bi hafTa
 oluyō. bi yüg un yindi benim düğünde. geliniñ biri yağuruverdi yoğ. eveli
 10 böyle bazar_egmē yoğ bi şē yoğ. ğar yāyādı ben gelin geldimde ğāri. ğar
 yālağ ğar. işde öle gızım başğa başğa ni dēñ? çegmedim, çegmedim. hālam
 vardı borda u getirdi. hiç yabancılığ çegmedim. on beş yaşına yarım senem
 vādı. güccüg geldim de bağ göcevedim bağsa göcamaşam eyi. ufağ
 gelin_oldum ben.
 15 uğraşa yaPmazlādıñ da doğdora geçderdi. doğdur yoğa hōda erennere
 geçērdi teggeye, erenleri bora erene geçirirlēdi olurdu. çıdlıgdan, hōra
 çıdlıg vā. eren vā eren hōda. erenden geçirdiñ mi olurdu. hī, hōle gezerdi.
 iki üç kere gezēdi işde, undan_olurdu. nazar_oldūnda duz ğavırıdığ. naPcañ
 başğa bi şē? kōde bi şē bilinmezdi. duz ğavırıdığ. hōle şuyūñ_ıçine ğatıyōñ,
 20 nazara iyi gelirdi. tavadan şuyūñ yüzüne deviriverisiñ, duzlā hiç ğalmaz
 davılır geçer. çocuğ_ıyi olur. çalgıcılar sōledi, benim kōde türkū sōlenmedi.
 çalgıcılar sōlerdi, gençler_oynardı. hindi sōleniyor mı hindi hiç bilmiyōñ
 ben. bizim zamanımızda türkū mürkü yoğduñ. böyle çalgıcılar edēdi,
 gençler_oynardı işde bu. türkū yoğdu. hā hişbi şē yoğduñ. göcamı seviyāñ
 25 nēden? göcamı sevdiğden kēri vağdım geldi geçdi. amca öldü. yirmi sene

öleli. ben kendim çor çocuğ herkeS_ayrı. ben ayrı. teg başıma oturuyõñ.
 nēle geçinen ğızım işde? iyi kötü oluyõñ. çocuġlām bakıyõ. ordan
 ayın_oyun yolleyālar. biri finikedede, biri borda kõñmuddarı. biri de ĥorda
 belber dört_ölum var biri de parıśda. ğetdi, çalıřmaya ğetdi. everdim borda.
 30 çalıřmā ğetdi. herkeS kendine bakemeyā, çorū çocū eriřdi. birini gelin eTdi
 ötennē de everceg. herkeS kendine bakıyõ ğızım hinden kēri. esgi ileşberlig
 vādı. ĥayvannā ĥarman dõdüg. ālardan tarla, buydē ġaldırıdığ, başġa bi gelir
 yoġdu. kendimiz ĥayvannāla, düvennē bõle dönerdig. çoġ_irezildig çoġ.
 hindi ne vā hindiki gelinnē cenneTdeye. çoġ_irezildig biz. elle oraġ biçēdig
 35 řabā ġadā. řabāla girerdig, yadśın řoñu gelirdig. bi de ĥarman düvēdig,
 tınaśı süpürüdüg řabā ġadā. ūkü yoġ. tınařları řēderiz, řavırız özger
 çıġdında, avlan_özgeri çıġdı mı şavırız. sen getiridiñ_ordan- sen avlanśına-
 özgeri. yapmēz de işde bi duva eTdiriz. geçi meçi keselēse kesellē. bi duva,
 duva u. ġırġlāllar da heni çağrılā ele güne çağrısıñ, ġırġlāsıñ. adetin nēse
 40 yapāsıñ. geçi kesēsıñ, yemeg ġorśuñ. geçi kezmezseñ başġa bi řeler
 davidılır. işde öle. güzel biřirillēr. fasilesi, pilavı her şeyi vādır. eti..
 ařılāmız vā, güzel bişiri. televizyon yoġ. oturuyõz işde nāl vaġıt geçirceñ?
 lambeyi yakıyõñ, ġarannıġ u sene bakıyõ, ben sene baġarġā vaġıt geliP
 geçiyõ. ġederseg ġonřulara ġederiz canım. ġederiz geliriz. ġedmedimiz
 45 zaman_olur. ġetdimiz zaman_olur. eveli benim vaġdım da çeyiz yoġ.
 at_arabaśına bi tāta řandıġ ġodulā, iki de boru ġodulā. bi çul ġodulā, bi de
 řandıġ, hadi uğur_ola. şopa boruşu. şopeyle eveli eşya yoġ ġızım. aldılā
 canım beyaz meyz aldılā. ġēdim kēdim, vādıñ_eveli öle tam beyaz deyil de
 hõle güllü güllü beyazlā olurđuna ĥunnādan elbise yapıdılā. ĥamam_eTdig,
 50 düġünüm_oldu. bordan ĥamama ġetdig elmaliya bütun arkedeřlēle. ĥamam
 vā eveli hindi yoġ. gelme mi? olan_evi de geliyõ, ġız evi de. heÇ, banyo
 ediP geliyõñ. nolceg? bi řē mi olceg? ġediyõz ġızı da dolandiriyõz tıñıdı
 tıñıdı ġöbeg da. işde öle... çoġ zordu ġızım. eġer bizim zamanımızda olśañ
 çoġ zordu. hindi ni var? siz cenneTdesiz hindi? çameşir makinesi yoġ,
 55 buşelig makinesi yoġ. eşşege řarıyõz ayını oyunu. tı uvada arıġlāda yūrdüg,
 şu yoġdu, řõra geldi şu. toġuc_ula, küllü şuyula. ilaç nērde? çoġ_irezildig
 çoġ. hindi açcıġ ırāt_edelim dedig, u da ġocalıġ geldi ġapıya oturdu.

hıdırellezde işde yemeg bişiriyallā, aşıılār bişirdi mi millete ünneyelā. orda
 yeyellā oқuluñ_õñünde. õle şallanıyā, ğadinnā toP oyneyallā.. orda da
 60 eTdilē yāmır duvaşı canım. Ĥıdırellezde tevig vādı benim, tevig
 bağışlaTdım. yāmır yāşıñ dē.

hindi şuvanı dōrāşın, domadizi edēsiñ. yā ğadcēseñ sade yā ğatāşıñ.
 ğadmazsañ don yā ğatāşıñ. yaқarşıñ eyiceme çarçaf gibi ocağda, göcesini
 bişirisiñ, serērsiñ. serdigden şōna, şoğuduğdan şōra yōrdūla yuğuruşuñ,
 65 serēsiñ. tavlandı mı ufalārşıñ. begledmēz biz hiç begledmedig. begledme ēşi
 olur. ben hiç begledmeñ. iyi olmiyā, iyi olmiyā, ben denedim de iyi olmiyā
 u. serme güzel_olur. hiç_ēşimez.

Derleme yeri :Karamık Köyü

Anlatan :Selden KARAKAYA ,67 yaşında, ilkokul mezunu

Konu :Sohbet

Metin nu. :52

ben mi ğuzum? yaşımı dersem geniş de dersin de beni isdeme de geleğörün sen. ğatı yatı olmalı benim vādımın. a öle mi ğız? a selime aba ğaçırmālım bunu biz. ğurya çekelim, hāngımız ğederse çıkarısa una varız.

-sen genişsin canım, sen gedēsın. beni nētceg adam?

5 - emme adam segsen beş yaşından sōra seni a, beni.

- turşuya mı ğadceg! az genc arār. u.

-yaşı sene uygun yaşı sene uygun. benim ta yaşım admış altı anam. tam admış altı yaşındeyin çocüm benim. olmā mı? allā şükür hebsi vā.

10 -hocalıĝ da vā bunda, öretmennig de. bu oğudū. ğuran oğudu ğeldi hōra hōca.

-allā şükür iyi kötü gine dima şēmizi daĝıdmeceg ğadā oğuduĝ anam. ah anam ah, eveli sen bizi görseñkörü körüne ğelmiş ğeşmişiz.

-yağaçı'ligden ğeldi, olancılī ğodu da.

-yağaçı'lig den ğeldim.

15 -inanan olmaz ğız, ğaramıĝa ğeldi

-ey anam benim gaderimmiş öle. anam çıĝdı eve beni vereğōmuş.

anam işde anam bordan ğelin olmuş. dayımın öluna beni vereğōmuş on üç, on dört yaşcāzında. on dört yaşında çocüm oldu. e allāh işde, biyom adam

20 yağışaĝlıdın tav oldum. sen benim adamımı görseñ, sen benim adamı görseñ deñiz baykal gibidin. öle deli ğırg ğırgmalı, hōle yañ kırĝmalıdın.

hindi nerde ğetdi. dün vādım ğeldim yañına, darılmış bene de seslenmiyā bile.

-beniki de, unuĝı da. yirmi sene beniki öleli. bunuĝı tā iki sene mi ğız?

-evelki ğün tam dört aydın, işde dört senedin. dōrd sene çocüm işde. ta

25 türgeçsi ğörücü ğeldi, ğörücü. seveleg evlendiĝ anam severeg ayrıldıĝ.

gözümüñ_öñünde baқа baқа gucāmda öldü anam. işde nēdceñ? öle olısuñ
 gene. dūnümü görerseñ eveli hindiki gibi varıPda bi gün düğün mü oluyō?
 bi cuma neşan getirdilē bi cuma gelin yüzü oldu anam. hāh. aralādan
 günnēden anacīm sen bi görseñ davıl zangır zangır zangır zangır bi hafTa
 30 davıl çaldırdıg iki gün arada hani. cuma gün neşan geldi, cumartesi tadil
 günü. bi gün oduna gētdig. oduna gēdildi borda şē odunu imeci gēdēdiñ,
 düğün_evine hāyırına gēder.eşşēle gēden eşşēle gēder guzum. arebelē gēden
 arabēle gēder. kim gazarırsa una bi tePsi bağlava olur. unnā yēr çocüm.
 ilg_eveli hani hem arabē doldurısuñ hem eşşē doldurısuñ. sene kaç_eşşeg
 35 teslim_eTdiler beş, sen herkeSden_eveli olısañ sene bi tePsi veriler, bi
 peşgir verilē. kelōlona ašallā ben gāzandım de. kelōlanna geliverisiñ anam.
 sırT baş kedirillē. kelōlanna geliverisiñ tadil gün. bazar gün hāmama
 gēderiz, elmalıya hūsisi hāmama gēderiz. ordan yıkanıriz, nēderseg_ederiz,
 keseleniriz, tireşleniriz. şalı gün çēz_altı olur. çarşamba gün baş_örme olur.
 40 düzellē, goşallā seni. ellellē iki hōle. geliniñ başı örüldü dellē. tePsiye birez
 helva gātallā, birez leblebi gātallā anam, tān tān hūrallar. sen gāçārıñ, sene
 hūrcez de uğreşiller. sen gāçārıñ, tebsiye hūruvellē. işde öle çocüm. unu
 millete dağdır. düzellē, goşurlā. evelkibi hindikibi damaT getirceg diye mi
 bağıliyādiñ. varyāz, düğün_evinde oturiyāz. kına yağıyallā. adetimizi
 45 ediyallā. oyneyāz, kalkıyāz, geliyōz, yatiyāz şabāla on segiz tagsi şayallā on
 segiz arabēle gelin_alma oldu benim. at arabaşınna geldim.

Selime

-şangır şangır öTdü ta bora duyulurdu ta köpülüden.

Selden

50 -öledir, at_arabaşınna geldim çocüm işde. geldim gün hātalarımı da dēvereñ.
 gelin yüzünü bazar gün bi gelin yüzü oldu çocüm. ertesi gün çarı çorabı
 çekişdirivēdim çift sürmē. on gün çiT sürdüm anam. undan kēri elime dēne
 alıvēdim, iki senede hergele güTdüm_anam. adam_ıla dālarda buluşduğ.
 bizim oduna gēderdi. dōrT dene çocüm_oldu. emme yorgun yoraz geldig
 55 mi eve geliyāz gāri. işde öle anacım, dōrT çocüm vā, sekiz torunum vā
 anam. ordan hindi de olannarı evērdig. yedi sekiz sene finikelere çalışmā
 gētdig çorūmuzı çocūmuzı çıkardıg. allah nı verdise üç beş çēz gāTdıg,

60 ūraTdıg. ēsiglēni de ardlāndan dūzenleyāz_anam. gücümüzüñ yeTdı gādā
 60 çocūm. hindi ğızı neşanladıg torunumu nasiP_olūsa yaza mı olceg güze mi
 olceg düğün_edcēz. ölumuñ biri zırādcı, ordan biri gine oğuyō lisede. en
 güçcū kaç yaşında ğāri çocuğlāmıñ en güçcū dudu, dudu hemen hemen otuz
 sekiz yaşlāna vādı en güçcüg çocūm. niye sıķılısıñ_anam aynı kōlü.
 neTceñ_anacīm? dedemiziñ, nenemiziñ_evi dē, dayımızıñ_evi dē gezmē
 geliyadıga. işde ula gezme geliyōz dē mi geldig? allāñ nasiP_edivedi. işde
 65 ni diyem ben_esgere geTdinde beş yaşındadıñbenim ölüm. beniki dörd
 yaşındadı. iki sene esgerlig_eTdı.

ordan geldi bi megtuP yazardım_anam bi gör. adamlā ālardı. maniler
 yazdım.

70 ucuñ ğuşlar uçuñ dērdim
 asgerim neredese ora uçuñ dērdim
 benden selam_ediñ dērdim

hem çiT sürerdim hem mani düzerdim.

75 köprünüñ_altı ğazzıg dēdim
 ğayınnam_ölmüş yāzzıg dērdim
 ğayınnama acımıyāñ_emme
 bi toP kefine yāzzıg dērdim

adama şarılırdım.

80 köyümüzün_eveli borda tāteciler oturyomuş_anam. tātecileri ğuvalamışlā,
 eveli bollāñ_evleri ğulube gibi ğulube gibi bi evmiş ğuvalamışlā unnarı.
 işde herkeSiñ gücü yeTdı gādā kimisi ğaT yaPTırmış, kimisi yaT
 yaPTırmış. olmuş böle bi kō. eveli ğaramıg çoğ_oluyōmuş borda, dikenni bi
 şē, süpürge_ediyaz biz hindi. unuñ_adı orda ğaramıg çoğ_oldūnda hindi adı
 ğaramaıg ğalmış çocūm. oduna ğedērdig_eveli arabalāla şabañ_ezeninde.
 allā şükür hePsini eyi kötü gücüm yeTdı gādār bildim gādā hebisini yaparıñ
 85 anam. aşcılıg da ederiñ_anam. hoşmerime ni bağceñ sen? accıg yağı şēde
 eridirisiñ, unu ğatarısıñ ğarışdırı, ğarışdırı, ğarışdırı, ğarışdırı pembeleşdiğec
 foş, foş, foş_olur u. açıcağ şu çilērsiñ biyom. daşceg dūzen olurşa bi ta
 ğarışdırı, ğarışdırı, ğarışdırısiñ. undan kēri emme ğuru sep şekerini emme

90 suya ıslaT ğat şekerini. telfe, telfe olur hôle, ğazile hâlvası gibi olur. o zuman hôte doldur, ye ğaşşığ, ğaşşığ. gazile helvasını unu kiloşuna çekërsiñ çocüm. mesela beş kilo şeker, üş kio un, üş kilo yā... una göre garerini edërsiñ. şekerini açcığ fazla ğatārsiñ. işde unu da ğarışdırısiñ yağına, şeyini pembeleşdi mi açcığ hōra bi çorağa şu ğoyārsiñ, ğarışdırdığsa açcığ pembeleşir hōra. şu dēverir sene oldūnu. Şu, bağdım şekerli şu orda oldu

95 mu açcığ açcığ ğatārsiñ, ğatārsiñ suya. pembeleşdi mi bayā hôle tam şē oldu mu ğığamını aldı mı indirisiñ. hemen ğarışdırısiñ, ğarışdırısiñ sūdünü şuyunu ğatārsiñ. fāş dēveri. bi kapat. undan kēri ğarışdır ğāri. kendi buharına olur ğeder çocüm.

-yügseg yügseg tepelere qarlar mı yağmış, üşümediñ mi?

100 -sen benim soñunumu düşünmediñ mi?

-küprüden ğeşdi gelin

-saÇ bağı düşdü gelin

-sen benden ğeşdiñ_emme

-ben senden ğeçemedim gelin_āh.

105 -āşamdan ğaçanı yarın dutallār

-cezasını kesellr, mapuśa ğatallār

-otobisler ğediyā

-tozu duman ediyi

-içinde nazlı yarım ğediyā

110 -otobisler şannıdır

-edırafı canıdır

-otobisiñ_içinde

-nazlı yarım ğediyā.

elim hôle her şeyi üzerlëdim. hôle peg doleşig deyil. ben geleden beri bi ele dikiş paraśı vëmediler çocüm. ordan hebsini digdim. kendimikini digdım gibi köye de digdım anam. köyüñ çorunu çocūnu ihıciğ sor, hebsini ğoñüllerdim, hebsini ağırlardım nene dē, selden dēze, selden nene dē. hıdırellezde bi yımırta toPlāllar. el yëviyā yımırtamızı dē bene getirlëdiñ çocüm, hePsini bişiridim. belki otuz kırğ çocā dolmānı kendim doldurudum,

120 başını yeTmēni yediridim, uğradırım çocuğları, ağırlardım anam. işde öle. eğer altın dağdısañ u altınıñ bedeli ğeder. öle söz yüsū gibi bi şē dağdısañ

gine aňneşiglige göre sen ölen yaňda vāsa geđer, ölan yaňda yoğsa öle hoş
 görüler. bi yüssüğe dē öle. qolya, mesela künye, altın maltın daqallāsa
 bilezig milezig una geđiyā. bi de ölan yaňnı açcığ gelirli olursa una göre
 125 aňnesiyallā, gedyā. elinde yoğsa geđmiyā çocüm. tabi unuň qarşılı vār.
 ğız_evi edebilceg mi bakām. ğız yaňnı işde unuň geldi ğadā u da götürüyō.
 mesela sen ğız yaňnı ordan bi ayın_oyun geliyā, dadlı geliyā ğızdan damada.
 dadlı götürüyō. ölana bi daqım bayramlığ_ediyaň. tabi canım ğıza geliyā ya
 ğari. ora varyō damaT yaňna. damaT yediglēni yēya. yemediglēni hōle
 130 ğonu ğomşuya dağıdıyallā çocüm. ordan u tebsiniň_üsdüne bi gözēl çöreg
 helva döküyollā. u da ğız_evine geliyā, dadlı geđiyā ölan_evine. ordan bi de
 bora geliyā. bene bile ne geldi biliyōñ mı anam? vesayid yōmuş da eşşege
 bindi de getirdi benim ğaynata. çöreghelvayı. zār sevinmişizdir ay_anam.
 nēden? ğaynatam geldi de, eveli dayı deyazā ğāri canım, sōna baba dedim.
 135 iki üş günce de borda dayı dedim de sōna baba deme başladım ğari. hēyt
 devēdilē bi. dayı dē āzımdan çığmadan. ē! durallā durallā. bi şē dēriñ dayı
 de heyte devillē. öle öle alışdım geçdim ğāri. hiş ğaynatam bile demezdim.
 ellere bakıyōñ ben, benim ğaynata benim ğayınna dēller hiş demeñ. ana
 buva işde geldilē geşdilē, hePsi geđdilē. ben de varceñ unnāñ yaňna anam.
 140 dün vādım hePsine oqudüm, süsledim, üslēni şuladım, çiçegleri ğodum,
 yasinnē oqudum. ğarnı ağrıdında anam nēderiz biliyōñ mı açcığ un dökē,
 açcığ kekig döverdig. hōle bi yımırta şēdērdig. göbeciñe hūrardığ anam
 soğuğlunu alsıñ diye beli meli ağrıyanna da. eveliki hindikiñi doquz ilāÇ mı
 vār? alışağ bi elma yağı, kegyā yargıncığlarına hōle sürerdig zincir
 145 kemirceglēne, barmağlāniñ_aralāna işde öle çocüm. hāşda olduşa a
 nazar_oldu deyene alıñ geliñ, bi şē duz ğavurām. bi dığanda duz ğavırıldığ
 işde. oqurduğ üfürüdüğ allāh ğabil_eTdise eTdi. bi ğocağarı ūraşası ederdig.
 “çocuğdan_eveli anaşına da geşmiş nazar.” dērdig. ula anam işde eveli biz
 ay anam gençligde ğardan mı oluyōmuş yoğsa milletlēñ sevdinden mi
 150 oluyōmuş bilmem. araP_olurduğ. kimimiz erkeg_olur, kimimiz ğarı olur.
 beni çoğca erkeg edellēdiñ ğāri, anām öpüveridim. qoquveridim,
 ayın_oyunnā daqıvērdim. sen bi görseñ her şēle edivridim anam be. sōna
 sōna.

Derleme yeri :Zümrütova Köyü

Anlatan :Kazım AKGÜN,62 yaşında, ilkokul mezunu

Konu :Geçmişte Yaşanan Bazı Olaylar

Metin nu. :53

5 yav bi sebeP var yani geldig. yani şindi şöle yani. lēlek üç yavrı yaparmış. biriñ birini öldürü atārmış. birisini öldürü atārmış. iki tanesini yani şē yaparmış, yaşadarmış yani. şindi yuśuf aleyhisselamıñ meselesi de var ortada. şindi yuśuf aleyhisselamıñ ğuyuya atıldını biliyōñ, oğuduñ. ğuyuya atıldı. biziki de u hesaP_ oldu yani. biz üç gardeş_ idig. bubamız māduru, gözü görmüyor, ğulā duymuyordu. biz buna allah_ için yani bağdığ. onur ğurur_olarag da allah_ için de bağdığ. bubamız ramēdig_ öldü, allaha da dargın deyiliñ. evlat vermedi. dargın deyiliñamma allaha. nasıl_ oldu? bi yerden bi evlad beledig. evlat_ edinereg. şindi bu evladı besledig, besledig

10 amma bize de ĥazırlanan ĥazırlanmış. maĥkemeye verdig. vardig mahkemeye, aşıdığ. iki tane çocuğ yazılmış_ üsdümüze. ya ĥakim bey dedim ben, yav dalğa mı geçiyōñ ya. yoğ dedi ya ne dalğa geçicēñ dedi ya, işde meydanda dedi. ney_ isimleri? valla biri selim taş, bilmem biri ne dedim? yā ben_ üç kere evlendim. ĥanımiñ biri hatice şimşeg, birisi dedim hatice şahin,

15 bu da hanife gocabiçağ dedim. anaşınıñ_ adı ne dedim. ben āşe dedi. ā tamam dedim bu iş bordan. undan sōra tamam dedim. amcōluna bi telefon_ eTdim. seniñ çocuğlar şu şu isimli bi çocuğ var mı? var. kimiñ_ üsdünde çocuğlar? kendi üsdümde. derhal düzenne dedim. çocuğlar benim_ üsdüme yazılmış. çocuğlar benim_ üzerime yazılı. düzenneceñ mi,

20 düzennemeceñ mi? tamam amcōlu dedi. uyuśam bizim_ amcōlunuñ biri de muĥtarıdı. bizim_ amcōlunuñ biri muĥtarıdı. ĥani ğayri bizi öldürmeye şē yapmışlar, ğarar_ almışlarmış. u orta heralda biz öldüğden sōra bunuñ nikānı düşürceğler, unuñ nikānı geçircēğler. işde böle bi şēler_ oldu. başımıza hayli bi şēler geldi, geldi, geldi, geldi, geldi, çoğ şēler geldi dā. ne geldi mi? şindi

25 bize birisi yardımcı oluyor. yani birisi yardımcı oluyor. gerisi de yani

bize düşmannıg yapıyoru. halbisem u da işiñ içinde. şindi biz bi mākemeye
 düşdüg, mākemeniñ de sahtesi oluyormuş demek ki olmadında, mākemeniñ
 de gerçeg sahtesi oluyōmuş. ölüm işine girdi ye, bize bi gün eveli elden
 geldi yani. bi gün eveli ekimiñ üçü gâş, ekimiñ beşi elmalı. mahkeme
 30 girmeden biz mākeme görmedig gerçegden de mākemeye girmeden
 mākemeniñ şavkı gelir mi? ama bize bu da geldi. uysam bize serum
 veriyormuş yani. arada mahkeme diye arada düreleceglermiş. geçiyor. hâ ne
 zaman on iki hâziranda gâvga oluyor. bağ on iki hâziranda gâvga oluyor,
 on hâziranda adam benim adıma imza gullanıyor oreya şeye mākeme
 35 dilegcesine. hakimi de añaşmalı, şavcısı da. elmalda bizim kōden bi şavcı
 vādı, u şavcıya yani ne yaPdırdılarşa una yaPdırmışlar. gari durum unu
 gösderiyō. tabi bizim elimiz bālı, ayāmız bālı, isdedigleri harekeT yapılağ.
 nēse ekimiñ ikisinde gâşa girdig, biz bilmiyōz. ekimiñ beşi geldi elmalıya.
 şē ekimiñ üçünde gâş. ekimiñ beşi de elmalı. hâkim çoğ güzel numara
 40 atıyoru. otur diyoru, kaldır diyoru. üç kere oturTdu, üç kere kaldırTdı yani.
 bizim mūtâr amcōluna bi cağa yaPdı. ulan seni bilmem nēderiñ falan filan.
 uysam hep numára, heP gandırma ya heP gandırmaca ya. serum
 veriyorlarmış. valla muhtar ben borayı bi garişdırısam seniñ tezeōlu fevzi
 de yanar bağ. şu ana gādâ bağ garişdırmadım, bora geldim. allah razi olsuñ
 45 muhtar. bunnar yardım oldu. köyüñ heyeti yardım eTdi gene. allah biñ kere
 razi olsuñ bağ. biz aślında yani govulduğ sayılır yani. bu çocū yani şē
 yapıdğ düşürTdüg. bu çocuğları düşürTdüg undan sōra geldi de geldi gayrı,
 geldi de. uysam bizi vurduracağlarmış, bunu yaPdıran gene... şu durumda
 getmiyorum. çünkü gēdeceg yerim olśa yani gidemeñ. hinden sōra yaş
 50 geçmiş. orda bi iş yaPdıramazsıñ. zaten bütün hâlkı taħrig... öle bi allah u
 kō gibi köyü allah şē yaPmasıñ. allah razi olsuñ şu köye yani hâkketen de
 yaşam tarzı çoğ zor. şimdi hâyaT çoğ zor yani. düşünürseg delilñe
 vurduruyōz, gēdiyōz. amma acaba böyün acaba yarın. çocū besledim.
 oğuTdum. üsdüme aldım, üsdüme aldım... belki bilmiyōñ, bu oyuna çoğ dâ
 55 şēler yaPdılar elimizden yani bi şēler bi araba aldıg ortag. araba aldıg. u
 arabayı yediler, naħal naħal eTdiler bilmiyōñ. hindi bi araba da var
 üsdümde, u arabayı gaybeTdiler. admış sekiz model bi alman ford

münbüs_üzerime bi ceza geldi, cezayı yatırmaya imkanım yoğ kı. arabayı areyöz, araba yoğ. şēden düşüceğler arabayı; fağad araba yoğ. hep çete gaybeTdı yani bunu belki de arabayı hūdaya şē yaPdı yani arabayı parçalaTdılar yani bunu bilmiyōm yani ğarannıg bi ğuyu. şindi çocuğ hem oğuyoru, hem çalışıyuru muhtar antalyada. bi teg çocūm var. unu da besledim yani. ğız çocū, unu da besledim. ya hānımları birini dūğünne aldıg. ikisini de duğayla aldıg. ilk hānımım allahıñ emri üzerine aldıg. valla ilk dūnümüz şōyleydi. bizim zamanımızda ğaşma vardı, hindi ğoltuğ_oluyollar maşallañ şe yaPmadan hemen. “eşşegde paldım, ben seni aldım” hesabı oluyor. yani şindi valla eveli biz gelin_eve girinceye ğadar şeye bi de gelin_alma gün. ne ğoltū ğaçıcañ yani ğaçiyōñ yani. gelini görmüyōñ yağalanısañ dayağ da var başış de var. işde bi şēler var yani. amma şindi öle deyil ki. işde ilg dūğün bōle oldu. undan sōra geçim yapamadıg, unna boşandıg. ilg ğarıyla dōşdüg. valla işde oldu. ilg ğarıyla dōyüşdüg u da beni dōdür desem yalan, ben_unu dōdüm. bundan da ben dayağ yedim. allah kedinıñ boyşuzuna, ğadınıñ hūşuzuna düşürmesiñ. emme neTceñ canım? belli mi olur? bazen çekic_ile ğōyor, tokuc_ile dōyor. çamaşır tokucu vardır. siz bilir misiñiz? hā unūla dōyor. amcam bende bazen geliyor işde. bi tekerlemeler bi şēler oluyor. unu şē yapamıyoruñ yav, ğalmıyor işde ağılmda. ya muhtar gelmiyor, kafa bılandı, domadlar ğetdi hırlı, beter ğarışdıg. borcuñ, derdiñ_içine ğaldıg. hāşdalandı, ğurudu ya. verdig tarlayı, elden bi tarla şe yapıdıg, verdilerdi. kiraşız verdilerdi. işde u da öle oldu. (iki yarım bi bütün deyil mi ihtiyarıñ ama bu bayrā ğorumağ benim de hağgım deyil mi) ben size demedim mi yani iki yarım bi bütün deyil mi? hē. dōru deyil mi bacım. iki yarım bi bütün deyil mi diyor, ğtiyarıñ ama bu bayrā ğorumağ da ölünceye ğadar benim de hağgım deyil mi.

85 abe māmūt hōca hindi kpatma deyil, iki üş kiři vardı u biliyōñ mu. şimdi bizi nasıl bi bağaca kpaTdılar tagsiye. nedem, başğa yol yoğ. nere ğötürüyollar kim bilı? başladım olağ gibi beyirmeye. bē, bē. ğāveniñ_önüne gelmişlermiş, uysam ben boyna bāriyōñ. laz_olu dēmiş: ulan ende keçiyi çıkarşañıza, bōluyora endē keçi demiş. sōra ğāri işde beğiriken tabi milled

90 şey yaPdı. biñ doqız yüz kırğ sekiz dömluyuñ. bilmiyöm, sen hesaP_eT
ğāri. biñ doqız yüz kırğ sekiz dömluyuñ. abi biz Saten öldüg ya. biz
yaşarқан öldüg, muhtar seniñ adın yaşar ama ben yaşarken_öldüm. hem
naşıl çegdim? aşşā yoqarı aşşā yoqarı. ya muhdar köye vardımda haketal da
yani getdim de gēdiyōñ. bazen senede bi kere gēdiyōñ da vardımda kafam
95 hōle oluyor. allah yoqarda şayid, allah biliyor. faqat şurda yani şu ev gibi bi
teg_evim olśa bi şey isdemiyöm allahdan. yoğ orda da yoğ verese saten. bi
ev var, verese, esgi ev. yer yurt vara, mahāl_olmuyor. üzerimizde bi çocuğ
çıgđı. getmedise çoğ_oyun_oylandı yani. mal da getmedise elimizden çeşid
şēlerle. bi tane. onnar silindi. üsdümüzde bi çocuğ var yani unnar silindi.
100 mēre bi daħa dağdılarśa... yani atinada çayıñ_olacāna amcam māhkemede
dayın olśuñ. ğarşıda biñ kişi var, sen bi gişisiñ. valla muhdar, bağ dörd_ay
geceyi gündüze hiç gözümü gözüme deyirmedim. bağ gece gündüz tuzag
ğurdular. yaşalar tuzag ğurulur mu ya, yaşalar nedir? bi milletiñ yani
güvenñi içindir yani huzur ve güveni içindir yani. yaşalar ölüm tuzā mı
105 ğurulur ya. ben bunnarı yaşadım ya. adam şu nöbeti yazıyoru işde mūtarlığ
işde şu nöbeti yazıyoru adam gece uysam öldürmeg_ için tuzag ğuruyor
oraya. bunu yapan amcamıñ_oğlu muhtar ya başkasını gönderdim śuya
parayla. u gece yani dedim ki arqadaş ğızılāca śu ağmayacağ diyollar, bi
oyun var. yalıñız dedim eyer ağşam namazı oldūnda yola çığ dedim, felan
110 yere dedim ben, ben seni takip eTceñ de demedim. ya en ğardaşımıñ çocū
ya ben bunnarı etişdirdim, böyüTdüm, besledim. arqadaş ya biri ben
öldüreñ diyoru, biri ben öldüreñ. uyaşam şiş ğoymuşlar çayıñ başına da
şişleceglermiş. eveli bi adam öldürüldü bōle, bi śuda bōldu. allah yoqarda
biliyō. bağ iki biñ üç yılında iki sever bomba atıldı. bağ bu şēde her yer
115 śarśıldı, kimse şē yapamadı. deli irecebiñ_eli var. doğsan doqız yılında
bomba atıldı iki sever. doğsan doqız yılında gömbe esgi mūtar
cin_ölunuñ_ içinde oldūnu şē yaPTılar, denemeg_ için gögderede yaPTılar bu
şeyi. Saten biTdidig . sen arēP soruyōñ mu bu adam niye çıgmıyor diye. sen
niye çıgmıyor diye, sen beni şē yapıyōñ mu? sen benim halimi... heralda,
120 heralda va bi śıqıntı. cimciriyor ya bacım ya hōle ediyor da. bi ğuru cimirig
atıyō, mafediyor yā. yani eşşeg_arısı bu ğadar acımaz, on beş ğün geşmiyor

ğaraltısı. abi çatıyōm ya, sözüñ gelişi oluyor. bazen ne dedim. lēleg yuva
 yaPmış bacaya, bizim zēneP seniñ dēnē köpeg ğapmış diye ĥava aTmış
 ğocaya. geldim boraya. hindi beni bilmiyorlar. śanki cingen de allāñ ğulu
 125 allahıñ yaraTdı ğulu işde. milleT nasılśa öle şe yaPmış. ilg geldim ben
 boraya, amca dedi ĥorda söğüt kesiyōñ, gölge yapıcañ inegleriñ_üsdüne.
 amca ğolay gelsiñ dedi, ĥoş geldiñ amcam dedim. amca dedi “nēdiyōñ
 endenleri?” dedi, amcam çoğ śıkıldım dedim, ĥarşlığ yoğ dedim. ben sele
 yapacañ, sepet yapacañ. “ni sepedi?” dedi. egmeg sepedi, taviğ sepedi
 130 dedim ben. sele yapıcañ dedim ben, śatacan dedim. acaba alan_olur mu
 dedim. yedi seped dedim. amca gerisini bilmiyōña dedi, bizim borda çoban
 çoğdur dedi. seleyi çoğ_alan_olur dedi, hesaPlı veriseñ dedi. ulan amcam
 sen ne diyōñ dedim, ben hem ucuz vericen ben dedim. amca alan_olur dedi.
 biz de alırız dedi. amcam ben sene bedave gene veriñ dedim ben. sen
 135 nerēdiyōñ? hindi dedim. şey ğaveye ğediyōñ. ulan amcam etme ğāveye de
 sen benim bu selegere bi müşderi buluv. bi ğamyon sele var aşşāda dedim,
 finikede dedim, getiriceñ dedim. tamam amca dedi. ğetmiş benim dedim
 arkadaş böle böle cingen var, sele śatıyō. alalım_alalım_alalım_alalım,
 hePsi alalım diyor. ağşam ğāveye vardım, māmıda sele alacañ mı dedim. ğet
 140 lan dedi, seleyi dedi balığ duT dedi, sen çayda dedi. sülēman_añnamadı
 durumu. nēse śabalā geliyō sülēman, işde egmeg ğāvaltı da diyor ki ğarı
 ulan diyoru, cingen varmış, oreya ğoñşu diyor, gelen ğoñşu diyor sele
 śatıyormuş diyor. beş_altı sele alālım, ucuz verecemiş diyoru. ni cingeni ğız
 diyō? işde oraya gelen. ulan ni cingeni? herkeS_ile ğırgır ğeçiyor u demiş,
 145 cingen deyil demiş. heh demiş āmad. ben demiş müşderi buldum ya, ben her
 yere... ğacarlariñ biliyōñ mu u da orda uyanmış gene deligdaşda çapa
 çapeliyōz orda ĥa, ĥoca, ĥoca denizlidene, cami ĥocaşı. amca dedi
 nerelesiñ? sen dedi. denizli fetiyeye yakındır ğünnüğbaşına. orda cingen
 vardır yani. esas dedim ğünnüğbaşındanıñ dedim, yalıñız finikede
 150 yuvalılar_içinde aqrabalar vardır bizim dedim ben. amma ĥāsını śağlān
 ĥaramzāde dedim, cingeniñ dedim faқаT döndüğ dedim ben. ğömbeye
 geldim, çalışıyordum dedim orda dedim. işde ĥanımiñ dedim. benim
 ĥanımiñ beyi ölmüş, ben de orda çalışırқан dedim unu aldığ dedim.

155 cingeniñdemediydim dedim ben. şindi soñuradan duyulunca beni gödular
 dedim. -şindi emme hiş gülmüyöñ- bora nāl eder? borda açığ gonusdün için
 bi şē demezler dedi hōca. bi dā deng geldig. e dedi siziñ öteki añnayış
 şarTlarıñız naħal oluyor dedi. hōca herkeSiñ inancına göre dedim yaşēP
 gēdiyōz dedim. bazen ğavġa oluyor ya dedim. e nāl oluyor? ya bi sepeTe
 dedim bi sepet yumurta var dedim, beş denesi düşdü götürüken çamır oldu
 160 dedim. şindi hānım diyor hePsini yıķacañ, hāyır ben u çamır olānı yıķacañ
 diyōñ dedim ben. orda bi ğavġa oluyor dedim ben. unda da sōra analıġ
 bubalıġ hābarı olmadı mı? amma oldu amma ayıramadı dedim. ben ölçü
 almaya mı geldim bora dedi, dedim. beni hōca ğadir gecesine ğadar cingen
 biliyōdu. o aman biri laFa duTdu. yine ğızçılarıñ hāsan, nerelisiñ dedi.
 165 finikedeniñ. nere? yuvalılar için den. cingenine döndüġ amca dedim. saten
 niyine nēTdimiñ köyünü dedi düzenni adam bulmaz ki dedi. aradan bir kaç
 gün geşdi dedim ki hāsan amca dedim. ē dedi. ya benim bi itiyacım var
 dedim ġāri. “ni u?” dedi. zaten olmaçaġ bi şē yapıyōñ. ya dedim. bene
 dedim sigin bi teke derisi lazım, dōrTlü dedim. benim davul yarıldı dedim
 170 ben. davul yarıldı dedim, ya sġgin dedim, emme sġgin olucaġ dedim. ben
 dōrTlü bi teke derisi, dōrTlü bi teke nerde bulcaġ. ya dedi ikili üşlü olśa
 olma mı mümkün deyil dōrTlü olcaġ dedim endēne imkān yoġ dedi.

Derleme yeri :Zümrütova Köyü

Anlatan :Ganimet KILINÇ,68 yaşında, ilkokul 4

Konu :Selanik Göçmenlerinin Köye Yerleşmeleri ve Gelenekleri

Metin nu. :54

adım ganimet kılinç. kırk_iki doğumliyiñ. oğumam yazmam el gibi çoğ
oğuyamam da öle normel. dört sene getdim. üç sene, burda giTdim. bura
gelin geldim. ben kendim kölüyüm, yerlisiyim. benim adamım macir. kesire
macırlāndan. gaynanam kesire macır. gaynatam boşnağ. ben bunnara gelin
5 geldim. adetlēmiz aynı kölüler gibi hiçbi şe yog. yani adetimiz isdemeg.
benim düğünümü geldilē, isdedilē, babam da vērđi, anam verdi. ordan da
getdig nikaħ_olduğ, ruba aldığ. düğün yaPdığ, evlendiğ. köyde oldu. üç gün
düğün yaPdığ. bi gün bayrağ dikildi. ertesi gün yüg geldi, ta ertesi gün
gelin_alması oldu. yani ağşam kına yaPdık. öle düğünümüz_oldu. çocüm bi
10 ölüm bi gızım var. farglı deyil aynı hiç fark_eTmedig. yemeglerimiz_ayrı
olabilir. onnar en çoğ böreg yapallā. saç böreyi, şe ilēn böreği. içine hindi
sade hamırı yuğuruyōz. nele canıñ_ılderse ama pēnirli emme cevizli emme
şoğannı, kıymalı. kaç çeşid yiyebiliyoşañ lānalı böreg yaparız. hangini
canıñ_ılderse unu yaparız, yēriz. hamırı yūrduğ, güzelce beze açiyōz,
15 yağleyāz. ufağ ufağ yağleyāz. beze beze yapıyāz, yağleyāz, yaziyāz. doğuz
tane tePsiniñ bi altına unu yaziyāz, bütün bi göyiyāz, yāleyāz.
tegrar_ortaısına içine ne göyceşag koyiyāz. doğuz tane dā yapıyāz. üsdüne
göyiyāz, yāleyāz, bişiriyōz. sofrada yeyāz yañında ya yōrt, ya ayran işde.
heni şuvannısa sirke gatarız, yēriz. egşi goyar, yēriz. limonata yaparız
20 yañına. mācir böreyi bu. mağarna yaparız çoğ. mēşurdur. çoğ yapallār
mağarnayı, çoğ yellē hamır_ışlēnde. guru fasille pişiriz, et yemē pişiriz,
dolma yaparız. çocüm_oldūnda işde ben geldim, hamile galdım. doğuz_ay
şōra çocüm_oldu. kö ebesiyle şehire getmeg yog. hāp yog, ĩne yog. kö
ebesini çardığ. doğum_oldu. doğum_oldūnda da gömşulāmız palize getiri,
25 çorba bişiri getiri, üç gün şōra teğrar duz yemē yaparız çocuğa. duzlārız

30 çocū. duz yemē yaparız. çocū duzleyāz, işde ebe geliyor aynı dōrdan_ebe,
 yıkeyar çocū. yıkadıđdan šōra tuz hāzırleyāz. her yerine ekiyār. duzu
 ekiyāz, biz arıřdırmēz. başga yellēde bal ğarışdıryallara. biz de yoğ u bal,
 sūd. siziñ_orde ğarıřdıryallā řē de beyğonağda ğarıřdıryillā. biz borda
 ğarışdırmaz, sade duz_ekellē, sade āzını şeker ğoyallā duzladıđlānda. acığ
 duz_atallāda, bi de şeker ekivlē arada bōmařıñ duz diye. ğomşuları çārıız
 kim geldise şeye çocuğ dōma bi yemeg yaparız unnara. bi yemeg vēriz, bi
 35 çorba yemē, bi eT yemē, fasil yemeg, dolma, pilav, yōrd, şalata, turşu ne
 varşa allah ne verdīse işde ōle yavrum. esgiden ramazannāmız
 güzel_olurdu. hōle güzel_olurdu ne ğadar çalıřsañ řēTsende hindiki gibi
 şeker hāřdalī yoğdu. gece şafıra alkarız. davılcı gelir. davılcı gelir aldırı.
 alkarız geceleri, ğadmer yaparız, yemeg yaparız. mesela bi ğün gadmer
 yaparşağ ertesı ğün bi yemeg. bōreg yaparız. alkarız, yemeglēmizi yēriz.
 40 allah ğabil_etsiñ niyeTleniriz. tutarız, ağşamla ifdara ğadā beş vakit
 namazını ğılarřıñ, ibadetini edersiñ. ağşamla da iftar yemēni hāzırlārřıñ,
 adetimiz_ōle yavrum. hindi canı isdedđ gibi yapıyā herkeS, çoğu da oruş
 deyil řindi. řeker hāřdalī çođ_ortalıđda. řeker_öldū için manada yođ.
 çalışmaya gidiyallar. biz_eveli oruşşana büber toPladığ. biz naylonda yirmi
 beş sene durdum, ben mavikenTde esgidim. çoğ_esgidig mavikenTde.
 45 camīrına mavikenTde beyğonağda yirmi beş sene durdum orda. şindi
 ğocadığ, geldig. ōlum_orde ğaldı. dün gelin geldi. torunnā geldi. benim bi
 ōlan bi ğız var. ōlumuñ bi ōlu bi ğızı var. ğızımıñ bi ōlu bi ğızı var. herkes
 çığdı bi ōlumuñ_ōlanı ğaldı. entüstürü mühendiSi çığdı. burşada ğörevli
 şuda duriyar eriglide. ğız da ğocaşı aybeTdi, torunnā batırdılā. az_uz borç
 50 da deyil de batırdı. düggen_aşdı. ğoñřuları mesela ben sene hu ğomşuya
 ğederiñ, bi ğün hu ğomşuya. unnā bi ğün bene gelir. nerde tanıdıđlāmız
 varşa heP ğederiz birer ğün birer ğün vakid geçirmeg_ için. televizyon yoğşa
 oturuyādıđ hep_ōle, kōlle bişiridig ğışınnarı. meyvamız_olur. mesela elma
 olur, erin_olur. niyiñ varşa biribirimize řē yaparız. misir paTladırız.
 55 eylesmeg. hı işde ōle. sōlēmez beg, borda yoğdur u adet. kesire maciri,
 ğırabenni maciri, fiçelē maciri, boşnağ maciri dōrt çeşiTdir benim bildi-me

göre böyüg gaynanalāmızdan duydumuza göre. anam herkes gaçabilen
 gaPdan, işini gurtaran deyen gibi herkeS ordan çıkan işde bizikinnē, en çoğ
 bizikinne selanig maciri. çıgmışlā gelmişlē. izmir çeşmede durmuşlā,
 60 beyenmemişlē olları. alğmışlā, anaśı bubaśı bu tarafa geçmiş benim
 gayınvaldeniñannesigil dedesigil. unnā da anamız bubamızı arēcez deye
 unnā da çıgmışlā gelmişlē ta bollara. öteki macırlarda hükümet verdi,
 birazlānı öle geldi. dörd çeşitdi. galmadı yalnız macirlerde yoğ işan, bilen
 yoğ hindi. hindi dörd çeşit macir var. biz de önce gelinoldumuzdan
 65 ölemesine biliyöz. biz varana macirlē, boşnaqlā çoğdu itiyarlā. unna
 lafederlē dē unna gelillēdiñ, memleketcıglēni lafedellēdiñ, memlekeTden
 gaşdıglānı lafedellēdi. geldiğlēni geTdiğlēni herkeSiñ başına her şe geliyor
 de biz unnādan duyardıg. yalnız şindi dörd çeşit macir var deseñ bilenolmaz
 hindiki genşlēden. bizim hatırladımız gadarlıg düşman baśmış. u taraflādan
 70 geDen düşmannā orayı baśmış. baśTıglānda hükümet atatürkümüz bū
 macirleri almışlā. macir diyallā gāri işde selaniglileri almışlā, ıarmışlā
 deñizden bu tarafa. qaçabilen qaşmış, qaçamayan gene galmiş, öldürmüşlē.
 bir sene eveli şeLe oturmuşlā yunannılāla oturmuşlā aynı evde. hangi evi
 odayı istellēse o odayı girellēmiş. bi sene oturmuş benim aynanam,
 75 nenecig. bizim bi nenecig añnadırdı. böğün bu odada oturumuş, yarın öte
 odayı beğenirse una geDermiş. sen ıg ordan dermiş. ıan ötē odaya unuñ
 beğenmedi odaya. bi sene oturduğ deyır, tavıglā yımırtaśı bizalmadan unnā
 alır, sene vermezlē yımırtayı diyır. cannarı ne isderse evde bön śıgır śālceg,
 unnā śār geDermiş. seniñ hiş sözün geşmiyor. allaĥ kimseniñ başına
 80 vermesiñ. gider diyır aĥarda, śıgırı śağar gelir, goyar diyır. bön bahçede ne
 varśa yenceg dernēr, toplar, gelir, yēr, diyır. bize verilēse yedig, vermezler
 yemedig diyır. bir sene öle yaşadıg diyır. bi seneden śōra zōr hālolduśa
 giTmiş, atatürg bunnarı egmişordan. böyle adımadım dāTmiş. eh istanbul,
 anara dedin gibi izmir, antalya, onya nere verdise vermiş. ben hindi bazı
 85 şeyiñ konuşmalāndan añneyōñ kesire macırlāñ, türkücüler, şarıcılā var ya.
 unnā şe konuşullā, nicesiñ, nicesiñ dediñ mi macırdır unna. hindi biz
 naśılıśiñ deyōza unna hindi sene hoş geldiñ dēr. niceśiñ, eyiśiñ? eyidir. anān,
 baban, nicedir onnar? öle konuşullā. unna heP nicele konuşullā. biz gibi
 “nālśiñ, eyi misiz? deyāz. unnā öle demez unna niceśiñ, eyiśiñ? naparanan,

- 90 napar baban? iyidir unnāda. öle añnarśa. ben bi geldim teg zorlūm ŧēden
 ıġdı. hindi biz apıya eŧig deyōz. unnā apıya eŧig demez “pıraġo” dellē.
 “pıraġoya oturma” dellē. kesere “iŧopar” dellē. tāraya “tırmales” dellē.
 “sele”ye “kōfūn” dellē. unnarı biraz alıŧasıya zorluġ egdim ben
 öġreninceye ġadarlıġ. “getirdiñ_o tırmalesi” dēr hindi, “getirdin_o baltayı?”.
- 95 ŧorardı, ġaynatam öle öle alıŧdıġ. biz dōru, biziki esgi zaman hesabı “nacā
 al gel, keseri getir”, unnāñ dilde öle amma “unnā bizden ta mı kibar” dedim
 ben. herkeSiñ bi ġonuŧması var, ŧifresi ayrı. añnadım ben. hindi unna hindi
 “oturma anam o pıraġoda” dēr. “alġ o pıraġoda”. dellē. ġavaġları kesceg
 benim dede vādıñ, bi ıġdı ġavāñ başına, git de getir o iŧopar”ı dedi. ni
- 100 allahım geliyōñ, ŧoruyōñ adama. nidiñ_u? hi ŧormadan birinde “o iŧoparı
 getir” dedi, keseri aldım. tarayı da aldım, ġötürdüm. “nice bildiñ_unu?”
 dedi. naŧıl bildiñ demesine getirdi. nice bildiñ? dedi. ene ıġan inŧan dedim
 ben, bi ŧey kesceg unu heralda kesceg bi alet isdeyor dedim ben hani. bi
 iŧan gelse mesela itibari ġüzel edellē, yapallā, ayını ġāvesini her ŧēsini.
- 105 sade bi u dilleri vardı. bizikinnē boŧnaġca bilmezdiñ. benim ġaynata iki.
 öteki ġaynatam bilirdi ne bu ġaynatam bilmezdiñ. iki olması, ġızını, anaŧını
 bubaŧını beslenki vermiŧ, ordan oluyor iŧde öle anacım. bu kōlü ni kīdise
 aynısıni kīdilē. yapma öle bre ocūm, yapma bre ızım derdi anam bōle.
 yapma bre ızım, yapma bre ölum dērdi. her ŧeyiñ başında bi nicesiñ vādı.
- 110 hindi sene ben hoŧ geldiñ dediñde niceŧiñ, eyiŧın? nicedir anan, nicedir
 baban? yapma öle ayıPTır. nicedir ardaŧaların? derlerdi.

Derleme yeri :Zümrütova Köyü
 Anlatan :Şükrü BIÇAK,76 yaşında, ortaokul 1
 Konu :Selanik Göçmenlerin Hayatları
 Metin nu. :55

adım soyadım şükrü bıçağ. yedmiş_altı. ortaokul birden terg. selanik
 göşmeniyiz. bizim_oraşı bubamgilden annemgilden duydūma göre oraşı
 makedonyayımış. işde daĥa önce tabi babamgil oraya dedelerimiz kıonya
 kıaramandan, kıaraman beyi padişahla biraz araşı açılmış. karşı gelmiş turg
 5 lisanı için yani. bizim ana dilimiz turgçe yani. bizler mubadele maciriyiz.
 ordan üç çeşid işan gelmiş bi boşnağça bi de rumca kıonuşan. bizler turgce
 kıonuşuyōz. ana dilimiz turgce. kıonya kıaramandan getdımız_çin orayı
 ehlileşdirmeg_çin oradaki toprağları padişah aldinde heralde zannedersem
 fatih şe yapmış zamanında oreya göçölmüş. gün gelmiş gene tegrar kıonya
 10 ovaşı dēriz, boraşı kıonyanın şancā antalya. gene boralara nasiP_olunmuş.
 dönmüş, gelinmiş, mubadele olmuş. şindi öle bi şey ki oraya çoğ emeg
 çekmiş. bobamgiliñ_añnaTdina göre bubamgil padişahlar, o kervanşaraylar,
 o her çeşid yani çarşılar şindi bizim burda öle bi şey azdan_az. ĥani kıoca bi
 vilayeTde zordan buluyōñ kıonyada olşuñ, sivaşda olşuñ. ben giTdim
 15 gördüm, oralarda mesela kervanşaraylar var. ama oraşı öle deyil. oraşı çoğ
 imar_eTmişler, anadoluyu ihmal_etmiş şeyler padişahlar. o da bi görüş tabi
 belki de. bugün de gene ihmaller_oluyō. bugün olmiyā mı? bugün de oluyō,
 he bugün de oluyō. işde mubadeleyle gelmişler. şindi bobam jandarmayımış
 asgerde. on iki sene asgerlig yapmış balқан harbiniñ her yerinde. mutareke
 20 şeye oturmuşlar, undan sōra devledler mütareke oturduğdan sōra biñ doқuz
 yüz yirmi dōrTde göçölmüş buraya. buradaki rumlar_alınmış, oraya geliyor,
 ordaki turgler buraya geliyor. gemiye yüglemişler. oraşını annem daĥa
 güzel anlatırdı. babamı ben altı yaşında gaybeTdim. annem bi oşmannı
 gadınıydi. yani cahil_olmaşına ġaraban dedem ülemaymış, medreselerde
 25 ĥoca imiş. onuñ yañında yetişmiş, bilgisi çoğ guvvetliydi. ondan da biz de

istifade eTdig yani bazı şelerde. onuñ bilgisi bi ayrı dahaydi yani. her çeşid
 şeyi bilirdi. aşılından dut, terzilig yapardı o gün için ordan geldinde. evel
 böyle yani memleketiñ terzisiydi kıoca köyüñ. altı biñ mi kaç biñ kişi
 selanigden gemiye binmişler. gemi önce izmire gelmiş, sora antelleye
 30 uramış, sora mersin de. üç yere boşaldiyō bu gelen insannarı. biz antelleye
 çıgmışız. antellede ev vermişler. bizimkiner yayla insani tabi. orada
 yaylada oldundan şe yapamamışlar, galamamışlar. ölümler başlamış,
 sıTmalar başlamış. türkci lesan gonusuyō, hePsi tahsilli. burā gelenleriñ
 hePsi tahsilli. vali ön_ayağ_olmuş, salmamış, durmicēz demişler. geliñ bu
 35 vilayetiñ size ihtiyacı var demiş vali yani bizim türge bilen macirlere.
 ayānda pantolon, ayağgabı öle, kırvat öle, yani öle gelmişler yani. öle şey
 yoğ, hāba, şalvar, şu, bu falan deyil yani. öle lisan aynı benim konuştuğum
 gibi isdanbul lisanı gibi böyle. dinnememişler, gelmişler, ta buraya
 mekan_atılmış, şatan getmiş. işde bizler kalmışız. bizlerden de kimse
 40 galmadı. bi ben galđım yani burada, en yaşlı ablamgil var. işde böyle
 göç_olmuş. yani aynı göşler anadoluya da bura köge de gelenlerde urfa,
 antep tarafından gelinmiş elmalıy. idris beyler mi ne diyollarmış onnar da o
 zuman biñ atliyle gelmiş elmalı ovasına, elmalıya yerleşiyō. şindi bu köler
 de mesela daña önce rum diyariymiş. daña önce işde bu şarıkeçililer mi ne
 45 isminde bi aşireT antepten yürügler elmalıya geliyolla,r kalabalık, biñ_aTlı.
 işde yerleşdirmişler kölere, insannarı dādmışlar üçer beşer her köyü. iki
 gardeş mi bunnar, hüyügdən bu tarafı kaç, elmalınıñ yarısını ğaşıñ tamamını
 hüyügdən bi tarafını hācıādırlar diye birisi almış. gardeşi, bu şubaşlılarıñ
 gardeşi, babalarınıñ gardeşleri oluyōmuş, dedeleriniñ diyelim soyundan
 50 gelen. onnar biraz hırçın ve köyleri biraz şey yapmışlar, yağmalamışlar.
 köylüleri de dövmüşler, govmuşlar falan, serhoş, işgici bu şekilde. hatta
 bizim köyü bile bu köyü camiye kardeşleriniñ birisi yaPtırmış hācı
 süleyman_efendi isminde. otuz kuşur dölüm vaqıf birağmış en soñunda.
 unnar bi biñbaşıya satıyor. biñbaşı geliyō, burda mekan tutuyō. kaç sene
 55 galđısa oraşı bilmiyōm. bunu da bi ilkoğul ikideyken bir muhtar vardı. daña
 önce şeyde muhđarlığ yapmış seferberligde. o añaTdı. bu añaTdığlarımı
 bi öretmen vardı, araşdırma yapıyōdu, enis bey sora ağsuya müdür oldu.
 şindi nerelerde bilmiyorum, bizim macırlardandı o da. o araşTırdı da

ordan ağlımda kaldına göre öle yani. işde bugün için beşşüz sene oluyō.
 60 kırğdan bu tarafa admışdan beşşüz sene oluyō añnaTdī hādise o muh̄darlıg
 yapan “dambulca dede” dērdig, yaşlı bi adam adını bile bilmiyōñ lāP üzere.
 bizde işde unula şē yaPTıg. bu ālar dūrüs, hālâ dūrüsler bunnar. etrafındaki
 insannarı gollarlar. bu kardeşler aralarında açılmış, birbirlerine işan deyil
 h̄ayvan geşse vurarlarmış. köpeg geşse vurarlarmış. üyüden bu tarafa
 65 h̄acıādırlarıñ, ötedeki şubaşlarıñ. velaşıl köler teşgil eTmiş. bazı sölentiler
 var. mesela işTe neyle zaPTeTdiñ falan filan diye, para mı vermiş diye,
 bunnar söylenti o gün için, her taraf boş. o yani şaraya kendisi milleTvekili
 olarağ gider ve paşaymış galiba asger gönderiymiş. üç, beş yüz asger
 orduyu şeye isTanbul şaraya asger yollarmış u şubaşılar. yerleşim bölgesi
 70 öle gelmiş. dağa önce bi zirāTcıdan işiTdim. ziraTcı ilk elmaliya
 tayın olmuş ilg mezunnardan. bu ovada işde zirāTcılığ yapmış. emegli
 olduğdan şōra konyaya araşTırmā getmiş. araşTırmış ordan, tegrar elmaliya
 deñizden geliyor, bu ah̄adlı köyünde bi keçekūlah̄ delērdi o adamla barabar
 bi yolculuğ yaPmış finikeden. ona añnaTmış. elmalınıñ elmalı olmaşını
 75 nedeni mevlananıñ müzesinde yazılıymış. bu ovada kırğ çeşid elma varmış.
 ne zaman selçuğlular bu ovayı rumlardan aldıglarında bu elmayı
 heder eTmişler. maffeTmişler, talan eTmişler. kırğ senede elmanıñ ācınıñ
 yaşadını o zirāTcı mevlananıñ şēsinde, müzesinde incelemiş. o adam
 añnatıyōdu velaşıl h̄ani elma çeşidi çoğ. şindi de çuvaldı tabi malum ya.
 80 işde o añnaTdım ya dambulca dede enis beyle şēderken o zaman dörd
 yüz elli falan añnatıyōdu. işde elli sene, atmış sene dā geştişse beşşüz
 senelig vağa. biz geldimizde zaten buraşı heP türğler. tabi öle, öle, öle
 çifdlig buraşı. bu admış h̄ane mi ne atatürk ev yaptıriyō buraya, gelenner
 ora oturuyō. köyüñ öte tarafda bu cavırıñ arazisiniñ içinde bu kırğ
 85 dölümüñ içinde bu admış h̄ane oturuyō. atatürg yaPtıriyō evi. onuñ şeysiyle
 yani mübadele şeysile birleşmiş milledleriñ şeysile canım bu añnaşlamalar
 öle. bedavadan diyil yani. çoğ, çoğ zorluğ çekilmiş yani, h̄ala anam öle
 dērdi rāmedlig, hişbi şē isTemem dērdi. halleri vakidleri memlekeTde
 iyiymiş. göl olunca gidellē, bi balıg dutallā. ağşama h̄azır yemeg, beş
 90 kiloşunu şatallā. beş kiloya bi egmeg alılā, yarısını da eve getirirlermiş,

95 ğavırı yērmīñ. bi üzüm bāmız var derdi ramedlig_anam, bi de evi
 vercegler giderim dērdi burdan dērdi. elli, admıñ dölüm, yüz dölüm tarla
 verimīñ o üzüm bağları. evi şē verseler giderim dērdi. her çeşid şē
 mevcutmuş yani öle. doğduğu yer_oraşı öle. iglim iyiymiş göl_oldü için,
 100 toprağları verimliymiş. fasilye, boşdan... böyle yaz mevsimi domatiz, şunnar
 bunnar şeyde ğavırını, patatis bütün şey_olurmuş deşdiye. ekellermiş tamam.
 bi çapa atar. üzüm bağları, pekmez, kaç çeşid pekmez kaynadırdığ diyor,
 öle añnatırdı. iramedlig baĥçede armudlar varmış, on_iki yüg ĥayvan yükü
 armıd verimīñ. bugün için elli şandığ bu, on_iki yük şey elli şandığ sele
 105 yani, verimli toprağlar varmış; ama dünyanıñ_oyunu bu. babamı az
 ĥatırleyōm ben de babam añnatırmış, bunnar ingiliz_oyunu dērmış babam.
 babam manaşdırdı o şey kuruculardan teraĥĥi, teraĥĥi perver partisi, enver
 paşa, atatürk.... babam çantadan erişme başçavuşmuş. on_iki sene asgerlig
 yapmış. balĥan harbini görmüş. taĥsillimīñ tabi, ölunu da yetişdirmiş. o da
 105 bizi. biz cayiliz yani nolcağ. bizim sölale çoğ taĥsilli. doğdordan tut paşaya
 ğadā var, valiye ğada vā.

Derleme yeri :Ahatlı Köyü

Anlatan :Mehmet GÜMÜŞ,59 yaşında, ilkokul mezunu

Konu :Köyün Kuruluşu

Metin nu. :56

mēmed gümüş, elli doḡuz yaşındayıñ. ilḡoḡul mezunu. aḡadlı köyünde oḡudum. aḡadlı ni bilem bu esgi ḡuluf_allahi ehad dedinde bōle bi ṣē dērdi bizim ḡatıP_ırasıḡ vardı bi de. ordan ḡalma bi dini bi isim_olaragdan ḡoyalım demişlē ve ḡomuşlar. bunnar dibinden yani bi ṣe olaraḡdan ḡacı efendiler olaraḡdan orda bizim dibden. ṣindi ṣōle yani bu köyüñ ḡuruluşu esgi ḡaşdan idare olurmuş burā. ḡaşın yaylaşımış bura, bu köy, aḡadlı. ḡaşıñ yaylaşı. ṣimdi diyer kōlerde de var mesela ḡılıçdır, sahil, baraḡ unnā teg muddarlıḡ_olan yerde var. ama bizim burası biñ doḡuz yüz_elli ikide heralda ayrılmış. elli ikiden önce ayrılmış. sayiliñ köyü sayilden, bu yaniñ 5 köyü burdan ḡalmış yani. baraḡ gibi deyil yani bizim burā ayrılmış. bizim bu kōde de ḡaşdan üṣ dōrd dene köyüñ_arazisi de vadır, çeṣidli arazisi vadır. ḡünkü yaylamaya ḡıḡıyollar bura, yayla olaraḡdan aḡadlı köyüne. arazi o yönden var bu milletiñ. ne bilem undan ṣōra bura ayrılınca unnarda 10 ḡıḡamaz_oldu buraya. sade arazisini ekiyor, biḡiyor, o zaman ṣōle yani herkesde mal maṣaḡat var yani, geḡi, davar, ḡoyun, ṣu bu, var. u zaman odlaḡḡıya modlaḡḡıyı almaya baṣlamış bu köy, odlaḡḡıyı alınca ötekinner de işde satıyor malını maṣaḡatını, ṣade arazisini sürüyor. ṣimdi de arazilē 15 de ḡırśal_olaragdan boş ḡaldı ṣayılır. ṣōle boş ḡaldı, millet birez sere yönüne dōndü. sere yönüne dōnünce bizim köy burda mesela dōrTdüz 20 seṣmeni vadır. dōrTdüz seṣmen_iki yüz yedmiṣe düṣdü. düṣdü, ṣōle düṣdü, antelleye geḡen var. ḡumlucaya geḡen var. hasköye geḡen var. finikeye geḡen var. demreye ḡoḡunnuḡlu. bir de bu yeṣilkō, ḡalḡan, ḡınıḡ burdan arazi alannar var bizim kōden. işde bu araziyi aldīndan oraya da bi düzen 25 duTdu adamlar. ev yaPdılar, ḡurdular burada. mesela sade yaylalamaya iki ay, iki buḡuḡ_ay, üç_ay bunuñ haricinde üç_ayıñ_içinde yedi ay gene sayilde duruyō da buradaki arazisini de gene takiP_ediyō. takiP_ediyarı. ara

30 sıra mera sürüleceēinde sürüyor, biçilme zamanında biçilmeye geliyarı. bunā
 şe yapıyor, tadbige ediyarı. burdaki arazisini de boş goymağ isdemiyarı.
 elma bāçesi olan elma bāçesini yapıyoru. işde pancar olan pancarı
 yapıyoru. süyuñ oldū yellerde olmayannā da kendi imkannarinnā şindi
 mesela ben on beş sene serigde durdum. serigden geldim demireye. biñ
 doğuz yüz segsen dörTde. segsen dörTde demireye geldimde bizim hişbi
 şēmiz de yoğ. orada üş çocuğ var. üş çocūda demirede çıkardıg, everdig.
 herkes kendi işine ayrıldı, benim de yalnız iş yapma gücüm ğalmadı
 35 sayilde. sayiliñ işi birez risgli. zor, şöle zor. şindi yapıyōñ sayilde mesela
 kiraleyañ serayı, ğuruyōñ tüneli, ğuruyōñ hani. allah gösdermesiñ seraniñ
 yāmırı var, hortumu var, fırtınaşı var, şundan bundan böle risgli yani
 birağdım, dayanamaz oldum, geldim buraya. kendi öz mekanıma aħadlı
 köyümü. ni yapıyōm? ora birēz ağaş mağaş bi şeler digdim, şusuz olmuyō,
 40 yoğ, şu yoğ. ni yapalım bu toprañ bi otuz metre, on metre altında ne var ne
 yoğ diye hesabıyla oraya ğuyu ğazdım şu aşşaya köşeye. ğuyuyu ğazdıg,
 sere mera ağılda yoğ u zaman. ağılda olmayınca işde bi de sera ğuralım
 dedig, vaqıt geçiremedig burda sade burayla, geldig, bi de sera ğurduğ. şu
 işde bunnarı sade benim eviñ yañına idare ediyarı ğuyucuğ. u da borda
 45 birigdirmeyle işde ordan süyu pompacılā başıyōñ bora, dalğıc ıla bordan da
 dinamayla damlamaniñ şeye veriyōñ. tekrar ordan bālantım var. ordan da
 aşşakı eviñ yañına veriyōm yani vanalı eve veriyōm. işde bu yönden işde eyi
 kötü idare ediyōz. ğuru māsül işde. ekiyāz, dikiyāz, anaşon ekiyāz.
 onnariñ otunu ayıTleyāz, dōyōz, biçiyāz işde. mücadele. bizim köyüñ şeyi
 50 gelir ğaynā bunnādan. biz de ben buraya sereyi ğurdūmuzda ğuyuyu da
 ğazıP da bi de örneğ de olduğ köye. bizden sōra ğuyu ğazan, şontaç
 ğazdıran kişiler oldu. baya baya oldu. heni sera ğurdular. imkannarı yeten
 işde mesela mūtarımız da şu örmüş oldūñ yeri düzelTdirdi bağ. oraya bi de
 ğuyu ğazdırdı, sere ğurdıracadı sere da borda. biz ğurduğ da ilg sene güzel
 55 para eTdi sera. ertesı sene maşırafını alamadıg, üş sene maşırafını alamadıg.
 bu sene hafifce bi kıpırdama var. bu sene birēz eyi yani. geçen senelere
 nazaran birez eyi. bu sene gölebeg davaşından āciñ üsdü de ğalmadı ğa.
 hindi her tarafını daladı. bu ğadar imkan verdim de esgi tūlleri sögdüm,

yeni tül de aldım, bağ yeni tül_aldım. bunnarı çağdığ, bundan gelebēñ girme
 60 imkanı yoğ; ama nerden girmiş eskiden mi var, fidanna mı geldi, naḥal_oldu
 görmedimiz bi şe. şindi bağ ordan ğablo götürüyōm, içeriye ışığ yaқыyōm
 gece. işiñ_altına bi denede şu goyuyōm, içine de yā döküyōm. işā gece
 geliyā gelebeg. ora geldinde şuyūñ_çine gonuyor, gondūndan_uçamıyorı.
 orda ğaliyā mesela elli, yüz kelebeg günnüg. geliyā, geliyā seraniñ_çinde
 65 unu tadbıg_edmeye başladım. işde, mücadele uraşıyāz. şimdi esgi vakit
 geçmēye bi ğävemiz de yoğ bizim, bi şēde yoğ. bizim merkez_olarığdan
 ağçay vadır bu. şindi burda işi olśa da olmaśa da aқçay günnüg giderler
 yani. şaḥsım_olan śād_ondan śōra giyinirim, ğuşanırım bi ağçayı bi
 gezerim. iki üş śād ğalırım, undan śōra gelirim, bi śād_uykumu uyurum.
 70 undan śōra gelir gine bullāda vaқıt geçirim. işde geleneg böle bizde. İtiyarı
 da gider ağçaya, genci de gider ağçaya. şöle gider, yerleşim merkezi öle
 oldūndan_öle gidilir, merkez қonumunda her şey var. İtiyacını ordan
 қarşileyoru; ama gel islamlara. islamlarda yerleşim merkezi, gene de biz
 ğadar varmaz. mesela ğılışlı var, öte yañda avşar, unnar. biz aқçaya ineriz,
 75 armıdlı avşar, toPlanır merkez_oldūndan, unnā çoğ gelir. bayad kendisi
 vādır. yavu u da eyi kötü kendini idare ediyor, u gelmez. üç köy ağçaya
 böledir. çoğ da güzel deyil. şindi şöle bi şē var. қorқudeli bizim elmaldan
 birēz dā kıpırdağ. yabancınıñ girmedi bi yer қalkınmaz. yabancınıñ girmedi
 bi yer қalkınmaz, sene bunu devirēñ. çünki қorқudeline śayılden gelen var,
 80 antalyadan gelen var. dā başğa yellerden gelen var. sayiP çıkıyoru,
 қorқudeline yani benimsemyır yani, ḥorlamıyır yani, bu adam dışardan
 gelmiş şēdiP de kendini bi şēde görmiyor adam. қorқudeliniñ_adamı
 benimsiyor_adamı. bura naḥal_ağçay? ḥani on dölüm elma bāçaśı olan
 kendini şēde görüyor, yügsegde görüyor yani, bi şē var. yani adamda ğurur,
 85 kibir var. burnu yere düşse almacağ tiPde yani, olmaz, olmaz. nezakedli
 olacañ, gelene ḥoş geldiñ, ğedene gül güle, tamam. yav bir adamıñ_çine
 ğet, adam gelsiñ, қalkınśıñ ḥora, alışveriş yaPśıñ, bi şēler yaPśıñ,
 deyerlensiñ. maśala қorқudeliniñ bi kirazı var, eri var, şefdalisi var, şunu
 var bunu var. hePsi var, çeşid var, hePsi var. ama burda teg_elma, teg_elma.
 90 ama teg tüg yēcē ğadar egmiş_adam amma u da boş, boş śatılcağ ğadar

deyil. işde bu sere olaldan birez kıpırma var. yani dışardan bazarcısı
 geliyā, şunu geliyā, tüccari geliyarı, işde ğalıyoru. birēz daĥa Şe olşa
 çoĝalŝa birez dā fazla gelir ne olur? birez Őenlig_olur ya. yuvaya ĝöre Őōle
 iyi? buraşı yol_üsdü. yuva çapa ĝaliyā. çoĝ sapa ĝaliyā. yuva. geĝemiyōñ,
 95 orda ĝalıyōñ. gene una nazaran yuva gene bizden iyi. buradan gene iyi. Őōle
 iyi? burda sade kendi memleketindeki kişiler yerleşim yerleşim yaPmiyır
 kendisileri bile. genşlig diye bi Őē yoĝ aĝçayda. şindi belediye burda
 mākemelđdi işde, geĝenlerde bōle bi işde naĥal naĥalŝa anayaŝa mākemesile
 bi Őēler oldu da belediyelig gene yōrüdü. otuz kırg senelig belediyelig,
 100 belediyelig düŝdüdü burda. diyecēm siyasi yōnden gelmiş, biri düzen
 duTmuş oraya. seniñ siyasi ĝörüŝün şu. ulan siyasi ĝörüŝün ni olurşa olŝuñ.
 nēTceñ sen benim siyasi ĝörüŝümü? undan ŝōra seniñ siyasi ĝörüŝüne ben
 ŝayĝı duymam lazım, sen de bene ŝayĝı duymañ lazım. yani bu budur yāv.
 nedir yani sen teg yōnnü ĝüleŝemezsiñ. tām mı? herkesiñ bi figri vādır,
 105 şunu vādır, amacı vādır. aĝıĝlacaĝ. bu teg yōnnü ĝüleŝme olmaz, undan şora
 bi ĝāveye ĝaste alıyıñ teg yōnde. hōle al, ĝeŝid_al, herkeŝ oĝuŝuñ,
 nahal_okūŝa oĝuŝuñ. fikir ve özgürlüĝ yapŝıñ. aĝçay teg. biz de iĝindeyiz
 ama zıtız. bazı ŝonularda deyilsiñ. nēTceñ, uyum sālacañ. biz de şindi bi de
 esĝisi gibi deyil. birez yani birbirine sürte sürte alıŝdırdıĝ. heni o bize
 110 sürtüyō, biz unnara sürTdümüz zamannar_oluyō yani. birbirimizi
 eleŝTiriyōz da yani. esĝiden yedmiş_üç, yedmiş dōrd, yedmiş segize ĝadar
 nerde eleŝTiriyōñ. ben bu aĝçayıñ_iĝinden geĝemedim, ĝedemedim.

Derleme yeri :Ahatlı Köyü

Anlatan :Mustafa ARIKAN, 84 yaşında, ilkokul mezunu

Konu :Değişik Konularda Sohbet

Metin nu. :57

önceden ğaşda böyüdüm. ğarışdırmēn. mıstafa arıkan, mēmed ōlu mıstafa arıkan. biñ doğuz yüz yirmi altı dōmlu. oğumam beşinci sınıfı bitirdim. asgerde jandarmaydım. ğaş köyünden çığdım. asgerli adana kozanda bitirdim. kōden dışarı çığmamışdım. başğa yere hiçbi şe hissedmedim. 5 dōruya asger_oldum. u zaman şaşırımam maşırımam yoğ. dōrudan dōruya asger_olduk. dōgrudan dōru dōru antağya okuluna ğetig. asgerli altı ay orda acamılığ yaPTıķ. undan sōra ğozana verdiler. iki sene de adananın ğozanda geçirdim. dōru gene köyüme geldim. kōmde doğuz yüz elli bir yılında muhtar yaPTılar beni. muhtarlığ da ordan bağdım arası ğır yer. her yeller 10 orman_oldu. kōlümüz çoban_öldü için ğaş ahatlısında orman_oldu u taraflar. orman_olunca geçim milleTde, mal yaşağ_olunca geçim şığlaşdı, zorlaşmē başladı. zaten az bi toprağları var, milletiñ kendine yedceg. yirmişer dönüm, onar dönüm yelleri var. perisan_olmaya başladı. hindi başğa kōlere dağılmaya başladı. mesele benim de aynı yellerim varıdı, 15 deveciliğ varıdı, efedim malcılığ bütünüdü. buna ormandan kıısığlanınca ben de şıķışdım, mecbur ğaldım boraya yerleşdim. borda atalarımızıñ_az çoğ bi yelleri var. bolları değerlendirelim dedig, boreya geldig. ağçay gö yakın, ordan_otuz kırğ dölüm yer aldım. bā bāça yaPTım. boraya fevkaladece yerleşdim. kōmüz ağçaya baķınca boraşı ayrıyeten bi ğıra yakın bi yerdir. bi 20 tarafı orman. orman bizim kōmüzüñnamına eglidir. şuyu seli yoğ işde, şular getirmeg_için uğraşdı muhtarlarımız. ğaşıñ yeşilkō mevkından şu getirdig. kōmüze yerleştirdig. burda bi de bā bāça aldığ, ağçayla birlig_olduğ. kōmüzüñ boraşı gene orman. borda da malcılığ çoğ sürmedi, sürmüyorı. bi tarafı dā, bi tarafı da ağçayla ğarışığ_oldūndan ufağ bi yer. işde sayillere 25 göçmen gibi ğetdig orlarda sere yapmā demireye efendim. borda bōle bōle

idare oluyoruz. kendi kendimize millet kendini gurtarıyor. burda da devled
 yardım_eTdi. ordan da bi şeyimiz_oldu yani, gelirimiz_olmaya başladı.
 kendi kendine iş_eden, aşşalara geden orda yapıyor, gücü yeten borda
 yapıyor. böyle böyle geçiniyoruz. kömüzde buydayı arpadan başğa hiçbi şe
 30 olmuyor. kömüz bunuñ_ için az fakir galyoru. başğa yellerde patatiz,
 şuvan_olur, şunu bunu olur. bizim kömüz gır_öldündan bu hüşušta cahil
 durumda galyoruz. işde bi de yerleştiremediğ işde sayilleriñ kölerinden
 gelip de orda gazanacamızı geliP borda yedimiz_ için undan fevgalade
 geçincememizi şağlayabiliyoruz yani. çoğu marangozdur. efendim gara yapı
 35 yapılır, ev yapılır, marangozdur. kimisi çiftcilig, kimisi alışveriş_eden bir iki
 üşde çobancılığ yapıyollar. evleti mevleti olannar arkalı olannar çobancılığ
 yapıyor. böyle böyle geçim_ oluyor. yaylalarımıza yaylaya gediliyor,
 geliniyor böyle. böyle böyle kendilerimizi idare ediyöz yani. on iki sene
 muhtarlıg yaPTım. muhđarlıg yaPTımda mezerlig çevrildi. motur yoğ, bi şe
 40 yoğ. eşşele deveyle daş çekdig, mezerlig çevirdig yirmi dölüm yer. undan
 şora oğul yoğdu. oğul yaPTardıg köge. milleti toplamayla kögüñ guvatını
 birliñe barabar imece... köge oğul yaPTırdıg. camisi bozödu, cami
 yaPTırdıg. şora guyular, açıg guyular vardı böyle. onnar kapalđdi. öte beri
 gazcağ diye gaymağam geldi, guyulara çimento verdi devled, guyulariñ
 45 başını yaPTırdıg. unnarı fevkalade örTürdüg. işde yollar kötüydü. orman
 dinemid verdi. kö yardımıyla birez diremidile miremidile bir_iki yerlerini
 yapTırdıg. bi gıvetli elde edemedig. undan şora vaşayir de çıkıvödi,
 gıvatlaşınca yolları da yapıldı. bora da işde boraşı daña iyi. mesele
 belediyelig_ oldu boraşı. yakın ora geğiP geliyoruz. işlerimizi orda
 50 görüyoruz. kendi evimizde borda kendi yāmızla gavrılıyoruz. işde hõle hõle
 geçiniyoruz. hácıya da getmedim hácıya. hácıya bir_iki kere hácırlandım,
 niyet_eTdim. galPden hácısta oldum, galPden iki sene eveli amaliyat_ oldum.
 bākurum öte berim de hiçbi şēm yoğdu. beş dene ölüm vardı. işde evletlere
 güvendig. bi de mal maşakat_ olunca nolucağ bākurdan ne çıkıcağ de soñunu
 55 göremedig; fağat elli dölüm tarladan daña gıymatlımış. bi bākurumuz olşa
 fevgalade. hindi bi māsım_ olşa benim hiç kimseye minnetim de olmazdı,
 ğtiyacım da olmazdı. fağat şindi olannar bākıyö, en güçcünden en böyüne

ğadar baqıyollar. işde halimi hâtırımı soruyollar. hayatımdan çoğ
 memnunuñben. eliñ evletlerinden hiç şaşmam, benim kendi evletlerimden
 60 ben kendim mesuluñ. fevgalede baqımım birinci derecede. sorşañız birinci
 gelmezse ikinci gelir. muhâğğag bunnarıñ hePsinden memnunum. bağ
 benim çocün biri ğaza oldu, bi hâfdadır ābesi başını begleyoru. ne iñiyaçsa
 geliyor, yapıyor. ben bu yaşda ben de segsen dörd yaşına vardım. benim
 de yaPma ğudretim, bunara ūraşmağ ğudretim ğalmadı. bunna uğraşyollar,
 65 yapıyollar fevgalade. işde moturumuzuñ yardımıyla, kōlümüzüñ yardımıyla
 allā şükür oluP, geçiPduruz. işde yaşayışımız bōle ğediyor, bōle ğetdi.
 kōlerde toplu toplu oturuduğ. vakit geçmemeg için kendi kendimize bi
 oynnar çıkarıdğ mesela adı zekır de bi kēf ederdig. beş, on kişi, on gişi,
 beş kişi u taraf, on gişi, beş gişi bi taraf olur. biribirimizi yenerdig.
 70 kēf ederdig. bōle günnē geçiridig eveli. ğumarbaz ğayfa olmağından
 ğumar işi yaPmazdığ. ğumar bilmezlerdi. bu düzen de bōle ğeşdi
 ğetdi.düğünnerimiz olursa davıl duTulur, örfümüz öle. işlerinde bazı bazı
 kēf çıkarılar, oyun oynallar. kimisi araP yapallar, kimisini efe yapalar,
 kimisini ğadın yapalar, götürüler mōtürüler, bōle ğeşdi. şimdi unnar da
 75 baTmaya başladı. hindi teg, teg çalgıyla oluyor. sōra gücü yeten, olunu,
 evletini ğıymatlı olan işde bi geçiyi efendim bi ğoyun bi şelerle bi güleş
 yapalar. başa efendim geçiyi verilir, baş altına ğoyunu verilir. bōle bi
 adetler vardı bōle. her kō toPlanır, fevgalade birliğ dirlig olurdu bi. bōle
 geçerdi güleşlerimiz. bōle geçerdi. hıdırellez her zaman yaparız
 80 hıdırellezimizi, toPlanırız, bir iki hâyvan alırız, keseriz, yemeğçiler vādır,
 bişiri yeriz, dualar ederiz. bōle geçer. bōle gene devam eTmegdeyiz yani.
 bōle bōle hemen kesilmiyō. daħa ekin işlerine ğederiz, nerde bi çeşme
 varısa unuñ başına ğederez. toplu bi yellere, kölgeli yellere, mevkili
 yellere ğederdig. bōle bōle ollarda geçinirdig. yağmır duğası... hocalar
 85 yāmır ğıt oldū sene toPlanır, hıdırellez olmaşa da duğa yapardığ. duğa
 yapılırdı fağat yıllar yāmırlı ğetdi senelerde peg duva yapmā
 tamaħ eTmezdig. yalıñız ğıt olurşa iki üş kō birleşirdig mesela murşal,
 tavi'llar, pıraşannar bordan biz de ğederdig. ğırapınarıñ muğarbaşı de bi yer
 vardır orda, geñiş bi yerde. allah tarafından daşın altında, her yerinden şu

90 çıkar. orta toPlanırız, orda böyüg duğa yapar hocalar. üç dörd hoca birleşir. bunnarı yapardığ, böyle geçirdig hıdırellezi. bazısın günneri böyle yapardığ. muttarlığda eveli iki köden bi köye gız verilirdi mesela. gız verildiğinde adet vardır bi. adate ergencilig isTenirdi böyle. işde verme zamanında iki taraf biri ben mi guvvetliyiñ, biri ben fazlayıñ de bi munağaşa çıkarılırdı. faqat

95 çoğ sürmezdi, önlem alındı. şindi bunnarı da vazgeçdi. millet olgunlaşınca ne gızıñ şeyine garişiyollar, ne olanıñ geçincemesine garişiyollar. güzelce selem ile kef ile alıP geçiliyor. çuqurbādan, köden birisi çuqurbā köyünden gız alacağlardı böyle. hindi öteden geldiler. gelince davıllı zurnalı olur bizim düğünner. şindi onnar guvvetli olunca davılı biz alacaz, bizim önümüzden

100 gedeceg davıl dedi. bizim kö de siz mışafırsıñız, biz siz mışafır eTdimiz için davalı biz alacaz, bizim arqamızdan siz gelecegTiñiz dedi. hayır, biz bundan munağaşa çıkardığ. döş gavğa oldu. fevgalade hiş düne takiP edilmeden hePsiniz geri dönderdig. geri getdiler, düğün olmadan geri getdiler. ertesi gün gelin alma zamanı gelincēnde iki üç

105 kişi gönderdiler. hiç unnarı da gelin almaya gelemeden dargın oldug, döş çıkar diye oldū gibi bırakıldı, gelini aldı. teslim eTdi, getdi. borda bi nikaħ oldu. tabi gelini götürreceg canım, gelinnerini aldılar. iki kişile aldılar getdiler, gelinnerini götürdüler. işde şindi aradan bunnar qalğdı. hindi biTdi bu düzenner galmadı. hālâzır millet zamana göre uydu. vaqıTları geçirdig. böyle ordan tecirler geldi, beni belledi. deveciler belledi. başga kimseye teslim olmazdı. ben de hesabımı dōru yapımdan, bi para gaydırmadımdan şēdmedimden emin oldūndan bi teki gelirdi, benimle barabar köleri gezerdig. motorsiglet alıllardı. unna gezerdig, yayan gederdig. gedilceg yol olmān yellere yayan, beş gızadan deve aldım ben. fetiye garaçulfadan

115 deve alırdım. qalkandan deve alırdım. bollara toPlar, bora on beş eTdim bi gamyona dolduru, dōru buldura ileri iletirdig. daħa eveli yeyan götürüdüg develeri. iki üç defa. üç dörd kişi bulurduğ üç dörTde. deveye böyle yoldan yola üç günde varıdığ buldura. buldura varıdığ. buldura tiren gelir. ordan oraya afyona tirene. ordan adamlar da gelir, tirene yüglērdig. ordan tirene

120 bindi mi ordan hesabımızı görür, döner gelirdig. işde undan soñra beş on günde bi dā borda ben hāzırlardım tegrar, habar yollar. Tilefon, poşda

vaşıtaşıyla meğduP yazalardı. yarı telgırafıla böle ordan felan yer geçer
 ararķa elmaldan_olsuñ, ğaşdan_olsñ para gönderilerse bile elmaldan_alırdım
 parayı. ordan_alırdım. böle, böle, böle, geçiniboturduğ develerle, beş sene
 125 yaPtım bu. şindi biz sayilden göçebeydig. şubaşı yaylaşı dē yaylamız var.
 ğaşıñ şubaşı yaylaşı gömberniñ_üsdünde. oraya geldig. ollarda gezerke
 böyle yaylalarda bir_iki arķadaş genÇ toplandıķ. u zaman keyig çoğ
 dağlarda. bildimiz bi güvendimiz arķadaşıla ĳalğdığ keyig_avına geťdig biz.
 iki kişi u arķadaşıla barabar keyig_avına yumru dağınıñ başına çığdığ.
 130 keyigler alay_alay bi gedigden bi gedē, bi gedigden bi yere ürgmeye
 başladını gördüg. ağşama ğadar ūraşdığ, hiç yanaşmadığ. ordan bi in var
 dāda, bi in var. ininiñ_içine artığ sağlandığ. gece inde yatarķa daşlar
 yuvarlanmaya başladı inden hōle. bi bağdığ göve gedigden, inden,
 ğayadan_aşşası _____ keyig. bir, iki, üş saydığ. on_iki dene keyig indi, ay
 135 şavķınna görünüyoru. aşşā indi mi görünmüyoru. geçerke ayıñ şavķınna
 ğayada görünüyoru. on iki dene keyig_indi. orda biz tabı heyecannandığ.
 işde bu keyigden şabāla Ħora gelir, bora geliyoru bunnar dedig. orda
 yaTdığ, şabāla belimizde ğuşşāğlar var. ğuşşāğları ĳavacığlarımıza örTdüg.
 orda yaTdığ. orda yatınca sabāleyin ĳalğdığ, aradığ keyigleri, bulamadığ.
 140 öte gezerke beri gezerke başğa bi yerde keyig şavırımışmış. eve döndüg, bi
 gün_leveli geldig, bağdığ. u gün açız. ertesi gün de u gün gece şabālan
 ĳalğdığ. gene aş, bi şē yoğ. acığdığ. öldüg, emme avdan ağlımıza hişbi işē
 gelmiyor yani. keyifden, zevgden yaşlarımız da on sekiz on doķuz
 yaşlarındayiz da. daĥa u zamannarı ğuvvetliyiz mesela. sōra dönerke
 145 keyigleri orda gene bulduķ biz. bulunca ūrkünse hōle geťdi, takib_eTdig,
 sōñ başında ileriye dōru şindi yol ğayadan ayrıyeten allāĥ tarafından bi yol
 var. u yoldan ğediyō, başğa bi yerden ğedilmiyō. bi de aşşāda böyüg yol
 var, kō yolu. bi de ordan ğediliyoru. yol hePsi dümdüz ğediyor yani hePsi.
 geşdi ora ta ileriye geťdiler. biz döndüg, dolaşdığ, geldig. yolu çığdığ,
 150 bitirdig yolu. çıkınca ben ilerdeki arķadaş_ıla buluşēn diye geldidim.
 arķamdan keyiñ biri şeyiTdi de bi gelivdi. arķasından bi tüveg aTdım.
 furamadım keyi. ufacığ ğalmış, undan sōra döndüg, ĳalğdığ, geťdig. evimize
 vādığ. işde bubamgil mesele nere geťdi bunnar_efendim, bi ğayadan mu

155 uşdular, bi ğaza mı oldular acaba, bu çocuğlar nere getdi çoğ telaşa
 düşmüşler. biz de vādıĝ ĝāri. bizi ordan birēz tabi ciğerden deyil de öle
 dışından birēz ökelendiler. bizi utandıracaĝ ĝadar bizleri. birēz
 harekeT_eTdiler neyse bi dā bōle halt_eTmeñ, bi dā yapmañ baĝ. borda keyi
 döküle galsıñ. bōle bōle mesele. unnarı ğapaTdıĝ ĝāri öle geşdi ĥuramadan
 geldig. sōra biz bi gün mūtardım ben. şalgın toplamaya kō odaşından katiP
 160 geldi bene. filan daĝa ĝedelim dedi, dōrd dene kişi olduĝ, ĝediyorduĝ. hindi
 çobannarla çobanıñ biri seyiTdi de gelivedi hemen. ne var? iniñ birinde
 dedig bi keyig bulduĝ. ayı gördüĝ. ayınıñ_āzını ğapaTdıĝ, gelin dedig, ula
 arĝadaş bi şey bıraĝalım alışverişi bıraĝalım, hadi dönelim. bi ĝetdig, yedi
 kişi tūfegli, çevirdig. ĝayanıñ_āzına ormanna dıĝamış. adam_eveli
 165 baĝarılmış ayı dayı dērimiş? bōle ayı ĝapanırmış yüzüne ĝapārımış una.
 uysam içi eniĝlimiş_ayı. ben ĥabarı olmaşıñ deyi kendini gösdermiyor ayı.
 bi şē ediP de çekivseñ çekiceĝ mesela. faĝat adam_ısa cayil bi adam. işde
 çekicēni mekicēni añnamış bōle. āzını adamaĝıllı dıĝamış. dıĝayınca biz bi
 geldig, bi ocaĝ aTdıĝ ayınıñ ĝapısında. çalıya bi yandı içi. yanınca içine
 170 geçmiyor ocaĝ, ayı az derinde ta altında inin_altında. undan sōra bi çıĝdı
 ayı, tāĝ, tāĝ, tāĝ, bi tūfeg aTdıĝ. sōñ başındaki tūveĝle ĥuruluyor_ayı,
 ĥurulunca biyom meşe ācı var. dereden geçerke meşe ācının dibine
 yıķılıyuru. acaba öldü mü ölmedi mi diye cesarat_edemedig varmaya.
 arĝadaşımız varıdı, birini yolladıĝ tūfēle. ācıñ başına çıĝdı, bi tūfeg dā
 175 şıĝdıĝ orda. ayı ölmüş. ölünce bi vādıĝ, āca aşdıĝ bunu. dēle bi baĝdıĝ. üş
 dene eni var bunuñ. enigleri vāmiş. gözleri açılmış eniglerin, bunu dedim
 ben dōrudan dōruya ĥayvanat baĥcaşına verēm dedim. arĝadaşlar bunna mi
 ūraşcaz yav dediler, öldürüvdüler. serki serkiydi. ordan ayınıñ derisini
 aldıĝ. belki ayı segsen kilo var. u ĝadar guvvetli. undan sōra dāldıĝ ĝetdig.
 180 ĝāri bi de bunu yaPdıĝ. hōle daĝlara çıĝardıĝ av zamanında bir_iki kişi. işde
 beş keĝlig birimiz furar, üş keĝlig birimiz furar. bōle bōle avdan gelirdig.
 bōle bōle. ordan arĝadaşlar varıdı. biz de avcı oldūmuzdan köyüñ birine
 arĝadaşlar bize ĥabar yollamışlar. geliñ mısdava, borda yarın bi keyig_avına
 ĝedelim dē. ĝedelim dedig, vardıĝ. “şamdā” deriz ĝaşıñ şamdāna çıĝdıĝ.
 185 geze geze bulamadıĝ u gün. aşşā anda gümürüĝ_asgerleri var. sekiz tane

asger var deñiziñ kenarında, alđıđ, oraya indig. unnarıñ yañda yaTdığ,
 sekiz kişi unnar var. řabāla dedi, ava geğeriz dedi. unnar da silahlar var,
 oniki mermi alıyoru mavzerler var gümşüğ asgerlerinde. siziñ tüvegleriñiz
 para etmez dedi. biz kēyi bulduğTan řōra beşşüz metrede gene furarız
 190 dediler. unnarla geçdig. ağşama ğadar ğařıñ kenarında, deñiz kenarlarında
 ora iniyor. her yerini gezdig ikindin oldu. yorulduğ. bulamadığ. řoñuřunda
 avcı aradaş dedi ki: biliyor u orayı şu dereyide baçalım belki borda vādır
 dedi. orda geçdig u dereyi de başınca ordaymış keyigler. ordan ıķıyor. tāđ,
 tāđ, tāđ, üş dōrt tüveg atıldı. toplandığ. e ben felen daşdan şığdım, geđiñ
 195 oraya baķıñ. vādıđ orda. ufağ bi yaşında bi dekeciğ ĥurulmuř. dařıñ yarında
 yatıPduru. ğucağladığ unu aldığ. sen? ben de felen yere aTdım. bi de una
 bağdığ, orada da geđiniñ birini ĥurmuř adam, unu da aldığ. öteki biri yoğ,
 unu bulamadığ. āřam namazı oldu, ordan yüglendiseg bunnarı dōru
 ğarağola. ğeldig ğarağolda, ocā yağmış adam. kōmürler bol, odun da bol.
 200 orda kōz. ordan kōzũñ iinde bişirdig bunarı. bi yedig, bi yedig, ordan
 ayrıldığ, geldig ğāri ertesı ğün bi de bu mandırayı geçirdig. bōle
 avcılımızda bōle geşdi.

Derleme yeri :Ahatlı Köyü

Anlatan :Ali ÖZDEMİR,57 yaşında, ilkokul mezunu

Konu :Türkü ve Ağıt

Metin nu. :58

efendim ben elmalı, ahadlı köyünden ali özdemir. bu sipsimize on senedir aşşā yoğarı alışdığ, devam_ediyo. bundan öncesi koyun güderken çocuğ yaşlarında yani on yaşından söraşı sipsi, düdüğ çalıyodum kaval yani. ondan söra buna merak_eTdim. bu da aynı altı notalı oldü için yani altı deligli oldü için ve bunuñ lezzeti şehirlerde ve kölerde, yörelerimizde her yerde giTdi için buna başladığ efendim. ve şimdi bundan devam_ediyoruz. şimdi ormancı diyoruz efendim ve yanımızda izleyicilerimiz dayım mustafa arıkan, ölu fēmi arıkan, mütarım ali kan ve yönetmenimiz ismeT çoban ve ablamız esra kulle ablamız. hep beraber izliyolar efendim bizi biz başlıyoruz.

efendim “erzincana girdim ni güzel bağlar” türküsünü okuyorum şimdi sesimizle

erzincana girdim
ne güzel bağlār
15 erzincana girdim
ne güzel bağlār
erzuruma vārdim
dumanlı dāglār
dumanlı dāglār
20 elleri koynūdā
bir gelin_āglār
oy aman_āmān
nasıl dayānām
yüce dağ başındān çadır_açārīm
25 yüce dağ başındān çadır_açārīm
yarimi bulamāzsām alır kaçārīm alir kaçārīm

efendim bu ğadar çoğ görmeyiñ ğtiyarlığ, yaşıllığ hali.

.... iki ğapısında...

- 30 ōh ōh aman benim ğara donnūm
 aman benim...
 aman benim yañdan çemmi
 sarı aħmadım ōh ōh ōh
 gel ğet ğari eliñ_ōlu eliñ_ōl eliñ_ōlun ōy
 ağ ğoyunnar ğuzu ola diye bicēz ğuzum ōy
- 35 anañ seni çoğ özlediye bicēz ğuzum ōy
 ōy ōy anam benim ğara donum
 ibiram dağıñıñ dağları oy_aħmadım oy aħmadım oy
 nere ğetmiş bu köyüñ_ağları oy_aħmadım oy aħmadım oy
 ōy ōy yelli durnān tepe depēleri bicēz ğuzum ōy
- 40 nere ğetmiş bu sürünüñ dekeleri bicēz ğuzum ōy
 ōy ōy
 yañ ğırğmanıñ mağaślāra a kōlüler ōy
 mana bulmañ ğtiyor bubama bağasım var ā kōlüler āh
 āh āh
- 45 şayın dinleyennerim sizlere bu da bi ğatıram olśuñ ğusura bağmayiñ bu
 ğadarlığ yeter.

Derleme yeri :Akçay Köyü

Anlatan :Hüseyin ÇİFTÇİ, 56 yaşında, ilkokul mezunu

Konu :Sohbet

Metin nu. :59

-eved mısdā abē, bāçeleri gezdig, dolaşdıg. şöle şurdan çıkaverdig, elma bāçesine vardıg. armıd bāçesine vardıg, dolaşdıg, geldig.

-en soñ ben gırmızı örümceg ilācı aTdım. bi de şē gaTdım. içine iş gurdu, ğara lekeyi çoğ_olur diye ğarışdırmadıdım, çileme geldi yā benim bāçeye.

5 keşge ğarışdırsaydım çoğ_olur diye şē yapmadıdım, çil çil_oldu. unu ğaybeder mi unu?

-eder, eder, eder.

-ğalite düşer dē mi birēz? düşer.

-evet, evet

10 -çilleme arkadaş yāmırdan sōra geldi heralda.

-işde ĥaziranıñ_on beşinde ğara leke mi olur yav, çalışmaz dē düşündüg.

-şöle geçeceñ, bāçede yeni bi düzen araşdırmalar_arasında gezeceñ. geçecen zirāT mühendislerini şunu bunu tanışacāñ, görecēñ, biz de onnarıñ_arğasında devam_edecēz.

15 -bağ kaç senedir elmacıyız, hāla egsimiz var yā.

-egsizsiz çalışmamız var

-ĥata yapıyōz.

-mesela tarım kredi kōperatifimiz de ağçayıñ_on bir köye bālı. bu köyümüzde, köylerimizde tam teşfigli kredi alıyō, kredi alıyō. tam ğurulla bāçe çalışmalarını yapamiyez. yani filan yapmış biz de yaptımız zaman tam_eğitimsiz yapıyoruz.

20

-geldi, geldi. hindi danışman geldi ya ağçaya.

-geldi de u eyitimleri şimden sōra ūraşacāz.

-tecŭrube olcağ. her şēde bi denetim. bu şekilde ileri zamanna gene de bi

25

çağdaş şē eTdıg. baraj geldi, tegnolojimiz ayāmızda cizmeyi çıkardıg, kürēle, ütölü bantolonna ğavañ dibinde şu sŭleyōz. geliyōz, açıyāz vanoları,

bordan _____ şēdiyoruz. bi dōrd šād ađTı, biz abi öbür vanoyu çeviriP,
ađiyōz. şimdi šosyal bi hayaT_üzerinde yaşeyoruz yani. bunu dā
ķabil_ētmeg gerekiyarı.

30 şindi üş sene önce meyva şuluğ elma šaTdıđ üçcüz liraya ğadar. şindi
ķaşdan açıldı, beş ğuruş mu? tāmīnim_ōle olcağ dediler, tam bilmiyōñ.

-elli ğuruş

-şu işe bağ ğāri sen. iki senedir ben arabayı taķoz_aldım, binemiyōñ.
arabaya binemiyōñ. bi dūn_eTdim, oturdum ğaldım. ikbali everdim işde.

35 ōlan üniversiteyi bitirdi, u asgere geTdi.

-aĥadlıda deve ğalmadı ğāri, eveli deve çōdu aĥadlıda.

-şindi bizim bi üzüntümüz var burda. şu bizim ormannara insan ğirmeğ
yaşāđ. ķoruma altına aldılar. altı tane şē varmış, madenci, daş_ocā var, daş
ğazıyallar. ğatrannarı da egmē başlamışlar. önce çamları ekiyollarmış. şimdi

40 ğatrannarı da başlamışlar yığmā. ĥani ağaç nefisimizdi, ormannar
nefesimizdi. nōldu yani? şimdi baķannīñ bi yazısı varmış, yazıda ğōkān

ğünaydınıñ_elindeymiş bu yazı. yazıda vaşıfsız orman_arazisi diye
geçiyormuş, ya buraşı ğoruma altında. įsanı šōğmuyollar, yaşāđ. nasıl
vaşıfsız orman_arazisi olur buraşı? dūnyada önemli sedirler digmeye

45 başlamışlar. yani ni biçim, šahibimiz yođ mu bizim? allā aşđına yav. yani
şimdi şıcağlar bağ iglimler bozulmaya başladı, yarın burā bi tebki verir
heralda ormannar kesildi mi.

ķuruturuz ğölümüzü

ķuruTmadıđ ne orman ķoyduđ ne ğöl

50 merak_ētmeyiñ türkiye bir ğün_olur çöl.

zamanıñ başbaķanı demedi mi

ğeliñ_arķadaşlar ķurutmayalım avlanı, ķaragölü

bir ğün šolar elmalınıñ mor sūnbülü, beyaz ğülü

ğölümüzü isdiyoz ğölümüzü

55 tadı ķalmadı ne ķışın, ne bahārın, ne yazın

duymaz_olduğ sesini ne ördeđiñ ne ķazıñ

ğeliñ doşTlār ağlanacağ halinize ğölmeyiñ

ağıTlar yaķıP şiiirler yazıñ, şiiirler yazıñ

60 eyer siz_isTiyor_sañız bir daña gülmemizi
 geriye veriñ avlanımızı, karagölümüzü
 gölümüzü isdiyoruz gölümüzü
 bi arkadaş aşığıdı. İşde, işde kegligler tam burada. bizi çāran, daveT_eden
 arkadaş da dedi ki: gececi dedi. bñ kegligleriñ_evi mi var borda? dedi. aynı
 yerde duruP duru mu kegligler? dedi. unu işde dēP duruyor. işde aşığ “işte,
 65 işte, işte, kegligler tam borda”. bi gün bi çalgıcı ayvaz var bi. bunnar
 māPbet yapıyollarmış. ayvaz dēmiş, bunuñ yanında bi denizlili çeketçi dē
 bi amca vādı, çeketçi diye. “açığ” inciden_amcam be dēmiş. ayvaz
 vurarmış böle incideñ, incideñ. ayvaz az dā incideñ_amcam bē. adam az dā
 vurarmış böle telleri. yāni şē yapmış, giTmiş. inceden inceden dērken hePisi
 70 serilmiş ğalmışlar. böle mābbet yaparken, içerken. işmişler de serilmiş
 ğalmışlar. şābāla ğarılar gelmişler, bılaşığlar şu bu yıkamaya. unnar orda
 yatıPduru. u denizlili adam aşık, aşık, üş kişi içiyollarmış, şēde
 māPbet_ediollarmış bizim bu bağlarda. bi taş yōrd bulalım aĝam be
 dēmiş, nerde bulcaz yōrdu. siz hindi yōrdu bulemeyañız mı, aĝam be? ben
 75 bulurum hindi. gedivmiş hemen u adam denizlili. en yakın bi şeye varmış.
 bāçede içiyallara bizim ğız, bizim ğız! hōdan bi taş yōrd ver dayım bel
 demiş. ulan bi de siz aĝçēli olcāsız arkadaş, bağ ben yōrdu getirdim geldim,
 demiş. şindi esgiden buralarda bi aĝa oluyō ya aĝa çifd goşmadan kimse
 çifdini goşamazmış. ādan_izinsiz ā çifdi goşcağ ki herkez undan sōra
 80 goşcağ. işde añ yañda bi ğariban_oturumuş. o ne derse ğariban unuñ yañdan
 ayrılmazmış öle. gāvede arkaşında öle oturumuş, yañı başında. ğāribana:
 mēmed demiş bi gün ā. şōle arkaşını dönmüş, buyur ām demiş. bi on nira
 ğazanmağ isder misiñ? demiş. isdemē miyim ām, sen_emreT demiş. şu
 ğarşidā oturan ğalın enseli bi adam vara demiş, una bi tokaT vur gel demiş,
 85 al onlū demiş. endeden ğolay ni var ām demiş, tamām demiş. getmiş, toğadı
 bi çatladiyā mēmed_adama adam bi dikeliyā
 ____lan diyor, noldu lan diyor. abi be, amca be yannışlığ_oldu. işde şōle
 böle bi şeler. adamı şāpıyor, tesgin_ediyo geliyor. ām diyor, onnūmuz
 alalım baçalım diyor. alıyor onnū, tabi tabi mēmed diyor, al onnū diyor.
 90 aradan beş_on dağğa geçiyor, beş_on dağğa daña geçiyor. mēmed diyor bi

onnuğ dā ğazanmağ_ister misiñ? diyor. isdeme mîñ ām diyor, sen emreT
 diyor. varıyor, gene aynı adama bi toğad dā vuruP gelceñ_ensesine diyor.
 varıyor bi dā çatlatiyā toğadı. lan diyor, ħadi demin öle bōle oldu. şindi
 noldu? diyor. yedim seni diyor, dutuyor bōle. şarşıyor çocuğ. abi işde, şōle
 95 bōle, naĥalsiñ mēmed? gine hōle altından giriyor, üsdünden çıkıyor,
 şāpiyor. ordan da ğurtuluyor. geliyor ān yañına, ām diyor onnūmuzı alalım.
 tabi mēmed diyor, hak_eTdiñ sen bunu diyor, alıyor. onnā aradan on, on beş
 dağğa dā geçiyor, mēmed diyor. bi on dā ğazarmag_isder misiñ diyor.
 isdeme mîñ ām, sen emreT diyor. aynı adama ğet bi toğat dā vur gel diyor.
 100 varıyor bi çadladıyor mēmed toğadı. bu sefer bırağmam ğāri lan diyor.
 birincide hōle oldu, ikinci de şōle oldu, şindi noldu lan diyor. bırağmam
 ğāri diyor. abi diyor, tamam tamam sen beni dō diyor, yalıñız bi şē sōlēcēm.
 undan sōra dō diyor. şu ğarşıdaki ā vara diyor, unuñ cebinde u
 paralar_olduğdan sōñra ben de bu zürdlüg_olduğdan sōra, sende de bu ense
 105 olduğdan sōra daĥa çoğ toğat yersiñ sen diyor. ilg şēde, ilg toğatda müdāle
 etcēmişñ. ilgde ne yapdiseñ dōceñ mi adamı ni yapaşāñ yap. arğasından iki
 toğat dāĥa yimiş yani. ĥağğını aramazşāñ ensene toğadı vurur durullar yani.
 köyüñ dıñında mesela diyelim ki ağçay, ağçayıñ dıñında bi ev varmış
 diyelim. bi cuma gün üş dörd kilometire ilerden bi köyden bura birisi
 110 cumaya gelmiş. ölen köyüne dönüyōmuş. ölen sōñu cumaşını ğılmış, evine
 ğediyāmiş. şiddetli yāmır yāyamış. u köyüñ dıñındaki adam, dur dur demiş.
 sene şemşiyeyi verim de demiş ıslanmadan ğit demiş. şemşiyeyi vermiş, una
 bi geliñinde getirisiñ demiş. sağol arğadaş, yāv demiş. adam ıslanmadan
 ğitmiş evine. ertesi cuma ğeldinde şemşiyeyi eve bırağmış ğetmiş. bora
 115 çarşıya gelmiş, ğāveye oturmuş_adam, şemşiyeye veren_adamla da
 ğarşılaşmışlar. “buyur, buyur” demiş. şemşiyeye veren_adamı buyur_etmiş
 alan_adam. ni içersiñ? işde çay may ni içdise ısarlamış. demiş ki: ni
 rahmeTdi ya demiş, ben sene u şemşiyeyi vermesen seniñ ĥaliñ ni olurdu yā
 demiş. çoğ sağol arğadaş, ıslanırdım demiş. şōle bi ĥavuzuñ dibinde
 120 oturyollar işde bōle. nişse ertesi cuma adam gene gelmiş, şemşiyeye
 alan_adam yā demiş –gene ni içcēse içirmiş- ĥavızıñ dibinde oturyōllarmış
 bōle- yā demiş ni rahmeTdi yā demiş, ben sene şemşiyeyi vermesem seniñ

125 hâliñ ne olurdu demiş. adam da hâvız bõle doliymiş. hâvıza bi adliyar.
 bundan fazla ıslanmazdım dē mi arķadaş deyar. bu da yani yaPdīñ bi iyili
 fazlā başa ķaķma demeg_ısdıyor yani. şindi çanağgale şavaşında ingilizleriñ
 yarım dünya denen gemi bõle bizim şeyi dõyormuş bizim_asıgerleri. goca
 seyidgiliñ mangaşına da gelmiş, etgilemiş yani. unnar düzenneri bozulmuş,
 toPları şēleri mēleri bozulmuş, bayılmışlar. goca seyid şõle bi ayılmış, bi
 130 bağmış. adam dā ingiliz gemisi dõPduru. bütün_arķadaşları ğan_içerisinde
 herkes. orda bi mēmed çavış yatıyormuş. mēmed çavış iniliyormuş, bu da
 varmış yañına unu ayılTmış. unda da peg bi şē yoğmuş. çavışım demiş:
 bunu bõle şēr mi etcez demiş. buna bõle bi şē yapmacāz mı? seyid demiş, şu
 iki yüz admış beş kilo mermiyi ķaldırabilceñ mi? sen demiş. bi denēriñ
 çavışım, demiş. hâdi dene baķām diyor. ya allah, bislillah diyor goca seyid,
 135 iki yüz_admış beş kilo toP mermirisini bõle arķasına almış. iki üş başamağ
 da çığmaşı gerekiyormuş. orada çığmış. goca seyid “ben görevimi yaPtım
 çavışım” diyor, hâdi baķām göster kendini diyor mēmed çavışa. mēmed
 çavış da güzel nişancjmiş bõle. bi veriyarı yarım dünyanıñ burnu
 gömilmeye başlamış. çavışım diyor, buna bi dā atalım da diyor, tam
 140 ğaybolśuñ bu diyor. goca seyid. dene baķalım seyid diyor, ķaldırabilceñ mi
 diyor. bi dā uğraşvıyor, ķaldıramamış. atatürg de türübünden baķıyomuş
 bõle. undan şõra gelmiş, ölüm nasıl_oldu bu iş? nasıl ķaldırdıñ bunu? demiş
 seyide. şunu bi dā ķaldır. paşam demiş siz gelmeden_önce kaç kere denedim
 de demiş bi dā ķaldıramadım demiş. bi sever bi ķaldırdım işde demiş
 145 şarılmış_öpmüş. dile benden ne dilerseñ demiş. paşam beni bi teg tayın
 veriyalar demiş. u zaman egmē tayın diyollarmış. adam iri yarı tabi, teg
 tayın bene yeTmiyor demiş. bunu iki yapıvrusañız memnun_olurum demiş.
 tamam mēmed demiş. nişe işiñ ğāribi atatürg heralda cumūrbaşğanıyķan
 balikesire gitmiş. seyid balikesirli. goca seyid. balikesirde bu seyidi
 150 araşdırmış. cezaevinde bi seyid var demişler. sür_ölüm arabayı demiş,
 cezaevine varmış atatürg. borda demiş iri yarı bi seyid vār mı? var demişler.
 getirmişler, gelmişler. aynı seyid, tanımış. hemen şarılmış, şē yapmış.
 otur_ölüm baķalım hõle u yañımıza. oturmuş. niye düşdün ölüm buraya?
 demiş. paşam demiş, dādan bi yüg_odun getiriyordum demiş. ormancılar

- 155 yaçaladı demiş. ondan düşdüm hindi demiş. vay bē, seyid! demiş. sen göca türkiyeyi gurtar da demiş bi yüg odundan ötürü cezaevine düş hā demiş. hemen şalıñ bu çocū demiş. undan sōra ölüm sene māş bağlatcem demiş. bi dā da yaşağ_olan şēleri yapma demiş seyide.
- 160 hindi bu yerin esas bālantısı ayvaşılı oşman_ā varımış padişahlıg döneminde. şindi hācı ismayil bey de çobanmış burda. hācı ismayil bē oşman_ā şeye düşmüş, cezaevine. beni gurtarısañ demiş, sene ayvaşıl çifdljini verceñ demiş. hācı ismayil beyiñ de sözü çoğ geşginmiş. tabi zengin. hācı oşman_āyı gurtarmış şēden. bu çidli de hācı ismayil bey_almış. bu ağçay da yani yirmi kişiniñ belki belirli kişileriñ yeri yoğ. teg bi isim
- 165 yani hāyri bē –hayri- dē ölu varmış hācı ismayiliñ, bi de mūTdin varmış. mūTdin_isdanbula getmiş. hāyri beyiñ elinde ğalmış çidlig. benim dedem on dörd yaşında, hayri bēñ kāyāşı olmuş. şöle hāyri bē bu kōlülēñ bütün ortāyımış. şindi bizi şu ğavağlarıñ kenarı ğañnı āmaTdağı yerde hāрман yeri varmış. u hāрман yerini bizler bilmiyöz tabi. ama bubam añnatıyō bunu.
- 170 şindi çēşler vurulmuş. u zaman dedem de hāyri beyiñ_uşā olmamış. hāyri beyiñ ortağcısımış u da. şindi hāyri bey gelmiş “kürü çeci çaya” demiş mesela. ben çifciyim mesela orda de mi “çeci mi” tabi. ben emeg çegdim, unu nāl_ateñ çaya demiş adam. unu geşmiş. sıra dedeme gelmiş. cıllı demiş-dedeme cıllılar, cıllı dērlermiş o zuman. cıllı āmad demiş, kürü çeci çaya
- 175 demiş. hāyri bē. dedem üş kere ğaTmış, undan sōra cebinden_anatarları çığmış. burdāğı çēşleri kıaldır demiş dedeme. dedemi orda қаһya yapmış. ve dedem u zaman hāyri bēñ bi süre hāyri bēde çalışmış. undan sōra aralarında bi şē olmuş. ğara kedi girmiş. dedem bu ğırşal bölgelerde segsen yüz dölüm tarla aşmış. köyüñ kenarlarından bi yerlerden_aşmış yani. çoğ şēler
- 180 var_oluyor da tabi bizim genşligde bu memlekeTde heP yoğsulduğ yani bizler. biz en_azından on sene hāmballīm var. antalyā geçerdig, bura bizi beslemedi yani. antalyaya ğaşdığ, antbirliğlerde çalışdığ. daħa önce burda darı egdig, fasülye egdig. bunnar bizi doyurmadı yani. ni makinesi canım? on beş, yirmi kişi olurduğ böle. zaputlar gücümüñ yeTdı ğadar zopa
- 185 vurmaya çalışırdığ. tabi darı şayibi yemegleri hāzırlar. şöle undan sōra darıyı dōdügden sōra herkes oturu böle. bi de darınıñ da ğalan yellēni

şıyırillar. undan sōra herkeS toPlanır, şōrāya yemeglerini yēr. darı da ağşam dōlürdü darılar gece.

190 -şindi gūñüz, darı gūñüzden sıcağda eyice gurūr. darı ağşam serinlile zopa vuruluyora hiş durmadan. adam sōba öle hafif bi sōba deyil. iki elinle zor kıaldırıyōñ sōbayı. şōle kıaldırđında elñ birinde ğalır. indirike ikisini barabā indirisiñ darınıñ üsdüne. yalız ben ufağ çocūdum. burda şu beriki ĥarman yeri deyil, ilerde. beriki ĥarman yeriniñ arkaşında u şeyiñ halil_efendiniñ yeri de ĥarman yeridi u zaman. ollara ufağ çocūdum. ĥarman döğerke bir ğar yādı. sūlo döşeglerden bōle anleyōñ mu valla sōkarağlar çığdı. o zaman naylon mu var, buranda mı var? herkeSiñ zaten fakirliğ anaşını ālaTmış milletiñ. adam yav şōle çimen çığdı. şōle u döşegleri dōmüşüñ, bōle tenesini almadan yāmır bōle ğar üsdüne yādı, ufağ çocūdum ya. ĥarmanı düverke dōdüđ de dā tınaş etmedig yani üş güne yādı ğar.

200 bu kōde düğünner olurka mesela şōle oluyō. o zaman ergenner toPlanır ağşam. düğün sayibine burda imece yapar, dağa geçerdig. mesela on beş, yirmi dene bōle yüz_eşşeg toPlanırdı. o gün o düğün sayibi ğari odun zengini olurdu. borda çoğ guvaTlı ğışlar olurdu daħa esgi. şimdi iglim değışmiş. buraya admış yedmiş santim ğar yārdı. ğavağlarıñ dallarını cayır cayır ğırdını ben eyi biliyōñ. goca dayı vardı bizim. goca dayınıñ_eşşegleri vardı. iki dene götürüdü ğavağları ğar ğırdında. daħa esgiden sōba yoğ. borda çıra dēriz biz. çırayla, öküzle mallara, atlara bōle şamanı yem verilecēnde çırayla giriyōñ ahıra, daħa sōra tisge çığdı. tisgeden sōra idare çığdı. idareden sōra lamba çığdı. bōle bōle alatirē ğavışdığ. yani cehennem geçdi, cenneT geldi denirdi yani. ya şimdi çoğ güzel bi şē. şimdi seyirin_içinde ağşam_öldünde alatirig, cērannar kesildinde ğarankıda ğalıyōsuñ de mi. bi ğaT ölüm geliyor insana, ölüm yani. ğolay deyil yani bu. tam bōle sōhrayı ğoyuyāñ, patadan cēran kesiliyō mesela. mum yaşıyor suñ bōle, alamān yōşa. adamıñ mesela fakir aileleriñ herkesiñ tüpü mü var esgiden? bōle kōleriñ başga yaPcā bi şē mi vardı. toPlanırlardı bōle, şēlerle güzel yemegler yapardı. üş beş ĥayvan kesellerdi. ĥarman yerlerinde toPlanılırdı. bizim bi mayıs dēriz, altı mayıs ĥıdırellez. o zaman kōler, bu civar kōlerden toPlanılırdı bōle, yemegler verilirdi u toPlulā. u zaman bōle

yeni yetişen gençler çayırılığdır, hâрман yelleri böyle soyunullar. herkeS o
 220 gün şindiki olan şennigler gibi yani mesela şimdi yaylaların çoğunda
 şennigler oluyora. öle bi düzen olurdu. daha esgilerden. söra söra bizim
 kendi itiyar heyetimiz burda güreşler yaPTı. burda çoğ esgi, on beş yirmi
 senedir artıg biz unuTduğ unnarı ğari. nayim amca öldü. nayim amca
 zamanında nayim amca da varsa matruşölu buna desdeg vermiş yani.
 225 matruş amca. u çoğ merağlmiş. eşşeglerle dağlardan burda şe yapardıg biz.
 kireç ocā yağallardı. borda şöyle guyu ğazarlar dāñ etēnde mesela biz dādan
 merkeblerle odun getiridik, odunla daşı yağardı adam. bembeyaz kireç
 yapardı. şimdi yapan olmiyā tabi. ğatıran çıkarıyō ğatıran. yani geçi
 sürülerine uyüz oldū hâyvannara böyle u ğatıran dedim şe ğatıranı u
 230 uyuz olan yerine sürdünde şeyi geçiniñ uyuzu geçermiş yani. ğatıran da
 undan çıkar. bu ğatıran dedimizde bu sedir ağaşlarınıñ köglerinden böyle yeri
 ğazıyōñ, böyle ğıPğırmızı yanıyor yani. ateş gibi böyle. unu böyle yere
 yatırıyōñ, ğazıyōñ yerde. böyle tenikelē, sekiS tenike, on tenike begmez gibi,
 böyle çıkardı. onu böyle çoğ çobanna geçinen insanlara gelirdi,
 235 bordan alıllardı yani o şeeri. onu şöyle ben dērmen dānda ğadı ölunna
 barabar bi yatırdıg böyle yeri ğazdıg .

Derleme yeri :Akçay Köyü

Anlatan :Ömer Tekin, 58 yaşında, ilkokul mezunu

Konu :Güreş Hatırası

Metin nu. :60

şindi ben kendim dadōlu dē birisi vardı. u benden yaşlıydı, ben de tam u zaman gençlig dönemimim. beraber dāda elimizde çapalar var. çapalarla u ğatran kökleriniñ kenarını ğazardığ. kesilmiş ağaşlarıñ yani ğurumuş. bōle yeriñ altında olur, u şaçāğlarında bu ğırmızı dedim bōle ğan gibi bōle ğıPğırmızı olur u. onu bōle şēlerle, tāralarla şēder, ğıymığlādığ bōle. çukuru ğazardığ bōle, toprā yatırıdig bōle, şımsıķı dōşērdik. üsdünü kapadırdığ, bi ucundan yaķardığ, unu alt başından bōle begmez gibi aķardı. şeye çukur ğazardığ. ğazan, ğazan ğoyardığ bi altına çukura. çukuruñ ğazan dolarķa ğazandan biyom kepçeyle alır, tenikeye ğatardığ. unlarda tenikedede oldūndan āzını ğapatırdığ bōle, şēlerde oldu yani, bu kōde olurdu yani, daħa esgilerden yani. çoğ yaşlı birisi vardın dāda, bōle biz çira keserken eşegleri ğaybetdiğ. eşegleri ğaybetdiğ. şallanırķa eşegleri bulamadığ, ara ara gece oldu. ğaldığ dāda. kōlgeci dē birisi vardı dāda dedim, bōle ğatran çıkarıyor orda, ocāñ başında şabā ğadar ğaldığ orda. halbisem çoğ yaķınımızdaymış eşegler. eşegler bi ardıç ācınıñ altında. ordan şabāla eşegleri bulduğ. çıraları şardığ. bu adamcīñ sayesinde bizde eşegleri ğurTdan ğurtardığ. kaş sefer kōğe indik, acaba eşegler düze indi mi dē, yoğ gerisin geri. gene daya. çoğ çileli ğayatımız geşti yani. burda esgerden yenice gelōdum. şu düdenkōde bi düğün ğüreşi vardıñ. düğün ğüreşine ğetdig bordan. şindi düğün ğüleşinde bizi yaşlı adamlar ğötürüyō. sen birez dā iyi ğüleşirsiñ derke biz de u zuman öle kispet mispet mi var. kıldan örülen poturlar vardı, potur. oraya vardığ kēdiğ, yālandığ orda. undan sōra çığdığ meydana. biz en soñ baş dērize ğüreşlerde orda u kōde, başa sōyunduğ. sōyunduğ ama bi bağdığ kisPetli kisPetli adamlar çıķōdu. yeğni kisPetle ğüreşen adamlar çıķōdu. kōden emir üsēn dē birisi vardı, böyüğ ğüreşlerde ğüreşirdi. ben biliriñ unu. çıķōdu benim ğarşıma, unna çifdlediler beni. adama benim

gücüm çoğ, ğuvatlı. ama ũ yāda ğüreşmiş adam yılan gibi ğayıyō. gerçi u beni yendi undan sóra... iki üç adamı yendi, şe vardı ħacımuşlardan yaşlı bi adam vardı biliyōñ mu. unu yendiñde göbēne bi vurdu adamıñ, eminden yaşlıdı u ğüreşen adam ħacımuşalarlı.

Derleme yeri :Akçay Köyü
 Anlatan :Durkadın OĞUZ,69 yaşında, ilkokul mezunu
 Konu :Düğün Adetleri, Türküler, Maniler, İlahiler
 Metin nu. :61

- 5 durğadın oğuz, admış doğuz vār. ğaşdan. ğaşmadım, adlı duvağlı geldim. isdediler_anam, u zaman işde bisēl ayın_oyun dağdılar. unu da amanetimiş,alıvdılar hePsi. āladım çoğ āladım hem de hışğırı hışğırı ağladım emme getdi. kaç para. bi adam ğalırsa yeter dedim u da amanetimiş u da getdi. ğaldım yalınız. esgi düğünner yedi gün_olurdu. ĥafda bölmesi olurdu, bi gün bayrağ dikellerdi. ertesi gün olan kınaşı edelerdi. ertesi ün ğız kınaşı edellerdi. bi de olan_evinde ğız kınaşı edellerdiñ. ordān soña gelin_alma edelerdi. gelin_almanıñ_ertesi günü duvağ edelerdi. gelinneri düzer ğoşallardı, üş dörd gelin kaç gelin_oldiye yani sıralardı, beyazları kedirilēdi hePsine. damat_olmazdı eme damat ğaçardı, hiş gelmezdi damat. 10 öle sadece bayannar_araşı gelin_olurdu. düğünde çēz_altı gün çēz_altı yapalardı. bi günüz beyaz keyellēdi, ğız kınaşı gün başğa irenglēden keyellēdi. don zıbın keyellēdi daĥa evelcelerden, don zıbın keyellēdi güzelim, eteg kiyellēdiñ. üç_eteg öle yani.
- 15 keşkē eveli zopudula döyōduk. içine bi şē ğatmiyig. buğdaydan. buğdayı ğatıyñ bi çuvala, ĥaşlıPde buğday ĥaşleP de ğatıyōñ, veriyañ zaputu. emme hindi dērmene çekiviyallā, hindi dērmende üğüniyor. dōdügden soña u ğavlar, hōle kepeg halini olur. undan soña şē edeler ğari dökeler, ğurudullar, şavırillar būday ğalıvrı, kepē geğer. ertesi gün yıķallar ğazanı, altına açcığ et şaPbā atallar. u bişer, soña ezeller unu, gençleriñ boynuna iki ĥavlı aśarsıñ bölē. gençler geçivrō şaPıbıdığ, şaPıbıdığ, şaPıbıdığ, şaPıbıdığ ezeller keşgē. undan sōra erır ğāri. eyice erır. undan sōra ğāri yağlar, yağlar. tabag tabag ğoyarsıñ sōrolara. tereyāna hi güzel_olur.
- 25 ğışa ğabağ ğuruduruz kaç_ederiz dē ğuruduruz. domatiz ğuruduruz, ğayıśı ğuruduruz. soñnacīm erig ğuruduruz, patlıcan. yaz meyvalarıñ hePsini ğışa

guruduruz.  onserve yaparız. biz cizeriz, iplere cizeriz,  ışın_eşiler eşiler yeriz.  onserveye peg_ağlım_ermez, yaPmadım  unk . tabi canım hem zararlı konserve. zararlı zararlı. u raşmayız un le biz. iplere ciziveriz, ipl  civiriz.

30  sg dara gideriken aldı da bir ya m r
 k tiPimi  setresi _uzun, eteyi  am r
 k tip_uy udan_uyanmış g zleri ma m r
 k tiP benim ben  atibi  el ne  ariş r
 k tibime  olalı da g mleg ne g zel ya ış r
 35 k tiP benim ben  atibi  el ne  ariş r
 k tibime  t l  de pantol ne g zel ya ış r
  sk dara gideriken bir mendil buld m
 mendili _i ine lo um doldurd m

40  ay benim  eşme b nim
  n mden geşme b nim
 seninne dal a geşdim
 sevdiğim baş a b nim

45 nenni bebeyim neni neni
 nenniler_ilen uyud yım seni

 i eglere meyv 
 verilmiy r mu ammeTsiz
 50  ağdan gelen derde dev 
 bulunmuyor mu ammeTsiz
  oğ meşgulum bir  ur n_ile
 sehelerd  figan_il 
  oğ meşgulum o bir  ur n_il 
 55 seherlerd  fiğan_il 
 so  nefesde iman_il 
  l nm y r mu ammetsiz

60 uzağdır cennētiñ yolları
 içine girer mümin gullarī
 cennette tūba dallarī
 eğilmiyör can ahmedsiz

65 geliñ~allah diyelim
 galbden paşı silelim
 elemler seyredelim
 allah~allah dedigcē
 nerde tēfit çekilir
 melegler saf saf gelir
 hepSi tegbir getirir

70 allah~allah dedigçe
 zikir hağğı başlandı
 ismi celhā hızlandı
 aşın~ale sallandı

75 allah~allah dedigçe
 gafil~olma naçıye
 hağğa zikret dayıme
 seni zikir~eylēr

80 hūdan~allah dedigeç
 bağı kapı açılır
 hağ batıldan seçilir
 gizli sırlār~açılır

allah~allah dedigçe
 gönüller şadān~olūr
 gaygudan~azat~olūr
 85 can merkūn~abād~olur
 allah~allah dedigçe

90

ğızılıcılar oldu mu

senelere doldu mu

gönderdiğin çorablar

95

ayācına oldu mu

pencereden ğar geliyā

ğurbet bene zor geliyā

megTuP yazdım getmiyor

poşda ğabil etmiyor

100

ölüm benden dinmiş mi

elim ğolum dutmıyor

elimde oya inesi

ayācımda asger dūmesi

nēn nēn nēn nēn

105

uyusuñ da böyüsüñ

yollarda yörüsüñ

abecim isgendor dağlarını aşdı mola

asger elbisesi yaşıdı mola

110

küçücüg ğundā üyüdü de büyüdü mola

dersiñ

mendil aldım on beşe

yüdüm serdim güneşe

seniñ yerin gül ise

115

beniki de gül ayşe

bu yazıyı yazan ellēr yorulmamış mı

yaza yaza galemcı ğırılmamış mı

kınayı getir annem

120

barmağını batır annem

bugün senden muşafirim

ğoyuncūnda yatır annem

125 ğara kapınıñ ğanadı
 üsdüne bülbül dünedi
 yedi ğahbeniñ inadı
 anam bubam demedi

130 çiğdem der kî ben elayim
 yiğit başına belayim
 zambağ der kî boyüm uzün
 açılırim yazın güzün
 ben bi ela gözlü ğızım
 benden elā çiçeg var mî
 zambağ der ki ben nazlıyım
 135 zarP kayalarda gizliyim
 mavî donnu gög gözlüyüm
 benden ela çiçeg var mî

Derleme yeri :Hacimusalar Köyü
 Anlatan :Hüseyin AKKAYA, 84 yaşında, cahil
 Konu :Değişik Konularda Sohbet
 Metin nu. :62

memlekate yarēşli var, yareşli olmān var. ĥayır seven var, ĥayır sevmēn var.
 bora geldi geçenlerde, ayağda durdum. neden ayağda duruyor dedim,
 yaşımıñ şeyindendir. yaşıñ ne dedi? yaşım ufağ oldūndan böyüğe gücüğe
 saygım var dedim. şindiki gençler doşdeş bilmiyor. vay gidi gızım vay.
 5 esgi adamlarda saygı var, hörmeT var. kōlēñ, kōlēñ hePsini biliriñ, hePsini
 tanıriñ. yalız yaşım birēz ufağoldū için az unuğannā döndürdüm. bu sefer
 gırize girdim. durdüm yerde tansiyon yirmi üçe çıkıvēdi. bu bilāssa
 gonusmamdan, canım durmadından ölüye diriye geçerim. ölüde diride esgi
 10 ışğad vardıñ. ışğat derlēdi, ışğat vermiyolar, hindi ışğat ıalğmış. eveli bi
 ışğat veriyolar devri _____ beş lira para veriyollardı. bunnar ıalğdı.
 ĥocalar ters düşdü. ıalğdı. mesela öruf adet vardır. mesela bunnar ben
 hepsini biliriñ. biz öldümüzde sabāla üş gün ziyaretederiz. eveli, eveli
 mezarda sabāla gazana egmeg yālāllar, hindi bu biTdi. egmeg yālar. nēmiş
 15 “çapağ süpürtüsü” dē eme batil emme gelenēmiz öle ĥı. mesela emme batil
 emme gelenēmiz öle. üş gün sabāhları u kim gazmış mezarı āmaT, mēmeT,
 bunnara iki egmeg yālallardıñ. o zuman para verilmioru. mesela šalī
 getirdimizde šal salıñ içine, orda dışına bālanan şeye mesela iki meturo, üş
 meturo šalı bāleyōza -şē bāleyōza- tapıta bāladımızda parayı içine isderse
 iki buçuğ lire isderse beş lire gatallar, veriler gabir gazana, veriler. u šal
 20 bağıni içinde kaç kişi gazmış, üş kişi gazmış, üş kişiye böleler. emme iki
 buçuğ lira emme beş lira şindi gabıletmiyollar, hindi öle şē yoğ. hindi
 ıaldırdılar bunarı, şēdeller işde. efendim üş gün āşam ziyaretē emme tarāna
 emme gabağ kağı devir öle... bağ emme gabağ kağı emme tārana.... öte
 yañdan biri yōrT getiri. o biri goşaf getiri āşam. u üş gün eve
 25 ziyareT edilirdi, bunnar ıalğdı. eveli işde sen gabağ getiridiñ, ben de tarnā
 getirirdim. birimiz dutuşduruyorduk. voyn bu zōraya patadiS yemē olmadı

ya, bölelim mi be, dedimiz zaman oldu. bu kö ufağ bi kö. bi haneden türedi. hâcimuşalar benim nāmıma, hâcimuşalar yuva köyünden gelmiş. -yuvayi biliyōñ dē mi? yoluñ üsdü āların. cizi ğalmadı āların, parēle almamışlar. almadıları üçün hâyretmedi. uzadmālım. oraya otumuş caminiñ yañına dedem hâcimuşaōlu, oturdūnda tavıllar āları gelmiş. nāriyōñ borda demişler. abi ben siziñ arazinize oturmam demiş. ben siziñ arazinize oturmam. ben yoldan aldında miyāv bi ev buldum, emme para vermiş para vermemiş oraşını bilmiyorum. o zuman anamıñ belinde midim, babamıñ belinde midim bilmiyorum. bağ dine! bazı da güldürmeg ilazım dayıma āglemēle olmaz. uzadmā, uzadmā deyince ikide bi geliller. ē arkadaş biz seniñ arazinden geçmedig, yoluñ altından boş yol, bu yol ğaş yolu esgiden beri. bu yol ğaş yolu, ğaş çi'li. mesele öle oturduğısıra sōradan bağmış, görmüş ikide bi gelen şēderke bi ğonşu almış, getirmiş, para vermiş, vermemiş, yer vermiş fetiye tarafından. u gelmiş, undan sōra bunnarıñ sülalesi ālarıñ arap aslı şeye oturularmış çırpā etege, orda olmamış, orda muqāt işlemişler, ordan getmişler ālar, āmaT bey ğaramığa gine olmamış dedim. demiş ki: gel hāsañ ā bubaşınıñ dedesiniñ şēsi. sen hordan bi yer alıvereñ, bi sağır vermiş hordan, tavıllar ālāndan ekilmēn bi yer yani ekilmēn tavlanmıyor. o zuman esgi ğışlar çoğ oluyor biliyōñ mu. ordan iki dölüm yer vermişlē, onu ğonşu getirmiş derke sekiz evke ben meydana geldim, yirmi doğuzda dünyaya geldim. dedem ölünce ben dünyaya gelmişim. o zamannar zaman ölēdin, yoğluğ var, ğıdlığ var, severberlig... erkeg yoğ, ğarı çoğ. ben yirmi doğuzda dünyaya geldim, yirmi doğuzda dünyaya geldim. kaç yaşında oluyōm ben hindi? segzen dörd, segzen beşe girdim hindi. siziñ bi ben imzamı hōle ederiñ dine, bi de hōle ederiñ. adım üsēn yaz deseler āşama ādar dōseler yazmam. yoğ. bu hale geldim. canım oğumam yazmam oldū halde olmadım halde allahıma şükür olsuñ, rabbıma şükür olsuñ elākım düzgünlümden yahud şeyimden allahım yañda kendim mesela bu hale geldim. bu günümē şükür ediyōñ. bağıyōm ben de hindi sen dediñ bağ hemen segsen bir yaşlānda dēvēdiñ mesela. sen bi tahsıl gömüşüñ mesela bağ. o ğadā tahsıl görmüşüñ. benim çocuğlām da var, hePsi oğuyō. dış devlete ğetdi, benim bi torun vār. hindi

isdanbolda dış devlete geçdi, geldi. sekiz_ay, doğuz_ay orda geçdi. ğız_olan
 60 ğız. hindi isdanbolda mesele byg torunum bu. unuñ_n bağ sen de
 segsen bir yařındeñ dedin. ben u gnden bu gne mesele u zamannarı
 tisgeyle oturduğ, tisge. zaman_lmiş. severde şTmiş, milled işde ğaçanı
 ĥurmuřlar, geleni ĥurmuřlar. geğeni ĥurmañ, gelmeñ, ĥurmazsađ ĥurdnda
 nere geçer. e hi_olmazsa ĥurmañ da dda belende bir _zr dilerim, zr
 65 dilerim- bi şder de emme şli emme şsiz bi evlad meydana gelir. emme
 ĥayreder, emme ĥayretmez. mesela severberlig gelmiş, işde gelmiş milled.
 ekirge gelmiş, tavı şeye soğmuşlar yığına. yığında sođmazsañ nk
 yeverimiş. ekirgeyi toPlallarmış  de yalağ ğazallarmış. mubareg de uar u
 şra. bi ala ř ığmış. toplllarmış  de uura tndnden toprla
 70 başdırılarmış. bunnar yani doğal. bunuñ nenesi vardı, ğoca nenesi.
 ĥarmanda ğar yağmış desdeniñ_sdne. desdeniñ_sdne ğar yağmış. u da
 allahın ağusdoşda hindi biz bağma sen hindi ğaPdı ğaçdı gibi hindi uañ beş
 dağğada şeye inivdi gibi ĥarman biTdi, bi gnde ĥarmanı bitiriyz. eveli
 le deyil. on beş gn řırtıñ kirinne duruyñ. e ne byn şalımiş, şallanırımış.
 75 ne bilm dayım? e noluvesiñ?  şabın, maşar yoğ.  u piynar kll yapallar
 oraya, kll or ğollar. una ılığ şu nmiş, aarmış mesel. bunnarı, hep
 bunnarı biz grdk, grdk. yaş segsen beşe başdı, varlı da grdg, yoğl.
 anladsañ başa ığmaz, ığmaz, ığmaz. mesela doğuz kişi bi k olunca
 ıramazanda nre geğelim? bayramda biz tavıllara bağlıyız, benim gelenm
 80 yuvalı. mesela tavıllara erkenden bayram namazına geğeriz seyideleg, varız
 bordan, gideriz. uzadmm zaman zaman bydgsre, her ř aıldığsıra,
 aıldığsıra ilerledi. bi imam getirdiğ dereboğazdan, otuz gn byn sende
 yatıyarı, yarın bende yatıyarı. terefiyi ğılan ğıldı, ğılmn ğılmadı.
 mslmann bi ğarışan v, ğarışmn var. herkeS ireyinde ĥr de bi ř var
 85 dutan kendine, duTmn kendine. bunnla yaşadığ. bayramlarımız_eyi olur,
 bayramlarımız_eyi olur, bayramlarımız_eyi olur. bayramlarda esgi t şeydi,
 hindi d ğalabalığ_oldu. npardığ mesela esgi bi dzen t eyidiğ. byn
 kimde? felende. hindi u yoğ. gelene ğoyllar. geğeriz, leblebi getiriz ğırığ
 leblebi, btn deyil. btn merkeb_ile merkeb_ile gn dmadan varıveridiğ,
 90 gn dmadan. hindi ğuşluğ_oluy, imamlar bile şalğmiy bindi bizim.

devled bi şēTdī alāv dedi mi nāler yapıdıyolar, hāyırıcı çoğaldı. her gün bi
 dersci. ayıP_ediyoñ, ayıP_ediyoñ canım. u günner mesela hindi bitmez
 gızım. āh, her şē gördüğ, aldığ geldi. işde birēzini mesele geliller, çocuğlar
 geliller, tam sırēle gezerdig. biz kendimiz- yani demesi ayıP, hindi bağ
 95 desem hindi ayıP olur- tavılar köyüne geçerdig, tavılar kōnden nemlece bal
 goyuveyarı, şenolgil, topar mısdava var orda. bi çor çocū yoğdu da şenolgili
 besledi. guzkōden getirdi de bū şakalligiliñ_ amcalānı. e bal goyiviya. ta ora
 bal yemē geçerdig, yalan dēl gızım ora geçerdig. şoñradan bi mescid
 yapırdıg, işde hoca duTduğ, şē derke böyüTdüğ, eliñkōne şarıllara geTdīg
 100 namaza, bi dediğodu eTdiler, döşdüler. hā bunnarı bilmeg_ ilazım. mesela
 cami var, mesela bazı oğumuyor. oğumadında camiye götürmüyoru, cami
 yerinde kim gıldısa gıldırşıñ. mesela hindi ben hani elleriñ kōleri cami
 yaPdırdıg, şunu yapıdğ, bunu yapıdğ, elimizden geldimiz gayretleri yapmā
 çalışdıg. nēmiş, hū noğsanımız var. şunu yapalım, bunu yapalım.
 105 çalışmağdan geri ğalmadıg. ben kırğ_ ikilidim eveli. kırğ yedi kırğ sekizde
 alamam hārbi var dē bizi almadılar. cebiş duruğa olā kesilir mi? cebiş vā
 elinde, olāla mı uğreşsiñ. birēz olağ çevirilmez, oñüne geçilmez. şaldında
 ürker geçer, oñüne geçilmez. cebice hāyt dediñ mi durar. bizi bi sene kırğ
 birlēñ_ üsdüne almadılar. alaman hārbi bitince bizi çanağgaleye vardıg,
 110 geçdig. geğince, ora varınca dediler ki bir ay_ oldu mu, olmadı mı bilmiyoñ
 işde. dedime ismimi yazmadan geđiyāñ emme... hā. yōğ, oğumadan geldim,
 oğumadan geldim. isdanbollunuñ yaPdīnı yaparıñ, isdanbolu yapamaz
 benim yaPdīmı. ben eveli her şeye ğarşı şaygım vardır. çorada da çocuğa da
 yolda geçen hāşdaya da ziyarata varınca dediler ki kırk_ ikiliyiñ demecesñiz
 115 dediler. doğuz yirmi altı dōmlu dēcēsiz dediler. tamam doğuz yüz yirmi altı
 dōmlu, ekimiñ_ on beşinde. mesela sen dediñ bağ segsen bir yaşındē_ dediñ.
 mesela yılların_ urumisi var, uruşu var. mesela yıllarıñ bi şardları varmış.
 asgerlig_ eTdīg, işde asgerlig_ eTdīg. işde asgerlig_ ederke o zuman dōrd sene
 asgerlig... boyna ğardeşim vardı, izmit ğaroşuda öldü. bordan elmaldan
 120 alay_ almaldēdi. ğalğdı ara vardı. bir_ ay demedi, orda mefaT_ eTdī. asger
 birli vardı, avlanlılarda çōdu. haTdē avlanlıñ birinde bi olay yaraTdı. orda
 bi zaman bi ne oldu, bi şē oldūnu boşver. olay yaraldıldı o zamanda, yıl

- 155 bulmuş, biri de bene nasiP_ oldu. allah senden raziy_olsuñ. hócaya sorşañ bilmez ki unu, gine bilmez. bilmez ki bóle gızım işde. ben cenazalāra çoğ geçeriñ, hāsdalara ziyaret_ederiñ, elimden geldig yere geçerdim. hindi bu sever bu hindi bir_aydır gēdemiyōñ. geldi, tansiyonumu öşdü.- öle allah iraziye olsuñ- yirmi üçe çıkıvēdi durdüm yerde.
- 160 dağlar diyor
yörū yōmenci ovaya giren dađlar
esgi bütün dağlar göçebeydiñ, hindi indiler kaşabaya. ğaymağam_ oldu, ğaymağam nerden_ olmuş? elmalı cocū deyil. nerde yörügden oldise u ğaymağam_ olmuş. irezilli görünce de oğumuş. dōru mu sözüm. elmalınıñ zengini oğutmaz cocūnu. nerde yörüg yōmeş varşa oğudmuş cocūnu, bi mesleg_ almış. ğarı ğucana aldında ğar iki üş sōra ğucāna aldında ğarı ğar_ eriyoru. iki gün sōra gene alceg. nasıl bi siz yavru alıP da bebeg emdirdiñiz gibi diyom ben, meme emdirdiñiz gibi dağlar üş gün sōra gine yavruyu ğucāna alceg yavru hūna zaman geldiñde yavru böyüceg, aneyi
- 170 bubeyi beyenmeceg öle mi? -aneyi bubeyi beyenmeceg.

Derleme yeri :Hacimusalar Köyü
 Anlatan :Müşerref BOZDEMİR, 68 yaşında, ilkokul mezunu
 Konu :Doğum Hatıraları
 Metin nu. :63

aykırtçadan gelin geldim, undan sóra ebeyim. biñdoğuz yüz altmış yılında
 ebe olaraq aykıtcaya tayin oldum. beş yıl orda ebelig yaptım. ebelimi
 añnatēm mi? ebelimi añnateñ. o zamannar böyle bu doğdorlar, ebeler çoğ
 deyildi. biz zaten hízlandırılmış oğulda oğuduğ. yani kölerde zahiyat, ine
 5 yapan, doğum yapan kişiler olmadı için o zaman bi kanun çıkardılar.
 hízlandırılmış eyitim olarak gıTdig biz. hatta on iki ay bizi oğudular,
 on iki ay eveli. sekiz aydı, on iki ay bizi şalmadılar. yatılıydık. undan sóra
 oraya tayin olduğ geldimiz zaman beni dōma çağıyollardı. arif köyü çoğ
 dālıgdı. ben dālara çıkıyōdum, varyiōdum, kadın şancılar içinde oluyōduñ.
 10 hiç unutmam bi anıyı añnatayım. undan sóra anılarımdan bi tanesi
 hiç unutamadım o zamannar af edersin şē yoğ bu kilotların, donnarin -yani
 don deniyō ya kilot bilinmiyā ya- uşğur, uşğur gullanılıyā. ondan uşğur var
 yani uşğurda ip, ip deyā unu. onu eğer biz telaşeyle yannış bāladiñ mu onu
 15 çözmeñ on beş yirmi dağga araleyar. ya kesicegsin u uşğuru. undan sóña
 vardım, kadıncaz böyle gıvrılıyor, donunda uşğur var. çocuğ ben unu
 doğasıyā, ora dağa çıkasıyā çocuğ dōmuş, çocuğ alar donuñ, külotuñ,
 donunuñ içinde. ben uşğuru çözceñ de ūraşırın. ben ora varaşıya gadincāz
 dōrmüş. donuñ içinde uşğuru çözülmüyir yani. ondan sóña bir iki uğraşdım,
 yoğ. ondan kesdim şeyini, yatırdım kadını, çocu aldığ, yıkadığ işde.
 20 plesantaşını aldığ, yatırdığ kadını. bu büyüğ anıdır bende, uşğuru
 çözememem, çocuñ ağlamaşı, benim heyecannamam, uşğuru kesicem
 uşğuru da örerlerdi eveli ipden. kesmeg de zor olurdu. yani keserseñ de
 uşğur da zor örüliyā, yabana gēdiyā. unu da kesemiyōsuñ. kesdig ğari
 kesdig, çocu dōrTduğ. bu büyüğ bi anılarımdandır. ondan sóra bi daña
 25 doğuma gidiyorum, tekrar beni doğuma çārdılar. bıyıklı adamlā geldi mi

ödüm kıopuyō benim. bıyıklı adamlādan kıorkuyōñ. tabi genciz, bekarız da.
 geđiyāz amma nere geđiyāz? geliyollar ama dōma geđiyāz. ondan sōra hā o
 da var. hā o zamannar dādan dāğa geçerken ata biniyōsuñ. af_edersiñeşşē
 biniyōz. biri başını çekiyā, dā yoluna geđiyōz. ē tabi biz öle çalışdığ u
 30 zorluğlarla. mesela ben_erneze giTtim. ben aykırtçada gurup_ebesi olarak
 çalışdımda erneze geđiyōdum, yazıra geđiyōdum. mesafe çoğ. atıñ şeyi
 af_edersiñ bi eşşeg geğerceg ğadar, at geğeceg ğadar yol var. araba yolu
 yoğ ki erneze, yazıra o zamannar undan sōna bir ğün ernez_ōretmeni var,
 selayiTdin ne diye. soyadını unuTdum tabi yıllar geşdi. bi de oreya geTdim.
 35 ondan sōra vardığ. öretmen, ernezde öretmen... ondan sōna bağdığ mayne
 eTdim. dođumuñ_olma şıđđı zor. poturlāda darlığ var ve doğum eyi deyil.
 muhākķak ğötürmemiz lazım hāşdaneye. bi şal çağdırdığ. u anda acil kıadın
 şancılı yatıyō. şal çağdırdığ yani ölülerin giTdı şal gibi şalı çağdırdığ,
 ğadını yatırdığ_içine. dōrd kışiyi ğoyduğ, dōrt kışi de ğadını ğötürüyor.
 40 ordan cenaze gibi kıadın şancılı. tabi yatırdığ, ben de öñnerinde yayan. bağ
 ernez neresi? çatallara inicez. çoğ_uzadı mesafe yani atmış kilometire var.
 çatallara inicez de çatallardan araba bulcaz. orda yol, artığ yol başlıyorya.
 ordan oreya ben yürüyorum. bağ admış kilometireyi dōrd kışi hāşdayı
 getiriyor ve bu öretmen hānımı biñ tane araban olşa yolun yoğ. ancağ bi kışi
 45 yürüebiliyā yoldan. zor zor geldik şeye, kilepeye. kıadın ölüyor. indiriñ
 yere- indirdig tegrar mayne eTdig, olmicadı olan doğum orda hani
 şalıñ_üsdünde ordan altmış kilometire yürüyor. ya doğum_oldu emme bebeg
 ölüydü. bebeg_ölü dünyaya geldi kilepede. tabi, tabi zaman geşdi, zaman
 geşdi. ondan sōra daşımecez zaten, ğötürcez getircez de araba beglecez
 50 yolda. tabi o zaman admışlı yıllarda, biñ doğuz yüz_admış yıllarda ondan
 sōna orda bebē şardığ, yine annesini şeye yatırdığ, şala yatardığ. şeye
 ğötürmedig, gerisin geriye çatallara getirdig kıadını. çatallara getirmemiziñ
 sebebi şu: bi ev bulcaz orda, birisiniñ_evine oreya yatırıcaz da kıadın
 eyileşdiricēz. bıkaş ğün, iki ğün bi doşduñ_evinde kıalıcağ, ondan sōna
 55 kıadını kıontrol_etcez. bi çatallarla zaten aykırdçanıñ_araşı çoğ yakın. bende
 ordayım. undan sōna kıadını getirdig, yatırdığ çatallarlı ğülısdan diye bi
 kıadincāziñ_evine. ğocaşınıñ_adı hāşandı, öldü onnar. hāşan yalçingile,

gülisdangile, onnarıñ_evine getirdig. orda qaldıg, qadını ben orda
 konturol... alevilerdir; amma her alevi öylëyişe gerçegden çoğ_eyilerdir.
 60 orda onnar hemen qadınıñ çamaşırları kirlendi tabi onnarı yıqadılar,
 çorbasını yaPdı. bilirsıñ işde bi çorba vâdır. lōsa bulamacı dedimiz çorbayı
 yaPdılâ. iki gün orda qaldıgdan soña gadın tegrar heralde ki şalla geTdi
 gine. nasıl yürüceg bilmiyōm. nasıl getdise artıg iki günnüg lōsa yürüyemez
 admış kilometreyi. o qadın şalıñ_üsdünde, dörd kişi, göcaşı başında
 65 yürüyō. ben de yürüyorum. oraya geldi, misafir_eTdi. ondan sōra giTdiler.
 beni şeye götürdüler yuvalılar köyüne doğuma. gelen_adamlar bıyıglı. ben
 bıyıglı insandan da ödüm qopuyoru. göca bıyıglı adamdan. ondan soña
 bıyıglı yañımda da o gün qasıñ_ebesi var. adını unuTdüm dursade midi,
 nedi? qaşdan bi ebe bana misafir_olarag geldi, bi gece yatıcağ. yaTdıg, bu
 70 yuvalılar köyüne de geldiler beni götürmeg_için o gece doğuma. yoğ nerde
 ebe? turunaçovâde arqadaş heralde o zaman_izinniymiş. o artıg orda yol var
 ya araba var. o zaman arabayla geçiyōz, yani erneze giTdimiz gibi yayan
 giTdimiz gibi yayan gitmiyōz. yol esgiden arabaşı var, oranıñ durumu iyi.
 ondan soñra qasıñ_ebesine dedim ki kenan dedim eşim yani elmaliya getdi,
 75 dönüceg. ben qorğdüm bi kō var, oreya geçiyorum. yuvalılardan da
 qorquyorum. geldinde beni aramaya gelsıñ arqamdan dedim ebeye, ben
 doğuma getdim, telefon yoğ. nerde telefon? arēven hâ. yoğ, ondan soña
 tamam dedi. ben qorğdum, dōma getdim. vardım doğum_olmuş. doğumu
 yaptım, ben doğum_oldu. bana dediler ki burda yat. bende hindi ben
 80 yatemecem. nasıl yatemecam? bilmedim yer, qorğdüm köy, bıyıglı kō. şindi
 bile qorqulcağ. dediler ki baña sana çoğ güzel temiz yatağlar edelim, yat,
 şēt. şindi ben burda yatarşam diyorum ben içimden pençereden biri gece
 yañıma girerse, ben ne yaparım? qapıdan biri çıkar gelirse ben nāparım?
 hâyır, beni yatacīma atıñ dedim. tamam dediler. bu sefer bi göca kōde bi
 85 araba oluyor. araba bulamadılar beni götürmeye. yuvalılardan da
 turunçovaya yürünüyō. turunçovada benim memleketim şayılır. çocuğlüm
 orda geşdi, orda oğudum, durdum mesela. arifde oğul yoğ. u zaman arifde
 oğul mu var? orda galdım. nēse iyi dedi gadın, tamam. doğum sahibi oldu,
 doğum sahibiniñ qarısı oldu. beyi oldu, göcası oldu, gönşusu oldu,

90 ben_aldım üş kişi yola çığığ biz şindi yayan. bağ ğāri qorđdüm köye. hindi
 qorđmuyōm u kōden. giTdig, giTdig, giTdig, giTdig fener var_elimizde,
 fener. ışığ yoğ, alatirig yoğ. o zaman orlāda alatirig yoğ. ışığ, fenerle
 gidiyōz. ğarşıdan bi araba geliyō amma ben hemen arabaniñ_ōñüne o günde
 bi sünet düğünneri varmış. içmişler, içmişler, yaz günü ağusdoş_ayında
 95 bütün yuvalılar köyü yatmışlar, şarhoş. sıcağdan hep yollar böle erkeğ dolu,
 şarhoş dolu. bizde aralāndan geđiyāz, geğiyaz. ğarşıdan bi araba geliyō, ben
 bordan canımı bi ğurtarşam diyōm ben. undan sona ğarşıya geşdik, ğarşıdan
 bi ğamyon geldi. ben kenan amcāñ_oldünü bile bilmiyōm. hemen
 ğamyonuñ_ōñüne şōle durdum, geçdim. çinesin ya beni, evime atsin. isdedi
 100 parayı alsin. beni eve atsin. hōle eTdim, kenanmış meyer. ben kenandını
 ebedi bilmiyorum. aşdım qapıyı, gitcem. doğum şahibiniñ_adamı beni tağ
 duTdu. arqamdan nē dedi. öle iş yoğ dedi. seni dedi bi şamra ğamyoncusuna
 mı teslim_ediceñ? dedi. evine teslim_edicem dedi. bağ qorđdüm nerde,
 karşılađđm nerde. yolda dedi, bi şamra ğamyoncusuna dedi, seni
 105 teslim_edemem dedi. edemem dedi. ben kenandını bile bilmeden ordan
 ğurtulcañ ama bağdım kenan. o diyo ki: benim_ayilem diyor. ben unu
 almaya geldim diyor. u dedi ki: şamra ğamyoncususuñ sen diyır, nerden bu
 ayilen_olcağ diyır. u da öle diyır. bir türlü beni kenana vermediler. emme
 kenan_amcana şor bi, veremeyiz dediler. imkân yoğ, veremeyiz. biz seniñ
 110 soñra dediler şorunu cevabını veremeyiz dediler. seni evine teslim_etcez biz
 dediler. nişe soña işde benim hānımımđı, benim şēdi dē iğna eTdig, unu
 ordan bindig, eve öle geldig. dünya benim_oldu. nerde? ben ölüyōm orda.
 bağ şindi ben ordan qorđmuyōm, artığ undan soña qorđmaz_oldum. bağ
 beni benden çoğ düşünüyollar. seni teslim_etmeyiz diyollar, etmediler.
 115 imqan yoğ belkibi şād ğonuşduğ, iğna eTdig, undan soña beni verdiler
 kenana. şindi u köyü severim. yani ah derlermiş. ben hani ūnu şe yapardım
 onarı, az elleri eğriydi. doğuma falan geldigleri zaman az hırsızlığ vaqaları
 vardı. mesela ben doğuma gelirlerdi, evimde yapardım doğumu. gederke
 muhāqqađ bi şē alılardı. doğum şeyine ben unnarı mı takiP_etceñ. bi şē
 120 giderdi. ben unuñ_için unnarı soñ zamannarda içeri dañi ğatmam.

merdiveniñ yañı vardı oda gibi bi, orda doğum_ederdim. içeri gatamazdım. vicdan_azabı da ama bi şey götürülerdi, geçerdi. ben unnarı orda şöñadan başladılar, oñ biz müşeref_ebeyi çoğ seviyoz amma içeri niye gatmiyā ? merdiveniñ yañda bizi niye dörTdurup da yolleya dediler bu sefer. hatta ben buraya geldimde yıllar, şöra emegli olduğdan şöña hep doğumlarına gine hōrlarda oturduğlānda hep gelirlerdi. ben hep turunçavada çalışdım. undan şöña turunçovaya tayin_olduğ. hā orda da çalışmalarımız şöyledi: eveli sālīg_ocāgları yoğdu. finikeniñ hāsdanesi bile yoğdu. biz hep öle zor dömları, sıkıntılı dömları elmalıya getiriyōduğ ve o şey yolu da yoğdu. şöra açıldı. şahil yolu eğer bi dömu antalyaya götürmeg_icaP_ediyorsa en_ucuz yedi sād yörüyōduğ. işde doğarsa yolda döyodu, doğmazsa hāsdeneye erken bi durumlarda variyōduğ. yani yedi sāTda vardīmızı biliyorum. asfald deyil antalyaniñ yolları, taşlı yol böle. tangırdığ tungurduğ tangırdığ tungurduğ. bir gün bi doğum göturdüm yine antalyaya göturdüm. finikeden turunçovadan götürüyorum. doğumu göydüm döndüm. o kadar uyğum var ki ben uyuvermişim ascıcağ, nasılsa geçivermişñ. yolda tagsiyle gelirken ğarşıdan da bi ğamyonuñ_ışını gördümü biliyōm da ondan şöña ışığ. ışını gördüm ğamyonuñ, ğamyon geçmeden hemen uyumuşñ. uyudum da derede gördüm tagsiyle kendimi, ğaymış. şey tabi ğaymış korğudelinde, korğudelinne elmalı arasında. uyandīmız zaman kendimi şēde gördüm derede. hiçbi şēmiz yoğ. yā şindi ebe arğadaşlarda ni var ? ya şindiki çalışmalarda ni var ? sālīg_ocağları var. eve döma gitmiyor, o risgleri almıyōlar. biz o risgleri.... elli dōm veriyōm ben her_ay. turunçovada her_ay elli dōm veriyom. çalışma şahaşı türkiyeniñ her yerinden işçi geliyor, dōm yapmayı bilmiyalar. arğa ebesi deniya ya sandın_üzerine oturTduruyolar, arğaya da kadın geçiriyolar, söle dutuyō, sen de bilirsñ bunu emme tēhlikeli işde. tezem ben bu turunçova bölgesinden u adeti kaldırcaya kadar öldüm geçdim. otuz yılda o adeti on yılda zor kaldırdım. alışmışlar. çoğ esgiden mesela böle bi çivi sandına otuTduruyollar, çömelir vaziyeTde. arğasında da bi kişi geçiyor, ora dayanıyor. öñe de köy_ebesi, köy_ebesi esgi zamanıñ yeni tahsili olmayan köy_ebesi oraya geçiyor. öle dōm yapıyollar. dā açığcaşı çocuğ dömazsa yırtivē deyalar, yırtıyollar da

digme var mı canım. tabi canım öle niler. undan sóra yırtıyollar,
 rahimāzını yırtıyollar, sóñ zaman rahim dışardı oluyō. mesela niler gördü
 155 öle. onu, o adeti, kaldırmağ için en az on sene ūraşdım. tezem şindi eveli
 böyle para isdeme, şindiki gibi para pul yoğ ve bi ihtimal devletten māşlı
 olan inşan ebe çalışırken bu para isdemez. veriyō yani bize devled bi māş
 veriyō. biz o ğarşıdan asla isdemeyiz. ve adet de şöyleydi: yani o da veren
 verirdi. biz göñlümüzen çıkardığ, şunu al delerse biz alırdığ. ya öyle diyen
 160 olmazsa para isteyen olmaz. biz öle okuduğ. bi şē yani bi hediye verise
 verir. vermezse asla yoğ. çünkü biz māş alıyordüğ, māş ğarşılı şindiki gibi
 böyle şey yoğdu. o haram da biliyordüğ zaten. isteyemediğ. herkes
 göñlünden çıkarı verise verirdi ,vermezse olur. faķat bi adet vardı “ebe
 bohçaşı” diye çoğ esgiden mesela ebe elleri kirlendiye, doğum yaPdıya,
 165 ona bi sabun konur, ellerini silsiñ diye bi havlı konur, ondan sóña kına
 goyallar ellerine yağsıñ diye, çorap goyan çoraP goyar, dülbend goyan,
 dülbend goyar. eyer daħa da varlıglıysa ayile elbisēlig goyar, ūs donnū
 goyar, giysiñ, dikinsiñ diye. bu muħaķķaķ olur yani bunu verirler, ederler.
 ama bile para şē ħa daħa hali vagdi yerindeyse içine on lire, beş lire bi para
 170 goyar. para isdeyemezsiñ zaten. isdesen isdemesen bu bohça gelir mutlaka,
 ebe bohçaşı olarağ gelir. fakir ise haline göre goyar. ya bi şabınını goyar, bi
 havlısını goyar. az da olśa gelir esgiden öyleydi ama şindi u tamamen
 kalğdı. u iş biTdi. unu bitirdiler.

Derleme yeri :Hacimusalar Köyü
 Anlatan :Firdevs BOZDEMİR, 54 yaşında, ilkokul mezunu
 Konu :Gelenekler
 Metin nu. :64

- 5 var, bu kölüyüñ. bu köge gelin geldim. esgiden bü kölerde ayrı ayrı olurdu düğünner. erkeg ğadın ayrı olurdu. kenarı hôle çevrilirdi şeyile örtiyle. erkeg girmezdi. kenarına bi dā begci olurdu erkeg girmesiñ deye. eline bi zopa alırdı bi ğadınıñ birisi, bi zopa alırdı eline, eline bi bi şē atar. erkeg şē etmez kenarlara, hôle dağar. gençler ağaçlarıñ başına çıkar ğızlara bağcēz dē, unu indiri dēnēlē dūrter, döveller. e düğün_olur, işde para dıñılır. beyaz keyer, beyazını keyer. başını eveli hôle ğıvrışığ ğıvrışığ evde yapıldı baş. mum çiçē olūdu. mum çiçē olūdu, beyaz keyēdi keyinillēdi. keyimleri güzeldi gine düğün_olur, ertesı gün de gelin_alma olur, davıllı zurnalı
- 10 ğedeller. çorba, keşgeg, dolma, ğuru faşulya, pilaf, daldı, başğa ni oluyor yenge ? keşkeg iħa et, keşgeg, et, u yemegler_olur. üç gün yemeg verilēdi önce. hindi yemeg bir günde bitiyor. üç gün yemeg verilēdi, gelen musafir yerdi düğün_evinde. egmeg, yuħa yapılırdı. şindi düğün_egmē yapılırdı, ğonşular toplāşırılar, toplanır, bişerdi, egmē de bişerdi. egmē de çārısıñ,
- 15 ğonşular toplanır, bişirilerdi, yığın yığın yığarşıñ_egmegleri.
- duz yemē çocuğ_oldu mu iki gün sōra çocū duzlāllar, yemeg hazırlālar. ğonumu ğonşusu çārılar, ğonşular hediye getiri çocuğa. yemē yedirişiñ. ħayırlu ūrlu dēr ğonşular ūradırız işde bu. yemeg yapallar, böyüg yapalar. köyüñ hepi, herkezi ğonşular çārılar. yaparız, çoğ güzel_olur. on, on iki tane
- 20 geçi kesilir. et bişēr, çorbā, pilāf, ğavırma yapıılır, ğazile helvası yapıılır. köyüñ hepsi toplanır bi yerde caminiñ yañında orda yenilir, içilir. yemē yediler mi başğa yer vardır alıbuñar dē ora ğedeller. orda şancağ şallanmeye ora ğedeller ğari, oynamaya ayrı ğedeller. yemeg yendigden sōra ğedeller, teggeye ğedellerdi, teggede orda ūraşa yapallar, geliller. bağlallar. nāl
- 25 bağleyalar, unu bilmeyōñ. orda yēP_içeller ğāri çocū buldu mu orda teggede. orda türbe var biliyāñ mı, tegge dedim yerde. bi de hôle yuvarlağ,

30 gozalı gozalı bi şe var, çember gibi gördüm ben teggeye getdiğimizde, çocu olmiyarmış biriniñ. başından hôle geçirdi u çember gibi şeyi. belinde birēz durdurdu. orda asılı, unu gördüm ben. sora altında indirivēdi çember gibi şeyi gozalı gozalı unu gördüm.

bi de siğil çıgdında ekiz bulan bi gadın varsa gedeller cumertesi gün, çocuğlara da duz gavıTdırılar, duz gavırılar. altına çocu gayalar, üsdüne de bi çarçaf. duzu gavırdı mı suyuñ içine bi dökeler, çatır çatır çatlār.

35 yazdan šalça yapılır, nişastā, tarhana, bulgur, başga gurulādan faşulya guruşu, bamyā guruşu, patlıcān guruşu. unnar hāzırlanır. kabağ guruşu hāzırlanır yazdan. gışın da zobalarıñ başında kōlleleri goyallar, gışın çoğ güzel olur gonur ēde ganşuları çārisiñ, yēr, içersiñ. gonşularla dadlı olur.

Derleme yeri :Sarılar Köyü
 Anlatan :Mustafa AKIN, 78 yaşında, cahil
 Konu :Değişik Konularda Sohbet
 Metin nu. :65

oğuma yazma işde idare ediceg ğadar kendimi. ğaşda. aşlımız ğaşlı. aynı kö, aynı kö. oraşı şahilimiz, bora yaylamız. kırgıkide biz borda ğaldıg. kırgıkiden bu yaña boralız. kırgıkiden bu yaña yaşadıklarım... ufağlımda bi girdim ānıñ birine ĥızmadcı, unda birēz çalışdıg. unda deng
 5 getiremedig, bi de başga birine girdig. elli dörde ğadar unda çalışdıg, elli ikiye ğadar. elli ikide unuñ_ölu asgerden geldi, ben asgērē eTdim diyerbağıra. esgerde bi maceramız yoğudu u zamannar. talim yapmadan başga bi şe bilmedig. yat ğalg, yat ğalg. ğomutannarla döğüşmedig. ğomutannarla aramız_eyiydi evet. dayā zaten asgere gediP de dayağ
 10 yemeden geldim diyen yalan_atar. dayā bordan vardımda vardım gün hemen yedim. goğuşa varmadan şubedeyiñ. sabāla bi yemeg getirdiler. etiñ_ıçine elini şokuveriyā herkes, kürdler ĥadı ölüm ĥapaz. pilav geliyorı, hadi ölüm ĥapaz. ben yañaşamadım. nēre, yenmeceg ki. ben çekildim. hōle bi bıyıglı var kürt, sen dedi bunardan yirendiñ dedi. yemeg geldi mi benim yemē
 15 ayırıyor ĥu yaña. orde yeyarız içiyarız. şimdi ağşam geldig böle geldig sabāla tayin_edcegler başga ere. elazıya yollacaz dediler beni. şindi bizim yañımızde kürdler var, birēz yeni kürd geldi. unnarı da isdanbula, çanağğala ora bora yollırler. beni elazıya yolleyince sen bu kürdlerden ğurtalamacañ dedi orda asteymen, kömür dağıTdımız yerdeki asteymen. geldim, şöylece
 20 bi asteymen var şubede. sabāla ğalgdım, hōle bağdım, şalındı, ğediyarı. cebimde elli lire param var, valla elliyi veresim var. çünkü kürdleriñ_ıçinden ğurtaşıñ beni, başga ere vericeñ_elliyi. geldim u asteymeniñ_arğasına bi ĥurdum, bi bağdı. ne o dedi ? asteymenim beni elaziya yolleyañız dedim. beni dedim ötekinneriñ ğetdđ yere yollaşañıza
 25 bizim memlekete unnār da ne var ? dedi. yav oraşı bütün kürdünmüş dedim,

ben zaten üç gün kürdlerden caydım dedim. çat çat yādı enseme toğad. adam öñümde, toğad arqamdan geliyor. albay, noluyor sene yav dedi. asteymen demeg bu türge de dedi müslüman da kürdler cavur mu dedi. yav albayım dedi, adam dā yeni gelmiş dedi. ollarda durmuş dedi, 30 kürdlerden egmeg yiyememiş, höteki gedennerden egmeg yēmemiş bu adam dedi. unuñ yüzünden dedi bene bi müracāt eTdi dedi. ben yollacağ mıyım boreya dedi bunuñ birli nereyse oreya gēdeceg dedi. ben bi çoğdım dā hōle çayır, gētdim orda başladım ālamaya, çoçuğlümüz var yāv. āladım, āladım, āladım, bi silindim hōle bi düşündüm. ulan bu toğaT bene eyi oldu 35 dedim ben. başğa erde daħa nādar yēcēdim kim bilī. buna ğurtulduğ. bundan ēTdig. geldim yeni gelmiş beş kişi var fiyaçalı adamlar unnar da kürd. geldiler, duTdular benim yaqamı. gel bakām sen baqalım sen bora çay ocāna niden yidiñ sen bu dayā? ula arqadaş neneceñ siz benim neden yedimi? adamlara kürTden yedim diyemiyōm ben. bi de dā yecēñdē 40 çoğduğ ğāri. ula arqadaş, bi çay ısmarleyā, bi öteki ısmarleyā, bi beriki ısmarleyā gediyañlar portıqal getiriyā, elma getiriyā. yeñ içiñ. niden yediñ sen dayā. arqadaşım doğrusunu dēceseg dedim ben siziñ yüzünden yedim ben neden dedi? ula höteki oturan fişdanlılar görüyōñ mi dedim ben görüyōm dedi ben üç gündür unnarla çalışıyōñ egmeg yiyemedim orda da 45 astēman böle böle dedi elazığa varıcañ gene kürdüñ içine varıcañ dedi bene ben ğurtulamacañ bunnardan dedi. geldim böle böle dedim asteymene dedim albay da beni böle böle dōdü. degidi arqadaşım de dedi. biz šāki adamız dedi siziñ memlekete yolliyorlar adam olsuñ diyi dedi. sizin de dedi müslüman adamşıñız dedi kürdleriñ içine yolleyallar ki kürdleri yola 50 ğatşınnar diyi dedi. seniñ verdīñ yerde bütün belki kōnden de var orda dedi. hiç şētme, buna marağ etme dedi. sen hindi ora varacañ dedi sen ordaşıñ dedi. biz ordan qalğdığ. ertesı ün bizi yollacağlar. āşam oturduğ çoğuşda oturuyōz. iki kişi girdiler qapıdan böle bi bağdı biri seniñ adam benikinden çoğ dedi. nōldu dedi öteki ben dedi otuz lirī para toPladım dedi. gederke 55 tirende dedi sen çoğ toPlācañ dedi böle olūsu dedi. nāl toPlacāz? ula yolda gederke dedi şu paraşı istersiñ dedi. mecubur veri. ne bileceg bunar şeyi ne bileceğler bunar şeyi dedi. isdēr alatirig paraşı isdersiñ dedi cart isdersiñ

curt_isersiñ dedi toplārsiñ dedi. hadi size ĥayırlı geceler dedi. yatıñ, śabāla
 erken gedicez dedi bu. Şimdi bu bıyığlı kurt bene yemē ayıran bi zopa buldu
 60 geldi bu zopayı dedi Şeyi ĥora goyuyōñ ben dedi Şimdi u geleceg yatmadıñız
 mı dē bi dā Őorar bize dedi. ben ġarşıya oturēñ dedi u benim yañıma gelince
 ben yuġarkı ranzada yatıyōñ. sen_ordan dedi bu odunu hemen ġap gel daya
 dedi. ben unu bi indirēñ boreye para nāl toplanıyuru Őrensiñ dedi kurt. olur
 mu yā? sen bal gibi olur dedi. hindi bu adam teg başına geldi. girdi içeriye
 65 yatmadıñız dā yā? dedi hemen yatmağ_üzereyiz çavuşum dedi kurt. yatıñ,
 yatıñ dedi. śabāla erken gedicez dedi. yañaşdı yañına dōru. bi yaġaladı
 bunu, yaġadan indirdi aşşāya. bene de bi göz_eTdi, diple. ġapıyı bi diPledig.
 bağırıyor dana gibi. binivēdi üsdüne arġadaş, ver veri emine. eminē, eminē.
 bōle toPlandı para yolda. veriyor eminē eminē, para bōle toPlandı dē, taġırtı
 70 çögdü. ġapıyı açamadılar. başladılar dabanca śıđmaya. göz_eTdi bene, aş
 ġapıyı. aşđim ġapıyı, albay girdi bizim,içeri toġaT_atan asteymen de girdi.
 nōluyor ya? ben ranzada oturuyōñ. bene Şorma dedi bıyığlı, oturana Şor
 dedi. bene dedi niye dōdüñ, kim dōdü dedi. u dōdü dedim ben. niye dōdü?
 ġapıyı ġim dipledi? “ben dipledim” dedim ben. niye? bunuñ yañda bi adam
 75 dā vardıñ dedi ben Őēden gemli,ş dağıtımdan gelmiş. dedim ben, seniki
 benikinden çoğ dedi. nāl_olcağ? Şu paraşı isdersiñ, alatirig paraşı isdersin,
 yatağ paraşı isdersiñ. ben otuz lire topladım, sen admış yedmiş lire
 toplacāñ dedi. buna dedim ben, ē dedi. biz yarın bun_ile gedcēz. yolda
 gederke bizim paraları alacağ bu dedim ben. undan mı dōdüñ sen bunu dedi.
 80 undan dōdüm dedi kurt. evet dedim. işde adamıñ verdi ifadeye göre dōdüm
 dedi. çārıñ baġalım u ġeden_adamı, otuz lireyi alanı. çārdılar. çıkar baġeñ
 cebinden otuz lirıyı. otuz lirıyı çıkardı. aldı mı, aldı. yazıcıya dedi, bu
 parayı dedi herkeSiñ Şeyine göre dedi oraya yollacāñ, ġaş kişi ġetdise dedi
 unnarıñ paralarını beş ġuruşa ġadar yerine yollacāñ_adamlara dedi. bunu
 85 dedi alıñ dedi. sen bunarı da ġötürmeye canıñ_ısdıyır mı Ölum dedi, dayağ
 yēriñgene ġetmām dedi. ġetmām dedi. ġediñ başġa birini alıñ, geliñ. aldılar,
 geldiler. bağ dedi bu adamları ġötürceñ, yerine teslim_etcēñ. bu adam da
 yalıñız ġetceg. ben de yalıñız ġediceñ ġölçatiya adar gelcez, ordan ben
 elazıda ġediceñ. aldılar ġetdiler, başġa biri ġötürdü bizi. ĥa baġalım olduġ.

- 90 gölçatıya geldig, öteki kürdlerle hálallaşdıg. unnar getdi, ben elazıya
getdim. yolda gederke hindi biri de dedi ki bene, sen dedi dā ufacığsıñ dedi.
seni döndürüveller geri dedi. nēre lā? memlekete dedi. ulan ben ta borlara
adar gelmişñ dedim, bi de gerisin geri gedersem vay benim hálıma. dürbü
eTdig, vardıg elazize. vardıg, bulduğ, şubeyi. şubeyi buldum, binayı
95 vardımda şeye şube reyisiniñ yañına çıgdımda bıyıgları burmuş adam,
horda cizme. aşger geldi, bene egmeg şeyi verdi, kādı verdi. elazığa gēdiceg
şu ādar kişi, şorē ediceg şu ğadar gişi. üç dört kişiye egmegleri
tağsim_eTmiş. getirdi, geldi, verdi, bi gün yaTdıg ertesı ün biz
egmeg_almaya getdig, bi kürt verdilē benim yañıma. kürdüñ_elinde bi kāt,
100 benim getirdim kāt. bene dedi oğur yazarlıñ var mı dedi. yoğ dedim ben.
yolda gederke teyyara geşdi bi. şöle şöle kād_aTdı. bilmem falan paşanıñ
torunu oldu, paşa dünyaya geldi diyı yazıyıñr kāTda. oğumaşınıñ
bilmiyardına dedi. bilmeyēñ_arğadaş gene bilmiyēñ. bilsem oğuma miñ
dedim ben. soğdum cebime. elinde kādı gördüm. bu kāt ne oluyor yav
105 dedim, aldım_elinden bi bağdım. benim getirdim kāt gene verdim. una
oğuduğ, verdig. vardıg. eveli bizim_egmegleri aldı, ğaTdı keten çuvala
şıcacığ. ē hadi ğāri gēdem dedim ben. egmē omuzladım. dā egmeg_alcāz
dedi. niye? aldıg işde ye. yav dedi bunnar şıcağ da dedi, soğundan
vericegler biraz dā. egmegleri, bizim_egmegleri bildirmiyer_adam bene.
110 doldurdular hōle bi ketene. yügleTdiler bene, kürd_öñüme düşdü faldır
faşşag, geldig şubeye. şubeye geldig egmegleri dağıTdılar, bizim_egmegler
yoğ. bütün çavışı, onbaşısı, hepsi kürt vayn. segiz_on kişi var, hepsi kürt
lāyn, heni benim_egmeg? sene egmeg yoğ dedi. niyē? yoğ_arğadaş.
yazmamışlar, egmeg yoğ. ulā arğadaş bizim_egmēmizi ver, beni egmē nē
115 yolladıñız siz beni. madem egmeg yōdu bizim, niye geTdım ben dedim ben.
bi de başga bi arğadaş var yemē yolladılar, yemeg de vermediler bize, ne
egmeg ne yemeg. uğraşırka benim sarı cizmeli adam gelōdu yazıcı,
yazāneden. geldi, kapıdan girdi. noluyor yav bu dedi. dedim yav, bōle bōle
durum dedim ben. bene bōle bōle bi kāt verdiler bunnar dedim ben, gēdig
120 egmē getirdig hu arğadaşıla. sırtımı yağdı egmeg getirike dedim ben. bene
egmeg vermiyir_adam. “nerē edicēñ sen?” dedi. bingōle dedim ben. sizin

neresi? ben çanağkaleye, ben isdanbola, şēTdiler. nerde bunnarıñ egmegleri
dedi. bunnarıñ egmegleri yoğ cavışım dedi hindiki kürd. bi çatlaTdı.
ulen eşşölu eşşeg dedi, bu kâdı yazıp da vereñ benin dedi, kimi gandırıyāñ
125 sen dedi. kapıya vardı, barı barı dē bi ünneki kürdlere toplandı, gelividi.
kimden aldıñız egmē? bundan aldığ. unnarıñ kendi egmeglerini aldı. bize
dağıTdı. ula arğadeşim sen dünden nerdēdiñ dedi. ben bordēñ dedim ben.
neye buluşmadıg biz. adam antalyalımiş, bizim şarı cizmeli. şē antalyadan
gügümcünüñ öliyim ben dedi. antalyalıyiñ dedi. biz aşamdañız, sen ıalğ
130 bordan. aldıse bizi götürdü dayresine şeyine, ordan yaTdıg unuñ yañda u
gün. bi gün eveli ayazda yaTdıg yoğarda. ertesini ünde bizi şavğ edicegler
bingöle. kürt gelödu onbaşı. şu kâdı bi oğı bağalım dedi. niyini oğıyeñ ben
endeniñ dedim ben. nere geđicēni, kendi kâdı bul. ben cahiliñ. cahiliñ de
şatmasıñı nerden bildiñ? oğıduğ. aldılar bizi, bindirivēdiler. hâdi ölüm
135 bingöle varıvēdig. yalıñız gene orda araşdıg, bulduğ hâsan çavuşuñ ölünü
bulduğ, unile, tavıllarlı şaban. unnar toplandıg, hepimiz bir arada
günümüzü geçirdig. undan söra da ver ellerini diyarbağıra gene. tegrar bi dā
vardıg diyarbağıra. orda asgerli yat ıalğ, yat ıalğ orda asgerlig başladı ğari.
asgerlimiz böle biTdı. asgerden geldig undan söra geçdig finikeye zirāta
140 girdig. şöñura evlendim. zirāata girdim. zirāata girdimde nisanlıdim. orda
bina patladı, amcamıñ ölu öldü. kendimiz orda ğurtulduğ. undan söra
geldig, borda elli beşiñ şöñ ayında evlendig. düğün davıl vardı eveli. cingen
vardı zurnacı. ğızı istedim, amcamıñ ğızını isdedim. bubam isdedi, beni
isdemedim ki. ben nēre geđēñ? u zaman yaşag bize geğmeg, u zaman yaşag.
145 esgiden biliyāz canım amcamızıñ ğızı. bilmeden oluyor, işde u zaman
öleydi. u devir öle devridi. bayrağ dikildi, davılar geldi. düğünü herkeS işgi
içen işgi içdi, oyun oynān oyun oynadı. undan söra at arabalarınna gelin
götürdüğ. eveli at arabaşınna geğiyır. aynı kóden aldım, şeytaniñ evinden
götürdüm. üş gün. cuma gün bayrağ dikilir, cumertesi, pazar gün ağşamla
150 gelin alınır, ikindin şöñ. öleydiñ, u zaman öleydi. şindi allahıñ günü, her
gün allahıñ günü diyıllar, her gün bayra dikiyıllar, her gün gelin getiriyeller.
şindi biz finikedede beton döküyorduğ. on ğışdik. arğadaşıñ biri dedi ki bu
adam erbakan dedi, bu tağga vardı ıaFamda. bu adam erbağan dedi, ben de

demireliñ dedi. kendini demirel_eTdi. u zaman demirel başda. erbağanı şe
155 atōdular. bi yavudan vardı bi arkadaş, una da eceviT_dediler,
ıamedlig_aPdillaña garaydı. ecevid dediler. u getdi, bu getdi derke
ötekiner_unutuldu, biziki unutulmadı. hâla erbağan geldi, erbağan getdi.
orda çalışırdım, adam da erbağan deyi ünnedi. bazarda gören de erbağan
dēP_ünnedi. erbağan_ismi ordandır. u zaman işde şe vardı siziñ kel_ali
160 varıdı. kel_ali varıdı senin. unarla çalışdıg biz. çoğ çalışdıg biz_unile.
bizim deli çavuşgil geldi, kölevle ramatlıglar. bazarda gördüm, hâdi eve
geğelim dē buyrun_eTdig. geliyāz, mapsaneniñ beri yaña geçdig. şu
tavıgları çaydan çıgmış, çayıñ başında çayırdı yayiliyeler. beni dūrTdü,
çavuş yoğ mu dedi. var dedim ben. varı al gel, dedi. getdim, tūvē aldım
165 geldim. teg tüfeg. oturuyōdu daşıñ_üsdünde _____ bi asıldıg, kıt dedi, tuñ
dedi bene. bi asılıyarı, kıt diyarı, tūh diyarı. belki on kere tükürdü. ula
seniñ_ende tükürüle mi olcağ bu dedim ben. ver endeni bakeñ. ben aldım.
hūramam hā dedim. nāl petliyır gör. gāzdım da bi yatırdım, dān dedi.
ıramatlıg_öleydi. u öFkeyle getdim de teg tüfe aldım. gene gırmayı
170 getirdim, geldim. gene geçdim otākaya, şu tavuğlarına. meşe ācı var, dibine
oturđum. asılıyāñ kıt, asılıyāñ. daña gücelē esig. asılıyāñ kıt. namlunuñ_u
şaçma. nerētceg demiyeñ, āca hūracāñ. hōle bi niyetlendim. ulan dedim ben
bu patlarśa nerētceg bu. aldisem dōru gene _____ vardım, al tūfēni, ver
tūfēni dedim. ben aynı tüvegden tüveg yoğ. bi teg ğalmışımış, unu da biz
175 almışız. bēñ, bēñ... ben_ille bundan alcām dedim ben. u zaman ben āşam
telefon_edeñisandanbula dedi. varıśa getirTdirelim, yōśa dedi paraśını vereñ.
tüveg çoğ emme puñulu. bütün beniki puñul deyil, u italyan yapısı dē
yazıyarı. teg gırma, teg gırma, on_altılıg. puñulular eyi olśa, ben nēdeñ? u
tūfeg daña bambaşğaydı. nēse ertesı ün bizim ğuru üsēne demiş, tūfēni
180 götürsüñ. gelōdu üsēn, tūfēni götürsüñ diyir selāTdin dedi. vādım, āzına
şeyi almiyimiş fişē. orayı bi eyelemiş, oturTmuş, patlatmış. geldi iki dene
fişşeg patlaTdı orda. al tūfēni arkadaş dedi. aldıg geldig. hala duruyor u
tūfeg ğāri. avcılıımız böle. avcılığdan bi şe añnınamam.
uçarśu açılōdu. uçarśuya geđiyeñ. demirel de uçarśuya geđen yolu
185 gaPdırōdu u zaman mütāyide verdi de, ğaşa şu götürücēñ diyi. yolda

geçerke bizim Őufor baŐıyarı ğayarı, baŐıyar ğayarı. h3le bi bağdım, hepsi
 h3alg partili turğuT. s3ven de kim biliy3n mı boŐcanıñ_amaT. veriyarı
 ğayarı. dirgennere vardığ. voyn amaT dedim, e dedi. dur baŐeñ h3ura dedim
 190 ben. noldu dedi. dur, dur, dur. durdum amca dedi. Şindi ağam ben bi in3n
 dedim ben, borda gal3n. noldu dedi. dur3 dedim ben. demireliñ_adamını
 indirdim d3rsiñ dedim, bende ecevitiñ_adamından_indim d3rin dedim ben.
 bırağ, n3 k3f3r_ediyoñ la sen dedim ben. ula buban 3ar3la 3ıķamıyardına
 boreya dedim, sen tagsiyle geğiy3ña dedim ben. demirel mi yaPdı mı bu
 yolu demesiñ mi? bubam mı yaPdı dedim ben. m3tayit yaPdı. m3tayite kim
 195 verdi dedim, kim verdi m3teyite d3vese bene dedim ben. ula deñiziñ dibine
 dedim ben ge3i izinden Şu i3erke adam 3eŐme getirdi. eviñde Şu i3iy3n,
 yaylanıñ Şuyunu i3iy3n, bi de k3f3r_ediyañ adama dedim ben. ge3i izinden
 Şu i3iyardıña sen dedim ben. yañında bi adam var, amaT ğonuşma ğ3ri dedi.
 bırağ dedi. amca bu işde h3ağlı. gel3n mi diye Şordu. senin gibi bi h3algcı d3
 200 bulurum borda dedim ben, gelme. 3le 3le dedim de fağaT aşamıla gene
 gel3du. aŐımı bağladım da geldim ğ3ri diya.

Derleme yeri :Sarılar Köyü

Anlatan :Huriye KAHRAMAN, 70 yaşında, İlkokul mezunu

Konu :Gelenekler, Yaşanmış Olaylar

Metin nu. :66

5 adımı şoyadımı decēñ hē? Ĥariye şahraman. yedmiş. ammā işde bu da iyi gençligde eyi. verdiñ ġāri. amca yaşār. undan sōra nişledig ġāri? işde büyüdüg. aynı köyümden geldim, boraliydim. ġaşmadım, dört gün sözlü durdum dörd günce. undan sōra evlilik çām gelmiş Ĥabarım yoğ oyundan tünnemeden, oynamadan. baba verme dedig, olmadı. aynı köyüme varmam dedim, olmadı. başġa köġe ġetmeg isdiyōdum bi denişlig olsuñ diye. getiridiñ adam, ben ġandırmasını biliriñ. getiridi, getiridi. ondan sōra aynı köġe evlendig. aqraba, uzaġdan. elbisēler gine güzeldiñ de altın işine gelince zayıf. dört günnüg geline ni daķılacaġ canım? baġdılar işdañ eyi, 10 boşver altını dediler, evlendig. ula ĤazırlanıP da nolcaġ? eveli eviñ içinde esgi yataġlardan bi minder, bi yaśdıġ. ata arabaşına bindim. arķaşına yüġcēzlerimi ġōdum. öñüne de kendim oturdum. mahilleniñ öbür ucundan boreya kıśacaġ yol. yürüyelim dedig, ġabıl etmediler. yürüP gelesim geldi. işde undan soña aqraba ya ġāri incidilir mi? bi de kendimden ufaġ bi olanna 15 evleniyōñ. e ni bilen bayā var heralde. bi yaş mı var, iki yaş mı var? yaş yoġ. yaş yoġ. bilmeyāñ aç ölmeceg ġadar var egmeg. çoġ da paralı zengin deyil, fakir de deyil. eyi nenem işde bōle. anacım tarlada çoġ çalışdım. aĤ anam aĤ anam adam terzi. bi evde, amcasınıñ evinde besleme. adam el bebeg, gül bebeg büyümüş. bi olan çocū şaldılar köyüñ içine, bi de 20 üleşemedig. Ĥalaşınıñ ġızı ben varcāñ, ben ben varcāñ. bi dā sözlüsü var. bi dā sözlü ġız vardıñ u da ben varcāñ. bōle bi olandı. aldım şopardım ötekinlerden, sözlüsünden döndürdüm. yedi ay nişanni durduġ. on yedi, on sekiz yaşında bi olan nişannandı bi çocug. undan döndüg, evlendig. undan sōra çocuglarıñ dōmlarında üçer yaş arayla beş tane. beş tane çocug. bu eviñ 25 çocū yoġa, çocā doymadı ġāri. yapıġ beş tane. undan sōra bi

başladığ_evlendirmeye üçer yaş_araları var, evlenmeleri de kısa kısa. üçer sene de dörder sene de aralıklı evlendiler. goşdurmaca dāmadı aramadım allah̄ verdi. goşdurmaca gelin_aradım. gelini iki, üç_ay her köge getdim. seş, seş, seş, seş, gaç taraflānda buldum. gelin mi? hōle güler yüzlü, bi de 30 ölüm ğadar boylu isdedim. bi deveniñ arkaşında bi geçi olmaz, olmaz. damatlarım da eyi be. bicēz oşman kısa, āmat_enine getmese gene eyi u bayā. benim hindi ğayınna işini ğarışdırmaşañ_eyiydi. benim beş tane annem var. kendi bubam_iki evli. bunnara anne dedim, dedim. allah̄ bi yere yazmışdır. eyi yañnarını yazsıñ_ışlallah̄. üş dane de ğayınnam var. adamıñ 35 bi kendi anaşı var. bi daħa babaşınıñ_ikinci evliliğ annem var. bi de dā bu eviñ_çinde annem vardı. be sene mefat_eTdi. beslēn_anaşı. ben beş tane annem var. işde anne demegle, açcıcığ da aş ğaldım vaqıtlar da oldu. bu ğadar bi şıķıntı çeker insan genşlinde, çegmese olmaz. adamdan bi tanece, böle eliniñ_ayaşınna borama ħurdu. sol ğoluma başga başga diline bayāca 40 bereledi,elinne bi tanece vurdu. qorğmuş mu benden? ula çoğ ħurşa ħurabilirdi. zopuradım indim_aşşā, ğaynatama ğurtar niye ħurdu beni diye. bi düğün_alayınıñ_çinde bi görmüş. çikin bi ğarı mesela ben kendim güzel bi şē dēyiliñ. elbiseceg. önceleri gelinner_oyalı yazma örtünür. ben de örtüm güzel. unu bi de poçuladım, oynamā çığdım ortaya. oyun bilmeyōñ; 45 emme çıkardı arkadaşlar. unnardan da düzgün diye el çırpıyallar emme ben titredim ğāri. oyun bilmiyāñ, önce çığmadım bilmiyāñ. dönsem otuşam_olcāmış. undan šōra orda bi kışkanşlığ gelmiş. eve gelir gelmez bize bi toķaT bi toķadla biTdi bu. kırğ sekiz sene geçindim bi toķaT. bi toķadla dayağ denilmez ğāri buna. buna buna eyilig denir buna, şaķa denir buna. öle 50 annelerle, neneler, ihtiyarı severiñ, çōşları çoğ severiñ. ārsam bārsam da hemen sevgiyle ğucağlāriñ. öle bi neneyiñ ben. ğızlarım getdinde āladım, ālādım, ālādım. anacīm birisi üçüncü getdinde bi ekin bişmeye getdig yaķaya ğızılcanıñ_ātlāna bi yere. u zaman çoğ āladım ğāri.

ğarşı dālar ğarşı bene

55 çifte ğızlarım ğonşu bene

elmaliya bağdım_āladım, dereboğaza bağdım_āladım. baya da bağdım āladım. ollarda. gelini getirike de āladım. geliniñ bubānnesi başladı

bağırmaya, duramam. annenesi çocuk sensiz_olamam de oturdum,
unuñ_öñüne çögdüm, orda da āladım. türkülü, bölle şarkılı unuñ_öñüne
60 seviniyöñ, gelin getirdim. sevinilmē mi canīm. āladım onunla da dörT dene
ğız vermişñ, bi gelin ġari şart. şükür, şükür allahım, şükür, şükür. ben bi
gelin dayāna dayanırñ, dayanırñ, dayanırñ, dayanırñ.
yimēñ her türlüünü yaparñ. yemegleriñ her türlüünü yaparñ. arabaşı
çorbaşı yaparñ. arabaşı çorbasını, ocā ġazanımı ġoyarñ. üsdünü süyla
65 dolduruñ. bi migdar süyu ġoydümde acıġ bi egsigli ġalır. undan söra duzunu
muzunu ġaTdıġdan söra ġaynıdıġça indiriñ. çalpırñ, un_özērin.
çalpırñ,çalpırñ, çalpırñ ġoyulaşıya ġadar. unu ġoyarñ_ataşa, bişiriñ,
tePsilere dökeriñ ġamurunu. undan söra onuñ_işini bitiriñ, ġamurları hōte
sıralarñ, ġoyarñ çorbaşını, tavuġ sülu çorbaşını. arabaşı çorbaşı da biTdı, u
70 da ġoyulaşıya ġaynār. içine tavuġ_etlerini śalarız. ġomşularımızı toPlarız.
yeriz. gelemneriñ_açıġ_acıġ dādırśñ diye evine ġönderiz. çāriz bayaşını,
gelmezler_emme çārdım. geliyā mı be? hindi yemeg yaPdıġ az_önce, bi
duvalı yemeg yaPdıġ. allah ġabıl_etsiñ noġsan_ile. nenemiz bu sene
mefat_eTdı. ġonşularñ_iki, üş tanesi gelmedi çārdıġlāmızıñ. e niye? canı
75 isdememiş, gelmemiş. aşureyi ġari yedi çeşid bi şēlerle gelin benden bilgiş
çıġdı. iki yedi, on dört ġatıyor_çine. ġüzel de oluyor. hindi ben ġaralı
bereli nālśa nāl. esgi ġocārı usulu bi şēler yaparñ, ġonşulara dādırñ.
kendim de severiñ, çoġ yēriñ. davar etiniñ her türlüünü bişiriñ. kebabını,
ğızartmaşını, yemeg türü, mudlaġ türünden hePsinden severiñ yani. ġünnüg
80 yollaşalar eliñ mudlāanda da da bişirivi deseler bişiriñ.
ġabirliğden topraġ da getirilerdi, yıķallārdı ġariyle adamı. ikisini de.
deñizden sü da getirilerdi yıķallardı. ġacılara bi şēler ısmarlallardı,
yedirilerdi. teggelere bile ġedildi emme bilmeyēñ nāl, nāl_oldu. faydaşı
oldu mu? uncāzımıñ yedi aylıġ düşüg yapmış, ġüzeldi ġayınnam.
85 ġötürmemiş doġdora ġocaşı, ġadıncāz düşüġden_arızalı ġalmış. öle bıraġmış
çocū. ġoreceġler ġari. ġüzeldi hindi yani biz gibi olśa. her ġün ġötür
doġdura. biz de unu çocā doyurduġ. beş dane bebeg verdig_eline. üş de
gelin verdi, hePsini böyüTdü de geTdı. ġaş śarılarında erezil_oldum.
yıllarımı...yıllara śorma yaşıımı yollara śor.

90 yayanda yürüdüm, çarığ çorap da kēdim. çarıcağlām_esgidi bubamıñ_aldı,
kendim de digdım. hâh işde u zamanķı acığlı yer boraşı. ölumu asgere
ūraTdım eliñ kōsünde demirede. ağlatma beni demirede. kēfli kēfli asgere
geţcēni bile bile demireye Sebze yapmaya geţdig. heves_eTdım. adam
ileşber deyil. adam_acığ terzilig de çalışmış, acığ da köy_işlerinde baylan
95 baylan gezmiş, böyümüş, evlenmiş. ileşberligden añnamiyēr. añnaşa bile
gerisi gemliyē. kendi ölüm ezig böyüdü. asgerlig çağı geldi, demiredeyiz.
yemeg verip duğa edesim geldi. eTdiresim geldi. eyi. bildim doşları çārdım,
aqrabalardan etişibilen etişdi, nasiP_olan, nasiP_olmañ gelmedi, oldu
bunuñ şēsi yemē. ūramā zamanı geldi, benim içim biTdı. köyüme geţsem
100 gene geţceg ölüm, gene ğalacañ_emme. bi de eliñ köyündēyiñ, yorgun
düşdü göñlüm. ālamadım, dayandım, unuñ görmēdi yellerde āladım,
ķapaTdım undan tarafımı. ūraTdığ, ilg telefon geldi antalyē vardise de daĥa
ilerdese de. nasılşıñız? benim_eyi rātım, vardım yerime dedi. vardında geldi
telefonu. u zaman çoğ_āladım, telefon bi yaña kendim bi yaña. undan
105 sōra bi toparladım kendimi, bu asger geğeceg. herkeSiñ_asgeri geđiyā,
benim_ölüm olmaşa hindi eller uğradırķa mütēsir_olurdum allāhım sene.
ben evlat verdiñ, geđdi asgere güle güle getsiñ, gelsiñ. bir dā geđdim, būber
tarlaşınıñ_içinde ayağları duruboturu şu sulamış izleri -hindi ālacāñ çocuğ,
-bi de orda çoğ_āladım. dönesiya bi dā hiç_ālamadım, hiç_ālamadım.
110 dönesiya iki kerece de biTdı asgerlig. öle başğa analar gibi vayyığ
vuyyug_etmedim hiç. ğız buna ālanır mı deli misiñiz şız? olmaz yāv allā,
ālamadım, iki kerece āladım. sünedinde, asgerlinde ālamağ sāPmış. ni
zaman duydum biliyōñ mu olan_evlendigden sōra. açcığ dā ālaşam_olcamış
yani öle dediler. sünedi ile asgerlinde... heni böle niye geçdi, niye eTdı
115 gibisine deyil de allāhım bene bi ĥayırlı evleT verdiñ, ĥasiretlinden_ağleyōñ
rabbilalemin dēcemişiñ yani bunu dēcemişiñ.

ĥu caminiñ minaraşı

ezen_alır sülalesi

başarıñ, bārıñ.

- 120 bordan ekim_ayı on dedi mi bordān götüriyāz eveli bi eşşaları. eşayı daşiyāza, yēcemizi, malzemeyi daşiyāza bordan ekim_ayınıñ_onu oldu mu hâfdaşı oldu mu bordan bi devemizi, eşşemizi bi yüglediyāz. kōden iki dene yaşlı, geniş, iki, üş de gömşu oluyōz, iniyāz sayıl sārılarına. unnarı emiziñ_içine ğatıP kapıyı kapadiyāz, dönüyōz bōra. iki gün üş gün
- 125 dinneniyāz. yayan, bordan bi dā uğreyāz bi dā götürüyōz oraya. en soñ anamızı, bubamızı göçürüyōz. unnarıñ hePsini eşyayı daşiyāz, en soñ anamızı, bubamızı götürüyōz ğari. üş günde variyōñ, üş günde yollarda birisi bi ğonşuluğ_etmiş mesela beni bi görücü gelesimiş de çuqurbādan, boranıñ maħallesinden, gömbenin. ē vermezse ğaçırıñ dēsimiş. hindi bayā
- 130 iki ğardeş düşdüğ yola olan ğardeşim_ile. aba dedi, bōle bōle yaylada bi ğonuşma var dedi. yolda birisi deng gelise dedi ya da bize şataşırśa dedi ni yaparız dedi. sen hiş ğarışma dedim, nēdersiñ dedi. ben biliriñ_işimi dedim. gün dinnendi bayā, ortalī kōlge baśdı. bubamıñ pantolonu, av pantolonu, av şēleri var. kēdim bunarı, olan_oldum. büreledim şacı, ğaTdım
- 135 şabğanıñ_altına. ikimiz de erkeğ_olduğ. girdig bi hāna, acığ orda dinnencēz. bir yāğmır, allahım ğuru yrimiz ğalmadı hiç. orda bu çocuğlar hāyvandan deveden bildiler. bu çōşlar āniñ çocū. geç, geç, geç, geç_amcam. bene abē dēceg, gülmeden deyemiyeri. giremiye yañıma. biz açcıcağ hōle bi yerde şındığ, tanış da çōmuş olanıñ tanıdı da çōmuş. yani benim hōle bi bat şat
- 140 ğonuşulan sözleriñ, insannarı da varmış orda. nāl_edelim dedi bene. yāmırı yiyelim, yürüyelim dedim ben. gene sürüvēdig malla, yüglü deveyi. gün dōmadan varıvēdig evimize. öle bi gün geşdi, gördüñmü zorluğları. bilmeyeñ kim. kim bilī? sōra ğonuşmuşlar arqamızdan, oñümüzden işde bilmedig de, etmedig de, nemle etmedig de belki peşimize düşmediler. öle
- 145 bi ğuru laf, ğuru ğarāmet. bir_ay, iki ay ğadar sürdü bubam, buyurśuñ gelsiñ dedi. önce demişmiş, gelmişlermiş emize müsevir. her gün geliye kim bilī kim. demişlermiş heni bunu zorluğa sürme, olśuñ isdemişlermiş. aracılar öle söylemişmiş. bubam da zorluğla olmaz demiş. vermem, buyur geliñ yapıbilceseñiz yapıñ demiş. olmadı öle bi olay da geşmedi başımızdan. bu
- 150 yolları yalıñız da çinedim, anamśız, bubamśız, ğardeşimsiz de ğetdim.

Derleme yeri :Tavullar Köyü
 Anlatan :Hüseyin AYTAÇ, 86 yaşında, cahil
 Konu :Askerlik Hatıraları
 Metin nu. :67

5 üsēnden hāsıl olma, āşadan doġmēn. bubamıñ adı üsēn, annemiñ adı āşa. üçüz kırğ bir dōmlıñ. yoġ, segsen altı yaşındēñ. baġ on dōrd on beş yaşına girdim. cemiyete hücüm eTdim. yani böyüñ güccüñ içine giriP şöle bi bakma, dünyayı naħal dönderiyollar. şükür unu alabildiġ, alabildiġ. asgere getdiġ. asgere antePe iki yüz yirmi ikinci piyade alayı. alay cezalımış, dayaġ ġırla. on doġuz kişi getdiġ. hePsi de mefat eTdi. bi ben ġaldım. kimisi suriyeye ġaşdı bizim arķēşlēñ, yaķala mēmeT-çoban mēmeT-barmānı kesdi, suriyeye ġaşdı dayaġdan. dayandıġ dayaġa. şubaylar sorġu sorar. asger nē deller? asger devlet tarafından temin edilen ehtiyacı

10 temin edene deller. asgerin ilg işi nedir? en muķaddeS asgeri löbet deller, löbetci deller. hāzar nedir? sefer nedir? hāzar seferberlig, sefer seferberligdir hāzar e şindi canım hāzar seferberlig demeg hārp zamanıdır. seferberlig işde şubaylar sorar, dersleri sorar, yat ġalgı öredir. öredir... nişan almaya geldim ġomutanım, der er... tepesinden dikilmiş olan hezene

15 ateş etmeye geldim der. gelir, ateş yerine ateş etmeye geldim ġomutanım der. gezen gözzen toparladım hedefi yatarag yüz elli metre mesafeye ateş etmeye geldim. hūruşlarıñ yediden aşşā düşmeceg. yekün olūsa bi yedi olcaġ ġomutanım der. yatıyōñ ġomutanım der, atıyōñ ġomutanım der. yatarag atar. on birden on ikiyi hūrdūñ mu vazifeni yapmış olursūñ. acamı

20 ateş sınıfınıñ vazifesi yapılmışdır. eline ġart veriler. hörpüceg ġoġşa gelirsıñ, gelirsıñ. işde böledir, asgerlig böle. tabi uzun şē admış sene oldu geleli. ranzanıñ arķaşına sinmedim, çoġu bilir. tüfeg māynaşına çıkarılar. ġaşatura māynaşına çıkarılar tüvēn künyesi de şudur: yedi on dōrt, dokuz milimetre eapında biñ doġuz yüz otuz beş... māyne hāzırdır ġomutanım

25 dērsıñ. ġaşatureyi oķursūñ. bölece asgerli bitirdiġ. tā avcı zinciri, avcı ġolu harekeTde. düşman hareketi yedi adım aralıġda süngü daġ, süngüleşme.

bunnāñ hePsini yapığ. bōlece becerdig geldig. elli ikide omutanım geldi.
gine sađolsuñ, öldü bunuñ biri. ben avuş olamadım. dörd_ay, yirmi gün
maraşda ğurś da ğaldım. künde cam ğırıyollar. cam paraśınıñ yañda bilmem
30 ne paraśı isdeyollar. acığ aıllıcedim dōrt yüz yirmi kişiniñ_çinde belki
üçüncü birinci de gelebilirdim dersde. ben tam ders avuş_olcēmiz zaman
bene sicil_oynamış yüzbaşı. camı ğırıyollar, çoğ para isdeyollar, ben
vermiyōm. benim param gelmiyō diye. anadıñ mı? bölü soymağ_isdediler.
onbaşı olarağ ğaldım. bir_alayda da avuş dē üñnendim, üsēn avuş bora
35 gel. hani acığ bilgiliceydim, ölece asgerli bitirdig, geldig.

Derleme yeri :Tavullar Köyü
 Anlatan :Metin GÖKMEN, 68 yaşında, ilkokul mezunu
 Konu :Eski Ramazanlar
 Metin nu. :68

vallaâa ben öksüz böyüdüm. dört yaşında boğāmı kaybetmişñ. dört yaşımızdan sora âayata erken atıldık. biraz şēdig, becerikli bi annemiz vardı, nurda yatśñ. bizi rezil etmedi. âayat mücadelesine çoğ erken başladığ. bi dış gezmemiz, şeyimiz olmadı. işde kendi işimizde, kendi şeyimizde yetişdig. köyümüz çi'lig köyü, ā köyüdür. yetişdig, oğuma çağımız geldi, oğula girdig. ilkokul açıldı, biñ doğuz yüz kırğ doğuz yılında. kırğ sekiz, kırğ doğuz dönemi oğul açıldı bu kōde. oğuluñ en ufağ talebesi bendim, en yaşlı insannarı da on beş, on altı yaşlānda oğula girdig. bu oğul dönemim çoğ zor geşdi. oğul dönemim çoğ zor geşdi; çünkü böyüg insannarıñ içinde en küçüg.... bi de oğuluñ inşātı, şunu, bunu ilk açıldı yıl bizim oğul açıldı köge. ilg açıldı yani o sebepten oğul dönemim çoğ zor geçdi böyüg insannarıñ içinde. oğuldan çıgdı, evlendiler, yaşı doldu evlendiler biz çocuğuz. dāya çalıya, daşa yolleyō öğretmen. e on sekiz yaşındaki adamıñ getircenne yedi yaşındaki çocuğ biz daya çığmadan adam geliyō. bu sebepten öğretmen biraz sığdı yani śıkkıcı oldu bize, oğul çoğ śıkkıcı geldi. netice şōle bi olay geçdi oğulda. suçum neydi bilmiyorum, çocuğuz. bene öğretmen bi dōdü. âatda āzımıñ, burnumuñ ğanını durduramadılar. durduramadı öğretmen. malle de şey ā mahallesinde oğul. şindi oranıñ bayannarı ilgilendiler. bene ğonşular ilgilendi, orda oğula yakın bayannar ilgilendi. beni eve şalmadılar ölen yemēde çünkü annem biraz şeyliceydi, öğretmenne ğavğa eder, şu eder bu eder gibi beni şalmadılar oğuldan. yani burnumuñ ğanını şōle kesig vādı tepesi aşşa yatırdı, āzımdan geldi. öğretmen bu derece niye dōdü beni hala âhayal ediyorum yani. bu derece bu öğretmen beni niye dōdü? ufağ çocuğñ bilemediñ sekiz, doğuz yaşlānda bi çocuğdum. işde oğul âhayatımız bōle biTdi. iki sene sınıfda ğaldığ öğretmeniñ şeyinden. üçüncü sınıfda iki sene

ğaldığ uzatmām on_iki, on dōrt yaşında bitirdig_oğulu. bu sefer oğula ğet
 ŗabaĥ ęalğdīmızda, oğula ğetcēmizebizi ğifte, yani dağa yollaşıñnar, oğula
 yolmaşıñnar. u derece oğuldan ęorğduğ. dōrdüncü sınıf geşđimizde oğul,
 30 öretmen tayin_oldu. u öretmen ğetdi. başğa bi öretmen geldi, şaffet
 meğerōlu isminde bi ĥocamız ğeldi. şa. şu ğünnerde öldüse allah
 rağmet_eylesiñ, ölmedise de ğulağları ğinnesiñ, yaTdī yeller nur olşuñ, bu
 öretmenin şaffet meğerōlu öretmenin. yıl ortasında ğeldi yani. oğul iki, üç
 ay ęapalı ğaldı, yıl ortasında başğa yerlerden tayin_olmuş. bu köĝe ğeldi.
 35 işde okulda biz böyüĝ çocuĝ biz olduĝ ğāri. sınıfta iki yıl ğalınca böyüĝ
 çocuĝ biz_olduĝ. burda maĥarrem derekden_isminde bi ayile tanıdıĝı olmuş
 öretmenin, oreya müsafir_oldu öretmen. ora ğeldi, ilk defa bi ğar ğünü, ğış
 ğünü ğeldig, öretmene biz de böyüĝ çocuĝ_olarag u eviñ_ōlunna arğadaşdıĝ
 zaten. hemen öretmen ğelmiş deyi ilgilendig biz de. öretmen bizi ğāveye
 40 ğötürüvēn dedi. o zaman kō ğāvesi var aynı adamların. köy ğāvesine ğetdig,
 ğötürdüĝ öretmeni. iki arğadaş var biri ĥasan ğereĝden_isminde. ikimiz kō
 öretmenini ğāveye ğötürdüĝ gece, aĝşam. nēse vardıĝ ğāveye, çıĝdı
 öretmen. biz ğeride ğaldıĝ yani ğāveye o zamannarı ğirilmeyō yani.
 çocuĝlar ğiremeyō. o zamanda yeni yetişen, oğulu bitirmiş ya ben oğulu
 45 bitiren çoĝ_azdı da bi dōnem çıĝdı da yani yaşı doldu, çıĝdılar. öle oğulda
 üş beş arğadeş ğāveye ğirmişler. şindi öretmen ilg ğün daĥa köyü bilmeyor
 bizim_öretmen, ğāveye ğirdi. bağıyō iki, üş dane deliĝannı ğavede. ula! siz
 ne ediyōşuñuz bu oğulda? şēde ğāvede. çat, çut bunnarı ilg yani bi anımdır
 yani. sürdü, çığardı yani hiç tanıımıyō, kimseyi tanıımıyō öretmen, sürdü
 50 çığardı unnarı. üş, beş arğadeşi ğaveden indirdi. ondan şora devam_eTdig,
 oğula başladı yıl_ortasında, dōrdüncü sınıfıdıĝ,dōrdüncü sınıfı bitirdig
 öretmende yarı şeyinde beşinci sınıfa geÇdig. aynı öretmende ğine oğudum.
 yani her ğün oğulda yatşam bu sefer evime gelesim ğelmiyō. her ğün
 oğulda ğalcem, yatcem oğulda, evime gelesimiz ğelmedi. u ğadar sevdiĝ
 55 öretmeni yani. belki oğumamızda, istigbalimize u dayaĝlar mani oldu. çoĝ
 mani oldu. öretmenne bi ayile doşlümüz_oldu annemin. bi ayile doşlü oldu.
 ğelir ğederdi falan evimize. biz de oğulu bitirdig. ben öretmene dedim. beni
 oğucem ben. beni bi oğula ğayıT_eTdirivē dedim. o zaman aĝsu

60 öğretmen_oğulu vardı. böyle öksüzler mehtabı diye bi şe söylenirdi, bildimiz
 yoğ da duyuyöz büyüğlerden. şimdi öğretmen bene tamam dedi, seni ora
 yazdırıvereñ dedi. annemi görmüş, sora annem demiş aman, hoca! oğuldan
 çığsıñ, ben_onu begleyoñ, okuldan çığmasını begleyoñ. bizim_işimiz var
 işde, çifciyiz. başga çalışanımız da yoğ. iki biraderiz. ikimizde iki yaş
 65 farkımız var. çoğ_işde şeyiz yani malımız, hayvanımız çoğ. köyün yani
 ālardan sora gelen_ayilelerden sayılı bi ayileyiz. malımız çoğ. işde
 mal_otlatceg, işde mal şe yapcēz, çifde geçcēz. bizi oğumamızı öğretmene
 tembeh_etmiş. aman, hoca! aman! oğutmicez, öyle yardımcı olma demiş
 yani. galdıg köyde, büyüdüğ. biñdoğuz yüz_atmış bir yılında evlendig.
 elinizden_öper iki çocumuz var, biri olan biri gız. gızım şu yakın kóde
 70 gelin_oldu, everdig. ölüm kóde. şeker, pancar şirketinde çalışıyor. hamd
 olsuñ durumumuz şükür eyi.
 şimdi esgiden sāt yoğ. biz çocuğken, genşlig sāt yoğ, şimdi bizim gónşu var.
 şu günüşılı ev benim. beri tarafındaki gómşu var. gómşunuñ sātı var. şimdi
 bizi gece safıra unnar qaldırıveyō. sāt yoğ. tabi u zaman bedenen çalışma da
 75 çoğ, yorgun_oluyō insannar. çoğ yorgun_oluyoñ yani qaldıran olmaTdan
 sora qalkamıyōsuñ safırda. şimdi biz de oreya itimat_eTdig. bizi sātıñiz
 var,qaldırıveriñ. şimdi biz terafiden geliyoruz, yatıyoruz. hemen bizi gónşu
 qaldırımış. biz yatar yatmaz ilg şēde u yatmadan filan, u yatcēnde bizi
 qaldırıvemiş hemmen. biz on beş, yirmi gün böyle devam_etmişiz. ulan, bi
 80 gün biz de bi gezmeye mi gētdig neye gētdig geldi. yaTdıg, yatmadan filan
 gómşu bizi hemmen gine qaldırdı. aha, biz dedig, uyandg şimdi. bu her gün
 mü böyle acaba. hñni bi de şurda benim tēzem vardır sağır. u da bi
 gómşusuna ip sallarmış safırda qaldırmağ_için. çan dağarmış da ip
 sallarmış. çocuğlar sallavermiş ağşamdan çanı, bizim deze qalkarmış
 85 hemen. kaç sāt oruç tutuyō. biz bi gün de biz kendimiz deng geldig. biz
 kendimiz başımıza geldi. bizim gómşu bizi erkenden qaldırıvemiş hemen
 kendisi yatmadan, bizi qaldırıvermiş. biz de beş on gün böyle devam_etmişiz
 böyle. üç kişi de sāt vardı bu kóde. göca kóde üç kişi de... bi
 ramazan_amca derlerdi, bi muraT_amca vardı, bi de osman gebeş dē bi

90

amcada vardı. göğüs şāTı onnar, esgi şāTler. bu adamlar camiye gelmeTden
şora iftar şāti belli olmazdı. işde kimi güneşden... vaqıt bilinmezdi.

Derleme yeri :Tavullar Köyü
 Anlatan :Niyazi AKTAŞ, 77 yaşında, ilkokul mezunu
 Konu :Değişik Konularda Sohbet
 Metin nu. :69

yetmiş yedi yaşındeyiñ. doğma büyüme buralıyıñ. esgiden bu kómüz
 ileşber, öküz, hâyvan... benim iki yüz_elli davarımız vardı. yirmi yimbeş
 sene ben davarcı, çobancılığ yaptım. esgiden canavar çoğ_olurdu. davardan
 on dönüm_ayrıldıñ mı davarıñ başından canıvar davarı ğırar, böler, yērdi.
 5 sōra bi ilāş çığdı, canıvar ilāc_atıldı. davarıñ biri yüzereg dereye ğoydular
 hâTda bütün bunnar... ğartallar vardı. burdan bi davar_öldünde on dağğada
 ğara ğartallar, ğoca ğartallar vardı. on dağğada ileşi paçavra eder, yellērdi.
 undan sōra bi mal_öldünde malıñ_eti yenmiyō. daĥa hōte cılığ hârmen dēriz
 dereye sürürler. orda köpegler, ğartallar yērdi. undan sōra ben biñ doğuz
 10 yüz_elli dōrTde asgere ğetdim. biñ doğuz yüz_elli altıda geldim. biñ doğuz
 yüz_elli sekizde köy_ücretli imam_oldum. altı, yedi sene.asgerden
 geldigden sōra biñ doğuz yüz atmış_altıda kadroya girdim. ğadroda yirmi
 beş sene ğadrolu imamlığ yaptım tekirar, yine emegli olalı yirmi beş sene
 oldu. olancīm vardı elmalda, u da emegli oldu. u da vefat_eTdi ğeçān,
 15 sizlere ömür. bu kōde esgiden bir hâfda düğün_olurdu. davıl damban
 dumban... cumadan cumaya davıl çalınırdı, şennigler_olurdu. bir hâfda
 cingen beslerdiñ af_edersiñ borda kōde düğün_olurdu. köyüñ gelenē bu.
 cuma günneri çocuğ_oğudurdum. cuma günneri tadil_olurdu, dinen
 tadil_olurdu. diyer günner mesele cümertesi ün şennig, ta perşembe gün
 20 gelin_alma olurdu, ağşama gelin_alma olurdu. biñ doğuz yüz_elliye ğadar
 “tañrı uludur.” oğuduğ. “tañrı uludur, tañrı uludur. tañrıdan başğa yoğ
 tapacağ, tañrı üsdü muĥammed. haydi namazā, haydi namaza. haydiñ
 felahā, haydiñ felahā. namaz uyğudan hâyırlıdır. tañrı uludur, tañrı uludur.
 tañrıdan başğa yoğ tapacağ.” biñdoğuz yüz_elliye ğadar bunu oğuduğ.

25 rahmetlig menderes biñ doquz yüz_elli ikide igtidara geÇdi. allahû egber,
 allahû egber eşvedüelle ... bunu oqudum camide. tañrı uludur oquduğ elliye
 ğadar. elliye ğadar “tañrı uludur” oqudum ben. “tañrı uludur” oquTdu inönü
 devrinde, atatürg devrinde. netice ellide, biñ doquz yüz_ellide mendi
 igtidare geÇdi, allahû ekbere çeviTdi. yirmi yedi mayıs biñ doquz
 30 yüz_atmış yılında ihtilal_oldu. idam_eTdiler, gerisine onar, on beşer sene
 ceza verdiler. bizim burdan bile finikeden milletvekili vardı. on sene una
 ceza verdiler. şıdķı... otuz sene, tevfig... otuz sene... dört yüz_elli
 milletvekili vādı hepsi iğerde. cumhurbaşğanı vardı, celal bayar_iğerdi. celal
 bayar yaşdan ğurtardı, diyerleri hepsi ceza aldı. üş denesi idam_eTdiler.
 35 gerisi onar, on beşer, yirmişer sene hepsi unnar cezalānı çegdiler. netice
 undan sōñra biñ doquz yüz segsen yılında bi ihtilal tā oldu, kenan_evren
 ihtilālı. on_iki eylul biñ doquz yüz segsende kenan_evren ihtilālı oldu. u da
 geldi geşdi. birēz sācı, solcu... çekildi amcam. boreya mesela elmalıya
 pazara ğetdig. on metre mesafe iki candarma, silahlı candarma unnar
 40 dağıTdırdı konuşmāñ, ğonuşturmāñ. bora heybe ğoymāñ. hem ğaymaķam
 hem şube reyisi hem belediye başğanı üşü de bi yarbay vardı ğağğı
 tuncar_isminde. u hökmeTdi heTda burda dediğodu oldu. ğalğ partili birisi
 vardı. ğalğ parti başğanı vardı, öretmene verdi, öğretmen una verdi. kōde
 ğuzursuzluğ başladı. her ğün dediğodu, dediğodu, ğavğa. netice
 45 şikāt_eTdiler. geldi de bora yüzbaşı dedi ki: kimi istiyōsuz siz yav dedi. nē
 böyle ğuzursuzluğ yapıyōsuz kōde? ne dediğodu oluyō? dedi. bağ dedi vatan
 hayinneri hep iğerde dedi. millet de efendi dediler orda biri arķadeş var
 kōde çoğ dürüs.... dediler ki murat_aytaç dediler ğuzurludur, sakindir. u
 adamı yapıvē. geldi unu çārdı, bağ amca gel, mühürü sene vercēz dē kōde
 50 ğuzurlu oluñ, dediğodu etmeñ, ğavğa etmeñ, cinayet çıkmasıñ dedi.
 ben_alamecēn ğomutanım dedi. ben bi cayıl_adamıñ dedi bunu yapmam
 ben, yalıñız bi adamıñ dedi, almadı. bağ dedi ki hiş dediğodu etmeñ, sizi
 yaşsıdaya, heybeli adaya süreriñ dedi. dediğodu etmeñ. bu köyü cedde de
 yaķarıñ dedi. bu köyü cedde dahi yaķarıñ, hepinizi darmadān ederiñ bağ
 55 dedi. vatan ğayinneri hepsi iğerde dedi. vatan hayini hepsi iğerde dedi. siz
 de borda nē böyle şe yapıyōsuñuz, hükümete ğarşı geliyōsuz falan filan dedi.

bize bağı yaptı. bu da ölece sakin_oldu, yerinde oturdu. undan sōra da bi seçim_oldu. undan sōra millet ağır ağır düzelTdi.

60 cenaze öldünde millet orā çokeşir, cenazeniñ_işde kefini kesilir, yıkanır, bi sela verilir. bütün milled çoğleşir. kadınnar, erkegler bütün çoğleşir. gēderezi gabirlige cenazeyi görüz, davaşını ederiz, tegrar boreya herkeS üş gün ziyaret_edilir. şabala varı gabirligde duğa edersiñ, evine geliP bi ğuran oğursuñ, bi çayını içersiñ, bólece dağılır işde. ramazannar bildjn gibi esgiden bazan davıl çalınırdı, davıl çalındı günner oluyō. ev_ev gezerdi

65 davılcı bi ilahi, beyit sölerdi. şindi de davıl mavıl ğalmadı. çalar şaTlar var, telefonnar, ezan_oğuyan şaTlarımız var. hâçdan getiren, burda da var. allahu ekber allahu ekber hemen şabalā erkenden şaT kaçā ğurarşañ unda zili çalıyō, sende çalkıyōz. imsā çalkıyōñ. beyit sölerdi

davılcılar

70 paşa cami direg_isder
 söylemeye yüreg_isder
 benim ğarnım toğ amma
 arkadaşım ğatmar_isder

Derleme yeri :Tavullar Köyü

Anlatan :Fatma AKTAŞ, 67 yaşında, ilkokul mezunu

Konu :Gelenekler

Metin nu. : 70

5 üş sene oğudum. hõle kendimi yolda gömeceg ğadar, hõle lumeraları
 oğuceg ğadar. bēlerdeniñ, bēlerden geldim. görücü görmezdiñ ğızı eveli.
 evelce iki ğarı gelir. ğıza baqar iki ğadın nēse. iki ğarı gelir. undan sōra
 baqallar. bu ğız yārar, eli ayā düz, iyi. nēse bu ğız yarar deyallar. iki ğarı
 10 baqıp geđiyā, görüyollar. bordan iki ğarı geldi. ğaynanam geldi, eltim geldi.
 biz de bir namaz gündüñ, bişi ediyōduğ, unutmeyōñ. o, ğarılā geldi, bizi bişi
 ederke oturdulā, şēTdilē uyşam bene bağmā gelmişler. ben de yuvarlağ
 başlı, ğaraca, duruca bi şeyin ollāda. ordan biyol iyi. bu ğız bize eli ayā
 şālam. niğahşız, ufağ gelin_oldum ben. ordan biyim yarar demişler. sōra
 15 biyom geliya, erkeglēmiz geldi. erkeglē isdedi, biTdi, vēdi anam buvam.
 ordan vēdiler, yūsüg dağılceg. yūsüg yoğ o zuman, neşan dağılıyā bi şē
 oliyō. loğum, püsğüt gelir, onu şēdeller. sōra biyom neşan_etcegler bi ilbise,
 iki metire ğadar maşuğlādan, maşuğlādan bi şē. undan sōrada
 maşuğlar_olduğdan bi çit de terlig. öyle ayın_oyun yoğ. üş parça gelir, nēse
 20 biyom tamam yūsüg dağıldı. yā, yā, yā. çiçegli, çiçegli de bi nişannīm
 vādīñ, elbisēlig, kesilme üş, dört metre bi şē. öle işde biTdi. bi sene mi ni
 ğadar durduğ. ben olanı görmedim, olan beni görmedi. sōra biyo urbaya
 gederke işde bi ğoca çarçaf keyērsiñ, çarçafa kapanırşıñ, bütün çarçaf.
 olanı gördüğ, şe olduğ, düğüne başladığ. beyendim ğari. anañ, buvañ vēđine
 25 varırşıñ. beyendim ğari beyenmesem... beyenseñ de varcēsiñ, beyenmeseñ
 de varcēsiñ. sōra ben ğonuşmuşuña. ben bacağısız deyalla dedim. emme
 bacağısız deyā, ğızlā ğandırıyor adamı. ħu, bu deyō ki olanı bacağısız, u
 deyō bacağıız, ğız kimsi görmiyāña, olanı bacağısız... bi teTcig ğıtca
 ayağlāni yañni gördüm. ordan biyom işde buvam da ğızdı, bene çekişdi. ille
 30 vercēz, dōcēz dē ben de vardım. bi cuma düğüne başlandı anam. bi
 cumadan öte cumaya ğadar patatiz bulduñ, dolma bulduñ, ni bulurşañ

köyüñ_inanına yidirisiñ. hindiki gibi bi öğün etmeg veriP de topbudu
 tupbudu deyil. bi hafta yoğsuzluğda o zuman da fakirliğ de var. bir hafta
 kölü etmeg yer, hePsi etmeg yellē. geldinde borda da cuma aşamı gün
 30 gelin_alma diyā ya. gelin_almadan bēlerden geliyōka bunuñ gocaşı çocuğ tā,
 hōlece bi şe. bi dō bunuñ_arķadeşi vā. hōra uca geldig güllülēñ şesiniñ
 yañına eviniñ yañna ben biliyā miñ ġari ipli bakırı almışlā, urğan germişlē
 urğanı gerdiglēnde bi de bi şalivēmiş mi eōşlā hāyvannāñ_ayāna doleşdi.
 allāh_allāh ġediyōz de omar_amca gelin_almasında. herkes_evine ġedese
 35 ben nere ġederiñ arabaniñ_içinde hindi beyazla? araba devrilceg, ġetceg,
 hāyvan ġaçıyō, millet deliriyō. seniñ yüzün ġapalı, görmüyōsuñ. orda
 allāhım dedim ben nere ġederiñ hindi ben. una düşündüm. hindi ġetceg,
 araba alıp ġetceg beni herkeSiñ_evi vā, dūne vā. ben bēlerden geldim. ben
 ora düşünüyōñ. ben nere ġetceñ acaba? diye. o zuman ġız çocūsuñ, ufağsıñ.
 40 yaķınnī maķınnī mı biliyōsıñ ġari hindi gibi deyil. hindi biliyāzda ordan
 geldiglēn de şükür eviñ öñne geldi. rahmetlig bunuñ buveci apışdırdı beni
 sırtına aldı, çıkardı. damat, damat ġaçıyō damat şamannıglāda. ordan biyom
 çıkardılā, şora millete bi yemeg verdilē. işde olan cemiden geliyā. eve
 ġatıyallā şabāla bi daħa düğün. aşamma ġadar bi düğün tā cuma gün. bi
 45 cuma düğün_oliyā, bi cuma gelin yüzü olur. onu edersiñ. eveli öleydiñ.
 gelin yüzünde gelin süzüliyā, gelin yedi işdi ġari, ġasiliyā. beyaz keyellē,
 baķallā. şaflıġdıñ_anam şaflıġ hadi etmeg ġollā, şe ġollā işde bōle bōle
 ġörene ġōledi. deliglidaşdan ġötürüllerdiñ_anam. aġaşlara çapıt baġlallādiñ.
 kırġlı ġarı ġeldiše unuñ gocaşınıñ_idrarını çalallādiñ. şuya ġatallādiñ. sen
 50 benim düğünde kırġlımışıñ biliyāñ mı? sen benim düğünde kırġlımışıñ.
 benim çocūm_olmeyā. benim çocūm_ olmadıñdan seniñ_adamı
 takip_ediylā. nere, nēTdışe ufağ şuyunu dōġdūnde unu getiriyallā, şuya
 ġatıyallādiñ. onuñ da faydaşı oldu dellēdiñ. eve ölediñ. anam valla çeşid
 çeşid tarna edellē. biz hindi taraneyi şeğeriz ġöce ederiz. şoğanını, büberini,
 55 ġırmızı büberini, domadizini, ayınnı oyunnu hāvıncını ġavırız, bişiriz,
 iyiceme eridiriz. undan şora şuyunu ġatarız bayā. ni ġadar etreseñ bi kile,
 bueuğ kile mi çarıñ ġonşuyu. ġonşu dōker ben kepcelen ġarışdıriñ, ġonşu
 dōker ben kepcelen ġarışdıriñ ġöcesini topalağ_olmaşıñ dē. topalağ_olmaşıñ

60 dē ezeriz. undan sōda gōruz, yōrd_ezeriz, yavı gōruz yaşna banar banar
 yēriz. yōrtla ğarışdırırız. valla biz hindi bōyün ediyallā yarın seriyallar
 bizim bollāda. eveli çoĝ durdurullāmiř. hindi iĝřam hindi ediyaşışna ğonum
 ğonřu yēr bizde. yedigden sōra yūruřuñ, ğatarřıñ keseye. řabala ilēne
 seriyāřıñ işde öle oluyō anam. bilmiyōñ hindi herkes on günde durduruyō,
 on beş günde durduruyō. anam ğolunda siĝil ıĝdında elinde siĝil ıĝdında
 65 ilāc_edellē, ayın_oyun edellē. esgi doĝdur yoĝdu. oTdan, öpden yā
 řıĝdırıyallādiñ. baĝ hindi ĥatmaya bōyüg gelini aldım anam ben ēde
 getirdim. ellēnde hōle hōle sivilcilē vā. undan sōra ğāri ben buna bi
 řēciĝ_elletmedim. bōle bōle siĝillidiñ. biyom bu dedi ki buva dedi keSSap
 şuyu vāmiř ğaleycilēde. getiriseñ dedi alarřaĝ dedi ğayboluyōmuř dedi.
 70 dedi buvaşı ğaynataşı bi kessap şuyu aldı geldi ellēne bi aldıĝ ğızımız.
 boreyi eti ellemedi, bu siĝili paāra eTdi. davıldı atıvēdi. ben dedim anām
 eliñ ocūnu damarlānı da kesdirdiĝ, bōle eriyā. uřĝurun, uřĝurunu ben
 eözüyōm. uřĝurunu ben bāleceñ şeyini, lasdini, donunu şeyini bōle eridi.
 allāĥ nedir bizim başımıza gelēn dedim ben. bōle ğaldı eli, bōle ğaldı eli.
 75 hemen doĝdura ğötürdüĝ ğāri doĝdur biyom tamam demiş iini
 egmiř_amca orĝmañ demiş. iini egmiř, özünü egmiř, şarı şabın vēdi.
 ilā vēdi. bunnarı ğullanıñ dedi. bi de ta olşa olmadı anaim ğāri oreyi
 borda şıyırdı ğetdi. u keşap şuyu. emme eti ellemedi, sade sivilcileri oydu.
 anam ocuĝ dōrdūnda hindi ğarılar ocuĝ ğaldı mı hēmen doĝdura gediya,
 80 hēmen doĝdura gediya. hemen ğne ĥuruyollā, hemen ĥunu ediyallā, biz de
 ocuĝ ğaldı mı ğaldı. daĝı da devirseñ ne dūřer ne bi řē olurduñ. hindi
 orĝduñ mu ocuĝ dūřdü. hōle oldu, bōle oldu dellē. kō ebesi vādır. kō
 ebesi nişe bunuñ_eline yakiřiyā mı, yakiřiyā. öle elmalı, melmali yoĝ bu
 ğarı allāĥ ıraziye olřuñ emme eyi emme kōtü. atır atır... ölürseñ de
 85 ğaderine ölmezseñ de ğaderine. olduruyō ğari işde bu ebe ya ğāri olduruyō.
 eveli öle oldu mu hemmen ebeler duzunu, ayınını oyununu sūrteller
 hemmen ocū řuya ğatallar, duzunu ekeler, ocū bōalallar, hōte yatırılar.
 aneyi de pis sūt vēmeden řētmeden bu ğarı da ğurtuldu demez gir, gir, gir
 ĥora ĥamamlıĝa. hemen bi şuya ğatallar, yıķanıllar, yēnice yat dellē. öle
 90 edellēdiñ bizim ğünümüzde. yēnice olur dellēdiñ. unu ğavırillā anam
 ğavırillā. begmezi ğatallā, iirilē işde öle bi řēle verillē işde orbadır,

ĥudur, budur. allah̄ tarafından ānneniñ sūdünü allah̄ veriyā. hindi gelseye
 benim sūT, benim çocuğ ġaldı sen sütlüsüñe emdirivermişñ. o
 südleemdirivellēmiş. hindi kimse kimseye vermiyā. günah̄mıñ anam,
 95 ġocañdan izinsiz sūt ġocañ olurmuş. ġocaniñ demedigten kēri çocuğ
 emdiriseñ günahımış. böyle göğsünden aśallāmış. anam ben geldimde
 ġayinnaniñ, ġaynataniñ iki göSce evcēzi vādīñ. ben de hōle bene yapmışlar
 bi ev. una girdim. yememiz iememiz ġayınneyle, ġaynateyle de
 yatmamız, şēmiz ayrı, evlēmiz ayrı. orda oturdum. allah̄ iraziye olśuñ
 100 aññeşdig. biz eveli bi şē bilmezdig aññeşdig, ġayınna bişiridi, yērdig,
 ieērdig. dōşmedig anam hiş dōşmedig. yaTdī yer nur olśuñ, cenneT mekān
 olśuñ. üş, dört dene çocuğ besledim, birinde yoğdur, üş denesinde dırnaniñ
 dibinde boķu vardır. cennetlēde yatśiñ yalnız ben sıkıntı görmedim.
 yatdıġları yer nur olśuñ. bu gözde gelin yaTdı, ĥu gözde ġayınna yaTdı.
 105 borda śu ġızdıramāñ, ĥamama giremēñ çoğ oldu bizim zamanımızda. çoğ
 śıkıntılara girenimiz vādīñ ame benim evim ayrı odlündan ben u śıkıntıyı
 görmedim. hani arķadeş arasında ġonuşuruz. tıp dēvese duyuyō ġaynana
 ġayınna bu evde, u ĥu evde. böyle bi ĥamamlıcağ vā ġoca ĥamamlā yoğ
 zaman. ocağ yoğ, bu ocağla yoğ. bi zopa yağcēsiñ, bi şē etcēsiñ, śu ġızceg.
 110 çoğ perişandıġ anam be! ni var siziñ ĥayatıñızı yaşeyōsuz. hindi ni var? śu
 ġızceg tūp yoğ, bi şē yoğ. ġara ocā yağśañ ġayınna, ġaynata görcege ġız!
 nāl etceñ? benim yokarda ocağlıġ vādīñ. ocağlıñ içine zopeyi ġoduğ.
 zopaniñ içine odun atādıġ, ordan ġızardı, üsdüne śamaveri ġorduğ. ordan
 ġızardı. emme ben sele serpe eat cut dedini ġayınna, ġaynata duymeyō. unca
 115 ırāTdım yaTdıġları yer nur olśuñ. ben çeyiz bi maśa işlenirdiñ üç metre.
 taĥtadan maśa çakılırdiñ. iki metresini hōle zıvallādīñ. bi metrede hōle
 üsdüne işlērdiñ, ganefçe işlērdiñ, üsdüne yazardıñ. altı, yedi bardağ, altı,
 yedi filcen, bi çaydannıġ, şe çingo çaydannıġla vādīñ yeşil bi şēdiñ beniki.
 öle bi şē vādīñ. bi de śandıġ, bi de ıbrıġ. ıbrīñ ĥazır. ıbrıġ. bi ilēn, bi ıbrıġ,
 120 bi ġat yatağ, iki yaśdıġ, iki yorgan, iki şē.

Derleme yeri :Mursal Köyü

Anlatan :Ekrem AKAY, 71 yaşında, ilkokul mezunu

Konu :Hayat Hikayesi

Metin nu. :71

doğuz yüz kırğ dömlü, yetmiş yaşınıñ üsdündeyim. yetmiş bir yaşına
giriyöm. ilkoğul mezunu. şimdi murşal köyü deyince bu dini oğumada da
murşal ismi sallalahi murşalin.. benim ismimde oğumadan geliyā yani,
anliyō muşuñ? murşal demeg de bi dini yönünden köyümüzü ismi gonmuş,
5 esas bu köyüñ adı “bandili”, yunanisdanıñ hindiki gaste amiri “bandili ā”
varmış. borda üş biñ dölüm arazisi varmış. atatürg buna demiş ki: terg et,
biz sizi guvaleyōz, getmiceg olmuş. bi durumu gemiye yüglemiş atatürg,
deñize dögmüş. bunnarı da duyunşura barabar getmeg zorunda ğalsıñ. beş
biñ dölüm arazisini goymuş, boreyi, köyünü... şu eviñ yatānda, u ev de
10 benim, cavırıñ evi vardı. ama beni bi de güp müp bi şe bulamadığ yatānda.
çoğ da zenginimiş yani elmalı ovaşınıñ zengini yani. yoğ bulameyoruz yani.
bağ bubam hayatını geçirmiş, segsen yedi yaşında öldü. ben de aşşa yoğarı
yetmiş yaşindeyiñ. bi dene hōle nolur be bi güp parçası bulsağ. bulduğ güp
parçası dā boş. içi boş çığdı. ya, ya. tarlada buldum. u da cavırıñ tarlaşı
15 canım. cavırıñ tarlasından. şimdi burdan getdigden sōra bubam boreya
yerleşmiş. çığlılarıñ hācı ameTā dellerdiñ buvama. aynı ben gibi yani. altı
çocū vardı, doğsan beşde öldü. biz ğaldığ. onuñ milki de altı kişiye düşdü.
efendime sölēñ bunula da evlenmeg zorunda ğaldığ, evlendig. o beni
isdeyereg vardı, ben de onu isdeyereg aldım. ğaçırmadım. ben bunuñ
20 gözelline tav oldum o da benim zenginime tav oldu. bunuñ geldi yer ta
dağıñ başı. ğaşdan. nasıl isdēyim? o beni beyendi ben vardım, ben de onu
beyendim, aldım. az önce dedig ya o benim zenginime tav oldu, ben de
onuñ güzelline tav oldum. ama boraya geldiñde murşal köyüne gelmiş. ne
ādar güzelmiş de bütün elmalı ovaşının böyle kadınları düğünümüze veyahut
25 bunu ziyaret ediler, bağıdılar. doğru yani. bağ yalan atar mıñ? hācı adam
yalan atmaz yani. bunula ben allah nasiP ederse elli doğuzda evlendig. ben

asgere gëtdim. atmış bir inkilabında asgerdeydim. şindi asgerde eyitim
 yerimiz izmir bornovaydı. lüleburgaz, trağya, edirne, kırglarelili, çorlu esas
 yerimizdi. u tarafda asgere çoğ zıt oldular; ama bizi asger bi yañdan
 30 inzibatı, candarmaşı bizi görüyō. biraz da sivili asgeriye soğmuyōlar. tam
 zıt oldu sivil yani trağyanıñ adamı çoğ çegdig. uyquyu, dünē gaybeTdig
 yani. soñ soñunda biraz raĥat eTdig. yirmi dörT ay asgerliñimizi hiç izine
 gelmeden bitirdim, geldim. izini de kıaldırdılar o zaman yani. öle bi zorluğ
 çegdig ki inanmazsıñ yani işde bize de allah beş tane çocümz oldu. dört
 35 ğızımız, bir ölumuz. biñ doğuz yüz elli doğuz, atmışda evlendig. ondan
 sóra allah bize çor çocuğ verdi. asgerde ben dayağ yemedim diyen ēdi yalan
 sóler. şindi yüzbaşı mēmeT çalığ kıurmay deyil “sen nerdensiñ?” dedi bene.
 “antalyadanıñ” dedim. “içinden misiñ?” dedi. aşşa yoğarı vilayetimiz
 antalya dedim ben. seniñ mesleyin ne? çifci dedim. bağıdım, gördüm. öte
 40 beri geziyōlar. kıomutanım ben zengin çocuyuñ, beni fazla o kıadar
 yıprattırmañ dedim ben. “öyle mi?” dedi. “zaten belli.” dedi. şindi benim
 her ay yüz lira, yüz lire buvam para gönderiyā. en böyüğü benin.
 yüzbaşınıñ eline de para geçiyō mu bölüğü kıomutanın. ondan dolayı bene
 inandı yani. inandı unda sóra bi iş çığıdı aşısubay var, üşçavuş var, teymen
 45 var, kıurmay teymeni var. anadıñ mı? alayı bi topladı. bundan sóra benim
 vekilim bu ekrem ağıaydır dedi. valla böyle eliñ içinde. bu adama çıt yoğ
 dedi. benim āzımdan çıkan bunuñ sözüdür, bunuñ ğonuşmasıdır. bizi bi
 duTdu orda. yirmi dörT ay asgerlig biTdi emme gelesim yoğ. bene dedi ki:
 seni uzatmalı olarak burda ğalalım mı dedi. aşısubayıñ, teymeniñ orda bi
 50 deyeri yoğ ordu da. bağıma jandarma da orda, borda sayğı gösderiyollar.
 orda şubayıñ, aşısubayıñ dadı yoğ orda. en az orda üsteymen, yüzbaşı olcēñ
 orduda yani yüzbaşı, biñbaşı olcēñ. işde bu şekilde asgerlig erezilliglen,
 dayağlan, bazı ğarşı gelirdim şubay, aşısubaylara. tabi döver adam, döyō.
 seni aşıdıñ, üsdüñ ne demeg oldünü bilmiyō muşuñ dērdi bene. e biliyorum.
 55 e sen nē üsdüme geliyoşuñ benim yav dērdi bene. benim asgerliñimi yağceñ.
 öleye canım bi ĥata eTdiñ mi asgerlig yanıyō. ben zaten
 bitiremiyōm asgerliñimi. buvam beni begleyō beni burda. bu ğāri sóрма
 bunu, bunu sóрма yalıñız tēris oldum, geldim. yatısın namazınna elmaliya

geldim. valizi omzuma goydum, geldim. tam h̄arman d̄oyollar borda. bi
 60 bağdım bu bi alđdı, boynuma bi sarıldı. b̄yle mi ḡr̄ŷecegđig dedi
 iŷde asgerlig de biTdi, her ŷē... h̄ayat da biTdi. emme bizi hasiretlig biTdi.
 o zamannarı ̄le miydiñ ġari iŷde. ben de b̄le deyildim. amma b̄le olduġ
 ġari. ŷindi bu k̄de baŷda buġday, noh̄ut, ŷeker pancarı, elma, ŷimdi de
 65 anoŷon. eŷidli maħsuller oluȳo yani. h̄ayvancılıġ. hindi bizim iki ŷrımız
 var ̄lanın benim deyil de aŷġın yañda on millar deġeri var; ama ŷatılıġ
 deyil. ilg radyoyu ben aldım bi dana verdim. duruȳo daħa radyo. bi dana
 verdim hindi bi dana beŷ milyon nira. hesaP. et ġari. radyo a para? alan
 ŷatan yoġ d̄a duruȳo. ŷindi borda birisi bi radyo aldı. langır, langır, langır,
 langır, langır orda u radyo aldıġsıra biz deliriȳoz. buvama alalım diȳoz.
 70 neyle alc̄eñ? alalım diȳoz. neyle alc̄eñ? nitekim bi erkek dana verdig. bi
 radyo aldıġ. u radyo ġari hindi her. evde radyo da v̄a, televizyon da var. bu
 televizyonu beyenmiȳo, duvar televizyonu aliȳo. baġ biz buna belki iki ay
 olmuŷuzdur baġm̄alı. baġmıȳoz. “popilizm” demeg sevgilim demeg,
 “nonoŷum” demeg ‘hayatım’ demeg ingiliSce.

Derleme yeri :Mursal Köyü
 Anlatan :Saniye ŞENTÜRK, 68 yaşında, cahil
 Konu :Haç Hatırası
 Metin nu. : 72

kırğ_iki dōmliyiñ. cāhiliñ yavrum. allāh tarafından admış_üç yaşında bi
 gurana gētdim. beş çocūm_oldu. bi ğayınna vardı, dirligsiz. eyi kötū
 geçindig gētdig. gecelēde etmeg ... hindiki gibi olmaz. gece olur etmeg.
 gece şabalā ezennēlen ŗeye gēdilir, orağa, harmana gēdilir. dirligsiz_oldum.
 5 çoğ boşenceg_olum çocūm, boşanamadım. işde beş çocū ħağladığ, ŗēTdig.
 bu kōden gelin geldim. altın dağdılā, alıvedilē ertesı gün. üç beş altın
 dağdılā. ğayınnamıñ ğocaśı yoğdu biliyāñ mı seniñ_añnecēñ, çoğ iş kesdi
 bene. ŗığırcığlām vardı. ŗığırlāmı ŗaTdim. adama hadi ğedem dedim. gētdig.
 neneyi borda ğoduğ, geTdig gelin bağdı ğāri. unnā bağdılā. nene vādı bi
 10 gētdig ħacıya adamıla. ŗıra u zaman ŗıralā çabığ geliyā. ŗansımızdan çığdığ,
 etdig. bi de bi ğocağarı götürdüğ bordan yañımızda, ħalaşı adamıñ. bindig
 bordan uçağa, medineye indig. allāh, āleŗdig, yerleri öpdüğ.
 peyğamberimiziñ toprağlānı, yelleri bōle herkes_indinde öper, yelleri öper,
 uçağden_indinde öper. āleŗdig, undan ŗōra yedi, segiz gün durduğ, kırğ
 15 vağıt namaz ğıldığ medinede. undan ŗōra mekkeye. altı otobis üçcüz kiŗi bi
 ğafiledir. altı otobis götürü. bordan uçāla ğederke ordan ğafilen altı yüzdür.
 elliŗer elliŗer altı otobis gelir. elliŗer elliŗer binērsiñ meğgeye. yadsı
 namazlānı ğıldığ, ŗāT on birde, on_ikide ŗradığ. ertesı gün bu vağıt ölene
 beraber, ölenden açağ ŗōra mekgeye indig. meğgede durduğ yirmi sekiz
 20 gün. işde bir_ay bir buçuğ_ay ħayırlıśınna orda da yapığ yapcēmizi. gētdig
 arafata çığdığ. arafat dānda da bi gece yaTdığ, iki gece yaTdığ. hindikinner
 peg yatmiyā. yaTdığ, kalğdığ arafat dāndan geldig, üŗ gün ŗeydan daŗladığ.
 iki kere de ŗmre yapığ. ŗeytandan geldigden ŗōra yapıyāz ŗmre. ehram
 geyersiñ. bütūn_abdaśı alırıśıñ, ihramı kiyersiñ ğedersiñ, yedi kere
 25 tāf_edersiñ. undan ŗōra yedi kere sefa merveye ğoŗārśıñ ğoŗa, ğoŗa. bordan

işde bayāca ırağ. yedi kere de sefa merveyi gezersin. undan sōra gelirsin
 hōle şaçin bi telini hōle hōle kesersin hācı olcēnde. hōle bismillāhu, allāhu
 ekber. kesdinde gine tegrar banyoya undan sōra hācı olursun. bayram üç
 30 gün. üç gün şeytan daşlecēn, üç gün. ilg_eveli getdinde bayram gün, ilg
 bayram gün orda ğurbaniñ kesildinde şeytanını daşleyān. eveli daş sōnura
 baş, en sōnura şaç ... öle hācı oluyōn. eveli daş, şeytan daşleyān, undan sōra
 baş, undan sōra şaç. şaş sōn. hācı olmuş oluyōn ğāri. unu kesdinde hācı
 olmuş oluyōn. ertesi ün biyom teg şeytan daşleyān, bayram gün ğoca
 şeytanı daşleyān. duTdurcēsin, unu duTduramazsañ yeniden atceñ, yedi
 35 kere taş atceñ. bismillāhu, allāhu ekber. hōle duTdurumazsañ yeniden
 atceñ. fazla ğatōgoceñ cebine. undan sōra ertesi gün ikinciye getceñ. eveli
 ğoca şeytanı daşleceñ yedi kere. eveli ortanca şeytanı daşlēceñ. yedi daş
 atceñ. undan sōra güccüg şeytanı... yedi taş atceñ. undan sōra güccüg
 şeytanı yedi daş atceñ, dōncēn. emme nāl ğediyān biliyañ mi bōle dayanarağ
 40 insandan. bi dalğalandında bordē insanı ti nerde buluyōñ? bōle ğolunu
 şaldıñ mı birbirini ğaybedersin ğāri. u ğadar.

Derleme yeri :Mursal Köyü
 Anlatan :İzzet ŞENTÜRK, 87 yaşında, cahil
 Konu :Değişik Konularda Sohbet
 Metin nu. : 73

- 5 allahîñ emri, peygamberimiziñ gavli selati sünneti üzerine, imām-ı azam efendiniñ üsdadına göre mēmed ğızı dududan dōma, müzaffer_olu zelihadan dōma. hālallige aldıñ, ğabıl_eTdiñ mi? ölüncē ğadar varlıgda, yoğluğda, hāsdalıgda, śalıgda bağmağ şartiyle hālallige gine ğabıl_eTdiñ mi?
- eTdim.
- sen de bu şekilde eşine vardıñ mı ?
- vardım.
- 10 bismillahirrahmanirrahim. allahümme.... le ilahe illallah mahammeden rasüllullah.
- 15 izmiTde yaptım. ilg sevkietim anğara elmadağı. anğara elmadağında iki ay ğaldım elmadağında. iki ay içersinde bordan ğederke elli bir kiloydum, oreya vardımda atmış dört kilo oldum. hāva śoğuğ. ğar var nisan_ayında elmadağında. yalnız bölüg ğomtani muhiTdin tanyel_isminde bi bölüg ğomtani vardı, ašteymen. anadıñ mı? u bizi hālğa yapdı, asgeri. ğıśa künye oğucēsiñiz dedi bize, hepiciñimize, ordeki asgere. urfadan birisi ğığdı. u da oğudu. una da olmadı dedi. śimdi ben kendi kendime “antalyanıñ elmalı ğazaśınıñ mursal köyünden salih_olu izzet śentürg üçcüz ğırg dōlu buyur ğomtanim.” dē. kendi kendime geride ğıśa geride künye oğudum ben. śimdi
- 20 bölüg ğomtani benim sesimi orda duymuş orte yerde asgerleriñ araśında. orda bi ses var dedi. kim u dedi. ben de ğorğdum. sindim_orda. sinince bağ varıśam döveriñ dedi. kimse ğığsıñ dedi bene. gine sesdenmedim ben. üçüncü sefer ğığdım. arğadaşlar dedi ki: arğadaş seniñ yüzünden biz dayağ mı yēcez yōv. ğığ hōraya yāv, dediler bōle. śimdi sōleriz seni biz dediler.
- 25 nise ben de ğığdım. bi elbisen var amma çekediñ ğolları barmağlāmıñ_ucunda, borda pantolon tozluğlāñ_üsdüne dōkiliyā

potiniñ_üsdüne ğadar, u ŧekildeyiz. boyum güçcüg_oldünden elbise böyüg.
 faŧŧağ fuŧŧağ, faŧŧağ fuŧŧağ, faŧŧağ fuŧŧağ vardım. tağ bi selam verdim.
 antalyanıñ elmalı ğazaŧınıñ murŧal köyünden salih ölu izzeT ŧentürg, üçcüz
 30 kırg dömlu, buyur ŧomtanım dedim. “āfferiñ” dedi. “ğördüñüz mü? dedi”
 ufağ boylu adamı dedi. hiç farğ_etmediñiz kiŧiyi dedi. naŧıl künye okiyoru
 dedi. böle sesli, böle oğucēsiñiz iŧde dedi. u zaman ŧindi çavuşlā, onbaŧılā
 yemekhaneye yemege, mutfā ğedilceg_olur. izzet ŧentürg “buyur
 ŧomtanım”. gel bağalım, bi kıŧa künye oğu. bi kıŧa künye....geçiyāz.
 35 asgerliñ böyle iki ayı geÇdi hiç talim, terbiye, selam, ŧabaĥ yapmadan. ŧindi
 bubam rāhmetlig ben asgerden biñ doğuz yüz kırg yedide geldim. asgerden
 yeñi geldim. ya bi ĥafdalığ veyahud on ğünnügüm. amcamıla borabā ava
 ğediyorlar. bi davŧana on, on_iki tüfeg ŧığıyallar. en soñunda vuruyallar.
 vurduğlarında amcam dē ben ĥurdum, bubam dē ben ĥurdum dediğodu
 40 ediyallā aralarında. ondan ŧöra biyom amcam diyō ki sen ĥurŧañ ne olceg,
 ben ĥurŧam ne olceg. sen her vağıt ĥuruyōduñ ben yēcem bunu diyā.
 tamam_abe, ğötür hadi. bi bağıyō ğapsın ğarğısı düŧmüŧ. esgi tüveglere
 ğapsin ğonurdu, ŧığılırdıñ. ŧindikinnē gibi otomatig deyil. nēse ordan bi
 tepē çığıyō, ordan ünneyō. ğonŧulardan birisi duyuyō. anama ĥaber veriyō.
 45 anam meydana çığıyō. anam bene ğapsin ğorğısını verdi, ŧırtıma bi de tüveg
 vēdi. kağdığ_ava ğetdig, vādığ av mevkine. orada bubam bağ dedi sen
 davŧan_avi avlamadıñ. davŧan_izi bilmezsiñ. ŧu ŧekilde olan çift_izler
 davŧanıñ_izi. ŧu teg sıralama dilkiniñ_izi dedi. una ğöre hareket etcēsiñ.
 tamam ğetdig, hōle bi yerde davŧan_izi bulduğ. iŧde davŧan_izi dedig.
 50 bubam ize düŧdü. sen ĥoreya dikel. ben dikeldim, tepeye ğediyō. davŧan
 yañı baŧımdan ğeçmiŧ, ğörmemiŧiñ. undan ŧora davŧan ğaçmiŧ ulan dedi,
 bubam. biraz öteye ğetdig. bi ācıñ_altına yatmiŧ davŧan. bi tünnedi. bi
 ŧığdım. ğediyā. bi dā ŧığdım, gene ğediyā. acığ soñra vādım, davŧan yine
 yatıyā. bi dā kağdım. iki dā ŧığdım. undan ŧöra var dizime ğadar. geçi
 55 çobannāñ geçileri var. çobannāñ geçileri yayılmā ğetdinde yol yapmiŧ
 ormanıñ_arasında. ormanıñ_arasından ğederken yol yapmiŧ geçi. yola
 düŧmüŧ, davŧan ğediyā. yatan çobannar āmaT mēmeT birbirlēne ünnediler.
 ula davŧana bağ, davŧana dedi. ben de duyuyōñ ğāri, ses geliyā bene. unnañ

sesi bene geliyā. neşe ordan davşana baĝ baĝ deyince ben hemen bi baĝdım,
 60 davşanı gördüm ben. davşan dönüyā, yañıma geliyā. bi şıĝdım, hūramadım.
 bi dā şıĝdım, ğene hūramadım. on tüveg şıĝdım, davşana hūramadım. undan
 sōra davşan tūnedi, bubamdan tarafa ğetdi. bubam tepede begliyā. bi de
 köpeg var yañında köpeg de hāp demiyā hiç. eveli avā ğedibatan köpeg,
 davşana ğetibatan köpeg hiç sesdenmiyā. ondan sōra tam bubamıñyaña
 65 davşan yaĝlaşdı şeye şaşma şıĝma mevkine. vardı, davşan çömeldi bubama
 ğarşı. bubam bi şıĝdı. oreya bi duman oldu. sanki yangın var orda.
 şeyi tdim ben. vardım ne davşanızi vāri, ne yüzü vār ne de bi sēsi var.
 hiçbi şeyi yoĝ. şaşmalar ğarı sermiş, ğeşmiş. allah allah dedim ben. buva
 dedim borda davşanızi yoĝ dedim. yalız şaşmanızi var. davşanızi
 70 yoĝ. buvam geldi hōle bi baĝdı tamam ōlum, hadi yörü dedi. avdan
 vazgeşdim ben dedi bubam. indig geldig boreya, tüvegleri yıķadıĝ,
 temizledig, hārbıları doldurduĝ. şabaħla erken hāzırlañ dedi. böyün ğar
 yāceg dedi bubam. şabāla bi ħalĝdım, bi ğarış daħa ğar yāmiş. bene bi
 ünnedi buvam. ħalĝdım ben hemen keydim çarī, çorabı. haydi ava. bora
 75 hemen etege çıķıvēdim. bi şıĝdım, biri ya tdi. az üs yaña çıĝdım bi dā, bi
 dā derken doķuz dene davşan hūrdum bi hūrmada. u günde doķuz davşan
 hūrduĝ. bi gün eveli on tüveg şıĝdıĝ, bi davşanı hūramadım. ertesini gün
 doķuz tüveg şıĝdıĝ, doķuz davşan hūrdum.
 şindi esgi tarihi bu ğaragöl ğuriymiş, şindiki gibi bu ğaragöl ğuriymiş.
 80 ğışlaya bordan gelir ğedermiş. bi yol vardır orda ğırıntı yolu diye esgi yol u
 yolda borda pazar ğurulurmuş şehir odlūndan, geliller ğedellermiş. undan
 sōra u tepeniñ arķasında cirit oynamaĝ için atlarla... o zaman
 cirit oynamaĝ için yer çevirmişler tepeniñ arķasında. u tepeniñ arķasında
 cirit çevirirken hızır aleyhisselam geliyā. selamın aleykim diyir
 85 ciritcilere. unnar da selamı almiyır. ulen kırg dene atlısınız emme diyā
 kırkınız da birden ğabire ğonulurşunuz bē diya. orda kırglar mezerli vardır
 şindi. kırg kişiniñ mezeri bi yeredir. bōle çizilidir hepisi.
 ilg ğayıtsız yuvada omudum, ğayıtsız bi sene. ondan sōra bubam rāmetlig
 finikeye gönderdi beni, finikeye. bi ata bindirdi, götürdü orda bi aķırabanıñ
 90 yañına goydu. orda oķula ğayde t diler beni finikede. finikede de anamıñ
 aķırabaları vardıñ orda. unnāñ yañda yaşadım. undan sōra ikinci sınıfa

geşdim birincilikle ben. ikinci sınıfa geşdimde elmaliya çığdığ. elmalda ömer paşa oğuluna ğaydolduğ. oreya girdim. orda bi hânım öretmendi. ğocası topçu yüzbaşısı. şindi asgerler ateş ediyallar bölē şē atışı tüfegle

95 ateş ederlerken asgeriñ birisi bu ğaravana, ğaravana dediler, hûramadı hedefi. talebeye sıđdırıñ bađām bi dedi öretmen, hânım öretmen. yüzbaşı çardı: gel lan talebe boreya. ismin ney? ızzeT şentürg. gel ızzeT. yap bağalım. çavışa dedi ki: adamı eyi desdeglē, eyi şıķı dut. yargınımndan bağdırıyallar. bi ateş eTdim. şādan doğuz dediler, bi dā ateş eTdim şādan

100 yedi dediler. afferim dedi yüzbaşı. bi dā ateş eTdig on iki. asgeri getirdi çiyne çiynevēdi orda yüzbaşı. bi çocuğ ğadar olamadıñız ulan siz dedi. ben sizi bu ğadar yetişdiriyāñ dedi, bi çocuğ, talebe ğadar olamadıñız dedi işde. bubam deveçmiş. mermi çekermiş devēle. dedem bedel duTmuş. dedemiñ beş dene ölu varmış. añlaşıldı mı? beş ölandan üçü çanađđalede ğaliyō.

105 bayram, üseyn, ızzeT. üçü çanađđalede. ikisi geliyō. amcamıñ bu sol ğolunun şu baldırda şorda u ğalın damarda ğurşun vardır. bi de şu ğolunuñ şiş yerde. dā hōrdadır, hōrda ğurşun oynar ileri geri. amcamıñ ğurşunu oynar. dā ordan amcamıñ böyle oynarқан biz bubam tabi birēz pratig, seferberligde. u zaman dedem bedel duTmuş buvamı deveci yapmış. deveci

110 yapınca mermi çekiyollā. burdurun öte yañdeki geçiborlu... geçiborlunuñ öte yañda ğöl var dinarla ikisiniñ arasında. u gölleriniñ öte yañda boşluğlar, dereleler var ufađ, ufađ söđütlē vā. u söđütlēñ arasında yatmışmış. şindi ben ollarını ğörünce bubamıñ asgerlig yapdı yeller hâtırama geldi. bubam bollarda asgerlig yapmış dedim ben. yunannıları ordan dumlupınardan döđgüglendē bubamgil yañudiniñ birisi bi eline türğ bayrānı almış, bi eline de yunan bayrānı almış. yunannıları ğördü mü “yaşasıñ yunan” dērmış. türkü ğördü mü “yaşasın türkō” dērmış. bölē bubam rasgelince mälleniñ arasında yañudiye bi süngü sapleyō, çine çineviyō, öldürüyō yañudiyi. anadıñ mı? sen hindi bi türğ yani bi elinde türğ bayrā bi elinde yahudi bayrā bölē birini ğörüp alķışleP birini ğörüp alķışlamā. ula ğahPa çocū bilmem nētsiñ filan de süğüyü soķup öldürüyō

120 buvam. bunnarı añnadırdı bize zamanında o zumannar.

Derleme yeri :İslamlar Köyü
 Anlatan :Hasan AKTAŞ, 78 yaşında, ilkokul 4
 Konu :Köyün Kuruluşu, Askerlik Hatıraları
 Metin nu. : 74

- 5 ben elmalı islamlar köyünden. yalnız benim bi köyüm dā var. ğaş, kelemiş, patara. burda ilg doğuşumuz elmalı islamlar köyündeñiz. añnadabiliyā miñ? buraşı göçebe oldūndan oreya yazın bureya gelillerimiş, ğışın oreya göçellerimiş. añnadabiliyār miñ? şindi biz orda yazın bora gelirdig, undan şörecim köy ārī burdan elmalдан islamlar köyünden ayrıldığ, gelemiş geçdig. undan şōra bureya yazlamaya gelenner gelir, ğalannar ğalır. bu köy dā ğaş islamlarla eśas muhtarlığ ğaş islamlarımış. undan şōracım buraya islamlar ayrılmış otuz altıda. undan şōracım bu ğaş islamlar dörde bölünmüş. birisi “epiçe köyü”, “gelemiş köyü” var, “üzengüme” var. bi de buraşı var. dörT köge bölünmüş. böyümüş yani böyümüş. biz biñ doğuz yüz atmış ikide köy olduğ patara gelemişe.
- 10 yaşımız yetmiş yediye vardı. oğumam yazmam dördüncü sınıfdan çığdım. islamlar köyünde, şu oğulda oğudum ben. bu oğulda dörtden çığdım. beşe de keşge beşi de alśağ da diPlama alśağ eyiymiş. alamadığ unu da. undan şōracım asgere getdig. asgerde koreya ayrıldığ. ilg önce isdanbul selimiyē getdim. birinci ordu, on beşinci ğolordu, sekizinci tümen, elli üç piyada alayı, on birinci bölüg erlerinden felen ölu felen. antalyalıyıñ. buyruñ ğomutanım. asgere biz burdan koreye getdig. biz koro birliñe şeÇdiler. ben isdanbul selimiyede on birinci bölügdeydim. bir ay olmadı, geleli hemmen bizi ğora birliñe şeşdiler. undan şōracım orda altı ay isdanbul selimiyede durduğ, talim yapıdığ. undan şōracım şeye geldig izmir seferhiśara geldig. ordan on iki haziranda gemiye bindig. bir ay gemi sürdü. bir ayda gördüg. yirmi doğuz günde gördüg ğorayı firar etmedig bulduğ zindanı deyōru. ē mi?
- 15
- 20
- 25 ğora dağlarınıñ yalğın daşları
 anam üsdümüzde ğediyor ecel ğuşları

niçe şeyit verdig din ğardaşları
diyō.

30 ğora dağlarında ğazardığ mevzi
 bir ĥavan geldi de gōtürdü bizi
 gel ğardaş gezelim ğora dağlarını
 Satan ben olmuşum yaralı geyig
 ğora dağlarında kar bölüg bölüg
 vatandan ayrıldım ciyerim delig delig
35 gel ğardaş gezelim ğore dağlarını dedig

ATATÜRK

 türkü ölümdēn odur ğurtarān
 odur yeniden türglüğü ğurān
 ğurduđu ordū düşmanı ğovdū
40 ulusu, yurdu odur ğurtarān
 onuñ ereyi, yüce yüreyi
 türklüğe vatan
 bu memleketi canıyla etmişdir
 bize armağan.
45 bizi yücelten atamızsıñ sen
 yörüyür izinden
 ülkün böyüsüñ, türklüg böyüsüñ
 sen atamızsıñ ēy yüce başğan

50 bayrağım, bayrağım
 selam bayrağım şaña
 biñ canım ğurban şañ
 atam! her zaman seniñ izindeyiz
 atam! dünyalar durduğca seniñ adını anacağız

55 ğoreye vardığ. ğorenin puşani ilimanına vardığ. puşan şeyrinden ilimanına
 durduğ. undan sōracım üş gün orda ğaldığ. undan soñracım bi gece yola
 getdig. hiş ğaranķılığda ışığ yōğ. bi şē yoğ. dōrudan dōrya cepēye. undan
 sōra bonkerleri ğazmaya başladığ. bonker ğazdığ. iki ğazdığ. topları
 yelleşdirdig. mevzileri aldığ. allahıñ izininne orda bi dürüs bi şē undan

60 sōracım çin_ile kıuzey kıore amerikan birleşmiş milletlere dedi ki: biz dedi
şulh_olacāz dediler. şulh_oldular. biz de geri çekildig allahıñ izininne.
şavaşa girmedig. şulh_olduğ yani.

han nehri ağmām diyōr
etirafımı yıgmām diyōr
65 yüz biñ çayıñız gelse dayı
türg_asgeri kıorgmam diyōr
hiç_olur mu hiç_olur mu?
evlat babayı hūrar mı?

70 yani evlat babayı hūrar mı demeg yani guzey kıore güneye daldı ya, undan
diyoru yani unu.

hiç_olur mu, hiç_olur mu?
evlat babayı hūrar mı?
doğru söyle ğahpa çayıñız dedig
türkler varken kıora siziñ_olur mu

75 dedig be.

çanağgalede, dumlupınarda
ebedilig süren, kıahramanlar_arasından geçiyor siren
çanağgalede ağlamaktan gözlerim kıızarmışdı
oğları büyükken kıaratmışdı kıırmızı bayrağları
80 boyunlar durmıyor gibi
kendi vatanımızda vatansızlar gibiydik

diyō.
bu köy dā kıaş islamlarla eśas muhtarlığ kıaş islamlarımış. undan sōracım
buraya islamlar ayrılmış otuz_altıda. undan sōracım bu kıaş islamlar dörde
85 bölünmüş. birisi “epiçe köyü”, “gelemiş köyü” var, “üzengüme” var. bi de
buraşı var. dörT köge bölünmüş. böyümüş yani böyümüş. biz biñ doқuz yüz
atmış_ikide köy_olduğ patara gelemişe.

-“nā zān geldiñ öyn” dēcesiñ bi de dē mi?

90 -“o zān geldim öyn” dēr u da.
köyüñ ğaba dili deller böleye.

Derleme yeri :İslamlar Köyü
 Anlatan :Eyüp KARAKİTAPOĞLU, 73 yaşında, ilkokul mezunu
 Konu :Köyün Kuruluşu
 Metin nu. :75

şimdi bizim köyümüz, benim dedem bu köyüñ kurucusu. daña öncesini şē yaparsañ benim dedem orta aşyadan çığığdan sōra tabi bu üç beş yüz senede gelinmiş buraya. üç beş sene orda ekiyā, dikiliyārı, hāyvannar_üretiliyārı, yeniliyārı, içiliyārı, hāsaT yapıliyār, bi gademe dā, bi
 5 gademe dā... hāzar deñiziniñ kuzeyinden agdenize şarkıyollar. tabi bunnar araşdıran_inşannar, cayıl_olşalar da hani bi sıcağ_iglim, verimi bol efendime sōleñ şē araşdırarağ kalķana geliyalar. kalķana geldiglerinde orda sayilde güzel yer bulmuşlar kalķanda. kalķanıñ_eśas ğurucusu hāTda kalķanıñ_ılg ğuruluşunda bu kalķanıñ_içinde ğarakitap yurdu diye bi yurd
 10 var. bütün davarları varmış, yani güdüyormuş davarı. demiş ki işde dayı bizim falanca çebiç deñizden şu içiyor demiş. düşünmüş_adam yāv. hāyvan tuzlu şu içmez. demeg ki burada bi tatlı şu var. işde o zamannar şindiki gibi şē yoğ plasdig ğap vesayre yoğ. dā önce bi toprağ deşdi şeyi geçi, onuñ da taşıması zor. sōra bitgisel şēlerden faydalanmışlar. mesela ğabağ şeyi vardır
 15 şu taşımağ_için. onnar şēde darada hafif, taşımada ğolay şey. almış ğabā bu. orda deñizden şu işmiş. hāyvan kendisi de böyle yügseg ğayadan bağıyōmuş. adam tam o noğdayı bulmuş. ğabāñ_āzını kapaTdırıyor hani şu, tatlı şu. mesela aynı ğapta bi duzlu suyla şeyi ğoydün zaman ağırlığ farklı vardır. tuzlu şu dā ağır başar. ben aķaryaķıtçıydım, benzin_istaşyonum alşag da bir
 20 litre mazot şekiz yüz yirmi ğram_ğelir, hāva ısındında sekiz yüz_on ğelir. hāva soğudında sekiz yüz_elli ğrama ğadar çıkarır. o zat tabi suyu bulduğdan sōra kalķanda yerleşim_alanını ğuruyor, kalķanıñ_ılg ğurucularından borada bu ova elmalı ovası deyil de bu çataltepe var. ordan kaşa ğadar, kaşabaya ğadar bi kişiniñ hācı veli dōdu çoğ hükümdar, şey bi
 25 tsan varmış. bizimkiler buraya yaylalamaya çığmaya başlamışlar, elmalı

islamlara. bu adam bunu çekememiş, hazmedememiş. demiş ki bu yürüğü
 hacı gadirölu kendi biraz şey qarışımı bi işanmış. şöle çobannar tabi bunnar
 hep hayvanna geçinen insan. şe yaparken hacı gadirölunun çobanına bizim
 dedemiziñ çobanı burda ovada, dāda, tepede görüşüyollarımız. bi gün demiş
 30 ki o çoban, āniñ çobanı diñnemiş ne gonusuyollar çadırda diye... silelim
 bunu. bu yarın bizim ovaya muşallaT olur, benim yurdumdu veyahuTda
 benim de hağgım var falan filan... bu güze galmañ. güz mevsimi biliyāñ
 şey güz sonbahar güze vāmadan demiş bunu ortalıgdan kaldıralım, silelim
 demiş yani. bunu çoban ya bunnar egmeg bölüşüyıllar peyniri varsa beraber.
 35 şindiki gibi meyve yoğ, dadlı yoğ, şu yoğ, bu yoğ. iki çoban arkağaş iki
 kişiniñ çobanı, geliyō diyō ki arkağaş sen diyō falan amcayı bizim ā bunu
 öldürelim, bunu ortadan kaldıralım, silelim, yoğ edelim bunu diyor. sōra
 bu adam dalamana bir gece develerini yüglüyor, develerini yüglüyor,
 sarıyor. şindikibi gamyon, şe yoğ tabi. gaçıyollar, yoğ oluyor yani kendisini
 40 gurtarmağ için. üş, beş sene dalamana göçüyor. üş dāne dalamana göçüyor.
 diyor ki ben diyor esgiden yayla mevsimi haziranıñ üçünde -bizim baranda
 yaylamız var yoğarda- oraya çıkıyöz. sōra sayıl genelde göçebe biliyōsuz
 isgenderundan mūlaya. mūladan ötede peg yoğ gāri şey. işde ben üş sene
 sōra diyor burdan inirim, siz de aşşādan gelirsñiz, buluşursñuz falan işde.
 45 o arada bu hacı gadirölu denen adam biraz zulumkar bi işanmış, güya ölüm
 fermanı çıkartmış. şimdi mesela eveli yoğ bizde ēli, nerden geldiñ ēli?
 deyindir.- gelmişler üç haziran işde onnar da oradan develeriyle inmiş,
 bunnar da davarlarıyla, şeleriyle fākir insannar. bi gün oturuyollarımız,
 yayladan bora inmişler. köye gelmişler. āşam jandarmalar geliyō,
 50 zapdiyeler. seni diyōlar antalyaya düze sürcez, orada gadınıñ fermanı var.
 onu dinneyecegñ, ölüme götürüyöz dememişler. gıyaben, arkaşından hani
 adamın hiçbi şeyi, ifadesi alınmadan, sormadan, soruşturmadañ, şuçuñ nedir
 denmeden ölüme götürüyollar. varıyā o zamannar atı varmış. ağşam bazı
 inanişlar da var.demiş ki ağırabalarına bizim hayvan demiş hayvan da bi
 55 şeymiş idiş bi hayanmış. “idiş” demeg tohumu olmayan erkek biliyō muşuñ.
 bağıñ demiş yav idiş bizim şeyi kesiyor yani arpayı yiyor mu? yoğ demişler,
 hayvan yemiyor yemi, şamanı. bizim hayvan böyün ağlamaya başladı

demişler, düşünmüşler. benim hayatım tehlikede. gece bi dā bağıyor
 hayat, arpayı yemē başlamış. gözlerinden yaşlar inmiş. çōşlar demiş ben
 60 gadiyle üş beş kelimeciğ konuşursam şēden dönerim. hayat arpayı yemē
 başlamış. allahın izniyle ben dönerim artığ demiş. yalnız yeter ki gadiyle
 iki kelime konuşabileyim. u zamanda demiş ki voyn_eşe demiş biri,
 voyn_eşe demiş. seni öldürecēnde adam ipe aśacānda demiş sōñ iki kelime,
 sōñ_arzuñ nedir, sōñ isdēñ nedir diye soruyollarımış. bu fırsatı kaçırma
 65 vōyn demiş. tamam demiş u da. işde burdan zapdiyeler götürmüş. ağşam
 vāmışlar, kapatmışlar adamı mahsene şeye ġarannıġ bi yere. śabā yakın
 seher yeri hani tan yeri atarken dikeldince yeri raġat görebildi şekilde tan
 yeri atarken idam_ediliyor. zaPdiyeler geliyār, ġalg diyar. ġalg deyince
 belini alamamış adam yani toparlayamamış kendini. bōle ġalgdında asgeriñ
 70 ġoluna yapışivermiş. öleye ġalkamadıñ da nētsiñ adam? desdeg_alceg.
 undan sōra bi patırdı çöküyor. gadiyle u idamlınıñ şuşlunuñ arasında bi
 perde oluyor. perde de indiki gibi bōle ġornezli mornezli deyil yani bi
 ġasır ipine taġılmış soryor ġadı, bāryor: “nōluyor yāv?” diyor. bağıınca
 ġadıya diyō ki ġadıyı ġızdırıP ġadıyla konuşabilmek için. ġadı diyor:
 75 “biraz şe ol, ağzını topla sen.” diyor. ağzını biraz topla diyor. ölüme
 giden adama bōle denmez, acıġ kendi topla diyor. öle deyince ġadı duruyor,
 duruyor. sen yaśadan ġorġma, ondan ġorġma, bundan ġorġma. ölüme
 gediyoñ. hala ġadıya laf sōleyōñ. ben sene daġa çoġ sōleceg lafım var
 benim diyor. öle deyince ġadı şusuyor. zaPdiyelere diyor ki açıñ bakeñ şu
 80 perdeyi diyor, ne biçim bu adam bōle? bu memleġatı ġırmış, geġirmiş. tabi
 öteki adam eyice doldurmuş. bi bağıyor ihram, ġuşaġ, ayānda bi śarıġ,
 śarıñ_uclu delinmiş. barmaġ çıġıpduru. rezil, sefil adam. ondan sōra ben
 oreyi şe yapamıyorum. ya benden ġorġmaz mıśiñ demiş ġadı? ben senden,
 hele senin gibi bi insandan hiş ġorġmam demiş. ġadıyı biraz dā
 85 tahriġ_etmiş. ne demeg isdiyorsuñ sen ya? demiş. sōlecene sōle, seni
 götürüyorum ipe_demiş. ben zaten ipe gedicēmi biliyorum; faġaT bene dā
 fazla zulüm_etme. biraz dā terbiyeni daġın demiş ġadıya. u zaman sormuş:
 ne demeg isdiyorsuñ sen? sen ġorġulucaġ bi insan olsaydın, zulümkar, aslı
 bozuġ, cibiliyeti bozuġ, -“cibillet demeg sūlale, śoy”- cibilletsiz bi

- 90 insan_olşaydıñ demiş bu mevki sene nasiP_olmazdı demiş. demeg ki sen bu mevkiye layiksiñ. ğanın, sóyun, sópun buna müsayidmiş. sen burā ğadar gelmişñ. senden ben hiş qorğmam, yeter beni aś gayri demiş. o zaman ğadı düşünmüş, düşünmüş. ğadı da duygulanmış tabi. bu mevki şaña nasiP_olmazdı, bu ilahi güç şaña boreyi vermezdi falan deyince añnat bakeñ
- 95 buba diyor, otur diyoru. zaPdiyeler bu adamı oturTmamışlar. çıkın diye bāriyor zaPdiyelere. sandalyē oturdūnda, adam oturdūnda o beli arızalıya bi sandelye dā varmı, onu da verdirmiş. boba dayañ bakem. hāşır sandalyesinden minder varmış ğadının. unu da vermiş. bi ğolunuñ_altına ğoy. añaTdırmış, sormuş. nedir olay efendim? añnat bakēñ olayı. işde ğadı
- 100 efendi biz demiş üş beş çoban bi yaña. cahilim ben demiş. işde dedem var, dedemiñ dedesi, u dedemiñ dedesi, u dedemiñ dedesi, u dedemiñ dedesi adam barmaña şaymış on, on_ikiye ğadar çıkarmış seceresini. secere biliyōn soy_acı demeg, soy demeg. işde ben şuyun demiş yedinci şeyi gösdermiş. ondan sōra şē yapmış boba sen cahil deyilsñ, bi qara kitapśñ
- 105 sen demiş. bi hazinesiñ demiş. senin gibi insana bu memlekete ihtiyacı var. bu adam_üzerinde bilgi toplamış. sōra fermaneyi affetmiş sen demiş bi ğara kitapśñ bi demiş. cahil deyilsñ. ğadı diyor bu adamıñ şeyine şādetine itibar yap. hani şādetine itibarla. şādet onun deyimi yani... gösderdi yerleri hüccet_edeceğsiñiz demiş. hüccet demeg veli hindi esgi bubalarımız vardı
- 110 delerdi ya benim hüccet var ā dellerdi. işde gelmişler buralara onun şeyine itibar_ederak hüccet_etmişler, yerleşmişler.

Derleme yeri :İslamlar Köyü

Anlatan :Mustafa KARA, 58 yaşında, ilkokul mezunu

Konu :Siyaset Hakkında

Metin nu. :76

ilkoğul mezunuyum. řu oğuldan mezun oldum, esgi oğuldan, řu gördüñesgi yapımı. köylünün kendi yapmış oldü oğuldan mezun oldum. başga da diplomam yoğdur; ama hâyaT diplomam çoğdur. asgere getdig, asgerden geldi, ev, yuva duTduğ, bi ġāve açdığ. ġāvecilig yapıdığ. köyde ġumar tutğunu arkadaşlar vardı. ġumarhānecilig yapıdığ, işletmecilig yapıdığ. ġumarāneyi çoğ başallardı, gelillerdi, hārac isdēllerdi. biz de hāraçları verirdig, bazı vermezdig. vermedig miydig şurdan iki ağçaydan ġarağoldan bi rütbeli gelirdi. kapat ġāveyi derdi, bi hāfda kapatlılardı. avantayı verdiñ midi açalardı. ūraşdığ yani, ġayri meşru bir yerde yani. yani onar da tam sıkı řeye bağmazlar yani. onnar da şuralları uygulamazlardı. biz parayı verirdig, şalallardı. vermezseñ bi hāfda kapatlılardı. varıśıñ bi hāfda sōra arkadaş ben sene řu ġadağ para vereñ dediñ miydi şāğ diye açalardı. bu da şanunşuz işidi. zaten biziki şanunşuz, onnar da şanunnarı çinemişler. el altından bi şēler yapmışlar, avanta yemişler. artığ kimlerle yedilerse. belki de yukardağı merkeziñ hāberi yoğ. bunnar yaşandı, yaşanmadı deyil. hani deller ya hani tabir-i caizse kime şikayet edecēñ, hani bilmem ni yapmışlar da kime şikayet edeceñ deller ya bölē. ondan sōra bitağım asgerden geldig, siyasetle ūraşdığ. o zaman dev-sol, dev-genç kūltūr ve dayanışma dernēniñ yöneticiliğ yapıdım burda üç yıl. dernēmiziñ yüz beş tane üyesi varıdı. on iki eylūl oldu, kūltūr ve dayanışma derneniñ başında ben ġaldım. on iki eylūl öncesinde asgerden geldim. yirmi dōrT, yirmi ūş yaşlarında bi gencidim, geldim. bir köylü deliğannısı, fazla uyanığ deyildim. bazı şeyleri asgerde lise mezunu arkadaşlarım vardı. bunnardan örendim. sōyulanı, sōmūrūleni, kimiñ sōmūrdūnū, kime çalışdımızı, emperyalizmiñ ne oldūnu, řapitalizmiñ ne oldūnu, burjuvazi

kesiminiñ ne oldunu hani bir yerde yani proröteryaniñ devamlı soyuldunu
örendim. tabi örendigce bi de ülkemizde din, iman kavramı vardı mesela.
bizi o zaman solcu gözüyle, solcu delerdi. devrimci bir adamıñ şā, solu
olmaz. devrimciniñ şā, solu olmaz. her inanÇdan devrimci olabilir. ama
30 bunu bizim halkımıza dediler ki “devrimciler solcudur, dinsizdir” dediler.
ben bunu köyde, köyde o zaman mekteP, medrees görmeyen bi adam olārağ
ben bunuñ kavramına varmışıñ. amarıkaya karşı göyabilmeniñ bilincine
varmışıñ. hale ülkemiz daħa uyanmamış, hale insannarımız uyanmamış.
hani dinile, imanıla, ırkıla, cinsile uğraşıyollar. bu ülkeyi ğuran insannar
35 türg, kürt, alevi, bilmem ermeni diye mi ğurmuş. bütün insannar bir olmuş
vatani ğurtarmışlar. bu cumhuriyetiñ temel değerlerini ğurmuşlar. burda, bu
ülkede dinine, imanına, ırkına, cinsine itiraz eden yoğ. elbet ben de örf ve
adetlerime göre baryamını, seyranımı kutleP geçiyarıñ. her dinde alevi
kendince ğutlamalı, ermeni kendince kıtlamalı, kürt kendince kıtlamalı.
40 herkeS inandır. herkeS özgürce dinini, ibadetini, örf ve adetini
kıtlayabilmelidir yani benim görüşüm bu. ĥā ondan sōra bizim
arkadaşlarımız. vardı oğulda oğuyan ortadoğtu tegniğ üniversitesinde
oğuyan hala patarada şu anda gene işletmeci muzaffer otlu. oraniñ
muħtarınıñ gardeşi de benim de dayı ölüm oluyō. hüseyin ağkaya vardı,
45 ibrahim şahraman vardı. bunnar oğurlarşan biz de bunnar oğuyoru diye
ğüveniyordüğ yani gene de ğüvenirim. çünkü oğuyan bi işandan kötülüğ
gelmez. en azından aydındır, ileriye görür. ülkeniñ gelmişini, geçmişini,
dünyaniñ ne oldunu en azından bilir. biz bunnarı şe yapıdğ. ben burda
“ıcarlı insannar” dē biz şu oğulda piyes oynaTdığ. ben de ğoca ğarı rolüne
50 girdim. “dilderane ĥanım” diye böle elimde dengereg eğirdim böle. burda
bu piyesi oynadığ, ağçayda oynadığ. undan sōra ğiTdığ, ağcēniř köyü vardır
şu yakınımızda. ağcēniř köyünde de oynadığ. yalnız ğilevi köyüne
geçerken elmalınıñ öbür tarafında antalya yolu üzerinde ora işde o zaman
paşalar yani asgeriye bizi bu piyesi oynamaşıñ diye bizi engellediler,
55 elmalıdan ileri şalmadılar. oynatdırmadılar o köyde ğilevği köyünde hani. o
ğilevi köyünde bize bunu oynatdırmadılar amcam. çünkü ĥalğ belli. çoğ
şükür köyü muħtarı vardı, benim amcölum bilal şu anda ğumucada. benim

60 gızım vardı “ruşen hânım”, eyüp dönmez şu anda o da kaç ova beldesinde duruyō. ora yerleşdi. ondan sōra yeğenim vardı ömer öndoğan “kepir ā”, ben kepir ānıñ_eşi oluyorum. kepir ānıñ götünde çāşırı vardı. onuñ belinde dıram ğuşā artığ esgi ğuşağlardan. қаFasında ośmannıca şēleri vardı. hani “ıcarlı insannarı” oynadığ. ħalkı aydınatabilme şeyinde devamlı öncüydüğ. ve bizim_öncülümüzü burda bu pašalar engelledi. on_iki eylülde_önce biz anośon ekiyōdüğ, o zaman adalet partesi demirel igtidarda. anaśonnarımız

65 alınmıyor. biz bu anaśonu alabilmek_ için elmaldaki kültür-dayanışma dernēn_üyeleri, islamlar köyünüñ,bizim köyümüzüñ kültür e dayanışma derne, aқçayıñ kırtuluş dernēniñ, civar köylerdeki ileriye gören insannarı topladığ arkadaşlarımızı. elmalı emniyetinden izin_aldığ, ğaymaқamdan izin_aldığ, antalya emniyetinden izin_aldığ anośon mitingi düzennedig

70 burada. e şu andaķı emmaldaķı terminal o zaman yeni yapıliyōdu. ve o terminalıñ_ içine biz anośonnarımızı yürüyüş yapıdığ elmalda. elmalınıñ ħalkı biz anośon_alınıñ diye cumuriyet meydanından başladığ, “anośon_alınıñ” pankartlarımız aşıdığ; ama biñ, iki biñ kiři olduğ bütün köylü ğatıldı. biz de yani iyiydig yani orda tam bi tabanımız vardı u

75 bölgede. oluřdurabiliyōdüğ yani. bu dereköy ħalkı, elmalınıñ baz zengin kesiminiñ veyaTda adalet partili yañnı insannar bunnar demirele ğarşı yürüyō diye... ulan demirel senin bubañ_ōlu mı, ğarnını mı doyuracağ? ben egmeg param_ için ūraşıyōm yā. allah_ aşķına yāv. işde o zenginner bazı köpegleri vardı. tepiTledi köpeglerini işde böle bunnar demirele ğarşı

80 yürüyō dedinde inandırıydı ħalkı. bunnar dinsizdi, imanısızdı gibi bizi. halbiki ben kendim de üş sene asgere ğetmeden ğuran ğursunda oқudum. ölüyü yıķayabileceg, defnedebileceg, bu camide ezan oқumuş, müezzing yapmış_ adamım. ben de biliyorum ama yāv ben ille dinciyim diye böle eli boynunda böle yetim gibi, köle gibi durēn mi? biz bunnarıñ mücadelesini

85 yapıdığ yani bizim burda.

Derleme yeri :İslamlar Köyü

Anlatan :Neriman KARA, 55 yaşında, ilkokul mezunu

Konu :Yemekler

Metin nu. :77

- şabahtan öne iki tane tavıglarımızı temizledig. köy tavīmızı kesdig,
temizledig. ayrı tencereye göyduğ oraya, bişiyarı. söğüç, haşlanıyarı. şuyu
ğaTdıg. tenciremize yeterince, duzunu göyduğ, gaynaTdıg eyice, bişirdig
şuyu. undan sōra ununu getirdig, elediğ_unu. birimiz ğarışdırdıg, ununu
5 azar_azar, eke eke böle bu hale getirdig. işde böle bişiyā. hafif_ateşde böle
bişiyarız. bişe, bişe, bişe eyice bişerke bu tepsiye dögdümüz de loğum topā
gibi olur. kaldırdımızda hiş yapışmaz ne bıçāna ne ğaşıña. soğumaya başladı
mı sinilere dökeriñ, tePsilere. undan sōra çorbamıza geliriz. unumuzu
ğavırırız. undan sōra şuyu gene çorbanıñ şuyunu goyarız tencireye
10 ğavırdımız_unu, yāla ğavırdımız_unu goyarız içine. ğarışdırı, ğarışdırı,
çorba. u da çorbaşı. undan sōra tavıg şuyunu ğatarız, bişdigden sōra
tavıglarımızı ince ince etlerini de hafif hafif dideriz, ufaldırız. undan sōra
bişdigden sōra tavıglarımızı ğatarız, indirecēmizde tavıñ_etini şuyunu önce
çorbayı yaparğa ğatarız. çorba haline getiriz. tam bişiririz. tam kıvamına
15 geldinde un çorbaşı gibi aynı un çorbaşı olur. tereyā ğatarız tavaya. tereyāni
ğavırırız, üsdüne ğırmızı büber ğatarız. dökeriz daħa ğaynarğa, bişirke.
undan sōra biraz dā öle ğaynadır, bişiri. ğarışdırız yağınna, duzunna,
büberinne. Servisini, ħamırımızı keseriz topağ topağ öle loğum şeglinde.
ğoyarız bi tePsiye ortaya. herkeSe kaselere keselere ayrı ayrı tabağlara
20 çorbayı ğoyarız. çorbanıñ_çine u loğum topā gibi kesdimiz
ħamırlardan_alıllar, ğoyar. isdedi şekil limon sıkırız bolca öle yēriz.
höşmerimi ğaymağdan yaparız. ğaymā tavaya ğoyarız, ocā ğoyarız. bayā
ğızardırız. undan sōra unu ğoyarız un ğatarız. unu ğavırız, ğavırız,
ğavıraşıya ğıpgırmızı olur. undan sōra şekerli ğaba ğuru şu ederiz. şekerli
25 şuyu ğatarız_üsdünden. ğarışdırıķa, ğarışdırıķa tam helva şeglinde olur u da.
helva gibi höşmerim deriz. öle yēriz. dadlı, dadlı olur. keşkēn ğazanına önce

biraz çiçegyā dökeriz altına yapışmaşıñ diye ğazana. undan sōra śuyu dolduriz ne ğadā yapacaśaĝ mesela. buna yapacāśaĝ yarıya ğadar śuyu dolduriz.

- 30 keşgeĝimiz vādır, ĥazır alıriz būdayı hazırlanmış. yıķāriz eyice. unu da ğatarız_ıçine, duz ğatarız śuyuna. bişer bōle bu gibi bayā, bu araPaşımıñ ĥamırı gibi. bişer, bişer hafif_ateşde. altına gene tenike ğoyarız dibi dutmaşıñ diye biraz kül_atarız üsdüne. ğaynarķa ğarışdırı, ğarışdırı bişiri, bişiri, bişiri tam yeceñhale getirisiñĝıvamı. naşıl_ılderseñ ne çoĝ śulu olur hani. śusuzca keşgeĝ olur. ğatarız tabaĝlara, indiriz_oreya. yaĝı, tereyānı ğavırız ayrı yerde üsdüne dökeriz yēriz. taranayı eti alıriz. etin kemig śuyu, et śuyunu ĥaşlāriz önce. domates bol śuvan... şōle ĝırmızı biberlerden dōrarız bol śuvan, būber. undan sōra önce tarnalīmızı önce ayıTlarız. buĝdayı yıķāriñ, ayıTlarıñ. dermēne yollarız. dermēnde tarnalıĝ üĝünür gelir. undan sōra yāmızı alıriz. işde bayā bi tereyā ğoyarız. biraz çiçegyā ğoyarız. şindi doķaniyar diye çoĝca evelķibi ğaymaĝ, her şe ğatamıyarız. undan sōra būberi hepisini dolduriñ tencere bōle bi tencireye bōle bi ğazan_enjne. yaĝı ğoyarıñ, domadizi ğoyarıñ, śuvanı, būberi, yeşil būber, ĝırmızı būber mesela daĥa taze. duzunu ğoyarız, bişir, bişir, bişir, bişir, eyice bişiriz. eriyesiye ğadar ğaynadırız. undan sōra būber, ĝırmızı būber, toz būberini ğatarız. ğarışdıriz. biraz śu ğoyarız. biraz śu ğoyarız. śuyu bayā ğaynaTdında, ğaynaTdımızda u üĝüdüP geldimiz tarnalīmızı elēriz. elegden üsdüne ğalanı bu malzemeniñ_ıçine ğoyarız, ğarışdıriz. u tamaniñ_ıçi tazırlanmış_olur. göce gibi dirice ünür dērmende. bi de elēriz getirdimizde.
- 40
- 45
- 50
- 55
- üsdüne ğalan yeri bunuñ_ıçine ğatarız. “tarna miyanesi” deriz biz una. undan sōra dökeriz oreya, sōrabezini yazarız. altına geçen_unu üsdüne dökeriz. unuñ_üsdüne hōle sereriz. soĝumaya ğoyarız unu, soĝur. soĝutmadan yumuruśañ sōñra egşi olur tarna. yōrdumuzu getiriyiz, yōrdula ğarıcāza sōñra. yālı yōrt_olur dadlıca olśuñ diye. yordumuzu ezeriz eyice, kekig ğoyarız, nane ğoyarız_ıçine, dolduriz ĥamır_ilenine. u şeyi bizim ğari yapıdımız miyaneyle un var ya ğarışan tarnaniñ dolduriz ilene. u yōrdula heni ayran yordula ğari ayran_ederiz. kendimiz unu ĥamur yumuru gibi yumururuz. bi torbaya, çuvala ğatarız. en_az en beş ĝün, üş ĥafda. undan

60

şõra çıķarı, sereriz. güneşẽ ufalarız, ufalarız, inceldiriz. eleceg ğalbırdan geçiceg şekilde inceldiri, eleriz. ğalbırdan geçiriz. güne sereriz, biraz dā ğuruTduĝ mu ğatarız torbamıza.

Derleme yeri :Kızılca Köyü

Anlatan :Saniye KOLSUZ, 80 yaşında, cahil

Konu :Sohbet

Metin nu. :78

yerliyiz biz boranıñ. ata bindirdiler, getirdiler benden şōra ata da binilmedi. urba keydirdiler, yüzüme de bi beşşüzlüg dağdılar. kımayı etdiler. ertesi gün āşamla da aldılā, ata bindirdilē, getirdilē, geldilē. hiş döşmedim, çoğ sevellēdi beni. çoğ severdi ğayınna, ğaynata beni. çoğ sevellēdi. ni demişle?

5 “yēni at, yemini kendi aırTdırı demişle. ben kendim birēz beceriğlidim, añneşlidim. gelinnēn, beş dene gelinidig biz. hepimizden fazla beni çoğ sevellēdi ğaynatamgil. ĥaTde çocuğlarımı da çoğ sevellēdi. ben ilg gelinneriydim ben. çocuđlāmı da çoğ sevellēdi. yedi sene barabā güTdüm. sırtımda çocuğ, geçi de güTdüm. ĥarman da dōdüg. ayrıldığdan şōra yapıđđ

10 ğāri unu. ğaynatayla yedi sene durduğ birliğ emme undan şōra “ĥadiñ bām, kendiniz egmeñizi buluñ.” dediler ayrılıvēdiler, hadi zengin olśa zengin_egmēni bōşleveyār mı? işlerse yedirdiler, islemedigden şōra adam ğorucu oldu, kōñtoķadcısı oldu, begcisi oldu. bu ufađ çocuğ bu çocūla yalıñız orađ da biçemeceg. adam tarlada yalıñız orađ nāl bişsin? bitiremez.

15 u bitiremeyince geçdi kōđe toķadcı oldu bağ. bi zenginiñ_ōlu kōde. elmalı dellerdi ĥocaydı, hem zenginidi. vardıñ, vardıñ ama çoğ azdıñ. çobandıñ. malı, maşakatı çođduñ, u zaman çobandıñ. gütmē miñ? eşşeg dā ĥu hōteki kōde eşşegler ğalmış āşamdan. şabalā sürüyōz_uvaya. yayılıyō orda eşşegler āşamıla geliyōllā eve. bunu da bi şeye geTdıdig ĥuvale geçirdıdi ufağ bi

20 yaşında mı bi buçuğ yaşında mıdı bilmiyāñ. ĥavale geçirdi bu, ĥaşda. nēdeñ? āşamdan ğedemedim aramaya. şabala sırtıma şarındım, geçdim. eşşē de canavarlar yemiş. elti vardı eltiyle barabā geçdig. eşşegleri canavar yemiş. biz de yalan_aTdığ ğāri. kekig, mekiğ şarardığ çocuđlarıñ ğarnına. yatāna atardığ. işde öle, öle olur geçderdi eyi olur, geçderdi. hindikibi

25 doğdora mı ğediliyā böyüg ğızın ökü z bi depdi gözünü u daşı hōle

gözünüñ ipliñe hurdu öle. şalıǵcı bi adamcıǵ vardı finikede, u dikiş atıvēdi hǵle. doǵdor yoǵ ki u zaman.

Derleme yeri :Kızılca Köyü
 Anlatan :Bayram CÜCE, 85 yaşında, cahil
 Konu :Hayat Hikayesi
 Metin nu. :79

ğalmiyöz, kışlağ ğaliyöz. ħarmanı evelce sözüm yabana ħayvanna döyorlardı böle çevirme. undan šöra düvene, öküzle düven_eTdiler, undan šöra motorla düven_eTdiler. patoz çığdı, biçer çığdı. hepsi geçiyor yani.

5 polatlı. yā anam, ni bilceñ yāv ? tirene bindig, burdurdan obobošla getdig. ğara tiren yā, takıdığ tuğuduğ her taraf ğapğara yāv. varıšıya ğadar kömür gibi oluyōñ adam šāt_on, on birde burdarda tiren geliyā, tiren geliyā. isdašyona indiler. vardığ, bindig takıdığ tuğuduğ. orda bir_ay ğadar durduğ_asgerligde. ordan eller yaptı asgerlĭ. bizi ordan selimiye verdiler. isdanbol selimiye. ordan tekrar gene polatlıya getdig. asgerde ula arkağaş

10 šorma yā bandoya verdilē poladlıda. çalemeyāñ yā. benim yañımda bi üşçaviş vardıñ. notayı ğaybeTdı mi dūrterdiñ allā rahmet... öldü ölmedjse bilmiyāñ adam. anam_anam bi kürt vardıñ. māmıt gibi bi şeydiñ. bi baš çalādiñ görme. vallayı billayı başı böle en başı yırTdıridiñ vōyn. adam ğatı da. bi verdiler ğırnata. yirmi üş dene, yirmi dört dene mi perdesi ar. ula

15 ğardaşım ben cingen mĭm? bunu niye verdiñiz? cingen bile yapamaz. undan šöra birez_ūraşdığ, ūraşdığ. silifkeli vardıñ, onbaşı vardıñ. hemşeriyiz dedi sen bu işi yapamazsıñ dedi amma çabığ bırağ bunu dedi. alla ırāzı olısuñ. deñizi zati sayilde de görüyöz hep. deñizde durunca, sayilde. segsende ğaldım ben ğışlağ borda. öle doğalı beri finikede vağıdı geçirdig. rāmatlığ

20 çoğ milleT finikeden geliyöz. bi yāmır, bi yāmır, bi yāmır. eşşegleri ħana ğodular. bi avlanda zati u zaman ħan, başğa yerde ħan yoğ. bi da ayķırdcada var. öküzleri süren ğetdi. yayanca gelivēdig. böle öküz bi atleyā arabaniñ_ōñünde, yüzüP geçiyor. böle. adam hindi hōkūmete buluyor, šuna buluyor. herif yaşeyar ğardaşım yā. yayan çarığ, çarığ, çarığ keyāñ bu

25 ayaklar varašıya hōle hōle patleyoru. patladığdan šöra šuya giriyōñ. ortōrpü deller ora, gireriñ šuya. undan šöra u patlangıÇ ğeder, gene keyivē, gene

finike. finikeye in, bi da inivē boraya. sayildedig emme deñiz meñiz
 bilmiyōz. bubam dālan daPban bi yaş, bi buçuğ yaşında ölmüş. valide vadiñ
 bi de bilader vardiñ. unnar çifte gelir, ben de bora gelirdig. bi şığır vardiñ.
 30 şığırı ben gütmeye gederdim. valideyle bilader çif sürerlēdiñ. hindi milled
 yaşeyā, bağiriyā, yaşeyā, bağiriyā yirmi, yimbeş sene göyunculuğ yaptım.
 hiÇ gurt deng gelmedi. ben kırğ dört kiloyla getdig esğariya, asgere. atmış,
 yetmiş kilo hindi. ordan da aynı geldig. yimedig guzuları, şatardıdığ. çor
 35 çocuğ beslerdige. bi deri deperdim yāv. zate bizim olca on beş, yirmi guzu
 olur. amma şırı olan bi, iki, üş garın gatar, iki üş deri yapallādiñ. davarı
 olan dört, beş deri. deriyi bordan alır finikeye darıya mariya verilēdiñ. yēce
 ordan alıllādiñ.

Derleme yeri :Kızılca Köyü
 Anlatan :Hüseyin KARA, 80 yaşında, cahil
 Konu :Kumar Hikayeleri
 Metin nu. :80

5 kırılıç, poker, hepsini yapıyöz. abō, borda ütöldüm, ütöldüm. ĥora direge bi ĥurdum ġırılmadı bora. ortağ ĥorda dōrT dōlüm yer vardı, noĥud egmişimiş ula bu anacīnnı sigdīmin.... şabala bi ġaynadım, bi bağdım, borda her tarafından ġan hōle. gene aynı. altı yüz davarı dāda bırağdığ. üç ay gelmedig. geldig, ġarıyı bi de dōdüg. bārıyora, söğüdñ dibinde neredeydin diye erkeglig vara bi de dōyōm. şindi de çekiyöz ġāri mafat_eTdi. yemē kendimiz bişiriyāz. ula en... ġoca bi ĥayvan var biliyōñ mu ġocamiş şōle ediboturu. u depenner arķada tabi borda bizim ġumar torbaşı var. şoyacağlar. şōle geliyarı. şōle gözüne baķōmuş. şōle yapmış. “.... yetēr”

10 diye bi bārdı birinciye, ikinciye bene gelcege... aferim_ölum dedi, sen ġazandıñ bu tefdişi dedi bene. naşıl ağlına geldi millet ġüliyarı. yaTdığ. atları orda bi ġāve evi var. orda yıķeyöz işde bi ağşam_öldü. ula ġōñüllü bizim teymen vardı ġōñüllü polatlıya ġetceg var mı dēye? hişbi şē tıptırtı yoğ. ben varıñ dedim. ĥazırlañ. ikinci bataryada bi ġatır satılmış anķaraya.

15 ula ġedcemiş. biz de yedeg ĥayvanı gibi şētmişler. bizi de una yardımcı. ikimiz bi ta polatlıya gelcez. ĥazırlandığ, bindig_ata. bize de eyer vermişler. yola düşdüg, ay aydın emme çatır çatır, çatır ġediyādığ.. ġatır ĥuyliymiş namuśsuz, ġederkene çocū aTdırıvēdi. bi yañ çığdı, aTdırıvēdi. anam_anam de bereket terbiyeyi şalmadı. nētceñ ġāri mecubur bindim ben. şabaĥ da

20 oldu biz de vardığ vōy polatlıya. çatır, çatır, çatır seyidereg böle. ula ni niyāñ da ġediyōñ şabaĥa tegli voy atıñ_üsdünde. şabāla varıvēdig. teslim_eTdig. bi yemē yedig ölen, bi yaTdığ ağşamüsdüne ġadar. hadi, tegrar yola çığdığ. kōde en zengin ben vardım ġumar_oynayan. şindi en ġüçcüg ben ġaldım. altı yüz davar vādı kimsede yoķana u oyunu

25 oynayalıdan beri bicez de ġalmadı. tātacıōlu şēde muĥdardına, orda benim

bi arkadaş vardı demireli. şimdi unuñ_yañına maPsāneye getmişler, maPsāne
 arkadaşı olmuşlar. şimdi gelmiş işde maPsānedeye. sen geldiginde ıalğ
 diye get diyemezsiñ ki adam şabāla işine ıalkıP geđiyā. gız varmış, gızını
 ayarlamış. bi gün aldıse. demire yolu yoğ u zaman. dā gırda çobannarda,
 30 ollarda geçi kesdirmişler, bilmem ni. duymuş dā getđini emme ollarda
 geziye geğemiye ğari. gelmiş bizim arkadaş vardı unuñ şeyi ,çobanına, ben,
 sormuş. ula dā ĥu ğāvede duruyō demişler. televizyona bağıyōm ben de
 filime. dedi bene mollōlu geldi. ula seni salih çarıyō dedi. tam da film
 heyecenni biliyeñ mi? açcığ oyalandım ben. az geşce vardım. adam
 35 şüpelenmiş benden. bunuñ şeyi var diye vardım arkadaş böle böle dedi. yoğ
 dedim ben, böle bi şe duymadım. adamı da borda bizim kōde şe yapmış,
 alantirig yapmış. bollara geldi biliyāñ adamı. u bizim ĥāsan vardı bu
 ğāveniñ sahibi unnarla samimi. dedi bene ya bunuñ gızını ğaçırcağ. ya bi şe
 etceg. bi bağdım. bu adam bu gızı elinden_almışlar, bizim ğāvede
 40 oyun_oyneboturu, muĥdariñ ğāvede. bora çığdığım, borda konken
 oyneboturu. bora gelmiş de bizim aşşakı ğāvede, bu da muĥdar. ula amına
 ğōdum bu zōraya sıçan bu döyüs dedi borda da götürceg dedi, bu anacını
 sigđim orda. get, sōle. burda köyü terk_etsiñ dedim ben. u da hazir şētmedi.
 ben ıaFam tam gızdım ğari. vardım, şōle konkeni ıağdırıvēdim. ben seni
 45 taniyōñ dedi. nerden taniyāñ anacını sigđim dedim. yaıaladım. çāt, çāt, çāt
 buralağ arıasına indirdim. bi dā bu kıove gelirseñ dedim ben geberdiriñ
 eşşōlu eşşeg. bi dā gelme dedim. seyideleg... ĥacımuşalara ğadar
 takiP_etceñ seni dedim ben. bi bağdım çi'lı aşıvēdi ğari bi dā da gelmedi.

Derleme yeri :Elmalı İlçesi

Anlatan :Ulvi SAVRAN, 68 yaşında, ilkokul mezunu

Konu :Değişik Konularda Sohbet

Metin nu. :81

elmallıyız, doğuP böyüme elmalıyız. ğızım şindi esgiden beir elmalı tutumlu, temiz ayilelerden ğurulmuşdur. tarihimiz bizim bildimize göre oniki tane medrese burda lıse, üniversite ayarında. o oğuldan çıkannara diploma alannara efendi lağabı veriliyō hani lisē mezunu, üniversite mezunu oldu mu ħani salı efendi, ömer efendi, mēmet efendi.... bunnar kibarlından şundan, bundan deyil. illa ki o oğulu bitiriP de efendi lağabını alan kişiler. işde buranıñ ahvali böle. temiz inşannardan ğurulmuş yedi, sekiz tane büyüğ türbemiz var, erenlerimiz var. vaĥab ümmü, sinan ümmü, baltaşığıdig, isāğ dede, ĥaydar boba bunuñ gibi biğaş dane daĥa var. teggede ayrıca abdul muśa ĥazredleri var. o da burda şe yapmış, yaşamış. şindi biz sinan ümmi ĥazredleri orda yatiyor. biz her sene oreya ğeder, orda oğuruz. şe yaparız. ona bālanırız yani kendi açımızdan, kendi şeyimizden. ni bilem her sene ramazanıñ yirmi yedincisi günü kadir gecesi olur burda. bütūn etraftan fetiyeden, antālyadan, finikeden, her yerden gelenner olur. burda belediye tarafından yemeğler verilir. o ağşamla śahur yemeğleri burdan belediyece qarşılanır gelen muśafirlerin. şindi abdal muśa ĥazredleriniñ şeyi var oduncuśu başıśı, baltaşığıdig. sadece unu duydum ben heni. ben deyō baltamı aTdīm zaman nereye düşerse beni oraya defnediñ deyō. teggeden atıyo u işde yağa māllesiniñ üsdünde baltasıgedig hazretlerinin yaTdī yer var, oreya düşüyō, oreya defnediyōlar. şindi ğızım burda üş gün, üş gece dūn olur. ilg gün bayrağ asılır. ondan śōña bayrağdan śōña olan kınaśı olur bi gün önceden. yıceg, işceg gider, davar gider. un çuvalı, odunnar fağat bi ĥafda önceden gelin ĥamamı olur. gelini alılar, gideler. ĥamamda yıkanır, şe eder. kınaśı yağılır. şe olur bazar ĥamamında mutlağa o gelin ĥamamı olur. ayrıca gelin alma gün de olanın ĥamamı olur. o da pazar günü, gelin almadan önce olur. orda ēlenilir. arkadaşları belbere

30 tıraş_eTdirilir. belber oreya gelir. kıınalarımız da işde olan kıınaşı ayrı, gız kıınaşı ayrı. eveli gaçgöç var. kadınlar ayrı yerde, erkekler ayrı yerde. şindiki gibi danş manş bi şē yoğ. elmalınıñ da çeşidli türküleri, şarķıları vardır tabi biz bunnarıñ çoğunu ğapdırdığ. şindi mesela “al yazmam” var elmalının. hindi bütün bucağ, ķorķutelı bütün tā teke yöresi ğapdı. u dēyi bizim. o dēyi bizim. ama biz de dēyöz bizim.

35 ötme duğğuğ ötme
bārim yanığdır
şoğuğ vurdu
bālarımız bozuğdur.

40 ama bunu da ğumuca bizim dēyö. şindi ķumlucada size şoruyorum. sizde bu yöreniñ bi gencisiñiz. bā nerde ğumucada? bā var mı, şoğuğ var mı? yoğ. işde apaçığ “ötme duğğuğ” türküsünüñ de elmalınıñ_olduğu burada türkünüñ şeyiyle beraber belli. “al yazmam” da bizim. heni o da

al yazmam dalda ğaldı
gözlerim yolda ğaldı

şindi asger_ürlamaşı her memlekeTde oldū gibi bi yemeg verilir, mevlit_oğunur. undan_şöra topluca asger gidelcē günner vardır. bū esgiden belediye bandōları uğurlatırdı, burda bandō vardı belediyemiziñ. unūla bi merasimle ĥocalar oğūr, 45 bandōlar çalardı şöñadan. asger uğurlanırdı. şindi de u bandō mandō ķalğdı; ama davıl zurnayla, eylenceyle biz asgerlerimiz gine ellerinde bayrağ, şēdeleg, oynayalağ şēdeleg... hani bi zora gidiyö gibi deyil de düğüne gidiyö gibi... bizde asger şēsi duğayla şeyle tegrar uğurlanıyö yani. şindi elmalınıñ bi türküsü 50 daħa ar, aynı şekilde oynanır da bu. “mini mini metelig ĥopla da gel” deye. ben ĥaTda biraz daħa güzel oynāırım. şindi asgere gitceglerinde bi tane ğariban çocuğ, ana yoğ, baba yoğ. işde asger uğurlamā yolladında hemen ağlına bi fikir geliyö. duTdurıyā bir türkü.

55 ölanıñ_adı ali mülazım, ali mülazım
ben asgere gidiyöm neler ilazım
ben asgere gidiyöm neler ilazım
mini mini metelig ĥopla da gel
ālarıñ cebini yoğla da gel

60 diye başleyō ve ondan sōña bütün ordeki meydandeki asger_uğurlayıcılara şapkaşını açıyō. asger hârcılnı o da o şekilde topluyō. o ihtiyacını gidermiş_oluyō.

65 nohudlar kōden gelir, tavlanır. ona göre orda sūrtüller, şe yapallar. esgi makine yoğ. kōmür yoğ, odunna tavlanır, odunna ğavrılır. leblebiyi yapallar, birinci sınıf, ikinci sınıf, ğırığ lelebisi... biz geğeriz, eveli delig ğuruşlar vardı, bi ğuruşlar. ben unnardan çoğ hârcadım. bi ğuruşu veridiğ, adam hâpazla bi ğatar ğalbırnı_ıçinden. hemen cami içinde oğudum ben burada şēde, iki önnñ cebi de dolar ğırığ leblebiyle. ye babam yē. nenemiz vardı. ğde ğatar, ğuru üzüm ğatar. nenem bi de şunu dērdi niye dērdi bilmiyōm ğdeyi ye ölüm, çoğ yi derdi. “finikenin balı varşa bizim de ğdemiz var” dērdi nenem. ğdeyi ğatdı mı o ğdeleri 70 yēriz ve ögsürümüz de şe yapar. zaten bi cebimizde de ğuru üzüm var. ğuru üzümü de çıtır çıtır yidimizden ögsürüg, bilmem grip şu az gelirdi bize. istanbul_efendisi deller elmaliya. yani isdanbol türgeçsiyle ğonuşur deller.

75 bizim begmez şıkma olaylarımız var. hindi biz unu bālarda şıkılır. bālar eveli vesayit yoğ, tagsi yoğ, şu yoğ, bu yoğ dā üş dört kilometire aşşada. geçe begmezini çıkarır, köpüg_ışmeye çarı. ta elmaliya gelir. fenerini yaçar gece ikide, üşde. ğız köpüm çığdı, gelivē. u ğomşu da una illa ğomşusunu ğırmaz, gider o geçe ikide, üşde u köpü içer, gelir. eğer çağırmazsa ertesı günü buyō çağrılmayan ğomşusu sitem_eder. ne ğız, ince hâşdalığ mı vādı bende de çārmadıñ, bi köpüğe davet_etmediñ? ince hâşdalığ buleşceg mi şandıñ? ğorğma, 80 yoğ bende ince hâşdalığ. bu şekilde espiriler de yapallar. gine esgi bi dene geliniñ birisi canı āda bulamacı isdemiş. ocağa ğomuş begmezle olur u tuz ğatıliyō mudu, ğatılmuyō mudu? bi türlü farkına varemeyō. ulan nēdem, nēdem? eveli ayazlığlar vardı hindi balķonnarıñ_oldū gibi. ama büyüğ ayalığlar çıkıyō ayazlığa: “kişşē, āda bulamacına duz ğatannāñ tavū kişşe.” deyō. bağıryō, ün 85 şalıyō. ordan ğomşusu da ā, ğız! āda bulamacına duz da mı ğatıliyōmuş? hā, ğatılmeyōmuş. hemen geliyō, duzsuz bişiriyā yani bulamacını.

atasözlerimiz de var:

dolavda dadlı vā, her şeyiñ vağdı vā. (acele etme)

size ben ağılmda ğaldığınca sinan_ümminñ bi dōrtlükünü oğiyem.

90 beri gel nefisini bilmeg dilerseñ

nedir gösereyim hâller içinde

aşığı olan kişi aşkın tadını

bulamaz şağgure ballar içinde

95 esgi ramazannarda yaz günneri oldu mu çoğ şennigli olur şimdi esgi şenniglerden terafilere kıılır. ağşamla herkeSiñ tabi işi ğaydı yoğ. az, esnaf az, şe az. toplanıllar ğâvelerde, şağalaşılır, bilmem ne eder. ayrıca hâvıza atmalar olur, ceza vermeler olur. hani bi şuç unşuru bulular. sen arkadaşım beş kilo ramazan helvaşı.. beş kilo helvaya cezalısiñ. işde olmaz. ben on kilo alcem, öteki bene bu şuçu adamı şuçlandırır. öle elli kiloya ğadar helva çıkar yani icabında bazı ama ben etmeyöm şu bu dedi mi alıveri öbür arkadaşları hâvıza atallar elbisesiyle melbisesiyle hâvıza atallar.

100 şimdi esgiden beri elmalınıñ bi meşür dışardan gelenneriñ lafi vardır. arkadaş ne zaman geldiñ, ne zaman getceñ? hani önemsemeyö muşafiri, ğabil etmeyö gibi bi hâl yoğsa cimrilig mi diye bi hal alıyö yani. ama bu aslı o deyil. elmalı tutumlu insannar. parayı ğazanmasını zor temin ediyölar. eyer muşaviri ğalıcege masraf ediceg, pazara gidiceg, et alıceg efendime söyleyem arap gadefise arap gadefi, tel ğadayıfşa tel ğadayıfını alceg. işde pirincini mirinci hâzırlayıP ona göre evine getiriP bişiTdiriceg. ağşam una göre ziyafet etceg. yoğ eyer sen arkadaş hayır ben ğalmecem, işim var ğedicem derseñ elmalı o masrafi yapmeceg. ama sen illa ki ğalıcegeñ illa ki o ğırmızı sulu eti bişiTdirir, yañına döme şalata, dadlısından şunula bunula her şeyinle yidiri, içiri, uğurlar.hani bu angarya babilinden muşafiri hadi yāv gibilerinden bi şe deyil. cimrilig deyil. ama masraf da etmecem sen ğalmıcağsañ.

115 buranıñ pazartesi günü pazarı var. bu pazartesi günü geldinde bizim elmalı esnafi heybeli meleglerimiz gelceg deye hâzırlıg yapallar pazar yerinde, pazar içinde. heybeli meleg köylerimizde yaşayan insannarımız. çünkü o gün geliyö. bütün elli iki pare kó var elmalda. bunnarın hePsi geliyö, bu elmaldan alışveriş ediyö. başğa alışveriş etcegleri yeri yoğ. bi hâfdalıg rısgını u kólülerden ğarşileyö. o yüzden elmalı esnafi kólüsünü meleg gözüyle görüp meleg sıfatıyla isimlendirmiş yani.

120 şimdi elmalı pazartesi günü eviñ ihtiyaşları nēse mutlağa et alınır. etin ğırmızı sulu bişceg tarafı kıasaP onu hâzırlar. bu az eye taraflarını şunnarı bunnarı da

125 ğıyma yapar şapbağ taraflarını ğıyma yapar. bi ĥafdalıĝ illa ki etini alır, illa ki
 ğıymasını alır. her yemege de u ğıymadan azcıĝ azcıĝ қоқudur. şindi ĥafdada bi
 seferde mutlaқа elmalıya eğer mutlaқа mutlaқа pazardan pazar_eti alır ğırmızı
 şulu bişiTdirir. onu da bi gün_önceden tedarini yapar. esgi evlerde yufğa egmē
 bişiyōdu. et yiñcē günü bi gün_önceden pazardan Pazar egmē alınır, bayatlanır.
 ertesı güne et bişer, ğırmızı, şulu et bişer, yañnına da dōme şalataşı olur. ğırmızı
 şulu ete u bazar_egmēni bandırısıñ. şuyu dā güzel çeĝdi için bazar_egme undan
 130 alınmışdır. sünger gibi o ğırmızı şulu eti bandıra bandıra tā kemjñ_iline ĝadar yır
 elmalı yani. şofraya vura vura yiñir. dōme şalata da ĝoruĝ mevsimi daĥa
 güzel_olur. ĝorū döversıñ hani üzümün gökten tarafını. büberi de döversıñ.
 şarımśā da döversıñ. iče ezdirisiñ onu. tuzu zaten şarımśaĝla haliylen girdinde
 135 arĝasından domadizi irendelersıñ incecig. şalatalı da irendelersıñ. onu duzunu ve
 egşisini ayarlaşıya ĝadar ĝatarısıñ. üsdüne de ĝuru nanesini egdiñ mi çoĝ
 güzel_olur.

Derleme yeri :Elmalı İlçesi

Anlatan :Ayten ERKAL, 74 yaşında, ilkokul mezunu

Konu :Değişik Konularda Sohbet

Metin nu. :82

- elmalda dōdum. dört tane bobamiñ çocū ölmüş peşi peşine. undan soñra biz de oçula getdimizde raħatsız olduğ, abılam da vardır benden iki yaş böyüg. bunnā da ölceğler diye bubam bizi oçuldan sildirdi. kendi öretti. birazcığ getdim ablamla beraber getdim. beş yaşında getdim, ablam yedi yaşında. iki yaş büyüğ.
- 5 beni de ğayıT_eTdiler bu başarılı deye. on beş gün getdig bi ħaşdalandığ, boğmaca geldi. ondan sōña on beş gün daħa getdigi ğabağılağ çıkardığ. ikimiz birden çıkarıyoruz hem çıgdında iki ğardeş. ondan sōña bunu da vazgeçirdi ğari bubam bunā da ölceğler ğari evlatısız ğalcem ben diye. aħrabaları da borda bi öretmennē vādı u zaman. unnara o yalvardı, şēTdi. unnā da bağdılar.
- 10 unuñ acısına dayanamadılā, dört tane çocūñ ölüsüne. ē, oçut madem mēmet, kendimiz yardımcı olām, dedilē.
- ilğ_isdeme bağmā geldiler. bağma geldiğlēnde ben çamaşır yıķeyādım aşşāda. undan sōña bilmiyāz hiç niye geldiğlēni. undan sōña ben yuķariya bi çıgdım, ellēni öpdüm, indim, gine çamaşıra devam_ediyoğm. undan sōña isdedilē, sōña
- 15 söz_oldu. nikahda gördüm. kırğ gün durduğ zaten nişannıda. bi beşşüzlüg yapıdlā, dört bilezig, iki oşmannı.gine de sermayeli şanāt_öldündan daħa çoğ her şey yapcez amma dedilē işde sermayemiz ğalmeveri. dā ben una nelēr daķarıñ dē amcañ, bubama öle dedi. çocuğ dedi çoğ güzel ğonuşuyō, daħa niler etceğ dedi.
- ben de iyi iyi yeter_ölum dedim dedi bubam raħmedlig. çoğ aķıllı bi adamdı,
- 20 allāħ raħmet_eylesiñ. unnarı yapıdılar, neşan_oldu, kına gecesi oldu. ğız kınaşı oldu. u gün şey keydirdiler. kına da elbisemin, güzel bi elbisemiñ birini geydim.
- undan sōña u gün baş_örme günü ağşam düğün_oldu. şabaħ, ertesı gün gelin_alma oldu. u gün beyaz keyiliyō. don, zıbın düğünde geyiliyā anam, bütün arķadaşlar falan oluyō da yaķın insanā, aħrabalā don, zıbın geyellā düğüne
- 25 gelen_inşannar. beş ğat urba alındı. bi eteg, buluz, bi ceket. bi neşanda geldi bi

önce bi ayağgabi, terlig, undan sōña iki gat_elbise. sōña düğünde alındı biraz da.
 yemeg teyzem bi hâfda düğün_oluyōdu u zaman. bubam rahmedlig davılı
 zurneyi çoğ severdi. davıl zurna getiTdiridi ablam da, hâlam da öle oldu. ben
 davıl zurna isdemeñ, kólü dñnü gibi olur buba dedim ben. gızım ötennere eTdim,
 30 şaña etmesem olur mu? olur buba, böyle şey isdemen dedim ben. biyo ben de tam
 çalgılā, şēlē geldi. bi gece mällede geniş bi yer vardı, orda oluyōdu düğün bile.
 her zaman hâlg_evinde bile olmeyādıñ. mällemizde bi gece kına oldu.
 domadizlē guruturduğ, gabağ guruturduğ, taze fasilye guruturuz. undan sōña
 guru üzüm guruturduğ. elmaları soyardığ, kağ_ederdig dilim dilim. unnarı
 35 gurudur, kompoşdo bişerdi. şindikibi her türlü elma yoğdu. bizim bağıımız vardı
 amma olşa da herkeSde yoğdu. herkeS unu gurudurdu. dibine dökülleniñ
 guruduruşuñ. gışın yenir. begmez şıkardığ, bā bozumu yapardığ, toplar,
 götürürdüğ eve, gışın yinirdi. bütün tanıdıglāmızı çarıdığ, çoğ çoğ yemeğe
 pişiridig. hem ādalıgda çalışanna yeyā bişen yemeğleri. gırmızı şulu et Pişiyā,
 40 dolma, pilāf, şalatalar şēler yañında. hem oraya ādalıga gediya böyüg tepsilēde,
 orda işçiler çoğ_olurdu ādalıgda, evede gelenner de çārılır, köpüğe çārılır.
 köpüğe gelenner de erkenden çārılıyō, onnar da geliyō, ölen yemē yirlē. ağşam
 çıgcēse ağşam yemēni yirlē, yadsına gadā beglerle. u zaman yerlē, içerlē,
 gederlē. gece üşde begmez şıgdında bir gazan önce çıka, ikinci gazan çıgdında
 45 uyğudan uyandırmanıñ şarTdir gomşuları. tağ, tağ, tağ, tağ..... yörü, köpüg
 çıgdı. çağırmasña ayıP_olur, cimri olurşuñ. bunnānķı peg_ıçilir köpüğleri, yemē
 yenir derlēdi bizi. gayinvalidem vādı, allah rahmet_eylesiñ, peg güzeldi. hānım,
 tariqat yolunda, hānımefendi bi gadındı. bağmalara gıyamazdım ben. çoğ
 severdim. u da beni gızından fazla severdi, benim kendi annemden fazla da unu
 50 severdim. u gadā aşıgdığ birbirimize. gelin_almada gelike yörüyeleg geldig biz.
 ali dayımız vādı, ali mumcu. u demiş arabēle götürelim biz demiş. bi de unu
 çıkarma sen demişlē. herkeSiñ gelini yörüyeleg gediya. gelini sen gāri şımarte
 miñ demişlē. yörüyeleg el gibi gelsiñ demişle. undan sōña yörüyeleg geldig gāri
 dağlādan, daşlādan doleşe doleşe. çalgılā da öñümde. undan sōña gayinvalideme
 55 gediya, öñümde u. bi görümce vā bi golumda, bi golumda da bi arķadaş vā,
 beni götürüyollā gāri. geliyōka taşalanıyām, āleyōm gāri ben. bi de
 annemiñ_ayağgabilāni görüveyāñ gayinvalidemiñ. gurşini bi ayağgabi. unnarı

görüveyõñ, içim açığ raĥatleviyā. anneme ġavuścene deyañ. eh, tařalanmeyõñ ġāri deyañ. iki, uř adım ġediyāñ, gene zehirle çöküveriyā içime. gine āladım da annemiñ ayaġġabilāna baķıveyāñ, açığ rātleveyāñ. o ġadā çoġ severdim. řabaĥa ġadar özlerdig birbirimizi. řabaĥ_oldūnda uzūn tuvalet yollū vā evimizin. ġoñsulā da ġörceg bile heTda. unnarı bile farkına varmeyāz. řabalā bi şarmaş...abdesligde bi şarılırız ikimiz. u ġadā severdig birbirimizi. allah_allā! ġız derlermiş ġoñsulā. bunna biri anne ġörmemiř, biri ġız ġörmemiř. ni insannā bunā derlēmiř. bu ġadınıñ ġızı vādı derlēmiř ġörümcemden_için. bu ġız çifde analı, neneli yerden çıġdı. allah_allah... ġıpta edellēdi. u ġadā ařıġdıġ birbirimize. bu nerden çıġdı geldi dedim ben ġoltuġda çıġdında. ben anneme geliyāñ Sannetmiřiñ. çocuġ dōdunda esgi ġız_anaşı ĥazırlā egseri bi yataġ ĥazırlā. şalıncag_örtüleri işlenir, şalıncaga yataġ_olur. damada bi ġat esvap, eviñ_içindē ġayınvaldē, ġayınpedere, unnara ĥazırlanır. ġız_anaşı ĥazırlar bunnarı. kendi ġızına bi elbise alır iyi bi ġumařlādan. içiniñ_dıřınıñ her řēsinne ġız_anaşı ĥazırlar. olan_evinden de bi bilezig daķılır geline. ĥafdada bi şeker çuval_işlerdig pazar ġünneri, ikimiz yapardıġ. annem de ācıcıġ yapā gibi yapmaz gibi yapıveri, şıkılıveri u. ařıġdı allahına çoġ. bi arķadařlarınıñ yañına ġederdi.

75 ķuřur_ārayan ġözlēre
 ķuřur_ārayan ġözlēre
 şaman çöpü diri ķōlur
 dediķōdū çamurūnā
 dediķōdū çamrūnā
 80 ufacıġ dil küreg_olur
 ġoñül ĥāķā ulařmāřā
 ġoñül ĥāķā ulařmařā
 ġafleTdē...
 sevgi yaġmūrū dūřmēřē
 85 sevgi yaġmūrū dūřmēřē
 ġalp tarlāřı ġuraġ_ōlür
 seniñ_ařġınla dolāna
 seniñ_ařġınla dolānā

90 aŝgındān ibret_alana
 hakikātı bulāna
 aciz uluñ eiraĝ_ölür

95 ramazan helvaşı da ŝekeri ğonur ğazana. belirli bi kiloŝu vardır, şuyu ğonur.
 undan ŝōña ayarına geldinde dökülür. baya ğayneyā, bembeyaz olur. undan ŝōña
 cevizi ğırāŝıñ, ceviz de ğarıŝdırıŝıñ_içine bolca. büyüĝ büyüĝ, bütün bütün
 cevizleri de üsdüne de ŝıralarŝıñ, bōle döŝersıñ, işde öle olur.

Derleme yeri :Elmalı İlçesi
 Anlatan :Halil ÜNAL, 67 yaşında, ilkokul mezunu
 Konu :Değişik Konularda Sohbet
 Metin nu. :83

yedi, segiz yaşında çivi dörultmayla başladıg. çivi çağmaya başladıg. devirme digdig. ondan söña köseleleri çağmaya başladıg. asgere getcēmizde de biñ doquz atmış üç yılında yüzünüñ sayasını “saya” dērler ona. ayağgabımıñ derisini şaya dērler. onnarı yapmā başladıg, asgere getdig erzuruma. asgerde sivası getdig, sivasdan erzuruma getdig. orda da bi qolordu kurmay başganınıñ poşdalını yapıg. on bir ay bi adamıñ yanında, on ay da bi adamıñ yanında... ikisi de kurmay albaydı. söra biri general oldu. biñdoquz yüz atmış beş iki mayısıñda da tēris oldu. elmalıya geldig. asgerde şu dögmē geçersıñ, dayağ yersıñ. şu işmē geçersıñ, dayağ yērsıñ. gazozula tıraş olduğ biz şağal tıraşı olduğ. gazozla, şu yoğdu gazoz aldıg, beyaz gazoz canım. elmalda evelce gız isdenir, nişan olur. nişan “güldürümlü” derlē elmalı adıyla. çalgılı, çengili olur. hocalarda oynar o şeyde. nikah gıyan hocalar da arada oyneverilē.

üzüm toplanır, üç gün ādalıgda begler. üzerine boz toprağ atılır. zıva toprā atılır. üzüm şulanır. çinenir şarafanada. şuyu önce bi toprağla kesdirilir, bi, iki sāt begler. durulur şu. ondan söra baş gazan dedimiz böyüg gazana atılır. aşşa yoğarı üş buçuğ, dört sāt orda gāynār. iki yüz kilo şudan üş teneke begmez çıkar. üş teneke yirmi beşerden yetmiş beş kilo. öteki iki yüz kilodur şu olarağ. gōnşuları çārmazsañ darılılar. gelmezlerse de begmez, üzüm şayibi darılır, sāt üşde, şabā yakın köpüğe gelcegsıñ. bicamacağ gel, keyiñ de gel. gece, şabā yakın sāt üşde köpüğe gelinir. çoru çocū şayēñ, egsilegōr evime gēdiyōñ. isdanbula getmişiz biz de -ora çoğ lisanı kibardır isdanbuluñ-ağam isdanbula geldig gāri, bi da gāri dēmelim gāri, demiş. teke yöresi boraşı. teke zortlamaşı iyi oynarlar. ben hiç etmedim. tıg demedi bu barmağlar. mütüvelliler denir bize. o zuman üş, dört kişi vāmiş elmalda. müteveli, hācı sülēman, idiriz ālar, şubaşılar. gezginci evliya çelebi midiñ o? o da bura geldiñde kırk tane üsdü tahtalı evden ibaret, qaş tane de dükkan, segsen tane mi? elmalınıñ şeyi bu

pınarbaşında yeri yurdu. yedi tane de h amam. iŖde paŖa cami yapılıy ka bi tane iŖçi daŖı g t r P getiriyo, g tr r P getiriyo. isgelelere  ıkar, aynı daŖla in rmiŖ. uŖdaları  nazar-ı diggatini cezb_ediyo. n diyon_olum sen? dey . uŖdam ihtilam_olmuŖum. an ! temizlenmemem lazım dey . camini _inŖatı bıra ılıyor. bey h amamı yapılıyor. iŖeiler orada hem temizlensi  hem Ŗe olŖu  diye ilg defa o yapılıyor.  avuŖ h amamı var, tahtalı h amamı var, yeni h amam var.

Derleme yeri :Elmalı İlçesi

Anlatan :Metin ÖZTÜRK, 60 yaşında, ilkokul mezunu

Konu :Değişik Konularda Sohbet

Metin nu. :84

elmallıyım, elmalınıñ yerlisiyim. annemiñ babası kesig minareniñ cebindeki caminiñ imamı. babamıñ babası buranıñ esgi nüfus memuru mēmed efendi. niden efendi? bilgili, çevresinde saygılı insan oldū için. heni esgiden oğumuş, yazmış insan az. heni bi lafiñ ğarşısına bi insan konuşurken bile çeğediniñ

5 dūmesini iliglermiş bir amir, bir memur karşıında oturuyōmuş, konuşuyōmuş gibi esgiden düzen öle. şindi efendi o kimmiş ya! herkeS kendi kendine ğalmış. sinan ümmü ħazretleri bi gün talebelerinne oturuP ders yaparke tabi sinan ümmü ħazretleri ermiş kişi oldūndan talebesiniñ bi tanesiniñ ağına ğarpız geliyā ğış gününde. mangalda isımlıyō esgiden. bi sefer yanıyā şabāla. undan sōra unuñ

10 külünü, kömürünü alanıyā mangala. u ağşama ğadar, ertesı gūnkü şabaĥa ğadar yanceg olan ocāñ şesi o mangalda begleyō. şindi malum oluyō sinan ümmü ħazretlerine. tabi çalışma şesi bi ara biTdı vakit deyā ki ölüm eve ğet, işde orda falan yerde ğarpız çekirdē var. unu al da gel. tabi ĥoca efendiniñ emri. nētceg, ne ğoceg bilmeden ğediya. evden işde ĥanıma sōleyā, alıyā, geliyō. ordeki

15 mangalıñ içine çekirde dikiyō. ordeki ders konu bitinceye ğadar o mangalıñ içinden ğarpız böyüyā, yetişiyā. ĥocam nerden bildiñiz? gülüyō. tabi ki ĥoca ne desiñ? ben evliyayım mı dēceg ve öle bi mevzu geçiyā. niyazi mısri efendi hicazet almağ için tabi o zamanki devirde sinan ümmü ħazretleriniñ yañına gelmeg isdeyā mısırdan tabi. geliyō. bakiy ki üsdünde başında elli,

20 yetmiş yamalığlı bi adam ğabadayı. yav dēyō bu adamdan mı alcam ben hicazeti deyip içinden öle bi şey geçiyā. tabi sinan ümmü ħazretleri tebessüm ediyā. tahminim ramazan günneri sıraşıymış. dēyō ki tabi ben hicazet almā geldim deyince dēyō ki falan yerdeki şadırvana gitceñ, bi şaraP desdisinde ordan cemātin şesinde şadırvandan desdiyi doldurceñ, içiceñ. olur mu öle şey yāv

25 canım? şindi toprağla beraber olabilmeg için o ğadar gişiniñ şesinde hani herkeS
bi buğuz ediceg. bu buzu yiyebilmeg, o toplumuñ içinde bunu gösderceñ dēyō.
neticede öle oluyō, geđiyō. herkeS yāv ramazan gün ne biçim adam, ne biçim
hoca bu deniyō. elmalı çoğ esgi bi yer. mesela bağ bu çoğ önemli bi şe. ehli
eminni yani belediye başğanını almaşınıñ -yılı biñ sekiz yüz atmış sekiz yıl iki
30 biñ on bir- yüz kırğ-üş senelig bi beldede bugün il deyil eyalet haline gelceg bi
ilçede yaşeyōz. ama elmalı her geçen gün ni añnatsağ geriye geđiyō. medyatig
yaşeyō. insannar tabir-i caizse paraya tapıP yaşeyā. efendim;

“paran vāsa herkeS olur ğulun
paran yogśa pantımandır yolun”

35 türğcesi insanōlu için böle. elmalı kitli şandığ. benim bi şanātım benim
demircilig işde. sıcağ demircilig. şindi esnaf aradaşında oldūndan sarı pirinç
dedimiz tenikeden o dış ğabı öledir. onuñ içinde dişliler vardır. bu türkiyede
teğdir elmalı değirmeni olarağ. çünkü isdedin şekilde şe verir. altındaki ayarını
ayarlarşıñ. onuñ kendine has dövme kaşī vardır. efendim ğolunu çevirmeg için
40 çoğ güzel tesfiyeden, eyeden geşme ğırma ğolu vardır. heni hişbi yere
benzemez. kahve deyirmeni olşuñ, sepet şekerimiz olşuñ helvacılardan efendim.
elmalı yemeyile, keyimiyle, kuşamiyle, insannara sevgisiyle, sayğısıyla
yaşanmışı iki diyanet işleri başkanı yetiştirmiş, çoğ şavcılar yetiştirmiş,
hakimler yetiştirmiş. biñ doğuz yüz atmış senelerinde elmaliya bi ğaymağam
45 tayin oldū vakit yāv, nerden yaptın torpili diye? elmalı öle bi yer. herkeSe
nasiP olmiye elmalı.

eylül ayı geldinde ortalığ kepezennig olmaya başladında “kepezennig” dedimiz
şey yāmir bi gün yār, bi gün yāmaz yer çamır olur efendim gidiP gelmeñ
zor olur. eh işde şabalā erkenden çalğdında hava soğug olur. bu gibi şelerde
50 yağış şegliyle efendim yeriñ çamırınna şeyinne bunnara kepezennig deniyō. nēse
üzümler toPlanır, varśa selen çoğśa evde begletirsiñ, yogśa ādalığa götürüsün.
ādalığda da sıra löbetin gelinceye ğadar efendim üsdüne ağ toprağ dedimiz
begmez toprā vardır, ağ toprağ bunu üsdüne atarşıñ. neder, o ağ toprāñ özelliğ
nedir? egşiyen şeyi tadlandırmağ. heni egşi deyilse bile o anda atarşıñ, ondan
55 şōñaşını egşitmez. egşime başladıse zaten sirkeleşmeye başladıse unu da önner
ve zamanı gelinceye ğadar beglērşiñ, heni sıra zamanın amma üş gün olur,

amma beş gün olur. belki de bi hâfda beğlêrsiñ. ama baqarsıñ iki, üş sât sôña
 çinenme başlar, şindi bu ādalığa gelen üzüm çeşidleri çoğdur. efendim
 büzgülüsü, ineg memesi, tel göğnē, dikli ğuyrū, buldur dimlidi, acı ğaraşı,
 60 efendim beyaz “faşılđağ üzüm” dēriz benim deyimimle. hani beyazdır, suyu
 boldur. heni tabir-i caizse şaraplıĝ bi üzüm gibidir. sinan ümmü... efendim buna
 beñzer belki daña yerli dimlidi. efendim dā bilmedimiz şayamadımız üzümler
 var. belki yimbeş çeşid üzüm çeşidini bi arā getiriP bu topraĝ, aĝ topraĝ dedimiz
 topraĝ bunnāñ hePsini bi arā getiri, adam eder. bunūñ yañında efendim çineci
 65 orda devamlıdır ādalıĝda. çineci, ādalıĝcı birer esgiki şeyle oĝga. bi oĝga
 çineci alır, bi oĝga ādalıĝcı alır. ordeki malzeme ādalıĝcınıñ gezersiñ, ğazan
 başına bi oĝga u, bi oĝga u. neticede ordēki aĝşamlar çoĝ tatlı olur. nasıl tatlı
 olur? büber kebabı yapılır. ğazanıñ altından köz çekilir. yerine ğöre şaz
 çalmasını bilen vāsa türkü sölemesini bilen vāsa, ud çalmasını bilen vāsa, gelise
 muhabbet içinde orda bi ayrı bi hāva yaratılır. ve onuñ dışında da egmeg su gibi
 70 begmez kayneP, çıķıP indigden sôñra geceniñ ikisi de olśa, üçü de olśa, beři de
 olśa bütün doşlar çārılır. efendim bu geceniñ üçünde köpüg işmē mi ğedilirmiş
 yā, şıra mı işmē ğedilirmiş yā? olmaz zaten. duyan zaten yatāñdan kalkın
 ğoşalaĝ ğeder eli fenerli. esgiden yazlamaya bōlara göçülüyō. herkeS ğetdinde
 75 zaten ādalıñ etrafı bütün yazlıĝcı. elmalınıñ yerlisi. neticede herkeS ğoşar gelir,
 köpüñden içer, şıraşından içer. bu bizdeki o köpüñ, şiranıñ işmesinden
 elmalınıñ alın çatısı bi başĝadır, renkleri. şindi tabiri caizse baĝ ikimiz yañ
 yañayız. aynā ğet baĝ. benim ğanım senden ğırmızı. ben begmez çocüyum. bu
 farĝ bōle.

80

āşıĝım saña dilim dönmüyor
 kuruyor dallarım şusamışım
 yaşamaĝ isdiyorum

85

bu ğüzel şirin cenneTde
 hıdırellezde hāyķırırđı doĝa
 pınarbaşından şırıl şırıl şular
 taşlardan gelirdi nığa sesleri

dillerde mi kaldı o günner
 90 yatırlar hâykıırır uyanıñ der bize
 hâydi aşğlar uyanalım bir çare
 el_ele verip yaşayalım
 yaşayalım bu güzel cenneTde
 güzel bir elmalısın adın ömegle bitmez
 95 süyundan_içenner ayrılıP gitmez
 seni añnatmalara bilgim yetmez
 dünyalar_içinde güzel elmalım.
 yaşamağ için yaşatmağ lazım
 yaşamağ güzel şey ama yaşatmağ çoğ zor
 100 alım oluP satmadıgca
 ışığ tutmağ_için yazmadıgca
 geçmişden geleceğe hâtıra bırağmadıgca
 geleneğleri yaşadmadıgca
 küçüg büyüğü, büyüğ de küçüğü sayıP sevmedigce
 105 gir, gir āla
 çığ, çığ āla.

SÖZLÜK

-A-

alaman	: alman (34, 82)
alatirig	: elektrik (39, 67)
alecik	: çadır (02, 55)
aligöptör	: helikopter (03, 111)
āmadgil	: Ahmetgil (46, 03)
apışdır-	: sırtına yüklen- (70, 39)
arap gadefi	: bir tatlı türü (81, 99)
are-	: ara- (09, 18)
ārı	: içi (34, 82)
aşıcığ	: azıcık (63, 128)
ayā yalanığ	: yalın ayak, ayakkabısız (33, 08)

-B-

başça	: bahçe (32, 98)
bele-	: sar- (53, 08)
belleT-	: benimse- (42, 137)
bezele	: küçük bahçe (40, 35)
bidan	: bidon (23, 182)
biden	: birden, aniden (37, 175)
bisēl	: biraz (09, 04)
bişir-	: pişir- (06, 52)
bōça-	: bohçala- (70, 81)
börTdür-	: haşla-(20, 16)
büg-	: bük- (17, 33)
buralaTdır-	: etrafında döndür- (02, 15)

-C-

cavır	: cavur (34, 33)
copanya	: japonya (23, 87)
cāra	: sigara (21, 39)
cılbağ	: çıplak (26, 69)
cılkağ□ ol	: cıvık ol- (15, 32)
cimirig at-	: çimdik at- (53, 111)
curnal	: gazete (28, 66)
cüvap	: cevap (23, 303)

-Ç-

çalpır-	: öze- (66, 63)
çamır	: çamur (84, 45)
çāşır	: yünden yapılmış bir elbise türü (05, 06)
çevri isle-	: mendil işle- (32, 67)
cēz□ altı	: düğünden bir gün sonar yapılan eğlence (02, 05)
cibillet	: sülale, soy (75, 84)
çiğın	: omuz (26, 63)
çit	: örgü, melik (29, 55)
çiyam	: lokma (36, 39)
cokeş-	: toplan- (69, 55)
çōşlā	: çocuklar (06, 05)

-D-

dengil-	: yaslan-(23, 97)
dıķım	: lokma (17, 119)
doğdur	: doktor (20, 55)
dokü-	: doku- (17, 45)
dolav	: dolap (81, 82)
dōram	: et parçası (02, 08)
düv-	: dayak at- (27, 94)

-E-

ecnebi	: yabancı (03, 42)
eded	: adet (37, 09)
elak	: ahlak (42, 63)
elemet	: eş dost, çevre (29, 16)
eliniñ □ ayaşı	: elinin içi (66, 36)
epişdir-	: sırtında taşı- (36, 26)
esvap	: kıyafet (02, 32)
etmeg	: ekmek (70, 27)
evelcen	: eskiden (03, 131)
eyısıñ	: “iyi misin” anlamına gelen söz (54, 84)

-F-

faldır faşşag	:dağınık (65, 102)
farıdama-	: gün yüzüne çıkarama- (03, 50)
faşıldağ □ üzüm	: bir üzüm çeşidi (84, 56)
fennileş-	: değiş-, kolaylaş- (01, 29)
fotıraf	: fotoğraf (13, 17)
furama-	: vurama- (57, 141)

-G-

gälleş	: kalleş (03, 63)
galleşliğ	: kalleşlik (01, 101)
ganefçe	: kaneviçe (70, 108)
ęaranķı	: karanlık (59, 198)
ęayıl gel-	: razı ol- (12, 16)
ęeceg	: kıyafet (37, 21)
ęeçeglięlede	: çamaşır yıkanan yer(37, 21)
ęeçänķı	: geçen yılki (40, 66)
gere-	: kapat-, ört- (23, 164)
ęillama-	: önemseme- (11, 12)
ęöcesi	:tarhana yapımında kullanılan dövölmüş buğday (06, 24)
ęosdig □ ed	: gösteriş ap- (34, 121)
ęöyNEG	: gömlek (49, 64)

ğumtan	: komutan. (62, 116)
ğumuca	: kumluca (81, 35)
ğurşuna gêt-	: kursa git- (34, 52)

-H-

hâcî ilmi	: Hacı Hilmi (46, 11)
hâcî zöre	: Hacı Zühre (46, 18)
hâdcana	: Hatice (32, 85)
haketal	: gerçekten (53, 86)
hapaz	: bir avuç dolusu (10, 06)
hârati	: harita (23, 266)
hâs	: nesil, asıl, geçmiş (53, 139)
hâvınc	: iç (70,51)
hâytalâ	: yürükler (11, 12)
heşeşte	: nişasta (06, 37)
hinya	: “evet” anlamına gelen bir söz (22, 64)
hıyarannıg	: eğlence (03,175)
hıyarannık	: eğlence (01, 52)
hızmatı ed-	: iş yap-, bir işle meşgul ol- (15, 17)
hûgadlarca	: “şu kadarlık” anlamına gelen bir söz (22, 28)
hur gır	: dövüş kavga (01, 82)

-I-

ırala-	: salla- (34, 36)
ısdanbol	: İstanbul(34, 82)

-İ-

ıbrayim	: İbrahim (38, 01)
ıdiş	: enenmiş (75, 52)
ilen-	: beddua et- (35, 37)
ilk-	: biriktir- (06, 51)
ındiki	: şimdiki (75, 68)
ındirmeli	: gelin almasında geline verilen hediye (03, 184)
ışkopar	: keser (54, 86)

-K-

kaḡ□ ed	: sebzelerin kurutulması (61, 23)
kaḡtır-	: kaldır- (44, 28)
keri	: “bundan sonra” anlamına gelen söz (37, 260)
keyig	: geyik (57, 126)
kınar	: kenar (23, 107)
kaḡırdaḡ	: hareketli (56, 73)
kaḡırtan	: kenar, uç (16, 92)
köfdü	: köfte (23, 149)
köfün	: sele, sepet (54, 87)
kaḡov	: köy (80, 42)
kaḡufa	: çeyiz (01, 40)
külfet	: zahmet (01, 33)

-L-

leḡberlik	: ileḡber, çiftçi (01, 03)
lere	: lira (05, 07)
lumera	: numara (70, 04)

-M-

mahâl□ olma	: bir işe yarama- (53, 89)
marāḡ	: merak (40, 46)
māsaḡat	: iş, uğraş (30, 02)
mekruh	: mikrop (06, 53)
mencilis□ ed	: toplan- (03, 124)
miyane	: tarhana yapımında kullanılan iç (77, 46)
mudlaḡ	: mutfak (66, 75)
muḡāT□ işle	: suç işle- (62, 39)
musdava	: Mustafa (37, 263)

-N-

naḡal	: “nasıl” anlamına gelen bir söz (56, 77)
neḡan	: nişan töreni (52, 25)
nicesin	: “nasılsın” anlamına gelen söz (54, 80)

-O-

ortörpü	: ortaköprü (79, 24)
orun	: yer (05, 21)
oşan-	: bıç- (47, 04)
ozantı	: uzantı (33, 45)

-Ö-

ölgülüg	: cenaze evi (17, 127)
---------	------------------------

-P-

pare kö	: parça köy (81, 109)
peşkir	: havlu (02, 37)
peşleg çevir-	: yan çevir- (08, 272)
pırağo	: kapı eşiği (54, 86)
poçula-	: sarın- (66, 41)
porşuğ	: bir hayvan çeşidi (01, 15)
potur	: kıldan yapılmış bir giyecek türğ (05, 10)
püsgüt	: bisküvi (70, 11)
püsküt	: bisküvi (03, 166)

-R-

riayed□ ed	: uy- (27, 16)
------------	----------------

-S-

sağlebat-	: sağla- (03, 12)
şāki	: uyumsuz (65, 44)
sāP	: sevap (66, 106)
sele	: sepet (54, 87)
sin-	: saklan- (73, 20)
siyiT-	: koş- (36, 25)
söküv-	: hücum et- (34, 09)
şontaç	: sondaj(56, 47)
süğel-	: iyiye git-(41, 93)
şuvan	: soğan (77, 35)

-T-

tabiyesi	: tayfa (46, 23)
tara	: kesici bir alet adı (54, 86)
tayyara	: uçak (03, 99)
tegme	: tekne (17, 69)
telezon	: televizyon (14, 20)
telfe telfe	: tane tane (52, 82)
teterJan	: deterjan (03, 20)
tirmales	: tara (54, 86)

-U-

uçar	: köyün dışı (20, 02)
uruşya	: Rusya (23, 254)

-Ü-

üleş-	: paylaş- (10, 42)
undan kerim	: “ondan sonra” anlamına gelen bir söz (29, 06)
ünne-	: seslen-, bağır- (17, 69)
üs don	: kadınların giydiği şalvara verilen ad (63, 157)
uşcāzı	: ucundan (08, 140)

-V-

vesayit	: araç (03, 138)
---------	------------------

-Y-

yağlıg	: mendil (03, 159)
yalağ	: çukur (62, 64)
yarēşli	: kullanışlı, faydalı (62, 01)
yaşmak	: bez parçası (49, 64)
yavru	: yavru (53, 01)
yazul-	: dölle-(15, 30)
yekün	:toplam (03, 165)

yetteme-	: üstesinden geleme- (47, 165)
yımışecig	: yumuşak (40, 67)
yımıtı	: yumurta (06, 16)
yogle-	: ara- (08, 99)
yon-	: kes- (47, 45)
yük verimi	: düğün öncesi kız evine götürülen çeyiz (01, 38)

-Z-

zemerı	: kış mevsimi (03, 164)
zere	: buğday (01, 08)
zıyķıver-	: kaçıver- (08, 275)

KAYNAKLAR

- Akar, A. (2004). Muğla Ağızları, *Muğla Üniversitesi Yay.*, Muğla.
- Arat, R. R. (1953). Türkçe Metinlerde e/i Meselesi, *Orientalistyczny*.
 -----.(1953a). Türk Şivelerinin Tasnifi, *Türkiyyat Mecmuası*, X.
- Arat, R. R., Temir, A. (1979). “Türk Şivelerinin Tasnifi” Türk Dünyası El Kitabı, TKAE Yay., İstanbul.
- Atalay, B. Divanü Lügat-it Türk, *TDK Yay.*, Ankara,
- Banğuoğlu, T. (1959). *Türk Grameri*, I. Bölüm Ses Bilgisi, Ankara.
- Bilgegil, M. Kaya. (1984). Türkçe Dilbilgisi, *Dergâh Yay.* İstanbul.
- Buluç, S. (1942). Anadolu Ağızları Bibliyografyası, *Türkiyyat Mecmuası*, VII-VIII/1.
- Caferoğlu, A. (1952). Anadolu İlleri Ağızlarından Derlemeler, İstanbul.
 -----.(1946). Anadolu Diyalektolojisine Dair Bir Deneme, *TDAY*, s.1-15.
 -----.(1940). Anadolu Diyalektolojisi Üzerine Malzeme-I, (Balıkesir, Manisa, Afyon, Isparta, Aydın, İzmir, Burdur, Antalya, Muğla, Denizli, Kütahya).
 -----.(1958). “Anadolu Ağızlarında İçses Ünsüz Benzeşmesi, *TDAY*, s.1-11
 -----.(1962). Muğla Ağzı, *TDAY*, 107-130.
- Çağatay, S.(1954). “Türkçe’de ñ-g Sesine Dair” , *TDAY-Belleten*, s.15-30.
- Demir, N.(2001). Ordu ili ve Yöresi Ağızları, *TDK Yay.* Ankara.
- Demir, N. (1992). “Güneybatı Anadolu Ağızlarında Kullanılan Şimdiki Zaman Eki –ik gelir”, *Uluslararası Türk Dili Kongresi*, Ankara.
- Eckmann, J. (1955). Türkçe’de d,t ve n Seslerinin Türemesi, *TDAY*.
 -----.(1953). Karamanlı Türkçesinde -maca Ekli Fiil Şekli, *TDAY*.
 -----.(1951). Kelime Ortasında b,p,m ‘nin Türemesi, *Türkiyyat Mecmuası* X.
 -----.(1950). Anadolu Karamanlı Ağızlarına Ait Araştırmalar -I Pheneica, *DTCFD VIII/1-2*.
- Ercilasun, A. B. (1985). Doğu Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması, *TKA*, Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu’nun Hatırasına Armağan, Ankara, s.219-223.
 -----.(1983). Kars ili Ağızları-Ses Bilgisi, *Gazi Üni. Yay.*, Ankara.
 -----.(1983a) Muğla Ağzında Kullanılan Bir Şimdiki Zaman Şekli, Şükrü Elçin Armağanı, *H.Ü. Yay.*, Ankara, s. 261-262
 -----.(1991). ve d., Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü, *Kültür Bak. Yay.*, Ank..
- Ergin, M. (1962). Türk Dil Bilgisi, *İ.Ü. Yay.*, İstanbul.
- Emre, A. C. (1946). “Türkçe’de Bulanık e (é) Fonemi”, *TDAY*.
- Eröz, M. (1991). Yörükler, *TDAV Yay.*, İstanbul.
- Gemalmaz, E. (1978). Erzurum ili Ağızları-I-II-III, *Atatürk Üni.Yay.*, Erzurum.
- Gülensoy, T. (1985). Rumeli Ağızlarının Ses Bilgisi Üzerine Bir Deneme, *TDAY*, s.87-147.
 -----.(1985a). Anadolu Ağızlarında Şimdiki Zaman Ek, *TKA*, Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu’nun Hatırasına Armağan, s.282-295, Ankara.
 -----.(1981). Anadolu ve Rumeli Ağızları Bibliyografyası, *Kültür Bakanlığı Yay.*, Ank.
 -----.(1988). Kütahya ve Yöresi Ağızları, *TDK Yay.*, Ankara.
- Günşen, A. (2000). Kırşehir ve Yöresi Ağızları, *TDK Yay.* Ankara.
- Hacıeminoğlu, N.(1984). Türk Dilinde Edatlar, İstanbul.
- Hatipoğlu, V. (1974). Türkçe’nin Ekleri, *TDK Yay.*, Ankara.
 -----.(1969). Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü, *TDK Yay.*, Ankara.
- Karahan, L.(1996). Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması, *TDK Yay.*, Ankara.

- Karpuz, H. Ö. (2001). Türkiye Türkçesi'ndeki Zarfların İşlevsel ve Yapısal Özellikleri, *Osman Gazi Üni. Sosyal Bil. Dergisi*, Özel sayı, Eskişehir., s.27-43.
- .(2000). Türkçe'de Zarflar (Türkiye Türkçesi Edebî Dilindeki Zarfların Yapısal ve İşlevsel İncelenmesi), Denizli.
- Korkmaz, Z. (1980). Batı Anadolu Ağızlarında yazı dilinden ayrılan isim çekim ekleri ve fonologie-morfologie bağlantısı, *1.Millî Türkoloji Kongresi*, Tebliğler, (6-9 Şubat 1978), İstanbul., s.29-41.
- .(1994). Eski Anadolu Türkçesindeki -van-ven-vuz-vüz Kişi ve Bildirme Eklerinin Anadolu Ağızlarındaki Kalıntıları, *TDAY*, s.43-65
- .(1953). Batı Anadolu Ağızlarında Aslı Vokal Uzunlukları Hakkında, *TDAY*, s.197-205
- .Anadolu Ağızlarının Etnik Yapı İle İlişkisi Sorunu, *TDAY*, 1971, s.21-32.
- .(1956). Güneybatı Anadolu Ağızları (Ses Bilgisi), *TDAY*.
- .(1963). Nevşehir ve Yöresi Ağızları, Ankara.
- .(1973). "XI-XIII. Yüzyıllar arasında Oğuzca" *TDAY*, s.41-48.
- .(1975-76). Anadolu ağızları üzerinde araştırmaların bugünkü durumu ve karşılaştığı sorunlar, *TDAY*, s.143-172.
- Mansuroğlu, M. (1960). Edirne Ağzında Yapı, Anlam, Deyim ve Sözdizimi Özellikleri *TDAY*.
- .(1953). Türkçe'de -mış Ekinin Fonksiyonları, Fuat Köprülü Armağanı, *DTCF Yay.*, İstanbul, s.345-350.
- Sümer, F. (1980). Oğuzlar (Türkmenler), *Ana Yayınları*.
- .(1953). Avşarlara Dair, Fuat Köprülü Armağanı, Ankara, s.453-478
- .(1991). Çepniler, *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, s.4-25.
- Tamir, F. (1989). Barköl'den Kazak Türkçesi Metinleri, *TKAE Yay.*, Ankara.
- Timurtaş, F. K. (1981). Eski Türkiye Türkçesi, *İ.Ü. Yay.*, İstanbul.
- TOK Turgut. (2002). Denizli ili Güneybatı Bölgesi Ağızları, Denizli.
- .(2003). Acıpayam ve Yöresi Ağızlarının Ses ve Şekil Bilgisi Özellikleri (Yerel ve Arkaik Kelimelerden Örnekler), *1. Acıpayam Sempozyumu*.
- .(2005). Burdur ili Ağızlarında Kullanılan Bazı Yerel ve Arkaik Kelimeler, 1. *Burdur Sempozyumu, Burdur Valiliği, Süleyman Demirel Üniversitesi, Burdur Eğitim Fakültesi*.
- .(2006). Çal ve Yöresi Ağızlarının Genel Özellikleri, *Çal Sempozyumu, Pamukkale Üniversitesi*.
- .(2006a). Buldan ve Yöresi Ağızları Ses ve Şekil Bilgisi Özellikleri, *Buldan Sempozyumu, Pamukkale Üniversitesi*.
- .(2006b). Denizli ve Yöresi Ağızlarının Ses ve Şekil Bilgisi Özellikleri, *Türk Hâkimiyetinin 800. Yılı Anısına, Uluslararası Denizli ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu, Pamukkale Üniversitesi*,
- .(2008). "Denizli ili Ağızlarında Vurguya Dayalı Ünsüz Düşmesi (Consonant Modification Based on Accentın in the City of Denizli's Dialects)", *Turkish Studies-Türkoloji Araştırmaları, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Türkiye Dışındaki Türkler Dosyası, 13.sayı*, s. 841-848
- .(2008a). Denizli ili Ağızlarında Zaman Eklerinin Kullanımı, *Uluslararası Ağz Çalıştayı, TDK, Şanlıurfa*
- <http://elmali.batiakdeniz.com/genelbilgi.php?gbid=8>
 - <http://elmali.batiakdeniz.com/genelbilgi.php?gbid=14>
 - <http://elmalimem.gov.tr/index.php?kat=3&id=107&menuid=163>

ÖZGEÇMİŞ

1986 yılında Elmalı'da doğdu. İlköğretimi Elmalı Atatürk İlköğretim Okulu'nda ve lise eğitimini Kumluca Anadolu Lisesi'nde tamamladı. 2005 yılında Erciyes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde üniversite tahsiline başladı ve buradan 2009 yılında mezun oldu. 2009 yılında Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yeni Türk Dili Bilim Dalı'nda başladığı yüksek lisans eğitimini "Elmalı ve Yöresi Ağızları" adlı tez çalışmasıyla tamamladı.